C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka (2)\Verne_Jules-Dobrodruzstvi_kapitana_Hatterasa.pdb

PDB Name: Verne Jules-Dobrodružství kapit
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 2.5.2007
Modification Date: 2.5.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

JULES VERNE
Dobrodružství kapitána Hatterasa
NÁVRAT, BRNO 1995

Díl první

ANGLIČANÉ NA SEVERNÍM PÓLU

I. KAPITOLA
Forward

Zítra za odlivu vypluje briga Forward s kapitánem K. Z. a prvním důstojníkem Richardem Shandonem z newprinceských doků k neznámému cíli.
To bylo možné číst v Liverpool Heraldu 5. dubna 1860.
Odjezd brigy je málo důležitou událostí pro nejobchodnější anglický přístav. Kdo by si ho všiml mezi loděmi různé nosnosti a různé národnosti, které sotva pojme dvě míle dlouhý záliv?
Nicméně 6. dubna od rána se tísnil velký dav na nábřeží newprinceských doků, zdálo se, že nesčetná korporace námořníků města si tam dala dostaveníčko. Dělníci okolních loděnic opustili svoji práci, obchodníci svoje tmavé účtárny, kupci svoje pusté sklady. Mnohobarevné omnibusy, jezdící podél zevní zdi nádrží, skládaly každou minutu svůj náklad zvědavců, zdálo se, že město má jedinou starost: být přítomno odplutí Forwardu.
Forward byl briga o sedmdesáti tunách, vyzbrojená šroubem a parním strojem, o sto dvaceti koňských silách. Leckdo by ji zaměnil s ostatními brigami přístavu. Avšak neposkytovala-li nic zvláštního očím obecenstva, znalci na ní poznávali jisté zvláštnosti, ve kterých se námořník nemohl mýlit.
„A tak se na palubě Nautila, zakotveného nedaleko, oddávala skupina lodníků tisícerým domněnkám o určení Forwardu.
„Co si myslet," pravil jeden, „o tomto stěžňoví? Není přece zvykem, aby parní lodi měly tolik plachet."
„Zdá se," odpověděl majitel široké, červené tváře, „zdá se, že tato loď spoléhá víc na své stěžně než na svůj stroj, a rozvinula-li tolik hořejších plachet, bezpochyby to znamená, že spodní budou napjaty proti větru. A proto nepochybuji, že Forward je určen pro arktická nebo antarktická moře, tam kde ledovce zadržují vítr více, než se sluší pro statnou a pevnou loď."
„Máte asi pravdu, mistře Cornhille," řekl třetí námořník. „Všiml jste si také přední stěny, která spadá kolmo do moře?"
„Mimo to," pravil mistr Cornhill, „je opatřena řezákem z kalené oceli, ostrým jako břitva, a ten dokáže přeříznout na poloviny trojpalubní loď, zasáhne-li ji Forward plnou rychlostí z boku."
„Docela jistě," odvětil jakýsi lodivod z Merseye, „neboť tato briga urazí se svým šroubem pohodlně svých čtrnáct uzlů za hodinu. Bylo podivuhodné, jak při zkoušce brázdila proud. Věřte mi, je to znamenité plavidlo."
„A co se týká plachtoví, to jí také není na překážku," pokračoval mistr Cornhill, „jde přímo po větru a je možné je řídit jednou rukou.
Vidíte, tato loď pluje do polárních moří, anebo se nejmenuji Cornhill! A počkejte, ještě jedna maličkost! Všimli jste si širokého otvoru, kterým prochází čelo jejího kormidla?"
„To je skutečně pravda," odpověděli spolubesedníci mistra Cornhilla, „ale co to dokazuje?"
„To dokazuje, chlapci," odvětil mistr s pohrdavou spokojeností, „že čelu tohoto kormidla má být poskytnuta možnost snadného sejmutí a nasazení. Nu, nevíte, že uprostřed ledů se tato práce často vykonává?"
„Dobře promyšleno," odvětili lodníci Nautila.
„A ostatně," řekl jeden z nich, „náklad této brigy potvrzuje domněnku mistra Cornhilla. Mám to od Cliftona, který odvážně vstoupil na loď. Forward s sebou bere potraviny na pět nebo šest let a dostatek uhlí. Uhlí a potraviny, s rancem vlněných obleků a tuleních kůží, to je jeho veškerý náklad."
„Nuže," pravil mistr Cornhill, „o tom už nelze pochybovat, přesto konečně, příteli, jelikož znáš Cliftona, neřekl ti nic o svém určení?"
„Nemohl mi nic říci, neví to, tak bylo mužstvo najato. Kam pluje? Nedozví se to dříve, než dorazí na místo."
„A také," odvětil jakýsi nevěřící, „půjdou-li ke všem čertům, jak se mi podle všeho zdá."

„Ale také jaká je mzda," pravil vzrušeně Cliftonův přítel, „jak vysoká mzda - pětkrát vyšší než mzda obyčejná! Ach, nebýt toho, nebyl by Richard Shandon nikoho našel, kdo by se dal najmout za těchto okolností! Loď velice podivné formy, která pluje neznámo kam a nevypadá, jako by se chtěla brzy vrátit! Aspoň mně by se to příliš nezamlouvalo!"
„Ať by se ti to zamlouvalo nebo ne," odpověděl mistr Cornhill, „ty bys nemohl nikdy patřit k mužstvu Forwardu."
„A pročpak?"
„Protože nemáš vyžadované vlastnosti. Zapomněl jsem říci, že ženatí jsou vyloučeni. Nu, ty jsi v této veliké kategorii. Není tedy třeba, aby ses upejpal, což by bylo ostatně u tebe skutečným siláckým kouskem."
Takto oslovený lodník se dal se svými přáteli do smíchu a dokazoval tím, jak oprávněný byl žert mistra Cornhilla.
„Na této lodi, až po jméno, není nic, co by nebylo velice odvážné!" pokračoval Cornhill, spokojen sám se sebou.
„Forward, forward (Forward, anglicky vpřed), kam až? Nepočítáme-li, že na této brize neznají svého kapitána!"
„Ale ano, znají ho," odvětil mladý lodník dosti naivní tváře. „Jakže, znají ho?"
„Zajisté."
„Chlapče," řekl Cornhill, „myslíš, že Shandon je kapitánem Forwardu?"
„Ale…" namítl mladý lodník.
„Tedy si zapamatuj, že Shandon je commander (první důstojník na anglické lodi) a nic víc, je to statečný a odvážný námořník, velrybář, který dokázal, co dovede, řádný chlap, a zcela zasluhuje velet, ale přece nevelí, je zrovna tak kapitánem jako ty nebo já, s dovolením! A pokud se týká toho, který bude na lodi pánem po Bohu, neví o něm nic víc. Až nadejde chvíle, objeví se pravý kapitán neznámo jak a z kterého břehu obou světů, neboť Richard Shandon neřekl a nemá dovoleno říci, ke kterému bodu zeměkoule zamíří se svou lodí."
„Nicméně vás ujišťuji, mistře Cornhille," řekl mladý lodník, „že kdosi se představil na lodi, že kdosi byl ohlášen v listě, kterým bylo místo prvního důstojníka nabídnuto panu Shandonovi!"
„Jakže?" odsekl Cornhil1 a svraštil brvy, „ty tvrdíš, že Forward má na palubě kapitána?"
„Ale ovšem, mistře Cornhille."
„To povídáš mně?"
„Zajisté, neboť to vím od Johnsona, lodního mistra."
„Od mistra Johnsona?"
„Zajisté, řekl mi to."
„On ti to řekl? Johnson?"
„Nejen mi to řekl, nýbrž mi také kapitána ukázal."
„Ukázal ti jej?" zvolal Cornhill celý užaslý.
„Ukázal."
„A tys ho viděl?"
„Viděl jsem ho na vlastní oči."
„A kdo je to?"
„Je to pes."
„Pes o čtyřech nohách?"
„Ano!"
Překvapení lodníků z Nautila bylo veliké. Za každé jiné okolnosti by vybuchli v smích. Pes kapitánem brigy o sto sedmdesáti tunách!
Tu bylo nad čím užasnout! Ale namouvěru, Forward byl loď tak neobyčejná, že bylo nutné dvakrát se rozmyslet, než se dají do smíchu, než budou odporovat. Ostatně sám mistr Cornhill se nesmál.
„Johnson že ti ukázal tohoto kapitána nového druhu, tohoto psa?" otázal se a obrátil se k mladému námořníkovi. „A tys ho viděl?…"
„Jako vidím vás, s dovolením!"
„Nu, co o tom soudíte?" tázali se lodníci mistra Cornhilla. „Nesoudím nic," odvětil prudce, „nesoudím nic, ledaže Forward je ďáblova loď anebo bláznů, patřících do Bedlamu (proslulý londýnský blázinec ze 16. století)!"
Námořníci stále mlčky pozorovali Forward, jehož přípravy k odplutí se chýlily ke konci, a mezi nimi se nenašel ani jediný, který by se domníval, že lodní mistr Johnson si ztropil z mladého lodníka žert.
Tato historie o psu už proběhla městem, a v davu zvědavců nejeden hledal očima tuto dogu-kapitána, kterou už bezmála považoval za nadpřirozené zvíře.
Ostatně už po několik měsíců lákal Forward obecnou pozornost, to, co v jeho stavbě bylo trochu neobyčejné, tajemnost, která ho halila, inkognito, které zachovával jeho kapitán, způsob, kterým dostal Richard Shandon nabídku, aby řídil jeho vybavení, výběr, který se dodržoval při sestavení mužstva, neznámý cíl, který někteří sotva tušili - to vše přispívalo k tomu, že briga nabyla víc než zvláštního vzhledu.
Pro myslitele, snílka, filozofa, mimo to není nic vzrušujícího než loď, která odplouvá, fantazie ji sleduje ráda v jejích bojích s mořem, v jejích srážkách s větry, na její dobrodružné cestě, která se vždy neskončí v přístavu, a přihodí-li se sebemenší neočekávaná událost, jeví se loď ve fantastické formě i duchům, fantazii málo přístupným.
Tak tomu bylo u Forwardu. A jestliže přihlížející lid nemohl učinit odborné poznámky mistra Cornhilla, domněnky nashromážděné po tři měsíce zcela postačily oživovat liverpoolské hovory.
Briga byla postavena v loděnici v Birkenheadu, pravém předměstí města, ležícím na levém břehu Merseye a spojeném s přístavem se stále křižujícími parními čluny.
Stavitel Scott a spol., jeden z nejzručnějších v celé Anglii, dostal od Richarda Shandona nárys a podrobný plán, kde nosnost, rozměry a model lodi byly co nejpečlivěji udány. Z tohoto plánu byla zřejmá prozíravost zkušeného námořníka. Protože Shandon měl k dispozici značný kapitál, započaly se práce a podle pokynu neznámého majitele se

rychle pokračovalo.
Briga byla zbudována neobyčejně pevně, zřejmě měla odolávat obrovským tlakům, neboť její kostra ze dřeva teaku, jakéhosi indického dubu, pozoruhodného pro svoji velikou tvrdost, byla mimo to obita železem. Mezi námořníky byla otázka, proč trup lodi, zbudované za těchto podmínek odporu, nebyl zhotovený z černého plechu, jako trup jiných parních lodí. Na to se odpovídalo, že tajemný inženýr má své důvody, aby takto jednal.
Ponenáhlu nabývala briga v loděnici podobu a její síla a štíhlost uváděly znalce v údiv. Jak si všimli lodníci Nautila, její přední stěna tvořila kýlem pravý úhel, byla ozbrojena ne nosem, nýbrž ocelovým řezákem, ulitým v dílnách R. Hawthorna v Newcastlu. Tato kovová příď, třpytící se na slunci, dodávala brize zvláštního vzezření, ačkoliv neměla naprosto nic vojenského. Nicméně na kastelu přídě bylo postaveno šestnáctiliberní dělo, spočívalo na čepu a mohlo být snadno otáčeno všemi směry, je nutné připojit, že dělo se podobalo přední stěžně, - nadarmo by se oba namáhali - neměli do sebe nic skutečně válečného.
5. února 1860 byla tato zvláštní loď za ohromného shluku diváků spuštěna na vodu.
Ale nebyla-li briga válečnou lodí, ani obchodním plavidlem nebo zábavnou jachtou - neboť na projížďku se nevydáváme se zásobami na šest let - čím tedy byla?
Lodí určenou k pátrání po Erebovi a Terrorovi a po siru Johnu Pranklinovi? Také ne, neboť předešlého roku, 1859, se vrátil z arktických moří velitel Mac Clintock a přinášel bezpečný důkaz o záhubě této nešťastné výpravy.
Chce se tedy Forward snad opět pokusit o proslulý Severozápadní průchod? Nač to? Kapitán Mac Clure ho objevil roku 1853 a jeho poručík Creswell měl první tu čest obeplout americkou pevninu z Davisovy úžiny.
A přece bylo pro kompetentní mozky nepochybně jisté, že Forward se chystá čelit kraji ledů. Hodlá proniknout k jižnímu pólu, dále než velrybář Wedell a dále než kapitán James Ross? Ale proč a k jakému cíli?
Jak vidět, ačkoliv bylo pole domněnek krajně omezené, dovedla na něm fantazie přece ještě zabloudit.
Následujícího dne poté, co byla briga spuštěna na vodu, přišel její stroj, vypravený z dílen R. Hawthorna v Newcastlu. Tento stroj o síle sto dvaceti koní, s kolísavými válci, zaujímal málo místa, jeho síla byla pro loď o sto sedmdesáti tunách značná, ostatně s tak hojným plachtovím a pozoruhodnou rychlostí. Její zkoušky nezanechávaly v tomto směru žádné pochybnosti, a dokonce i lodní mistr Johnson měl za vhodné vyjádřit se o tom Cliftonovu příteli: „Poněvadž Forward má plachty a zároveň šroub, popluje s plachtami rychleji.“
Cliftonův přítel nerozuměl z této poznámky ničemu, ale považoval to za docela možné u lodi, které osobně velí pes.
Po umístění stroje na lodi začalo nakládání zásob, a nebyla to maličkost, neboť loď s sebou brala potraviny na šest let. Skládaly se z nasoleného a uzeného masa, z uzených ryb, ze sucharů a mouky, hory kávy a čaje byly vrhány do podpalubí, jako obrovské laviny. Richard Shandon dohlížel na nakládání tohoto draho cenného nákladu jako člověk, který tomu rozumí: vše bylo uloženo, opatřeno nápisem a očíslováno v dokonalém pořádku, rovněž naložili velmi velikou zásobu indického přípravku nazývaného pemmican, který v malém objemu obsahuje množství výživných látek. Tato povaha potravin nepřipouštěla pochybnost o délce plavby, ale dobrý pozorovatel poznal na první pohled, že Forward popluje do polárních moří, když si povšimnul soudků lime-juice (citronová šťáva), vápenatých pastilek, balíků hořčice, semen šťovíků a lžičníku, krátce řečeno množství prostředků proti kurdějím, kterých je třeba při plavbách v jižních a severních mořích. Shandon dostal bezpochyby pokyn, aby zvláště obstaral tuto část nákladu, neboť se jí velmi zaměstnával, neméně než cestovní lékárnou.
Nebylo-li na lodi dostatek zbraní, což mohlo upokojit bojácné duchy, komora na prach byla plná, což mohlo poděsit. Jediné dělo na kastelu přídě nemohlo vzbudit domněnku, že by spotřebovalo tuto zásobu. To nutilo k přemýšlení. Rovněž tam byly obrovské pily a velké nástroje jako páky, olověné palice, ruční pilky, obrovské sekery, atd., nepočítáme-li slušné množství blating-cylindres, jejichž výbuch by stačil, aby vyhodil do povětří liverpoolskou celnici. To všechno bylo divné, ne-li děsivé, nemluvíme-li o raketách, signálech, ohňostrojích a svítilnách tisícerého druhu.
Četní diváci na nábřeží newprinceských doků se ještě podivovali dlouhému velrybářskému člunu z mahagonového dřeva, piroze z plechu, potažené gutaperčou, a jistému počtu halkett-boats, jakýchsi kaučukových plášťů, které bylo možné změnit v čluny tím, že se nafoukly. Každý se cítil víc a víc znepokojen, ba i dojat, neboť Forward měl brzy s odlivem vyplout za svým záhadným cílem.

II. KAPITOLA
Neočekávaný dopis

Zde je text dopisu, který obdržel Richard Shandon před osmi měsíci.

Aberdeen, 2. srpna 1859
Panu Richardovi Shandonovi v Liverpoolu

Pane!
Tímto se Vám dává na vědomí, že do rukou pp. Marcuarta & Co., bankéřů v Liverpoolu, bylo složeno šestnáct tisíc liber šterlinků. Přikládám řadu mnou podepsaných poukázek, které Vám dovolí disponovat řečenými pp. Marcuart & Co., až do výše zmíněných šestnácti tisíc liber šterlinků.
Neznáte mne. Na tom nezáleží. Já vás znám. To je hlavní. Nabízím Vám místo prvního důstojníka na brize Forward - pro plavbu, která může být dlouhá a nebezpečná.
Nepřijmete-li, nevadí. Přijmete-li, obdržíte pět set liber služného a po uplynutí každého roku, pokud plavba potrvá, se Váš příjem zvýší o desetinu.
Briga Forward zatím neexistuje. Budete ji muset dát zbudovat tak, aby mohla vyplout na moře nejpozději v prvních

dnech dubna r. 1860. Přikládám podrobný popis s nárysem. Musíte se ho přísně držet. Loď bude vystavěna v loděnici pp. Scotta & Co., kteří se budou řídit Vašimi rozkazy.
Zvláště Vám doporučuji mužstvo pro Forward, bude se skládat z kapitána - mne, prvního důstojníka, Vás, druhého důstojníka, lodního mistra, dvou inženýrů (strojní inženýři) jednoho icemastera (lodivod mezi ledovci) osmi lodníků a dvou topičů, celkem tedy z osmnácti mužů, počítaje v to doktora Clawbonnyho z tohoto města, který se Vám v pravý čas představí.
Lidé, kteří budou povoláni účastnit se plavby Forwardu, musí být Angličané, svobodní, bez rodiny, neženatí, střídmí, neboť požívání lihovin, dokonce i piva se na lodi nebude trpět, musí být připraveni vše podstoupit a snést. Vyberete je především z lidí se sangvinickou povahou, kteří již tím v sobě mají vyšší míru životní síly a živočišné teploty.
Nabídnete jim pětkrát vyšší mzdu, než je jejich obyčejná mzda, ta se každému zvýší o desetinu po každém roce jejich služby. Na konci plavby bude pro každého z nich zajištěno pět set liber a dva tisíce liber pro Vás. Tyto peníze se uloží u zmíněných pp. Marcuarta & Co.
Tato plavba bude dlouhá a trudná, přesto čestná. Neváhejte tedy, pane Shandone!
Odpovězte poste restante do Goteborgu (Švédsko) - pod značkou K. Z.

P. S. 15. února obdržíte velikého dánského psa se svislými pysky, tmavě plavé barvy, pruhovaného napříč černě. Ubytujete jej na lodi a dáte jej krmit ječným chlebem smíšeným s odvarem lojového mláta (velmi dobré krmivo pro psy). Přijetí tohoto psa oznámíte pod hořejší značkou do Livorna (Itálie).

Kapitán Forwardu se objeví a dá se poznat v pravý čas. V momentě vyplutí dostanete nové instrukce.

Kapitán Forwardu K. Z.

III. KAPITOLA
Doktor Clawbonny

Richard Shandon byl dobrý námořník, dlouho velel velrybářským lodím v arktických mořích a získal dobré jméno, rozšířené po celém Lancasteru. Takový list ho právem mohl překvapit, podivil se tedy, ale s chladnokrevností muže, který něco takového nevidí poprvé.
Ostatně vyhovoval žádaným podmínkám, neměl ženu, děti, příbuzné. Byl zcela volný muž. A protože neměl nikoho, s kým by se poradil, odebral se přímo k pp. Marcuartovi & Co., bankéřům.
„Jsou-li tam peníze," řekl si, „ostatní přijde samo."
V bankovním domě byl přijat s ohledy slušícími muži, na kterého v pokladně klidně čeká šestnáct tisíc liber, když se o tom přesvědčil, dal si Shandon podat list bílého papíru a svým hrubým písmem námořníka oznámil na udanou adresu, že přijímá.
Ještě ten den přišel do styku s birkenheadskými loďaři a čtyřiadvacet hodin poté se už kýl Forwardu rozkládal na podstavcích loděnice.
Richard Shandon byl asi čtyřicetiletý chlapík, silný, energický a statečný, - tři dobré vlastnosti pro námořníka, neboť dodávají důvěry, síly a chladnokrevnosti. Byla známá jeho nedůtklivost a svéhlavost, jeho lodníci ho také nikdy nemilovali, nýbrž se obávali. Tato pověst mu však neztížila sestavování svého mužstva, neboť bylo známo, že se dovede obratně ze všeho vysekat.
Shandon se obával, že tajemná stránka podniku by mu mohla překážet v jednání.
„A proto," řekl si, „bude nejlepší nic nerozhlásit, našli by se žraloci, kteří by chtěli vědět proč a nač, a protože nic nevím, bylo by pro mne velmi obtížné jim odpovědět. Ten K. Z. je jistě podivný patron, ale nakonec mně zná a spoléhá na mne: to stačí. Pokud se týká jeho lodi, bude hezky vypravena, a ať se nejmenuji Richard Shandon, není-li určena k plavbě po Ledovém moři. Ale to si ponechám pro sebe a pro své důstojníky."
Na to začal Shandon vybírat svoje mužstvo, přičemž dbal na rodinné a zdravotní podmínky, stanovené kapitánem. Znal statečného, velmi oddaného muže, dobrého námořníka, jménem James Wall. Tomuto Wallovi mohlo být asi třicet let a neměla to být jeho první cesta na sever. Shandon mu nabídl místo druhého důstojníka a James Wall to naslepo přijal, přál si jen plout, protože svoje povolání velice miloval. Shandon mu podrobně vyložil celou věc právě tak, jako jistému Johnsonovi, z něhož učinil lodního mistra.
„Naštěstí," odpověděl James Wall, „je to jako cokoliv jiného. Jde-li o to, aby byl nalezen Severozápadní průchod, lze se zase vrátit."
„Ne vždy," řekl mistr Johnson, „ale to ostatně není důvodem, proč by se tam nemělo jít."
„Ostatně, nemýlím-li se ve svých domněnkách," pokračoval Shandon, „je nutné přiznat, že se tato cesta podnikne za dobrých podmínek. Tento Forward bude znamenitá loď a s dobrým strojem dorazí daleko. Osmnáct lidí posádky, to bude vše, co budeme potřebovat."
„Osmnáct mužů," poznamenal Johnson, „tolik, kolik jich měl na lodi Američan Kane, když konal svoji proslulou cestu k pólu."
„Je vždy zvláštní," ujal se slova Wall, „když se nějaký podivín snaží proniknout po moři od Davisovy úžiny k Beringově úžině. Výpravy, vyslané pátrat po admirálu Franklinovi, stály Anglii už přes sedm set šedesát tisíc liber, aniž měly praktický úspěch! Který ďábel může ještě nasadit majetek v takovém podniku?"
„Především, Jamesi," odpověděl Shandon, „uvažujeme o pouhé domněnce. Poplujeme-li opravdu do jižních nebo severních moří, nevím, jde snad o pokus o nový objev? Mimo to, ten či onen den se má objevit jistý doktor

Clawbonny, který bude bezpochyby vědět více a bude mít za úkol nám to oznámit. Uvidíme.“
„Vyčkejme tedy,“ řekl mistr Johnson, „pokud se týká mne, veliteli, vydám se na hon na řádné lidi, a pokud se týká jejich podstaty živočišné teploty, jak říká kapitán, ručím vám za ně předem. V tom ohledu se na mě můžete spolehnout.“
Tento Johnson byl drahocenný člověk, znal plavbu ve vysokých šířkách. Byl lodním mistrem na palubě Fénixe, který se zúčastnil výprav, vyslaných r. 1853 vyhledat Franklina, ten statečný námořník byl dokonce svědkem smrti francouzského poručíka Bellota, kterého provázel na jeho exkurzi ledy. Johnson znal liverpoolský námořní personál a bez otálení se vydal do pole najmout své mužstvo.
Shandon, Wall a on se přičiňovali tak, že v prvních prosincových dnech byl počet jejich lidí naplněn. Avšak nedosáhli toho bez nesnází, mnozí byli navnaděni slibem vysoké mzdy, ale budoucnost výpravy je děsila a nejeden se dal najmout bez rozmyslu, později však přišel vrátit slovo i závdavek, když ho přátelé přemluvili, aby se do takového podniku nepouštěl. Ostatně každý se snažil proniknout tajemstvím a naléhal otázkami na velitele Richarda. Ten je odkazoval na mistra Johnsona.
„Co ti mám říci, příteli?“ odpovídal Shandon stále stejně, „nevím nic víc než ty. V každém případě budeš v dobré společnosti chlapíků, kteří se ničeho nebojí, a už to něco znamená! Nerozmýšlej se tedy tolik - buďto přijmi, nebo toho nech!“
A většina přijala.
„Pochopíš,“ připojil někdy lodní mistr, „že mám s výběrem jenom obtíže. Vysoká mzda, jaká dosud v námořnických pamětech nebyla vídána, a přitom jistota, že po návratu tě čeká hezký kapitál - to skutečně táhne!“
„Pravda je,“ odpovídali, „že je to velmi vábné! Zaopatření až do smrti.“
„Nechci ti tajit,“ pokračoval Johnson, „že plavba bude dlouhá, obtížná a nebezpečná, stojí to výslovně v našich instrukcích, je tedy nutné dobře vědět, k čemu se zavazujeme, velmi pravděpodobně se budeme muset odvážit všeho, co spočívá v lidské moci a možná, že ještě více! Necítíš-li v sobě tedy statečné srdce, neochvějnou povahu, neváš-li ďábla v těle, neváš-li dvacet nadějí proti jedné, že vydržíš, záleží-li ti tedy jenom na tom, abys nechal kůži zde místo onde, raději zde nežli tam dole, ukaž mi paty a ustup statečnějšímu námořníkovi!“
„Ale jediné řekněte, mistře Johnsone,“ začínal lodník, vehnaný do úzkých, „znáte aspoň kapitána?“
„Kapitánem je Richard Shandon, příteli, do té doby, než se dostaví nějaký jiný.“
Nuže, nutno říci, to bylo také velitelovo mínění, oddával se snadno myšlence, že v poslední chvíli dostane přesné instrukce o cíli své cesty, a že zůstane na palubě Forwardu náčelníkem. Sám dokonce rád šířil tuto domněnku jak v hovorech se svými důstojníky, tak dohlížeje k budování brigy, jejíž první žebra se zvedala na birkenheadské loděnici jako boky převrácené velryby.
Shandon a Johnson dbali přísně pokynů, týkajících se zdraví mužstva, lidé měli uspokojující vzezření a měli tepla, že by bylo roztopilo stroj Forwardu, jejich pružné končetiny, jejich čistá a kvetoucí pleť je činily schopnými odolat nejprudším mrazům. Byli to muži plni důvěry a rozhodní, energičtí a pevné tělesné konstrukce, všichni však neměli stejnou sílu. Shandon dokonce váhal přijmout některé z nich, jako byli lodníci Gripper a Garry, a harpunář Simpson, kteří se mu zdáli trochu hubení, ale jinak byli dobře stavění, měli odvážná srdce a jejich přijetí bylo podepsáno.
Celé toto mužstvo patřilo ke stejné sektě protestantského vyznání, za dlouhých plaveb společná modlitba a četba bible často slučuje různé duchy a povznáší je ve chvílích malomyslnosti, je tedy záhodno, aby nemohl vzniknout rozpor.
Shandon také znal ze zkušenosti prospěch z těchto zvyků a jejich vliv na ducha mužstva, také se jich vždy užívá na palubě lodí, které jdou přezimovat do polárních moří.
Když bylo mužstvo sestaveno, starali se Shandon a oba jeho důstojníci o zásoby, přísně se drželi kapitánových instrukcí, instrukcí jasných, přesných, podrobných, v nichž byly zaznamenány i nejmenší předměty co do jakosti i množství. Díky poukázkám, jež měl velitel k dispozici, bylo vše placeno hotovými s osmiprocentní srážkou, kterou Richard pečlivě připsal K. Z. k dobru.
Mužstvo, zásoby, náklad, vše bylo hotovo v lednu r. 1860, Forward se už jen vystrojoval. Shandon nestrávil ani jediný den, aby se neodebral do Birkenheadu.
Dne 23. ledna ráno byl podle zvyku na jednom z oněch širokých parních člunů, jež mají kormidla na obou koncích, aby se snadno otáčely, a plují ustavičně mezi oběma břehy Merseye, panovala pak jedna z oněch mlh, jež nutí říční lodníky řídit se buzolou, ačkoliv jejich plavba trvá sotva deset minut.
Nicméně, jakkoliv byla ta mlha hustá, nemohla Shandonovi zabránit, aby nespatřil muže malého vzrůstu, dosti tlustého, s jemnou a veselou tváří, s roztomilým pohledem, jenž přistoupil k němu, vzal jej za obě ruce a potřásl jimi s ohnivostí, prudkostí a důvěrností „zcela jižní“, jak by řekl Francouz.
I kdyby tato osobnost nebyla z jihu, přicházela právě odtamtud, mluvila, čile gestikulovala, její myšlenka chtěla stůj co stůj ven, byť i s nebezpečím, že roztrhne stroj. Její oči, malé jako oči duchaplného člověka, její veliká a hybná ústa byla jako bezpečnostní záklopky, jež dovolovaly tomuto nadbytku sebe sama průchod, ten muž mluvil, mluvil, mluvil tolik a tak rychle, nutno doznat, že Shandon ničemu nerozuměl.
Ale první důstojník Forwardu brzy tohoto mužíčka poznal, i když ho nikdy neviděl, v jeho duchu svitlo a ve chvíli, kdy si tamten oddychoval, vyrazil Shandon chvatně:
„Doktor Clawbonny?“
„On sám osobně, veliteli! Už téměř dobrou čtvrthodinu vás hledám, ptám se po vás všude a všech! Představte si moji netrpělivost - ještě pět minut a ztratil bych hlavu! Jste to tedy vy, veliteli Richarde? Existujete skutečně? Nejste bajkou? Vaši ruku, vaši ruku, ať ji opět stisknu ve svojí! Ano, ano, je to skutečně ruka velitele Richarda Shandona! Nuže, jestliže je nějaký velitel Richard, potom existuje briga Forward, jíž velí, a pokud jí velí, odpluje, a když odpluje, vezme doktora Clawbonnyho na palubu!“
„Nuže, ano, doktore, jsem Richard Shandon, existuje briga Forward a odpluje!“

„To je logické," odpověděl doktor a zásobil se mocným vdechem vzduchu, „to je logické. A tak vidíte moji radost - jsem na vrcholu svých tužeb! Odedávna jsem podobnou pn1ežitost toužebně očekával a neustále jsem snil podniknout podobnou cestu. Nuže, s vámi, veliteli…"
„Dovolte…" řekl Shandon.
„S vámi," pokračoval Clawbonny, jako by ho neslyšel, „jsem si jistý, že poplujeme daleko a že necouvneme ani o píď."
„Ale…" začal opět Shandon.
„Neboť vy jste se osvědčil, veliteli, a já znám, co dovedete. Ah, jste statečný námořník!"
„Dovolíte-li…"
„Ne, nedovolím, aby se o vaší odvaze, vaší srdnatosti a vaší zručnosti pochybovalo jen okamžik, byť i od vás samotného! Kapitán, jenž si vás zvolil za prvního důstojníka, je muž, který se v tom vyzná, za to vám ručím!"
„Ale o to nejde," řekl Shandon netrpělivě.
„A oč tedy jde? Nemučte mě déle!"
„Copak mě, u všech hromů, nenecháte mluvit? Povězte mi, jestli chcete, doktore, co vás přimělo k tomu, abyste se zúčastnil výpravy Forwardu?"
„Ale dopis, řádný dopis, který zde vidíte, dopis řádného kapitána, velmi lakonický, ale velmi postačující!"
S těmi slovy podal doktor Shandonovi dopis tohoto znění:

Inverness, 22. ledna 1860
Doktoru Clawbonnymu v Liverpoolu

Chce-li doktor Clawbonny vstoupit na Forward na dlouhou plavbu, může se představit veliteli Richardovi Shandonovi, jenž dostal ohledně něho instrukce.

Kapitán Forwardu K.Z.

„A dopis jsem dostal dnes ráno, a hle, jsem hotov vstoupit na palubu Forwardu."
„Avšak," řekl Shandon, „víte, doktore, aspoň, co je účelem této cesty?"
„Zrovna tak málo jako každý jiný, ale co je mi do toho? Jen když někam odpluji! Říká se, že jsem učenec, ale to je omyl, veliteli, nevím nic a uveřejnil jsem několik knih, které nejdou špatně na odbyt, chybil jsem, čtenářstvo je příliš dobré, že je kupuje! Nevím nic, říkám vám, jen to, že jsem ignorant! Nuže, nabízí se mi, abych doplnil, či spíše obnovil svoje vědomosti v lékařství, v chirurgii, v dějinách, v zeměpise, v botanice, v mineralogii, v conchyliologii (nauka o lasturách a ulitách měkkýšů), v geodézii, v chemii, ve fyzice, v mechanice, v hydrografii, nuže, přijímám a ujišťuji vás, že bez prošení!"
„Takže," řekl Shandon zklamaně, „vy nevíte, kam pluje Forward?"
„Ano, veliteli, poplujeme tam, kde se lze učit, dělat objevy, dozvídat se, přirovnávat, kde se lze setkat s jinými mravy, jinými krajinami, kde lze studovat jiné národy při jejich výkonech, slovem pluje tam, kde jsem ještě nikdy nebyl."
„Ale přesněji?" zvolal Shandon.
„Přesněji," odpověděl doktor, „slyšel jsem povídat, že zamíří do severních krajin. Nuže, poplujeme na sever!"
„Znáte aspoň," otázal se Shandon, „jeho kapitána?"
„Ani dost málo! Ale je to řádný muž, můžete mi věřit!"
Oba vystoupili v Birkenheadu, Richard zasvětil doktora do situace a toto tajemství probudilo doktorovu fantazii. Pohled na brigu ho strhl k výbuchům radosti. Od toho dne už neopustil Shandona a každé ráno přišel Forward navštívit.
Ostatně, měl speciálně na starosti dohlížet na zařízení lodní lékárny.
Neboť tento Clawbonny byl lékař a to dobrý lékař, ale málo provozoval svoji praxi. Stal se v pětadvaceti letech doktorem jako každý jiný a ve čtyřiceti letech byl pravým učencem, celé město ho dobře znalo, stal se vlivným členem liverpoolské Literární a filozofické společnosti. Malé jmění mu dovolovalo udílet rady, které nebyly bezcenné, i když byly zdarma, byl milován, jak musí být milován svrchovaně roztomilý člověk, nikdy nikomu neublížil, dokonce ani sobě, byl živý a povídavý, chcete-li, ale srdce měl stále na dlani a dlaň v dlani kdekoho.
Když se zpráva o jeho nastolení na palubě Forwardu rozšířila městem, jeho přátelé vyvinuli veškeré úsilí, aby ho od tohoto úmyslu odradili, to v něm však zakořenilo jeho úmysl ještě hlouběji. Nuže, když si doktor něco umínil, ten, kdo by ho od toho chtěl odvrátit, by musel být velice schopný.
Od toho dne přibývalo pověstí, domněnek, naléhání, ale to nebránilo Forwardu, aby byl 5. února spuštěn na vodu. O dva měsíce později byl přichystán vyplout na širé moře.
Dne 15. února, jak ohlásil kapitánův dopis, byl dopraven po železnici z Edinburghu do Liverpoolu na adresu Richarda Shandona pes dánského plemene. Zvíře se zdálo zlostné, placké, dokonce i trochu zlomyslné a mělo zvláštní pohled. Na jeho měděném obojku stálo jméno Forward. Velitel je umístil téhož dne na lodi a potvrdil jeho přijetí do Livorna na udanou značku.
Tak tedy mimo kapitána bylo mužstvo kompletní. Bylo složeno takto: 1. K. Z., kapitán. 2. Richard Shandon, velitel. 3. James Wall, druhý důstojník. 4. Doktor Clawbonny. 5. Johnson, lodní mistr. 6. Simpson, harpunář, 7. Bell, tesař. 8. Brunton, první strojník. 9. Plover, druhý strojník. 10. Strong (černoch), kuchař. 11. Foker, icemaster. 12. Wolsten, zbrojíř. 13. Bolton, lodník. 14. Garry, lodník. 15. Clifton, lodník. 16. Gripper, lodník. 17. Pen, lodník. 18. Warren, topič.

IV. KAPITOLA

Doga - kapitán

Den odplutí nadešel 5. dubna. Přijetí doktora na loď poněkud upokojilo mysli. Kamkoliv se tento ctihodný učenec nabídl jít, tam ho mohli následovat. Nicméně většina lodníků nepřestávala být znepokojena, a Shandon se bál, aby mu dezerce na lodi nezpůsobila mezery, živě si přál, aby už byl na širém moři. Až břehy zmizí z očí, mužstvo se upokojí.
Kajuta doktora Clawbonnyho ležela v pozadí pod dynetou a zaujímala celou záď lodi. Kabiny kapitána a prvního důstojníka, umístěné vzadu, ústily na palubu. Kapitánova kabina zůstala hermeticky uzavřena, byla zásobena různými přístroji, nábytkem, cestovními obleky, knihami, náhradními oděvy a potřebami, označenými v podrobném seznamu. Podle pokynu neznámého mu byl klíč od této kajuty poslán do Lubeku, dovnitř tedy mohl jedině on.
Tato okolnost Shandona mrzela a značně mařila jeho naděje na svrchované velitelství. Pokud se týká jeho vlastní kajuty, upravil si ji dokonale pro potřeby nastávající cesty, dopodrobna znajíc požadavky polární výpravy.
Pokoj druhého důstojníka byl v mezipalubí, které tvořilo prostornou ložnici pro lodníky, lidé se tam cítili velmi podomácku a stěží by našli tak pohodlné ubytování na palubě každé jiné lodi. Bylo o ně postaráno jako o draho cenný náklad, veliká kamna zaujímala střed společného sálu.
Doktor Clawbonny byl spokojen se vším, obsadil svoji kajutu již 6. února, den poté, co byl Forward spuštěn na vodu.
„Nejšťastnější ze zvířat," řekl, „by byl hlemýžď, jenž by si mohl udělat ulitu po chuti, pokusím se být i inteligentním hlemýžděm."
A na mou věru, na ulitu, kterou neměl dlouho opustit, byla jeho kajuta pěkně zařízena, doktor měl radost učence a dítěte, mohl uspořádat svoje vědecká zavazadla. Jeho knihy, herbáře, přihrádky, důkladné přístroje, fyzikální aparáty, sbírka teploměrů, tlakoměrů, vlhkoměrů, dešťoměrů, dalekohledů, kompasů, sextantů, map, plánů, lahvičky, prášky, velmi úplná cestovní lékárna, to vše se seřadilo v pořádku, který by byl činil čest Britskému muzeu (národní anglické muzeum s bohatými sbírkami v Londýně, založené 1753). Tato prostora šesti čtverečních stop obsahovala nesčetné poklady, doktor mohl pouze vztáhnout ruku, bez námahy, aby se rázem stal lékařem, matematikem, hvězdářem, zeměpiscem, botanikem nebo conchyliologem.
Nutno přiznat, že byl na toto uspořádání hrdý a šťastný ve své plující svatyni, k jejímuž naplnění by stačili tři z jeho hubenějších přátel. Ti se tam ostatně brzy hrnuly tak často, že to omrzelo i tak shovívavého člověka, jakým byl doktor, a řekl nakonec, opak Sokrata:
„Můj dům je malý, leč kéž by se zlíbilo nebi, aby nikdy nebyl pln přátel!"
Abychom doplnili popis Forwardu, postačí říci, že bouda velikého dánského psa byla zbudována právě pod oknem tajuplné kajuty, leč její divoký obyvatel se raději potloukal v mezipalubí a podpalubí lodi, zdálo se nemožné ochočit jej a nikdo by nemohl ovládnout jeho podivnou povahu. Slýchali ho, zvláště za noci, jak žalostně vyje, což se strašlivě rozléhalo dutinami lodi.
Byl to stesk po nepřítomném pánovi? Byl to pud vzhledem k nastávající nebezpečné cestě? Byla to předtucha blížících se nebezpečí? Lodníci se vyslovovali pro tuto poslední pohnutku a nejeden z nich si zažertoval, když označil toho psa za zvíře ďábelského původu.
Pen, velmi surový člověk, jednoho dne skočil, aby ho uhodil, padl však tak nešťastně na hranu nátoče, že si hrozně rozrazil lebku. Lze si domyslet, že tato příhoda byla přičítána na vrub fantastickému zvířeti.
Clifton, nejpověrčivější z celého mužstva, si také všiml té zvláštní okolnosti, že pes, pokud je na dynetě, prochází se vždy na té straně, odkud vane vítr, a později, když briga byla na širém moři a změnila směr, podivné zvíře změnilo místo při každém otočení a drželo se na větru, jak by to dělal kapitán Forwardu.
Doktor Clawbonny, jehož mírnost a lichocení by zkrotilo tygra, se marně pokusil získat si náklonnost tohoto psa, bylo škoda času i práce.
To zvíře ostatně neslyšelo na žádné ze jmen, zapsaných ve psím kalendáři. A tak lidé na lodi ho konečně začali nazývat Kapitánem, neboť se zdálo, že je dokonale obeznámeno se životem na lodi. Tento pes zřejmě už kdysi absolvoval plavbu.
Pochopíme tedy žertovnou odpověď lodního mistra Cliftonovu příteli a to, že tato domněnka nenašla mnoho nevěřících, nejeden opakoval s úsměvem, že očekává, že uvidí jednoho krásného dne tohoto psa, jak opět nabude lidské podoby a bude velet zvučným hlasem.
Necítil-li Richard Shandon podobné obavy, nebyl bez nepokoje, a den před odplutím, 5. dubna večer, rozmlouvalo tomto tématu s doktorem, Wallem a mistrem Johnsonem v prostoru pod dynetou.
Tito čtyři muži si už pochutnávali na desátém grogu, bezpochyby posledním, neboť podle ustanovení dopisu z Aberdeenu měli být všichni z mužstva, od kapitána po topiče, teetotalers, to znamená, měli se na lodi zdržovat od pití vína, piva i lihovin, mimo případu nemoci a na doktorův předpis.
Nuže, už za hodinu se hovořilo o odplutí. Vyplní-li se kapitánovy instrukce do poslední čárky, má Shandon dostat zítra list, obsahující jeho poslední rozkazy.
„Neoznámí-li mi tento list," řekl velitel, „kapitánovo jméno, musí nám aspoň udat cíl cesty. Neboť jinak, kam s ní zamířit?"
„Namou věru," odpověděl netrpělivý doktor, „být vámi, Shandone, vyplul bych i bez listu, dovede opravdu běžet za námi - za to ručím."
„Vy nepochybujete o ničem, doktore! Ale, ke kterému bodu zeměkoule byste zamířil, smím-li se ptát?"
„K severnímu pólu, zřejmě, to je samozřejmé a nelze pochybovat." „Nelze pochybovat?" řekl Wall. „A proč ne k jižnímu pólu?" „K jižnímu pólu," zvolal doktor, „nikdy! Snad by kapitána nenapadla myšlenka vystavit brigu útrapám přechodu celým Atlantickým oceánem! Přemýšlejte o tom přece, milý Walle!"
„Doktor má odpověď na všechno," odpověděl Wall.

„Tedy na sever," řekl Shandon. „Ale řekněte mi, doktore, na Špicberky, do Grónska, na Labrador, do Hudsonovy zátoky? Vedou-li všechny cesty ke stejnému cíli, totiž mezi nepřekročitelné ledové spousty, je jich hodně, a byl bych velmi na rozpacích, když bych se měl rozhodnout pro tu nebo onu. Máte snad pro ně kategorickou odpověď, doktore?"
„Nikoliv," odvětil ten doktor, protože nevěděl, co říci, „ale abychom skončili: nedostanete-li dopis, co uděláte?"
„Neudělám nic, budu čekat."
„Neodplujete?" vzkřikl Clawbonny, a zoufale mával svou sklenicí.
„Určitě ne."
„To bude rozumné," odpověděl mistr Johnson, zatím co se doktor procházel kolem stolu, neboť nemohl vydržet na místě. „Ano, to bude nejmoudřejší, a přece pn1iš dlouhé čekání by mohlo mít osudné následky, především pohoda je krásná, a jde-li o sever, musíme využít tání, abychom projeli Davisovou úžinou, mimoto mužstvo začíná být čím dál víc nespokojené, a přátelé je nabádají k tomu, aby opustili Forward, a jejich vliv by nám opravdu mohl zahrát špatný kousek."
„Je nutné dodat," řekl James Wall, „že jestliže se našich lidí zmocní panika, utečou do posledního, a nevím, veliteli, jestli by se vám znovu podařilo sestavit svoje mužstvo."
„Ale co dělat?" zvolal Shandon.
„To co jste řekl," odpověděl doktor, „čekat, ale čekat do zítřka, aniž byste si zoufal. Kapitánovy sliby se dosud splnily s pravidelností věštící dobro, není tedy důvod myslet si, že nebudeme o svém cíli zpraveni v pravý čas, nepochybuji ani chvilku, že zítra poplujeme po Irském moři, a tak, přátelé, navrhuji poslední grog na zdar naší cesty, začíná se způsobem poněkud nevysvětlitelným, ale s námořníky, jako jste vy, se lze tisíckrát nadít, že se skončí dobře."
A všichni čtyři se naposledy napili.
„Nyní, veliteli," začal zase mistr Johnson, „mohu-li vám dát radu, je třeba, abyste připravil vše k odplutí, je nutné, aby si mužstvo myslelo, že jste si svou věcí jistý. Zítra, ať přijde list nebo ne, vytáhněte kotvy, nedejte zatopit, zdá se, že vítr vydrží, nebude nic snazší, než dostat se na širé moře, nechť lodivod vstoupí na palubu, s odlivem vyplujte z doků, zakotvěte za Birkenheadským mysem, naši lidé už nebudou mít spojení se zemí, a až konečně přijde ten ďábelský list, najde nás tam jako kdekoliv jinde."
„Dobře řečeno, můj statečný Johnsone!" řekl doktor a podal staré mu námořníkovi ruku.
„Stane se jak bylo řečeno!" odpověděl Shandon.
Každý tedy odešel do své kajuty a očekával v neklidném spánku východ slunce.
Následující den byly roznášeny po městě dopisy poprvé a ani jediný neměl adresu velitele Richarda Shandona.
Nicméně ten prováděl svoje přípravy k odplutí, pověst o tom se rázem nesla po Liverpoolu a jak jsme viděli, na nábřeží newprinceských doků se seběhlo neobyčejné množství diváků.
Mnozí z nich přišli na palubu brigy, jeden aby objal kamaráda, druhý aby zrazoval přítele, třetí podívat se na tuto podivnou loď, jiný dozvědět se konečně cíle cesty, a bručelo se i na to, že velitel byl mlčenlivější a zdrženlivější než kdy jindy.
Měl pro to ovšem svoje důvody.
Odbilo deset hodin. Pak jedenáct. Odliv měl nastat k jedné hodině po poledni. Z dynety vrhal Shandon nepokojný pohled na dav, když se snažil vypátrat tajemství svého poslání na něčí tváři. Ale marně. Lodníci Forwardu, vykonávali mlčky jeho rozkazy, nespouštějíce z něho oči, neustále očekávajíce sdělení, které nepřicházelo.
Mistr Johnson končil přípravy k zvednutí kotvy. Obloha byla zatažena a mimo nádrží se moře prudce vlnilo, vítr vál od jihovýchodu s určitou silou, ale z Merseye bylo snadné vyplout.
V poledne ještě nic. Doktor Clawbonny se rozčileně procházel, pokukoval, gestikuloval, celý netrpělivý po moři, jak s jistou latinskou elegancí říkal. Cítil se vzrušen.
Shandon si hryzal rty do krve.
V tom k němu přistoupil Johnson a řekl:
„Veliteli, chceme-li využít odlivu, nesmíme ztrácet čas, nedostaneme se z doků dříve, než za dobrou hodinu."
Shandon vrhl kolem sebe poslední pohled a podíval se na hodinky.
Polední hodina nadešla.
„Vzhůru!" řekl svému lodnímu mistrovi.
„Vzhůru všichni!" vykřikl lodní mistr a nařídil návštěvníkům opustit palubu Forwardu.
Nastalo tedy jisté hemžení davu, který se hrnul ke kupé lodi, aby se vrátil na nábřeží, zatím co mužstvo brigy odvazovalo poslední lana.
Nuže, nevyhnutelný zmatek těchto zvědavců, který lodníci zaháněli bez velikých ohledů, byl ještě zvýšen štěkotem psa. Toto zvíře se náhle vymrštilo z kastelu přídě hustou spoustou návštěvníků. Štěkalo temným hlasem.
Rozestoupili se před ním, vyskočilo na dynetu a - neuvěřitelná to věc, ale tisíc svědků ji mohlo dokázat - tato doga-kapitán držela v zubech dopis.
„Dopis!" zvolal Shandon, „ale pak je on na lodi!"
„On zde bezpochyby byl, ale už tady není," odpověděl Johnson a ukázal na palubu, zcela vyčištěnou od nepohodlného množství lidí.
„Kapitáne! Kapitáne, sem!" zvolal doktor a pokusil se vzít dopis, ale pes se vzdálil prudkým skokem od jeho ruky.
Zdálo se, že chce svoje poslání vyřídit jen Shandonovi osobně.
„Sem, Kapitáne!" řekl Shandon.
Pes se přiblížil, Shandon bez obtíží vzal dopis a Kapitán vydal trojí zvučné zaštěknutí uprostřed hlubokého ticha, panujícího na lodi a na nábřežích.

Shandon držel list a neotvíral ho.
„Ale čtěte přece, čtěte přece!“ zvolal doktor.
Shandon pozoroval dopis. Adresa bez data a místa zněla pouze:

Veliteli Richardu Shandonovi,na palubě brigy Forward

Shandon otevřel dopis a četl:

Zamíříte k mysu Farewell. Dorazíte k němu 20. dubna. Neobjeví-li se kapitán na palubě, překročíte Davisovu úžinu a vystoupíte po Baffinově moři až k Melvillově zátoce.

Kapitán Forwardu K.Z.

Shandon pečlivě složil tento stručný list, vložil jej do kapsy a dal rozkaz k odplutí. Jeho hlas, jenž osamoceně zaznával ve hvízdání východního větru, měl v sobě cosi slavnostního.
Brzy byl Forward mimo nádrže a veden liverpoolským lodivodem, jehož malý kutr z povzdálí následoval, plul s proudem Merseye. Davy se vrhly na vnější nábřeží, které vroubí Viktoriiny doky, aby naposledy spatřily tuto podivnou loď.
Dvě košové plachty, přední plachta a brigantina byly rychle rozvinuty a s tímto plachtovím vplul Forward, hodný svého jména, když obeplul Birkenheadský mys, plnou rychlostí do Irského moře.

V. KAPITOLA
Na širém moři

Nestejnoměrný, ale příznivý vítr vydával svoje silně dubnové poryvy. Forward brázdil moře prudce a jeho šroub jako zběsilý překonával veškeré překážky. Ke třetí hodině potkal parník, obstarávající spojení mezi Liverpoolem a ostrovem Man a jenž měl na svých bubnech rozčtvrcené tři nohy, znak Sicílie. Kapitán jej pozdravil ze své paluby, bylo to poslední sbohem, které zaslechlo mužstvo Forwardu.
V pět hodin odevzdal lodivod velení na lodi Richardu Shandonovi a odebral se na svůj kutr, jenž se otočil hodně nablízku a brzy zmizel na jihozápadě.
K večeru obeplula briga Manský calf na jižním konci ostrova téhož jména. V noci bylo moře velmi neklidné, Forward se držel statně, Ayzský mys zanechal na severozápadě a zamířil k Severnímu průlivu.
Johnson měl pravdu, na moři námořnický pud lodníků získal opět navrch, když viděli zdatnost lodi, zapomínali na svoji podivnou situaci. Na lodi zavládl pravidelný život.
Doktor vdechoval dychtivě mořský vzduch, procházel se mocně ve vichřici a na učence měl dost námořnické nohy.
„Moře je hezká věc,“ řekl Johnsonovi, když vystoupil po snídani na palubu. „Seznamuji se s ním trochu pozdě, ale zato si pospíším.“
„Máte pravdu, pane Clawbonny, dal bych všechny pevniny světa za kousek oceánu. Říká se, že se námořníci brzy nabaží svého řemesla, podívejte, plavím se už čtyřicet let a těší mě to jako první den.“
„Jaká je to doopravdy radost, cítíš-li pod nohama dobrou loď, a soudím-li dobře, vede si Forward statečně!“
„Soudíte dobře, doktore,“ řekl Shandon, který se přidal k oběma rozmlouvajícím, „je to dobrá loď, a přiznávám, že nikdy nebyla loď, určená k plavbě mezi ledovci, lépe vybavena a zásobena. To mi připomíná, že před třiceti lety kapitán James Ross, když hledal Severozápadní průliv…“
„Plul na Victorii,“ řekl živě doktor, „což byla briga téměř na tunu stejná jako ta naše, rovněž opatřená parostrojem …“
„Jakže, vy to víte?“
„Posuďte,“ pokračoval doktor, „tehdy byly stroje ještě v plenkách a stroj Victorie jí způsobil nejedno škodlivé zpoždění, kapitán James Ross, jej marně opravoval kus po kuse, dal jej rozebrat a opustil jej při prvním přezimování.“
„Hrome,“ řekl Shandon, „jste s tím obeznámen, jak vidím!“ „Co chcete,“ pokračoval doktor, „mám to ze čtení. Četl jsem díla
Parryova, Rossova, Franklinova, zprávy Mac Clureovy, Kennedyovy, Kaneovy, Mac Clintockovy a zbylo mi z toho něco. Dodám také, že Mac Clintock na palubě Foxe, šroubové brigy toho druhu jako naše, dospěl k svému cíli snadněji a příměji nežli všichni jeho předchůdci.“
„To je úplná pravda,“ odpověděl Shandon, „ten Mac Clintock byl odvážný námořník, viděl jsem ho při práci. Můžete připojit, že jako on budeme v měsíci dubnu v Davisově úžině a podaří-li se nám proplout ledovci, prospěje to značně naší cestě.“
„Leda, že by,“ řekl doktor, „se nám stalo jako Foxovi r. 1857, že bychom první rok byli zajati ledy na severu Baffinova moře a přezimovali uprostřed ledového pole.“
„Nutno doufat, že budeme šťastnější, pane Shandone,“ odpověděl mistr Johnson, „a jestliže s lodí, jako je Forward, nelze dospět tam, kam chceme, je třeba zříci se toho navždy.“
„Ostatně,“ pokračoval doktor, „je-li kapitán na lodi, bude vědět lépe než my, co bude nutné udělat, a to tím spíše, protože my to zhola netušíme, neboť jeho podivně lakonický list nám nedovoluje uhodnout cíl cesty.“
„To už je moc,“ odpověděl Shandon velmi živě, „známe-li cestu, kterou se máme dát, a nyní, myslím, se můžeme aspoň na dobrý měsíc obejít bez nadpřirozeného zakročení tohoto neznámého a bez jeho instrukcí. Ostatně, znáte moje mínění o něm.“
„He, he!“ řekl na to doktor. „Myslel jsem si stejně jako vy, že tento muž vám přenechá velení na lodi a vůbec nikdy

nepřijde na palubu, ale…“
„Ale?“ opáčil Shandon s jistou nevrlostí.
„Ale od příchodu jeho druhého dopisu jsem musel změnit svoji domněnku v tomto ohledu.“
„A proč to, doktore?“
„Protože vám ten dopis, třebaže vám ukazoval cestu, nedává poznat poslání Forwardu, nuže, je přece potřeba vědět, kam pluje. Ptám se vás, jakým způsobem dostaneme třetí list na širém moři! V Grónsku ještě poštovní službě mnoho schází. Hleďte, Shandone, myslím si, že nás tento chlapík očekává v některé dánské osadě, v Holsteinborgu nebo Eppernawiku, tam doplní svůj náklad tuleních kožešin, nakoupí saně a psy, krátce řečeno, sežene všechno harampádí, které vyžaduje cesta arktickými moři. Budu tedy pramálo překvapen, spatřím-li ho jednoho krásného rána vyjít z jeho kajuty a ujmout se velení nejpřirozenějším způsobem.“
„Možná,“ odpověděl Shandon, „ale zatím přibývá větru a není moudré vydávat svá ráhna do nebezpečí za takového počasí.“ Shandon opustil doktora a rozkázal svinout horní plachty.
„Stále stejný,“ řekl doktor lodnímu mistrovi.
„Ano,“ odpověděl, „a to je nebezpečné, neboť byste mohl mít skutečně pravdu, pane Clawbonny.“
V sobotu k večeru obeplul Forward mull (mys) Galloway, jehož maják spatřili na severovýchodě, v noci minuli na severu mull Kintyre a na východě mull Fair na irském pobřeží. Ke třetí hodině ráno veplula briga, když zanechala po pravém boku ostrov Rathlin, Severním průlivem na oceán.
Byla neděle 8. dubna, Angličané a zvláště námořníci přísně tento den světí, a tak předčítání bible, kterého se milerád ujal doktor, vyplnilo část dopoledne.
Vítr pak velice rychle přerůstal v uragán a usiloval vrhnout brigu na irské pobřeží, vlny byly velmi silné, kymácení lodě stále větší a velmi zlé. Pokud doktor neonemocněl mořskou nemocí, tak proto, že nechtěl, neboť nebylo nic snazšího. V poledne zcela zmizel na jihu mull Malinhead, což byla poslední evropská půda, kterou měli námořníci spatřit, a nejeden ji pozoroval dlouho, nemajíce ji bezpochyby spatřit už nikdy.
Měřením vyšla najevo šířka 55° 57' a délka, podle chronometru, 7° 40' od Greenwiche.
Uragán utichl kolem deváté hodiny večer, Forward, dobrý plavec, zachovával svůj severozápadní směr. Ten den bylo možné posoudit jeho námořní zdatnost, podle poznámek liverpoolských znalců byl především plachetní lodí.
V následujících dnech pronikal Forward rychle na severozápad -, vítr se zatočil k jihu a moře bylo zachváceno velikým vlnobitím. Briga plula se všemi plachtami. - Několik bouřliváčků a puffinů poletovalo nad dynetou, doktor velmi obřadně jednoho z nich zabil a ten naštěstí spadl na palubu.
Harpunář Simpson se ho zmocnil a přinesl jej majiteli.
„Špatná kořist, pane Clawbonny,“ řekl. „Naopak, poskytne výtečné jídlo, příteli!“
„Jakže, vy chcete tohle jíst?“
„A ochutnáte sám, chlapče,“ řekl doktor s úsměvem.
„Fuj!“ odpověděl Simpson, „vždyť je to olej ovité a zapáchá jako všichni mořští ptáci.“
„Dobrá,“ řekl doktor, „znám zvláštní způsob úpravy této zvěře a poznáte-li v ní potom mořského ptáka, slibuji, že za celý svůj život nezabiji už ani jediného.“
„Jste tedy také dobrý kuchař, pane Clawbonny?“ otázal se zvědavě Johnson.
„Učenec má znát od všeho trochu.“
„Nuže, měj se na pozoru, Simpsone,“ řekl lodní mistr, „doktor je obratný muž a dokáže, že budeme tohoto puffina považovat za koroptev nejjemnější chuti.“
Fakt je, že doktor měl vzhledem ke svému okřídlenci úplně pravdu, odstranil velice zručně tuk, který byl pod kůží, hlavně na kyčlích, a s ním zmizela ona ztuchlost a zápach po rybách, na něž si lze u tohoto ptáka právem naříkat. Takto upravený puffin byl prohlášen za výtečného i samotným Simpsonem.
Při posledním uragánu zkoumal Richard Shandon kvalitu svého mužstva, analyzoval své lidi druha po druhu, což má činit každý velitel, chce-li čelit v budoucnu nebezpečím, věděl, na koho se spolehnout.
James Wall, důstojník Richardovi zcela oddaný, velice dobře chápal, dobře vykonával rozkazy, ale byl málo iniciativní, jako třetí hodnostně nejvyšší byl na svém místě.
Johnson zkušený v bojích s mořem, znalec arktického oceánu, se neměl čemu učit co do chladnokrevnosti a odvahy.
Harpunář Simpson a tesař Bell byli lidé spolehliví, otroci povinnosti a kázně, icemaster Foker, zkušený námořník, vychovaný v Johnsonově škole, prokáže zajisté platné služby.
Z ostatních lodníků se zdáli nejlepší Garry a Bolton, Bolton byl jakýsi šprýmař, veselý a hovorný, Garry byl pětatřicetiletý muž s energickou tváří, ale trochu bledý a smutný.
Tři lodníci, Clifton, Gripper a Pen, se zdáli méně hovorní a méně odhodlaní, rádi reptali. Gripper chtěl dokonce při vyplutí Forwardu zrušit smlouvu, jakýsi stud ho zadržel na lodi. Půjdou-li věci dobře, nebude-li nutné podstoupit přílišné nebezpečí a nebude-li mnoho práce, mohlo by se na tyto tři lidi spoléhat, ale potřebovali vydatnou a velice výživnou stravu, neboť se dá říci, že veškerá jejich odvaha vězela v žaludku.
Ačkoliv o tom byli předem informováni, přizpůsobovali se dosti nesnadně teetotalerství a při jídle vzdychali po brandy a po ginu, nahrazovali si je kávou a čajem, jež byly na lodi rozdávány s jistou marnotratností.
Pokud se týká obou strojníků, Bruntona a Plovera, a topiče Warrena, ti se dosud spokojovali tím, že mohli klidně zkřížit ruce.
Shandon tedy věděl, na čem je vzhledem ke každému.
14. dubna přejel Forward veliký Golfský proud, který vystupuje podél amerického východního pobřeží až po mělčinu Nové Země, otáčí se na severovýchod a plyne podél norských břehů.
Tam byl na 51°37' šířky a 22°58' délky, dvě stě mil od špice Grónska. Ochladilo se, teploměr klesl na třicet dva stupně

Fahrenheita, totiž na bod mrazu.
Doktor, který ještě nebyl oblečený oděvem pro arktickou zimu, se oděl svým námořnickým oblekem jako lodníci a důstojníci, bylo zábavné vidět ho v jeho vysokých botách, v nichž téměř celý mizel, ve velikém klobouku z dehtovaného plátna, v kalhotách a kazajce z téže látky, následkem prudkých dešťů a mohutných vln, které se převalovaly přes brigu, se podobal jakémusi mořskému živočichovi. Na této podobnosti si nemálo zakládal.
Po dva dny bylo moře nanejvýš rozbouřené, vítr se otočil k severozápadu a zdržoval plavbu Forwardu. Od 14. do 16. dubna vlnobití velmi vzrostlo, ale v pondělí se spustil prudký liják, což mělo za následek, že se moře téměř rázem utišilo. Shandon na tuto zvláštnost upozornil doktora.
„Nuže," odpověděl doktor, „to potvrzuje zajímavé objevy velrybáře Scoresbyho, který je členem Královské edinburské společnosti, jejím dopisujícím členem mám čest být. Vidíte, že za deště jsou vlny menší i při větším větru. Naopak při suchém počasí by bylo moře zase více zvlněno méně silným větrem."
„Ale jak si vysvětlujete tento úkaz, doktore?"
„To je velmi prosté: nevysvětluje se."
Vtom ohlásil icemaster, mající stráž na ráhně bramového stěžně, plující masu po pravém boku, vzdálenou asi patnáct mil pod větrem.
„Ledovec v těchto místech?" zvolal doktor.
Shandon namířil svůj dalekohled udaným směrem a potvrdil lodivodovo hlášení.
„To je zvláštní!" řekl doktor.
„Tomu se divíte?" řekl velitel s úsměvem. „Jakže, jakže, měli bychom to štěstí, že bychom našli něco, co by vás překvapilo?"
„Divím se tomu, aniž bych se divil," odvětil s úsměvem doktor, „neboť briga Ann de Podle z Greenspondu byla r. 1813 zadržena ve skutečných ledových polích na čtyřiačtyřicátém stupni severní šířky a Dayement, její kapitán, napočítal na sta ledovců!"
„Dobrá," řekl Shandon, „vy nás ještě můžete poučit!"
„Oh, jenom velice málo," odpověděl docela skromně roztomilý Clawbonny, „jestliže víte, že byly ledovce nalezeny v šířkách ještě nižších."
V tomto směru mi neříkáte nic nového, můj milý doktore, neboť jako plavčík na válečné korvetě Fly…"
„Roku 1848," pokračoval doktor, „koncem března nebo v dubnu jste proplul mezi dvěma velikými plujícími ledovými ostrovy na dvaačtyřicátém stupni šířky."
„Ah, to je příliš silné!" zvolal Shandon.
„Přesto pravdivé, nemáme tedy proč se divit - neboť jsme o dva stupně severněji - že potkáváme ledovec, plující Forwardu přes cestu."
„Jste studna, doktore," odvětil velitel, „a není třeba nic než čerpat z vás."
„Dobrá, budu vyčerpán dříve, než si myslíte, a nyní, budeme-li moci pozorovat tento zvláštní jev zblízka, Shandone, budu nejšťastnější z doktorů."
„Jistě, Johnsone," řekl Shandon, zavolal lodního mistra, „vítr, jak se mi zdá, chce vzrůst."
„Ano, veliteli," odpověděl Johnson, „my tím získáme málo a proudy Davisovy úžiny o sobě brzy dají vědět."
„Máte pravdu, Johnsone, a chceme-li 20. dubna spatřit mys Farewell, bude nutné plout s parou, jinak budeme zahnáni ke břehům Labradoru. Pane Walle, rozkažte laskavě, aby se zatopilo pod kotli." Velitelovy rozkazy byly vykonány, hodinu poté měla pára dostatek energie, plachty byly svinuty a šroub, který brázdil vlny svými rameny, hnal Forward prudce proti severozápadnímu větru.

VI. KAPITOLA
Veliký polární proud

Brzy ohlásila hejna stále četnějších ptáků, bouřliváků, puffinů, amerických pěnkav, obyvatel těch pustých oblastí, blízkost Grónska. Forward se hnal rychle k severu a zanechával na obloze dlouhou čáru černého dýmu.
V úterý 17. dubna k jedenácté hodině ráno ohlásil icemaster první ledovcový blink (zvláštní třpytivé zbarvení, které získává ovzduší nad velikými ledovými pláněmi). Bylo nejméně dvacet mil na severozápad. Tento pruh oslnivé bělosti ozařoval jasně přes přítomnost dost hustých mraků veškerou část ovzduší těsně při obzoru. Zkušení lidé na lodi se nemohli mýlit ohledně tohoto úkazu, a po jeho bělosti poznali, že tento blink asi přichází od velikého ledového pole, ležícího asi třicet mil za obzorem, a pocházel z odrazu světelných paprsků.
K večeru se vítr otočil k jihu a byl příznivý. Shandon mohl dobře využít plachet a z hospodárnosti nechal uhasit oheň pod kotli. Forward zamířil s košovými plachtami, příďovou a přední plachtou k mysu Farewell.
Osmnáctého ve tři hodiny byl zpozorován ledový proud po nepříliš husté, ale přesto nápadné skvělé bílé čáře, ostře se lišila od čáry moře a nebe. Přicházel zřejmě spíš od grónského pobřeží než z Davisovy úžiny, neboť ledy se drží hlavně při západním břehu Baffinova moře. Hodinu poté plul Forward uprostřed ojedinělých kusů icestreamu a v nejhlubší části se ledy poddávaly, i když navzájem spojené, pohybům vlnobití.
Následující den na úsvitě ohlásila hlídka loď, byla to Walkyrien, dánská korveta, a plula proti Forwardu směrem k Nové Zemi. Proud z úžiny bylo znát a Shandon musel nechat utáhnout plachty, aby jej překonal.
V tu chvíli byli velitel, doktor, James Wall a Joson pohromadě na dynetě, kde zkoumali směr a sílu proudu. Doktor se ptal, je-li dokázáno, že tento proud je v Baffinově moři stejnoměrný.
„Zajisté," odpověděl Shandon, „a plachetnicím dá dost práce, aby jej přemohly."
„Tím víc," připojil James Wall, „že se s ním setkáváme jak při východním americkém pobřeží, tak i při západním pobřeží

Grónska.“
„Nuže,“ řekl doktor, „to dává velice za pravdu těm, kteří hledají Severozápadní průchod! Tento proud se pohybuje rychlostí asi pět mil za hodinu a nelze se domnívat, že by vznikal v nějakém zálivu.“
„Tím je správnější, doktore,“ řekl Shandon, „že, směřuje-li tento proud od severu k jihu, v Beringově úžině najdeme opačný proud, který se pohybuje od jihu k severu a musí pocházet odtamtud.“
„Podle toho, pánové,“ pokračoval doktor, „je nutné připustit, že Amerika je od polárních zemí úplně oddělená a že vody Tichého oceánu se vlévají, když obeplují její pobřeží, až do Atlantického oceánu. Ostatně jeho nejvyšší výška vody dokazuje, že se vlévají do evropských moří.“
„Ale přesto,“ řekl Shandon, „musí být nějaké důkazy k potvrzení této teorie a jestli nějaké existují,“ připojil s jistou ironií, „musí je náš univerzální vědec znát.“
„Máte pravdu,“ odpověděl s roztomilou spokojeností doktor, „jestli vás to bude zajímat, tak vám povím, že velryby, poraněné v Davisově úžině, byly za nějakou dobu poté chyceny v sousedství Tatarska, a měly ještě v bocích evropské harpuny.“
„A jestliže neobepluly Hornův mys nebo mys Dobré naděje,“ řekl Shandon, „musely se nepochybně vydat kolem severního amerického pobřeží. To je nesporné, doktore.“
„A jestliže ani ještě nyní nejste přesvědčen, můj statečný Shandone,“ řekl doktor s úsměvem, „mohl bych uvést ještě jiná fakta, například plující dříví, kterého je Davisova úžina plná - modřínové, osikové a jiné z jižních zemí. Nuže, víme, že Golfský proud brání tomuto dříví vniknout do průlivu, jestliže tam tedy je, mohlo tam vniknout pouze Beringovým průlivem.“
„Jsem přesvědčen, doktore, a přiznávám, že při vašich důkazech by nebylo snadné zůstat nevěřící.“
„Opravdu,“ řekl Johnson, „podívejte, právě přichází něco vhod, aby rozhodlo spor. Vidím v dálce kus dřeva velkých rozměrů, jestli velitel dovolí, chytíme tento kmen stromu, vytáhneme jej na loď a zeptáme se na jméno jeho vlasti.“
„Ano,“ řekl doktor, „po teorii následuje příklad.“
Shandon udělil potřebné rozkazy, briga zamířila k ohlášenému kusu dřeva a brzy poté jej mužstvo s námahou vytáhlo na loď.
Byl to mahagonový kmen, úplně provrtaný červy, nebýt této okolnosti, nemohl by plout.
„Podívejte se, kdo vyhrál!“ zvolal nadšeně doktor. „Protože jej proudy Atlantického oceánu nemohly zanést do Davisovy úžiny, protože nemohl být zahnán do pólového bazénu řekami Severní Ameriky, neboť tento strom roste pod rovníkem, je zřejmé, že připlouvá rovnou od Beringova průlivu. A počkejte, pánové, vidíte tyto mořské červy, kteří jej prohlodali, patří k tropickým druhům.“
„Je jisté,“ řekl Wall, „že to usvědčuje ze lži oponenty proslulého průchodu.“
„Ale tohle je úplně usvědčuje,“ odpověděl doktor. „Počkejte, řeknu vám cestu tohoto mahagonového dřeva. Bylo doneseno do Tichého oceánu některou řekou na Panamské nebo Guatemalské šíji, odtud je nesl proud podél amerického pobřeží až k Beringově úžině a pak ať chtělo nebo ne, muselo do polárních moří, není ani tak staré, ani tak prosáklé vodou, aby se nemohlo potvrdit, že vyplulo nedávno, odolalo překážkám této dlouhé řady průlivů, které ústí do Baffinova moře, a popadeno severním proudem, připlulo Davisovou úžinou nechat se vytáhnout na palubu Forwardu k velké radosti doktora Clawbonnyho, který žádá velitele o dovolení, aby si směl z něho kousek ponechat.“
„Jen si ponechte,“ řekl Shandon, „ale dovolte mi, abych vám řekl, že nejste jediným majitelem podobné hříčky vln. Dánský guvernér ostrova Disko…“
„Na pobřeží Grónska,“ pokračoval doktor, „má stůl z mahagonového dřeva, zhotovený z kmene, vyloveného za stejných okolností, vím to, milý Shandone, nezávidím mu jeho stůl, protože kdyby to bylo možné, měl bych si zde z čeho dát zhotovit celou ložnici.“
V noci ze středy na čtvrtek vál vítr s neobyčejnou prudkostí, drift wood (plující dříví) se objevovalo častěji, blízkost pobřeží hrozila v době, kdy ledovce jsou velmi četné, nebezpečím. Velitel tedy nařídil ubrat plachty a Forward plul pouze s přední a trojhrannou plachtou.
Teploměr klesl pod bod mrazu. Shandon dal mužstvu rozdělit příslušné oděvy, vlněnou kazajku a kalhoty, flanelovou košili, vatmalové (vatmal, hrubá vlněná tkanina, zpravidla černá) punčochy, jaké nosívají norští venkované. Každý muž rovněž dostal pár nepromokavých námořnických bot.
Pokud se týká Kapitána, ten se spokojil se svou přirozenou kožešinou, zdál se málo citlivý vůči změnám teploty, patrně už podstoupil nejednu zkoušku tohoto druhu, a navíc pes dánské rasy nemá právo být vybíravý. Nebylo ho skoro vidět a téměř stále se skrýval v nejtmavějších částech lodě.
K večeru se ukázalo trhlinou v mlze grónské pobřeží na 37° 2' 7“ délky, doktor, ozbrojen jen svým dalekohledem, mohl na okamžik rozeznat řadu štítů, pokrytých velkými ledovci, ale mlha se opět velmi rychle zavřela nad tímto viděním jako divadelní opona, která spadne v nejzajímavější chvíli představení. 20. dubna ráno byl Forward na dohled ledovce, vysokého sto padesát stop a uvázlého v těch místech od nepaměti, oblevy nad ním nemívají moc a respektují jeho podivné tvary. Snow jej viděl, James Ross zhotovil r. 1829 jeho obraz a r. 1851 jej důkladně pozoroval francouzský poručík Bellot na palubě Prince Alberta. Přirozeně chtěl doktor mít obraz této slavné hory a zhotovil velmi zdařilou skicu.
Není nic divného, že takové spousty uváznou a následkem toho neodolatelně srostou s půdou, na každou stopu nad hladinou mají dvě pod vodou, což by u tohoto ledovce činilo asi osmdesát sáhů hloubky (400 stop = 120 metrů).
Konečně spatřili mys Farewell při teplotě, která v poledne byla pouze 12° Fahrenheita, obloha byla plná sněhu a mlhy. Forward k němu dorazil v určený den, neznámý kapitán, zlíbí-li se mu změřit polohu v tomto ďábelském počasí, nebude mít proč si stěžovat.
„To je tedy,“ říkal si doktor, „ten slavný mys, tak vhodně pojmenovaný (parewell = sbohem). Mnozí jej minuli jako my a

už se nikdy nevrátili! Je to tedy věčné sbohem, dané přátelům v Evropě. Minuli jste jej, Froishere, Knighte, Barlowe, Vaughame, Scroggsi, Barentsi, Hudsone, Blossewille, Frankline, Croziere, Bellote, abyste se už nikdy nevrátili k domácímu krbu, a tento mys pro vás byl opravdu mysem pozdravu na rozloučenou!“
Kolem roku 970 objevili námořníci z Islandu Grónsko, Sebastian Cabot r. 1498 postoupil až k 56° šířky. Gaspard a Michel Cotréalovi r. 1500 až 1502 pronikli až k 60°, r. 1576 dorazil Martin Frobisher až k zátoce, nesoucí jeho jméno. Johnovi Davisovi náleží čest, že r. 1585 objevil úžinu, dva roky nato, na třetí cestě, dosáhl tento odvážný mořeplavec a lovec velryb třiasedmdesáté rovnoběžky, dvacet sedm stupňů od pólu.
Barents r. 1596, Weymouth r. 1602, James Hall r. 1605 a 1607, Hudson, jehož jménem byl nazván prostorný záliv, tak hluboko vnikající do americké pevniny, James Poole r. 1611 pronikli víceméně do úžiny, když hledali ten severozápadní průliv, kterého objev by velmi zkrátil spojovací cesty mezi oběma světadíly.
Baffin r. 1616 objevil v moři, které je po něm pojmenováno, Lancasterskou úžinu, r. 1619 ho následoval James Munk a r. 1719 Knight, Barlow, Vaugham a Scroggs, o kterých potom už nikdy nedošly žádné zprávy.
Roku 1776 pronikl poručík Pickersgill, vyslaný vstříc kapitánovi Cookovi, který se pokoušel proplout Beringovou úžinou, až k 68°, následující rok postoupil Young, který se vydal za stejným cílem, až k ostrovu Žen.
Poté přišel James Ross, který r. 1818 obeplul břehy Baffinova moře a opravil vodopisné omyly svých předchůdců.
Konečně r. 1819 a 1820 se vyhnul slavný Parry do Lancasterova průlivu, pronikl za nesčetných nesnází až k ostrovu Melville a získal cenu pět tisíc liber, slíbenou parlamentem anglickému námořníkovi, který překročí sto sedmdesátý poledník ve vyšší šířce než na sedmdesáté sedmé rovnoběžce.
Roku 1826 dorazil Beechey k ostrovu Chamisso, James Ross přezimoval r. 1829 až 1833 v úžině Prince regenta a kromě jiných důležitých výkonů objevil magnetický pól.
Zatím Franklin, který putoval po zemi, prozkoumal severní americké pobřeží od řeky Mackenzie po mys Turnagain, kapitán Back kráčel v jeho stopách r. 1823 až 1835, a tyto výzkumy doplnili roku 1839 M. Deasem, Simpson a doktor Rae.
Konečně sir John Franklin, tak dychtivý objevit Severozápadní průliv, opustil r. 1845 Anglii s Erebem a Terrorem, vnikl do Baffinova moře a od té chvíle, kdy minul ostrov Disko, nedošla o jeho výpravě už ani jediná zpráva.
Toto zmizení zakončilo četné výzkumné cesty, které způsobily objev průlivu a poznání těchto polárních pevnin, vykrojených tak hluboko, nejneohroženější námořníci Anglie, Francie a Spojených států amerických se vydali do těch strašných končin a díky jejich úsilí se konečně mohla v archivech Královské londýnské zeměpisné společnosti pyšnit tak nesnadná a obtížná mapa těchto zemí.
Podivná historie těchto krajin vystupovala takto v doktorově obraznosti, zatímco opřen o zábradlí sledoval pohledem dlouhou stopu, zanechávanou brigou. Jména těch odvážných mořeplavců se mu hemžila myslí, a domníval se, že pod hladkými oblouky ledového pole vidí bledé přízraky těch, kteří se nevrátili.

VII. KAPITOLA
Davisova úžina

Toho dne si Forward snadno razil cestu napůl roztříštěnými ledy, vítr byl příznivý, ale teplota byla velmi nízká, vzdušné proudy, vznášející se nad icefieldy (Ledová pole), přinášely jejich ostrý chlad.
Noc žádala nejpřísnější bdělost, plující ledovce se srážely v tomto těsném průchodu, často jich napočítali na obzoru na sto, odtrhovaly se od vyvýšených pobřeží pod zuby hlodavých vln a vlivem dubnového počasí, aby se rozplynuly nebo ponořily do hlubin oceánu. Potkávali také dlouhé haldy dříví, jejichž nárazům se museli vyhýbat, proto bylo na vrcholku předního stěžně umístěno crow's nest (doslova: vraní hnízdo), sud s pohyblivým dnem, ze kterého icemaster, částečně chráněný před větrem, pozoroval moře, oznamoval ledovce a podle potřeby dokonce rozdával rozkazy .
Noci byly krátké, slunce se objevilo opět od 31. ledna následkem lomu paprsků a snažilo se pobýt nad obzorem déle a déle. Ale sníh bránil rozhledu a nepřiváděl-li tmu, dělal tuto plavbu nesnadnou.
Dne 21. dubna se objevil v mlhách mys Desolation, práce mužstvo unavovala, od té doby co briga vjela mezi ledovce, neměli námořníci ani chvilku odpočinku, brzy bylo nutné uchýlit se k páře, aby si vynutili cestu kupícími se balvany.
Doktor a mistr Johnson spolu hovořili na zádi, zatímco Shandon odešel do své kajuty, aby se zde mohl několik hodin nerušeně vyspat. Clawbonny vyhledával příležitost promluvit si se starým námořníkem, kterému jeho četné cesty daly zajímavé a velmi moudré vychování. Doktor se s ním velice spřátelil a lodní mistr mu tento zájem splácel stejnou měrou.
„Vidíte, pane Clawbonny,“ řekl Johnson, „tato země není jako jiné, nazvali ji Zelenou zemí (Anglicky Green Land), ale není za rok mnoho týdnů, kdy opravňuje svoje jméno!“
„Kdo ví, statečný Johnsone,“ odpověděl doktor, „copak v desátém století nebyla tato země oprávněna se tak jmenovat? Nejeden převrat tohoto druhu se stal na naší zeměkouli a velice vás překvapím, když vám povím, že podle islandských kronik kvetlo na této pevnině před osmi nebo devíti sty roky dvě stě měst!“
„Překvapil byste mne tak velice, pane Clawbonny, že bych vám nemohl uvěřit, neboť je to smutná země.“
„Dobrá, i když sebesmutnější, dosud poskytuje dostatečný útulek svým obyvatelům, a dokonce svým civilizovaným Evropanům.“
„Zajisté, na Disku, v Uppernawiku se setkáme s lidmi, kteří se spokojí žít v takovém podnebí, ale vždy jsem si myslel, že jsou zde z donucení, nikoliv z vlastní vůle.“
„Rád věřím, přece však si člověk zvykne na všechno a zdá se mi, že tyto grónské obyvatele nelze litovat ani tolik jako dělníky v našich velkých městech, mohou být nešťastní, ale jistě nejsou chudí. Ano, říkám nešťastní a to slovo netlumočí moji myšlenku, opravdu, nemají-li blahobyt zemí mírného pásma, nacházejí tito lidé zde, přizpůsobení tomuto drsnému podnebí, jistě radosti, které my nemůžeme poznat.“

„Je tak nutné soudit, pane Clawbonny, neboť nebe je spravedlivé, často mne cesty přivedly na tyto břehy a vždy se mi sevřelo srdce při pohledu na tyto smutné samoty, mysy, předhoří, zátoky by měly být pojmenovány příjemnějšími a vlídnějšími jmény, neboť mys Farewell a mys Desolation (Spousta, zármutek) nejsou opravdu stvořeny, aby vábily mořeplavce!“
„Také jsem si toho všiml,“ odpověděl doktor, „ale tato jména mají zeměpisný význam, který není třeba podceňovat, mluví o dobrodružstvích těch, kteří je dali, najdu-li vedle jmen Davis, Baffin, Hudson, Ross, Parry, Franklin, Bellot mys Beznaděje, najdu brzy zátoku Mercy (Díků), mys Prozřetelnosti činí protějšek k přístavu Anxiety (Úzkosti), zátoka Repulse (Nedosažitelná) mě uvádí na mys Eden a když opustím mys Turnagain (Nuceného návratu), uchýlím se do zátoky Útočiště, tak mám na očích nepřehlednou řadu nebezpečí, nehod, překážek, úspěchů, beznaděje, zdaru, připoutaných k velikým jménům mé vlasti, a jako řada starožitných medailí mi tato jména připomínají historii těchto moří.“
„Správně řečeno, pane Clawbonny, a ať se na své cestě setkáme s více zátokami Úspěchu než mysy Beznaděje!“
„To si také přeji, Johnsone, ale řekněte mi, vzpamatovalo se mužstvo trochu ze svého strachu?“
„Trochu, pane, a přece, abych řekl všechno, od našeho vplutí do průlivu se opět začíná zaměstnávat fantastickým kapitánem, nejeden čekal, že ho uvidí zjevit se na konci Grónska, a dosud nic. Podívejte, pane Clawbonny, mezi námi řečeno, nepřekvapuje vás to trochu?“
„Zajisté, Johnsone.“
„Věříte v existenci tohoto kapitána?“
„Ovšem.“
„Ale jaké důvody by ho mohly přinutit, aby takto jednal?“
„Mám-li říci všechno, co si myslím, Johnsone, domnívám se, že ten člověk chce zavést mužstvo dost daleko, aby se už nemohlo vrátit. Nuže, kdyby se objevil na své lodi ve chvíli odplutí, kdy každý chtěl vědět, kam loď pluje, mohl by se ocitnout v rozpacích.“
„Proč?“
„Opravdu, chce-li se pokusit o něco nadpřirozeného, chce-li proniknout tam, kam se nepodařilo dorazit tolika jiným, myslíte, že by mohl najmout mužstvo? Ale když už jsme na cestě, lze jít tak daleko, že plout kupředu se stane nezbytností.“
„To je možné, pane Clawbonny, znal jsem nejednoho nebojácného dobrodruha, jehož pouhé jméno děsilo a který by nenašel nikoho, kdo by ho provázel na jeho nebezpečných výpravách…“
„Kromě mne,“ řekl doktor.
„A po vás mě,“ odpověděl Johnson, „a jde-li o cestu s vámi. Říkám tedy, že náš kapitán je nepochybně takový dobrodruh. Ostatně uvidíme, myslím, že na pobřeží Uppernawiku nebo Melvillovy zátoky přijde tento statečný neznámý klidně se usadit na lodi a poví nám, kam až hodlá jeho fantazie zavést loď.“
„Myslím si totéž co vy, Johnsone, ale nebude snadné doplout až k Melvillově zátoce! Podívejte, jak nás ledy obklopují ze všech stran a stěží ponechávají Forwardu průchod. Podívejte se na tuto nesmírnou pláň!“
„Ve svém jazyce velrybářů, pane Clawbonny, nazýváme tohle icefieldem, tedy ledovištěm, jehož konec nedohlédneme.“
„A na této straně toto roztříštění pole, tyto dlouhé kusy, víceméně spojené svými okraji?“
„To je pack, má-li kruhovitou formu, nazýváme jej palchem a je-li tato forma podlouhlá, streamem.“
„A ty plovoucí ledy?“
„To jsou driftices, kdyby byly trochu vyšší, byly by to icebergy čili ledovce. Setkání s nimi je pro lodě nebezpečné a je třeba se jim pečlivě vyhýbat. Všimněte si tam dole na onom icefieldu zvýšení, způsobené tlakem ledu, nazýváme je hummockem, kdyby tato zvýšenina byla naspodu ponořena, říkali bychom jí calf, bylo opravdu nutné dát tomu všemu jména, abychom se vyznali.“
„Ah, to je opravdu zajímavá podívaná,“ zvolal doktor, když pozoroval tyto divy severních moří, „a fantazie je silně dotčena těmito různými obrazy!“
„Jistě,“ odpověděl Johnson, „ledy někdy mají fantastické tvary a naši lidé jsou hned připraveni vysvětlit je svým způsobem.“
„Počkejte, Johnsone, podívejte se na tuto skupinu ledových ker!
Neřeklo by se, že je to podivné město, město Orientu se svými minarety a mešitami v bledém měsíčním světle? A dál dlouhá řada gotických oblouků, které nám připomínají kapli Jindřicha VIII. nebo palác parlamentu (Londýnské budovy).“
„Opravdu, pane Clawbonny, jsou zde věci pro různé chutě, ale jsou to města nebo kostely, které je nebezpečné obývat, a není třeba příliš se jim přibližovat. Jsou zde minarety, které kolísají na svých základech a z nichž i ten nejmenší by zničil loď, jako je Forward“
„A přece se do těchto moří odvážili,“ řekl doktor, „aniž měli ke svým službám páru! Jak uvěřit, že se plachetnice mohla odvážit mezi tato pohyblivá úskalí?“
„A přece se to stalo, pane Clawbonny, obrátil-li se nepříznivě vítr, a to se stalo nejednou mně, který s vámi mluvím, zakotvilo se klidně u některého z těchto balvanů. Víceméně jsme se s nimi odchýlili, ale konečně jsme se dočkali hodiny příznivé pro další plavbu, je pravda, že tímto způsobem se strávily měsíce tam, kde nyní při trošce štěstí budeme potřebovat jen několik dní.“
„Zdá se mi,“ řekl doktor, „že teplota chce ještě klesnout.“
„To by bylo mrzuté,“ odpověděl Johnson, „neboť potřebujeme oblevu, aby se tyto spousty rozdělily a šly mizet v Atlantickém oceáně, je jich ostatně víc v Davisově úžině, neboť mezi mysem Walsingham a Holsteinborg se pevniny značně přibližují, ale za sedmdesátým stupněm najdeme v květnu a červnu moře splavnější.“

„Ano, ale především je nutné projet.“
„Je nutné projet, pane Clawbonny, v červnu a červenci bychom našli volný průliv, jak jej mívají velrybáři. Ale rozkazy byly přesné: měli jsme zde být v dubnu. A tak buď se velice mýlím, anebo je náš kapitán znamenitý chlapík, který má myšlenku, vyplul tak brzy, aby se dostal dál. Ostatně, kdo se dočká, uvidí.“
Doktor správně konstatoval klesnutí teploty, teploměr ukazoval v poledne asi šest stupňů (-14° Celsia) a vál severozápadní vítr, který když vyčistil oblohu, pomáhal proudu vrhat plující ledy Forwardu do cesty. Všechny se ostatně nepoddávaly tomuto vlivu, nebylo vzácností potkat vyšší, které, popadeny vespod podmořským proudem, ubíraly se opačným směrem.
Lze tedy pochopit nesnáze této plavby, strojníci neměli ani chvilku oddech, řízení páry se provádělo na palubě pomocí pák, které ji vypouštěly, zastavovaly, okamžitě převáděly podle rozkazů důstojníka, konajícího službu. Někdy bylo nutné pospíšit si otvorem v ledové pláni, jindy prudce zápasit s icebergem, který hrozil uzavřít jediný schůdný průchod, anebo nějaký balvan, který se náhle převrátil, přinutil brigu rychle couvnout, aby nebyla rozdrcena. Tato spousta unášených kupících se ledů, shlukovaných velikým proudem od severu, se tísnila v průlivu a kdyby se jich zmocnil mráz, postavily by jistě Forwardu vstříc nepřekonatelnou překážku.
Ptáků bylo v těch končinách velice mnoho, bouřliváci a ledňáčci poletovali sem a tam s ohlušujícím křikem, byl tam také veliký počet racků s velkou hlavou, krátkým krkem a stlačeným zobákem, ti rozestírali svá dlouhá křídla a vzdorovali, hrajíce si, sněhům, bičovaným uragánem. Tato veselost opeřenců oživovala krajinu.
Četné kusy dřeva plynuly s proudem a s lomozem na sebe narážely, několik vorvaňů s obrovskými, nadmutými hlavami se přiblížilo k lodi, ale nebylo možné je lovit, ačkoliv harpunáři Simpsonovi nescházela chuť. K večeru spatřili také několik tuleňů, kteří s čenichem nad vodou plavali mezi velikými balvany.
Dvaadvacátého opět klesla teplota, Forward přidal páru, aby dosáhl příznivých průchodů, vítr se ustálil na severozápadě, plachty byly svinuty. Tento den měli námořníci málo práce. Po předčítání z bible, kterého se ujal Shandon, se mužstvo vydalo na lov morčáků, kterých nachytalo velice mnoho. Tito ptáci, vhodně upraveni podle Clawbonnyovy metody, znamenali značný přírůstek na tabuli důstojníků i mužstva.
Ve tři hodiny odpoledne měl Forward Kin de Sael východočtvrtseverovýchodně a horu Sukkertop jihovýchodočtvrtvýchodopolovýchodně, moře bylo velmi neklidné, po chvíli náhle spadla z šedivé oblohy veliká mlha. Nicméně v poledne mohlo být provedeno přesné měření. Loď se nacházela na 65° 20' šířky a 54° 22' délky. Bylo třeba urazit ještě několik stupňů, aby se plavba zlepšila na volnějším moři.
Po tři následující dny, 24., 25., a 26. dubna, trval neustálý zápas s ledy, ovládání stroje se stalo velmi únavné, každou chvíli se pára náhle přerušila nebo vrátila a ucházela, hvízdajíc, záklopkami.
V husté mlze se blízkost icebergů poznávala jenom podle temných ran, působených zřícením, tu se loď vždy rázem otočila, ocitali se v nebezpečí, že narazí na ledové sladkovodní spousty, rozeznatelné podle křišťálové průsvitnosti a tvrdosti jako skála. Richard Shandon nemeškal doplnit svoje zásoby vody a každý den nechal naložit několik tun tohoto ledu.
Doktor si nemohl zvyknout na optické klamy, které v těchto končinách působil lom paprsků, opravdu, takový iceberg mu připadal jako malá, bílá, velmi blízká hmota, nacházející se deset nebo dvanáct mil od brigy, snažil se přivyknout svůj zrak tomuto zvláštnímu úkazu, aby později mohl rychle napravit omyl svých očí.
Konečně buď vláčením lodě podél ledovišť, nebo odstraňováním nejhrozivějších spoust pomocí dlouhých tyčí bylo mužstvo brzy překonáno únavou a přesto byl Forward v pátek, 27. dubna, zadržen na nepřekročitelné hranici polárního kruhu.

VIII. KAPITOLA
Rozmluvy mužstva

Nicméně se Forwardu podařilo obratným klouzáním průchody proniknout několik minut na sever, ale místo, aby se vyhnul nepříteli, bude brzy nutné na něj útočit, icefieldy o rozloze několika mil se blížily a protože tyto pohybující se spousty představují často tlak více než deset milionů tun, museli se vyvarovat jejích objetí. Pily na ledy byly proto postaveny uvnitř lodi, aby se jich mohlo okamžitě použít.
Část mužstva filozoficky podstupovala tyto krušné práce, ale druhá si stěžovala, dokonce odmítala vůbec poslechnout. Když se přikročilo k postavení přístrojů, vyměňovali si Garry, Bolton, Pen a Gripper svoje různé názory.
„U všech hromů,“ pravil vesele Bolton, „nevím, proč mi připadá na mysl, že na Walter Street je hezká krčma, kde se nesedí příliš špatně při sklenici ginu a láhvi porteru. Nevidíš ji odtud, Grippere?“
„Abych ti řekl pravdu,“ odsekl tázaný lodník, který se vůbec vyznamenával špatnou náladou, „ujišťuji tě, že ji odtud nevidím.“
„To se tak jen mluví, Grippere, je zřejmé, že v těchto sněhových městech, které vzbuzují podiv pana Clawbonnyho, neexistuje sebemenší krčma, kde by si řádný námořník mohl svlažit hrdlo jednou nebo dvěma půlpintami brandy.“
„V tomto ohledu si můžeš být jistý, Boltone, a učiníš dobře, když připojíš, že tady vůbec není nic, čím by ses osvěžil. Je to pěkná myšlenka, zbavit všech lihovin lidi, kteří cestují po severních mořích!“
„Dobrá,“ odpověděl Garry, „zapomněl jsi, Grippere, co ti řekl doktor? Je nutno se zdržovat všech rozčilujících nápojů, chceme-li vzdorovat kurdějím, být zdraví a dojít daleko.“
„Ale já netoužím dostat se daleko, Garry, a zjišťuji, že je už dost na tom, že jsme pronikli až sem, a že není nutné si stavět hlavu a chtít, kam ďábel nechce, aby se šlo.“
„Nuže, nepůjde se!“ řekl Pen. „Pomyslím-li, že jsem už zapomněl, jak chutná gin!“
„Ale,“ řekl Bolton, „vzpomeň si, co ti řekl doktor!“

„Oh," namítl Pen svým hrubým hlasem, „mluví se, aby se mluvilo.
Kdo ví, jestli pod záminkou zdraví se nechce ušetřit nápoje!"
„Tento čert Pen může mít pravdu," odpověděl Gripper.
„Ale jděte," řekl Bolton, „má na to příliš rudý nos a když ztratí trochu ze své barvy při plavbě za takové vlády, nebude si Pen mít příliš co stěžovat."
„Copak ti udělal můj nos?" řekl prudce lodník, zasažený v nejcitelnějším místě. „Můj nos nepotřebuje tvé rady a neprosí se tě o ně, starej se tedy raději o svůj!"
„Nu, nezlob se, Pene, nemyslel jsem, že tvůj nos je tak nedůtklivý. Nu, právě jako každý jiný neopovrhnu řádnou sklenicí whisky, zvláště za podobné temperatury, ale měla-li by nakonec způsobit víc zla než dobra, rád se bez ní obejdu."
„Ty se obejdeš," řekl topič Warren, který se zúčastnil rozmluvy, „nuže, možná, že všichni se bez ní neobejdou."
„Co tím chceš říci, Warrene?" pravil Garry a upřeně na něj hleděl.
„Chci říci, že z toho či onoho důvodu jsou na lodi lihoviny, a myslím, že na zádi se jich příliš nezříkají."
„A co o tom víš?" otázal se Garry.
Warren nevěděl, co odpovědět, mluvil jen, aby mluvil, jak se říká. „Vidíš, Garry," řekl Bolton, „že Warren nic neví."
„Nuže," pravil Pen, „požádáme velitele o porci ginu, zasloužili jsme si ho řádně a uvidíme, co nám odpoví."
„Radím vám, abyste to nedělali," odvětil Garry.
„A proč?" zvolali Pen a Gripper.
„Protože velitel odmítne. Věděli jste, jaký pořádek vládne na lodi, když jste nastupovali, tenkrát jste se měli rozmyslet."
„Ostatně," poznamenal Bolton, který se přidával rád ke Garrymu, jehož povaha se mu líbila, „Richard Shandon není na lodi pánem, poslouchá tak jako my."
„A kohopak?" otázal se Pen.
„Kapitána."
„Ach, pořád ten nešťastný kapitán!" zvolal Pen. „A nevidíte, že je tady kapitán právě tak jako krčma na těchto ledech? To je záminka odepřít nám zdvořile to, co jsme oprávněni žádat."
„Ale ano, je tady kapitán," řekl Bolton, „a vsadím svou dvouměsíční mzdu, že ho brzy uvidíme."
„Dobrá," pravil Pen, „věřte, že bych mu rád promluvil do očí dvě slova!"
„Kdo mluví o kapitánovi?" ozval se vtom nový spolubesedník. Byl to lodník Clifton, velmi pověrčivý a zároveň závistivý.
„Ví se snad něco nového o kapitánovi?" otázal se.
„Nikoliv," odpověděl mu jediný hlas.
„Nuže, očekávám, že jednoho krásného rána bude ubytován ve své kajutě, aniž by někdo věděl, jak a odkud se tam dostal."
„Vida," pravil Bolton, „ty tedy, Cliftone, myslíš, že tento chlapík je diblík, skřítek, kteří se hemží ve skotských vysočinách?"
„Směj se, jak chceš, Boltone, to moje mínění nezmění. Každého dne, když mýjím kajutu, pohlédnu do klíčové dírky a jednoho rána vám přijdu povědět, komu se kapitán podobá a jak vypadá."
„Eh, u ďábla," řekl Pen, „tvůj kapitán bude vypadat, jako každý jiný? A je-li to chlapík, který nás chce vést, kam se nám nebude líbit, poví se mu to."
„Dobrá," řekl Bolton, „dívejte se, Pen ho ani nezná a už chce s ním začínat hádky!"
„Ani ho nezná," opáčil Clifton s tváří člověka, který ví mnoho, „to se neví, nezná-li ho!"
„Kýho čerta, chceš tím říci?" otázal se Gripper.
„Já vím."
„Ale my nevíme!"
„Nuže, copak s ním neměl Pen už nepříjemnosti?"
„S kapitánem?"
„Ano, s dogou-kapitánem, protože to je úplně totéž."
Lodníci na sebe pohlédli, moc se mu neodvažovali odpovědět. „Člověk anebo pes," zabručel Pen mezi zuby, „ujišťuji vás, že se s tímto zvířetem jednoho dne vypořádám."
„Vida, Cliftone," zeptal se vážně Bolton, „myslíš, že, jak řekl Johnson žertem, je tento pes pravý kapitán?"
„Zajisté," odvětil přesvědčivě Clifton, „a kdybyste pozorovali jako já, všimli byste si podivných způsobů tohoto zvířete."
„Kterých? Nuže, mluv!"
„Copak jste neviděli způsob, jak se prochází na dynetě s vážnou tváří, pozoruje lodní plachtoví, jako by měl službu?"
„To je pravda," pravil Gripper, „a jednoho večera jsem ho zastihl dokonce s tlapami na kormidle."
„Není možné!" pravil Bolton.
„A teď," pokračoval Clifton, „copak v noci neopouští loď a nechodí se procházet sám po ledových polích a nedbá na medvědy ani na mráz?"
„To je ovšem pravda," řekl Bolton.
„Copak vidíte, že by toto zvíře jako řádný pes vyhledávalo společnost lidí, potloukalo se okolo kuchyně a nespouštělo zrak z mistra Stronga, když nese veliteli nějaké dobré sousto? Copak ho neslyšíte v noci dvě nebo tři míle od lodi výt, že vás přechází mráz, a to za takovéto teploty? Konečně, viděli jste tohoto psa někdy žrát? Nevezme nic od nikoho, jeho potrava je vždy netknutá a neživí-li ho nějaká ruka na lodi tajně, mám právo říci, že toto zvíře žije bez jídla. Nuže, není-li tohle podivné, ať jsem zvíře!"

„Namouvěru," odpověděl tesař Bell, který vyslechl všechny Cliftonovy důvody, namouvěru, to je možné."
Nicméně ostatní lodníci mlčeli.
„Nuže," pokračoval Clifton, „já vám povídám, děláte-li nevěřící, že na lodi jsou lidé moudřejší než vy a nezdají se tak upokojeni." „Mluvíš snad o veliteli?" otázal se Bolton.
„Ano, o veliteli a o doktorovi."
„A myslíš, že jsou tvého názoru?"
„Slyšel jsem je o té věci mluvit a tvrdí, že ji nechápou, měli tisíc domněnek, které jim málo pomohly."
„A mluvili o psu jako ty, Cliftone?" otázal se tesař.
„Nemluvili o psu," odpověděl Clifton, vehnán do úzkých, „mluvili o kapitánovi, což je totéž, a doznávali, že to všechno není přirozené."
„Nuže, přátelé," řekl Bell, „chcete vědět, co já si o tom myslím?" „Mluvte! Mluvte!" volali odevšad.
„Myslím, že není a nebude jiný kapitán kromě Richarda Shandona." „A dopis?" řekl Clifton.
„Dopis skutečně existuje," odpověděl Bell, „je to čistá pravda, že kdosi neznámý vypravil Forward na cestu mezi ledovce, ale jakmile jednou loď vyplula, na palubu nikdo nepřijde."
„A," otázal se Bolton, „kam loď pluje?"
„O tom nic nevím, v pravou chvíli Richard Shandon dostane doplněk svých instrukcí."
„Ale po kom?"
„Po kom?"
„Ano, jak?" otázal se Bolton, začínaje naléhat.
„Nuže, Belle, odpověz!" pravili ostatní lodníci.
„Po kom? Jak? Eh, nevím nic," odsekl tesař, uveden do rozpaků. „Eh, po doze-kapitánovi," zvolal Clifton. „Psal už jednou a může dobře psát i podruhé. Oh, kdybych jen věděl polovici toho, co ví tohle zvíře, nebyl bych na rozpacích ani kdybych byl lordem admirality."
„A tak," řekl Bolton, aby skončil, „ty tedy trváš na tom, že tento pes je kapitánem?"
„Ano, jak jsem řekl."
„Nuže," pravil Pen temným hlasem, „nechce-li toto zvíře zcepenět ve psí kůži, ať si pospíší stát se člověkem, neboť, jak se jmenuji Pen, dám mu co proto."
„A proč?" otázal se Garry.
„Protože se mi to líbí," odvětil hrubě Pen, „a nejsem nikomu odpovědný skládat účty."
„Dost řečí, chlapi," zvolal mistr Johnson a zakročil ve chvíli, kdy rozmluva nabývala špatný obrat, „k dílu a ať postavíte pily rychleji než posledně! Je nutno projet ledovcem!"
„Dobrá, v pátek!" odpověděl Clifton a pokrčil rameny. „Uvidíte, že není tak snadné překročit polární kruh!"
Ať tomu bylo jakkoliv, úsilí mužstva bylo toho dne téměř bezmocné. Forward, hnaný plnou parou proti icefieldům, je nemohl rozdělit a musel na noc zakotvit.
V sobotu klesla teplota ještě vlivem východního větru, vyjasnilo se a pohled mohl obsáhnout ty bílé pláně, které odraz slunečních paprsků dělal oslepujícími. V sedm hodin ráno ukazoval teploměr osm stupňů nad nulou (-22° Celsia).
Doktor se pokusil zůstat v klidu ve své kajutě a číst o arktických cestách, ale v duchu se podle svého zvyku ptal, co by bylo nejpříjemnější v tuto chvíli dělat. Odpověděl si, že by nebylo nic zábavnějšího, než vystoupit při této teplotě na palubu a pomáhat lidem při práci. Věrný tedy svým pravidlům, opustil svoji kajutu, tak dobře vyhřátou, a pomáhal táhnout loď. Vypadal velmi pěkně se svými zelenými brýlemi, kterými chránil oči od ostrých odražených paprsků, a při pozdějším pozorování neopominul nikdy pečlivě používat snow-spectacles (brýle proti jiskření sněhu), aby se uchránil bolestí očí, které jsou v této vysoké šířce velmi časté.
Do večera Forward postoupil o několik mil na sever, díky přičinění svého mužstva a zručnosti Shandona, který dovedl využít všech příznivých okolností, o půlnoci překročil šestašedesátou rovnoběžku a protože nořidlo udalo hloubku třiadvaceti loket, Shandon poznal, že je na mělčině, kde uvázla Victory, loď Jejího Veličenstva. Země ležela třicet mil na východ.
Ale teď se rozdělila a začala se pohybovat spousta ledů, dosud nehybná, zdálo se, že icebergy se objevují na obzoru na všech místech. Briga byla obklopena řadou pohyblivých úskalí, jejichž drtivá síla je neodolatelná, řízení lodi se stalo dost obtížné, ačkoliv Garry, nejlepší kormidelník se chopil kormidla: hory za brigou se snažily sevřít, bylo tedy nutné prorazit tímto loďstvem ledovců a jak opatrnost tak povinnost velely plout vpřed. Nesnáze vzrostly tím, že Shandon nemohl stanovit směr lodi mezi těmito polohu měnícími horami, které se pohybovaly a neposkytovaly stálý rozhled.
Mužstvo bylo rozděleno na dva oddíly, na pravý a levý bok, každé z nich, ozbrojeno dlouhou tyčí s železným hrotem, odráželo nejhrozivější ledovce. Brzy Forward vplul do tak těsného průchodu mezi dvěma vysokými balvany, že konce jeho ráhen se třely o tyto zdi, tvrdé jako skála, pomalu pronikl do veliké soutěsky, plné sněhové chumelenice, zatímco plující ledy na sebe narážely a tříštily se s temným duněním.
Brzy bylo ale zřejmé, že tento jícen nemá východ, obrovské skalisko, které se vedralo do toho průlivu, rychle plulo proti Forwardu, zdálo se nemožné se mu vyhnout a rovněž nemožné se vrátit cestou už zatarasenou. Shandon a Johnson, přítomni na přídi brigy, uvažovali o svém postavení. Shandon pravou rukou označoval kormidelníkovi, jaký směr má zachovávat, a levicí dával Jamesovi Wallovi, stojícímu u strojníka, rozkazy, jak zacházet se strojem.
„Jak to dopadne?" otázal se doktor Johnsona.
„Jak se Bohu zlíbí," odvětil lodní mistr.
Ledové skalisko, vysoké sto stop, bylo už jen uzel od Forwardu a hrozilo, že se na něj zřítí.
„Proklaté neštěstí!" vzkřikl hlas, který nebylo možné ve vichřici rozeznat.
Zdálo se, že se ledovec v následujícím okamžiku vrhne na brigu, a nastala nevylíčitelná chvíle úzkosti a lidé prchali na

záď i přes Shandonovy rozkazy.
Náhle se ozval strašlivý lomoz, hotová vodní smršť padla na palubu lodi, zvednuté obrovskou vlnou. Mužstvo vyrazilo výkřik hrůzy, zatímco Garry, který zůstal pevně u kormidla, udržel Forward v dobrém směru, přestože sebou strašlivě zmítal.
A když zděšené pohledy zamířily k ledové hoře, ta už zmizela, cesta byla volná a dlouhý průliv, zalitý šikmými slunečními paprsky, dovoloval brize pokračovat v cestě.
„Nuže, pane Clawbonny," pravil Johnson, „dovedete mi vysvětlit tento úkaz?"
„Je velmi prostý, příteli," odvětil doktor, „a stává se často, když se v době tání odtrhnou tyto navzájem od sebe plující spousty, plují ojediněle a v dokonalé rovnováze, ale ponenáhlu sestupují na jih, kde je voda poměrně teplejší, jejich spodek, otřesený nárazy jiných ledovců, se začne rozplývat, děravět, pak nadejde chvíle, kdy těžiště spoust se posune, a pak se zřítí. Jenže kdyby se tento iceberg zřítil o dvě minuty později, padl by na brigu a rozdrtil ji ve svém pádu."

IX. KAPITOLA
Zpráva

Polární kruh byl konečně překročen, Forward ho dosáhl dne 30. dubna v poledne naproti Holsteinborgu, malebné hory se tyčily na východním obzoru. Moře se zdálo takřka volné od ledovců, anebo spíše těmto ledovcům bylo snadné se vyhnout. Vítr přeskočil na jihovýchod a briga pod přední plachtou, brigantinou, košovými a bramovými plachtami vystupovala po Baffinově moři.
Tento den byl obzvláště klidný a mužstvo si mohlo po náročné plavbě trochu odpočinout, četní ptáci plavali a poletovali kolem lodi, doktor pozoroval mezi jinými alky, téměř podobné čírce, s černým krkem, křídly a hřbetem a bílými prsy, potápěly se velice rychle a zůstávaly pod vodou často i více než čtyřicet vteřin.
Ten den by nebyl význačný žádnou novou příhodou, kdyby se na lodi nestal následující neobyčejný případ.
Když Richard Shandon, poté co si odbyl službu a vešel ráno v šest do své kajuty, našel na stole list s tímto nápisem:

Veliteli Richardovi Shandonovi na palubě Forwardu v Baffinově moři.

Shandon nevěřil svým očím, ale než přečetl toto podivné sdělení, dal zavolat doktora, Jamese Walla, lodního mistra a ukázal jim dopis. „To je rozkošné!" myslel si doktor.
„Konečně tedy," zvolal Shandon, „poznáme toto tajemství…" Chvatnou rukou roztrhl obálku a četl:

Veliteli!

Kapitán Forwardu je spokojen s chladnokrevností, obratností a odvahou, kterou projevilo Vaše mužstvo, Vaši důstojníci a Vy, za posledních okolností, prosí Vás, abyste uvědomil mužstvo o jeho vděčnosti.
Zamiřte laskavě na sever k Melvillově zátoce a odtamtud se pokuste proniknout do Smithovy úžiny.

Kapitán Forwardu K.Z.

V pondělí, 30. dubna, naproti Walsinghamova mysu

„A to je všechno?" zvolal doktor.
„To je všechno," odpověděl Shandon.
List mu vypadl z rukou.
„Nuže," pravil Wall, „tento báječný kapitán už o svém příchodu na loď nemluví, z toho usuzuji, že nikdy nepřijde."
„A co tento dopis," řekl Johnson, „jak se sem dostal?"
Shandon mlčel.
„Pan Wall má pravdu," odpověděl doktor, zvedl list a obracel jej všemi směry, „kapitán na loď nepřijde právě z toho důvodu…"
„Ze kterého?" zeptal se Shandon živě.
„Že tady už je," odpověděl prostě doktor.
„Už?" vzkřikl Shandon. „Co tím chcete říci?"
„Jak si jinak vysvětlit příchod tohoto listu?"
Johnson kývl hlavou na znamení souhlasu.
„To je nemožné!" řekl Shandon energicky. „Znám všechny lidi mužstva, měli bychom se snad domnívat, že je mezi nimi od té chvíle, co loď vyplula? Není to možné, říkám vám! Není mezi nimi jednoho, kterého bych po dvě léta stokrát neviděl v Liverpoolu, vaše domněnka, doktore, je nepřípustná!"
„Nuže, co myslíte vy, Shandone?"
„Všechno, vyjma toho. Připouštím, že tento kapitán nebo člověk jemu oddaný mohl využít tmy, mlhy, všeho, co chceme, aby vklouzl na loď, nejsme daleko od země, jsou zde eskymácké kajaky, které neviditelně plují mezi ledovci, bylo tedy možné přijít až na loď a podstrčit tento list…, mlha byla dost hustá, aby byla tomuto plánu příznivá…"
„A aby zabránila spatřit brigu," pravil doktor, „když my jsme neviděli vplížit se na loď vetřelce, jak by on mohl najít uprostřed mlh Forward?"
„To je jasné," řekl Johnson.

„Trvám tedy na své domněnce," pokračoval doktor. „Co o ní soudíte, Shandone?"
„Všechno, co chcete," odpověděl Shandon ohnivě, „kromě toho, že by tento muž byl na mé lodi."
„Možná," připojil Wall, „že je mezi mužstvem člověk jemu oddaný, který od něho dostal instrukce."
„Možná," řekl doktor.
„Ale kdo?" zeptal se Shandon. „Znám všechny své lidi, říkám vám a to už dlouho."
„Na každý pád," pravil Johnson, „když se kapitán objeví, člověk nebo ďábel, přijmeme jej, ale z tohoto podpisu vyplývá jiné poučení nebo lépe zpráva."
„A jaká?" otázal se Shandon.
„Že máme zamířit nejen k Melvillově zátoce, ale potom do Smithovy úžiny."
„Máte pravdu," odpověděl doktor.
„Do Smithovy úžiny," opáčil mechanicky Richard Shandon.
„Je tedy zřejmé," pokračoval Johnson, „že úkolem Forwardu není hledat Severozápadní průliv, protože po levici necháme jediný vchod do něho, Lancasterskou úžinu. To nám předpovídá nesnadnou plavbu po neznámých mořích."
„Ano, Smithova úžina," pravil Shandon, „to je cesta, kterou se dal r. 1853 Američan Kane, a za jakých nebezpečí! Dlouho jej považovali za ztraceného v těchto děsivých šířkách! Ostatně, jestli je nutné tam jít, půjdeme, ale kam až? K pólu?"
„A proč ne?" zvolal doktor.
Domněnka o tomto nesmyslném pokusu přiměla lodního mistra pokrčit rameny.
„Ostatně," řekl James Wall, „abychom se vrátili ke kapitánovi, jestli existuje, na grónském pobřeží nevidím nic víc, než osadu Disko nebo Uppernawik, kde by nás mohl očekávat, za několik dní se tedy dozvíme, na čem jsme."
„Ale," zeptal se doktor Shandona, „neseznámíte s tímto listem mužstvo?"
„S dovolením velitele," pravil Johnson, „já bych to nedělal."
„A proč?" otázal se Shandon.
„Protože všechno toto neobyčejné, toto fantastické dění, může zbavit naše lidi odvahy, jsou už silně znepokojeni osudem výpravy, která se koná tímto způsobem. Nuže, když jim vnutíme nadpřirozené, mohlo by to mít osudný účinek a v kritické chvíli bychom na ně nemohli spoléhat. Co tomu říkáte, veliteli?"
„A co si o tom myslíte vy, doktore?" otázal se Shandon.
„Mistr Johnson," odvětil doktor, „jak se mi zdá, uvažuje správně."
„A vy, Jamesi?"
„Protože není lepšího mínění," řekl Wall, „přistupuji k domněnce těchto pánů."
Shandon chvíli přemýšlel a četl znovu pozorně list.
„Pánové," řekl, „váš úsudek je jistě velmi dobrý, ale nemohu ho přijmout."
„A proč, Shandone?" zeptal se doktor.
„Protože instrukce tohoto dopisu jsou přesné, nařizují mi oznámit mužstvu kapitánovo poděkování. Nuže, dosud jsem vždy poslechl slepě jeho rozkazy, ať mi byly oznámeny jakýmkoliv způsobem a nemohu…"
„Nicméně…" namítl Johnson, který právem nedůvěřoval účinku podobných sdělení na ducha námořníků.
„Můj statečný Johnsone," řekl Shandon, „chápu vaše naléhání, vaše důvody jsou výtečné, ale čtěte:
„Prosí vás, abyste mužstvu vyslovil jeho vděčnost."
„Jednejte tedy podle rozkazu," řekl Johnson, který ostatně přísně zachovával kázeň. „Mám svolat mužstvo na palubu?"
„Ano," odpověděl Shandon.
Zpráva o kapitánově sdělení se ihned rozšířila po lodi. Lodníci přišli bez otálení na obvyklé místo přehlídky a velitel nahlas přečetl záhadný list.
Posupné mlčení provázelo tuto četbu, mužstvo se rozešlo a oddávalo se tisícerým myšlenkám. Clifton měl důvod se oddat všem výstřelkům své pověrčivé obrazotvornosti, pocit, který při této příhodě připisoval doze-kapitánovi, byl značný a neopominul ji pozdravit, když šla náhodou kolem něj.
„Povídal jsem vám," opakoval stále lodníkům, „že toto zvíře umí psát!"
Na tuto poznámku se nic nenamítlo a sám tesař Bell by byl silně v rozpacích, kdyby měl odpovědět.
Nicméně každému bylo jasné, že v nepřítomnosti kapitána bdí na lodi jeho stín nebo jeho duch, nejmoudřejší se střežili od té chvíle sdělovat si navzájem svoje domněnky.
Dne 1. května v poledne ukázalo měření 68 ° šířky a 56° 32' délky. Teplota stoupla a teploměr ukazoval pětadvacet stupňů nad nulou (-4° Celsia).
Doktor měl zábavu, protože pozoroval skotačení bílé medvědice a jejích dvou medvíďat na kraji výběžku, prodlužujícího zemi. Doprovázený Wallem a Simpsonem se pokusil podniknout na ni v člunu lov, ale zvíře bylo málo bojovné povahy a odvleklo s sebou rychle své potomstvo a doktor se musel vzdát pronásledování.
Mys Chidley byl obeplut v noci za příznivého větru a brzy vyvstala na obzoru vysoká pohoří Diska, zátoka Godhavu, sídlo generálního guvernéra dánské državy, byla ponechána po pravici. Shandon neuznal za vhodné se zastavit a vzdálil se brzy od eskymáckých člunů, které chtěly přistát u lodi.
Ostrov Disko se nazývá také Velrybím ostrovem, odtud psal 12. července roku 1845 sir John Franklin naposledy admiralitě a na tomto ostrově také 27. srpna roku 1859 přistál kapitán Mac Clintock -, přinesl s sebou příliš bezpečné důkazy o záhubě této výpravy.
Shodu těchto dvou událostí připomenul doktor, toto smutné přiblížení bylo bohaté na vzpomínky, ale brzy vysočiny Disk a zmizely z očí.
Pak byly na pobřeží četné icebergy, takové, které neodtrhnou ani nejsilnější oblevy.
Dlouhá řada vrcholů poskytovala podivné a nenadálé pohledy.

Následující den ke 3. hodině spatřili na severovýchodě Sanderson Hope, země byla zanechána patnáct mil po levém boku, hory se zdály být zbarveny narůžovělým barvivem.
Večer připlulo několik velryb druhu finners, které mají ploutve na hřbetě, pohrát si mezi krami, a vystřikovaly z nozder vzduch a vodu.
V noci z 3. na 4. mohl doktor poprvé spatřit slunce, které se dotklo okraje obzoru, aniž za něj pohroužilo svůj světlý kotouč, od 31. ledna se stále zvětšovala jeho dráha a nyní panovalo ustavičné světlo.
Pro nezvyklé diváky má tento trvalý den do sebe stále cosi překvapujícího a dokonce únavného, nevěřili byste, jak je potřebná noční temnota pro zdraví očí. Doktor pociťoval skutečnou bolest při tomto stálém světle, které se stávalo ještě pichlavějším odrazem paprsků o ledové pláně.
Dne 3. května překročil Forward sedmdesátou druhou rovnoběžku. O dva měsíce později by se setkal s četnými rybářskými loděmi, které se vydávají na lov do těchto vysokých šířek, ale průliv ještě nebyl stále dost volný, aby dovolil těmto lodím proniknout do Baffinova moře.
Následující den spatřila briga, když minula Ostrov žen, Uppernawik, nejsevernější osadu, kterou má Dánsko na tomto pobřeží.

X. KAPITOLA
Nebezpečná plavba

Shandon, doktor Clawbonny, Johnson, Foker a také kuchař Strong sestoupili do velrybářského člunu a odebrali se na břeh.
Guvernér, jeho žena a pět dětí, vesměs Eskymáci, přišli zdvořile návštěvníkům vstříc. Doktor, jakožto filolog, trochu rozuměl dánsky, což postačilo k výměně velmi přátelských pozdravů, ostatně Foker, vedle icemastera též tlumočníka výpravy, znal asi dvacet slov z grónského jazyka a s dvaceti slovy je možné dojít daleko, když nejsme ctižádostiví.
Guvernér byl rodák z ostrova Disko a nikdy neopustil svou rodnou zemi, vítal návštěvu ve jménu svého města, skládajícího se ze tří dřevěných domů, pro něho, pro luteránského pastora, ze školy a ze skladišť, do kterých lodi, které ztroskotaly ukládají svůj náklad. Zbytek se skládal ze sněhových chýší, do kterých Eskymáci lezou jediným otvorem.
Veliká část obyvatelstva vyšla Forwardu vstříc a nejeden domorodec jel až doprostřed zátoky ve svém kajaku, dlouhém patnáct stop a širokém nejvýš dvě.
Doktor věděl, že slovo eskymo znamená jedlík syrových ryb, ale také věděl, že toto slovo se považuje v té zemi za urážku, proto neváhal nazývat obyvatele Gróňany.
A přece z jejich olejnatých oděvů z tuleních kůží, z bot z téhož materiálu, ze všeho toho mastného a zapáchajícího celku, který nedovoluje rozeznat muže od žen, bylo snadné poznat, čím se tito lidé živí, ostatně, jako u všech národů, živících se rybami, je částečně sžíral svrab, ale proto se jim nevedlo hůře.
Luteránský pastor a jeho žena, s kterými se doktor hodlal obzvláště pobavit, byli na výletě v Provenu, jižně od Uppernawiku, byl tedy omezen jen na zábavu s guvernérem. Tento první úředník. se nezdál být příliš vzdělaný, trochu méně a byl by osel, trochu víc a byl by uměl číst.
Nicméně se ho doktor dotazoval na obchod, - obyčeje a mravy Eskymáků a dozvěděl se, posunkovou řečí, že v Kodani se platí za tuleně asi čtyřicet liber, za medvědí kůži se platí čtyřicet dánských dolarů, za kůži modré lišky a za kůži bílé lišky dva nebo tři dolary.
Doktor také chtěl, aby doplnil své osobní vzdělání, navštívit eskymáckou chýši. Není možné si ani představit, čeho je učenec, když se chce poučit, schopen. Naštěstí byl otvor těchto brlohů příliš úzký a horlivec jím nemohl prolézt. Bylo to pro něho lepší, protože není nic odpornějšího než toto nahromadění mrtvých nebo živých věcí, tuleního masa a těl Eskymáků, shnilých ryb a zapáchajících oděvů, které naplňují grónské obydlí. Nebylo tam ani jediné okno, aby obnovilo ten nedýchatelný vzduch, pouze ve vrcholu chýše je díra, která propouští kouř, ale zápach nepropouští.
Foker doktorovi řekl tyto podrobnosti a ten ctihodný učenec ale své otylosti nepřestal nezlořečit. Rád by byl osobně tyto výpary sui generis (svého druhu) posoudil.
„Jsem si jist," řekl, „že se tomu po čase uvykne."
Slovo časem krátce zobrazuje ctihodného Clawbonnyho. Zatímco ten se zabýval etnografickými studiemi, Shandon obstarával podle instrukcí prostředky k cestě po ledě, musel dát čtyři libry za saně a šest psů, a ještě domorodci dělali potíže, než je vydali.
Shandon chtěl rovněž najmout Hanse Christiana, obratného vodiče psů, který se účastnil výpravy kapitána Mac Clintocka, ale Hans byl tehdy v jižním Grónsku.
Na přetřes se pak dostala ta velká otázka: jestli je v Uppernawiku Evropan, očekávající příchod Forwardu? Ví guvernér o tom, že by se cizinec, pravděpodobně Angličan, usadil v těchto končinách? Kam až sahají jeho poslední styky s velrybářskými loděmi nebo jinými?
Na tyto otázky guvernér odpověděl, že přes deset měsíců na této části pobřeží nevystoupil ani jediný cizinec.
Shandon si dal vyjmenovat velrybářské lodi, které připluly v poslední době, žádnou z nich však neznal. To bylo zoufalé.
„Přisvědčíte mi, doktore, že je to naprosto nepochopitelné," říkal svému příteli. „Nic na mysu Parewell! Nic na ostrově Disko! A nic v Uppernawiku!"
„Opakujte mi ještě za několik dní: nic na Melvillově ostrově, můj milý Shandone, a pozdravím vás jako jediného kapitána Forwardu!"
Velrybářský člun se vrátil na brigu k večeru a přivážel nazpět výletníky, Strong ve své starosti o nové pokrmy se zásobil několika tucty kajčích vajec, dvakrát tak velikých jako vejce slepičí a nazelenalé barvy. Bylo to málo, ale přece

jen velmi osvěžující pro mužstvo, podrobené vládě nasoleného masa.
Následující den nastal příznivý vítr a přece Shandon nenařídil zvednout kotvy, chtěl čekat ještě den a na upokojenou svědomí popřát jakémukoliv tvorovi, náležejícímu k lidskému pokolení, aby se dostal na Forward. Dal dokonce každou hodinu vystřelit ze šestnáctiliberky, která působila hromový lomoz mezi icebergy, jen se jí ale podařilo vyplašit mračna molly-moskes (ptáci severních moří) a skalních křepelek. V noci bylo vypáleno do vzduchu více raket, ale zase marně. Bylo nutno se rozhodnout k odjezdu.
Dne 8. května v šest hodin ráno Forward plul s košovými plachtami, přední a velikou bramovou, ztratil z očí osadu Uppernawik a ty ošklivé tyče, na kterých visí podél břehu vnitřnosti tuleňů a střeva daňků.
Vítr vál od jihovýchodu a teplota stoupla na třicet dva stupně (0° Celsia). Slunce proráželo mlhu a pod jeho uvolňujícím vlivem se ledy poněkud rozevřely.
Odraz těchto bílých paprsků měl škodlivý vliv na zrak několika lidí z mužstva. Zbrojíř Wolsten, Gripper, Clifton a Bell byli zachváceni snow-blindness, jakousi oční nemocí, velmi častou na jaře, která u Eskymáků často způsobuje oslepnutí. Doktor poradil zvlášť nemocným a všem společníkům vůbec si zakrýt tvář závojem ze zelné gázy a byl první, který poslechl vlastní pokyn.
Psi, koupení Shandonem v Uppernawiku, byli dosti divoké povahy, nicméně se na lodi aklimatizovali a Kapitán se srovnával s novými společníky zcela dobře, zdálo se, že zná jejich způsoby. Clifton nebyl poslední, kdo učinil poznámku, že Kapitán se už jistě se svými bratry z Grónska stýkal. Ti, na zemi stále hladoví a omezení na nedostatečnou potravu, se to snažili dohonit na lodi.
Dne 9. května minul Forward o několik uzlů nejzápadnější z Baffinových ostrovů. Doktor si všiml několika skal zátoky mezi ostrovy a zemí, takových, kterým se říká crimson-sliffs, byly pokryty sněhem červeným jako jasný karmín, což doktor Kane připisoval čistě rostlinnému původu, Clawbonny by tento zvláštní úkaz rád pozoroval z ještě větší blízkosti, ale led nedovolil, aby se přiblížili k pobřeží, ačkoliv teplota jevila náchylnost stoupnout, bylo dobře vidět, že icebergy a icestreamy se kupí na severu Baffinova moře.
Od Uppernawiku poskytovala země různé pohledy a obrovské ledovce se rýsovaly na obzoru na našedivělé obloze. Desátého zanechal Forward po pravici Hingstonovu zátoku poblíž čtyřiasedmdesátého stupně šířky, Lancasterský průliv se otvíral do moře několik set mil odtud na západ.
Potom ale zmizela ta obrovská vodní rozloha pod obrovskými poli, na kterých se zvedaly pravidelné hummocky jako krystalizace téže látky. Shandon dal zatopit pod kotli a až do 11. května Forward kličkoval klikatými úžinami a svým černým dýmem kreslil na obloze cestu, kterou se bral po moři.
Brzy se ale dostavily nové překážky, průchody se zavíraly následkem stálého pohybu plovoucích spoust, každou chvíli hrozilo nebezpečí, že před přídí Forwardu bude málo vody a když bude nipped (sevřen do kleští), nebude snadné vyváznout. Každý to věděl, každý na to myslel.
A tak se objevily na této lodi bez cíle, bez známého určení, která se šíleně snažila proniknout na sever, jisté známky váhání, mnozí z těchto mužů, zvyklých na život plný nebezpečí, zapomněli na nabídnuté výhody a litovali, že se odvážili tak daleko. V jejich myslích vládla už jistá demoralizace, kterou zvyšoval ještě Cliftonův strach a řeči dvou nebo tří vůdců, jakými byli Pen, Gripper, Warren a Wolsten.
K mravnímu nepokoji mužstva se připojila skličující únava, protože 12. května byla briga odevšad sevřena, její pára byla bezmocná.
Práce pilami v těchto floes, (ledech) byla velmi namáhavá, byly tlusté šest až sedm stop, když dva rovnoběžné řezy rozdělily led v délce asi sto stop, bylo nutno led mezi nimi rozbít sekerami a sochory, pak byly vpraveny kotvy do díry, vytvořené velkým nebozezem, potom začala práce nátoče a loď byla tažena rukama, největší potíž byla v tom, aby natlučené kusy byly vpraveny pod floes, aby se lodi uvolnila cesta, a museli je odsunovat póly, dlouhými tyčemi se železným hrotem.
Zkrátka, práce pilou, tažení lodi, práce s nátočí, práce póly, práce ustavičné, nutné, nebezpečné, v mlze nebo husté chumelenici, při teplotě poměrně nízké, oční choroby, mravní nepokoj, to vše přispívalo k tomu, že mužstvo Forwardu klesalo na mysli a jeho obraznost byla pobouřena.
Když mají lodníci co dělat s energickým, odvážným, statečným mužem, který ví, co chce, kam jde, jaký je jeho cíl, bezděky se jich zmocní důvěra, jsou jedno srdce se svým vůdcem, silní jeho silou a klidní jeho klidem. Na palubě brigy bylo ale cítit, že velitel si není sám sebou jistý, že kolísá vůči tomuto cíli a tomuto neznámému určení. Přes energii jeho povahy se prozrazovala jeho nejistota bezděky měněním rozkazů, nedokonáním prací, nevčasnými poznámkami, tisíci maličkostmi, které nemohly ujít jeho mužstvu.
A pak Shandon nebyl kapitánem lodi, pánem po Bohu, to byl dostatečný důvod, aby se jeho rozkazy posuzovaly, nuže, od posuzování rozkazu k odepření poslušnosti byl jen malý krůček.
Nespokojenci brzy získali pro své záměry prvního strojníka, který až dosud byl otrokem povinnosti.
Dne 16. května, za šest dní po připlutí Forwardu do ledových polí, Shandon pronikl sotva dvě míle na sever. Bylo nebezpečí, že bude brzy zadržen až do následující sezóny. To byla velmi vážná věc.
K osmé hodině večer šel Shandon a doktor, doprovázeni lodníkem Garrym, na výzvědy nesmírnými pláněmi, dbali, aby se příliš nevzdálili od lodi, protože bylo obtížné se vyznat v těch bílých pustinách, jejichž vzezření se neustále měnilo. Lom paprsků působil podivným dojmem, doktor byl přímo omráčen, tam, kde myslel že stačí udělat pouze malý krůček, bylo nutné překročit pět nebo šest stop, nebo se stal opak a v obou případech byl výsledkem pád, když ne nebezpečný, aspoň velmi nemilý na této ledové tříšti, tvrdé a ostré jako sklo.
Shandon a jeho dva společníci šli pátrat po schůdných přechodech, tři míle od lodi se jim podařilo s obtížemi překonat iceberg, který mohl měřit tři sta stop výšky. Odtamtud se jejich pohled rozběhl po té pusté spoustě, podobné zříceninám obrovského města se skácenými obelisky, zřícenými zvonicemi a paláci obrácenými do hromady trosek. Byl

to pravý chaos. Slunce namáhavě opisovalo svoji dráhu za zježeným obzorem a vrhalo dlouhé světelné paprsky bez tepla, jako by bez teplé látky se rozkládaly mezi ním a tou smutnou zemí.
Moře se zdálo úplně rozmrzlé, kam až zrak dohlédl.
„Jak se dostaneme dále?“ pravil doktor.
„Nevím,“ odpověděl Shandon, „ale dál se dostaneme, i kdybychom měli použít prachu a vyhodit tyto hory do povětří, určitě se nenechám sevřít ledy až do následujícího jara.“
„Jak se to svého času stalo Foxovi, bezmála v těchto končinách! Hmm,“ řekl doktor, „dostaneme se dále… s trochou filozofie. Uvidíte, že ta vydá víc než všechny stroje světa!“
„Je nutné doznat,“ pravil Shandon, „že tento rok se neukazuje v příznivé tvářnosti.“
„To je nesporné, Shandone, a poznamenávám, že Baffinovo moře jeví náklonnost k tomu stavu, ve kterém bylo před rokem 1817.“
„Myslíte, doktore, že to, co je nyní, vždycky nebývalo?“
„Nikoliv, drahý Shandone, časem odplavou ledy úplně, což učenci nedovedou uspokojivě vysvětlit, tak až do roku 1817 zůstalo toto moře stále zataraseno, když najednou se stal nesmírný převrat a vrhl do oceánu tyto icebergy, ze kterých se většina roztříštila o mělčinu Nové Země. Od té chvíle byl Baffinův záliv téměř volný a stal se dostaveníčkem černých velrybářských lodí.“
„Tedy,“ otázal se Shandon, „od té doby byly cesty na sever snadnější.“
„Nesrovnatelně, ale je pozorováno, že od několika let jeví zátoka náchylnost opět zamrznout a hrozí uzavřením průzkumům námořníků, snad nadlouho. Máme tedy o důvod víc, abychom hleděli proniknout tak daleko dopředu, jak jen bude možné. A přece vypadáme trochu jako lidé, kteří se ubírají neznámými chodbami, jejichž brány se bez přestání za nimi zavírají.“
„Radil byste mi ustoupit?“ zeptal se Shandon a pokoušel se číst na dně očí doktora.
„Já? Já jsem nikdy necouval a i kdybych se nikdy neměl vrátit, říkám, že je nutné se ubírat kupředu. Jenže myslím, abychom, podnikáme-li něco nerozumného, dobře věděli, do čeho se vydáváme.“
„A vy, Garry, co vy si o tom myslíte?“ otázal se Shandon lodníka.
„Já, veliteli, bych šel pořád vpřed, myslím jako pan Clawbonny, ostatně učiňte, co se vám bude líbit, poroučejte a my poslechneme.“
„Všichni nemluví tak jako vy, Garry,“ pravil Shandon, „všichni nemají chuť poslechnout! A když odepřou vykonat mé rozkazy?“
„Řekl jsem vám svoje mínění, veliteli,“ odvětil Garry s chladnou tváří, „protože jste se mne ptal, ale nemusíte ho poslechnout.“
Shandon neodpověděl, zkoumal pozorně obzor a sestoupil s oběma svými společníky zpět na ledové pole.

XI. KAPITOLA
Ďáblův palec

Za velitelovy nepřítomnosti provádělo mužstvo rozličné práce, aby loď byla uchráněna tlaku icefieldů. Pen, Clifton, Bolton, Gripper a Simpson se zaměstnávali tou namáhavou prací, dokonce i topič a oba strojníci museli přijít na pomoc svým druhům, protože jakmile stroj už nepotřeboval jejich služby, stávali se opět lodníky a jako takových se jich mohlo užívat ke všem lodním pracem.
To se ale nestalo bez velkého rozčilení.
„Oznamuji, že toho mám dost,“ pravil Pen, „a jestli led neodpluje do tří dnů, přísahám Bohu, že založím ruce.“
„Založíš ruce?“ odpověděl Gripper. „Bude lepší je použít, abychom se dostali nazpět! Myslíš si snad, že se nám tady chce přezimovat až do příštího roku?“
„Opravdu, byla by to smutná zima,“ pokračoval Plover, „neboť loď by byla úplně vydána svému osudu!“
„A kdo ví,“ řekl Brunton, „jestli příští jaro bude moře volnější než dnes?“
„Nejde o příští jaro,“ namítl Pen, „dnes máme čtvrtek, když nebude v neděli ráno cesta volná, vrátíme se na jih.
„To je dobře řečeno!“ řekl Clifton.
„Souhlasíte s tím?“ zeptal se Pen.
„Souhlasíme,“ odpověděli jeho přátelé.
„A je to správné,“ pravil Warren, „protože když musíme pracovat tímto způsobem a vléci loď svýma rukama, jsem proto, abychom ji vlekli nazpět.“
„To uvidíme v neděli,“ řekl Wolsten.
„Ať mi někdo rozkáže,“ řekl Brunton, „a pod mými kotli bude brzy zatopeno.“
„Eh,“ řekl Clifton, „zatopíme pod nimi sami.“
„Jestli si chce některý důstojník,“ odvětil Pen, „způsobit potěšení a přezimovat tady, přezimuj si, necháme ho klidně tady, nebudeme mu překážet, aby si zbudoval sněhovou chatu a žil v ní jako pravý Eskymák.“
„To ne, Pene,“ namítl Brunton živě. „Nesmíme nikoho opustit slyšíte dobře, vy ostatní? Stejně si myslím, že velitel snadno povolí, zdá se mi, že vypadá už velmi znepokojen, a když mu vše klidně rozložíme…“
„Pamatujte si,“ pravil Plover, „Richard Shandon je přísný muž a někdy svéhlavý, museli bychom na něj zchytra.“
„Když si pomyslím,“ řekl Bolton s povzdechem touhy, „že za měsíc bychom mohli být zase v Liverpoolu! Překročíme rychle ledovou čáru na jih. Cesta Davisovým průlivem se otevře počátkem června a zbude nám pouze nechat se zanést do Atlantického oceánu.“
„Nehledím k tomu,“ poznamenal opatrný Clifton, „že když sebou přivedeme velitele a budeme jednat za jeho

odpovědnosti, podržíme svoji mzdu a výhodu, nuže, kdybychom se vrátili sami, neměli bychom v tomto ohledu jistotu.“
„Dobře řečeno,“ pravil Plover, „ten čertovský Clifton se vyjadřuje jako účetní. Musíme dbát, abychom nepřišli do styku s pány z admirality, je to jistější - proto nikoho neopouštějme.“
„Co když nás důstojníci odepřou následovat?“ řekl Pen, protože chtěl kamarády vehnat do úzkých.
Byli velmi v nesnázích, co odpovědět na otázku, učiněnou tak zpříma.
„Uvidíme, až ta chvíle nastane,“ řekl Bolton, „ostatně postačí získat pro naši věc Richarda Shandona a myslím, že to nebude nesnadné.“
„A přece je tu někdo, koho bych tady nechal,“ pravil Pen s hrozným klením, „i kdyby mi ukousl ruku.“
„Ah, ten pes!“ řekl Plover.
„Ano, ten pes, a brzy mu zahraji.“
„Tím lépe,“ pravil Clifton, který se opět dostal ke svému oblíbenému tvrzení, „protože ten pes je příčina všeho našeho neštěstí.“
„On nás očaroval,“ řekl Plover.
„On nás zavlekl do ledových polí,“ odpověděl Gripper.
„On nám nahromadil na cestu,“ řekl Wolsten, „více ledovců, než jich bylo kdy v této době vidět!“
„On mi způsobil nemoc očí,“ pravil Brunton.
„On odstranil gin a brandy,“ řekl Pen.
„On je příčina všeho!“ zvolalo shromáždění, napínajíc fantazii. „Nepočítám do toho,“ pravil Clifton, „že je kapitánem.“
„Eh, kapitáne pro neštěstí,“ zvolal Pen, jehož bezmezný vztek vzrůstal při jeho vlastních slovech, „chtěl jsi sem a zůstaneš tady!“
„Ale jak to provést?“ pravil Plover.
„Eh, příležitost je vhodná,“ odvětil Clifton, „velitel není na lodi, poručík spí ve své kajutě, mlha je dost hustá, aby nás Johnson nemohl vidět…“
„Ale pes?“ zvolal Pen.
„Kapitán spí v tuto chvíli vedle komory na uhlí,“ odpověděl Clifton, „a jestli někdo chce…“
„Já!“ odvětil Pen zuřivě.
„Měj se na pozoru, Pene, má zuby, že by snadno překousl železnou tyč!“
„Jestli se hne, rozpářu jej,“ řekl Pen a vzal do ruky nůž.
A vrhl se do mezipalubí, následován Warrenem, který mu chtěl v jeho úmyslu pomoci.
Brzy se oba vrátili a nesli v rukou zvíře s čenichem a nohama pevně svázanýma, překvapili je ve spaní a nešťastnému psu se nepodařilo jim uklouznout.
„Hurá Penovi!“ vzkřikl Plover.
„A co uděláš nyní?“ otázal se Clifton.
„Utopím jej a vrátí-li se…“ řekl Pen s divokým, spokojeným úsměvem.
Dvě stě kroků od lodi byla tulení díra, jakási okrouhlá puklina, způsobená zuby těchto obojživelníků a stále vyhlubovaná zevnitř na povrch, tudy si přichází tuleň oddechnout na povrchu ledu, ale musí dbát, aby otvor nezamrzl, protože uspořádání jeho čelistí mu nedovoluje vyhloubit tuto díru zvnějšku dovnitř a ve chvíli nebezpečí by nemohl ujít svým nepřátelům.
Pen a Warren zamířili k této trhlině a tam byl pes přes svůj energický odpor nemilosrdně vržen do moře, obrovská kra, přiklopená pak na tento otvor, zamezila únik zvířeti, zavřenému ve svém vlhkém vězení. „Šťastnou cestu, kapitáne!“ volal surový námořník.
Za několik okamžiků se potom vrátili Pen a Warren na palubu.
Johnson nic z této popravy neviděl, mlha kolem lodi houstla a začal prudce padat sníh.
Za hodinu potom se vrátili na Forward Richard Shandon, doktor a Garry.
Shandon zpozoroval na severovýchodě průchod, kterého se rozhodl použít.
Udělil příslušné rozkazy, mužstvo poslechlo s jistou horlivostí, chtělo dát Shandonovi na srozuměnou, že není možné plout dále, a ostatně zbývaly mu ještě tři dny poslušnosti.
Po část noci a následujícího dne byly konány horlivě práce s pilami a vlečením lodi, Forward postoupil téměř o dvě míle na sever. Osmnáctého byla země na dohled, asi pět nebo šest uzlů od zvláštního vrchu, který pro podivný tvar pojmenovali Ďáblův palec.
V těch místech byly r. 1851 Prince Alberta r. 1853 Kaneova Advance úplně zadrženy ledy na několik týdnů.
Bizarní tvar Ďáblova palce, pusté a smutné okolí, ohromná kola icebergů, z nichž některé byly vysoké přes tři sta stop, třesk ledových ker, které ozvěna temně roznášela, to všechno činilo postavení Forwardu hrozně smutné. Shandon chápal, že je nutné jej odtud dostat a zavést dál, za čtyřiadvacet hodin se mohl podle svého odhadu vzdálit od tohoto osudného pobřeží asi dvě míle. Na tom však nebylo dost, Shandon cítil, jak se ho zmocňuje obava, a falešná situace, ve které se nacházel, podlamovala jeho energii, aby poslechl své instrukce a pronikl vpřed, uvedl svou loď do krajně nebezpečného postavení. Vlečení lodi vysílilo mužstvo, bylo třeba více než tří hodin k proplutí průlivu, dlouhého dvacet stop, ledem, který měl celkem čtyři a pět stop tloušťky, zdraví mužstva hrozilo podlomením. Shandona překvapovalo mlčení jeho lidí a jejich neobvyklá horlivost, obával se proto, aby tento klid nevěštil nějakou blízkou bouři.
Je možné si tedy představit truchlivé překvapení, zklamání, dokonce zoufalství, které se zmocnilo jeho ducha, když zpozoroval, že následkem nepozorovaného pohybu icefieldu přišel Forward v noci z osmnáctého na devatenáctého o to vše, co získal za cenu takové námahy, v sobotu ráno byl opět naproti Ďáblovu palci, stále hrozivému, v ještě

kritičtější situaci, icebergů přibylo a pohybovaly se mlhou jako přízraky.
Shandon viditelně klesal na mysli, je nutné říci, že se do srdce tohoto neohroženého muže i jeho mužstva vloudil strach. Shandon slyšel o zmizení psa, ale viníky se neodvážil potrestat, obával se, že by vyvolal vzpouru.
Počasí toho dne bylo hrozné, sníh, který padal v hustých chumáčích, zahalil brigu neproniknutelným závojem, chvílemi působením vichřice se trhala mlha a vyděšený pohled spatřoval při zemi Ďáblův palec, vztyčený jako přízrak.
Forward, zakotvený na obrovské kře, neměl už nic na práci, žádný pokus mu nezbýval. Tmy přibývalo a muž u kormidla neviděl Jamese Walla, který konal službu na přídi.
Shandon se uchýlil do své kajuty, oddán ustavičnému nepokoji, doktor uváděl do pořádku svoje cestovní zápisky, mužstvo bylo ve společné místnosti.
Jednu chvíli, když vichřice zdvojnásobila svoji prudkost se zdálo, že Ďáblův palec se neobyčejně zvedá z roztrhané mlhy.
„Velký Bože!“ vzkřikl Simpson a zděšeně ustoupil.
„Co se děje?“ pravil Foker. Hned zazněly odevšad výkřiky.
„Rozdrtí nás!“
„Jsme ztraceni!“
„Pane Walle! Pane Walle!“ „Je po nás veta!“
„Veliteli! Veliteli!“ Takové, i jiné výkřiky vydávali současně lidé, kteří měli službu.
Wall se vrhl na příď, Shandon, kterého následoval doktor, vyběhl na palubu a hleděl.
V pootevřené mlze se zdálo, že se Ďáblův palec náhle přiblížil k lodi. Zdálo se, že velmi neobyčejně vzrostl, na jeho vrcholu se zvedal jiný kužel, převrácený a kolísající na své špici, hrozil, že svou nesmírnou spoustou rozdrtí loď, zachvíval se, připraven se zřítit. Byla to děsivá podívaná. Kdekdo bezděky ustoupil a někteří lodníci seskočili na led a opustili loď.
„Ať se nikdo ani nehne!“ zvolal velitel přísným hlasem, „každý na své místo!“
„Eh, přátelé, ničeho se nebojte,“ pravil doktor, „tady není nebezpečí! Hleďte, veliteli, hleďte, pane Walle, je to pouhý vzdušný přelud, nic jiného!“
„Máte pravdu, pane Clawbonny,“ řekl mistr Johnson, „tito hlupáci se dali postrašit stínem.“
Na doktorova slova se přiblížila většina lodníků a ze strachu přešli k obdivu nad tímto podivuhodným úkazem, který brzy zmizel.
„Nazývají to přeludem,“ řekl Clifton, „nuže, ďábel v tom přece má trochu drápy, to mi můžete věřit!“
„To je jisté,“ odpověděl Gripper.
Ale mlha, když se poněkud rozptýlila, ukázala velitelovým očím nesmírný a volný průchod, kterého se nenadál, byl daleko od pobřeží. Rozhodl se použít bez váhání tuto příznivou okolnost, lidé byli rozestaveni po obou březích průplavu, byla jim podána dlouhá lana a začali loď vléci k severu.
Po dlouhé hodiny byla tato práce horlivě konána, třebaže mlčky, Shandon dal zatopit pod kotli, aby využil tohoto průplavu, tak podivně objeveného.
„To je šťastná náhoda,“ pravil Johnsonovi, „a když budeme moci urazit jen několik mil, snad budeme u konce svých útrap! Pane Bruntone, dávejte pozor na oheň, jakmile bude dostatečný tlak, podáte mi zprávu. Očekávám, že naši lidé opět nabudou mysli, a pak bude vyhráno. Mají naspěch vzdálit se od Ďáblova palce, nuže, využijeme této jejich nálady.“
Najednou byl pohyb lodi rázem přerušen.
„Co se děje?“ ptal se Shandon. „Walle, naše lana se přetrhla?“
„Ale ne, veliteli,“ odvětil Wall, když se nahnul přes pažení. „Ale, lidé utíkají nazpět a lezou na loď, vypadají jako by byli něčím poděšeni.“
„Co se děje?“ zvolal Shandon a skočil na příď brigy.
„Na loď! Na loď!“ křičeli lodníci s přízvukem největší hrůzy. Shandon pohlédl k severu a bezděky se zachvěl.
Podivné zvíře děsivých pohybů, kterému ohnivý jazyk visel z obrovského jícnu, se hnalo skoky uzel od lodi. Zdálo se, že má přes dvacet stop výšky, jeho srst se ježila. Pronásledovalo lodníky, vrhalo se na ně, zatímco jeho strašlivý ohon, dlouhý deset stop, bičoval sníh a zvedal jej v hustých kotoučích. Při pohledu na takovou obludu obešel mráz i nejbojácnější.
„To je obrovský medvěd,“ pravil jeden.
„To je gevandanská šelma!“ (V lesích starofrancouzského gevandanského kraje v nynějším bozérském departementu se objevil r. 1765 dravec - patrně vlk neobyčejného vzrůstu, o kterém se dlouho mluvilo v celé Francii)
„To je lev z Apokalypsy!“
Shandon běžel do své kajuty pro pušku, stále nabitou, doktor se také chopil zbraně a byl připraven na toto zvíře vypálit, které svými rozměry připomínalo předpotopní čtyřnožce.
Blížilo se obrovskými skoky, Shandon a doktor vystřelili současně a náhle způsobila rána z jejich zbraní, která otřásla atmosférickými vrstvami, neočekávaný účinek.
Doktor pozorně hleděl a nemohl se udržet, aby nevybuchl smíchem. „Lom paprsků!“ zvolal Shandon.
Strašlivý výkřik mužstva je ale přerušil.
„Pes!“ křičel Clifton.
„Doga-kapitán!“ opakovali jeho druhové.
„On,“ vzkřikl Pen, „pořád on!“
Opravdu byl to on. Když zpřetrhal svá pouta, podařilo se mu dostat na povrch ledoviště jinou trhlinou. V této chvíli mu dodal lom paprsků v těchto šířkách častý, strašlivých rozměrů, které rozptýlil otřes vzduchu, ale nicméně byl způsoben

osudný účinek na mysli lodníků, málo náchylných si připustit vysvětlení zjevu důkazy čistě fyzikálními. Dobrodružství s Ďáblovým palcem a opětné zjevení psa za těchto fantastických okolností dorazily jejich odvahu a odevšad zaznělo reptání.

XII. KAPITOLA
Kapitán Hatteras

Forward se ubíral, hnán parou, mezi icefieldy a ledovci rychle kupředu. Johnson řídil kormidlo. Shandon svými snow-spectacle zkoumal obzor, ale jeho radost měla krátké trvání, neboť brzy poznal, že průchod se končí v kole hor. Nicméně dal před nesnázemi návratu přednost naději, že bude možné plout vpřed.
Pes běžel po pláni a následoval brigu, ale držel dosti velkou vzdálenost. Avšak když se opožďoval, zazněl zvláštní hvizd, na který ihned přiběhl.
Když zazněl hvizd poprvé, rozhlédli se lodníci kolem sebe, při tajné schůzce byli na palubě sami, ani jediný cizinec, ani jediný neznámý nikde nebyl, a přece se tento hvizd ozval ještě několikrát.
Clifton se jím pobouřil první.
„Slyšíte," pravil „a vidíte, jak toto zvíře skáče, zaslechne-li hvizd?"
„To je neuvěřitelné," odpověděl Gripper.
„Konec," zvolal Pen, „dál nejdu!"
„Pen má pravdu," řekl Brunton, „to by bylo pokoušení Boha." „Pokoušet ďábla," odvětil Clifton. „Ztratím raději celý svůj podíl, než bych učinil ještě jediný krok."
„Nevrátíme se," pravil Bolton sklesle.
Mužstvo dospělo k nejvyššímu vrcholu demoralizace.
„Ani krok dál!" vzkřikl Wolsten. „Souhlasíte?"
„Ano, ano!" odpověděli lodníci.
„Nu," pravil Bolton, „vyhledejme velitele, promluvím s ním." Lodníci v hloučku zamířili na dynetu.
Forward vnikl do rozlehlého kola, které mělo asi osm set stop v průměru, bylo úplně uzavřené, vyjma jediného vchodu, kterým vplula loď.
Shandon pochopil, že právě sám vlezl do pasti. Ale co teď? Jak se vrátit? Cítil všechnu svoji odpovědnost, jeho ruka křečovitě sevřela dalekohled.
Doktor pozoroval s rukama zkříženýma a beze slova, pozoroval stěny ledovců, jejichž průměrná výška mohla přesahovat tři sta stop.
Klenba z mlh visela nad propastí.
V té chvíli oslovil Bolton velitele.
„Veliteli," pravil mu pohnutým hlasem, „nemůžeme dál."
„Co to říkáte?" odpověděl Shandon, jemuž vědomí, že jeho autority se nedbá, vehnalo zlost do tváře.
„Říkáme, veliteli," řekl Bolton, „že jsme učinili pro tohoto neviditelného kapitána dost a rozhodli jsme se nejít dál."
„Rozhodli jste se?" vzkřikl Shandon. „Vy takto mluvíte, Boltone?
Mějte se na pozoru!"
„Svými hrozbami nic nepořídíte," řekl hrubě Pen, „nepůjdeme dál!"
Shandon pokročil proti vzbouřeným lodníkům, když mu vtom lodní mistr tiše řekl:
„Veliteli, chceme-li odtud vyváznout, nesmíme zmařit ani minutu. Pohleďte na iceberg, který se žene do průchodu, zatarasí východ a budeme uvězněni."
Shandon zkoumal situaci.
„Později se mi zodpovíte za své chování," řekl a obrátil se k buřičům.
„Zatím obraťte loď!"
Lodníci se vrhli na svá místa. Forward se rychle otočil, do pecí bylo naházeno uhlí, bylo nutné předstihnout co do rychlosti plující ledovec. Byl to zápas mezi brigou a icebergem, ta chtěla proplout a letěla k jihu a iceberg uháněl k severu, a tak zatarasil průchod.
„Topte! Topte!" křičel Shandon. „Plnou parou! Bruntone, slyšíte?"
Forward letěl jako pták roztroušenými ledy, které jeho příď prudce řezala, účinkem šroubu se zachvíval lodní trup a manometr ukazoval nebezpečné napětí páry, ta s ohlušujícím lomozem hvízdala.
„Obtěžkejte záklopky!" vzkřikl Shandon."
A strojník poslechl, ačkoliv loď mohla vyletět do povětří.
Avšak toto zoufalé úsilí bylo marné, iceberg, hnán podmořským proudem, uháněl prudce k průchodu, briga byla od něho ještě tři uzly, když hora, která se vrazila jako klín do volné mezery, silně přilnula k sousedkám a uzavřela všechen východ.
„Jsme ztraceni!" vzkřikl Shandon, který nedovedl zadržet tento neopatrný výkřik.
„Ztraceni!" opakovalo mužstvo.
„Zachraň se, kdo můžeš!" vzkřikli někteří.
„Spusťte čluny!" křičeli jiní.
„Do spižírny!" zvolal Peter Pen a někteří z jeho skupiny, „máme-li utonout, utoňme v ginu!"
Zmatek u těchto lidí odhodivších každou uzdu dostoupil vrcholu. Shandon se cítil přemožen, chtěl velet, - koktal, váhal, jeho myšlenka se nedovedla vyjádřit slovy. Doktor rychle přecházel. Johnson zkřížil stoicky ruce a mlčel.
Pojednou se ozval silný, energický a velitelský hlas a pronesl tato slova:

„Každý na své místo! Loď obrátit!“
Johnson se zachvěl a bezděky prudce otočil kolo kormidla.
Byl nejvyšší čas, briga, která se hnala největší rychlostí, by se již roztříštila o zdi svého žaláře.
Avšak zatímco Johnson instinktivně poslechl, Shandon, Clawbonny, mužstvo, všichni až po topiče Warrena, který opustil své pece a černocha Stronga, který opustil svůj krb, byli na palubě a viděli vyjít z kajuty, k níž měl on jediný klíč, muže…
Tento muž byl lodník Garry.
„Pane!“ zvolal Shandon a zbledl. „Garry - vy - jakým právem zde velíte?“
„Duku!“ vzkřikl Garry a vydal hvizd, který tak překvapil mužstvo. Když pes zaslechl svoje pravé jméno, vymrštil se na dynetu a lehl si klidně k nohám svého pána.
Mužstvo neproneslo ani slovo. Tento klíč, který mohl mít jedině kapitán Forwardu, tento pes, jím poslaný, který právě takřka dosvědčil jeho totožnost, velitelský tón, ve kterém se nemohli mýlit, to vše silně působilo na ducha námořníků a postačilo upevnit Garryho autoritu.
Ostatně Garryho už nebylo možné poznat: sundal široké licousy, které mu vroubily tvář a jeho obličej vypadal ještě chladnější, energičtější, velitelštější, oděn v šat své hodnosti, složený v kajutě, objevil se s odznaky velitele.
A tak při své přirozené nestálosti bylo mužstvo Forwardu bezděky strženo a zvolalo jediným hlasem:
„Hurá, hurá, hurá kapitánovi!“
„Shandone,“ řekl svému prvnímu důstojníkovi, „seřaďte mužstvo, provedu přehlídku.“
Shandon poslechl a skleslým hlasem udělil rozkazy.
Kapitán pokročil před své důstojníky a lodníky a každému řekl, co bylo vhodné a podle jeho předešlého chování.
Když vykonal přehlídku, opět vstoupil na dynetu a klidným hlasem pronesl následující slova:
„Důstojníci a lodníci, jsem Angličan jako vy a mým heslem je heslo admirála Nelsona:
„Anglie očekává, že každý vykoná svoji povinnost!“
Jako Angličan nechci, nechceme, aby odvážnější lidé pronikli tam, kde jsme my nebyli. Jako Angličan nestrpím, nestrpíme, aby jiní měli slávu, že postoupili výš na sever. Má-li se kdy lidská noha dotknout půdy pólu, musí to být noha Angličana! Podívejte, máte před očima vlajku naší vlasti! Vypravil jsem tuto loď, obětoval jsem tomuto podniku svoje jmění a obětuji mu svůj život a váš život, avšak tato vlajka zavlaje na severním pólu země. Důvěřujte mi! Tisíc liber šterlinků připadne vám za každý stupeň, jehož ode dneška dosáhneme. Nu, jsme na dvaasedmdesátém a je jich devadesát. Počítejte! Ostatně moje jméno ručí za mne. Znamená energii a vlastenectví. Jsem kapitán Hatteras!“
„Kapitán Hatteras?“ vzkřikl Shandon.
A toto dobře známé jméno anglického námořníka temně letělo mužstvem.
„Nyní,“ pokračoval Hatteras, „ať je briga zakotvena mezi ledovci, nechť vyhasne pod kotli a každý se vrátí k obvyklé práci. Shandone, mám s vámi co jednat o lodních záležitostech. Navštivte mě v mé kajutě s doktorem, Wallem a lodním mistrem. Johnsone, rozpusťte mužstvo.“
Hatteras, klidný a chladný, pokojně opustil dynetu, zatímco Shandon dal spustit kotvy.
Kdo byl tento Hatteras a proč jeho jméno udělalo tak hluboký dojem na mužstvo?
John Hatteras, jediný syn londýnského sládka, který zemřel r. 1852 jako šesteronásobný milionář, nastoupil v ještě mladém věku námořnickou dráhu, přes veliké jmění, které ho očekávalo. Ne, že by ho k tomu přinutila záliba v obchodě, nýbrž za srdce ho chytila touha po zeměpisných objevech, stále snil o tom, že vkročí tam, kam ještě nikdo nevkročil.
Už ve dvaceti letech byl silného složení hubených a sangvinických lidí, energická tvář s geometricky taženými liniemi, vysoké až k očím kolmo spadající čelo, krásné, ale chladné oči, jemné rty, rýsující ústa, skoupá na slova, prostřední vzrůst, končetiny pevně složené a ovládané železnými svaly, tvořily zevnějšek muže nadaného povahou, schopnou každé zkoušky. Při pohledu na něj, jste cítili, že je to odvážný muž, při hovoru se zdálo, že je chladný a bez vášně, byla to povaha, která nikdy neustoupila, připravená obětovat životy cizí právě tak bez rozmýšlení jako život vlastní. Bylo tedy třeba vše pořádně uvážit, než jste se rozhodli následovat ho v jeho podnicích.
John Hatteras měl vysokou dávku anglické hrdosti a on to byl, kdo kdysi dal jistému Francouzovi pyšnou odpověď. Francouz mu řekl, domnívaje se, že je to zdvořilé a roztomilé: „Kdybych nebyl Francouzem, chtěl bych být Angličanem!“ „Kdybych nebyl Angličanem,“ odpověděl Hatteras, „chtěl bych být Angličanem!“
Po této odpovědi lze posoudit tohoto muže.
Chtěl především svým krajanům zachovat monopol zeměpisných objevů, avšak k jeho velikému zoufalství ti v předešlých stoletích vykonali málo v oboru objevů.
Ameriku objevil Janovan Kryštof Kolumbus, Indii Portugalec Vasco da Gama, Čínu Portugalec Fernao d'Andrada, Ohňovou zemi Portugalec Magellan, Kanadu Francouz Jacques Cartier, Sundské ostrovy, Labrador, BrazI1ii, mys Dobré naděje, Azory, Madeiru, Novou Zemi, Guineu, Kongo, Mexiko, mys Blanc, Grónsko, Island, Jižní moře, Kalifornii, Japonsko, Kambodžu, Peru, Kamčatku, Filipíny, Špicberky, Hoornův mys, Beringův průliv, Tasmánii, Nový Zéland, Nové Bretaňsko, Nové Holandsko, Louisianu, Ostrov Jan Mayen, Islanďané, Skandinávci, Francouzi, Rusové, Portugalci, Dánové, Španělé, Janované, Holanďané, - avšak ani jediný Angličan se mezi nimi nepyšnil a bylo pro Hatterase zoufalé vidět, že jeho krajané jsou z tohoto slavného šiku mořeplavců, kteří učinili veliké objevy v 15. a 16. století, vyloučeni.
Hatteras se trochu potěšil, když se uchýlil k moderním dobám, Angličané si to nahradili Sturtem, Donaldem Stuartem, Burckem, Willsem, Kingem, Grayem v Austrálii, Palliserem v Americe, Haouranem v Sýrii, Cyrilem Grahamem, Wadingtonem, Cumminghamem v Indii, Burtonem, Spekem, Grantem, Livingstonem v Africe.
Avšak to nestačilo, pro Hatterase byli tito odvážní cestovatelé spíše dokonavateli než nálezci, bylo tedy třeba nalézt a John by skutečně vynalezl zemi, aby měl čest objevit ji.

Nu, všiml si, že pokud Angličané netvoří většinu mezi starými objeviteli, je-li třeba vstoupit až ke Cookovi, aby dostali Novou Kaledonii r. 1774 a Sandwichské ostrovy, kde zahynul r. 1778, nicméně existuje na zeměkouli kout, k němuž, jak se zdá, upjali všechno svoje úsilí.
Byly to právě polární země a moře severně od Ameriky. Skutečně, obraz polárních objevů vypadá takto:
Nová Země - Willoughby r. 1553.
Ostrov Vajgai - Barrough r. 1556.
Západní pobřeží Grónska - Davis r. 1587.
Špicberky - Willoughby r. 1596.
Hudsonův záliv - Hudson r. 1610.
Baffinův záliv - Baffin r. 1616.
V posledních letech Hearne, Mackenzie, John Ross, Parry, Franklin, Richardson, Beechey, James Ross, Back, Dease, Sampson, Rae, Inglefield, Becher, Austii1, Kellet, Moore, Mac Clure, Kennedy, Mac Clintock bez přestávky pátrali v těch neznámých krajích.
Bylo přesně ohraničeno severní americké pobřeží a téměř objeven Severozápadní průliv, avšak to nestačilo, zbývalo učinit něco lepšího a o to se dvakrát pokusil John Hatteras, když vypravil dvě lodi svým nákladem, chtěl dospět až na půl a korunovat tak řadu anglických objevů pokusem nesmírného významu.
Dosáhnout pólu bylo cílem jeho života.
Po dost zdařilých cestách jižními moři se Hatteras poprvé r. 1846
pokusil postoupit Baffinovým mořem na sever, avšak nepodařilo se mu překročit čtyřiasedmdesátou rovnoběžku.
Vstoupil na šalupu Halifax, mužstvo snášelo hrozné útrapy a John Hatteras svoji dobrodružnou odvahu tak daleko, že od té doby se lodníkům pramálo chtělo vydat se na podobnou výpravu s takovým velitelem.
Nicméně Hatterasovi se r. 1850 podařilo naverbovat na goeletu Farewell asi dvacet odvážných mužů, avšak odvážných proto, že za odvahu jim byla nabídnuta vysoká cena. Z toho důvodu si doktor Clawbonny začal dopisovat s Johnem Hatterasem, kterého neznal a chtěl se zúčastnit výpravy, avšak místo lékaře bylo obsazeno a to bylo pro doktora štěstí.
Farewell se ubíral cestou, kterou nastoupil r. 1817 z Aberdeenu Neptun, a vystoupil severně od Špicberků až po šestasedmdesátý stupeň šířky. Tam se muselo přezimovat, avšak útrapy byly tak veliké a zima tak prudká, že ani jediný z mužstva už nespatřil Anglii, vyjma jediného Hatterase, kterého dopravila do vlasti dánská velrybářská loď po pochodu více než dvou set mil ledem.
Senzace, kterou způsobil návrat jediného muže, byla nesmírná, kdo by se od té doby odvážil následovat Hatterase v jeho odvážných pokusech? Jeho otec-sládek zemřel a on se stal majitelem knížecího jmění.
Mezitím se přihodila událost, která zasadila Johnovi Hatterasovi velmi citelnou ránu.
Briga Advance se sedmnácti muži, vypravená obchodníkem Grinnelem, řízená doktorem Kanem a vyslaná vyhledat sira Johna Franklina, dorazila r. 1853 Baffinovým mořem a Smithovou úžinou až za dvaaosmdesátý stupeň severní šířky, k pólu blíž než všichni její předchůdci. Nu, tato loď byla americká a Grinnel a Kane byli Američané!
Snadno tedy pochopíte, že Angličanovo opovržení k Yankeeovi se v Hatterasově srdci změnilo v nenávist, rozhodl se, předčit stůj co stůj svého odvážného konkurenta a dosáhnout pólu.
Dvě léta žil na zapřenou v Liverpoolu. Vydával se za lodníka. V Richardovi Shandonovi poznal muže, jakého potřeboval, učinil mu svůj návrh anonymním dopisem právě jako doktoru Clawbonnymu. Forward byl postaven, vystrojen, vypraven. Hatteras se varoval oznámit jim svoje jméno, nenašel by ani jediného člověka, který by ho provázel. Rozhodl se ujmout velení na brize teprve v naléhavé situaci a až bude jeho mužstvo tak daleko, že nebude moci couvnout, měl v zásobě, jak jsme viděli takové nabídky peněz pro své lidi, že ani jediný by neváhal následovat ho až na konec světa.
A skutečně, chtěl opravdu až na konec světa.
Nu, když se okolnosti staly kritické, neváhal se John Hatteras odhalit.
Jeho pes, jeho věrný Duk, průvodce na jeho cestách, ho poznal první a naštěstí pro chrabré a naneštěstí pro bojácné bylo dobře a náležitě dokázáno, že kapitánem Forwardu je Hatteras.

XIII. KAPITOLA
Hatterasovy záměry

Objevení se statečného muže bylo mužstvem přijato různě, jedni se k němu přidali z lásky k penězům nebo z odvahy, jiní souhlasili s tímto dobrodružstvím a ponechali si právo protestovat později, ostatně odporovat takovému muži se zdálo pro tu chvíli nesnadné.
Každý se odebral na své místo. 20. května byla neděle, a to byl den odpočinku pro mužstvo.
U kapitána se konala porada důstojníků, účastnili se jí Hatteras, Shandon, Wall, Johnson a doktor.
„Pánové," pravil tím jemným a zároveň velitelským hlasem, který jej charakterizoval, „znáte snad můj záměr, dospět až k pólu, rád bych poznal váš názor o tomto podniku. Co o něm soudíte, Shandone?"
„Nemám co soudit, kapitáne," řekl chladně Shandon, „nýbrž poslouchat."
Hatteras se nepodivil této odpovědi.
„Richarde Shandone," pravil neméně chladně, „prosím vás, abyste se vyjádřil o našich nadějích na úspěch."
„Nu, kapitáne," odvětil Shandon, „fakta odpovídají za mě, pokusy tohoto druhu dosud vždy ztroskotaly, přeji si, abychom byli šťastnější."
„Budeme. A co myslíte vy, pánové?"
„Pokud mne se týká," pravil doktor, „myslím, že váš záměr, kapitáne, je uskutečnitelný, a protože je zřejmé, že jednoho

dne námořníci dospějí k tomuto severnímu pólu, nevím, proč bychom jimi nemohli být my?“
„A jsou důvody pro to, že bychom jimi mohli být my,“ odpověděl Hatteras, „neboť naše opatření jsou náležitá a využitkujeme zkušeností svých předchůdců. A při té příležitosti, Shandone, přijměte můj dík za péči, kterou jste věnoval vypravení lodi, mezi mužstvem jsou sice někteří darebáci, které dovedu přivést k rozumu, avšak celkem vám musím vzdát skutečně chválu.“
Shandon se chladně uklonil. Jeho postavení na palubě Forwardu, kterému, jak se domníval, bude velet, bylo choulostivé. Hatteras to pochopil a už nenaléhal.
„Pokud se vás týká, pánové,“ řekl a obrátil se k Wallovi a Johnsonovi, „nemohl jsem si přát důstojníky, vyznamenávající se větší odvahou a zkušeností.“
„Namouvěru, kapitáne, jsem váš,“ odpověděl Johnson, „a ačkoliv se mi vaše výprava zdá trochu odvážná, můžete se na mě spoléhat až do konce.“
„A na mě také,“ pravil James Wall.
„Pokud se vás týká, doktore, vím, jakou máte cenu…“ „Nu, pak víte víc než já,“ odvětil živě doktor.
„A nyní, pánové,“ pravil Hatteras, „bude dobře, dozvíte-li se, o která nesporná fakta se opírá můj záměr dorazit k pólu. R. 1847 vystoupil Neptun z Aberdeenu severně od Špicberk až k dvaaosmdesátému stupni. R. 1826 vyšel slavný Parry po své třetí cestě do polárních moří rovněž od konce Špicberk a s vlečnými čluny postoupil o sto padesát mil na sever. R. 1852 pronikl kapitán Inglefield Smithovým průlivem až k osmasedmdesáti stupňům pětatřiceti minutám šířky. Všechny tyto lodi byly anglické a řízené Angličany, našimi krajany.“
Zde učinil Hatteras přestávku.
„Musím dodat,“ pokračoval pak nuceně a jakoby mu slova nechtěla ze rtů, „musím dodat, že r. 1854 Američan Kane, velitel brigy Advance, pokročil ještě výše a že jeho poručík Morton, který se ubíral vpřed ledovými pláněmi, vztyčil vlajku Spojených států za dvaaosmdesátým stupněm. K tomuhle se už nevrátím. Nu, je třeba vědět, že kapitáni Neptuna, Enterprise, Isabelly a Advance konstatovali, že přejdou-li se tyto vysoké šířky, dospěje se k pólové nádrži, zcela zbavené ledů.“ „Bez ledů?“ přerušil Shandon kapitána. „To je nemožné!“
„Mějte na paměti, Shandone,“ řekl pokojně Hatteras, jehož zrak se na okamžik zajiskřil, „že cituji zjištěná fakta a jména. Připojím, že za pobytu velitele Pennyho r. 1851 u kraje Wellingtonova průlivu se jeho poručík Stewart ocitl u volného moře a že tato zvláštnost byla potvrzena za přezimování sira Edwarda Belchera r. 1853 v Northumberlandské zátoce na šestasedmdesátém stupni dvaapadesáti minutách šířky a devětadevadesátém stupni dvaceti minutách délky, tyto zprávy jsou nesporné a jenom zlý úmysl by je nepřipustil.“
„A přece, kapitáne,“ řekl Shandon, „odporují tato fakta tak…“ „Chyba, Shandone, chyba!“ zvolal doktor Clawbonny.
„Tato fakta nijak neodporují tvrzení vědy, kapitán dovolí, abych vám to řekl.“ „Jen mluvte, doktore!“ odvětil Hatteras.
„Nuže, poslyšte, Shandone: ze zeměpisných objevů a ze studia izotermických čar (smyšlené čáry, spojující na téže polokouli místa, která za určitou dobu mají stejnou průměrnou teplotu) vyplývá, že nejchladnější místo zeměkoule není právě na pólu, to místo je právě jako zemský magnetický pól několik stupňů od pólu. A výpočty Brewesterovy, Berghamovy a několika fyziků dokázaly, že na naší polokouli jsou dva póly mrazu, jeden by ležel v Asii na devětasedmdesátém stupni třiceti minutách severní šířky a na sto dvacátém stupni východní délky, druhý by byl v Americe na osmasedmdesátém stupni severní šířky a sedmadevadesátém stupni západní délky. Nám jde o ten druhý a vidíte, Shandone, že leží dvanáct stupňů pod pólem. Nu, ptám se vás, proč by na tomto místě nemohlo být moře zrovna tak bez ledu, jako v létě na šestašedesáté rovnoběžce, to znamená na jihu Baffinova zálivu?“
„Vida, to je dobře povězeno,“ odpověděl Johnson, „pan Clawbonny mluví o těchto věcech jako odborník.“
„Tohle se zdá možné,“ pravil James Wall.
„Chiméry a domněnky, čisté hypotézy!“ namítl Shandon tvrdošíjně.
„Nu, Shandone,“ řekl Hatteras, „uvažujme o obojím případě: buď je moře bez ledu, anebo není - a za těchto možností nám nemůže nic zabránit, abychom nedosáhli pólu. Je-li volné, Forward nás tam bez námahy dopraví, je-li zamrzlé, pokusíme se o dobrodružství na svých saních. Dáte mi za pravdu, že to není neuskutečnitelné, dorazíme-li se svou brigou až k třiaosmdesátému stupni, zbude nám už jen pouze ujít šest set mil, abychom dorazili k pólu.“
„A co znamená šest set mil,“ řekl živě doktor, „je-li dokázáno, že jistý kozák, Alexej Markov, ujel po Ledovém moři podél severního pobřeží ruské říše na saních tažených psy, za čtyřiadvacet dní dráhu osm set mil?“
„Slyšíte ho, Shandone,“ pravil Hatteras, „a řekněte mi, mohou-li Angličané vykonat méně než nějaký kozák?“
„Ne, zajisté!“ zvolal ohnivě doktor.
„Ne, zajisté!“ opakoval lodní mistr.
„Kapitáne,“ odpověděl chladně Shandon, „mohu vám pouze opakovat svoje dřívější slovo: poslechnu.“
„Dobrá. Nyní,“ pokračoval Hatteras, „přemýšlejme o své nynější situaci: jsme sevřeni ledy a zdá se mi nemožné vystoupit tohoto roku Smithovou úžinou. Pohleďme tedy, co teď!“
Hatteras rozložil po stole jednu z nejlepších map, vydaných r. 1859 na rozkaz admirality.
„Laskavě mě, prosím, sledujte. Je-li pro nás Smithova úžina uzavřena, není tomu tak s Lancasterskou úžinou na západním pobřeží Baffinova moře, podle mého názoru bude pro nás nejvhodnější vystoupit touto úžinou k Barrowově úžině a odtamtud až k ostrovu Beechey, plachetní lodi tuto cestu urazily stokrát, nebudeme tedy s brigou opatřenou šroubem v nesnázích. Až budeme na ostrově Beechey, poplujeme Wellingtonovým průlivem tak daleko, pokud to bude možné, na sever až k východu z průlivu, který spojuje Wellingtonův průliv s Královniným průlivem na místě, kde je podle předpokladu volné moře. Tedy, máme teprve 20. května, za měsíc, budou-li nám okolnosti příznivé, dosáhneme tohoto místa a odtamtud zamíříme k pólu. Co o tom soudíte, pánové?“
„Je to zřejmě,“ odvětil Johnson, „jediná cesta, kterou je možné se dát.“
„Tedy, poplujeme podle ní, a to hned zítra. Tato neděle bude zasvěcena odpočinku, dohlédněte, Shandone, aby se

četba z bible konala pravidelně, tento nábožný zvyk má na ducha mužstva prospěšný vliv a námořník má obzvlášť důvěřovat v Boha.“
„Dobrá, kapitáne,“ odvětil Shandon a vyšel s poručíkem a lodním mistrem.
„Doktore,“ řekl John Hatteras a ukázal na Shandona, „vidíte zničeného člověka, jehož zahubila pýcha, nemohu už na něho spoléhat.“
Následujícího dne dal kapitán za časného rána spustit na moře člun, šel prohlédnout icebergy nádrže, jejíž šířka nepřesahovala dvou set yardů (yard = 91 cm). Všiml si, že následkem povolného tlaku ledovců hrozí tato nádrž smrštěním, stalo se tedy nezbytné provést průlom, aby loď nebyla v tomto objetí hor zničena, z prostředků, které John Hatteras použil, bylo vidět, že je to energický muž.
Nejprve dal v ledové stěně vysekat schody a vystoupil na vrchol icebergů, odtud poznal, že bude snadné prorazit si cestu na jihozápad, na jeho rozkaz byla vyhloubena druhá díra téměř až do středu ledovce, tato práce, v níž rychle pokračovali, byla provedena v pondělí.
Hatteras nemohl spoléhat na své trhací válce s osmi až deseti librami prachu, jejichž účinek nebyl při takovém množství takřka žádný, ty byly vhodné pouze pro trhání ledových polí. Dal tedy do díry nasypat tisíc liber prachu, jehož výbušný směr byl pečlivě vypočítán. Tento podkop byl opatřený dlouhým doutnákem, obaleným gutaperčou a spojen s venkem. Chodba, vedoucí k místu zápalu, byla vycpána sněhem a kusy ledu, kterým mráz následující noci měl dodat tvrdosti žuly. Skutečně, teplota klesla vlivem východního větru na dvanáct stupňů (-11° C).
Následujícího dne v sedm hodin vyčkával Forward s připravenou párou, aby využil sebemenší průchod. Johnsonovi bylo uloženo zapálit minu, vypočítali, že doutnák bude doutnat půl hodiny, než zapálí prach. Johnson měl tedy dost času na návrat na loď, skutečně, deset minut po tom, co vykonal Hatterasův rozkaz, se vrátil na své místo.
Mužstvo pobývalo za suchého a jasného počasí na palubě, - sníh přestal padat, Hatteras, stál na dynetě se Shandonem a doktorem a počítal na svých hodinách minuty.
V osm hodin pětatřicet minut se ozval temný výbuch a to mnohem tišší, než se dalo očekávat. Profil hor se náhle změnil jako při zemětřesení, hustý a bílý dým vyletěl do značné výše k nebesům a dlouhé trhliny zbrázdily boky icebergu, jehož horní část, vržena daleko, se sesypala v troskách kolem Forwardu.
Avšak průchod nebyl ještě volný, obrovské kusy ledu, klenoucí se nad přilehlými horami, zůstaly viset ve vzduchu a byla obava, že, pokud spadnou, hradba se opět uzavře.
Hatteras jediným pohledem posoudil situaci.
„Wolstene!“ zvolal.
Zbrojíř přiběhl.
„Kapitáne?“ řekl.
„Nabijte trojnásobně dělo na přídi,“ pravil Hatteras, „a přirazte náboj co možná nejsilněji.“
„Napadneme tedy tuto horu dělovými koulemi?“ pravil doktor. „Nikoliv,“ odvětil Hatteras. „To je zbytečné. Žádnou kouli, Wolstene, nýbrž trojnásobnou míru prachu. Rychle!“
Několik okamžiků poté bylo dělo nabito.
„Co chcete bez koule dělat?“ zabručel si Shandon do vousů. „Uvidíme,“ odpověděl doktor.
„Jsme hotovi, kapitáne!“ zvolal Wolsten.
„Dobrá,“ odvětil Hatteras. „Bruntone,“ zvolal na strojníka, „pozor!
Poněkud vpřed.“
Brunton otevřel záklopky a šroub se začal pohybovat, Forward se přiblížil k podkopané hoře.
„Dobře mířte na průchod!“ zvolal kapitán na zbrojíře.
Ten poslechl, když briga byla vzdálena už jen na půl uzlu, vzkřikl Hatteras:
„Pal!“
Po jeho povelu následovala strašlivá rána a balvany, otřesené pohybem ovzduší, padly do moře. Tento otřes vzduchových vrstev postačil.
„Plnou parou, Bruntone!“ vzkřikl Hatteras. Přímo do průchodu, Johnsone!“
Johnson vládl kormidlem, briga, hnána svým šroubem, který se nořil do pěnících se vln, prolétla nyní volným průlivem.
Byl nejvyšší čas. Sotva Forward překročil tento otvor, zavřelo se za ním jeho vězení.
Byla to rozčilující chvíle a na lodi zůstalo jenom jedno srdce pevné a klidné: srdce kapitána. A mužstvo, nadšené zdařilým manévrem, se nemohlo zdržet výkřiku:
„Hurá Johnovi Hatterasovi!“

XIV. KAPITOLA
Výpravy k vyhledání Franklina

Ve středu 23. května nastoupil Forward opět svoji dobrodružnou plavbu, plul sem a tam obratně mezi packy a icebergy, díky své páře, této poslušné síle, která scházela tolika mořeplavcům v polárních mořích, zdálo se, že skotačí uprostřed těchto pohyblivých úskalí, řeklo by se, že poznal ruku zkušeného pána a jako kůň pod obratným jezdcem poslouchá i myšlenky svého pána.
Teplota stoupala. V šest hodin ráno teploměr ukazoval dvacet šest stupňů (-3° Celsia), v šest hodin večer dvacet devět stupňů (-2° Celsia) a o půlnoci dvacet pět stupňů (-4° Celsia), vítr vál lehce z jihovýchodu.
Ve čtvrtek ke třetí hodině ráno dorazil Forward do zátoky Possession na americkém pobřeží, při vjezdu do Lancasterské úžiny, brzy spatřili mys Burney. Několik Eskymáků zamířilo k lodi, ale Hatteras neměl čas na ně čekat.
Štíty Byam Martinu, ovládající mys Liverpool a zanechané po levici, se ztratily v neprostupné večerní mlze, která tak

zcela zabránila spatřit mys Hay, jehož vrchol, ostatně velmi nízký, splývá s ledovci pobřeží, a tato okolnost velice znesnadňuje vodopisné určení v polárních mořích.
Puffinové, kachny, bílí rackové se ukazovali ve velmi hojném počtu.
Měření dalo šířku 74° 01' a délku podle chronometru 77° 15'.
Catherine Mountain a Eleanor Sommerset se tyčily nad mračna své sněhové karkulky.
V pátek v deset hodin minuli mys Warender na pravém břehu průlivu a na levém Admirality-Inlet, zátoka ještě málo prozkoumaná námořníky, kteří spěchali na západ. Moře bylo dost nepokojné a často vlny splachovaly palubu brigy, vrhajíce na ni kusy ledu. Země severního pobřeží poskytovaly očím divné pohledy se svými značně vysokými, rovnými plochami, které odrážely sluneční paprsky.
Hatteras chtěl plout podél severního pobřeží, aby se co nejdříve dostal k ostrovu Beechey a vjezdu do Wellingtonova průlivu, ale rozlehlá ledoviště jej přinutila k jeho veliké mrzutosti dát se jižními průchody.
Proto byl Forward 26. května, za mlhy promísené sněhem, naproti mysu York, vyznačovala jej velice vysoká a téměř špičatá hora, nepohoda se poněkud zmírnila, k poledni se na okamžik objevilo slunce a dovolilo provést dost přesné měření, 74° 4' šířky a 84° 23' délky. Forward byl tedy na konci Lancasterské úžiny.
Hatteras na svých mapách doktorovi ukazoval již vykonanou cestu a také tu, kterou bylo ještě nutné vykonat. Nuže, postavení brigy bylo v té chvíli zajímavé.
„Rád bych," řekl, „byl výš na sever, ale nemožné nelze chtít, podívejte se na naši přesnou polohu."
Kapitán na mapě označil bod v malé vzdálenosti od mysu York.
„Jsme na této křižovatce, otevřené větrům a utvořené ústím Lancasterské úžiny, Barrowovy úžiny, Wellingtonova průplavu a Regentova průchodu, je to místo, kde se nezbytně ocitli všichni námořníci v těchto mořích."
„Nuže," odvětil doktor, „to zajisté pro ně byla nesnáz, je to hotová křižovatka, jak říkáte, kde se křižují čtyři veliké cesty, a nevidím ukazatele, udávající správnou cestu! Co tedy udělali Parryové, Rossové a Franklinové?"
„Neudělali nic, doktore, nechali to být, nemohli volit, ujišťuji vás, brzy se jednomu zavřela Barrowova úžina, která se následující rok otevřela druhému, za chvíli byla loď neodolatelně unášena do Regentova průlivu. Z toho všeho následovalo, že souběhem okolností byla nakonec poznána tato tak zamotaná moře."
„Jaká je to zvláštní země!" řekl doktor při pozorování mapy, „jak je zde všechno zoubkováno, rozerváno, roztrháno, bez pořádku, bez logiky! Zdá se, že země, sousedící se severním pólem, jsou tak rozkouskovány je proto, aby znesnadnily k sobě přístup, zatímco na druhé polokouli se končí klidnými a hladkými cípy jako mys Hoorn, mys Dobré naděje a indické poloostrovy. Snad tak zařídila věci větší prudkost na rovníku, zatímco nejkrajnější země, za prvních dnů světa ještě tekuté, nemohly zhoustnout, přilnout družka k družce, protože rotace nebyla dost prudká?"
„To je možné, neboť na této zemi je ve všem logika a nic se nestalo bez pohnutek, které Bůh občas dovoluje učencům odkrýt, proto, doktore, použijte dovolení."
„Naneštěstí budu skromný, kapitáne. Ale jaký děsný vítr panuje v tomto průlivu?" doložil doktor, a ještě více se zahalil.
„Ano, severní vichr zde vůbec zuří a vzdaluje nás od naší cesty." „Měl by, nyní zahnat ledy na jih a uvolnit cestu."
„Měl by doktore, ale vítr nedělá vždy to, co by měl. Podívejte se, toto ledoviště se zdá být neproniknutelné. Ostatně, pokusíme se dorazit k ostrovu Griffith, pak obeplout ostrov Comwallis, abychom se dostali do Královnina průplavu, aniž bychom museli Wellingtonovým průplavem. A přece chci rozhodně přistát u ostrova Beechey, abych tam doplnil zásobu uhlí."
„Jak to?" odpověděl doktor překvapeně.
„Zajisté, na rozkaz admirality byly na tomto ostrově složeny veliké zásoby, aby posloužily příštím výpravám, a ačkoliv si kapitán Mac Clintock z nich mohl vzít v srpnu r. 1859, ujišťuji vás, že tam zbude i pro nás."
„Opravdu," řekl doktor, „tyto krajiny byly zkoumány po patnáct let a až do toho dne, kdy se získal bezpečný důkaz o Franklinově záhubě, vydržovala admiralita v těchto mořích stále pět nebo šest lodí. Nemýlím-li se, právě ostrov Griffith, který vidím zde na mapě, téměř uprostřed křižovatky, se stal obecným dostaveníčkem námořníků."
„To je pravda, doktore, a nebezpečná Franklinova výprava měla ten výsledek, že nás seznámila s těmito vzdálenými končinami."
„To je správné, kapitáne, neboť od r. 1845 byly vykonány mnohé výpravy. Již roku 1848 znepokojovalo zmizení Erbu a Terroru, obou Franklinových lodí. Starý admirálův přítel, doktor Richardson, kterému bylo sedmdesát let, odešel do Kanady a doplul po řece Coppermine až do polárního moře, kromě toho James Ross, velitel Enterprise a Investigatora, vyplul z Uppernawiku r. 1848 a dorazil k mysu York, kde jsme nyní my. Každý den hodil do moře soudek obsahující listiny, které udávaly jeho polohu, za mlhy střílel z děla, v noci vystřeloval rakety a rozdělával bengálský oheň a snažil se, aby plul stále s malým počtem plachet, konečně r. 1848 až 1849 přezimoval v přístavu Leopold, tam se zmocnil velikého množství bílých lišek, dal jim na krk navléci měděné obojky, ve kterých byla vyryta poloha lodí a skladišť potravin, a rozehnal je všemi směry, pak, na jaře, začal projíždět na saních pobřeží North Sommerset za nebezpečí a nedostatku, které přivedly onemocnění nebo zmrzačení všech jeho lidí, nasypával cairns (malé pyramidky z kamení), do kterých ukládal měděné válce s potřebnými zprávami, aby se shromáždila ztracená výprava, za jeho nepřítomnosti pátral poručík Mac Clure bezvýsledně na pobřeží severně od Barrowova mysu. Musím podotknout, kapitáne, že James Ross měl pod svým velením dva důstojníky, kteří se později měli proslavit. Mac Clura, který prošel severozápadním průchodem, a Mac Clintocka, který objevil Franklinovy ostatky."
„To dnes jsou dva dobří a řádní kapitáni, dva řádní Angličané, pokračujte, doktore, v historii těchto moří, kterou tak dobře znáte, je možné jen získat při vyprávění o těch smělých pokusech."
„Dobře, abych skončil s Jamesem Rossem, podotknu, že se pokusil dorazit k Melvillovu ostrovu západněji, ale byl by málem pozbyl své lodě a chycen ledy, byl nedobrovolně zanesen až do Baffinova moře."
„Zanesen," řekl Hatteras a svraštil obočí, „nedobrovolně zanesen!" „Neobjevil nic," pokračoval doktor, „od toho roku

1850 pak nepřestaly anglické lodě brázdit tato moře, a cena dvacet tisíc liber byla slíbena každému, kdo objeví mužstvo Erebu a Terroru. Již r. 1848 se pokusili kapitán Kellet a Moore, velitelé Heralda a Plovera, proniknout Beringovou úžinou. Doložím, že r. 1850 a 1851 přezimoval kapitán Austin na ostrově Cornwallis, kapitán Penny prozkoumal na lodích Help a Courageous Wellingtonův průplav, starý John Ross, hrdina magnetického pólu, vyplul na své jachtě Felix vyhledat svého přítele, briga Princ Albert vykonala první cestu na útraty lady Franklinové, a konečně dvě americké lodě, vypravené Grinnelem, s kapitánem Havenem, zaneseny Wellingtonovým průlivem, vrženy zpět do Lancasterské úžiny. Ve stejném roce pronikl Mac Clintock, tehdy Austinův poručík, až k Melvillovu ostrovu a mysu Dundas, nejzazším bodům, kterých dosáhl Parry r. 1819, a na ostrově Beechey byly nalezeny stopy Franklinova přezimování r. 1845.“
„Ano,“ odpověděl Hatteras, „tři z jeho námořníků tam byli pohřbeni, tři šťastnější muži než ostatní!“
„Roku 1851 a 1852,“ pokračoval doktor, když posunkem přisvědčil k Hatterasově poznámce, „vidíme Prince Alberta nastupovat druhou cestu s francouzským poručíkem Bellotem, přezimoval v Batty Bay v úžině Prince regenta, prozkoumal jihozápad Sommersetu a pozná pobřeží až k mysu Walker. Zatím Enterprise a Investigator, které se vracely do Anglie, pluly pod velením Collinsona a Mac Clura a dohonily Kelleta a Moora v Beringově úžině, zatímco Collinson se vracel přezimovat do Hong-Kongu, vydal se Mac Clure kupředu a po trojím přezimování, r. 1850-1851, r. 1851-1852 ar. 1852-1853, objevil severozápadní průliv, aniž by se něco dozvědělo Franklinově výpravě. Roku 1852 až 1853 nová výprava, skládající se ze tří plachetnic, Help,
Courageous a North Star, a ze dvou parních lodí, Pathfindera Fearless, vyplula za velení sira Edwarda Belchera, s kapitánem Kelletem jako prvním důstojníkem, sir Edward navštívil Wellingtonův průplav, přezimoval v Northumberlandské zátoce a prošel pobřeží, zatímco Kellet, když pronikl až k Bridportu na ostrově Melvile, pátral bez úspěchu v této části severních zemí. Ale pak se po Anglii rozšířila zpráva, že dvě lodě, opuštěné mezi ledy, byly spatřeny nedaleko pobřeží Nového Skotska. Lady Franklinová ihned vypravila malý šroubový parník Isabella a kapitán Inglefield se vrátil, když proplul Baffinovým zálivem až k mysu Victoria na osmdesáté rovnoběžce, bez většího úspěchu na ostrov Beechey. Začátkem r. 1855 nesl Američan Grinnel náklady nové výpravy a doktor Kane, když se snažil proniknout až k pólu.“
„Ale nepodařilo se mu to,“ zvolal prudce Hatteras, „a Bůh za to budiž pochválen! Co nedokázal on, dokážeme my!“
„Vím to, kapitáne,“ odpověděl doktor, „a zmínil-li jsem se o tom, udělal jsem to proto, že se tato výprava nutně přidružuje k pátrání po Franklinovi. Ostatně zůstala bez výsledku. Málem bych vám zapomněl říci, že admiralita, když spatřovala v ostrově Beechey obecné dostaveníčko výprav, uložila r. 1853 steamerovi Fénix s kapitánem Inglefieldem dopravit tam zásoby, tento námořník se tam odebral s poručíkem Bellotem a pozbyl toho statečného důstojníka, který se podruhé věnoval službě Anglii, o této katastrofě můžeme mít tím přesnější podrobnosti, protože Johnson, náš lodní mistr, byl svědkem tohoto neštěstí.“
„Poručík Bellot byl řádný Francouz,“ řekl Hatteras, „a jeho památka se v Anglii ctí.“
„Potom,“ pokračoval doktor, „se začaly lodě Belcherovy eskadry pomalu vracet, ne všechny, neboť sir Edward musel opustit Help r. 1854, jak musel Mac Clure učinit s lnvestigatorem r. 1853. Zatím doktor Ral oznámil dopisem, datovaným 29. července 1854 v Repulse Bay, kam dorazil přes Ameriku, že Eskymáci v zemi krále Williama mají různé předměty, pocházející z Erebu a Terroru, bylo tedy nemožné pochybovat o osudu této výpravy, Fénix, North Stara Collinsonova loď se vrátily do Anglie, v arktických mořích už nezůstala anglická loď. Ale zdálo-li se, že vláda již pozbyla veškerou naději, lady Franklinová stále doufala a za zbytek svého jmění vypravila Foxe, kterému velel Mac Clintock, vyplul r. 1857, přezimoval v končinách, kde jste se nám objevil vy, kapitáne, dorazil k ostrovu Beechey 11. srpna 1858, podruhé přezimoval v Bellotově úžině, a opět začal pátrat v únoru r. 1859, 6. května objevil dopis, který už nezanechával žádné pochybnosti o osudu Erebu a Terroru, a vrátil se do Anglie koncem téhož roku. To je všechno, co se stalo za patnáct let v těchto osudných krajinách, a od Foxova návratu nenapadlo ani jedinou loď zkusit své štěstí v těchto nebezpečných mořích.“
„Nuže, my je zkusíme!“ odpověděl Hatteras.

XV. KAPITOLA
Forward zahnán na jih

Počasí se k večeru vyjasnilo a mezi mysy Sepping a Clarence se jasně ukázala země, která se táhla k východu, pak k jihu a se západním pobřežím byla spojena dost nízkou kosou. Moře bylo při vchodu do Regentovy úžiny bez ledu, ale jako by chtělo Forwardu zatarasit cestu na sever, tvořilo nad Leopoldovým přístavem neproniknutelné ledoviště. Hatteras, velmi mrzutý, aniž to dal najevo, se musel uchýlit ke svým petardám, aby si vynutil vjezd do Leopoldova přístavu, stihl ho v poledne, v neděli 27. května, briga byla pevně zakotvena velikými icebergy, které měly vzezření, tvrdost a pevnost skály.
Ihned vystoupil kapitán, následován doktorem, Johnsonem a psem Dukem, na led a brzy se ocitli na zemi. Duk skákal radostí, ostatně od té doby, co se objevil kapitán, se stal velmi společenským a jemným, avšak nevraživým na jisté lidi z mužstva, které jeho pán nemiloval více než on.
Přístav byl bez ledu, který tam obyčejně hromadí východní větry, země, spadající kolmo, měla na svých vrcholcích roztomilé sněhové vlny. Dům a maják, zbudované Jamesem Rossem, byly ještě v jistém zachovalém stavu, ale zdálo se, že zásoby byly vypleněny liškami, dokonce i medvědy, jejichž stopy našli. Také lidská ruka zajisté nebyla daleko tohoto zpustošení, na okraji zátoky bylo vidět několik zbytků eskymáckých chatrčí.
Šest hrobů, kryjících šest námořníků z Enterprise a Investigatora, bylo znatelných po jemném vzdutí půdy, byly ušetřeny veškerým škodlivým pokolením, lidmi i zvířaty.

Když vstupoval doktor poprvé na tuto severní zemi, pocítil skutečné pohnutí, nedovedete si představit city, které uchvátí srdce při pohledu na tyto zbytky budov, stanů, chýší a skladišť, které příroda tak vzácně uchovává ve studených krajích.
„Podívejte," řekl svým společníkům, „to je sídlo, které James Ross sám pojmenoval Mys Útočiště. Kdyby Pranklinova výprava dorazila až sem, byla by zachráněna. Zde je stroj, který byl opuštěn, a kamna na plošině, u kterých se r. 1851 ohřívalo mužstvo Prince Alberta, věci zůstaly zachovalé a mohlo by se myslet, že Kennedy, jeho kapitán, opustil teprve včera tento pohostinný přístav. A zde je šalupa, která na několik dní poskytla přístřeší jemu a jeho lidem, neboť tento Kennedy, odloučený od své lodě, byl opravdu zachráněn poručíkem Bellotem, který čelil říjnovým mrazům, aby ho dostihl."
„Statečný a řádný důstojník, jakého jsem kdy znal," řekl Johnson.
Zatímco doktor pátral s horlivostí starožitníka po stopách dřívějších přezimování, sbíral Hatteras zásoby a palivo, kterých tam bylo jen velmi málo. Následující den věnovali na jejich dopravu na loď. Doktor procházel krajinu, nevzdaloval se však příliš od lodě a črtal si nejzajímavější pohledy. Teplota pomalu stoupala, nahromaděný sníh začal tát. Doktor si udělal skoro úplnou sbírku severských ptáků jako racků, molly-nochtes, kachen s prachovým peřím, podobných kachně obecné, s bělostnými prsy a zády, modrým břichem, modrým temenem hlavy a zbytek bílých se zelenými tečkami, některé z nich měly už břicha zbavena tohoto pěkného prachu, kterého sameček a samička používají k vystlání svého hnízda. Doktor také spatřil veliké tuleně, oddechující na povrchu ledu, ale nemohl ani jediného zastřelit. Na těchto svých výpravách objevil skálu, označující výšku přílivu, kde byla vyryta tato písmena: [E I] 1849 označující cestu Enterprise a Investigatora, dorazil až k mysu Clarence na místě, kde John a James Rossové r. 1833 tak netrpělivě očekávali odplutí ledů. Země byla pokryta kostmi a lebkami zvířat a bylo ještě možné rozeznat stopy eskymáckých obydlí.
Doktora napadlo navršit cairn u Leopoldova přístavu a vložit do něho zprávu, udávající, že tudy projel Forward, a kam míří. Ale Hatteras se tomu rozhodně vzepřel, nechtěl za sebou nechat stopy, kterých by některý konkurent mohl využít. Přes všechny své důvody musel doktor ustoupit kapitánově vůli. Shandon tuto tvrdošíjnost neschvaloval, neboť v případě katastrofy by žádná loď nemohla připlout Forwardu na pomoc.
Hatteras nechtělo těchto důvodech nic slyšet. Když bylo nakládání v pondělí večer skončeno, pokusil se ještě jednou prorazit ledoviště a vyrazit na sever, ale po nebezpečných pokusech se musel odhodlat k opětnému proplutí Regentovým průlivem, za nic na světě nechtěl zůstat v Leopoldově přístavu, který, dnes otevřený, se mohl zítra uzavřít nenadálým pohybem icefieldu, což se v těchto mořích velmi často stává a čeho se musí námořníci obzvlášť vyvarovat. Nedal-li Hatteras svému nepokoji proniknout navenek, pociťoval jej uvnitř s neobyčejnou prudkostí, chtěl na sever a byl nucen plout na jih! Kam takto dorazí? Ustoupí až k Victoria Harbour v zálivu Boothii, kde přezimoval r. 1833 sir John Ross? Najde v tuto dobu Bellotovu úžinu volnou a až obepluje North Sommerset, bude moci pokračovat Peelovou úžinou? Anebo bude na několik zim zajatý jako jeho předchůdci a přinucen vyčerpat své síly a zásoby?
Obavy se mu honily v hlavě, ale bylo třeba rozhodnout se, otočil loď a zamířil na jih.
Průliv Prince regenta má téměř stejnou šířku od Leopoldova přístavu po zátoku Adelaide. Forward plul rychle uprostřed ker, za příznivějších podmínek než lodě před ním, ze kterých většina potřebovala přes měsíc k proplutí tohoto průlivu, a to i za lepší sezóny, je pravda, že ty lodě kromě Foxe, neměly páru a podléhaly vrtochům nejistého a velmi často nepříznivého větru.
Mužstvo se zdálo být vesměs nadšené, že opouští severní krajiny, jak se zdálo, bylo málo nakloněné plánu dosáhnout pólu! Hatterasovy úmysly, jehož pověst odvážného muže neměla do sebe nic upokojujícího, je děsily. Hatteras se snažil využít každou příležitost, aby se dostal vpřed, i kdyby následky byly jakékoliv. A přece postupovat v severních mořích je dobré, ale mimoto je nutné zachovat si postavení a nevydávat se do nebezpečí, že je ztratíme.
Forward uháněl plnou parou, jeho černý dým se vznášel v závitech nad třpytivými vrcholy icebergů, počasí se neustále měnilo a přecházelo ze suchého mrazu do sněhové mlhy s neobyčejnou rychlostí. Briga, mající slabý ponor, plula těsně podél západního pobřeží, Hatteras nechtěl zmeškat vchod do Bellotovy úžiny, neboť záliv Boothia nemá na jih jiný východ než málo známý průliv Fury a Hackley, ten záliv by se stal slepou uličkou, kdyby propásli Bellotovu úžinu, nebo kdyby nebyla splavná.
Večer spatřili Elwinovu zátoku, kterou poznali podle jejích vysokých, kolmých skal, v úterý ráno spatřili zátoku Batty, kde zakotvil 10. září 1851 Princ Albert k dlouhému přezimování. Doktor pozoroval dalekohledem se zájmem pobřeží. Odtud vyšly výpravy, které zjistily zeměpisný útvar North Sommerset. Počasí bylo jasné a dovolovalo rozeznat hluboké rokle, kterými je zátoka obklopena.
Doktor a mistr Johnson se možná sami zajímali o tyto opuštěné krajiny. Hatteras, sehnutý nad svými mapami, mluvil málo, jeho mlčenlivost přibývala, čím víc postupovala briga k jihu, často vystupoval na dynetu a tam, s rukama na prsou, očima ponořenýma do prostoru, pozoroval obzor často po celé hodiny. Jeho rozkazy, jestliže nějaké vydal, byly stručné a drsné. Shandon zachovával chladné mlčení, uchyloval se pomalu sám do sebe a stýkal se s Hatterasem jen pokud to žádala služba, James Wall zůstal oddán Shandonovi a zařizoval svoje chování podle něho. Ostatní mužstvo vyčkávalo na události, připravené využít je ve vlastní prospěch. Na lodi už nebyla taková pohoda a jednota myšlenek, tak potřebných k vykonání velikých věcí. Hatteras to dobře věděl.
Ten den viděli dvě velryby rychle uhánět k jihu, spatřili také bílého medvěda, který byl pozdraven několika výstřely bez zřejmého úspěchu. Kapitán znal cenu hodiny za těchto okolností a nedovolil to zvíře pronásledovat.
Ve středu ráno dosáhli konce Regentova průlivu, za výběžkem západního pobřeží následovala hluboká zakřivenina země. Když se doktor podíval do mapy, zjistil, že je to mys Sommers House čili Fury.
„Podívejte," řekl svému obyčejnému spolubesedníkovi, „to je místo, kde se ztratila první anglická loď, poslaná do těchto moří r. 1815, při třetí výpravě Parryho k pólu, Fury byla při svém druhém přezimování tak sužována ledy, že ji

mužstvo muselo opustit a vrátit se do Anglie na zachovalé Hackley.“
„Je zřejmě výhodné mít druhou loď,“ odpověděl Johnson, „je to opatření, které by neměl opomenout žádný polární námořník, ale kapitán Hatteras není muž, který by si uvázal na krk společníka!“ „Myslíte si tedy, že je neopatrný, Johnsone?“ zeptal se doktor. „Na to nemohu nic říct, pane Clawbonny. Vidíte na břehu tyto kůly, na kterých visí ještě několik cárů napůl zetlelého stanu!“
„Ano, Johnsone, zde Parry složil všechny zásoby ze své lodě a neklame-li mne paměť, byla střecha domu, který postavil, zhotovena z hlavní plachty, upevněné lanovím Fury.“
„Od roku 1815 se to zajisté změnilo.“
„Ale ne pnliš, Johnsone. Roku 1829 našel John Ross zdraví a záchranu svého mužstva v tomto křehkém příbytku. Roku 1851, když princ Albert poslal výpravu, tento dům ještě stál, kapitán Kennedy jej nechal před devíti roky opravit. Bylo by pro nás zajímavé navštívit jej, ale Hatteras není naladěn, aby se zastavil.“
„A má zajisté pravdu, pane Clawbonny, znamená-li v Anglii čas peníze, zde znamená záchranu a pro den, dokonce jen hodinu zastávky bychom se vydali do nebezpečí, že ohrozíme celou cestu. Nechme ho tedy jednat, jak je mu libo.“
Dne 1. června, ve čtvrtek, proplul Forward napříč zátoku, která nese jméno Creswellova zátoka, od mysu Fury se pobřeží zvedalo k severu kolmými skalami, vysokými tři sta stop, na jihu se zdálo být nižší, několik zasněžených vrcholků poskytovalo pohled hladce řezané plochy, zatímco jiné, bizarních forem, vrhaly do mlhy svoje ostré pyramidy.
Ten den se počasí zmírnilo, ale v neprospěch své jasnosti, ztratili zemi z dohledu, teploměr stoupl na dvaatřicet stupňů (0° Celsia), několik jeřábků poletovalo tu a tam a hejna divokých hus táhla na sever, mužstvo muselo odložit část svého oděvu, bylo cítit vliv letního počasí v těchto arktických krajinách.
K večeru obeplul Forwardmys Garry čtvrt míle od břehu při hloubce deseti až dvanácti sáhů, a odtud plul těsně při pobřeží téměř až k Brentfordově zátoce. V této šířce měla být Bellotova úžina, o které sir John Ross neměl roku 1828 tušení, jeho mapy uvádějí nepřetržité pobřeží, jehož nejmenší nepravidelnosti zaznamenal a pojmenoval s největší péčí, je nutné tedy připustit, že v době jeho pátrání vchod do úžiny, úplně uzavřený ledy, nemohl být rozeznat od samotné země.
Tato úžina byla skutečně objevena kapitánem Kennedym při výletu, podniknutém v dubnu r. 1852, dal jí jméno poručíka Bellota, „odůvodněný dík“, řekl, „za služby prokázané naší výpravě francouzským důstojníkem“.

XVI. KAPITOLA
Magnetický pól

Blíž k úžině, Hatteras cítil, že se jeho nepokoj zdvojnásobuje, skutečně, mělo se rozhodnout o osudu jeho cesty, až dosud vykonal víc než jeho předchůdci, z nichž nejúspěšnější, Mac Clintock, potřeboval patnáct měsíců, aby se dostal do této části polárních moří, avšak to bylo málo, skoro nic, nepodaří-li se mu projet Bellotovou úžinou, nemohl by se vrátit, byl by zadržen až do následujícího roku.
A tak nechtěl nikomu přenechat starost prozkoumat pobřeží, vystoupil do vraního hnízda a strávil tam několik hodin v sobotu dopoledne.
Mužstvo bylo dokonale obeznámeno s položením lodi, na palubě panovalo hluboké ticho, stroj zmírnil svoje pohyby, Forward se držel co možná nejblíž země, pobřeží bylo zježeno těmi ledy, které nedovede roztavit nejteplejší léto, bylo třeba zkušeného zraku, aby byl mezi nimi zpozorován průchod.
Hatleras porovnával svoje mapy a zemi. Protože k poledni se ukázalo na okamžik slunce, dal Shandonem a Wallem provést přesné měření, jehož výsledek mu hlasitě oznamovali.
Pro všechny to znamenalo půl dne úzkosti. Avšak náhle, ke druhé hodině, padla z předního stěžně jeho slova:
„Nosem na západ, přidejte páry!“
Briga okamžitě poslechla, přídí se obrátila určeným směrem, moře se pěnilo pod lopatkami šroubu a Forward se vrhl plnou rychlostí mezi dva ledové proudy.
Cesta byla nalezena, Hatteras sestoupil opět na dynetu a icemaster vystoupil na svoje stanoviště.
„Tedy, kapitáne,“ pravil doktor, „vstoupili jsme konečně do tohoto proslulého průlivu?“
„Ano,“ odvětil Hatteras a snížil hlas, „avšak vstoupit do něho nic neznamená - je nutné z něho také vyjít.“
A po těchto slovech odešel do své kajuty.
„Má pravdu,“ řekl si doktor, „jsme zde jako v pasti na myši, nemáme místo na pohyb, a kdybychom museli přezimovat v tomto průlivu!… Dobrá, nebyli bychom první, kterým by se stal podobný případ, a kde si jiní pomohli z nesnází, dovedeme si také pomoci!“
Doktor se nemýlil. Právě v těchto místech přezimoval r. 1858 Fox v malém, chráněném přístavu, který Mac Clintock nazval Kennedyho přístavem. V tomto okamžiku bylo možné rozeznat vysoké žulové řetězy a rozervané, strmé břehy.
Bellotův průliv široký jednu a dlouhý sedmnáct mil, s proudem, rychlým šest až sedm uzlů, je obklopen horami, jejichž výška je odhadnuta na šestnáct set stop, dělí North Sommerset od země Boothie, lodi, jak se rozumí, v něm nemají příliš velkou volnost. Forward postupoval opatrně, avšak přece jen postupoval, v tomto sevřeném prostoru jsou časté bouře, a briga neušla jejich obvyklé prudkosti, na Hatterasův rozkaz byla spuštěna ráhna košových a bramových plachet a stěžně položeny, přes to všechno se loď nesmírně unavila, nárazy moře a záplavy deště prudce dorážely, kouř prchal s úžasnou prudkostí k východu, uprostřed pohybujících se ledů se plulo trochu nazdařbůh, tlakoměr klesl na devětadvacet palců, bylo nesnadné udržet se na palubě, proto lidé zůstali většinou ve své místnosti, aby zbytečně nestrádali.
Hatteras, Johnson a Shandon zůstali na dynetě navzdory chumáčům sněhu s deštěm a nutno přidat doktora, který se tázal sebe sama, co by bylo v této chvíli nejpříjemnější činit, vystoupil ihned na palubu, nemohl se tam slyšet a sotva

se viděli, proto si nechal svoje myšlenky pro sebe.
Hatteras se pokoušel proniknout závojem mlh, neboť podle svého odhadu měl být na konci průlivu k šesté hodině večer, avšak východ byl zatarasený -, Hatteras se tedy musel zastavit a zakotvil pevně na icebergu, ale pára byla udržována po celou noc.
Bylo hrozné počasí. Hrozilo, že se každou chvíli zpřetrhají řetězy a Forward bude horou, odtrženou od své půdy velmi prudkým západním větrem, stržen a začne plout po proudu. I důstojníci byli stále na stráži a krajně rozčileni, ke sněhovým smrštím se přidalo pravé krupobití, sháněné vichřicí z tajícího povrchu ledoviště, byly to jakoby ostré šípy, pronikající ovzduším.
Za této hrozné noci značně stoupla teplota -, teploměr ukazoval sedmapadesát stupňů (14°C) a doktor se ke svému velikému překvapení domníval, že na jihu několikrát spatřil zablesknutí, provázené velmi vzdáleným hřměním. To potvrzovalo, jak se zdálo, tvrzení velrybáře Scoresbyho, který zpozoroval podobný úkaz za pětašedesátou rovnoběžkou. Rovněž kapitán Parry byl r. 1821 svědkem této meteorologické zvláštnosti.
K páté hodině ranní se s překvapující náhlostí počasí změnilo, teplota prudce klesla na bod mrazu, vítr se otočil k severu a pak se utišil.
Bylo možné spatřit západní otvor průlivu,-avšak úplně zatarasený. Hatteras těkal dychtivým pohledem po pobřeží a tázal se sám sebe, existuje-li skutečně průchod.
Nicméně briga vytáhla kotvy a pomalu plula mezi icestreamy, zatímco ledové kry se s lomozem tříštily o její obložení, v té době měřily packy ještě šest až sedm stop tloušťky, bylo nutné pečlivě se jim vyhýbat, neboť v případě, že by loď odporovala, vydala by se v nebezpečí, že bude zdvižena a vržena na bok.
V poledne se bylo možné poprvé podivovat velkolepému slunečnímu úkazu, kolu okolo slunce se dvěma vedlejšími slunci, doktor je pozoroval a přesně změřil, vnější oblouk byl viditelný pouze v rozloze třiceti stupňů po každé straně obzorového průměru, oba sluneční obrazy byly jasně patrné, barvy ve světlých oblucích byly - z vnitřku navenek - červená, žlutá, zelená, velmi slabá namodralá, konečně světle bílá bez patrné zevnější meze.
Doktor si vzpomněl na důmyslnou teorii Thomase Younga o těchto meteorech, tento fyzik se domnívá, že jistá mračna, složená z ledových hlatiček, se vznášejí v ovzduší, sluneční paprsky, které dopadají na tyto hlatičky, se rozkládají v úhlu šedesáti a devadesáti stupňů. Kola se tedy nemohou utvořit za jasného nebe. Doktor shledával tento výklad jako velmi důmyslný.
Námořníci, kteří se vyznají v severních mořích, tento úkaz obecně považují za znamení hojných vánic. Uskuteční-li se tato domněnka, stane se situace Forwardu velmi obtížná. Hatteras se tedy rozhodl jít vpřed, po zbytek tohoto dne a následující noc si ani na okamžik neodpočinul. Vystupoval na provazové žebříky a pozoroval obzor, nechtěl propást příležitost, aby se přiblížil východu z průlivu.
Avšak ráno stanul před nepřekročitelným ledovištěm. Doktor se k němu přidružil na dynetě. Hatteras ho náhle odvedl na záď, kde mohli bez obavy mluvit, aniž by byli slyšeni.
„Jsme sevřeni," pravil Hatteras. „Není možné jít dál."
„Není možné?" řekl doktor.
„Není možné! Všechen prach z Forwardu by nám nestačil ani na čtvrt míle!"
„Co tedy teď?" otázal se doktor.
„Copak to vím? Ať je prokletý tento neblahý rok, který se představuje za tak nepříznivých vyhlídek!"
„Tedy, kapitáne, pokud je nutné přezimovat, přezimujme! K tomu se toto místo hodí, tak jako jiné!"
„Samozřejmě," pravil Hatteras skleslým hlasem, „avšak nebylo by třeba přezimovat, zvláště ne v měsíci červnu. Přezimování je plné nebezpečí fyzických i mravních. Duch mužstva, za skutečných útrap, velmi rychle tímto dlouhým odpočinkem poklesne. A tak jsem počítal, že přezimujeme v šířce, bližší pólu!"
„Ano, avšak osud chtěl, aby byl Baffinův záliv uzavřený."
„Ten, který byl otevřený pro jiného," vzkřikl Hatteras zlostně, „pro toho Američana, toho…"
„Poslouchejte, kapitáne Hatterasi, -" úmyslně ho přerušil doktor, „máme teprve 5. června, nezoufejme si, průchod se nám může náhle otevřít, víte, že led se rozděluje na kusy i za chladného počasí, jakoby odstředivá moc působila na různé hmoty, které jej tvoří, můžeme tedy za nějaký čas najít moře volné."
„Tedy, ať se nám tak objeví a přeplujeme! Je možné, že za Bellotovým průlivem snadno vystoupíme na sever Peelovým průlivem nebo Mac Clintockovým, a pak…"
„Kapitáne," přišel v té chvíli oznámit James Wall, „vydáváme se v nebezpečí, že nás ledy zbaví kormidla."
„Tedy," odvětil Hatteras, „vydáme se, nemohu připustit, aby bylo vyzdviženo, chci být v každé chvíli ve dne nebo v noci připraven. Dbejte, pane Walle, aby se chránilo a vyhýbalo krám co možná nejvíc, ale zůstane na svém místě, - slyšíte?"
„Nicméně…" doložil Wall.
„Netrpím žádné poznámky, pane," řekl přísně Hatteras. „Jděte!" Wall se vrátil na své místo.
„Ach," řekl Hatteras se zlostným posunkem, „dal bych pět let svého života za to, kdybych byl na severu! Neznám nebezpečnější průchod, aby se obtíže ještě zvýšily, dřímá kompas na tuto vzdálenost od magnetického pólu, střelka se opožďuje nebo třeští a stále mění svůj směr."
„Přiznávám," odpověděl doktor, „že je to nebezpečná plavba, avšak konečně ti, kdo ji podnikli, předpokládali tato nebezpečí a není zde nic, co by je překvapilo."
„Ach, doktore, moje mužstvo se velmi změnilo a vidíte, že i důstojníci si už dovolují poznámky. Peněžní výhody, nabídnuté lodníkům, stačily na to, aby rozhodly o jejich vstupu do služby, avšak mají i svoji špatnou stránku, neboť po vyplutí nutí k touze po tím rychlejším návratu! Doktore, nejsem podporován na své výpravě a ztroskotám-li, nebude to vina toho či onoho lodníka, kterého je možné přivést k rozumu, nýbrž zlá vůle jistých důstojníků… Ach, draze mi to

zaplatí!“
„Přeháníte, kapitáne Hatterasi.“
„Nepřeháním! Myslíte, že mužstvo mrzí překážky, se kterými se na
své cestě potkávám? Naopak! Doufají, že tak budu přinucený vzdát se svého plánu! Proto tito lidé nereptají a pokud Forward bude nosem směřovat k jihu, bude tomu tak. Blázni! Myslí si, že se blíží k Anglii! A přece přísahám Bohu, že nikdo na světě mě od mého úmyslu neodvrátí! Najdu průchod, otvor, kudy by proklouzla moje briga, i kdybych tady měl nechat její měděné kování, dovedu si pomoci!“
Kapitánova přání se měla do jisté míry splnit. Jak doktor předvídal, večer se stala náhlá změna, jakýmsi vlivem větru, proudu nebo teploty, se začaly icefieldy dělit, Forward se dal statečně vpřed, svou ocelovou přídí tříštil plující ledy, plul po celou noc a ve středu k šesté hodině vyjel z Bellotova průlivu.
Avšak jaké bylo Hatterasovo tajné rozčilení, když zjistil cestu na sever úplně zatarasenou! Měl dost duševní síly, aby zatajil svoje zoufalství, a jakoby jediná otevřená cesta byla vyhlédnutou cestou, nechal Forward sestupovat Franklinovým průlivem, nemohl plout Peelovým průlivem, a tak se rozhodl obeplout Zemi prince Waleského, aby dosáhl Mac Clintockova průplavu. Avšak dobře cítil, že Shandon a Wall se nedají oklamat a že vědí, jak byla zklamána jeho naděje.
Den 6. června se nevyznačoval žádnou příhodou, nebe bylo sněžné a věštba slunečního kola se naplnila.
Celých třicet šest hodin plul Forward podél klikatého pobřeží Boothie, aniž se mu podařilo přiblížit Zemi prince Waleského, Hatteras přidal páru, marnotratně tak pálil svoje uhlí, stále spoléhal, že obnoví svoji zásobu na ostrově Beechey, ve čtvrtek dospěl na konec Franklinova průlivu a našel cestu na sever opět neschůdnou.
Bylo to k zoufání, nemohl se už vrátit, ledy jej hnaly kupředu a viděl, jak se za ním stále zavírá cesta, jakoby nikdy nebylo volné moře tam, odkud přišel o hodinu dříve.
A tak Forward nejenže nemohl na sever, nýbrž se nesměl ani na okamžik zastavit bez nebezpečí, že bude sevřen. Prchal před ledy, jako loď prchá před bouří.
V pátek 8. června se přiblížil pobřeží Boothie, při vchodu do průlivu Jamese Rosse, jemuž se musel vyhnout stůj co stůj, protože má východ jen na západ a ten vede přímo k americké pevnině.
Měření, provedené na tomto místě v poledne, udalo 70° 5' 17“ šířky a 96° 46' 45“ délky, když se doktor dozvěděl tato čísla, zaznamenal je na své mapě a viděl, že je konečně na magnetickém pólu, právě na místě, kde James Ross, synovec sira Johna, zjistil tento památný bod. Země byla na pobřeží nízká a zvedala se asi jen na šedesát stop ve vzdálenosti jedné míle od moře.
Protože bylo nutné vyčistit kotel Forwardu, dal kapitán při ledovišti zakotvit a dovolil doktorovi a lodnímu mistrovi vystoupit na zem.
Sám, necitelný ke všemu, co se nevztahovalo k jeho plánu, se zavřel do své kajuty a pohledem hltal mapu pólu.
Doktor a jeho přítel snadno dosáhli břehu země. Doktor měl pro svá pozorování s sebou kompas, chtěl kontrolovat práce Jamese Rosse. Snadno vypátral hromádku z vápence, kterou tam nanesl Ross, běžel tam, otvor dovoloval spatřit uvnitř cínovou skříňku, ve které James Ross uložil protokol o svém objevu. Ani jediná živá bytost, jak se zdálo, po třicet let nenavštívila tento pustý břeh.
V tomto místě magnetická jehla, zavěšená co nejjemněji, rázem stanula téměř kolmo vlivem magnetičnosti, střed přitažlivosti byl tedy ve velmi malé vzdálenosti, dokonce snad bezprostředně pod jehlou.
Doktor pečlivě vykonával svoje pátrání. Avšak sir James Ross mohl vlivem nedokonalosti svých přístrojů pro svou kolmou jehlu najít pouze sklon 89° 59', to tedy znamená, že skutečný magnetický pól byl vlastně asi jen minutu od tohoto místa. Doktor Clawbonny byl šťastnější a v jisté vzdálenosti odtud pocítil plné uspokojení, sklon měl 90 stupňů.
„Zde tedy přesně leží magnetický pól Země!“ zvolal a dupal nohou o zem.
„Právě zde?“ otázal se mistr Johnson.
„Právě zde, příteli.“
„Tedy, pak,“ řekl lodní mistr, „je nutné vzdát se veškeré domněnky o magnetové hoře, nebo magnetické hmotě.“
„Ano, můj statečný Johnsone,“ odvětil doktor s úsměvem, „to jsou lehkověrné domněnky! Jak vidíte, ani sebemenší hora není schopna, aby přitahovala lodi, aby jim vyrvala jejich železo, kotvu za kotvou, nýt za nýtem, a dokonce vaše střevíce jsou tak volné, jako na každém jiném místě zeměkoule.“
„Jak to tedy vysvětlit?…“
„Nevysvětluje se to, Johnsone, nejsme na to ještě dost moudří. Avšak jisté, přesné, matematické je, že magnetický pól je právě zde, na tomto místě!“
„Ach, pane Clawbonny, jak šťastný by byl kapitán, kdyby to mohl říci o severním pólu!“
„Řekne to, Johnsone, řekne to!“
„Kéž dá Bůh!“ odvětil Johnson.
Doktor a jeho společník navršili cairn přesně na místě, kde se pokus vykonal, a protože dostali znamení k návratu, vrátili se v pět hodin večer na loď.

XVII. KAPITOLA
Katastrofa sira Johna Franklina

Erwardu se podařilo projet napříč průlivem Jamese Rosse, ne však bez námahy, bylo nutné použít pily a nábojů, mužstvo zakusilo krajní únavu. Teplota byla naštěstí stále snesitelná a o třicet stupňů vyšší než ta, kterou za téže doby zaznamenal James Ross. Teploměr ukazoval třicet čtyři stupně (+2° Celsia).

V sobotu byl obeplut mys Felix na severním konci Země krále Williama, jednoho z prostředních ostrovů těchto severních moří.
Mužstvo pociťovalo silný a bolestný dojem, vrhalo zvědavé ale smutné pohledy na tento ostrov, podél jehož pobřeží plulo.
Vskutku, bylo u Země krále Williama, jeviště nejstrašnějšího dramatu moderních dob! Několik mil odtud na západ zmizely navždy Erebus a Terror.
Lodníci Forwardu věděli dobře o pokusech, učiněných k vyhledání Franklina, i o výsledku, kterého bylo dosaženo, neznali však smutné podrobnosti této katastrofy. Nuže, zatímco doktor sledoval na mapě plavbu lodi, někteří z nich, Bell, Bolton a Simpson k němu přistoupili a zapletli jej do rozmluvy. Brzy se k nim přidružili jejich přátelé, puzeni zvláštní zvědavostí, zatím briga uháněla s krajní rychlostí a zátoky, mysy a pobřežní předhoří míjely před očima jako obrovské panoráma.
Hatteras měřil dynetu chvatnými kroky, doktor, usazený na palubě, byl obklopen většinou lodníků, pochopil zajímavost tohoto postavení a moc vypravování, podaného za podobných okolností, pak tedy pokračoval v hovoru, započatém s Johnsonem, takto:
„Víte, přátelé, jaké byly Franklinovy začátky: byl plavčíkem jako Cook a Nelson, využil svého mládí k velikým námořním výpravám, rozhodl se r. 1845 vydat vyhledat Severozápadní průliv, velel Erebovi a Terroru, dvěma osvědčeným lodím, které r. 1840 prodělaly s Jamesem Rossem plavbu k jižnímu pólu. Erebus, na kterém byl Franklin, měl sedmdesát lidí mužstva, jak důstojníků, tak lodníků, kapitánem byl Fitzjames, poručíky, Gore, Le Vesconte, lodními mistry Des Voeux, Sargent, Couch, lékařem Stanley. Terror čítal osmašedesát mužů, kapitánem byl Crozier, poručíky Hodgson a Irving, lodními mistry Horesby a Thomas, lékařem Peddie. Na zátokách, mysech, průlivech, předhořích, průplavech a ostrovech těchto končin můžete číst jména většiny těchto nešťastníků, ze kterých ani jediný opět nespatřil svou vlast! Všeho všudy jich bylo sto třicet osm mužů! Víme, že poslední Franklinovy listy jsou datovány na ostrově Disku 12. července r. 1845. ‚Doufám,' psal, ‚že této noci vyplyji k průlivu Lancasterskému.' Co se stalo od jeho odplutí ze zátoky Diska? Kapitáni velkých velrybářských lodí Prince Waleského a Enterprise spatřili naposled obě lodi v Melvillově zátoce a od té doby o nich už nebylo slyšet. Nicméně můžeme Franklina sledovat na jeho cestě na západ, dá se Lancasterským a Barrowovým průlivem a dospěje k ostrovu Beechey, kde stráví zimu roku 1845 až 1846.“
„Ale jak se zjistily tyto podrobnosti?“ otázal se tesař Bell.
„Po třech hrobech, které Austinova výprava objevila r. 1850 na ostrově. V těch hrobech byli pochováni tři z Franklinových námořníků, pak mimo to pomocí listiny, nalezené poručíkem Hobsonem z Foxe a datované 25. dubna 1848. Víme tedy, že když přezimovaly, vystoupily Erebus a Terror Wellingtonovým průlivem až k devětasedmdesáté rovnoběžce, ale místo, aby pokračovaly v cestě na sever, v cestě, která bezpochyby nebyla schůdná, vrátily se na jih…“
„A to byla jejich zkáza!“ řekl vážný hlas. „Spása byla na severu.“ Všichni se obrátili. Hatteras, opřený o zábradlí dynety, právě odpověděl svému mužstvu touto strašlivou poznámkou.
„Zajisté,“ pokračoval doktor, „bylo Franklinovým úmyslem dosáhnout amerického pobřeží, ale na té osudné cestě jej přepadly bouře a 12. září 1846 byly obě lodi popadeny ledy několik mil odtud, severozápadně od mysu Felix, byly zavlečeny až na severozápad od předhoří Victory, semhle,“ pravil doktor, a označil jistý bod v moři. „Nuže,“ dodal, „lodi byly opuštěny teprve 22. dubna 1848. Co se tedy stalo za těch devatenáct měsíců? Co dělali ti nebožáci? Zajisté prozkoumali sousední krajinu, zkusili ke své záchraně všechno, neboť admirál byl energický muž, a nepodařil-li se mu jeho záměr…“
„Stalo se to proto, že ho jeho mužstvo zradilo,“ pravil Hatteras temným hlasem.
Lodníci se neodvážili zvednout oči, protože tato slova padala na ně.
„Zkrátka, - osudná listina nám oznamuje totéž, - sir John Franklin podlehl svým útrapám 11. června 1847. Čest budiž jeho památce!“ pravil doktor a obnažil hlavu.
Jeho posluchači ho mlčky následovali.
„Co se dělo s těmito ubožáky, zbavenými vůdce, po deset měsíců?
Zůstali na palubě svých lodí a odhodlali se opustit je teprve v dubnu 1848, sto pět mužů zbývalo ještě ze sto osmatřiceti. Třiatřicet jich zemřelo! Potom navrší kapitán Crozier a Fitzjames cairn na předhoří Victory a vloží do něho svoji poslední listinu. Hleďte, přátelé, míjíme toto předhoří! Můžete ještě spatřit zbytky toho cairnu, ležícího takřka na nejzazším místě, jehož dosáhl John Ross r. 1831! Pohleďte mys Jane Franklinové! Pohleďte, Franklinovo předhoří! Pohleďte, La Vescontovo předhoří! Pohleďte, zátoka Erebova, kde byla nalezena šalupa, zhotovená z trosek jedné z lodí, a naložena na saně! Tam byly nalezeny stříbrné lžíce, hojnost střeliva, čokolády, čaje, náboženské knihy! Protože sto pět pozůstalých se dalo, vedeno kapitánem Crozierem, na cestu ke Great Fish Riveru! Až kam se jim podařilo dojít? Podařilo se jim dosáhnout Hudsonova zálivu? Zbylo jich několik? Co se s nimi stalo od toho posledního odchodu?…“
„Co se s nimi stalo, vám povím já,“ řekl John Hatteras silným hlasem. „Ano, snažili se dorazit k Hudsonovu zálivu a rozdělili se na několik oddílů! Ano, dali se k jihu! Ano, r. 1854 zvěstoval list doktora Raea, že r. 1850 se Eskymáci setkali na této Zemi krále Williama se skupinou čtyřiceti mužů, kteří lovili tuleně, cestovali po ledě, vlekli loď, hubení, bledí, vysílení únavou a bolestí. A později objevili na pevnině třicet mrtvol a pět na sousedním ostrově, některé byly pohřbeny napůl, jiné opuštěny bez pohřbení, jedny na převržené lodi, další pod zbytky stanu, zde důstojník s dalekohledem přes rameno a nabitou ručnicí vedle sebe, dále kotle se zbytky strašlivého jídla! Na ty zprávy požádala admiralita Společnost Hudsonova zálivu, aby poslala své nejobratnější agenty na jeviště katastrofy. Sestoupili po Backově řece až k jejímu ústí. Navštívili Montrealovy ostrovy, Maconochii, mys Ogle. Ale nic! Všichni ti nešťastníci zemřeli bídou, útrapami, hladem, i když se snažili prodloužit svůj život strašným způsobem lidožroutů! To se z nich stalo na této cestě na jih, pokryté jejich zohavenými mrtvolami! Nuže, ještě chcete jít po jejich stopách?“

Chvějící se hlas, vášnivé posunky a planoucí Hatterasova tvář způsobily nepopsatelný dojem. Mužstvo, vzrušeno pohnutím proti těmto osudným zemím, jednomyslně vzkřiklo:
„Na sever! Na sever!“
„Nuže, na sever! Sláva a záchrana jsou na severu! Nebesa se pro nás vyjasnila! Vítr se obrací! Průchod je volný! Otočte loď!“
Lodníci se vrhli na svá místa, icestreamy pomalu řídly, Forward se chvatně obrátil, přidal páry a zamířil do Mac Clintockova průplavu.
Hatteras měl pravdu, když spoléhal, že moře bude volné, dal se cestou, kterou se dříve ubíral Franklin, plul podél východního pobřeží Země prince Waleského, ostatně dost známého, zatímco protější břeh byl ještě neznámý. Zřejmě ledy odpluly k jihu východními úžinami, protože tento průliv se zdál úplně volný, Forward byl tedy schopen, aby dohonil ztracený čas, i přidal páry, takže 14. června minul zátoku Osborne a nejzazší body, kterých bylo dosaženo na výpravách r. 1851. V průlivu byly četné ledy, ale moře už nehrozilo, že se ho bude kýlu Forwardu nedostávat.

XVIII. KAPITOLA
Cesta na sever

Zdálo se, že mužstvo se vrátilo k dřívější kázni a poslušnosti. Méně časté a málo únavné práce mu ponechávaly dost volného času. Teplota se udržovala nad bodem mrazu a tání vítězilo nad největšími překážkami této plavby.
Duk, družný a společenský, navázal upřímné a velmi přátelské styky s doktorem Clawbonnym. Byli nejlepšími přáteli. Ale protože v přátelství vždy přítel přináší oběť druhému, je nutné přiznat, že tímto druhým nebyl doktor. Duk s ním dělal vše, co chtěl. Doktor ho poslouchal jako pes svého pána. Duk se ostatně jevil jako roztomilý vůči většině lodníků a důstojníků, pouze Shandonově společnosti se vyhýbal, bezpochyby instinktivně, choval také zášť - a jakou zášť! - k Penovi a Warrenovi, jeho nenávist k nim se jevila ve špatně zdržovaném vrčení, kdykoliv se k němu přiblížili. Ti se už ostatně neodvážili napadnout kapitánova psa, „jeho věrného rádce“, jak říkal Clifton.
Pokud se týká mužstva na palubě, to opět nabylo důvěry a chovalo se tiše.
„Zdá se,“ řekl jednoho dne James Wall Richardovi Shandonovi, „že naši lidé pojali vážně kapitánova slova, vypadají, jako by už nepochybovali o úspěchu.“
„Jsou na omylu,“ odpověděl Shandon, „kdyby přemýšleli, kdyby zkoumali situaci, pochopili by, že z neopatrnosti kráčíme k neopatrnosti.“
„Nicméně,“ pravil Wall, „nyní jsme na volnějším moři, vracíme se k cestám už známým, nepřeháníte, Shandone?“
„Nepřeháním, Walle, nenávist, žárlivost, chcete-li, které mi vnuká Hatteras, mne nezaslepují. Odpovězte mi, navštívil jste komory na uhlí?“
„Ne,“ odvětil Wall.
„Nuže, sestupte tam a uvidíte, jak rychle ubývá našich zásob. V zásadě se“mělo plout vůbec pod plachtami a šroub se měl ponechat jen na proudy a protivítr, našeho paliva se mělo užívat jen s největší hospodárností, neboť kdo může říct, na kterém místě těchto moří a na kolik let můžeme být zadrženi? Ale Hatteras, puzen zuřivostí plout vpřed, vystoupit až k tomu nepřístupnému pólu, se o takovou maličkost nestará. Ať si je vítr protivný nebo ne, pluje plnou parou a když to potrvá ještě nějakou dobu, budeme v nebezpečí, že se ocitneme v nesnázích, když ne v záhubě.“
„Mluvíte pravdu, Shandone? Pak je to vážná věc!“
„Ano, Walle, vážná, nejen pro stroj, který pro nedostatek paliva
nám nijak v kritické chvíli neprospěje, ale vážná také v případě přezimování, k němuž dříve nebo později dojde. Nuže, je trochu nutné pamatovat na zimu v zemi, kde často zamrzne rtuť (mrzne při 42° C pod nulou!).“
„Ale, pokud se nemýlím, Shandone, hodlá kapitán obnovit svoje zásoby na ostrově Beechey, tam zajisté najde hojnost uhlí.“
„Copak je možné v těchto mořích jít, kam je libo, Walle? Je možné počítat s tím, že průliv bude bez ledu? A jestli mine ostrov Beechey a nebude se k němu moci dostat, co se z nás stane?“
„Máte pravdu, Shandone, Hatteras se mi zdá neopatrný, ale proč se mu o těchto obavách nezmíníte?“
„Ne, Walle,“ odpověděl Shandon se špatně tajenou hořkostí, „rozhodl jsem se mlčet, neodpovídám už za loď, vyčkám událostí, poroučí se mi, poslouchám a neprojevuji své mínění.“
„Dovolte mi, abych vám řekl, že nejednáte správně, Shandone, protože jde o obecný zájem a tyto kapitánovy neopatrnosti se mohou všem špatně vyplatit.“
„A když promluvím, Walle, poslechne mne?“ Wall se neodvážil přisvědčit.
„Ale,“ dodal, „snad poslechne mínění mužstva.“
„Mužstvo?“ řekl Shandon a pokrčil rameny. „Copak jste si ho nevšiml, můj ubohý Walle? Myslí na zcela jiné věci než na svoji záchranu, ví, že postupuje k dvaasedmdesáté rovnoběžce a že má za každý stupeň, kterého dosáhne za touto šířkou, shořeno tisíc liber.“
„Máte pravdu, Shandone,“ odvětil Wall, „a kapitán použil nejlepšího prostředku, aby si lidi udržel.“
„Zajisté,“ odpověděl Shandon, „alespoň pro tuto dobu.“
„Co tím chcete říci?“
„Chci říci, že pokud není nebezpečí a moře je volné, půjde vše, Hatteras je získal penězi, ale co se dělá za peníze, dělá se špatně. Ale nadejdou nepříznivé okolnosti, nebezpečí, bída, nemoc, malomyslnost, zima, do čehož se vrháme jako šílení, a uvidíte, jestli potom tito lidé pomyslí ještě na získání ceny!“
„Tedy podle vašeho mínění, Shandone, Hatteras nepochodí?“
„Nikoliv, Walle, nepochodí, při podobném podniku je mezi vůdci

potřeba úplné shody, sympatie, která tady není. Dodávám, že Hatteras je blázen, všechna jeho minulost to dokazuje! Ostatně uvidíme! Mohou nastat takové okolnosti, že bude nutné odevzdat velení na lodi méně dobrodružnému veliteli…“
„Nicméně,“ pravil Wall a vrtěl hlavou s pochybami ve tváři, „bude Hatteras mít vždy pro sebe…“
„Bude mít,“ namítl Shandon a přerušil důstojníka, „bude mít doktora Clawbonnyho, učence, který myslí jen na svoji vědu, Johnsona, námořníka, který je otrokem kázně a nenamáhá se přemýšlením, a snad ještě jednoho nebo dva muže, jako tesaře Bella, nejvýše čtyři, a na lodi je nás osmnáct! Ne, Walle, Hatteras nedůvěřuje mužstvu, dobře je zná a vnadí je penězi, využil obratně Franklinovy katastrofy, aby způsobil obrat v těchto nestálých myslích, ale to stačit nebude, říkám vám, a jestli se mu nepodaří přistát u ostrova Beechey, je ztracen!“
„Kdyby mužstvo tušilo…“
„Žádám vás,“ odvětil živě Shandon, „abyste se mu nezmiňoval o tomto pozorování, dojde k němu samo. Nyní je ostatně výhodné pokračovat v cestě na sever. Ale kdo ví, jestli to, o čem si Hatteras myslí, že je to cesta k pólu, není návratem? Na konci Mac Clintockova průplavu je Melvillova zátoka a tam ústí ona řada úžin, které vedou do Baffinova zálivu. Ať se má Hatteras na pozoru! Plout na západ je snadnější než plout na sever!“
Z těchto slov je patrné, jaké byly Shandonovy záměry a pokud měl kapitán pravdu, tušil v něm zrádce.
Shandon ostatně počítal správně, když připisoval nynější spokojenost mužstva vyhlídce, že brzy překročí dvaasedmdesátou rovnoběžku. Tato touha po penězích se zmocnila i nejméně odvážných na lodi. Clifton vypočítal podíl každého s velikou přesností. Po odečtení kapitána a doktora, kteří nemohli být připuštěni k podílu na ceně, zbývalo na Forwardu šestnáct mužů. Cena činila tisíc liber, - což znamenalo dvaašedesát a půl libry na hlavu a za stupeň. Když se dostanou k pólu, znamenalo by dosažených osmnáct stupňů pro každého jedenáct set pětadvacet liber, totiž hotové jmění. Tato fantazie by stála kapitána osmnáct tisíc liber, byl však dost bohatý, aby si mohl zaplatit podobnou procházku k pólu.
Tyto výpočty podivně vznítily lakotu mužstva, jak se dá předpokládat a nejeden, který se přede dvěma týdny těšil, že sestupují na jih, toužil po tom, aby již minuli tu pozlacenou šířku.
14. června míjel Forward mys Aworth. Hora Rawlinson tyčila své bílé štíty k nebesům, sníh a mlha ji činily obrovskou, nadsazujíce její vzdálenost, teplota se udržovala několik stupňů nad nulou, improvizované kaskády a vodopády se řítily po bocích hory, laviny se valily s lomozem, podobným ustavičným salvám těžkého dělostřelectva. Ledovce, zahalené do dlouhého, bílého závoje, vrhaly do prostoru nesmírné světelné odrazy. Severní příroda v zápase s oblevou poskytovala očím skvělou podívanou. Briga plula co nejtěsněji při pobřeží, na některých chráněných skalách bylo možné spatřit vzácný vřes, jehož růžové květy plaše vykukovaly ze sněhu, hubené lišejníky načervenalé barvy a výhonky jakési zakrslé vrby, plazící se po zemi.
Konečně 19. června na proslulém dvaasedmdesátém stupni šířky byl obeplut mys Minto, který tvoří jeden z výběžků Melvillovy zátoky, nazvané Boltonem Mořem peněz, ten veselý lodník spáchal na tento námět množství vtipů, kterým se dobrý Clawbonny smál zplna srdce.
Plavba Forwardu byla přes silný severovýchodní vítr dost snadná, takže 23. června překročil čtyřiasedmdesátý stupeň šířky. Byl uprostřed Melvillovy zátoky, jednoho z nejznačnějších moří těchto končin.
Toto moře proplul poprvé kapitán Parry na své veliké výpravě r. 1819 a tam jeho mužstvo dosáhlo ceny pěti tisíc liber slíbené vládou.
Clifton se spokojil poznámkou, že od dvaasedmdesátého k čtyřiasedmdesátému stupni jsou dva stupně: to činí už sto pětadvacet liber k jeho dobru. Někdo ale poznamenal, že peníze v těchto končinách nic neznamenají, že není možné se vydávat za boháče, ledaže by mohl svoje bohatství pít, zdálo se tedy vhodné počkat, až bude hozeno na stůl v některé liverpoolské krčmě, aby se mohli radovat a mnout si ruce.

XIX. KAPITOLA
Velryba na dohled

Melvillova zátoka, ačkoliv byla pohodlně splavná, nebyla bez ledu, bylo vidět nesmírné icefieldy, táhnoucí se až k hranicím obzoru, tu i tam se objevilo několik icebergů, nehybných a jakoby zakotvených uprostřed těchto ledovišť. Forward plul plnou parou širokými průsmyky, kde se jeho obraty stávaly snadné. Vítr se často měnil, přeskakoval náhle z konce kompasu na konec.
Proměnlivost větru v arktických mořích je pozoruhodným úkazem, a často pouze několik minut dělí naprosté ticho od zběsilé vichřice. To Hatteras zakusil 23. června uprostřed nesmírné zátoky.
Nejstálejší větry vanou obecně od ledoviště na volné moře a jsou velmi chladné. Toho dne teploměr kleslo několik stupňů, vítr přeskočil k jihu a nesmírné poryvy větru, vanoucí nad ledovými poli, zbavovaly se své vlhkosti ve formě hustého sněhu. Hatteras dal hned stáhnout plachty, kterými pomáhal šroubu, ale přece ne dost rychle, aby jeho malá bramová plachta nebyla rázem odnesena.
Hatteras velel s největší chladnokrevností a neopustil palubu za vichřice, musel prchat před nepohodou a dát se na západ. Vítr zvedal obrovské vlny, mezi nimiž pluly kry všech tvarů, urvané od okolních icefieldů, briga se zmítala jako dětská hračka a zbytky packů se vrhaly na její trup, chvílemi se stavěla kolmo na vrcholu tekuté hory, její ocelová příď, zachycující rozptýlené světlo, se třpytila jako tavící se kovová tyč, pak klesala do propasti nazdařbůh v kotoučích svého dýmu, zatímco její šroub nad vodou se točil naprázdno s temným lomozem a tloukl do vzduchu svými vynořenými rameny. Déšť, smíšený se sněhem se jen lil.
Doktor nemohl propást takovou příležitost, aby nepromokl na kůži, zůstal na palubě a oddával se těmto vzrušujícím chvílím, které dovede v učenci vzbudit taková podívaná. Ani jeho nejbližší soused by neslyšel jeho hlas, mlčel tedy a

pozoroval. Při svém pozorování se stal svědkem bizarního a v těchto polárních krajinách vzácného úkazu.
Vichřice zuřila v omezeném prostoru a šířila se jen na tři až čtyři míle, vskutku, vítr, který vane přes ledová pole, pozbývá mnoho ze své síly a nedovede dál zanést svoji nebezpečnou prudkost, doktor viděl občas jakýmsi divem jasnou oblohu a moře za icefieldy klidné, stačilo tedy Forwardu dát se průchody, aby našel klidnou plavbu, jenže se vystavoval nebezpečí, že bude vržen na tyto pohyblivá skaliska, která se poddávala pohybům vlnobití. Nicméně se podařilo Hatterasovi za několik hodin uvést svoji loď na tiché moře, zatímco prudkost uragánu, zuřícího na obzoru, hasla několik uzlů od Forwardu.
Melvillova zátoka už neposkytovala stejný pohled, vlivem vln a větrů plul k severu veliký počet ledovců, urvaných od pobřeží, křižovaly se a narážely na sebe ve všech směrech. Bylo jich možné napočítat na sta, ale zátoka byla velmi široká a briga se jim obratně vyhýbala. Byla to velkolepá podívaná na tyto plovoucí spousty ledu, které hnány nestejnou rychlostí, spolu závodily, jak se zdálo, na tomto prostranném závodišti.
Doktor tím byl nadšen, když vtom k němu přistoupil harpunář Simpson a upozornil ho na měnící se barvy moře, tyto barvy přecházely z jasnomodré v olivově zelenou, dlouhé pruhy se táhly od severu na jih s hranami tak ostře vyznačenými, že jejich demarkační čáru bylo možné sledovat až kam lidský zrak dohlédl. Chvílemi také průsvitné pruhy prodlužovaly jiné úplně neprůzračné pruhy.
„Nuže, pane Clawbonny, co vy soudíte o této zvláštnosti?“ pravil Simpson.
„Soudím o ní, příteli,“ odpověděl doktor, „to, co velrybář Scoresby o povaze těchto různě zbarvených vod: to, že modrá voda postrádá ty miliardy zvířátek a medúz, kvůli kterým je voda úplně zelená, dělal různé zkoušky v tomto směru a rád mu věřím.“
„Oh, pane, z tohoto zbarvení moře lze možné čerpat jiné poučení.“
„ Opravdu?“
„Ano, pane Clawbonny, a na mou harpunáckou čest, kdyby byl Forward velrybářskou lodí, myslím, že bychom učinili dobrý lov.“
„Nicméně,“ odpověděl doktor, „nevidím sebemenší velrybu.“ „Dobrá, brzy ji uvidíme, slibuji vám to. Setká-li se velrybář v těchto šířkách s takovými zelenými pruhy, je to pro něj dobré znamení.“
„A proč?“ otázal se doktor, kterého velmi zajímaly tyto poznámky člověka, znalého svého řemesla.
„Protože v těchto zelených vodách,“ odpověděl Simpson, „se naloví mnoho velryb.“
„Z jakého důvodu, Simpsone?“
„Protože zde nacházejí hojnější potravu.“
„Jste si tímto faktem jistý?“
„Oh, stokrát jsem to zkusil, pane Clawbonny, v Baffinově moři, nevidím, proč by tomu nemělo být zrovna tak v Melvillově zátoce?“ „Asi máte pravdu, Simpsone.“
„A počkejte,“ řekl ten a nahnul se přes zábradlí, „hleďte, pane Clawbonny!“
„Ano,“ pravil dok~tor, „řeklo by se, že je to rýha, zanechaná lodí!“ „Nuže,“ odvětil Simpson, „je to tučná látka, kterou po sobě zanechává velryba. Věřte mi, zvíře, které ji vydalo, jistě není daleko.“
Vskutku, vzduch byl naplněn silným zápachem, jako když se třou ryby. Doktor začal tedy pozorně pozorovat povrch moře a harpunářova předpověď se brzy naplnila. Ze stěžně se ozval Fokerův hlas:
„Velryba pod větrem pluje k nám!“
Všechny pohledy zamířily udaným směrem, nevysoký sloup vody, tryskající z moře, byl spatřen asi míli od brigy.
„Tady je! Tady je!“ vykřikl Simpson, kterého jeho zkušenost nezklamala.
„Zmizela,“ odpověděl doktor.
„Dovedli bychom ji najít, kdyby bylo potřeba,“ pravil Simpson s přízvukem lítosti.
Ale k jeho velkému překvapení a ačkoliv by se nikdo neodvážil o to požádat, rozkázal Hatteras spustit velrybářský člun, bylo mu vhod způsobit svému mužstvu tuto zábavu a získat několik soudků tuku.
Toto dovolení k lovu bylo tedy radostně přijato.
Čtyři lodníci zaujali místa ve člunu, Johnson na zádi jej měl řídit, Simpson zůstal na přídi s harpunou v ruce. Doktorovi nemohli zabránit, aby se nepřipojil k výpravě. Moře bylo dosti klidné. Člun chvatně odrazil a deset minut po tom byl míli od brigy.
Velryba, opatřená novou zásobou vzduchu, se opět potopila, ale brzy se vrátila na povrch a vydala asi patnáct stop vysokou směs páry a slizu, které jí vycházely z nozder.
„Tam! Tam!“ zvolal Simpson a ukázal na místo asi osm set yardů od šalupy.
Ta prudce zamířila ke zvířeti, i briga, když je spatřila, blížila se za malého napětí páry.
Obrovský kytovec mizel a objevoval se podle rozmaru vln, ukazuje svůj načernalý hřbet, podobný úskalí na širém moři, velryba nepluje rychle, když není pronásledovaná a tato se nechávala netečně kolébat.
Člun se tiše přiblížil po zelené vodě, jejíž neprůzračnost zabraňovala zvířeti spatřit nepřítele. Je vždy vzrušující podívaná na křehkou bárku, útočící na tyto obludy, tato měřila asi sto třicet stop a není vzácností setkat se mezi dvaasedmdesátým a osmdesátým stupněm s velrybami, jejichž délka převyšuje sto pětačtyřicet stop, staří spisovatelé dokonce mluvili o zvířatech delších než sedm set stop, ale ta je nutno zařadit do druhů, pocházejících spíš z říše fantazie.
Brzy byl člun blízko velryby. Simpson dal rukou znamení a rozhoupal harpunu, mrštil jí vší silou, tento nástroj, opatřený ostrým ozubcem, se vryl do husté vrstvy tuku. Raněná velryba švihla ocasem a ponořila se. Rázem byla čtyři vesla zvednuta kolmo, provaz, přivázaný k harpuně a umístěný na přídi, se odvinoval s krajní prudkostí a šalupa byla unášena vpřed, zatímco Johnson ji obratně řídil.
Velryba se vzdalovala ve svém směru od brigy a blížila se k pohybujícím se icebergům, tak letěla půl hodiny, bylo

nutné navlhčit provaz harpuny, aby se nevzňal třením. Když se zdálo, že se rychlost zvířete zmenšuje, byl provaz ponenáhlu tažen zpět a opatrně naviján, velryba se brzy objevila na povrchu moře a bičovala jej svým strašlivým ocasem, pravé vodní smršť, jí zvedané, padaly jako lijavec na šalupu. Ta se chvatně blížila, Simpson se chopil dlouhého kopí a připravil se pustit do zápasu se zvířetem tváří v tvář. To se ale dalo plnou rychlostí soutěskou, kterou nechaly dva ledovce mezi sebou. Pak se stalo pronásledování velmi nebezpečným kouskem.
„Ďáble!“ zvolal Johnson.
„ Vpřed! Vpřed! Statečně, přátelé,“ vykřikl Simpson, posedlý loveckou horečkou, „velryba je naše!“
„Ale nemůžeme ji pronásledovat mezi icebergy,“ odpověděl Johnson a zastavil člun.
„Ano! Ano!“ křičel Simpson.
„Ne, ne!“ volali někteří lodníci.
„Ano!“ křičeli ostatní.
Za tohoto sporu vrazila velryba mezi dvě plující hory, které se vlnobitím a větrem snažili spojit.
Vlečný člun byl nanejvýš ohrožen, že bude zatažen do nebezpečné soutěsky, když v tom se Johnson vrhl na příď se sekerou v ruce a přeťal provaz.
Byl nejvyšší čas, obě hory se s neodolatelnou silou srazily a rozdrtily mezi sebou nešťastné zvíře.
„Ztracena!“ vykřikl Simpson.
„Zachráněni!“ odpověděl Johnson.
„Namouvěru,“ pravil doktor, který ani nemrkl, „tohle stálo za podívanou!“
Drtivá síla těchto hor je hrozná. Velryba se stala obětí případu, častého v těchto mořích. Scoresby vypravuje, že v jediném létě takto zahynulo třicet velryb v Baffinově zátoce, viděl, jak byl v minutě rozmáčknut mezi dvěma obrovskými ledovými stěnami trojstěžník. Přiblížily se k sobě ohromnou rychlostí a rozdrtily ho napadrť. Dvě jiné lodi byly před jeho očima propíchány jako kopím ostrými ledy, dlouhými více než sto stop, které prorazily celý trup.
Několik okamžiků poté přirazil člun k brize a zaujal svoje obvyklé místo na palubě.
„To je ponaučení,“ pravil Shandon hlasitě, „pro smělce, kteří se odvažují do soutěsek!“

XX. KAPITOLA
Ostrov Beechey

25. června zahlédl Forward na severozápadním konci Země prince Waleského mys Dundas. Uprostřed většího množství ledu přibylo nesnází. Moře se na tomto místě úží a řada ostrovů Croziera, Younga, Daye, Lowthera a Garreta, seřazených jako tvrze před rejdou, nutí icestreamy stáhnout se do průlivu. Co by briga za každých jiných okolností vykonala za den, trvalo od 25. do 30. června, zastavovala se, vracela, čekala na příležitost, aby nepropásla ostrov Beechey. Přitom spotřebovala mnoho uhlí, i když při zastávkách ohně zmírňovala, avšak nezhasínala je nikdy, aby byla připravena ve dne i v noci.
Hatteras, stejně jako Shandon, znal velmi dobře stav svých zásob, avšak byl přesvědčen, že palivo najde na ostrově Beechey, a proto nechtěl zmařit ani minutu z důvodů hospodárnosti, velmi se opozdil následkem svého vychýlení na jih, a jakkoliv opustil z opatrnosti Anglii v měsíci dubnu, nebyl nyní dál než předchozí výpravy ve stejné době. Třicátého byl spatřen na severovýchodním konci Země prince Waleského mys Walker, je to nejzazší bod, který spatřili Kennedy a Bellot 3. května 1852, když prošli celý North Sommerset. Již r. 1851 měl kapitán Ommaney z Austinovy výpravy štěstí, že tam mohl opět zásobit svůj oddíl.
Tento mys, velmi vyvýšený, je pozoruhodný svou hnědočervenou barvou, za jasných dní je možné z něho vidět až ke vchodu do Wellingtonova průlivu. K večeru spatřili Bellotův mys, oddělený od Walkerova mysu Mac Leonovou zátokou. Bellotův mys byl pojmenován po mladém francouzském důstojníkovi, který anglická výprava pozdravila trojnásobným hurá. Na tomto místě se pobřeží skládá ze žlutého vápence, na pohled velmi vrásčitého, je chráněno obrovskými kusy ledu, které tam kupí ve velkém množství severní větry. Forward je brzy ztratil z očí, otevřel si špatně stmelenými ledy cestu k ostrovu Beechey Barrowovým průlivem.
Hatteras, se rozhodl pro přímou čáru, aby ostrov nebyl zanešen a následující dny své stanoviště skoro neopouštěl, často vystupoval na bramová ráhna, aby hledal výhodné průchody. Všechno, co mohla vykonat obratnost, chladnokrevnost, odvaha, námořnický génius, vykonal za této cesty průlivem. Štěstí mu ovšem mnoho nepřálo, neboť v této době mohl moře nalézt volnější. Avšak konečně, nešetřil ani páru, ani své mužstvo, ani sám sebe, dospěl k cíli.
3. července v jedenáct hodin dopoledne oznámil icemaster zemi na severu, Hatteras vykonal své pozorování a poznal ostrov Beechey, toto známé dostaveníčko námořníků v arktických mořích. Přistávaly zde téměř všechny lodi, které se odvážily do těchto moří. Zde také poprvé přezimoval Franklin, než zapadl do Wellingtonova průlivu. Sem dostihl Creswell, poručík Mac Clure, když urazil po ledě čtyři sta sedmdesát mil, Fénixe a vrátil se do Anglie. Poslední loď, která zakotvila u ostrova Beechey před Forwardem, byl For, Mac Clintock se zde 11. srpna 1855 opět zásobil a opravil příbytky a skladiště, byly tomu teprve dva roky, Hatterasovi byly tyto podrobnosti známy.
Srdce lodního mistra prudce bušilo při pohledu na tento ostrov, když ho poprvé navštívil, byl ubytovatelem Fénixe. Hatteras se ptal na povahu pobřeží, kde je snadné zakotvit, kde vystoupit na zem. Pohoda byla velkolepá, teplota se udržovala na sedmapadesáti stupních (+ 14°C).
„Nu, Johnsone,“ otázal se kapitán, „vyznáte se zde?“
„Ano, kapitáne, je to ostrov Beechey! Jenže bude nutné vystoupit trochu na sever, tam je možné snadněji přistát.“
„A příbytky, skladiště?“ pravil Hatteras.
„Oh, nemůžete je spatřit, až vystoupíme na zemi, jsou skryty za pahorky, které vidíte tamhle dole.“
„A dopravili jste sem značné zásoby?“

„Značné, kapitáne. Roku 1853 nás vyslala admiralita za velení kapitána Inglefielda se steamerem Fénixem a přepravní lodí Breadalbanem s nákladem zásob, dopravili jsme sem zásoby pro celou výpravu.“
„Ale velitel Foxe z těchto zásob r. 1855 vydatně čerpal,“ pravil Hatteras.
„Buďte klidný, kapitáne,“ odvětil Johnson, „zůstane i pro vás, mráz podivuhodně konzervuje a najdeme všechno docela čerstvé a v dobrém stavu jako prvního dne.“
„O potraviny nemám starosti,“ odpověděl Hatteras, „mám zásobu na několik let, potřebuji uhlí.“
„Nechali jsme ho zde přes tisíc tun, kapitáne, můžete být klidný.“
„Přistaňme,“ řekl Hatteras, který s dalekohledem v ruce si nepřestával prohlížet pobřeží.
„Vidíte to předhoří,“ pravil Johnson, „až je obeplujeme, budeme blízko svého kotviště. Ano, z tohoto místa jsme vypluli do Anglie s poručíkem Creswellem a dvanácti nemocnými z Investigatora. Avšak i když se nám podařilo dopravit zpět do vlasti poručíka Mac Clura, důstojník Bellot, který nás provázel na Fénixu, svoji rodnou zem už nikdy nespatřil! Ach, to je smutná vzpomínka. Ale myslím si, kapitáne, že bychom zde měli zakotvit.“
„Dobrá,“ odvětil Hatteras.
A dal příslušné rozkazy. Forward byl v malé zátoce, zcela přirozeně chráněné od severních, východních a jižních větrů a asi na uzel od pobřeží.
„Pane Walle,“ pravil Hatteras, „dáte připravit šalupu a vstoupíte do ní se šesti lidmi, abyste dopravili na loď uhlí.“
„Ano, kapitáne,“ pravil Wall.
„Já se vydám na břeh v člunu s doktorem a lodním mistrem. Pane Shandone, chtěl byste asi s námi?“
„Jak poroučíte,“ odvětil Shandon.
Několik okamžiků potom vstoupil doktor, opatřený svou výzbrojí lovce a učence, do loďky, o deset minut později přistáli u dost nízkého a skalnatého pobřeží.
„Veďte nás, Johnsone,“ pravil kapitán Hatteras. „Vyznáte se zde dobře?“
„Dokonale kapitáne, ale hleďte, pomník, kterého jsem se na tomto místě nenadál!“
„Vida!“ zvolal doktor. „Vím, co je to, přistupme blíž, tento kámen nám sám poví, co zde pohledává!“
Čtyři muži se blížili, doktor si obnažil hlavu a řekl:
„Tohle, přátelé, je pomník, zbudovaný na památku Franklina a jeho druhů.“
Skutečně, lady Franklinová odevzdala v červnu r. 1855 mramorovou desku doktorovi Kaneovi a druhou svěřila r. 1858 Mac Clintockovi, aby ji uložili na ostrově Beechey. Mac Clintock se svědomitě zhostil této povinnosti a desku umístil nedaleko náhrobku, zbudovaného Bellotově památce péčí sira Johna Barrowa.
Deska nesla tento nápis:

PAMÁTCE FRANKLINA, CROZIERA, FITZ JAMESE a všech jejich statečných bratří, důstojníků a věrných druhů, kteří trpěli
A zahynuli ve službách vědy a pro slávu své vlasti

Tento kámen stojí nablízku místa, kde strávili svoji první arktickou zimu a odkud vyšli, aby zvítězili nad překážkami, nebo zemřeli.

Je důkazem vzpomínky jejich krajanů a přátel, kteří se jim obdivují, a úzkostí překonaných vírou té, která ve vůdci výpravy ztratila nejoddanějšího a nejněžnějšího z manželů

Tak je On zavedl k poslednímu přístavu, kde odpočívají všichni MDCCCLV

Tento kámen na ztraceném pobřeží těchto vzdálených krajin mluvil bolestně k srdci, doktor cítil, že mu při tom silném žalu vstupují do očí slzy. Na místě, odkud vyšli Franklin a jeho druzi, plní energie a naděje, zbýval pouze kousek mramoru na památku, a přes tuto temnou výstrahu osudu připravoval se Forward na cestu Erebu a Terroru.
Hatteras se první vytrhl z těchto smutných úvah a rychle zlezl dost vysoký pahorek, téměř docela zbavený sněhu.
„Kapitáne,“ řekl mu Johnson, který šel za ním, „odtud spatříme skladiště.“
Shandon a doktor je dohonili v okamžiku, kdy se ocitli na vrcholku pahorku.
Avšak odtamtud se jejich zrak rozběhl po rozlehlých pláních, které nejevily ani stopy po příbytku.
„Hle, to je zvláštní,“ pravil lodní mistr.
„Nu, a skladiště?“ otázal se Hatteras živě.
„Nevím… nevidím…,“ koktal Johnson.
„Zmýlil jste se v cestě,“ pravil doktor.
„Zdá se mi přece,“ řekl Johnson a přemýšlel, „že na tomto místě…“ „Tedy,“ pravil Hatteras netrpělivě, „kam máme jít?“
„Sestupme,“ řekl lodní mistr, „protože je možné, že se mýlím. Za sedm let jsem mohl pozbýt znalosti těchto míst!“
„Zvlášť,“ odvětil doktor, „je-li kraj tak jednotvárně stejný.“
„A přece…“ zabručel Johnson.
Shandon mlčel. Po několikaminutové chůzi se Johnson zastavil. „Ale ne,“ zvolal, „nemýlím se!“
„Tedy?“ řekl Hatteras a rozhlížel se.
„Proč tak mluvíte, Johnsone?“ otázal se doktor.
„Vidíte tuhle zvýšeninu půdy?“ řekl lodní mistr a ukázal na pahrbek, ve kterém bylo možné rozeznat tři rýhy.
„Co z toho soudíte?“ otázal se doktor.
„Tohle jsou,“ odvětil Johnson, „tři hroby Franklinových lodníků! Jsem si tím jistý, nemýlil jsem se, a sto kroků odtud

měly být příbytky, nejsou-li zde, znamená to…“
Neodvážil se však dokončit svoji myšlenku. Hatteras se vrhl vpřed a zmocnilo se ho prudké hnutí zoufalství. Tam se měla skutečně zvedat kýžená skladiště se zásobami všeho druhu, na které spoléhal, avšak zkáza, drancování, převrat, zničení přešly tudy, kde civilizované ruce zbudovaly útočiště pro vysílené námořníky.
Kdo se podílel na tomto pustošení? Zvířata těchto krajin, vlci, lišky, medvědi? Ne, protože ta by zničila pouze potraviny, ale zde nezbýval ani cár ze stanu, ani poleno dřeva, ani kousek železa, ani jediná částečka nějakého kovu a ani drobet paliva, což bylo pro lidi na Forwardu nejstrašnější!
Eskymáci, kteří byli často ve styku s evropskými loděmi, zřejmě konečně poznali cenu těchto věcí, které úplně postrádají, od Foxovy cesty přicházeli na toto místo hojnosti a brali a drancovali bez ustání v dobře odůvodněném úmyslu nezanechat ani stopy po tom, co bylo, a nyní zemi pokrýval dlouhý závoj zpola roztálého sněhu!
Hatteras byl zaražený. Doktor smutně hleděl a vrtěl hlavou. Shandon pořád mlčel a bedlivý pozorovatel by okolo jeho rtů spatřil zlý úsměv.
V tu chvíli dorazili muži, poslaní poručíkem Wallem. Pochopili vše.
Shandon přistoupil ke kapitánovi a řekl mu:
„Pane Hatterasi, zdá se mi zbytečné zoufat, jsme naštěstí u vchodu do Barrowova průlivu, který nás zavede zpět do Baffinova moře!“
„Pane Shandone,“ odpověděl Hatteras, „jsme naštěstí u vchodu do Wellingtonova průlivu a ten nás zanese na sever!“
„A jak poplujeme, kapitáne?“
„S plachtami, pane! Máme ještě na dva měsíce paliva a to je víc než dost na naše příští přezimování.“
„Dovolte, abych vám řekl…“ pravil Shandon…
„Dovolím vám následovat mne na loď, pane,“ odvětil Hatteras ledově.
A obrátil se ke svému prvnímu důstojníkovi zády, vrátil se na brigu a zavřel se do své kajuty.
Po dva dny byl nepříjemný vítr, kapitán se na palubě neobjevil. Doktor využil této nucené zastávky a procházel ostrov Beechey, nasbíral nějaké rostliny, kterým poměrně vysoká teplota dala možnost vyrůst, a jinde na skalách, zbavených sněhu, objevil vřes, lišejník, jakýsi druh žlutého pryskyřníku, nějakou rostlinu, podobnou šťovíku, s listy širokými nanejvýš několik milimetrů, a dosti silné lomikámeny.
Fauna tohoto kraje předčila tuto omezenou flóru, doktor spatřil dlouhá hejna hus a jeřábků, mizejících na severu, koroptve, tmavomodré kajky, rytíře, druh dlouhonohých z třídy sluk, northern divers, potápky s velmi dlouhým tělem, druh velmi chutných jeřábků, dove kies s černým tělem, bíle skvrnitými křídly, s korálově červeným zobákem a nohama, křičící hejna kitty wakes a velikých loons s bílým břichem, zastupovala důstojně třídu ptactva. Doktor byl šťastný, že zabil několik šedých zajíců, kteří si ještě neoblékli svůj bílý zimní kožich a modrou lišku, kterou uštval Duk s velmi pozoruhodným talentem. Několik medvědů, zřejmě zvyklých obávat se člověka, je nenechalo k sobě přiblížit a tuleni byli také velice plaší, zajisté ze stejného důvodu jako jejich nepřátelé medvědi. Zátoka oplývala jakýmsi druhem surmovek, velmi chutných na jídlo. Třída členovců, řád dvoukřídlých, čeleď komárů byla zastoupena obyčejným moskytem, jediným, kterého měl doktor potěšení zmocnit se, když jím byl pokousán. Jako conchyliolog měl méně štěstí a musel se spokojit s jakousi mušlí a několika dvouchlopňovými škeblemi.

XXI. KAPITOLA
Bellotova smrt

Dne 3. a 4. července se teplota udržela na sedmapadesáti stupních (+14° Celsia), byl to nejvyšší stupeň teploty, pozorovaný za této plavby. Ale ve čtvrtek, pátého, přeskočil vítr na jihozápad a byl provázen prudkou vánicí. Teploměr klesl předchozí noci o třiadvacet stupňů. Hatteras nedbal špatné nálady mužstva a dal rozkaz zvednout kotvy. Za třináct dní, - totiž od mysu Dundas, Forward nepostoupil o jediný stupeň na sever, strana, kterou Clifton zastupoval, tedy nebyla spokojena, ovšem její přání se shodovalo s rozhodnutím kapitána vystoupit Wellingtonovým průlivem a nedělala při práci obtíže.
Brize se podařilo ne bez obtíží rozvinout plachty. Hatteras nechal v noci rozvinout přední plachtu, plachty košové a bramové a postupoval odvážně mezi ledy, které proud unášel k jihu. Mužstvo se velmi unavilo při té klikaté plavbě, která je často nutila měnit plachty.
Wellingtonův průliv není příliš široký, je sevřen na východě pobřežím severního Devonu, na západě ostrovem Cornwallisem. Tento ostrov byl dlouho považován za poloostrov. Sir John Franklin obeplul r. 1846 jeho západní pobřeží až na sever průlivu.
Wellingtonův průliv byl zkoumán r. 1851 kapitánem Pennym na velrybářských lodích Lady Franklinová a Sophia, jeden z jeho poručíků, Stewart, když dospěl k Beecherovu mysu na 70° 20' šířky, objevil volné moře. Volné moře! V to Hatteras doufal.
„Co našel Stewart, najdu i já,“ pravil doktorovi, „a pak budu moci plout k pólu s plachtami.“
„Ale,“ odpověděl doktor, „nebojíte se, že vaše mužstvo…“ „Moje mužstvo?“ řekl tvrdě Hatteras.
Pak zamručel přitlumeným hlasem k velikému doktorovu překvapení:
„Ubozí lidé!“
Byl to první pocit tohoto druhu, který doktor postřehl v kapitánově srdci…
„Ale ne,“ pokračoval tento energicky, „musí se mnou a půjdou se mnou!“
Nicméně, ačkoliv se Forward nemusel obávat srážky s icestreamy ještě vzdálenými, postupoval pomalu, protože protivítr jej často zastavoval. Minul namáhavě Spencerův mys a Innis, a desátého, v úterý, byl překročen konečně pětasedmdesátý stupeň k veliké Cliftonově radosti.

Forward byl v místech, kde americké lodi Rescue a Advance, kterým velel kapitán Haven, podstoupily tak strašlivá nebezpečí. Doktor Kane se účastnil této výpravy, koncem září roku 1850 byly tyto lodi, uvázlé v ledu, velikou silou vrženy do Lancasterského průlivu.
Shandon o této katastrofě vypravoval Wallovi před některými námořníky z mužstva.
„Advance a Rescue," pravil, „byly tak zmítány, otřásány, zvedány ledy, že na lodi se museli vzdát ohně, a přece klesla teplota na osmnáct stupňů pod nulou! Po celou zimu byla nešťastná mužstva vězněna v ledu, byla stále připravena opustit loď, a po tři týdny dokonce nesvlékla ani oděv! V té hrozné situaci byli po úchylce tisíce mil zahnáni až doprostřed Baffinova moře!"
Je možné posoudit účinek, způsobený těmito slovy na odvahu mužstva, už špatně naladěného.
Za tohoto rozhovoru rozmlouval Johnson s doktorem o události, jejímž jevištěm byly tyto končiny, doktor jej upozornil na jeho žádost přesně na okamžik, kdy briga byla na 75° 30' šířky.
„Tady je to! Opravdu tady!" zvolal Johnson. „To je ta osudná země!"
A při těchto slovech vstoupily slzy do očí bodrého lodního mistra.
„Chcete mluvit o smrti poručíka Bellota," řekl mu doktor. „Ano, pane Clawbonny, toho statečného důstojníka, který měl takové srdce a tolik odvahy!"
„A říkáte, že tady se ta katastrofa stala?"
„Právě tady, na této části pobřeží North Devonu! Oh, v tom všem bylo velmi mnoho osudného a toto neštěstí by se nestalo, kdyby se kapitán Pullen vrátil dřív na svoji loď!"
„Co tím chcete říci, Johnsone?"
„Slyšte mě, pane Clawbonny, a uvidíte, na čem často závisí život. Víte, že poručík Bellot se účastnil první výpravy k vyhledání Franclina r. 1850?"
„Ano, Johnsone, na Princi Albertovi."
„Nuže, když se vrátil do Francie, dosáhl r. 1853 povolení vstoupit na Fénixe, na loď, na které jsem byl jako lodník pod velením kapitána Inglefielda. Měli jsme s Breadalbanem dopravit zásoby na ostrov Beechey."
„Ty, které nás tak nešťastně zklamaly?"
„Právě ty, pane Clawbonny. Dorazili jsme na ostrov Beechey začátkem srpna, desátého toho měsíce opustil kapitán Inglefield Fénixe, aby vyhledal kapitána Pullena, odloučeného po celý měsíc od své lodi North Star. Po návratu hodlal dodat siru Edwardovi Belcherovi, který přezimoval ve Wellingtonově průlivu, depeše admirality. Nuže, nedlouho po odchodu našeho kapitána dorazil velitel Pullen ke své lodi. Že nepřišel dříve, než odešel kapitán Inglefield! Poručík Bellot v obavě, že nepřítomnost našeho kapitána potrvá, a protože věděl, že depeše admirality jsou nutné, nabídl se, že je sám dodá. Svěřil velení nad oběma loděmi kapitánu Pullenovi, vyrazil 12. srpna se saněmi a kaučukovým člunem. Vzal s sebou Harveye, ubytovatele North Staru, a tři lodníka, Maddena, Davida Hooka a mě. Měli jsme za to, že sir Edward Belcher je v okolí Beecherova mysu, severně od průlivu, zamířili jsme tedy tím směrem na saních po východním pobřeží. První den jsme tábořili tři míle od mysu Innis, následující den jsme zastavili na ledě téměř tři míle od Bowdenova mysu. V noci, ostatně jasné jako den, Bellot rozhodl, protože k zemi byly jen tři míle, utábořit se tam, pokusil se tam dostat v kaučukovém člunu, dvakrát jej zahnala prudká jihovýchodní vichřice, také Harvey a Madden se pokusili o přechod a byli šťastnější, ozbrojili se provazem a zřídili spojení mezi saněmi a břehem. Tři předměty byly dopraveny pomocí tohoto provazu, ale při čtvrtém pokusu jsme pocítili, že se naše kra začíná pohybovat, pan Bellot křikl na své druhy, aby pustili provaz a byli jsme unášeni, poručík David Hook a já, na velikou vzdálenost od pobřeží. V tu chvíli vál silný jihovýchodní vítr a sněžilo. Nebyli jsme ale ještě ve velkém nebezpečí a bylo možné se vrátit, protože my ostatní jsme se vrátili!"
Johnson se na chvilku odmlčel, pozoroval toto osudné pobřeží a pak pokračoval:
„Když jsme ztratili své druhy z očí, pokusili jsme se napřed skrýt pod stanem našich saní, ale marně, začali jsme si tedy vysekávat noži příbytek v ledu. Pan Bellot se posadil na půl hodiny a hovořil s námi o naší nebezpečné situaci, řekl jsem mu, že se nebojím. ‚S pomocí Boží,' řekl nám, ‚ani vlas nám z hlavy nespadne.' Ptal jsem se ho, kolik je hodin a on odpověděl: ‚Asi čtvrt na sedm.' Bylo čtvrt na sedm ráno ve čtvrtek 18. srpna. Pak vzal pan Bellot svoje knihy a pravil, že se podívá, jak pluje led, byl vzdálen jen čtyři minuty, když jsem ho šel hledat po kře, která nás unášela, ale nespatřil jsem ho a vracel se k našemu útulku. Potom jsem uviděl jeho hůl na protější straně trhliny, široké asi pět sáhů, kde byl led úplně rozpuklý. Volal jsem, ale odpověď jsem nedostal. V tu chvíli vítr vál velmi prudce. Hledal jsem ještě po ledě, ale neobjevil jsem žádnou stopu po ubohém poručíkovi."
„A co o tom soudíte?" otázal se doktor, dojatý tímto vypravováním.
„Soudím, že, když pan Bellot vyšel z úkrytu, strhl jej vítr do trhliny a protože měl plášť zapnutý, nemohl plavat, aby se dostal na povrch! Oh, pane Clawbonny, tam jsem zakusil nejtěžší hoře svého života! Nechtěl jsem tomu uvěřit! Ten statečný důstojník se stal obětí povinnosti, protože vězte, že chtěl poslechnout rozkaz kapitána Pullena a dostihnout pevné země před oblevou! Statečný, mladý muž, milovaný na lodi kdekým, úslužný, odvážný! Oplakávala ho celá Anglie a dokonce i Eskymáci, když se dozvěděli od kapitána Inglefielda po jeho návratu do Poundovy zátoky o smrti dobrého poručíka a zvolali se slzami jako já nyní: Ubohý Bellot! Ubohý Bellot!"
„Ale jak se podařilo vašemu společníkovi a vám, Johnsone," otázal se doktor, zarmoucený tímto dojemným vypravováním, „dosáhnout země?"
„To bylo pro nás, pane, maličkostí, zůstali jsme na kře ještě čtyřiadvacet hodin bez potravy a ohně, ale nakonec jsme se setkali s ledovcem, pevně sedícím, přeskočili jsme na něj a pomocí vesla jsme chytili kru, která nás unesla a byla řízena jako vor. Tak jsme dosáhli břehu, ale sami, bez svého statečného důstojníka!"
Ke konci tohoto vypravování minul Forward ono osudné pobřeží a Johnson ztratil z očí místo té strašné katastrofy. Následující den zanechali Griffinovu zátoku vlevo a o dva dny později Grinnelův a Helpmannův mys, konečně 14.

července obepluly mys Osborn a patnáctého briga zakotvila v Beringově zátoce, na konci průlivu. Plavba nebyla příliš obtížná, Hatteras našel moře skoro tak volné jako to, které použil Belcher, který jel přezimovat s loděmi Pathfinder a Help až k sedmdesátému stupni. To bylo r. 1852 a 1853, za jeho prvního přezimování, protože následujícího roku strávil zimu 1853 až 1854 v té samé Beringově zátoce, kde právě zakotvil Forward.
Následkem nejhroznějších útrap a nebezpečí musel opustit svoji loď Help uprostřed těch věčných ledů.
Shandon také o této katastrofě vypravoval před demoralizovanými lodníky. Věděl Hatteras nebo ne o této zradě svého prvního důstojníka? Není to možné říci, v každém případě o tom nemluvil.
Naproti Beringově zátoce je úzký průliv, který spojuje Wellingtonův průliv s Královniným průlivem. Tam byly ledové balvany velmi sraženy. Hatteras se marně pokoušel proplout průchody severně od Hamiltonova ostrova, vítr se mu opíral, bylo tedy nutné proklouznout mezi Hamiltonovým ostrovem a Cornwallisem, tak zmařili zbytečnými pokusy pět draho cenných dní. Teplota měla tendenci klesat a poklesla 19. července na šestadvacet stupňů (- 4° Celsia), následujícího dne stoupla, ale tato předčasná hrozba arktické zimy nutila Hatterase dál nečekat. Vítr jevil náchylnost vytrvat na západě a protivil se plavbě jeho lodi. A přece měl naspěch dostihnout mys, kde Stewart našel volné moře.
Devatenáctého se rozhodl proniknout do průlivu stůj co stůj, vítr vál přímo proti brize, která by se šroubem mohla zápasit proti těmto prudkým poryvům, přinášejícím sníh, ale Hatteras musel především šetřit své palivo, jinak byl průliv příliš široký, aby dovolil brigu vléci. Hatteras nedbal únavy mužstva, a uchýlil se k prostředku, kterého někdy za podobných okolností užívají velrybáři. Dal spustit na vodu čluny, zavěšené stále na boku lodi, tyto čluny byly vpředu i vzadu pevně přivázány a vesla upevněna na levém boku jedněch a pravém boku druhých, muži obsadili veslařské lavičky a museli silně veslovat, aby hnali brigu proti větru.
Forward postupoval jen pomalu do průlivu, je pochopitelné, jakou únavu tato práce působila, ozvalo se reptání. Tím způsobem se plulo po čtyři dny až do 23. července, kdy dospěli až k Beringovu ostrovu v Královnině průlivu.
Protivítr zůstal. Mužstvo už nemohlo. Zdraví lidí připadalo doktorovi velmi otřesené a měl za to, že u některých spatřuje první známky kurdějí, nic neopomněl, aby tuto strašlivou chorobu potlačil. Měl k dispozici velké zásoby citronové šťávy a vápenných pilulek.
Hatteras dobře pochopil, že už nemůže na své mužstvo spoléhat, mírnost a přesvědčivost by zůstaly bez účinku a rozhodl se tedy bojovat přísností a ukázat se při příležitosti nemilosrdný. Obzvláště nedůvěřoval Richardovi Shandonovi a dokonce i Jamesi Wallovi, který se však neodvažoval mluvit moc nahlas. Hatteras měl na své straně doktora, Johnsona, Bella, Simpsona a tito muži mu byli oddáni tělem i duší, mezi nerozhodné počítal Fokera, Boltona, zbrojíře Wolstena a prvního strojníka Bruntona, kteří se mohli za daných okolností obrátit proti němu. Pokud se týká ostatních, Pena, Grippera, Cliftona, Warrena, ti uvažovali veřejně o svých odbojných plánech. Chtěli strhnout své druhy a přinutit Forward k návratu do Anglie.
Hatteras dobře viděl, že na tomto špatně naladěném a únavou zmořeném mužstvu už nedosáhne pokračování v dřívějších pracech. Po čtyřiadvacet hodin zůstal na dohled Beringova ostrova, aniž postoupil o krok vpřed. Nicméně teplota klesala a měsíc červenec v těch vysokých šířkách pociťoval už vliv budoucí zimy. Čtyřiadvacátého klesl teploměr na dvaadvacet stupňů (- 6° Celsia). Youngice, nový led, se utvořil v noci a nabyl tloušťky šesti až osmi čárek, když na něj bude sněžit, stane se brzy dost silný, aby unesl lidskou váhu.
Moře už nebylo té špinavé barvy, která oznamuje tvorbu prvních krystalů.
Hatteras se nemýlil v původu těchto znepokojujících známek, když se zavřou průchody, bude muset v těchto místech přezimovat, daleko od cíle své cesty a aniž spatřil to volné moře, ke kterému měl být tak blízko podle zpráv svých předchůdců. Rozhodl se tedy dát se vpřed stůj co stůj a postoupil o několik stupňů dál na sever. Když viděl, že nemůže použít vesel, protože mužstvo už nemělo síly, ani plachet a byl stále protivítr, dal rozkaz rozdělat ohně.

XXII. KAPITOLA
Vzpoura začíná

V tomto neočekávaném povelu nastalo na palubě Forvardu velké překvapení.
„Rozdělat ohně?“ pravili jedni.
„A čím?“ ptali se druzí.
„Uhlí máme sotva na dva měsíce!“ vzkřikl Pen.
„A čím budeme topit v zimě?“ otázal se Clifton.
„Budeme tedy muset,“ pravil Gripper, „spálit loď až po čáru ponoru?“
„A do kamen cpát stěžně,“ odvětil Warren, „od bramového až po konec klounu?“
Shandon hleděl upřeně na Walla. Užaslí strojníci váhali sestoupit do strojovny.
„Slyšeli jste?“ vzkřikl popuzeným hlasem kapitán.
Brunton zamířil ke světlíku, ale v tom, kdy chtěl náhle sestoupit, stanul.
„Nechoď, Bruntone,“ řekl jakýsi hlas.
„Kdo to promluvil?“ vzkřikl Hatteras.
„Já,“ pravil Pen a postoupil ke kapitánovi.
„A říkáte?…“ zeptal se ten.
„Říkám… říkám,“ odpověděl Pen a zaklel, „říkám, že toho máme dost, že nejdeme dál, že nechceme zcepenět v zimě únavou a mrazem a že se v pecích nezatopí!“
„Pane Shandone,“ řekl Hatteras chladně, „dejte toho muže spoutat!“
„Ale, kapitáne,“ odpověděl Shandon, „co řekl tento muž…“
„Co řekl ten muž,“ pravil Hatteras, „budete-li to opakovat, dám vás zavřít do vaší kajuty a střežit! - Chopte se tohoto

člověka, slyšíte?“
Johnson, Bell a Simpson postoupili k lodníkovi, který byl vztekem bez sebe.
„První, kdo se mne dotkne…!“ vykřikl, popadl klacek a mával jím nad hlavou.
Hatteras k němu pokročil.
„Pene,“ řekl hlasem téměř klidným, „ještě posunek a prostřelím ti mozek!“
S těmi slovy vyndal revolver a namířil jej na lodníka.
Ozvalo se mručení.
„Ani slovo, vy ostatní,“ řekl Hatteras, „jinak je tento muž synem smrti!“
V tom Johnson a Bell odzbrojili Pena, který už neodporoval a nechal se odvést do podpalubí.
„Jděte, Bruntone,“ řekl Hatteras.
Provázen Ploverem a Warrenem odešel strojník na své stanoviště.
Hatteras se vrátil na dynetu.
„Tento Pen je darebák,“ řekl mu doktor.
„Nikdy předtím nebyl člověk blíž ke smrti,“ prostě odpověděl kapitán.
Brzy pára nabyla dostatečného napětí, kotvy Forwardu byly zdviženy, loď zamířila k východu, nosem k Beecherovu mysu a rvala svým kýlem již tvořící se led.
Mezi Beecherovým mysem a Beringovým ostrovem najdeme dost velký počet ostrovů, takřka uvázlých mezi icefieldy, streamy se zde tísnily v hojném počtu v malých průlivech, kterými je tato část moře zbrázděna a snažily se srazit vlivem poměrně nízké teploty, hummocky se tvořily tady i tam a bylo cítit, že tyto kusy ledu, už kompaktnější, hustší, sraženější, brzy utvoří, za prvních mrazů, neproniknutelnou spoustu.
Forwardse tedy prodíral ne bez námahy sněhovou vánicí. Nicméně se časem objevovalo slunce s nestálostí, která charakterizuje ovzduší těchto krajin, teplota stoupla o několik stupňů, překážky se rozplývaly jako kouzlem a krásná vodní hladina, na kterou byl rozkošný pohled, se prostírala tam, kde nedávno strměly kusy ledu ve všech průchodech.
Obzor se oděl do velkolepých oranžových barev, na kterých zrak rád spočinul po věčné bělosti sněhu.
Ve čtvrtek 26. července minul Forward těsně ostrov Dundas a pak se obrátil nosem k severu, ale potom byl tváří v tvář ledovci vysokému osm až devět stop a utvořenému icebergy, ulpělými při pobřeží, musel dlouhou zatáčkou na západ.
Neustálé praštění ledu, pojící se ke sténání lodi, tvořilo smutný zvuk, ve kterém zněly vzdechy a pláč. Konečně našla briga průchod a s obtížemi do něho vplula. Často ji zdržel na dlouhé hodiny obrovský kus ledu, mlha překážela rozhledu lodivoda, když je vidět na míli před sebou, je možné se snadno vyhnout překážkám, ale v této mlžné vánici zrak dohlédl často jen na uzel. Velmi silné vlnobití unavovalo.
Časem nabývaly hladké a lesklé mraky zvláštního vzezření, jakoby odrážely ledová pole, byly dny, kdy nažloutlým slunečním paprskům se nepodařilo prorazit houževnatou mlhou.
Ptáků bylo mnoho a jejich křik byl ohlušující, tuleni, povalující se lenivě na plujících krách, zvedali trochu zděšeně hlavu a protahovali dlouhé krky za míjející lodí. Ta se třela o jejich pohyblivé obydlí a nejednou tam nechala prkna ze svého obití, utržená třením.
Konečně po šesti dnech této pomalé plavby, 1. srpna, byl na severu spatřen Beecherův mys. Hatteras tyto poslední hodiny strávil na bramových ráhnech, volné moře, spatřené Stewartem 30. května 1851 na 76° 20' šířky, nemohlo být daleko a přece, kam až sahal Hatterasův zrak, nespatřil žádné známky pólové nádrže, prosté ledu. Sestoupil beze slova.
„Věříte v to volné moře?“ otázal se Shandon poručíka. „Začínám o něm pochybovat,“ odpověděl James Wall.
„Neměl jsem tedy pravdu, když jsem tento domnělý objev považoval za chiméru a domněnku? A nechtěli jste mi věřit a vy sám, Walle, jste byl proti mně!“
„Nyní se vám uvěří, Shandone.“
„Ano,“ odvětil ten, „když už bude pozdě.“
A vrátil se do své kajuty, kde se od svého sporu s kapitánem téměř pořád zavíral.
K večeru vítr přeskočil na jih. Hatteras dal tedy rozvinout plachty a zhasnout ohně, po několik dní dělalo mužstvo nejnamáhavější práce, každou chvíli bylo potřeba buď proměnit nebo náhle maskovat plachty, aby byla briga zastavena. Ramena ráhen, ztuhlá mrazem, šla špatně do koleček a tím ještě víc rozmnožovala únavu. Potřebovali přes týden, aby dosáhli Barrowova mysu. Forward neurazil za deset dní ani třicet mil.
Tu vítr přeskočil znovu na sever a šroub byl opět uveden v pohyb. Hatteras neustále doufal, že najde moře zbavené všech překážek za sedmasedmdesátou rovnoběžkou, jak je viděl sir Edward Belcher.
A přece, měl-li věřit zprávám Pennyho, měla být tato část moře, kterou nyní plul, volná, protože když se Penny dostal na konec ledů, spatřil z člunu Královnin průliv až po sedmasedmdesátý stupeň.
Měl tedy ty zprávy považovat za nepravé, anebo se snesla právě předčasná zima na tyto severní kraje?
15. srpna vztyčila v mlhách hora Percy své štíty, pokryté věčným sněhem, velmi prudký vítr hnal před sebou spoustu drobných krup, padajících s lomozem. Následující den slunce poprvé zapadlo, končíc konečně dlouhou řadu dnů o čtyřiadvaceti hodinách. Lidé si konečně zvykli na toto ustavičné světlo, ale zvířata málo pociťovala jeho vliv, grónští psi si lehali ke spánku v obvyklou hodinu a i Duk usínal pravidelně každý večer, jako by tma zatáhla obzor. Nicméně za noci, následující po 16. srpnu, nikdy nebyla tma hluboká. Slunce i když bylo zapadlé, poskytovalo lomem paprsků ještě dostatečné světlo.
19. srpna po dost zdařilém pozorování spatřili na východním břehu Franklinův mys a na západním mys lady Franklinové, tak na bezpochyby nejzazším bodu, kterého dosáhl ten odvážný mořeplavec, chtěla uznalost jeho krajanů, aby jméno jeho tak oddané choti stálo naproti jeho vlastnímu jménu jako dojemný odznak úzké sympatie, která je stále pojila.
Doktor byl dojat touto vzpomínkou, tímto mravním svazkem mezi dvěma výběžky země v lůně těchto vzdálených krajin.

Doktor, který poslechl Johnsonovy rady, přivykl už nízké teplotě, pobýval téměř stále na palubě, vzdoroval zimě, větru a sněhu. Jeho tělesné složení neutrpělo, ačkoliv trochu zhubnul vlivem tohoto drsné ho podnebí. Ostatně očekával větší nebezpečí a dokonce s radostí pozoroval známky blížící se zimy.
„Hleďte," řekl jednoho dne Johnsonovi, „pohleďte na tato hejna ptáků, která se stěhují na jih! Jak prchají, co jim křídla stačí a křičí sbohem!"
„Ano, pane Clawbonny," odpověděl Johnson, „cosi jim řeklo, že je nutno vyrazit a dali se na cestu."
„Myslím, Johnsone, že nejeden z nás by je rád napodobil!"
„Sice jsou to slabá srdce, pane Clawbonny, u ďábla, co nevydrží pták, o to se má pokusit člověk! Tato zvířata nemají zásoby potravy jako my a opravdu si musí jít hledat živobytí jinde! Ale námořníci s dobrou lodí pod nohama by měli jít až na konec světa."
„Doufáte tedy, že Hatteras svůj plán provede?"
„Ano, provede, pane Clawbonny."
„Souhlasím s vámi, Johnsone, i kdyby mu měl, aby jej provedl, zůstat jenom jediný věrný společník…"
„Budeme dva!"
„Jistě, Johnsone," řekl na to doktor a stiskl srdečnému lodníkovi ruku.
Země prince Alberta, podle které nyní Forward plul se také nazývá Grinnelovou zemí a ačkoliv by ji Hatteras ve své zášti k Yankeeům takto nikdy nepojmenoval, přece se obecněji označuje tímto jménem. Hle, odkud pochází tento dvojí název, ve stejné době, co ji Angličan Penny nazval Zemí prince Alberta, pojmenoval ji velitel Rescue, poručík Haven, Grinnelovou zemí na počest amerického obchodníka, který v New Yorku uhradil náklady na jeho výpravu.
Při plavbě podél jejích břehů, prožila briga nesčetné obtíže. Plula hned s plachtami, hned s parou. 18. srpna byl spatřen mys Britannia, sotva v mlze viditelný, a následujícího dne Forward zakotvil v Northumberlandském zálivu. Byl odevšad sevřen.

XXIII. KAPITOLA
Kry přicházejí

Když Hatteras dohlédl na zakotvení lodi, vrátil se do své kajuty, vzal mapu a pozorně ji prohlížel. Byl na 76° 37' šířky a 99° 20' délky, to je pouze tři minuty od sedmdesáté sedmé rovnoběžky. V těchto místech právě poprvé přezimoval sir Edward Belcher na lodích Pathfinder a Help. Z tohoto místa pořádal exkurze na saních a v člunu, objevil Tabulový ostrov, severní Cornwallis, Victoriin archipel a Belcherův průliv. Když se dostal za osmdesátou rovnoběžku, viděl se sklánět pobřeží k jihovýchodu. Zdálo se, že musí končit u Jonesova průlivu, jehož vchod ústí do Baffinova zálivu. Ale naproti tomu na severozápadě, „rozkládalo se do nedozírna," jak říká jeho zpráva, volné moře.
Hatteras pozoroval vzrušeně tuto část námořní mapy, kde široká bílá rozloha označovala neznámé kraje, a jeho oči se vracely stále k tomuto pólovému bazénu bez ledů.
„Po tolika svědectví," říkal si, „po zprávách Stewarta, Pennyho a Belchera není dovoleno pochybovat. Musí tomu tak být. Tito stateční námořníci viděli, viděli vlastníma očima. Je možné brát jejich tvrzení v pochybnost? Ne, vůbec ne. - Ale kdyby přece toto moře, časem volné, bylo následkem předčasné zimy… Ale ne, je to už několik let, co byly učiněny tyto skvělé objevy, tato nádrž existuje a najdu ji."
Hatteras vystoupil na dynetu. Velmi hustá mlha zcela obklopovala Forward, - z paluby bylo sotva vidět vrcholy jeho stožárů. Nicméně Hatteras rozkázal icemasterovi sestoupit z vraního hnízda a zaujal jeho místo, chtěl použít sebemenšího vyjasnění oblohy, aby pozoroval severozápadní obzor.
Shandon této příležitosti nezanedbal, aby poručíkovi neřekl: „Nuže, Walle, a to volné moře?"
„Měl jste pravdu, Shandone," odpověděl Wall, „a máme ve svých komorách uhlí už jen na šest týdnů."
„Doktor vymyslí nějakou vědeckou proceduru," řekl Shandon, „aby nás zahřál bez paliva. Slyšel jsem, že ohněm se dělá led, možná že nám bude ledem dělat oheň."
Shandon se vrátil do své kajuty a pokrčil rameny.
Následující den, 20. srpna, se mlha na několik okamžiků rozptýlila.
Bylo vidět Hatterase, jak ze svého vyvýšeného místa se živě rozhlíží po obzoru, pak beze slova sestoupil a rozkázal dát se kupředu, i když bylo znát, že jeho naděje byly zklamány naposledy.
Forward zvedl kotvy a nastoupil nejistou cestu na sever. Protože se velmi unavoval, byla spuštěna košová ráhna a na bramová se všemi lany, stěžně byly položeny, nebylo už možno spoléhat na měnivý vítr, který klikatost průchodů činila ostatně téměř zbytečný, široké, bělavé skvrny se tvořily zde a jinde na moři, podobné skvrnám z oleje, věstily velmi blízký mráz. Jakmile vítr utichl, moře téměř okamžitě zamrzalo, ale po návratu větru se tento mladý led tříštil a rozptyloval. K večeru teploměr klesl na sedmnáct stupňů (- 7° Celsia).
Když briga dospěla do hloubky uzavřené soutěsky, byl používán beran a plnou parou vrhán na překážku, která jí stála v cestě. Chvílemi se domnívali, že zůstali naprosto stát, ale neočekávaný pohyb icestreamů jim otvíral novou cestu a loď se odvážně hnala. Za těchto zastávek pára, která ucházela záklopkami, se srážela v chladném vzduchu a padala na palubu jako sníh. Také jiná příčina překážela chodu lodi ledové kry se někdy zapletly do ramen šroubu a byly tak tvrdé, že všemu úsilí stroje se nepodařilo je rozdrtit, bylo tedy nutné dát zpětnou páru a očistit šroub pákami a tyčemi, odtud nesnáze, únava a zdržení.
Tak se jim vedlo po třináct dní, Forwardse namáhavě vlekl Pennyho průsmykem. Mužstvo reptalo, ale poslouchalo, chápalo, že vrátit se nyní se stalo nemožné. Plavba na sever hrozila menším nebezpečím než ústup na jih, bylo nutné pomýšlet na přezimování.
Lodníci spolu rozmlouvali o této nové situaci a jednoho dne o ní dokonce mluvili s Richardem Shandonem, který, jak

věděli, s nimi souhlasil. Ten, přes svoje povinnosti důstojníka, se nebál nechat před sebou ohrožovat kapitánovu autoritu.
„Říkáte tedy, pane Shandone," otázal se ho Gripper, „že se už nemůžeme vrátit?"
„Teď je už příliš pozdě," odpověděl Shandon.
„Nuže," řekl jiný lodník, „musíme tedy počítat s přezimováním?" „To je naše jediná spása! Nechtěli mi uvěřit."
„Podruhé," odpověděl Pen, který opět nastoupil svoji obvyklou službu, „se vám uvěří."
„Poněvadž však nebudu pánem…" namítl Shandon.
„Kdo ví?" řekl Pen. „John Hatteras má snahu jít tak daleko, jak se mu bude chtít, ale my nejsme povinni ho následovat."
„Stačí jen," pravil Gripper, „připomenout si jeho první cestu do Baffinova moře a co pak následovalo!"
„A Farewellovu cestu," pravil Clifton, „který za jeho velení šel zahynout do špicberských moří."
„A ze kterého se vrátil sám," odvětil Gripper.
„Sám se svým psem," poznamenal Clifton.
„Nemáme chuť dál se obětovat pro ješitnost tohoto člověka," připojil Pen.
„Ani pozbýt cenu, kterou jsme si tak dobře zasloužili!"
Po této zajímavé poznámce poznáte Cliftona.
„Až překročíme osmasedmdesátou rovnoběžku," doložil, „a nejsme od ní daleko, bude to dělat právě tři sta pětasedmdesát liber pro každého!"
„Ale," odvětil Gripper, „nepozbudeme je, když se vrátíme bez kapitána?"
„Nikoliv," řekl Clifton, „protože se dokáže, že náš návrat byl nezbytný."
„Ale kapitán…, přece…"
„Buď klidný, Grippere," odvětil Pen, „budeme mít kapitána, a to dobrého, pan Shandon to zná. Když velitel zešílí, sesadí se a ustanoví se jiný. Je to pravda, pane Shandone?"
„Přátelé," odpověděl Shandon vyhýbavě, „ve mně najdete vždy oddané srdce. Ale vyčkejme vývoje dalších událostí."
Jak bylo vidět, stahovala se Hatterasovi nad hlavou bouře, ten pevný, neochvějný, energický, stále důvěřivý, odvážně postupoval. Celkem, ačkoliv nebyl pánem směru své lodi, ta se přece držela statečně, cesta vykonaná za pět měsíců znamenala cestu, kterou ostatní námořníci konali po dva až tři roky! Hatteras byl nyní nucen přezimovat, ale tato situace nemohla poděsit srdce silných a statečných, duše zkušených a otužilých, mysli neochvějných a pevných! Copak sir John Ross a Mac Clure nestrávili tři po sobě následující zimy v arktických krajinách? Copak není možné to, co bylo učiněno, učinit opět?
„Jistěže ano," opakoval Hatteras, „a ještě více, když bude potřeba! Ah," pravil lítostivě doktorovi, „že jsem se nedostal do Smithova průlivu na severu Baffinova moře - nyní bych byl už na pólu!"
„Dobrá," odpovídal stále stejně doktor, který choval nezlomnou důvěru, „dostaneme se tam, kapitáne, po devětadevadesátém poledníku místo po sedmdesátém pátém, to je pravda, ale co na tom? Když všechny cesty vedou do Říma, je ještě jistější, že všechny poledníky vedou na pól."
Dne 31. srpna teploměr ukazoval 13 stupňů (-10° Celsia). Nastal konec plavební sezóny. Forward zanechal ostrov Exmouth po levém boku a za tři dny potom minul Tabulový ostrov, ležící uprostřed Belcherova průlivu. V méně pokročilé době by snad bylo možné se tímto průlivem dostat do Baffinova moře, ale nyní nebylo možné na to ani pomyslet. Toto mořské rameno, bylo zcela zataraseno ledy a kýlu Forwardu by neposkytlo ani palec vody. Pohledy se rozhlížely po nekonečných icefieldech, nehybných ještě osm měsíců.
Naštěstí bylo možné ještě urazit několik minut na sever, ale s tou podmínkou, že rozdrtí nový led velikými válci nebo roztrhají petardami. Za těch nízkých teplot bylo nyní nutné se obávat klidného povětří, protože úžiny rychle zamrzaly a proto byl s radostí uvítán i protivítr. Tichá noc - a všude byl led.
Nuže, Forward nemohl přezimovat ve svém nynějším postavení, vydán napospas větrům, icebergům, proudům v průlivu, první bylo najít si bezpečný útulek. Hatteras věřil, že dosáhne pobřeží Nového Cornwallisu a nad Albertovým mysem najde záchrannou, dost chráněnou zátoku. Plul tedy vytrvale svou cestou na sever.
Ale 8. září se položil mezi sever a něj nepřetržitý, neproniknutelný ledovec, teplota klesla na deset stupňů (-12° Celsia). Hatteras hledal se znepokojeným srdcem průchod, vydával stokrát svoji loď do nebezpečí a pomáhal si z nebezpečí pravými divy obratnosti. Bylo možno mu vytýkat neopatrnost, nerozvážnost, šílenství, zaslepenost, ale námořníkem byl dobrým, z nejlepších!
Postavení Forwardu se stalo opravdu nebezpečné, vskutku, moře se za ním zavíralo - a na vzdálenost několika hodin led nabyl takové tvrdosti, že lidé po něm běhali a vlekli loď zcela bezpečně.
Protože překážku nebylo možné obejít, rozhodl se Hatteras na ni udeřit. Použil svých nejsilnějších trhacích náloží o osmi až deseti librách prachu, začali s tím, že do silného ledu byla vyvrtána díra, díra naplněna sněhem, když do ní byla vložena nálož ve vodorovné poloze, aby větší ledová plocha podlehla výbuchu, pak byl zapálen doutnák, chráněný rourou z gutaperče.
Tím způsobem byl ledovec lámán, nebylo možné jej řezat, protože řezy okamžitě zamrzly. Nicméně Hatteras mohl doufat, že příští den propluje.
V noci ale zuřil vítr, moře se pod svou ledovou kůrou vzdouvalo jako zvednuto nějakým podmořským pohybem a ustrašený hlas lodivoda pronesl tato slova:
„Pozor na zádi! Pozor na zádi!"
Hatteras se udaným směrem otočil a co spatřil, díky rozbřesku, bylo děsivé.
Vysoká ledová spousta, hnaná na sever, hnala se k lodi s prudkostí laviny.
„Všichni na palubu!" vykřikl kapitán.
Tato valící se hora byla vzdálena už sotva půl míle, ledové kry se zvedaly, přejížděly přes sebe, padaly jako obrovská

písková zrna, unášená strašlivou vichřicí, hrozný lomoz se rozléhal vzduchem.
„Nu, pane Clawbonny," pravil Johnson doktorovi, „to je jedno z největších nebezpečí, které nám hrozí."
„Ano," řekl pokojně doktor. „Je to dost děsivé."
„Hotový útok, který musíme odrazit," pokračoval lodní mistr. „Opravdu, řeklo by se, že je to nesmírné stádo předpotopních zvířat, z těch, které podle domnění obývala pól! Tlačí se! Spěchají, aby se navzájem předstihla!"
„A," připojil Johnson, „některá jsou ozbrojena ostrým kopím. Upozorňuji vás, abyste se měl na pozoru, pane Clawbonny!"
„To je úplné obklíčení," zvolal doktor, „nuže na valy!"
A vrhl se na záď, kde mužstvo, ozbrojené tyčemi, železnými holemi, pákami se chystalo odrazit tento strašlivý útok.
Lavina se blížila a rostla do výše, přibírajíc okolní ledy, které sebou unášela, na rozkaz Hatterase střílelo na přídi dělo koule, aby prorazilo hrozivý balvan. Ten ale přišel, a vrhl se na brigu, ozval se praskot a protože byla napadena z levého boku, zlomila se část pažení.
„Nikdo se nehýbat," vykřikl Hatteras. „Pozor na ledy!"
Ty se valily neodolatelnou silou, kry vážící několik centů vrážely do boků lodi, nejmenší byly vrhány až ke košům, padaly jako ostré šípy, trhaly lana a plachtoví. Mužstvo bylo napadeno těmi nesčíslnými nepřáteli, kteří svojí spoustou by byli zničili sto lodí jako Forward. Kdekdo se pokoušel odrazit tyto dotírající balvany a nejeden lodník byl poraněn jejich ostrými hranami, mezi jinými Bolton, jehož levé rameno bylo úplně roztrženo. Lomoz nabyl hrozivých rozměrů.
Duk zuřivě štěkal na tyto nepřátele nového druhu. Noční tma brzy rozmnožila hrůzu situace, neskrývala tyto rozběsněné balvany, jejichž bělost se odrážela posledními záblesky světla, roztroušenými v ovzduší.
Hatterasovy povely se stále ozývaly v tomto podivném zápase lidí s ledem, nemožném, nadpřirozeném. Loď poslechla tento nesmírný tlak, naklonila se na pravý bok a konec jejího velikého ráhna se už ohnul o ledovec a hrozil, že svůj stěžeň zlomí.
Hatteras pochopil nebezpečí, okamžik to by1 hrozný, briga hrozila, že se úplně převrátí a stěžňoví bude odneseno.
Obrovský balvan, veliký jako sama loď se náhle zvedl podél trupu, vyvstával s neodolatelnou silou, stoupal, přečníval už dynetu.
Jestli se na Forward vrhne, bude všemu konec, brzy se celý vztyčil, přesahuje výškou bramová ráhna a kolísal v základech.
Výkřik zděšení se vydal ze všech prsou. Kdekdo se hrnul na levý bok.
Ale v tomto okamžiku byla loď úplně zvednuta. Cítili, jak se zvedá a po nestanovitelnou dobu se vznáší ve vzduchu, pak se naklonila, padla zpět na led a tam se začala kymácet, že všechny její části praštěly. Copak se to dělo?
Zvednuta tímto stoupajícím přílivem, strkána balvany, které ji popadly odzadu, překročila nepřekročitelný ledovec. Po minutě této podivné plavby, která se zdála věčností, padla na protější straně překážky ledovce, prorazila ho svojí tíží a byla ve svém přirozeném živlu.
„Ledová hradba je překročena!" vzkřikl Johnson a běžel na příď brigy.
„Bůh budiž pochválen!" odvětil Hatteras.
Vskutku, briga byla uprostřed ledové nádrže, ta ji obklopovala odevšad a ačkoliv byl kýl pohroužen do vody, nemohla se ani hnout, ale i když zůstala bez hnutí, plul ledovec místo ní.
„Plujeme, kapitáne!" vzkřikl Johnson.
„Ať si," odvětil Hatteras.
Jak se ostatně mohli bránit tomuto unášení?
Nastal den a zjistili, že vlivem podmořského proudu ledovec pluje prudce na sever. Tato plující spousta unášela Forward, uvázlý uprostřed icefieldu, jehož konce nebylo vidět. Pro případ katastrofy, že by briga byla vržena na břeh nebo zničena tlakem ledů, dal Hatteras na palubu vynést veliké množství zásob, potřeby k táboření, obleky a pokrývky pro mužstvo, po příkladu toho, co za stejných okolností učinil kapitán Mac Clore, dal obklopit loď pásem rohoží, naplněných vzduchem, aby ji pojistil proti velkým škodám, - brzy byla loď, protože led neustále sílil vlivem mrazu sedmi stupňů (-14° Celsia), obklopena zdí, nad kterou vyčnívaly jen stěžně.
Po sedm dní byla plavba konána tímto způsobem, Albertův mys, který tvoří západní konec New Cornwallisu, spatřen 10. září a brzy zmizel, zpozorovali, že od té chvíle ledovec míří na východ. Kam se tímto způsobem dostane? Kde se zastaví? Kdo to mohl předvídat?
Mužstvo čekalo se založenýma rukama. Konečně 15. září ke třetí hodině odpolední se náhle icefield zastavil, bezpochyby narazil na jiné pole, loď pocítila prudký otřes. Hatteras nahlédl do mapy, nacházel se na severu, žádnou zemi neviděl, na 95° 35' délky a 78° 15' šířky, uprostřed té krajiny, onoho neznámého moře, kam zeměpisci položili pól mrazu!

XXIV. KAPITOLA
Přípravy k přezimování

Jižní polokoule je ve stejné šířce chladnější než polokoule severní, ale teplota nové pevniny je ještě o patnáct stupňů nižší než teplota ostatních dílů světa, a v Americe jsou tyto krajiny, známé pod jménem pólu mrazu, nejstrašnější.
Průměrná teplota činí po celý rok jen dva stupně pod nulou (-19° Celsia). Učenci to vysvětlili následujícím způsobem a doktor Clawbonny sdílel jejich názor o této věci.
Podle nich jsou větry, které s nejvytrvalejší prudkostí panují v severních amerických krajích, větry jihozápadní, ty přicházejí z Tichého oceánu, mají stejnou a snesitelnou teplotu, ale aby přišly do arktických moří, musí přeletět americké území, pokryté sněhem, ochladí se při styku s ním a zahrnou pak severní krajiny svým ledovým chladem.

Hatteras byl na pólu mrazu za krajinami, které spatřili jeho předchůdci, mohli tedy očekávat strašlivou zimu na lodi, zapadlé doprostřed ledu, s mužstvem napůl vzbouřeným. Rozhodl se zápasit s těmito různými nebezpečími se svojí obvyklou energií. Hleděl své situaci tváří v tvář a nesklopil oči.
S Johnsonovou pomocí a zkušeností začal činit všechna opatření, potřebná pro přezimování. Podle jeho výpočtu byl Forward zanesen dvě stě padesát mil od poslední známé země, totiž New Cornwallisu, tkvěl v ledovci jako v žulovém ložisku a žádná lidská moc by ho z něho nemohla vyprostit.
V těch ohromných mořích, postižených arktickou zemí, nebylo už ani kapky volné vody. Icefieldy se táhly, kam až zrak dosáhl, ale netvořily jednotnou hladinu. Daleko nikoliv. Černé icebergy se tyčily na ledové pláni a Forward byl chráněn nejvyššími z nich ze tří stran, jenom jihovýchodní vítr pronikal až k němu. Představte si skaliska místo ledů, zeleň místo sněhu a moře ve svém tekutém stavu - pak by briga kotvila pokojně v pěkné zátoce, chráněna od nejhroznějších poryvů větru. Ale jaká byla pustina v této šířce, jaká skličující příroda, jak žalostný pohled!
Jakkoliv byla nehybná, nicméně musela být loď upoutána pevně svými kotvami, museli se obávat možné oblevy nebo podmořského hnutí. Když se Johnson dozvědělo tomto postavení Forwardu na pólu mrazu, konal tím pozorněji svoje přípravy k přezimování.
„Mnoho zkusíme," řekl doktorovi, „podívejme, jaké štěstí má kapitán, zamrzne na nejnepříjemnějším místě zeměkoule! Ale co, uvidíte, že z toho vyvázneme!"
Pokud se týká doktora, ten byl v duchu touto situací prostě nadšený. Nebyl by ji vyměnil za jinou! Přezimovat na pólu - jaké to bylo štěstí!
Napřed mužstvo zaměstnávaly práce venku, plachty zůstaly svinuty, místo, aby byly uloženy do podlodí, jak učinili ti, kdo první přezimovali, byly pouze vloženy do svých pouzder a brzy je led neproniknutelně obalil, dokonce nesklonili ani bramové stěžně a vraní hnízdo zůstalo na svém místě. Byla to přirozená observatoř, jenom lanoví bylo uklizeno.
Bylo nezbytné rozbít ledovec kolem lodi, která trpěla jeho tlakem. Ledové kry, opřené o její boky, měly značnou tíhu, nebyla tedy ve své obyčejné čáře ponoru. Byla to práce dlouhá a namáhavá.
Po několika dnech byl spodek uvolněn - využilo se tedy této okolnosti a prohlédli jej, poškozen nebyl, díky pevnosti své konstrukce, jenom jeho měděný kryt byl téměř úplně stržen. Loď, uvolněná, se zvedla o devět palců, pak byl rozřezán led v hranách podle tvaru trupu, tím způsobem se spojilo ledové pole pod kýlem brigy a samo odolávalo všemu tlaku.
Doktor se zúčastnil těchto prací, vládl obratně nožem na sníh, obveseloval lodníky svým rozmarem. Poučoval jiné i sebe. Velmi schvaloval toto rozložení ledu pod lodí.
„To je dobrá ochrana," pravil.
„Bez tohoto, pane Clawbonny," odpověděl Johnson, „bychom neobstáli. Nyní můžeme bez obavy navršit sněhovou zeď až po plošinu, a zachce-li se nám, dodáme jí deset stop tloušťky, neboť stavební materiál nám neschází."
„Výborná myšlenka," pravil doktor, „sníh je špatný vodič tepla, odráží, místo aby pohlcoval, a vnitřní teplota nebude ucházet ven."
„To je pravda," odpověděl Johnson, „zbudujeme tvrz proti mrazu, ale také proti zvířatům, když je napadne nás navštívit. Až bude práce hotova, bude to vypadat pěkně, uvidíte, v této spoustě sněhu vydlabeme dvojí schodiště na příď a na záď lodi, jakmile budou nožem vysekány stupně, polijeme je vodou, voda se změní v led, tvrdý jako kámen a budeme mít královské schodiště."
„Výborně," odvětil doktor, „a je nutné přiznat, že je štěstí, že zima tvoří sníh a led, čímž je možné se proti ní chránit. Nebýt toho, byli bychom velmi na rozpacích."
Vskutku, loď měla zmizet pod tlustou vrstvou ledu, která jí měla udržet vnitřní teplotu, nad palubou po celé její délce byla zbudována střecha z dehtovaného a sněhem pokrytého plátna, plátno viselo dosti nízko, aby pokrývalo boky lodi. Paluba, chráněna od všeho vlivu zvenku, se stala skutečnou promenádou, byla půl třetí stopy nahoru pokryta sněhem. Tento sníh byl udupán a natlučen tak, že velmi ztvrdl, tak zabraňoval opět ucházení vnitřního tepla, na něj byla nahozena vrstva písku, která když zmrzla, utvořila velmi tvrdou kůru.
„Ještě trochu," říkal doktor, „a s několika bych se domníval, že jsem v Hyde Parku, nebo dokonce ve visutých babylonských zahradách."
V malé vzdálenosti od brigy bylo zbudováno ohniště, byla to kruhovitá jáma, vyhloubená v ledu, hotová studně, která musela být stále udržována otevřená, každé ráno olamovali led, který se v otvoru utvořil, měla je zásobovat vodou pro případ požáru nebo pro koupel, které se mužstvo muselo ze zdravotních důvodů často podrobovat, aby se ušetřilo palivo. Byla dokonce čerpána voda z větších hloubek, kde je méně studená, toho dosáhli pomocí přístroje, vynalezeného jistým francouzským učencem (Francois Arago), tento přístroj, spuštěný do jisté hloubky, poskytoval okolní vodě přístup pomocí dvojitého pohyblivého dna ve válci.
Na zimní měsíce se obyčejně odstraní všechny předměty, které se na lodi nacházejí, aby se získalo co nejvíce volného místa. Ty předměty se složí na zemi ve skladištích. Ale to, co je možné provést blízko pobřeží, je nemožné, je-li loď zakotvena v ledovišti.
Uvnitř byla učiněna všechna opatření na potírání obou velkých nepřátel v těchto šířkách, zimy a vlhkosti, ten přivádí tohoto, ještě hroznějšího, odolá se zimě, podlehne se vlhkosti, šlo tedy o to, aby se jí předešlo.
Forward, určený k plavbě v arktických mořích, byl pro přezimování opatřen co nejlépe. Veliká místnost pro mužstvo byla moudře zařízena. Koutům, kde se nejdříve usazuje vlhkost, byla vypovězena válka. Vskutku, za jistého snížení teploty se utvoří ledová vrstva na stěnách, zvláště v koutech, a když se rozpouští, udržuje stálou vlhkost. Kdyby byla okrouhlá, byla by místnost pro mužstvo ještě lepší, ale konečně, protože byla vytápěna velkými kamny a vhodně provětrána, byla velmi vhodná k obývání. Zdi byly čalouněny daňčími kůžemi a ne vlněnými látkami, neboť vlna zadržuje páry, které se na ní usazují a naplňují vzduch vlhkostí.

Stěny zabíhaly do dynety a důstojníci měli společnou místnost větší, vzdušnější a vytápěnou kamny. Před touto síní právě jako před místností pro mužstvo byla jakási předsíň, která ji zbavovala přímého spojení s vnějškem. Tím způsobem nemohlo teplo ucházet a přecházelo se postupně z teploty do teploty. V předsíni se nechávaly obleky, plné sněhu a boty se čistily o scrapers (škrabadla), postavené venku, takže dovnitř s sebou nepřinesl nikdo nic škodlivého. Plátěné roury přiváděly vzduch, aby kamna měla tah, jiné roury odváděly vodní páru. Mimo to byly v místnostech postaveny hustiče a zachycovaly páru, místo aby ji nechaly srazit ve vodu, byly dvakrát za týden vyprazdňovány a obsahovaly několik mír ledu. O to byl nepřítel zeslaben.
Oheň byl stále a pravidelně udržován pomocí vzduchových rour. Zjistilo se, že malé množství uhlí stačí udržovat v síních teplotu padesáti stupňů (+10° Celsia). Nicméně Hatteras dobře viděl, když dal změřit zásoby uhlí, že nemá palivo ani na dva měsíce.
Na šaty, které musely být často prané, byla postavena sušírna, nemohly se sušit na vzduchu, protože ztvrdly a stávaly se křehké.
Také choulostivé části stroje byly pečlivě rozebrány a komora, ve které stál, byla neprodyšně zavřena.
Život na lodi se stal předmětem vážných úvah. Hatleras jej uspořádal s největší péčí a pravidla byla vyvěšena ve společné místnosti. Lidé vstávali v šest hodin ráno, rohože byly vyloženy na vzduch třikrát za týden, podlaha obou místností byla drhnuta každé ráno teplým pískem, horký čaj tvořil část každého jídla a podle dnů týdne byla střídána potrava, pokud to bylo možné, skládala se z chleba, mouky, loje a rozinek na pudinky, cukru, kakaa, čaje, rýže, citronové šťávy, masových konzerv, nasolené hověziny a vepřoviny, z kapusty a naložených luštěnin. Kuchyně ležela mimo společné místnosti - tak se zbavili jejího horka, protože vaření jídel bylo stálým zdrojem výparů a vlhkosti.
Lidské zdraví velmi závisí na druhu potravy, v těch vysokých šířkách je nutné používat co nejvíce živočišných látek. Doktor měl hlavní slovo při pořizování rozvrhu výživy.
„Je nutné si vzít příklad od Eskymáků," pravil, „ti se naučili od přírody a jsou v tom ohledu našimi učiteli, když se mohou Arabové a Afričané spokojit s několika datlemi a hrstí rýže, tady je nutné jíst, a to mnoho. Eskymáci požijí deset až patnáct liber tuku za den. Když se vám nelíbí tento způsob, musíme se uchýlit k látkám bohatým na cukr a tuk. Potřebujeme uhlík - tvořme si tedy uhlík. Je dobře házet uhlí do kamen, ale nezapomínejme je cpát do drahocenných kamen, které máme v sobě!"
S tímto způsobem života byla mužstvu vložena nejpřísnější čistota. Každý se musel obden vykoupat v této napůl ledové vodě, kterou dodávala jáma v ledu. Byl to výtečný prostředek jak si udržet přirozené teplo. Doktor předcházel příkladem, nejprve to dělal jako věc, která je mu velmi odporná, ale tato záminka brzy odpadla, protože nakonec skutečně našel potěšení v této velmi zdravé koupeli.
Když práce nebo lov nebo pátrání vedlo lidi ven, na veliký mráz, museli se stále mít na pozoru, aby nebyli frostbitten, to znamená, aby neomrzli na některé části těla. Když se to stalo, spěchali a třeli se sněhem, aby opět uvedli krev do oběhu. Ostatně lidé nosili, pečlivě odění na celém těle vlnou, kazajky z daňčí kůže a kalhoty z tulení kůže, které dokonale chrání od větru.
Různé práce na lodi a úprava paluby si vyžádaly asi tři týdny a bez zvláštní příhody nadešel 10. říjen.

XXV. KAPITOLA
Stará liška Jamese Rosse

Ten den klesla teplota na teploměru až na tři stupně pod nulou (-16° Celsia). Počasí bylo dost klidné, za bezvětří se zima snášela snadněji. Hatteras využil jasného ovzduší a šel shlédnout okolní pláně, vylezl na jeden z nejvyšších icebergů na severu, svým dalekohledem však obsáhl jenom řadu ledových hor a icefieldů. Na dohled nebyla žádná země, nýbrž jen chaotický obraz velmi smutného vzezření. Vrátil se na loď a snažil se vypočítat pravděpodobnou délku svého zajetí…
Lovci, mezi nimi doktor, James Wall, Simpson, Johnson a Bell, nepřestávali loď zásobovat čerstvým masem. Ptáci zmizeli, hledajíce na jihu mírnější podnebí. Jenom sněhule, skalní koroptve, zvyklé na život v těchto šířkách, neprchaly před zimou, bylo pro ně snadné zabít je a jejich veliké množství slibovalo hojnou zásobu zvěřiny.
Nechyběli zde ani zajíci, lišky, vlci, hranostaji a medvědi, francouzský, anglický nebo norský lovec by si nemohl naříkat, ale tato velmi plachá zvířata je k sobě nenechala příliš přiblížit. Navíc je na těchto bílých pláních bylo velice nesnadné rozeznat, neboť před velikými mrazy měnila barvu, odívajíce se do zimního šatu. Doktor zjistil na rozdíl od domněnky jistých přírodovědců, že tato změna nepochází od velikého snížení teploty, neboť se tak stává před měsícem říjnem, není to tedy v důsledku fyzických příčin, nýbrž spíše zařízení Prozřetelnosti, která chtěla opatřit arktická zvířata, aby mohla vzdorovat tuhé severní zimě.
Často se setkali s mořskými telary a mořskými psy, zvířaty, zahrnutými pod obecným názvem tuleni, lov na ně byl zvláště lovcům doporučen jak kvůli jejich kůži, tak pro jejich tuk, který se výtečně hodí za palivo. Ostatně játra těchto zvířat byla při té příležitosti výtečným jídlem. Byly jich tam stovky a dvě nebo tři míle na sever od lodi bylo ledoviště doslova provrtáno děrami těchto obrovských obojživelníků, pozoruhodně však lovce větřili, mnoho jich bylo poraněno a přesto pohodlně unikli, když se pohroužili pod led.
Nicméně devatenáctého se Simpsonovi podařilo zmocnit se jednoho z nich čtyři sta yardů od lodi, zatarasil opatrně jeho záchranný otvor, takže zvíře bylo vydáno lovcům na milost a nemilost. Bránilo se dlouho a teprve když dostalo několik střelných ran, bylo konečně přemoženo. Bylo devět stop dlouhé, jeho buldočí hlava, šestnáct zubů jeho čelistí, veliké prsní ploutve v podobě lopatek, malý ohon, opatřený druhým párem ploutví, z něho činily velkolepý exemplář z čeledi mořských psů. Protože chtěl jeho hlavu uchovat pro svoji přírodopisnou sbírku a jeho kůži pro náhodnou potřebu, preparoval doktor obě rychle a nedraze. Pohroužil tělo zvířete do díry v ledu a tisíce malých ráčků okousaly

sebemenší částičky masa, za půl dne byla práce hotova a nejobratnější člen vážené korporace liverpoolských jirchářů by ji nevykonal lépe.
Jakmile slunce překročilo podzimní rovnodennost, to je 23. září, lze říci, že v arktických krajinách se začíná zima. Tato blahodějná hvězda konečně zmizela 23. října, ponenáhlu klesajíc pod obzor a vrhajíc svoje šikmé paprsky na hřebeny ledových hor. Doktor za ní poslal poslední sbohem učence a cestovatele. Do února ji už neměl spatřit.
Nesmí se však myslet, že zde po dlouhou nepřítomnost slunce panuje naprostá tma, měsíc je nahrazuje každý měsíc, pokud může, mimo to je zde ještě velmi jasné záření hvězd, světlo planet, četné severní záře a odlesky, vlastní obzorům, bílým od sněhu, ostatně v době své největší jižní deklinace, 21. prosince, se blíží slunce polárnímu obzoru na třináct stupňů, každý den tedy panuje určitý několikahodinový rozbřesk. Jenže mlha a sněhové vánice často pohrouží tyto chladné krajiny do nejúplnější tmy.
Nicméně až dosud byla pohoda dost příznivá, jenom koroptve a zajíci si na ni měli proč stěžovat, neboť lovci jim nepopřávali ani chvilku klidu, rozestavěli několik pastí na lišky, ale tato podezřívavá zvířata do nich nešla. Několikrát dokonce rozhrabala sníh pod pastí a zmocnila se vnadidla bez nebezpečí.
25. října ukazoval teploměr pouze čtyři stupně pod nulou (-20° Celsia). Rozpoutala se mohutná vichřice, ovzduší se zmocnil hustý sníh a nedovoloval ani jedinému paprsku světla proniknout k Forwardu. Po několik hodin měli starost o Bella a Simpsona, které lov zavedl do dáli, vrátili se na loď teprve následujícího dne, když byli po celý den zahaleni do své daňčí kůže, zatímco vichřice zametala prostor nad nimi a zasypala je sněhem na pět stop vysoko. Bezmála by zmrzli a doktor jen s námahou rozproudil jejich krevní oběh.
Vichřice trvala bez přerušení osm nocí. Nebylo možné vyjít ven.
Jenom za jediný den se teplota změnila o patnáct až dvacet stupňů.
Při této nucené nečinnosti si každý dělal, co chtěl. Jedni spali, jiní kouřili, někteří hovořili přitlumeným hlasem a přestávali, blížil-li se k nim Johnson nebo doktor, mezi členy tohoto mužstva nebyl žádný mravní svazek, scházeli se pouze k večerní modlitbě, konané společně, a v neděli k četbě bible a k bohoslužbě.
Clifton si důkladně vypočítal, že protože byla překročena osmdesátá rovnoběžka, stoupl jeho podíl na ceně na tři sta pětasedmdesát liber, přemýšlel nad tímto zaokrouhleným obnosem a jeho požadavky více nenarůstaly. Ostatní se s ním rádi dělili o jeho názor a přemýšleli o tom, jak užijí těchto peněz, získaných za cenu takových útrap.
Hatteras zůstával téměř neviditelný. Neúčastnil se ani lovů, ani vycházek. Nikterak se nezajímalo meteorologické úkazy, jež vzbuzovaly doktorův údiv. Žil jedině v myšlence, obsažené ve dvou slovech: severní pól. Myslel jen na tu chvíli, až Forward, konečně volný, opět nastoupí svoji dobrodružnou cestu.
Celkem byl obecným pocitem na lodi smutek. Vskutku, nic není truchlivější, než pohled na takovou zajatou loď, která už nespočívá ve svém přirozeném živlu, jejíž formy jsou změněny pod těmito hustými vrstvami ledu, nemá žádné podoby, stvořena pro pohyb nemůže se pohybovat, je změněna na dřevěný dům, na skladiště, ve stálé obydlí, ona, jež dovede vzdorovat větru a bouřím! Tato nepravidelnost, tato falešná situace vnášela do srdcí nevyslovitelný pocit nepokoje a lítost.
Za těchto hodin nečinnosti pořádal doktor svoje cestovní zápisky, jejichž věrnou reprodukcí je toto vypravování, nebyl nikdy nezaměstnaný a jeho klidná mysl se nezměnila. Ale s uspokojením viděl, že se blíží konec vichřice a chystal se podnikat opět obvyklé honby.
3. listopadu v šest hodin ráno a za teploty pět stupňů pod nulou (-21° Celsia) vyrazil ve společnosti Johnsona a Bella. Ledové pláně byly jednolité, sníh, jehož za předešlých dní napadlo velmi hojně a jenž ztuhl mrazem, poskytoval dostatečně vhodný podklad k pochodu, suchý a ostrý mráz řezal ovzduší, měsíc svítil s nevyrovnatelnou čistotou a kouzlil překvapující světelné hry na sebemenších vyvýšeninách půdy, šlépěje byly na svých okrajích světlé a zanechávaly jakoby světlou stopu na cestě lovců, jejichž dlouhé stíny se táhly po ledě s překvapující čistotou.
Doktor s sebou vzal svého přítele Duka, při honbě na zvěř mu dával přednost před grónskými psy a to právem, tito jsou za podobné okolnosti málo na prospěch a nezdá se, že by měli posvátný zápal druhů z mírných zeměpásů. Duk běžel, čenichal po zemi a často se zastavil nad ještě čerstvou medvědí stopou. Nicméně přes jeho obratnost lovci nepotkali za dvě hodiny pochodu ani zajíce.
„Cožpak zvěř pocítila potřebu vystěhovat se na jih?“ řekl doktor a zastavil se u paty jakéhosi hummoku.
„Zdálo by se, pane Clawbonny,“ odpověděl tesař.
„Já si to nemyslím,“ řekl Johnson, „zajíci, lišky a medvědi jsou na toto podnebí zvyklí, podle mého mínění způsobila jejich zmizení poslední bouře. Ale s jižními větry se zase brzy vrátí. Ah, kdybyste mluvili o sobech nebo o pižmonech, to by bylo něco jiného.“
„A přece na Melvillově ostrově lze tato zvířata najít v četných stádech,“ řekl doktor, „leží jižněji, že ano, a při svém přezimování měl Penny stále hojnost této velkolepé zvěře.“
„My máme asi méně štěstí,“ odpověděl Bell, „kdybychom se mohli aspoň zásobit medvědím masem, nemuseli bychom si stěžovat.“
„Právě v tom spočívá potíž,“ namítl doktor, „že medvědi se mi zde zdají velmi vzácní a plaší, nejsou ještě dost civilizovaní, aby nám přišli do rány.“
„Bell mluví o medvědím mase,“ řekl Johnson, „ale tuk tohoto zvířete je nyní více žádoucí, než jeho maso a kožešina.“
„Máš pravdu, Johnsone,“ odpověděl Bell, „myslíš pořád na palivo?“
„Jak na ně mohu nemyslet? I když ho budeme co nejvíce šetřit, nezbývá nám ho ani na tři týdny!“
„Ano,“ řekl doktor, „zde vězí opravdové nebezpečí, neboť máme teprve počátek listopadu a ve studeném zeměpásu je nejchladnějším měsícem únor, nicméně při nedostatku medvědího tuku můžeme spoléhat na tuk tulení.“
„Ne dlouho, pane Clawbonny,“ odpověděl Johnson, „tato zvířata nás brzy opustí, buď kvůli zimě nebo ze strachu se už brzy nebudou objevovat na povrchu ledů.“

„Vidím tedy," řekl doktor, „že je naprosto nutné vrhnout se na medvědy, a přiznávám, že je to věru nejužitečnější zvíře těchto krajin, neboť nám může poskytnout potravu, oděv, světlo a topivo, které člověk potřebuje. Slyšíš, Duku," řekl doktor a pohladil psa, „potřebujeme medvědy, příteli, hledej, hledej!"
Duk, který v té chvíli čenichal po ledě, vyrušen doktorovým hlasem a pohlazením, se pojednou rozběhl s prudkostí šipky. Hlučně štěkal a přes větší vzdálenost doléhal jeho štěkot silně až k lovcům.
Daleká slyšitelnost zvuku při nízké teplotě je překvapujícím zjevem, vyrovná se mu pouze jasnost souhvězdí na severní obloze, světelné paprsky a zvukové vlny se přenášejí na značné vzdálenosti, zvláště za suchých mrazů polárních nocí.
Vedeni tím vzdáleným štěkotem vrhli se lovci po Dukově stopě, museli uběhnout míli a doběhli bez dechu, neboť v takovém ovzduší se plíce brzy vyčerpají. Duk stál asi padesát kroků od obrovské hmoty, jež se pohybovala na vrcholu jakéhosi pahorku.
„Nu, je to výborné, naše přání se splnilo!" zvolal doktor a nabíjel ručnici.
„Medvěd, namouvěru, a pěkný medvěd," řekl Bell a nabíjel stejně jako doktor.
„Zvláštní medvěd," řekl Johnson a chystal se střelit teprve po obou společnících.
Duk zuřivě štěkal. Bell pokročil o dvacet kroků a vystřelil, ale zvíře nevypadalo, že je zasaženo, neboť dále klátilo těžce hlavou.
Johnson postoupil rovněž, pečlivě mířil a stiskl kohoutek své pušky.
„Dobrá," zvolal doktor, „ještě nic! Ah, prokletý lom paprsků, jsme ještě mimo dostřel, nezvykneme si na to nikdy! Tento medvěd je od nás vzdálen více než tisíc kroků!"
„Vpřed!" odpověděl Bell.
Tři společníci se prudce hnali ke zvířeti, které tato střelba nijak neznepokojila, zdálo se, že je neobyčejně velikého vzrůstu a aniž dbali na nebezpečí útoku, oddávali se lovci už radosti nad vítězstvím. Když doběhli na skutečný dostřel, vypálili. Medvěd, bezpochyby smrtelně raněn, učinil obrovský skok a padl u paty pahorku.
Duk se na něho vrhl.
„Podívejte, medvěd," řekl doktor, „kterého nebylo snadné skolit." „Jenom tři výstřely," řekl Bell s pohrdlivou tváří, „a je na zemi." „To je právě zvláštní," odpověděl Johnson.
„Jestli jsme naposledy nepřišli právě když měl zemřít stářím!" řekl doktor s úsměvem.
„Namouvěru, ať je starý nebo mladý," poznamenal Bell, „proto nebude méně dobrou kořistí."
S těmito slovy dorazili lovci k pahorku a ke svému velkému překvapení našli Duka, jak stojí nad mrtvolou bílé lišky!
„Ah, hrome," zvolal Bell, „to je pří1iš!"
„Opravdu, je to tak," řekl doktor, „zabili jsme medvěda a padla liška!"
Johnson vůbec nevěděl, co odpovědět.
„Dobrá," zvolal doktor s výbuchem smíchu, do něhož se mísila zlost, „opět lom paprsků! Pořád lom paprsků!"
„Co tím chcete říci, pane Clawbonny?" zeptal se tesař.
„Eh, ano, příteli, oklamal nás co do rozměrů, právě jako co do vzdálenosti! Ukázal nám medvěda v liščí kůži! Podobný omyl se přihodil nejednou lovcům za stejných okolností. Nuže, to je účinek naší bujné obrazotvornosti."
„Opravdu," řekl Johnson, „ať je to medvěd nebo liška - stejně je sníme. Vezměme ji."
Ale v tom, když si chtěl naložit zvíře na ramena, vykřikl lodní mistr: „Oh, to je ještě pěknější!"
„Copak?" zeptal se doktor.
„Hleďte, pane Clawbonny, hleďte, tato bestie má na krku obojek!" „Obojek?" opáčil doktor a sklonil se ke zvířeti.
Opravdu, bílou liščí kožešinou prosvítal zpola odřený měděný obojek. Doktor se domníval, že na něm vidí vyrytá písmena, jediným hmatem jej sňal z krku, na němž byl zřejmě už dlouho zavěšen. „Co to má znamenat?" zeptal se Johnson.
„To má znamenat," odpověděl doktor, „že jsme právě zabili lišku, které je víc než dvanáct let, přátelé, lišku, která byla chycena Jamesem Rossem roku 1848."
„Je to možné?" vykřikl Bell.
„Je to nepochybné, lituji, že jsme skolili toto ubohé zvíře! Za svého přezimování napadlo Jamese Rosse nachytat množství bílých lišek, na krk jim zavěsil měděné obojky, do nichž byla vyryta jména jeho lodí a také místo skladišť. Tato zvířata proběhnou za potravou rozlehlá území a James Ross doufal, že jedno z nich by mohlo padnout do rukou některým lidem z Franklinovy výpravy. To je celé vysvětlení a toto ubohé zvíře, které mohlo zachránit dvě mužstva, právě zbytečně padlo našimi kulkami."
„Namouvěru, nesníme je," řekl Johnson, „ostatně dvanáctiletá liška! V každém případě si však ponecháme její kůži na důkaz tohoto podivného setkání."
Johnson si hodil zvíře na ramena. Lovci zamířili k lodi, řídíce se hvězdami. Jejich výprava však přece jen nebyla bezvýsledná: podařilo se jim skolit několik párků sněhulí.
Hodinu před jejich příchodem na Forward se udál úkaz, který vzbudil doktorův nejvyšší údiv. Byla to pravá sprška padajících hvězd -, mohlo se jich napočítat na tisíce jako raket v ohňostroji a byly krásně bílé, zář měsíce pobledla. Oči se nemohly vynadívat na tento nádherný úkaz, který trval několik hodin. Podobný jev pozorovali v Grónsku moravští bratři roku 1799. Dalo by se říci, že je to skutečná slavnost, kterou nebe uspořádalo na zemi v těch pustých šířkách. Po návratu na loď strávil doktor celou noc pozorováním tohoto úkazu, který skončil kolem sedmé hodiny ranní za hlubokého ticha ovzduší.

XXVI. KAPITOLA
Poslední kousek uhlí

Zdálo se, že medvědi se nedají ulovit -, ve dnech 4., 5. a 6. listopadu bylo zabito několik tuleňů. Protože pak se vítr změnil, stoupla teplota o několik stupňů, ale sněhové drifty (vánice) začaly opět s nepřirovnatelnou prudkostí. Bylo zcela nemožné opustit loď a bylo mnoho práce s potíráním vlhkosti. Koncem týdne vydaly hustiče hodně ledu.
15. listopadu se počasí opět změnilo a teploměr klesl vlivem jistých atmosférických okolností na čtyřiadvacet stupňů pod nulou (- 31° Celsia). To byla dosud nejnižší teplota. Za klidného ovzduší byl takový mráz ještě snesitelný, ale pak zavál vítr, který se snad skládal z ostrých vln, procházejících vzduchem.
Doktor velmi litoval, že je tak uvězněn, neboť sníh, zpevněný větrem, poskytoval pevnou půdu pro chůzi a mohl by se pokusit o dalekou vycházku.
Nicméně je třeba říci, že každý rychlejší pohyb za takového mrazu brzy ztíží dýchání. Člověk nedovede vykonat ani čtvrtinu své obvyklé práce, železnými nástroji není možné pracovat, chopí-li se jich ruka neopatrně, pocítí bolest, podobnou spálení, a kusy její kůže zůstanou přilepeny na předmětu, kterého jste se neprozřetelně dotkli.
Mužstvo, odkázané na loď, bylo tedy omezeno na dvouhodinovou procházku po pokryté palubě, kde bylo dovoleno kouřit, neboť ve společné místnosti bylo kouření zakázáno.
Tam, sotvaže oheň trochu zeslábl, prostupoval led stěny a skuliny v podlaze, kolíky, železné hřeby, kovové plotny, se rázem pokryly vrstvou ledu.
Náhlost tohoto úkazu přiváděla doktora k údivu. Lidský dech se srážel ve vzduchu a přecházel ze stavu plynného do stavu pevného a padal kolem nich jako sníh. Jen několik stop od kamen nabýval mráz na síle a lidé se zdržovali u ohně a úzce se k sobě tiskli.
Nicméně doktor jim radil, aby se otužovali, aby se spřátelili s touto teplotou, jež zajisté ještě neřekla svoje poslední slovo, doporučoval jim, aby svou pokožku navykali na tuto palčivost a předcházel je vlastním příkladem, avšak lenivost anebo zmalátnělost většinu z nich přibíjela k jejich místu, nechtěli se ani hýbat a raději usínali při této mizerné teplotě.
A přece podle doktorových slov neexistovalo vůbec žádné nebezpečí v tom, že se vystavili velikému mrazu, když vyšli z vytopené síně, tyto náhlé přechody škodí pouze zpoceným lidem, doktor uváděl příklady na důkaz svého tvrzení, ale jeho lekce byly marné nebo téměř marné.
Pokud se týká Johna Hatterase, ten, jak se zdálo, tuto zimu nepociťoval. Procházel se mlčky, pořád stejně rychle.
Cožpak mráz neměl moc nad jeho energetickou soustavou? Cožpak měl v nejvyšším stupni výhodu přirozené teploty, kterou hledal u svých lodníků?
Byl svojí utkvělou myšlenkou tak obrněn, že odolával vnějším vlivům? Jeho lidé ho s krajním údivem viděli čelit těmto čtyřiadvaceti stupňům pod nulou, opouštěl loď na celé hodiny a vracel se, aniž jeho tvář jevila známky zimy.
„Tento člověk je zvláštní," říkal doktor Johnsonovi, „přivádí k podivu i mě! Má v sobě horoucí výheň! To je jedna z nejsilnějších povah, které jsem ve svém životě studoval."
„Faktem je," odpovídal Johnson, „že přechází a obchází pod širým nebem, aniž by se oděl tepleji než v červnu!"
„Oh, otázka obleku znamená málo," řekl doktor, „nač by se oblékal teple ten, kdo sám nedovede vydávat teplo? To by bylo jako zahřívat kus ledu tím, že by se zabalil do vlněné pokrývky! Ale Hatteras to nepotřebuje, je tak složen a nepřekvapilo by mě, kdyby vedle něho bylo tak horko jako vedle žhavého uhlu."
Johnson, který měl na starosti udržovat v ledu otevřenou díru, zpozoroval, že led je tlustý více než deset stop.
Téměř každou noc mohl doktor pozorovat velkolepou severní zář, od čtyř hodin do osmi večer byla obloha na severu jemně zbarvena, pak nabylo toto zbarvení pravidelný tvar s bledě žlutým lemem, jehož konce, zdálo se, se skláněly na ledoviště. Ponenáhlu na oblohu vystupoval světlý pás podél magnetického poledníku a byl zbrázděn načernalými pruhy, paprsky jakési světlé látky vybíhaly, prodlužovaly se, zmenšujíce nebo zvyšujíce svůj třpyt, když úkaz dospěl k svému nadhlavníku, skládal se často z několika oblouků, které se koupaly v červených, žlutých nebo zelených vlnách světla. Bylo to oslnění, nepřirovnatelná podívaná. Brzy se spojily různé křivky v jednom bodě a utvořily severní koruny nebeské nádhery. Konečně splynuly oblouky s oblouky, skvělá zář bledla, intenzívní paprsky se rozplynuly v bledá, matná, neurčitá, nejistá světla a podivuhodný úkaz byl oslaben, téměř vyhaslý, a rozplynul se nepozorovaně v temných jižních mracích.
Nepochopíte kouzla takové podívané ve vysokých šířkách, aspoň osm stupňů od pólu, severní záře, pozorované v krajinách mírného zeměpisného pásma, o tom neposkytují ani slabý pojem! Zdá se, že Prozřetelnost chtěla těmto končinám vyhradit svoje nejvíce překvapující zázraky.
Dokud svítil měsíc, ukazovaly se také četné vedlejší měsíce, několik jejich obrazů se pak objevilo na obloze, a zvyšovaly jeho zář, často také obklopila obyčejná měsíční kola noční hvězdu, jež zářila uprostřed světlého kruhu pronikavým jasem.
26. listopadu byl silný příliv a voda prudce vyrazila dírou v ledu, tlustá ledová vrstva byla jako otřesena vzedmutím se moře a temný praskot ohlašoval podmořský zápas, naštěstí loď vězela pevně ve svém loži a jenom její řetězy pracovaly s lomozem, ostatně, předvídaje tento případ, dal je Hatteras přitáhnout.
Následující dny byly ještě studenější, obloha se zatáhla hustou mlhou, vítr zvedal nakupený srun, bylo nesnadné poznat, vzniká-li tato vánice na obloze nebo na icefieldech, byl to nevýslovný zmatek.
Mužstvo se zabývalo rozličnými pracemi uvnitř, hlavní spočívala v tom, že připravovali tulení tuk a olej, proměnili ho ve zledovatělé kusy, které bylo nutné zpracovat sekerou, rozbíjeli tento led na kousky, jejichž tvrdost se rovnala tvrdosti mramoru, získali tak asi deset soudků tohoto tuku. Jak vidět, byla každá nádoba zbytečná anebo téměř zbytečná, ostatně by asi praskly roztažením tekutiny přetvořené mrazem na led.
Osmadvacátého klesl teploměr na dvaatřicet stupňů pod nulou (-36° Celsia), zbývalo už jen asi na deset dní uhlí a každý s hrůzou viděl blížit se okamžik, kdy bude palivo spotřebované.
Z úspory dal Hatteras vyhasnout v kamnech dynety a od té doby museli Shandon, doktor a on sdílet společnou

místnost mužstva. Hatteras byl tedy více ve styku se svými lidmi, kteří na něho vrhali tupé a divoké pohledy. Slyšel jejich žaloby, výčitky, ba i hrozby, a nemohl je potrestat. Ostatně se zdál hluchý ke všem poznámkám. Nežádal pro sebe nejbližší místo u ohně. Zůstával v koutě, ruce zkříženy, beze slova.
Přes doktorovo doporučení se Pen a jeho přátelé bránili provádět sebemenší pohyby, trávili celé dny opřeni o kamna, anebo pod přikrývkami svých rohoží, proto brzy nastala v jejich zdraví změna, nemohli odolat osudnému vlivu podnebí a na lodi se objevily strašné kurděje.
Doktor však již dávno začal každé ráno rozdávat citronovou šťávu a vápenité pastilky, ale tyto prostředky, obyčejně tak účinné, měly na nemocné jenom slabý účinek a nemoc se brzy ukázala ve své plné hrůze, když rozpoutala svůj volný průběh.
Jaká je to podívaná na tyto nešťastníky, jejichž nervy a svaly se stahovaly bolestí! Jejich nohy neobyčejně opuchly a pokrývaly se velikými, tmavomodrými skvrnami, jejich krvácející dásně, naběhlé rty propouštěly nanejvýš nečlánkované zvuky, sedající krev, úplně zkažená, shnilá, nedodávala život končetinám těla.
Clifton byl touto krutou nemocí zachvácen první, brzy i Gripper, Brunton a Strong museli přestat vystupovat ze svých rohoží. Ti, které nemoc ještě ušetřila, nemohli ujít podívané na tyto útrapy, neboť mimo společnou místnost nebylo jiné přístřeší, bylo nutné tam zůstat, tak se místnost brzy změnila v nemocnici, neboť z osmnácti lodníků Forwardu jich bylo zakrátko třináct zachváceno kurdějemi. Pen, jak se zdálo, měl nákaze uniknout, jeho silná přirozenost jej od ní chránila.
Shandon pocítil první známky blížící se choroby, ale ta nešla daleko a pohyb ho udržel při dostatečném zdraví.
Doktor pečovalo své nemocné s největší obětavostí a jeho srdce se svíralo při útrapách, kterou nedovedl odstranit.
Nicméně hleděl vyloudit co nejvíce veselosti z prsou zoufalého mužstva, jeho slova, útěchy, filozofické úvahy, šťastné nápady rušily jednotvárnost dlouhých dnů bolesti, četl hlasitě, jeho překvapující paměť ho zásobila zábavnými povídkami, zatímco lidé, dosud zdraví, obklopovali kamna těsným kruhem, ale sténání nemocných, nářky, výkřiky zoufalství, ho často rušily a když zanechal svůj příběh, stával se opět pozorným a obětavým lékařem.
Ostatně jeho zdraví odolávalo, nehubnul, jeho tělnatost nahrazovala nejlepší oděv, a jak říkal, byl velmi dobře oděn, jako tuleň nebo velryba, kteří díky svým tlustým vrstvám tuku, snášejí snadno návaly arktické zimy.
Hatteras netrpěl ani tělesně ani duševně. Dokonce se zdálo, že ani útrapy jeho mužstva ho nedojímají. Snad nedovoloval pohnutí, aby se odrazilo na jeho tváři, a přece by byl bedlivý pozorovatel nejednou spatřil, že pod tímto obalem ze železa bije lidské srdce.
Doktor jej analyzoval, studoval a nemohl vyzkoumat tuto podivnou soustavu, tuto nadpřirozenou povahu.
Teploměr ještě klesl, promenáda na palubě zůstala opuštěna, jenom eskymáčtí psi se po ní prohánělí a vydávali žalostný štěkot.
U kamen byl pořád jeden muž na stráži a bděl nad ohněm, bylo důležité nenechat jej vyhasnout, jakmile oheň zeslábl, plížila se do síně zima, na stěnách se objevoval led a vlhkost, náhle houstnoucí, padala jako sníh na nešťastné obyvatele brigy. Za těchto nevýslovných muk nadešel 8. prosinec, toho dne ráno se šel doktor podívat na svůj teploměr, zavěšený venku. Našel rtuť v kuličce úplně zamrzlou.
„Dvaačtyřicet stupňů pod nulou!“ řekl si s hrůzou.
A ten den hodili do kamen poslední kousek uhlí na lodi.

XXVII. KAPITOLA
Veliké mrazy o vánocích

Potom nadešla chvíle zoufalství. Pomyšlení na smrt, a to na smrt zmrznutím, se objevilo v celé své hrůze. Poslední kousek uhlí hořel a temně praskal, již oheň hrozil, že ochabne a teplota v místnosti citelně klesla. Ale Johnson šel pro několik kusů onoho nového paliva, které poskytla mořská zvířata, a naložil je do kamen, k nim přidal koudele nasáklé tukem a brzy dosáhl dostatečné teploty. Zápach tohoto tuku byl velmi nesnesitelný, ale jak se ho zbavit? Bylo nutné snášet jej. Johnson sám uznával, že jeho prostředku není mnoho a že by s ním v měšťanských liverpoolských domech nepochodil.
„A přece,“ doložil, „bude snad mít tato velmi nepříjemná vůně dobrý následek.“
„Jakýpak?“ otázal se tesař.
„Přivábí sem bezpochyby medvědy, neboť ti milují tyto výpary.“
„Dobrá,“ namítl Bell, „a musíme mít medvědy?“
„Příteli Belle,“ odpověděl Johnson, „nemůžeme už spoléhat na tuleně, zmizeli a to nadlouho, nepřijdou-li nás zásobit medvědi palivem, nevím, co se s námi stane.“
„Máš pravdu, Johnsone, náš osud ještě zdaleka není zabezpečen, tato situace je děsivá. A bude-li nám chybět topivo tohoto druhu…, nevidím prostředek…“
„Je ještě jeden!“
„Ještě jeden?“ zeptal se Bell.
„Ano, Belle, pro nejhorší případ…, ale kapitán nikdy… A přece snad na to dojde.“
Starý Johnson zavrtěl smutně hlavou a oddal se tichému přemýšlení, z něhož jej Bell nechtěl vyrušovat. Věděl, že tyto kusy tuku, tak těžce získané, nevydrží ani osm dní přes nejpřísnější spořivost.
Lodní mistr se nemýlil. Několik medvědů, přilákaných páchnoucími výpary, bylo vidět nablízku Forwardu, zdraví lidé se vydali na lov, ale tato zvířata jsou nadána pozoruhodnou rychlostí a lstivostí, kterou maří veškeré úskoky, nebylo možné se k nim připlížit a nejobratnější kulky je nezasáhly.
Mužstvu brigy vážně hrozila smrt zimou, nebylo by schopné, aby osmačtyřicet hodin vzdorovalo takové zimě, jaká vnikala do společné místnosti. Každý s hrůzou viděl blížit se konec posledního kousku paliva.

Nuže, ten den nadešel 20. prosince o třetí hodině odpoledne. Oheň uhasl, lodníci, stojíce v kole okolo kamen, na sebe hleděli vyjevenýma očima. Hatteras zůstal ve svém koutě bez hnutí, doktor se podle svého zvyku rychle procházel, nevěděl už, co vymyslet.
Náhle klesla teplota v místnosti na sedm stupňů pod nulou (-22° Celsia).
Ale když byl doktor se svojí fantazií v koncích, když už nevěděl, co teď, věděli to za něj jiní. Tedy Shandon, chladný a odhodlaný, Pen s hněvem v očích a dva nebo tři z jejich přátel, ti, kteří se ještě mohli vléci, přistoupili k Hatterasovi.
„Kapitáne," řekl Shandon.
Kapitán, pohroužený do svých myšlenek, ho neslyšel. „Kapitáne!" opakoval Shandon a dotkl se ho rukou. Hatteras se vzpřímil.
„Pane?" řekl.
„Kapitáne, nemáme už oheň."
„Nuže?" odpověděl Hatteras.
„Hodláte-li nás nechat zemřít zimou," řekl Shandon se strašlivou ironií, „prosíme, abyste nám to řekl."
„Hodlám," odpověděl Hatteras vážným hlasem, „žádat, aby zde každý vykonal svoji povinnost až do konce!"
„Je něco nad povinností, kapitáne," řekl první důstojník, „a to právo na sebezachování. Opakuji vám, že nemáme oheň, a potrvá-li to tak, nebude z nás za dva dny naživu ani jediný!"
„Nemám dřevo," odpověděl temně Hatteras.
„Nuže," vykřikl prudce Pen, „nemáte-li už dříví, vezmeme si je, kde je najdeme!"
Hatteras zbledl hněvem.
„A kde?" řekl.
„Na lodi," odpověděl drze lodník.
„Na lodi?" opakoval kapitán, ruce sevřeny v pěst, oči jiskřící. „Zajisté," odpověděl Pen, „nemůže-li už loď nést svoje mužstvo, bude spálena!"
Na počátku této věty popadl Hatteras sekeru, ke konci se sekera vznesla nad Penovu hlavu.
„Darebáku!" vykřikl.
Doktor se vrhl k Penovi a odstrčil ho, sekera dopadla na zem a hluboko ji rozštípla. Johnson, Bell, Simpson se seskupili okolo Hatterase, zdáli se připraveni přispět mu na pomoc. Přesto žalostné, plačtivé, bolestné hlasy vycházely z rohoží, změněných na lože umírajících.
„Oheň, oheň!" volali nemocní ubožáci, kteří byli zkřehlí zimou pod svými pokrývkami.
Hatteras se násilně ovládl a po několika okamžicích mlčení pronesl klidným hlasem tato slova:
„Zničíme-li svoji loď, jak se dostaneme nazpět do Anglie?"
„Pane," odpověděl Johnson, „snad bychom mohli bez škody spálit méně potřebné části, plošinu, pažení…"
„Zbudou určitě čluny," řekl Shandon. „A ostatně, kdo nám zabrání ze zbytků dřívější lodi zbudovat jinou, menší…?"
„Nikdy!" odpověděl Hatteras.
„Ale…" namítlo několik lodníků hlasitě.
„Máme veliké množství lihu," řekl Hatteras, „spalte jej do poslední kapky!"
„Nuže, když nám také nepomůže!" řekl Johnson se strojenou důvěrou, ke které však mělo jeho srdce daleko.
A pomocí knotů, namočených do lihu, jehož bledý plamen olizoval stěny kamen, bylo možno teplotu v místnosti zvýšit o několik stupňů.
Ve dnech následujících po tomto smutném výjevu, stočil se vítr opět k jihu a teplota se zvýšila, v chladném ovzduší se chumelil sníh. Za méně vlhkých hodin dne mohli někteří z mužů opustit loď, ale bolesti očí a kurděje zadržely většinu z nich na lodi, ostatně nebylo možné ani lovit, ani chytat ryby.
Ostatně, byla to jen krátká přestávka v prudkých a krutých mrazech a pětadvacátého, když se vítr neočekávaně otočil, zmizela opět zmrzlá rtuť v kuličce přístroje, museli se tedy spoléhat na lihový teploměr, který nezamrzne ani při nejtužších mrazech.
Doktor s hrůzou zjistil šedesát stupňů pod nulou (-52° Celsia). Sotva kdy museli lidé snášet takovou zimu.
Led pokryl podlahu dlouhými, kolmými zrcadly, hustá mlha naplnila místnost, vlhkost padala jako hustý sníh, nebylo už vidět, lidské teplo ustupovalo z končetin, nohy a ruce modraly, hlavu jako by svíralo železo a mozek zmatený, menšící se, mrznoucí, začínal třeštit. Hrozné znamení, jazyk už nedovedl článkovat slova.
Od onoho dne, kdy Hatterasovi pohrozili, že mu spálí loď, kapitán po dlouhé hodiny hlídal na palubě. Bděl, pozoroval. Vždyť toto dřevo bylo jako jeho vlastní tělo! Uřežou část jeho těla, když uřežou kousek tohoto dřeva! Byl ozbrojen a pečlivě hlídal, necitelný vůči mrazu, vůči sněhu, vůči tomuto ledu, který jeho oděv natolik mrazil, že si připadal jakoby zahalený do žulového kyrysu. Duk, který ho chápal, za ním štěkal a provázel jej vytím.
Přece však 25. prosince sestoupil do společné místnosti. Když vynaložil poslední zbytek své energie, zamířil doktor přímo k němu.
„Hatterasi," řekl mu, „zemřeme na nedostatek tepla."
„Nikdy!" odpověděl Hatteras, protože dobře věděl, na jakou otázku tímto odpovídá.
„Musí to být," řekl doktor jemně.
„Nikdy," opakoval Hatteras důrazněji, „nikdy k tomu nesvolím! Ať mne neposlechnou, když chtějí!"
To znamenalo, že jim dává volnost v jednání. Johnson a Bell vyběhli na palubu. Hatteras slyšel, jak dřevo jeho brigy praští pod jejich sekerami. Plakal.
Ten den byl Boží hod vánoční, rodinná slavnost v Anglii, večer dětských radovánek! Jak hořká byla vzpomínka na rozradostněné děti kolem ještě zeleného stromu! Kdo by si nepřipomněl veliké kusy pečeně, které pro tuto příležitost dodá ztučnělý skot? A ty dorty, ty koláče, v nichž se pro ten den shromáždily přísady všeho druhu, tak drahé

anglickým srdcím? Ale zde je jen bolest, zoufalství, nejvyšší bída a jako vánoční nadílka kusy dřeva z lodi, zapadlé hluboko ve studeném zeměpásu!
Nicméně díky ohni se do duší lodníků vrátily cit a síla, horké nápoje, čaj a káva, měly rázem dobrý účinek a naděje je věcí pro duši tak potřebná, že opět začali doufat. Za těch okolností se skončil osudný rok 1860, jehož předčasná zima zmařila smělé Hatterasovy záměry.
Nuže, stalo se, že právě 1. leden r. 1861 byl vyznačen nenadálým objevem. Bylo trochu méně zima, doktor se zase pustil do svých obvyklých studií, četl zprávy sira Edwarda Belchera o jeho výpravě do polárních moří. Náhle ho zarazilo místo, kterého si dosud nevšiml. Četl znova: nebylo možno se mýlit.
Sir Edward Belcher vypravoval, že dospěl ke konci Královnina průlivu, kde objevil důležité stopy po přechodu a pobytu lidí.
„Jsou to," řekl, „zbytky obydlí vynikajících nade vše, co lze připisovat hrubým stavbám kočovných eskymáckých čeledí. Jejich zdi sedí dobře ve vyhloubené zemi, vnitřní podlaha, pokrytá tlustou vrstvou pěkného štěrku, byla vydlážděna. Bylo tam vidět hojnost sobích mrožích a tuleních kostí. Našli jsme tam uhlí."
Při posledních slovech vznikla v doktorově mozku myšlenka, vzal knihu a šel to místo ukázat Hatterasovi.
„Uhlí?" vykřikl Hatteras.
„Ano, Hatterasi, uhlí, to je pro nás spása!"
„Uhlí na tomto pustém pobřeží?" řekl Hatteras. „Ne to není možné!"
„Proč o tom pochybovat, Hatterasi? Belcher by ten případ nezaznamenal, kdyby si jím nebyl jistý, kdyby jej neviděl na vlastní oči."
„Nuže, a co z toho, doktore?"
„Nejsme ani sto mil od pobřeží, kde Be1cher spatřil toto uhlí! Copak je to - vycházka sto mil! Nic. Často byly prováděny po ledě daleko delší výpravy a za právě tak velikých mrazů. „Pojďme tedy, kapitáne!"
„Vzhůru!" zvolal Hatteras, který se rázem rozhodl a při čilosti své fantazie viděl možné vyhlídky na záchranu.
Johnson byl o tomto rozhodnutí okamžitě vyrozuměn, schválil tento záměr a oznámil jej svým společníkům. Jedni mu tleskali, jiní jej přijali lhostejně.
„Uhlí na tomto pobřeží?" řekl Wall, schoulený na svém loži bolesti. „Nechme je," odpověděl mu záhadně Shandon.
Avšak než se započalo s přípravami na cestu, chtěl Hatteras zcela přesně poznat polohu Forwardu. Pochopíte snadno důležitost tohoto výpočtu a proč musela být tato poloha matematicky zjištěna. Když budou vzdáleni od lodi, nemohli by ji najít bez určitých čísel.
Hatteras tedy vystoupil na palubu, zachytil v různých chvílích měsíční vzdálenost a poledníkovou výšku hlavních hvězd.
Toto pozorování bylo krajně nesnadné, neboť za nízké teploty se pokrývaly, (jakmile Hatteras dýchl), sklo a zrcadla přístroje vrstvou ledu, nejednou byla jeho víčka zcela spálena, když se jimi dotknul mědi dalekohledů.
Nicméně získal velmi přesné základy pro své výpočty, a šel je provést do místnosti. Když tuto práci skončil, zvedl překvapeně hlavu, vzal mapu, poznamenal na ní polohu a pohlédl na doktora.
„Nuže?" otázal se doktor.
„Ve které šířce jsme byli na počátku přezimování?"
„Ale na osmasedmdesátém stupni patnácti minutách šířky a pětadevadesáti stupních pětatřiceti minutách délky, přesně na pólu mrazu."
„Nuže," připojil Hatteras tlumeným hlasem, „naše ledoviště se pohybuje! Jsme o dva stupně severněji a více na západ, aspoň tři sta mil od vašeho skladiště uhlí!"
„A tito nešťastníci to nevědí! …" zvolal doktor.
„Tiše!" řekl Hatteras a položil prst na rty.

XXVIII. KAPITOLA
Přípravy k odchodu

Hatteras nechtěl svoje mužstvo seznámit s touto novou situací. Měl pravdu. Kdyby tito nešťastníci věděli, že jsou unášeni na sever neodolatelnou silou, byly by snad zešíleli zoufalstvím. Doktor to pochopil a schválil kapitánovo mlčení.
Ten si do srdce zavřel dojmy, které na něho tento objev učinil. Byl to jeho první okamžik štěstí po dlouhých měsících, strávených v ustavičném boji se živly. Byl zanesen o sto padesát mil výše na sever, téměř na osm set mil od pólu! Ale tuto radost skrýval tak hluboko, že ji doktor ani netušil. Tázal se sice sám sebe, proč Hatterasovy oči tak nezvykle září, ale to bylo vše a tak přirozená odpověď na tuto otázku mu ani nepřišla na mysl.
Tím, že se Forward blížil k pólu, vzdálil se od onoho skladiště uhlí, pozorovaném sirem Edwardem Belcherem, místo sto mil by byli museli k němu jít dvě stě padesát mil na jih. Nicméně po krátkém sporu o tomto tématu mezi Hatterasem a Clawbonnym bylo rozhodnuto tu cestu podniknout.
Jestliže Be1cher mluvil pravdu - a o jeho pravdomluvnosti se nemuselo pochybovat - musely být věci v takovém stavu, v jakém je zanechal. Od r. 1853 ani jediná nová výprava nezamířila na tyto poslední pevniny. V těchto šířkách by potkali jen několik nebo žádného Eskymáka. Nešťastná příhoda na ostrově Beechey se nemohla opakovat na pobřeží New Cornwallis. Nízká teplota tohoto podnebí konzervovala nekonečné předměty ponechané jejímu vlivu. Všechny okolnosti se tedy jevily příznivě pro tuto vycházku po letech.
Vypočetlo se, že by cesta mohla trvat nejvýše čtyřicet dní, a náležité přípravy vykonal Johnson.
Jeho péče se vztahovala především k saním, měly grónský tvar, široké pětatřicet palců a dlouhé čtyřiadvacet stop.

Eskymáci budují saně, přesahující často padesát stop. Tyto se skládaly z dlouhých prken vpředu a vzadu zahnutých a držených jako luk dvěma silnými provazy. Toto zařízení jim dodávalo jistou pružnost, takže nárazy se stávaly méně nebezpečné. Saně se po ledě pohybovaly pohodlně, ale když sněžilo a bílé vrstvy ještě neztuhly, přidělaly se dvě kolmé postranice a takto zdviženy mohly saně ujíždět, aniž byly těžší. Ostatně, když se třely se směsicí síry a sněhu podle metody Eskymáků, klouzaly velmi snadno.
Jejich přípřež se skládala ze šesti psů, tato zvířata, přes svoji hubenost silná, příliš netrpěla, jak se zdálo, drsnou zimou. Jejich výstroje z daňčí kůže byly v dobrém stavu, bylo možné se spolehnout na povoz, který uppemawičtí Gróňané svědomitě prodali. A těchto šest zvířat mohlo utáhnout dva tisíce liber, aniž se příliš unavili.
Předměty k táboření byly stan pro případ, že by nebylo možné zbudovat snowhouse (sněhová chýše), široká mackintoshová (Mackintosh - nepromokavá látka, nazvaná po svém vynálezci, anglickém chemikovi Ch. Mackintoshovi) plachta, která se měla prostřít na sníh, aby netál stykem s těly, a konečně několik vlněných pokrývek a buvolích kůží. Mimoto s sebou vzali halket-boat.
Zásoby se skládaly z pěti krabic pemmikanu, vážících asi čtyři sta padesát liber, počítali libru pemmikanu na muže a psa, těch bylo celkem sedm, počítaje v to Duka, lidí nemělo být více než čtyři. Vzali s sebou také dvanáct galonů lihu, to je téměř sto padesát liber, čaje a sucharů dostatečné množství, malou přenosnou kuchyni se značným množstvím knotů a koudele, prachu, kulek a čtyři dvojhlavňové pušky. Muži z výpravy se měli podle návodu kapitána Parryho opásat kaučukovými pásy, v nichž teplota těla a pohyb při chůzi udržovaly kávu, čaj a vodu v tekutém stavu.
Johnson se postaral obzvlášť také o snow-shoes (lyže), skládající se z dřevěných tyčí, opatřených rameny, na půdě zcela zmrzlé a ztvrdlé je velmi výhodně nahradily mokasíny z daňčí kůže, každý chodec se musel zásobit dvěma páry těch i oněch.
Tyto přípravy, tak důležité, neboť opomenutá maličkost mohla způsobit záhubu výpravy, si vyžádaly plné čtyři dny. Každé poledne dbal Hatteras na to, aby stanovil polohu své lodi, nepohybovala se už a bylo zapotřebí naprosté jistoty v tomto směru, aby se bezpečně vrátili.
Hatteras přemýšlel, kteří muži by měli jít s ním. Bylo to vážné rozhodnutí, některé bylo možné vzít s sebou, ale bylo také povážlivé zanechat je na lodi. Nicméně, záchrana všech závisela na zdaru výpravy, a kapitánovi se zdálo prospěšné vybrat především společníky jisté a osvědčené.
Shandon byl tedy vyloučen, nejevil ostatně v tomto ohledu pražádnou lítost. James Wall, úplně nemocný, se nemohl výpravy zúčastnit.
Stav nemocných se ostatně nehoršil, jejich ošetřování záleželo na opětovném tření a v silných dávkách citronové šťávy, bylo snadné obsluhovat je a vůbec k tomu nebylo zapotřebí doktorovy přítomnosti. Ten se tedy postavil do čela výpravy a jeho odchod nevzbudil nijaký odpor.
Johnson si z duše přál provázet kapitána při nebezpečném podniku, ale ten jej vzal stranou a řekl mu vzrušeným, téměř pohnutým hlasem:
„Johnsone, důvěřuji jen vám. Jste jediný důstojník, jemuž mohu svěřit svoji loď. Musím vás zde nechat, abyste bděl nad Shandonem a ostatními. Jsou zde upoutáni zimou, ale kdo zná ohavné záměry, kterých je schopna nenávist? Budete vybaven mými přesnými instrukcemi, které v případě potřeby odevzdají velení vašim rukám. Budete mým druhým já. Naše nepřítomnost potrvá nanejvýš čtyři až pět týdnů a budu klidný, budete-li zde, když zde nemohu být sám. Potřebujete dřevo, Johnsone. Vím to, ale pokud to bude možné, šetřte moji loď. Rozumíte mi, Johnsone?“
„Rozumím vám, kapitáne,“ odpověděl starý námořník, „a zůstanu zde, protože to považujete za nutné.“
„Díky!“ řekl Hatteras, stiskl svému lodnímu mistrovi ruku a dodal:
„Když se nevrátím, Johnsone, počkejte na nejbližší oblevu a pokuste se proniknout k pólu. Budou-li ostatní odporovat, nemyslete na nás a zaveďte Forward do Anglie.“
„Je to vaše vůle, kapitáne?“
„Moje pevná vůle,“ odpověděl Hatteras.
„Vaše rozkazy budou vykonány,“ řekl prostě Johnson.
Po tomto rozhodnutí litoval doktor svého bodrého přítele, ale musel uznat, že Hatteras jednal správně.
Ostatními dvěma společníky na cestě se stali tesař Bell a Simpson. Tento statný muž, statečný a oddaný, měl provádět platné práce při táboření na sněhu, ačkoliv byl méně odhodlaný, přece jen přijal účast ve výpravě, kde mohl být prospěšný ještě jako lovec a rybář.
Výprava se tedy skládala z Hatterase, Clawbonnyho, Bella, Simpsona a věrného Duka, znamenalo to tedy živit čtyři lidi a psa. Podle toho rozpočítávali zásoby.
V prvních dnech se teplota udržovala průměrně na třiatřiceti stupních pod nulou (-37° Celsia). Hatteras netrpělivě vyhlížel změnu počasí, několikrát se podíval také na tlakoměr, ale tomu se nedalo důvěřovat. Tento nástroj, jak se zdá, pozbývá v těchto vysokých šířkách svoji přesnost. Příroda v tomto podnebí dělá hodně výjimek ze svých obecných zákonů, třebaže čistá obloha nebyla vždy provázena mrazem a sníh neměl za následek stoupání teploty, tlakoměr tedy zůstával nejistý, což zpozorovali už mnozí námořníci v polárních mořích. Klesal při severním a východním větru, když stál nízko, ohlašoval pohodu, když stál vysoko, sníh nebo déšť. V důsledku toho nebylo možné spoléhat na jeho údaje.
Konečně 5. ledna přinesl východní vítr zvýšení teploty o patnáct stupňů. Hatteras se rozhodl vyrazit následující den, nemohl už vydržet dívat se, jak se mu jeho loď rozpadá před očima, celá dyneta zmizela v plamenech.
6. ledna tedy za sněhové vánice byl vydán rozkaz k odchodu, doktor udělil nemocným poslední rady. Bell a Simpson si beze slova vyměnili stisk ruky s přáteli. Hatteras chtěl dát hlasitě sbohem, ale viděl, že je obklopen zlými pohledy… Jak se mu zdálo, na Shandonových rtech spatřil ironický úsměv. Zmlkl. Snad dokonce okamžik váhal s odchodem, a vrhl pohled na Forward.

Ale svoje rozhodnutí už nemohl odvolat, naložené a zapřažené saně čekaly na ledovišti. Bell vykročil první, ostatní ho následovali. Johnson je doprovodil čtvrt míle, pak ho Hatteras požádal, aby se vrátil na loď. Starý námořník to učinil po dlouhém posunku na rozloučenou.
V té chvíli se Hatteras naposledy obrátil po brize a uviděl, jak konce jejích stěžňů mizí v tmavé chumelenici.

XXIX. KAPITOLA
Ledovými poli

Malý hlouček sestupoval k jihovýchodu. Simpson řídil přípřež saní. Duk mu horlivě pomáhal, aniž by se příliš divil řemeslu svých bratří. Hatteras a doktor kráčeli vzadu, zatímco Bell, jehož úlohou bylo zkoumat cestu, kráčel včele, ohledávaje led okovaným koncem své hole.
Stoupání teploměru věštilo brzký sníh, ten na sebe nedal dlouho čekat a brzy padal v hustých vločkách. Tato neprůhledná chumelenice se přidávala k obtížím cesty. Uchýlili se od přímé čáry, šlo se pomalu, přesto však mohli počítat průměrně tři mIle za hodinu.
Ledoviště, podléhající tlaku mrazu, tvořilo nerovný a hrbolatý povrch, nárazy saní se stávaly častější a podle nerovnosti cesty se saně často nakláněly ve znepokojujícím úhlu, ale nakonec vždy vyvázly.
Hatteras a jeho druhové se pečlivě halili do svých kožených oděvů, střižených podle grónské módy, nevynikaly sice úhledností, ale byly přizpůsobeny požadavkům podnebí. Tváře cestovatelů byly vroubeny těsnou kapucí, jíž nepronikal vítr ani sníh, jenom ústa, nos a oči byly vydány styku se vzduchem a tomu se nedalo zabránit, nic není tak nepohodlné jako vysoké nákrčníky a schránky na nos, jež brzy ztuhnou mrazem. Večer bylo možné je odstranit jedině sekerou, což je i v arktických mořích zastaralý způsob svlékání. Naopak bylo nutno ponechat volný průchod dechu, který před nějakou překážkou rázem zamrzne.
Nekonečná pláň se táhla s unavující jednotvárností, všude kusy ledu seskupené jednotvárně, hummocky, jejichž nepravidelnost se nakonec zdála pravidelná, balvany ztuhlé ve stejných tvarech a icebergy, mezi nimiž se klikatila hadovitá údolí. Šlo se s buzolou v ruce, cestovatelé mluvili málo. Otevřít ústa v tom chladném ovzduší znamenalo skutečné utrpení, mezi rty se náhle tvořily ostré ledové krystalky a teplo dechu je nedokázalo roztavit. Cesta ubíhala mlčky a každý zkoumal holí tuto neznámou půdu. Bellovy šlépěje se vtiskovaly do těchto měkkých vrstev, šli po nich pozorně a kudy šel on, mohli se odvážit i ostatní z hloučku.
Početné stopy medvědů a lišek se křížily ve všech směrech, ale první den nespatřili ani jediné z těchto zvířat. Honba na ně by byla ostatně nebezpečná a zbytečná, nemohli přetížit saně, beztoho již značně zatížené.
Na výpravách tohoto druhu hledí obyčejně cestovatelé zanechat skladiště potravin na cestě, uloží je do jam ve sněhu na ochranu od zvířat, ulehčujíce si tak na cestu a při návratu si poznenáhlu tyto zásoby, které nemohli vléci s sebou, vyzvednou.
Hatteras se k tomuto prostředku nemohl uchýlit, protože nevěděl, zda je na pohyblivém ledovci, na pevnině by bylo možné použít těchto skladišť, ale nikoliv na icefieldech, a nejistá cesta návratu na místa, jimiž se prošlo, velmi zpochybňovala.
V poledne zastavil Hatteras svůj malý hlouček pod ochranou ledové stěny, snídaně se skládala z pemmikanu a horkého čaje. Osvěžující účinek tohoto nápoje způsobil pravé dobrodiní a cestovatelé to pocítili.
Na cestu se vydali opět po hodinovém odpočinku, za tento první den chůze urazili asi dvacet mil, večer byli lidé i psi vysíleni.
Nicméně přes únavu bylo třeba zbudovat sněhovou chýši, aby v ní strávili noc, stan by nestačil. To byla práce na půl druhé hodiny. Bell se ukázal jako velmi obratný, ledové balvany, přiříznuté nožem, rychle na sebe položeny, se zaokrouhlily ve tvaru klenby a poslední kus zabezpečil pevnost stavby, když utvořil svorník klenby, měkký sníh sloužil jako malta, vyplňoval mezery a brzy ztvrdnul, takže učinil z celé stavby jediný balvan.
Velmi těsný otvor, jímž se proklouzlo po čtyřech, byl vchodem do této improvizované jeskyně, doktor se jím prodral s menší námahou a ostatní ho následovali. Na lihovém krbu rychle připravili večeři. Teplota vevnitř tohoto snow-house byla velmi snesitelná, dalo by se říci příjemná, vítr, zuřící venku, tam nemohl proniknout.
„Ke stolu!“ zvolal brzy doktor nejroztomilejším hlasem.
A tato hostina, stále stejná, málo rozmanitá, leč vydatná, byla odbyta společně. Když byla skončena, pomýšleli na spaní, mackintoshové plachty, rozestřené na vrstvě ledu, chránily od veškeré vlhkosti. Nad ohněm přenosné kuchyně se sušily punčochy a obuv, pak tři cestovatelé, zahaleni do svých vlněných pokrývek, usnuli, a čtvrtý hlídal. Ten měl bdít nad bezpečím všech a zabránit, aby se otvor domku ucpal, neboť bez tohoto opatření by upadli do nebezpečí, že budou zaživa pohřbeni.
Duk s nimi sdílel společnou jizbu, spřežení psů zůstalo venku, dostalo svůj díl k večeři a schoulilo se do sněhu, jenž je brzy pokryl neproniknutelnou pokrývkou.
Únava tohoto dne zapříčinila tvrdý spánek. Doktor převzal stráž o třech hodinách ráno, v noci se rozpoutala vichřice. Jaká to byla podivná situace, v níž se ocitli osamělí lidé, zapadlí do sněhových plání, schoulení v tomto hrobě, jehož zdi houstly pod poryvy větru.
Následujícího dne o šesté hodině ráno nastoupili opět na jednotvárný pochod, stále stejná údolí, tytéž icebergy, jednotvárnost, jež znesnadňovala volbu orientačních znamení. Nicméně teplota, která klesla o několik stupňů, urychlila chůzi poutníků, když měnila vrstvy sněhu v led. Často přišli na jisté pahorky, podobající se cairnům nebo eskymáckým chýším. K uklidnění svědomí doktor jeden rozkutal a našel v něm pouze obyčejný ledový balvan.
„Co jste očekával, Clawbonny?“ zeptal se ho Hatteras. „Cožpak nejsme první lidé, kteří procházejí tuto část zeměkoule?“

„Je to pravděpodobné," odpověděl doktor, „ale konečně, kdopak ví?"
„Nemařme čas zbytečným pátráním," řekl kapitán, „chci rychle dorazit opět ke své lodi, i kdybychom nenašli tolik potřebné palivo." „V tomto směru," odpověděl doktor, „chovám pevnou naději."
„Doktore," říkal dost často Hatteras, „neudělal jsem dobře, že jsem opustil Forward, byla to zřejmá chyba! Kapitánovo místo je přece na moři a ne jinde!"
„Je tam Johnson."
„Zajisté, ale… pospěšme si, pospěšme si!"
Spřežení se rychle pustilo vpřed, bylo slyšet výkřiky Simpsona, pobízejícího psy, ti běželi v důsledku podivného úkazu světélkování po hořící zemi a postranice saní vyvolávaly, jak se zdálo, sprškujisker. Doktor se vydal napřed, aby zkoumal povahu tohoto sněhu, když náhle, jak chtěl vyskočit na jakýsi hummock, zmizel. Bell, který byl blízko něho, okamžitě přiběhl.
„Nuže, pane Clawbonny," vykřikl znepokojeně, když ho Hatteras a Simpson dohánělí, „kde jste?"
„Doktore!" zvolal kapitán.
„Zde jsem, na dně jakési díry," odpověděl klidný hlas, „hoďte mi konec provazu a vystoupím na povrch země."
Podali doktorovi provaz - spadl na dno jámy, hluboké asi deset stop - ovázal si jej kolem pasu a jeho tři společníci ho vytáhli, ne však bez obtíží.
„Jste poraněn?" otázal se Hatteras.
„Nikdy, pro mne to není nebezpečné," odpověděl doktor, oklepávaje svou postavičku, celou od sněhu.
„Ale jak se vám to stalo?"
„Eh, to je vina lomu paprsků," odpověděl s úsměvem doktor, „stále lom paprsků! Myslel jsem, že překračuji trhlinu, širokou stopu, a padl jsem do díry, hluboké deset stop! Ah, optické klamy - to jsou jediné klamy (slovní hříčka, založená na tom, že francouzské illusion znamená iluze i klam), jež mi zbývají, přátelé, ale vynasnažím se zbavit se jich! Toto vám budiž poučením, abyste neučinili ani krok, aniž byste ohledali půdu, neboť na svoje smysly zde nelze spoléhat. Zde uši slyší obráceně a oči vidí klamně. To je opravdu podivná země!"
„Můžeme pokračovat v cestě?" otázal se kapitán.
„Pokračujme, Hatterasi, pokračujme, tento malý pád mi více prospěl než ublížil."
Opět nastoupili cestu na jihovýchod a když nadešel večer, zastavili se cestující, když urazili pětadvacet mil, byli unaveni, což však doktorovi nebránilo vylézt na horu, zatímco byl budován sněhový dům.
Měsíc, dosud téměř v úplňku, zářil neobyčejně skvěle na čisté obloze, hvězdy vydávaly paprsky překvapující jasnosti. Z vrcholu icebergůse rozprostřel pohled po nesmírné pláni, zježené pahorky podivných forem, byly rozptýleny, třpytily se ve snopech měsíčních paprsků, rýsovaly své profily čistě na sousedních stínech, podobny vzpřímeným sloupům, převráceným sudům, náhrobním kamenům, dalo by se říci, že je to veliký hřbitov bez stromů, smutný mlčenlivý a nekonečný, na němž k věčnému spánku.ulehlo dvacet pokolení celého světa. Přes mráz a únavu se doktor oddal dlouhému pozorování, ze kterého jej vytrhli až jeho společníci s dost velkou námahou, ale muselo se pomýšlet i na odpočinek. - Sněhová chýše byla již úplně hotova: čtyři cestovatelé do ní pak zalezli jako krtci a brzy usnuli.
Příští den a také dny následující pominuly, aniž by přinesly nějakou zvláštnější příhodu, cesta probíhala velice lehce nebo s obtížemi, rychle nebo pomalu, podle rozmarů teploty, někdy ostré a ledové, jindy vlhké a sychravé. Podle povahy půdy bylo nutné používat buď mokasíny nebo lyže.
Tak nadešel 15. leden, měsíc byl v poslední čtvrti a byl vidět jen krátce, slunce, ačkoliv bylo stále skryté za obzorem, poskytovalo už šest hodin jakýsi rozbřesk, avšak ještě nedostatečný k osvětlení cesty, museli ji vyhledávat pomocí kompasu. Pak se postavil do čela Bell, Hatteras kráčel v přímém směru za ním, Simpson a doktor následovali své druhy jeden za druhým tak, že viděli jenom Hatterase, snažili se tak udržet v přímé čáře a přece se přes svoji opatrnost někdy odchýlili o třicet až čtyřicet stupňů, bylo tedy práci nutné začít znovu.
V neděli 15. dubna odhadoval Hatteras, že urazili téměř sto mil na jih, toto dopoledne bylo věnováno opravě různých toaletních a táborových předmětů, na bohoslužebnou četbu se nezapomnělo.
V poledne znovu pokračovali v pochodu. Byla zima, teploměr ukazoval jen třicet dva stupně pod nulou (-36° Celsia), vzduch byl velmi čistý.
Pojednou, aniž by cokoliv věštilo tu náhlou změnu, zvedla se od země pára, úplně zmrzlá, vystoupila do výše asi devadesáti stop a stanula bez hnutí, nebylo vidět ani na krok před sebe, tato pára se usazovala na oděvy, jež zježila dlouhými, ostrými hranoly.
Překvapení tímto úkazem frost-rimes (zmrzlá pára) pomysleli v první chvíli jen na to, aby se shromáždili, ihned se ozvaly různé výkřiky:
„Haló, Simpsone!"
„Sem, Belle!"
„Pane Clawbonny!"
„Doktore!"
„Kapitáne, kde jste?"
Čtyři cestovní společníci se hledali, roztahujíce ruce v husté mlze, kterou nešlo proniknout. Ale znepokojit je muselo, že nedostávali žádné odpovědi, dalo by se říci, že tato pára nepropouští zvuk.
Každého tedy napadla myšlenka vypálit z kulovnice, aby si tak dali signál. Avšak pokud se jim zdál zvuk hlasu příliš slabý, byly výstřely příliš silné, neboť se jich zmocnila ozvěna, která se šířila všemi směry a způsobila zmatený lomoz, takže nešlo stanovit žádný směr.
Každý tedy jednal pudově. Hatteras zastavil, zkřížil ruce a čekal. Simpson se spokojil s tím, že ne bez námahy zastavil saně. Bell se vrátil, hledaje cestu pečlivě rukama. Doktor, narážejíce na ledové balvany, padal a vstával, kráčel napravo,

nalevo a bloudil víc a víc.
Po pěti minutách si řekl:
„Tohle přece nemůže trvat dlouho! Zvláštní podnebí! Trochu nepředvídané. Člověk neví, na co se spolehnout, když nemůže mluvit pro tyto ostré slatě, které rozdírají tvář. Hola, hola, kapitáne!“ křičel znovu.
Ale odpověď nedostal. Nazdařbůh si opět nabil pušku a přesto, že měl tlusté rukavice, spálila mu studená hlaveň ruku.
Při této práci se mu zazdálo, že spatřil nejasnou hmotu, pohybující se několik kroků od něho.
„Konečně!“ řekl. „Hatterasi! Belle! Simpsone! Jste to vy? Odpovězte!“
Ozvalo se temné mručení.
„Oho,“ pomyslel si dobrý doktor, „co to?“
Hmota se blížila, pozbyla své prvotní rozměry, obrysy se staly patrnější. Strašlivá myšlenka vstoupila doktorovi do mozku. „Medvěd!“ řekl si.
Opravdu, byl to veliký medvěd. Zabloudil v mlze a přecházel, vracel se, takže mohl snadno narazit na cestující, jejichž přítomnost jistě netušil.
„Tohle se zamotává!“ pomyslel si doktor a bez hnutí se zastavil. Brzy ucítil dech zvířete, které ihned zase zmizelo v tomto frost-rime, potom spatřil obrovské tlapy obludy, jak mávají do vzduchu. Míhaly se tak blízko vedle něho, že jeho oděv byl nejednou roztržen ostrými drápy. Skočil dozadu a pohyblivá hromada brzy zmizela jako fantasmagorický přízrak.
Při couvání doktor ucítil, že se země pod jeho nohama zvedá, zachytil se hřebenů ledových kusů a vyšvihl se na balvan, pak na druhý a tápal kolem sebe koncem hole.
„Iceberg,“ řekl si, „když vylezu na vrchol, budu zachráněn.“
A s těmito slovy vylezl s překvapující čilostí asi o osmdesát stop nahoru, takže hlavou vyčníval nad zmrzlou mlhou, jejíž nejvyšší část bylo možné jasně rozeznat.
„Dobrá,“ řekl si, rozhlédl se a spatřil, že jeho tři druhové se noří do této husté mlhy.
„Hatterasi!“
„Pane Clawbonny!“
„Belle!“
„Simpsone!“
Tyto čtyři výkřiky zazněly téměř zároveň, obloha, ozářená velkolepým měsíčním kolem, vrhala bledé paprsky, které barvily frost-rime jako mrak, a vrcholek icebergů vypadal, jako kdyby vystupoval ze spousty tekutého stříbra.
Cestovatelé byli od sebe vzdáleni v kruhu, který měl v průměru nejméně sto stop. Díky čistým horním vzduchovým vrstvám slyšeli za velmi mrazivé pohody svoje slova docela lehce a mohli rozmlouvat ze svých ledovců. Po prvních výstřelech žádný z nich neslyšel žádné odpovědi a neměl nic pilnějšího na práci, než vystoupit nad mlhu.
„Saně?“ vykřikl kapitán.
„Osmdesát stop pod námi,“ odpověděl Simpson.
„V dobrém stavu?“
„V dobrém stavu.“
„A medvěd?“ otázal se doktor.
„Jaký medvěd?“ řekl Bell.
„Medvěd, kterého jsem potkal a který by mi bezmála rozbil moji lebku.“
„Medvěd?“ zvolal Hatteras. „Pak tedy sestupme!“
„Ale ne,“ namítl doktor, „zase se navzájem ztratíme a museli bychom začít znovu.“
„A když se to nebezpečné zvíře vrhne na naše psy?“ řekl na to Hatteras.
V tom zazněl Dukův štěkot, vycházel z mlhy a snadno doléhal k sluchu cestovatelů.
„To je Duk!“ zvolal Hatteras. „Jistě něco má. Jdu dolů!“
Potom zaznělo v této spoustě vytí všeho druhu jako děsivý koncert, Duk a psi ho zuřivě vydávali. Veškerý tento lomoz se podobal strašnému, ale tajemnému hukotu, jaký působí zvuky v síni ověšené čalouny. Bylo patrné, že zde, v husté mlze, se odbývá jakýsi neviditelný zápas, a pára se chvílemi pohybovala jako moře, když spolu zápasí mořské obludy.
„Duku! Duku!“ vykřikl kapitán a hodlal rychle vstoupit do frost-rime.
„Počkejte, Hatterasi, počkejte!“ odpověděl doktor. „Zdá se mi, že se mlha rozptyluje.“
Nerozptylovala se, nýbrž klesala jako voda v rybníce, která se vypouští. Zdálo se, že se vrací do země, z níž se zrodila, třpytící se vrcholky icebergů vyvstávaly nad ni, jiné, dosud ponořené, se vynořovaly jako nové ostrovy. Optickým klamem, který je snadno vysvětlitelný, připadalo všem cestovatelům, držícím se pevně ledových kuželů, jakoby se vznášeli ve vzduchu, zatímco horní hladina mlhy pod nimi klesala.
Brzy se objevily vrchní obrysy saní, pak psi, pak jiná zvířata - asi tak třicet, potom veliké pohybující se hmoty a skákající Duk, jehož hlava se postupně vynořovala a hroužila se v mlze.
„Lišky!“ vykřikl Bell.
„Medvědi!“ odpověděl doktor. „Jeden! Tři! Pěti“ „Naši psi! Naše zásoby!“ zvolal Simpson.
Tlupa lišek a medvědů přepadla saně a učinila notnou díru do zásob. Pud drancování je spojil v dokonalé shodě, psi zuřivě štěkali, ale tlupa si toho nevšímala, plenění rychle pokračovalo.
„Pal!“ vykřikl kapitán a vypálil ze své kulovnice.
Jeho společníci ho následovali. Ale po tomto čtvrtém výstřelu zvedli medvědi hlavy, vydali komické zamručení a dali si znamení k odchodu, pustili se do drobného klusu, jemuž by se nevyrovnal trysk koně a brzy zmizeli mezi ledovými balvany na severu.

XXX. KAPITOLA
Cairn

Tento úkaz polárního podnebí, trval asi tři čtvrtě hodiny.
Medvědi a lišky využili té doby, jak náleží, zásoby přišly vhod zvířatům vyhladovělým za kruté zimy. Pokrývky saní byly roztrhané silnými drápy, krabice pemmikanu otevřené a vydrancované, vypleněné pytle se suchary, zásoby čaje rozházené po sněhu, soudek lihu s rozbitými dužinami a zbavený svého drahocenného obsahu, rozházené a poškozené předměty pro táboření - to všechno svědčilo o zuřivosti těchto šelem, o jejich hladové hltavosti a nenasytné lačnosti.
„To je neštěstí," pravil Bell a pohlížel na tento obraz zpustošení. „A pravděpodobně nenapravitelné," odvětil Simpson.
„Napřed odhadněme škodu," řekl doktor, „a pak o tom mluvme."
Hatteras už beze slova sbíral rozházené krabice a pytle, sbírali pemmikan a dosud jedlé suchary, ztráta části lihu byla osudnou věcí, bez něho by neměli horké nápoje, nebyl by čaj a káva. Doktor sestavil inventář ušetřených zásob a zjistil zmizení dvou set liber pemmikanu a sto padesáti liber sucharů, prodlouží-li se cesta, budou se cestovatelé muset spokojit s poloviční porcí.
Radili se tedy, co si za těchto okolností počít. Vrátit se na loď a začít tuto výpravu znovu? Ale jak se rozhodnout ztratit ujetých sto padesát mil? Návrat bez tak potřebného paliva by nepříznivě zapůsobil na mužstvo. Jestlipak by se ještě našli lidé, ochotní znovu podniknout cestu ledy?
Zřejmě bylo nejlepší pokračovat v cestě, i za nejhoršího nedostatku.
Doktor, Hatteras a Bell souhlasili, Simpson naléhal na návrat, únava cesty podryla jeho zdraví, očividně slábl, ale nakonec, když viděl, že je se svým přáním sám, opět zaujal svoje místo v čele průvodu a malá karavana pokračovala v cestě na jih.
Po následující tři dny, od 15. do 17. ledna, se opakovaly jednotvárné příhody cesty, šlo se pomaleji, cestovatelé byli znaveni, únava je chytala za nohy, psí spřežení táhlo namáhavě, nedostatečná potrava nestačila k tomu, aby posílila zvířata a lidi. Počasí se měnilo s obvyklou pohyblivostí, přecházelo ze silného mrazu ve vlhké a sychravé mlhy.
18. ledna se vzhled ledových polí náhle změnil, veliké množství štítů, podobných pyramidám, zakončeným ostrou špicí, vyvstalo na obzoru, na některých místech pronikala vrstvou sněhu půda, zdálo se, že je utvořena z žuly, břidlice a křemene s jistými stopami po vápencových skalách. Cestovatelé konečně kráčeli po pevné zemi a tato země měla být podle odhadu pevnina, zvaná New Cornwallis.
Doktor se nemohl zdržet, aby si se zadostiučiněním nedupnul na tuto pevnou zem, cestovatelům zbývalo urazit pouze sto mil, aby dosáhli mysu Belcher, ale přibývalo únavy na této hrbolaté půdě, poseté ostrými skalisky, nebezpečnými výběžky, rozsedlinami a propastmi, museli sestupovat do nitra země a překonávat vysoké a strmé břehy, přelézat široké rozsedliny, ve kterých se sníh kupil do výše třicet, až čtyřiceti stop.
Cestovatelé brzy litovali téměř rovné a snadné cesty, po icefieldech, tak příznivé pro jízdu se saněmi. Nyní je museli ze všech sil vléct, znavení psi už nestačili. Zapřáhli se vedle nich a pomáhali jim, někdy bylo nutné úplně složit zásoby, aby mohli přes velice hladké pahorky, jejichž zledovatělý povrch neposkytoval oporu, aby urazili deset stop, bylo třeba celých hodin. A tak prvního dne urazili sotva pět mil na této půdě Comwallisu, vhodně pojmenované, protože měla drsnost, špice, ostré hřebeny a zkroucená skaliska jihozápadního výběžku Anglie.
Následujícího dne dosáhly saně vyšší části břehu, vysílení cestovatelé si nemohli zbudovat sněhový dům, museli strávit noc pod stanem, zahaleni do buvolích kůží a mokré punčochy si sušili na prsou. Nevyhnutelné následky špatné hygieny si lze představit, v tu noc klesl teploměr pod čtyřiačtyřicet stupňů (- 42° C) a rtuť zmrzla.
Simpsonovo zdraví se znepokojivě zhoršilo, nepříjemný plicní katar, prudký revmatismus a nesnesitelné bolesti jej přinutily položit se na saně, které už nemohl vést. Nahradil jej Bell: trpěl také, ale jeho útrapy nebyly takové, aby nemohl jít. Také doktor pociťoval vliv této výpravy za strašlivého mrazu, ale ani jediný vzdech mu nevyšel z prsou, kráčel vpředu, opíral se o svoji hůl, hledal cestu a všude pomáhal. Hatteras klidný, neproniknutelný, necitelný, zdravý jako prvního dne, se svojí železnou povahou, kráčel mlčky za saněmi.
20. ledna byla zima tak drsná, že sebemenší námaha měla za následek úplné ochabnutí. Ale nesnáze půdy vzrostly tak, že doktor, Hatteras a Bell se zapřáhli se psy, nenadálý náraz zlomil předek saní, museli ho opravit. Tyto příčiny zdržení se opakovaly několikrát za den.
Cestovatelé se ubírali hlubokým úžlabím, zapadali až po pás do sněhu a za prudkého mrazu se potili. Pojednou se Bell s hrůzou zahleděl na doktora, vedle kterého kráčel, pak nabral beze slova hrst sněhu a začal silně třít tvář svého druha.
„Nu, Belle?" řekl doktor, který se bránil.
Avšak Bell se nedal a třel ze všech sil.
„Nu, Belle," opakoval doktor s ústy, nosem a očima plnými sněhu, „zbláznil jste se? Co to znamená?"
„To znamená," odpověděl Bell, „že pokud ještě máte nos, vděčíte za to mně."
„Nos?" namítl živě doktor a vznesl ruku k obličeji.
„Ano, pane Clawbonny, byl jste docela frostbitten, váš nos byl úplně bílý, když jsem si vás všiml a nebýt mého energického zásahu, byl byste zbaven této ozdoby, nepohodlné na cestě, ale potřebné v životě."
Skutečně, ještě chvilku a doktorovi by omrzl nos, naštěstí byla krev včas opět uvedena do oběhu, díky Bellovu silnému tření a všechno nebezpečí pominulo.
„Díky, Belle," řekl doktor, „oplatím vám to."
„Prosím, pane Clawbonny," odvětil tesař, „a kéž dají nebesa, abychom se nemuseli obávat větších nehod!"
„Ach, Belle," pravil doktor, „narážíte na Simpsona, ten ubohý muž strašně trpí."
„Bojíte se o něho?" živě se otázal Hatteras.
„Ano, kapitáne," odpověděl doktor.

„A čeho se bojíte?“
„Prudkého záchvatu kurdějí, jeho nohy už otékají a dásně se podebírají, nešťastník pod pokrývkami mrzne a stálé otřásání saní obnovuje jeho bolesti, pláči nad ním, Hatterasi, a nemohu mu nijak pomoci!“
„Ubohý Simpson!“ zabručel Bell.
„Snad budeme muset učinit na den nebo dva zastávku,“ pravil doktor.
„Zastávku,“ vzkřikl Hatteras, „když život osmnácti lidí závisí na našem návratu?“
„Nicméně…“ řekl doktor.
„Clawbonny, Belle, poslouchejte mne,“ pravil Hatteras, „zbývají nám potraviny sotva na dvacet dní! Uvažte, zda můžeme ztratit jediný okamžik!“
Ani doktor, ani Bell neodpověděli ani slovo a saně se daly opět na cestu, která byla na okamžik přerušena.
Večer se zastavili u paty ledového pahorku, ve kterém Bell obratně vyhloubil jakési sklepení. Cestovatelé se do něho uchýlili, doktor strávil noc ošetřováním Simpsona. Kurděje již zcela nešťastníka zachvátily a bolesti vyvolávaly ustavičný nářek na jeho opuchlých rtech.
„Ach, pane Clawbonny!“
„Odvahu, příteli!“ pravil doktor.
„Nevrátím se, cítím to, nemohu už, raději umřu!“
Na tato zoufalá slova odpovídal doktor neustálou péčí, ačkoliv byl sám zlomen únavou dne, vynaložil noc na to, aby připravil jakýsi utišující nápoj pro nemocného, avšak citronová šťáva už neúčinkovala a tření nezabránilo kurdějím, aby se pozvolna nešířily.
Následujícího dne museli nešťastníka opět položit na sáně, ačkoliv chtěl zůstat sám, opuštěný, a zemřít v pokoji, pak opět nastoupili tu hroznou cestu útrap, které se ustavičně hromadily.
Ledové mlhy pronikaly těmto třem mužům až do kostí, sníh a krupky jim šlehaly do obličeje, vykonávali službu tažných zvířat a neměli ani dostatek potravy.
Duk přecházel jako jeho pán, vzdoroval únavě, stále čilý, sám nacházel nejlepší cestu, svěřili se jeho podivuhodnému pudu.
Ráno 23. ledna za téměř úplné tmy, protože nastal nový měsíc, byl Duk napřed, na několik hodin ho ztratili z očí.
Hatterase se zmocnil nepokoj tím spíše, že četné medvědí stopy brázdily půdu, nevěděl, co si počít, když v tom se ozval silný štěkot.
Hatteras zrychlil jízdu saní a brzy na dně jakéhosi úžlabí věrné zvíře dohonil.
Duk nehybně stál, jakoby zkameněl, a štěkal na jakýsi cairn, zbudovaný z vápencových balvanů, pokrytých ledovým tmelem.
„Tentokrát,“ pravil doktor a zbavoval se svých řemenů, „je to cairn, není možné se mýlit.“
„Co nám pomůže?“ řekl Hatteras.
„Hatterasi, je-li to cairn, může obsahovat pro nás cennou listinu, snad obsahuje označení skladiště a to stojí za to, abychom do něho nahlédli.“
„A který Evropan by pronikl až sem?“ řekl Hatteras a pokrčil rameny.
„Ale když to nebyl Evropan,“ namítl doktor, „copak Eskymáci zde nemohli zbudovat skrýš a uložit do ní výsledek svého rybolovu nebo lovu? Je to jejich obyčej, jak se mi zdá.“
„Tedy, podívejte, Clawbonny,“ odpověděl Hatteras, „jenže bojím se, že to nebude stát za námahu.“
Clawbonny a Bell ozbrojeni špičáky zamířili ke cairnu. Duk pokračoval zuřivě v štěkotu. Vápencové balvany byly silně stmeleny ledem, avšak několik ran je brzy srazilo na zem.
„Zřejmě zde něco je,“ pravil doktor.
„Zcela určitě,“ odvětil Bell.
Chvatně cairn rozbořili. Brzy byla objevena skříňka, v této skříňce byl úplně provlhlý papír. Doktor ho s tlukoucím srdcem uchopil. Hatteras k němu přiběhl, vzal listinu a četl.
„Altam…, Porpoise, 13. pros… 1860, 12° dél… 8° 35' šíř…“ „Porpoise,“ pravil doktor.
„Porpoise!“ opakoval Hatteras. „Nevím, že by loď tohoto jména navštívila toto moře.“
„Je zřejmé,“ řekl doktor, „že námořníci, možná trosečníci, tudy prošli ani ne přede dvěma měsíci.“
„To je jisté,“ odpověděl Bell.
„Co uděláme?“ otázal se doktor.
„Budeme pokračovat ve své cestě,“ odvětil chladně Hatteras. „Nevím, co je Porpoise za loď, ale vím, že briga Forward čeká na náš návrat.“

XXXI. KAPITOLA
Simpsonova smrt

Opět se vydali na cestu, mysl všech se naplnila novými a nenadálými myšlenkami, neboť setkání s lidmi v severních končinách je nejvážnější událost, která se může přihodit. Hatteras znepokojeně vraštil čelo.
„Porpoise, „tázal se sám sebe, „co je to za loď? A co chce tak blízko pólu?“
Při tomto pomyšlení mu i přes silný mráz bylo horko. Doktor a Bell mysleli jenom na dvojí následek, který objevení této listiny mohlo mít: zachránit bližní anebo být jimi zachráněni.
Ale nesnáze, překážky a únava se brzy vrátily a museli myslet na vlastní situaci, nyní tak nebezpečnou.
Simpsonův stav se horšil, doktor nemohl nepoznat známky blízké smrti. Nemohl nic dělat, sám trpěl bolestivou oční chorobou, která mohla přejít v slepotu, kdyby se neměl na pozoru. Rozbřesk poskytoval nyní dostatečné množství

světla a toto světlo se na sněhu odráželo a pálilo do očí. Nebylo snadné ochránit se před tímto odrazem, protože skla brýlí se pokrývala ledovou kůrou a stávala se neprůhledná. Bylo třeba dávat pozor na sebemenší příhody na cestě a pozorovat ji co možná nejdále a tak vzrůstalo nebezpečí oční choroby, nicméně, doktor a Bell se střídali v řízení saní, a tak si jejich oči mohly vždy chvíli odpočinout.
Saně se po opotřebovaných postranicích špatně pohybovaly, jejich vláčení se stávalo namáhavější a obtíží terénu neubývalo. Půda byla sopečné povahy, zježená a zbrázděná, cestovatelé museli ponenáhlu vystoupit do výše patnácti set stop, aby překročili hřeben hor. Teplota byla velmi drsná, vichřice a vánice se rozpoutávaly s nesmírnou prudkostí a nebylo smutnější podívané než na tyto nešťastníky, vlekoucí se po pustých vrších.
Mimoto bělost sněhu způsobila, že jednotvárný třpyt unavoval, opíjel a působil závrať, zdálo se, že půda schází a neposkytuje na této bílé hladině žádný pevný bod. Zakoušeli pocit jako při kymácení, za něhož paluba lodi prchá námořníkovi pod nohama, cestovatelé si nemohli na tento stav zvyknout a stálost tohoto pocitu jim stoupala do hlavy. Ztuhlost se zmocňovala jejich končetin i ducha a často kráčeli jako lidé, kteří napolo spí, tu je nenadálý náraz, až pád probral z této netečnosti, která se jich po několika okamžicích opět zmocnila.
25. ledna začali sestupovat po srázných svazích, jejich únava na šikmých ledových plochách ještě vzrostla, bylo dost obtížné vyvarovat se chybného kroku, který je mohl svrhnout do hluboké propasti a tam by byli ztraceni!
K večeru vichřice s velikou prudkostí zametala zasněžené vrcholy, nemohli odolat síle uragánu a museli se položit na zem, i když byla velmi nízká teplota a tak byli v nebezpečí, že rázem omrznou.
Bell s Hatterasovou pomocí s velikou námahou zřídil snowhouse, ve kterém nalezli přístřeší, pojedli několik soust pemmikanu a popili trochu horkého čaje. Nezbývaly jim ani čtyři galony lihu, avšak, museli ho užívat k zahnání zimy, protože sníh se nesmí požívat v přirozené formě, musí se rozpustit. V zemích mírného zeměpisného pásma, kde zima klesá sotva pod bod mrazu, neškodí, avšak za polárním kruhem je tomu zcela jinak, tam nabývá tak nízké teploty, že není možné vzít jej do ruky právě tak, jako kus do běla rozžhaveného železa, ačkoliv je velmi špatným vodičem tepla, je tedy mezi ním a žaludkem takový rozdíl teploty, že by jeho požití způsobilo zalknutí. Eskymáci raději snášejí nejdelší muka, než by požili tento sníh, který nijak nemůže nahradit vodu a umocňuje žízeň, místo aby ji utišil. Cestovatelé tedy mohli uhasit svoji žízeň jen tak, že sníh rozpustili na lihu.
Ve tři hodiny ráno za nejsilnějšího větru se doktor ujal hlídky, byl schoulený v koutě domku, když Simpsonův žalostný nářek vzbudil jeho pozornost, vstal, -aby ho ošetřil, ale narazil hlavou na ledovou klenbu, nestaral se o tuto příhodu, sklonil se k Simpsonovi a začal mu třít opuchlé a zmodralé nohy, po čtvrthodině této práce chtěl vstát, ale narazil hlavou podruhé, i když klečel.
„To je podivné," řekl si. Vztáhl ruku nad svou hlavu, klenba se zřejmě snížila.
„Můj velký Bože!" zakřičel. „Vzhůru, přátelé!"
Na jeho výkřik se Hatteras a Bell rychle zvedli a narazili také -, byli v hluboké tmě.
„Budeme rozdrceni?" zeptal se doktor, „ven, ven!"
A všichni tři tento nebezpečný útulek opustili, když vytáhli Simpsona otvorem ven, byl nejvyšší čas, neboť ledové balvany, špatně spojené, se s hlukem zřítily.
Nešťastníci byli nyní v bouři a velikém mrazu bez přístřeší. Hatteras spěchal postavit stan, ale nemohli ho v prudké vichřici udržet, a tak se museli skrýt do záhybů jeho plátna, které bylo brzy pokryto hustou vrstvou sněhu, tento sníh aspoň zabránil teplu unikat ven a chránil cestovatele od nebezpečí, že zmrznou.
Vichřice neutichla ani do následujícího dne, při zapřahání nedostatečně živených psů, si Bell všiml, že tři z nich začali ohlodávat svoje kožené řemení, dva se zdáli být velmi nemocní a nemohli dál.
Nicméně karavana opět nastoupila pochod, měla urazit ještě šedesát mil, aby dosáhla stanoveného místa.
Šestadvacátého Bell, který šel vpředu, pojednou zavolal na své druhy. S překvapenou tváří jim ukázal ručnici opřenou o ledový balvan.
„Puška!" zvolal doktor.
Hatteras ji vzal, byla v dobrém stavu a nabita.
„Lidé z Porpoise nemohou být daleko," pravil doktor.
Hatteras prohlížel zbraň a všiml si, že je amerického původu, jeho ruce křečovitě sevřely ledem pokrytou hlaveň.
„Vzhůru! Vzhůru!" řekl temným hlasem.
Dál sestupovali po svahu hor. Simpson se zdál zbavený všeho citu, už nenaříkal, scházely mu síly.
Bouře nepřestávala, jízda saní se stávala pomalejší a pomalejší, za čtyřiadvacet hodin urazili stěží několik mil a přes nejpřísnější spořivost potravin rychle ubývalo, ale protože jim zbývalo potřebné množství na zpáteční cestu, ubíral se Hatteras vpřed.
Sedmadvacátého našli ve sněhu téměř zahrabaný sextant, pak tykvovou láhev, ta obsahovala pálenku či spíše kousek ledu, v jehož středu se shromáždil všechen líh v podobě sněhové kuličky, nebyl k užitku.
Hatteras zřejmě bezděky kráčel ve stopách veliké katastrofy, šel jedinou schůdnou cestou a sbíral trosky po jakémsi strašném ztroskotání. Doktor starostlivě pátral, zda se jeho očím nenaskytnou nové cairny, ale marně.
Smutné myšlenky mu vstupovaly do hlavy, skutečně, objeví-li tyto nešťastníky, jakou pomoc jim bude moci poskytnout? Jeho druhům se začalo všeho nedostávat, šaty se trhaly a potravin ubývalo. Snad je těchto trosečníků mnoho a všichni hynou hladem. Hatteras se zdál rozhodnut vyhnout se jim! Zdalipak neměl pravdu, on, na němž spočívala záchrana jeho mužstva? Cožpak by měl uvedením cizinců na svou loď, ohrozit bezpečnost všech?
Ale tito cizinci jsou lidé, jejich bližní, snad krajané! Zdalipak se jim měla odepřít naděje na záchranu, i když velmi malá?
Doktor chtěl znát Bellovo mínění v této věci. Bell neodpověděl. Jeho vlastní útrapy mu zatvrdily srdce. Clawbonny se neodvážil otázat Hatterase, odevzdal to tedy Prozřetelnosti.
27. ledna k večeru se zdálo, že Simpson dokonává, jeho končetiny už byly ztuhlé a ledové, těžký dech, tvořící kolem

jeho hlavy mlhu a křečovité trhání oznamovalo jeho poslední hodinku. Výraz jeho tváře byl zoufalý, s pohledy malomocného hněvu, platící kapitánovi. Byla v nich celá řada výčitek němých, ale významných, snad zasloužených! Hatteras se k umírajícímu nepřibližoval. Vyhýbal se mu, utíkal od něho mlčenlivější, soustředěnější, do sebe pohrouženější než kdy jindy.
Následující noc byla hrozná, prudkost bouře se zdvojnásobila, stan byl třikrát stržen a sněhový drift se vrhl na nešťastníky, oslepoval je, proměňoval v led a zasypával ostrými hroty, urvanými z okolních ledovců. Psi žalostně vyli, Simpson byl vydán napospas této nepohodě. Bellovi se podařilo zbudovat bídné přístřeší z plachty, které, pokud nechránilo od mrazu, chránilo aspoň od sněhu. Ale ostřejší poryv větru je počtvrté odnesl a uchvátil ve svém víru za děsného svištění.
„Ach, to je šílené!“ zvolal Bell.
„Odvahu, odvahu!“ odpověděl nato doktor a zachytil ho, aby nebyl svržen do rokle.
Simpson chroptěl. Pojednou se napůl nadzvedl, napjal poslední síly, vztáhl zaťatou pěst proti Hatterasovi, který na něj upřeně hleděl, vydal srdcervoucí výkřik a padl mrtev zpět, aniž by dokončil svoji hrozbu.
„Mrtev!“ zvolal doktor.
„Mrtev!“ opakoval Bell.
Hatteras, který pokročil k mrtvole, ustoupil pod nárazem větru.
Byl tedy první z mužstva, kdo klesl zabitý vražedným podnebím, první, kdo se neměl nikdy vrátit do přístavu, první, kdo zaplatil svým životem po nesčetných útrapách kapitánovu neústupnou tvrdošíjnost. Tento mrtvý ho nazval vrahem, ale Hatteras nesklonil hlavu pod touto obžalobou. Nicméně slza, která mu vyklouzla zpod jeho víček, mu zmrzla na bledé tváři.
Doktor a Bell na něj hleděli s jakousi hrůzou. Opřený o svoji dlouhou hůl vypadal jako zloduch těchto severních krajů, tyčící se v rozzuřených vichrech a posupný ve své děsivé nehybnosti.
Zůstal vzpřímený a nehýbal se, až do prvního rozbřesku. Smělý, vytrvalý, nepoddajný a jak se zdálo, pohrdající bouří, která kolem něho zuřila.

XXXII. KAPITOLA
Návrat k Forwardu

K šesté hodině ráno se utišil vítr a přeskočil náhle na sever.
Sehnal mraky z oblohy a teploměr ukazoval třiatřicet stupňů pod nulou (-37° Celsia). První rozbřesk úsvitu postříbřil obzor, který se měl za několik dní později pozlatit.
Hatteras přistoupil ke svým dvěma skleslým druhům a pravil jim mírným a smutným hlasem:
„Přátelé, více než šedesát mil nás ještě dělí od místa, označeného sirem Edwardem Belcherem. Máme tolik potravy, abychom dostihli lodi. Jít dále by znamenalo vydat se všanc jisté smrti, aniž by to komu prospělo. Vrátíme se.“
„To je velice moudré rozhodnuti, Hatterasi,“ odpověděl doktor, „byl bych vás následoval, kam byste mě chtěl vést, ale naše zdraví slábne den ze dne, sotva už hýbáme nohama, úplně schvaluji váš úmysl se vrátit.“
„Také tak smýšlíte, Belle?“ otázal se Hatteras.
„Ano, kapitáne,“ odvětil tesař.
„Nuže,“ pravil Hatteras, „dva dny si odpočineme. Není to mnoho.
Sáně naléhavě potřebují opravit. Myslím tedy, že bychom si měli zbudovat sněhový domek, ve kterém bychom zase nabyli sil.“
Když se dohodli, dali se tři muži horlivě do práce. Bell udělal potřebná opatření, aby zajistil své stavbě pevnost a brzy se zvedal dostatečný útulek na dně úžlabiny, kde byla učiněna poslední zastávka.
Hatteras si jistě dělal krajní násilí, aby přerušil svoji cestu. Tolik námahy, tolik únavy ztraceno! Zbytečná výprava, zaplacená smrtí člověka! Vrátit se na loď bez kousku uhlí! Co se stalo s mužstvem? Co asi dělalo pod vedením Shandona? Ale Hatteras už nemohl bojovat.
Všechny jeho starosti se nyní týkaly příprav k návratu. Sáně byly opraveny, jejich náklad se ostatně zmenšil a nevážil ani dvě stě liber.
Opravili opotřebované šaty, roztrhané, nasáklé sněhem a ztuhlé mrazem. Nové mokasíny a lyže nahradily staré, které už byly nepotřebné. Tyto práce si vyžádaly celý den devětadvacátého a dopoledne třicátého. Tři cestovatelé odpočívali ostatně co nejvíce a posilňovali se pro budoucnost.
Po těch šestatřicet hodin, strávených ve sněhovém domku a na ledových balvanech úžlabí, pozoroval doktor Duka, jehož podivné chování se mu zdálo nepřirozené. Zvíře bez ustání pobíhalo a dělalo tisíc nepředvídaných kruhů, které, jak se zdálo měly společný střed. Byla jím jakási vyvýšenina, vypouklina půdy, utvořená různými na sobě ležícími vrstvami ledu. Duk obíhal toto místo, drobně štěkal a vrtěl netrpělivě ohonem, hleděl na svého pána a vyzýval jej, jak se zdálo.
Když o tom doktor přemýšlel, přičítal tento nepokoj přítomnosti Simpsonovy mrtvoly, kterou jeho druhové ještě neměli kdy pohřbít.
Rozhodl se tedy, že ještě téhož dne vykoná ten smutný obřad, proto že se mělo vyrazit následující den za svítání.
Bell a doktor se ozbrojili špičáky a zamířili do pozadí úžlabí, vyvýšenina, označená Dukem poskytovala vhodné místo k uložení mrtvoly. Bylo nutné ji hluboko zakopat, aby ji uchránili před medvědími drápy.
Doktor a Bell začali odstraňovat vrstvu měkkého sněhu, pak se dali do ztvrdlého ledu. Při třetí ráně špičákem doktor narazil na tvrdý předmět, který se rozbil, vytáhli z něho kusy a poznali zbytky skleněné láhve.
Bell pak dostal na denní světlo zkornatělý pytel, ve kterém byly drobty úplně zachovalého sucharu.

„He?“ podivil se doktor.
„Co to znamená?“ zeptal se Bell a ustal v práci.
Doktor zavolal Hatterase - přišel hned.
Duk silně štěkal a tlapami se pokoušel rozhrabat hustou sněhovou vrstvu.
„Copak jsme snad padli na skladiště zásob?“ pravil doktor. „Zdá se,“ odpověděl Bell.
„Pokračujte!“ řekl Hatteras.
Bylo vytaženo ještě trochu zbytků potravin a bednička pemmikanu. „Jestli je to skrýš,“ pravil Hatteras, „medvědi ji jistě už před námi navštívili. Hleďte, tyto zásoby nejsou nedotknuty.“
„Toho se musíme obávat,“ odpověděl doktor, „neboť…“ Nedokončil - Bellův výkřik jej přerušil. Ten, když odstranil dost velký balvan, ukázal na ztuhlou a zledovatělou nohu, vyčnívající z mezery mezi kusy ledu.
„Mrtvola!“ zvolal doktor.
„Není to skrýš,“ pravil Hatteras, „je to hrob.“
Vyhrabaná mrtvola byla mrtvola asi třicetiletého námořníka, úplně zachovalá, měl oblek arktických námořníků, doktor nemohl říci, kdy zemřel.
Ale po této mrtvole objevil Bell druhou mrtvolu, asi padesátiletého muže, na jehož tváři se jevily stopy útrap, které jej zabily.
„To nejsou pohřbená těla,“ zvolal doktor, „tito nešťastníci byli smrtí překvapeni tak, jak je nacházíme!“
„Máte pravdu, pane Clawbonny,“ odvětil Bell.
„Pokračujte! Pokračujte!“ pravil Hatteras.
Bell téměř váhal. Kdo mohl říci, kolik lidských mrtvol tento ledový pahrbek obsahuje!
„Tito lidé se stali obětí neštěstí, které by málem stihlo i nás,“ pravil doktor, „jejich sněhový domek se zřítil. Podívejme se, jestli ještě některý z nich nedýchá!“
Místo bylo rychle uklizeno a Bell našel třetí tělo, tělo muže asi čtyřicetiletého, dosud neměl mrtvolné vzezření ostatních. Doktor se k němu sklonil a měl zato, že ještě nachází známky života.
„Žije…, žije…“ řekl.
Bell a on dopravili toto tělo do sněhové chýše, zatímco Hatteras nehybně pozoroval zřícený příbytek.
Doktor úplně svlékl vykopaného nešťastníka. Nenašel na něm žádné stopy poranění. S Bellovou pomocí jej silně třel koudelí, namočenou v lihu, a ponenáhlu cítil, jak se mu vrací život, ale nešťastník byl úplně vysílen a naprosto zbaven řeči, jazyk měl přilepený na horní patro jako přimrzlý.
Doktor hledal v kapsách jeho oděvu, byly prázdné. Tedy žádný papír. Nechal Bella pokračovat v tření a vrátil se k Hatterasovi.
Ten sestoupil do sklepení sněhového domku, prohledal pečlivě podlahu a vystoupil. Měl v ruce napůl spálený kousek dopisní obálky. Bylo na ní ještě možné přečíst toto:
„Altamont,“ zvolal doktor, „s lodí Porpoise z New Yorku!“ „Američan!“ řekl Hatteras a zachvěl se.
„Zachráním jej,“ pravil doktor, „ručím za to a dozvíme se rozřešení této děsné hádanky.“
Obrátil se k Altamontovu tělu, zatímco Hatteras zůstal zamyšlen. Díky jeho péči se doktorovi podařilo nešťastníka přivést k životu, ale cit v něm nevzkřísil, neviděl, ani neslyšel, ani nemluvil - ještě aspoň žil.
Následujícího rána pravil Hatteras doktorovi: „Musíme vyrazit.“
„Vyrazíme, Hatterasi, saně nejsou zatíženy. Naložíme na ně tohoto nešťastníka a dopravíme jej na loď.“
„Dobrá,“ řekl Hatteras. „Napřed ale pochováme tyto mrtvoly.“
Oba neznámí lodníci byli opět položeni pod zbytky sněhové chaty, Simpsonova mrtvola zaujala Altamontovo místo.
Tři cestovatelé věnovali modlitbou poslední vzpomínku svému druhovi a v sedm hodin ráno nastoupili zpáteční cestu k lodi.
Protože dva psi ze spřežení byli mrtvi, Duk se sám nabídl, že potáhne saně a konal to se svědomitostí a rozhodností grónského psa.
Po dvacet dní, od 31. ledna do 19. února se vraceli téměř za stejných podmínek jako po cestě sem. Jenže v tomto měsíci únoru, nejchladnějším z celé zimy, poskytoval led všude pevnou půdu. Cestující hrozně trpěli zimou, vánicemi a větrem však ne.
Slunce se objevilo poprvé zase 31. ledna, každý den zůstávalo déle nad obzorem. Bell a doktor byli se svými silami u konce, téměř slepí a napůl chromí. Tesař mohl jít pouze s bederní.
Altamont dosud žil, ale ve stavu naprosté bezcitnosti. Chvílemi již o něm pochybovali, ale rozumná péče jej udržovala při životě. A dobrý doktor by přece potřeboval pomoci sám, protože jeho zdraví mizelo únavou.
Hatteras myslel na Forward, na svoji brigu. V jakém stavu ji nalezne? Co se asi na lodi stalo? Dovedl Johnson odolat Shandonovi a jeho straně? Zima byla hrozná? Spálili nešťastnou loď? Ušetřili její stěžně a trup?
Hatteras o tom všem přemýšlel a běžel, jako by co nejdříve chtěl svůj Forward uvidět.
Dne 24. února se náhle zastavil. Tři sta kroků před ním se objevila rudá záře, nad kterou se vznášel nesmírný sloup černého dýmu, ztrácejícího se v šedivých mlhách oblohy.
„Dým!“ vykřikl.
Srdce mu bušilo, div se nerozskočilo.
„Podívejte, tam dole, ten kouř!“ pravil oběma přátelům, když ho dohonili, „moje loď hoří!“
„Ale máme k ní ještě přes tři míle,“ namítl Bell. „Tohle nemůže být Forward!“
„Ano,“ odpověděl doktor, „je to on, optický klam nám jej přibližuje.“
„Pojďme!“ zvolal Hatteras a rozběhl se první.
Jeho druhové nechali saně na starost Dukovi a dali se úprkem po kapitánově stopě.

Za hodinu potom spatřili loď. Byla to hrozná podívaná! Briga hořela uprostřed ledů, které kolem ní tály, plameny obestíraly její trup a jižní vítr donášel k Hatterasovu sluchu nezvyklý praskot.
Pět set kroků od ní jakýsi muž zoufale lomil rukama. Stál tam bezmocný proti požáru, který Forward hltal svými plameny. Tento muž byl sám a tento muž byl starý Johnson.
Hatteras k němu běžel.
„Má loď! Má loď!“ volal nepřirozeným hlasem.
„Vy, kapitáne?“ pravil Johnson. „Prchli před osmačtyřiceti hodinami a zapálili loď!“
„Proklatě!“ vzkřikl Hatteras.
V tom se ozval strašlivý výbuch. Země se zachvěla. Icebergy se zřítily na ledová pole. Sloup dýmu vzlétl do oblak a Forward vyletěl do povětří, protože jeho prachárna se vzňala, zmizel v ohnivé propasti.
V tom okamžiku dorazil doktor a Bell k Hatterasovi. Ten, zničený ve svém zoufalství, se pojednou vztyčil.
„Přátelé,“ řekl energickým hlasem, „zbabělci se dali na útěk! Stateční provedou svůj záměr! Johnsone a Belle, vy máte odvahu, doktore, vy máte vědu, já mám víru! Severní pól je tamhle dole! Tedy do práce, do práce!“
Hatterasovi druhové se při těchto mužných slovech cítili jako znovuzrození.
A přece byla pro tyto čtyři muže a tohoto umírajícího, situace strašná. Byli opuštěni bez pomoci, ztraceni, sami na osmdesátém stupni šířky, velmi hluboko v polárních krajích.

Díl druhý

LEDOVÁ POUŠŤ

I. KAPITOLA
Doktorův inventář

Byl to odvážný záměr, který kapitán Hatteras pojal, vystoupit na sever a zajistit Anglii, své vlasti, slávu objevu severního pólu. Ten statečný námořník učinil vše, co bylo v mezích lidských sil. Zápasil devět měsíců s proudy, s bouřemi, roztrhal ledové hory a prorazil ledovec, bojoval s mrazy zimy, která neměla rovnou v oblasti pólu, shrnul svojí výpravou práce svých předchůdců, zkontroloval a takřka opravil dějiny polárních objevů, dopravil svoji brigu Forward za známá moře, a když konečně skoro svůj úkol splnil, viděl, že jeho velké záměry jsou náhle zničeny. Zrada nebo spíše malomyslnost mužstva, zmalátnělého útrapami, zločinné šílenství některých vůdců ho zanechaly v hrozném postavení. Z osmnácti lidí, kteří nastoupili na brigu, zbývali jen čtyři, opuštění, bez útulku, bez lodi, přes dva tisíce pět set mil od vlasti.
Výbuch Forwardu, který právě před nimi vyletěl do povětří, je zbavil posledních prostředků k životu.
Nicméně Hatterasova zmužilost nezmalátněla po této strašlivé katastrofě. Přátelé, kteří mu zbyli, byli z jeho mužstva nejlepší, opravdu lidé odvážní. Dovolával se energie, vědomostí doktora Clawbonnyho, oddanosti Johnsonovy, Bellovy a své vlastní víry ve svůj podnik, odvážil se mluvit o naději v této velice zoufalé situaci. Jeho stateční lidé ho vyslyšeli a minulost lidí tak rozhodných ručila za jejich statečnost v budoucnosti.
Po energických slovech kapitána si chtěl doktor uvědomit přesně situaci a opustil přátele, kteří stáli pět set kroků od lodi a zamířil k jevišti katastrofy.
Z Forwardu, lodi, zbudované s takovou péčí, z této tak drahé brigy nezbylo nic, roztrhaný led, beztvárné trosky, zčernalé, zvápnělé, zkroucené železné tyče, kusy kotevních lan, hořící ještě jako dělostřelecké doutnáky, a v dáli několik kotoučů kouře, plazících se tu a tam po icefieldu, svědčily o prudkosti výbuchu. Dělo z předního kastelu, odhozené na několik sáhů, leželo na kře, podobající se lafetě. Půda byla pokryta úlomky všeho druhu na rozloze sta sáhů. Kýl brigy čněl zpod hromady ledu, icebergy, roztavené zčásti horkem požáru, už opět nabyly své žulové tvrdosti.
Doktor myslel na svoji zpustošenou kajutu, na svoje ztracené sbírky, na své vzácné nástroje, rozbité na kusy, na své roztrhané knihy, obrácené v popel. Tolik bohatství bylo zničeno! Pozoroval vlhkým zrakem tu nesmírnou zkázu, a nemyslel na budoucnost, ale na toto neodčinitelné neštěstí, které ho tak přímo zasáhlo.
Brzy se k němu přidal Johnson. Tvář starého námořníka jevila stopy jeho posledních útrap, musel zápasit se vzbouřenými námořníky a bránil loď, svěřenou jeho péči.
Doktor mu podal ruku, lodní mistr ji smutně stiskl.
„Co z nás bude, příteli?“ řekl doktor.
„Kdo z nás to může vědět?“ odpověděl Johnson.
„Především,“ pravil doktor, „nesmíme podléhat zoufalství - musíme být stateční!“
„Ano, pane Clawbonny,“ odpověděl starý námořník, „máte pravdu: ve chvíli velikých pohrom je nutné učinit velká rozhodnutí. - Jsme ve slepé uličce, přemýšlejme, jak se z ní dostat.“
„Ubohá loď!“ řekl smutně doktor. „Tak jsem k ní přilnul, miloval jsem ji, jako se miluje domácí krb, jako dům, ve kterém jsi strávil celý život a nezbylo z ní ani kousek, který by bylo možné poznat!“
„Kdo by to řekl, pane Clawbonny, že vám toto spojení trámů a prken tak mohlo přilnout k srdci!“
„A šalupa?“ otázal se doktor a pátral pohledem kolem sebe. „Ani ta neunikla zkáze?“
„Unikla, pane Clawbonny, Shandon a jeho lidé, kteří nás opustili, ji vzali s sebou!“
„A člun?“
„Je roztříštěn na tisíc kusů! Podívejte těch několik plechových ploten, ještě teplých - to je všechno, co z něho zbylo.“
„Máme tedy už jen halker boat (kaučukový člun tvaru oděvu, je možné jej podle potřeby nafouknout)?“
„Ano, díky myšlence, že jste jej vzali na svou výpravu.“

„To je málo," řekl doktor.
„Oh, ničemní lotři, kteří uprchli!" zvolal Johnson. „Kéž je potrestají nebesa, jak zasluhují!"
„Johnsone," odvětil mírně doktor, „nesmí se zapomínat, že utrpení na ně těžce dolehlo! Jenom nejlepší dovedou zůstat v neštěstí dobří, tam, kde slabí podlehnou! Politujme své druhy v neštěstí a nezlořečme jim!"
Po těch slovech se doktor na několik okamžiků odmlčel a nepokojným pohledem těkal po krajině.
„Co je se saněmi?" otázal se Johnson.
„Zůstaly asi míli za námi."
„Pod Simpsonovou ochranou?"
„Ne, příteli, Simpson, ubohý Simpson podlehl útrapám." „Mrtev?" vykřikl lodní mistr.
„Mrtev!" odpověděl doktor.
„Nešťastník," pravil Johnson, „a ostatně kdo ví, jestli mu brzy nebudeme muset jeho osud závidět!"
„Ale namísto mrtvého, kterého jsme pohřbili," pokračoval doktor, „přivážíme umírajícího."
„Umírajícího?"
„Ano, kapitána Altamonta."
Doktor vylíčil lodnímu mistrovi několika slovy historii jejich setkání.
„Američan?" řekl Johnson a přemýšlel.
„Ano, všechno svědčí o tom, že tento muž je občanem Unie. Ale co je s lodí Porpoise, zřejmě ztroskotanou, a co chtěla v těchto končinách?"
Chtěla tady zahynout," odpověděl Johnson, „zavezla své mužstvo na smrt jako všechny ty, které jejich odvaha vede až pod toto nebe. Přesto, pane Clawbonny, dosáhli jste aspoň cíle své výpravy?"
„Toho skladiště uhlí?" odvětil doktor.
„Ano," řekl Johnson.
Doktor smutně zavrtěl hlavou.
„Nic?" otázal se starý námořník.
„Nic! Scházely nám potraviny, cestou nás přemohla únava! Nedosáhli jsme dokonce ani pobřeží, udaného sirem Edwardem Belcherem!"
„Tedy," řekl starý námořník, „žádné palivo?"
„Ne."
„Žádné potraviny?"
„Ne."
„A žádná loď k návratu do Anglie!"
Doktor a Johnson umlkli, bylo potřeba velké dávky odvahy, aby se té strašlivé situaci mohlo pohlédnout tváří v tvář.
„Konečně," začal opět lodní mistr, „je naše postavení aspoň jasné, víme, na čem jsme! Ale k nejnutnějšímu, silně mrzne, musíme si zbudovat sněhový dům."
„Ano," odpověděl doktor, „s Bellovou pomocí to bude snadné, pak
vyhledáme saně, přivezeme Američana a poradíme se s Hatterasem."
„Ubohý kapitán!" řekl Johnson, který našel prostředek, aby zapomněl sám na sebe, „asi velice trpí!"
Doktor a lodní mistr se vrátili ke svým druhům.
Hatteras byl vzpřímený, bez hnutí, paže podle svého zvyku zkříženy, mlčel a hleděl do budoucnosti. Jeho tvář opět nabyla své obvyklé pevnosti. Na co tento neobyčejný člověk myslel? Zabýval se svou zoufalou situací nebo svými zmařenými záměry? Nebo pomýšlel konečně na návrat, protože lidé, živly, všechno se spiklo proti jeho podniku? Nikdo by nemohl jeho myšlenky uhodnout. Byly neproniknutelné. Jeho věrný Duk setrvával vedle něho a vzdoroval po jeho boku teplotě, která klesla na dvaatřicet stupňů pod nulou (- 36° Celsia).
Bell ležel na ledě a nehýbal se, zdál se mrtvý. Jeho necitelnost ho mohla stát život, vydával se do nebezpečí, že zmrzne jako kámen.
Johnson jím silně třásl, třel ho sněhem a s námahou se mu podařilo dostat jej z jeho strnulosti.
„Vzhůru, Belle, odvahu!" řekl mu. „Neklesej na mysli, vstaň, musíme si promluvit o situaci a potřebujeme přístřeší! Copak jsi zapomněl, jak se buduje sněhový dům? Pojď pomáhat, Belle! Podívej se na ten iceberg, který jen čeká, aby byl vyhlouben! Do práce! To nám opět vrátí to, co nám tady nesmí scházet, odvahu a statečnost!"
Bell se při těchto slovech poněkud vzchopil a dal se starým námořníkem vést.
„Zatím," řekl ten, „pan Clawbonny si dá práci a půjde k saním a přivede je i se psy."
„Jsem připraven jít," odpověděl doktor, „za hodinu se vrátím."
„Doprovodíte ho, kapitáne?" dodal Johnson a obrátil se k Hatterasovi.
Ten, i když byl ponořen do hlubokých myšlenek, zaslechl otázku lodního mistra, protože mu mírným hlasem odpověděl:
„Ne, příteli, jestli to doktor laskavě zařídí… Je nutné, aby bylo učiněno rozhodnutí, než se skončí dnešní den, ale musím být sám, abych uvažoval. Jděte, prosím. Proveďte, co pro tuto chvíli uznáte za vhodné. Já přemýšlím o budoucnosti."
Johnson se vrátil k doktorovi.
„To je zvláštní," řekl mu, „zdá se, že kapitán zapomněl na všechnu zlobu, nikdy mi nepřipadal jeho hlas tak mírný."
„Dobrá," odpověděl doktor, „zase nabyl chladnokrevnosti. Věřte mi, Johnsone, tento muž je schopen toho, aby nás zachránili"
Po těch slovech se doktor co nejlépe zabalil a s okovanou holí v ruce se vracel k saním mlhou, kterou měsíc činil téměř svítivou.
Johnson a Bell se bez otálení dali do práce. Starý námořník pobízel svými slovy tesaře, který mlčky pracoval. Nebylo potřeba stavět, ale jen dlabat ve velikém balvanu. Použití nože na dlabání ve velmi tvrdém ledu bylo obtížné, ale zato

byla zabezpečena tvrdost a pevnost příbytku. Brzy mohli Johnson a Bell pracovat skryti ve svém sklepení a vyhazovali ven led, který vydlabali.
Hatteras chvílemi přecházel a vždy se na chvíli zastavil, zřejmě nechtěl dojít až k místu, kde dříve stála jeho nešťastná briga.
Doktor se vrátil brzy, jak slíbil. Přivážel Američana, nataženého na saních a zahaleného do záhybů stanu, grónští psi, hubení, hladoví, vysílení, je sotva vlekli a hryzali své řemeny, byl nejvyšší čas, aby se celé této společnosti, zvířatům i lidem, dostalo potravy a odpočinku.
Zatímco chýše se prohlubovala, podařilo se doktorovi, slídícímu po pobřeží, najít kamínka, které výbuch téměř ušetřil a jejichž zkřivená roura mohla být snadno narovnána, doktor je přinesl s vítěznou tváří. Za tři hodiny byla ledová chata obydlena. Postavili v ní kamna, nacpali do nich třísky, brzy zahučela a rozšířila blahodárné teplo.
Američan byl vnesen do příbytku a uložen ve svých pokrývkách. Čtyři Angličané zaujali místo u ohně. Poslední zásoby ze saní, trocha sucharů a horkého čaje, je jakžtakž osvěžily. Hatteras nemluvil, všichni respektovali jeho mlčení. Když byly ty „hody“ skončeny, dal doktor Johnsonovi znamení, aby ho následoval ven.
„Nyní,“ řekl mu, „pořídíme inventář toho, co nám zbývá! Musíme znát přesně stav svého bohatství. Je tady všude rozptýleno a jde o to, aby bylo posbíráno, sníh může každou chvíli napadnout a pak by nám bylo znemožněno najít sebemenší trosku z lodi.“
„Pak neztrácejme čas,“ odpověděl Johnson, „potraviny a dříví jsou pro nás důležité v první řadě.“
„Nuže, hledejme tedy každý na své straně,“ odpověděl doktor, „tím způsobem, že prohlédneme celé okolí výbuchu, začneme středem a pak dosáhneme obvodu.“
Oba druhové se bez otálení odebrali k ledovému ložisku, které by zaujímal Forward, každý zkoumal pečlivě při světle měsíce zbytky lodi. Byl to pravý lov, doktor do něho vnesl vášeň, skoro potěšení lovce a srdce mu silně bušilo, kdykoliv objevil téměř neporušenou bednu. Byly však většinou prázdné a jejich trosky pokrývaly ledové pole.
Prudkost výbuchu byla značná, z velkého množství předmětů byl prach a popel. Velké kusy stroje ležely tu a tam, zkroucené nebo zpřelámané, zlomené lopatky šroubu, vržené dvacet sáhů od lodi, vnikly hluboko do ztvrdlého sněhu, zprohýbané válce byly vyrvány ze svých čepů. Komín, prasklý po celé délce, na kterém visely ještě konce řetězů, byl napůl rozdrcen obrovským ledovým balvanem. Hřeby, háky, kování kormidla, listy plátů, všechen kov z brigy se rozlétl do dálky jako pravý dělový kartáč.
Ale toto železo, které by pro eskymácký kmen bylo hotovým jměním, nebylo za této situace nijak na prospěch, především bylo nutné najít potraviny a doktor udělal několik nálezů tohoto druhu.
„To je zlé,“ řekl si, „je zřejmé, že spižírna, která ležela vedle komory na prach, byla úplně zničena výbuchem, co neshořelo, bylo rozbito. To je na pováženou a neučiní-li Johnson větší lov než já, nevím co se z nás stane.“
Nicméně, když rozšířil okruh svého pátrání, podařilo se doktorovi najít trochu zbytku pemmicanu, asi patnáct knih a čtyři láhve z kameniny, které padly na ještě měkký sníh a unikly zkáze. Obsahovaly asi pět nebo šest pint pálenky. Dále zvedl dva balíčky zrn cochlearie, ty mu přišly vhod, aby se nahradila citronová šťáva, která je tak potřebná proti kurdějím.
Po dvou hodinách se doktor a Johnson sešli. Pověděli si o svých objevech, naneštěstí byly, pokud se týká potravin, velmi nepatrné, sotva několik kusů nasoleného masa, asi padesát liber pemmicanu, tři pytle sucharů, malá zásoba čokolády, pálenky, a asi dvě libry kávy, nasbírané zrnko po zrnku po ledě.
Ani přikrývky, ani hamaky, ani oděvy nemohli najít, zřejmě je pohltil požár.
Celkem našel doktor a lodní mistr potraviny nejvýše na tři týdny při přísné spořivosti. To bylo málo k zotavení vysílených lidí. A tak viděl Hatteras, že následkem nešťastných okolností po nedostatku uhlí, bude zítra nedostatek potravin.
Pokud se týká paliva, dodaného troskami lodi, kusy jejich stěžňů a jejího spodku mohly vydržet asi tři týdny, ale než je hodlal použít k topení v ledové chýši, chtěl doktor od Johnsona zjistit, jestli není možné z těchto beztvarých zbytků pořídit malou loď, nebo aspoň šalupu.
„Ne, pane Clawbonny,“ odpověděl mu lodní mistr, „na to nelze ani pomyslet, neexistuje ani jediný neporušený kus dřeva, který by bylo možno použít, to všechno se hodí jen k tomu, aby nás zahřívalo po několik dní a pak…“
„Pak?“ řekl doktor.
„Staň se vůle boží!“ odvětil starý námořník.
Když byli hotovi s inventářem, vrátil se doktor a Johnson pro saně, zapřáhli do nich chtě nechtě ubohé znavené psy, vrátili se na místo výbuchu, naložili tyto zbytky nákladu, kterých bylo tak málo, ale které byly tak drahocenné, a dopravili je k ledovému domu. Potom, napůl zmrzlí, zaujali místa vedle svých druhů v neštěstí.

II. KAPITOLA
Altamontova první slova

K osmé hodině večer se obloha na několik okamžiků vyklubala ze sněžných mlh, hvězdy se jasně zatřpytily v ochladlém vzduchu.
Hatteras využil této změny ke změření výšky několika hvězd, vyšel beze slova se svými přístroji. Chtěl stanovit polohu a dozvědět se, nepohnul-li se opět icefield.
Vrátil se za půl hodiny, ulehl do kouta domu a zůstal ponořen v hlubokou nehybnost, která však neznamenala spánek.
Následujícího dne začal velmi hustě padat sníh, doktor si blahopřál, že vykonal pátrání předešlého dne, neboť veliký, bílý závoj brzy pokryl ledové pole a všechny stopy po výbuchu zmizely pod sněhovým příkrovem vysokým tři stopy.
Toho dne nebylo možné vyjít, naštěstí byl příbytek pohodlný, nebo aspoň se tak znaveným cestujícím zdál. Kamínka

pracovala dobře až na to, že prudké poryvy větru časem hnaly kouř dovnitř, jejich teplo mimoto opatřovalo horké nápoje, čaj nebo kávu, jejichž účinek za nízké teploty je tak podivuhodný.
Trosečníci - opravdu je tak můžeme nazvat - pociťovali blahobyt, na který nebyli už dlouho zvyklí, také mysleli jen na tuto přítomnost, na blahodárné teplo, na chvilkový odpočinek a téměř zapomínali a pohrdali budoucností, která jim hrozila tak blízkou smrtí.
Američan trpěl méně a ponenáhlu přicházel k životu, otevřel oči, ale dosud nepromluvil, jeho rty měly stopy po kurdějích a nedovedly vydat zvuk, slyšel však a byl informován o situaci. Pohyboval hlavou na znamení díků, viděl, že je zachráněný od pohřbení pod sněhem a doktor byl tak opatrný a neřekl mu, o jak krátkou dobu byla oddálena jeho smrt, neboť za dva, nebo za tři týdny se bude potravin nedostávat. K poledni se Hatteras probral ze své nehybnosti, přistoupil k doktorovi, Johnsonovi a Bellovi.
„Přátelé," řekl jim, „rozhodneme se spolu, co nám zbývá učinit. Nejprve žádám Johnsona, aby mi pověděl, za jakých okolností se udála zrada, která nás tak postihla."
„Nač to?" odpověděl doktor. „Fakta jsou známá a není třeba už na ně myslet."
„Naopak, myslím na ně," odpověděl Hatteras. „Ale po Johnsonově vypravování už na ně myslet nebudu."
„Poslyšte tedy, co se stalo," odvětil lodní mistr. „Učinil jsem všechno, abych zabránil tomuto zločinu…"
„Tím jsem si jistý, Johnsone, a připojím, že vůdcové dávno zamýšleli k tomu dospět."
„To-je i můj názor," pravil doktor.
„I můj," pokračoval Johnson, „neboť téměř hned po vašem odchodu, kapitáne, se už následujícího dne ujal velení na lodi na vás rozzlobený Shandon, který se stal viníkem a ostatně byl ostatními podporován, chtěl jsem se vzepřít, ale bylo to marné. Od té doby si téměř každý dělal co sám chtěl. Shandon je nechával, chtěl mužstvu ukázat, že čas útrap a nedostatku minul. A tak nešetřili nic, v kamnech hojně topili a pálili i brigu. Zásoby byly vydány mužstvu napospas - i lihoviny a dovedete si představit, jak toho zneužívali lidé, kteří dlouho postrádali lihové nápoje! To se stalo od 7. do 15. ledna."
„Tedy," řekl Hatteras, „byl to Shandon, kdo přinutil mužstvo ke vzpouře?"
„Ano, kapitáne."
„O něm už ani zmínky! Pokračujte, Johnsone."
„Asi 24. nebo 25. ledna se rozhodli loď opustit. Chtěli dosáhnout západního břehu Baffinova moře, odtamtud se hodlali v šalupě vydat na pátrání po velrybářích anebo dostihnout grónské osady na východním pobřeží. Zásob byl dostatek, nemocným, posíleným nadějí na návrat, se vedlo lépe. Počali tedy s přípravami k odchodu, zbudovali saně, na kterých se mohly dopravit potraviny, palivo a šalupa, zapřáhnout se do nich měli lidé. To trvalo do 15. února. Pořád jsem doufal, že vás uvidím přicházet, kapitáne, i když jsem se obával vaší přítomnosti, s mužstvem byste nic nedosáhl, bylo by vás spíše zavraždilo, než by zůstalo na lodi. Bylo to jako šílenství po svobodě. Vzal jsem stranou všechny své kamarády, jednoho po druhém, mluvil jsem k nim, napomínal je, líčil jsem jim nebezpečí takové výpravy spolu s bídáctvím toho, že vás opustí! Nedosáhl jsem nic, ani u nejlepších! Odchod stanovili na 22. února. Shandon byl netrpělivý. Na saně a do člunu bylo naloženo všechno, co mohly pojmout ze zásob a lihovin, naložili značné množství dříví, pažení pravého boku bylo už urváno až po čáru ponoru. Konečně poslední den byl dnem orgií, plenili, rozhazovali a ve svém opilství Pen a dva nebo tři jiní zapálili loď. Bil jsem se s nimi, povalili mě a tloukli, pak se tito lotři se Shandonem v čele dali na východ a zmizeli mým očím! Osaměl jsem, co jsem mohl podniknout proti tomuto požáru, který zachvátil celou loď? Díra na vodu byla zatarasena ledem, neměl jsem ani kapku vody. Dva dny se Forward svíjel v plamenech a ostatní už víte."
Po tomto vypravování zavládlo v ledové chýši dost dlouhé mlčení, smutný obraz hořící lodi a ztráta tak draho cenné brigy se živěji představily myslím trosečníků, - cítili, že stáli před nemožností a to byl návrat do Anglie. Neodvážili se na sebe pohlédnout, aby nespatřili na některé z tváří stopy naprostého zoufalství. Byl pouze slyšet obtížný dech Američana.
Konečně se slova ujal Hatteras.
„Johnsone," pravil, „děkuji vám, učinil jste všechno, abyste zachránil moji loď. Ale sám jste nemohl odolat. Děkuji vám ještě jednou a už o této katastrofě nemluvme. Spojme své úsilí ke společnému prospěchu. Jsme zde čtyři druhové, čtyři přátelé, a životy nás všech jsou stejně drahé. Ať tedy každý pronese svůj názor na to, co je třeba učinit."
„Ptejte se nás, Hatterasi," odpověděl doktor, „jsme vám všichni oddáni a naše slova půjdou ze srdce. A především, vy máte nějakou myšlenku?"
„Já sám ji mít nemohu," pravil smutně Hatteras. „Chci tedy především znát váš názor."
„Kapitáne," řekl Johnson, „než se vyslovíme za tak vážných okolností, mám k vám důležitou otázku."
„Mluvte, Johnsone!"
„Včera jste stanovil naši polohu, nu, pohnulo se ledové pole, anebo je na stejném místě?"
„Nehnulo se," odpověděl Hatteras. „Změřil jsem, jako před naším odchodem, osmdesát stupňů patnáct minut šířky a sedmadevadesát stupňů pětatřicet minut délky."
„A," pravil Johnson, „jak daleko jsme od nejbližšího moře na západě?"
„Asi šest set mil," odpověděl Hatteras.
„A toto moře je…?"
„Smithova úžina."
„Ta stejná, kterou jsme nemohli projít v dubnu?"
„Ano."
„Dobrá, kapitáne, nyní známe svoje postavení a můžeme se rozhodnout, když známe poměry."
„Mluvte tedy," řekl Hatteras a opřel si hlavu o dlaně.

Tak mohl naslouchat svým přátelům, aniž na ně hleděl.
„Tedy, Belle," pravil doktor, „co bychom měli podle vašeho názoru nejraději udělat?"
„Není třeba uvažovat dlouho," odpověděl tesař, „nesmíme ztratit ani den ani hodinu a musíme se vrátit buď na jih nebo na západ a dosáhnout nejbližšího pobřeží… i kdyby cesta měla trvat třeba dva měsíce!"
„Máme potravu pouze na tři týdny!" odpověděl Hatteras aniž by zvedl hlavu.
„Tedy," pravil Johnson, „musíme tuto cestu vykonat za tři týdny, protože jedině v tom spočívá naše naděje na záchranu, i kdybychom měli k pobřeží dolézt po kolenou, je nutné jít a dorazit tam za pětadvacet dní."
„Tato část severní pevniny není známá," odpověděl Hatteras. „Můžeme se setkat s překážkami, s horami, ledovci, které nám úplně zatarasí cestu."
„V tom nevidím," pravil doktor, „dostatečný důvod, abychom se o cestu nepokusili, budeme strádat a to mnoho, to je jasné, budeme se muset, co se potravy týká, omezit na nejmenší míru, ledaže by lov…" „Zbývá nám jen půl libry střelného prachu," odpověděl Hatteras.
„Poslouchejte, Hatterasi," pokračoval doktor, „znám všechnu váhu vašich námitek a nekojím se planou nadějí. Avšak mám za to, že vidím do vašich myšlenek, máte nějaký uskutečnitelný záměr?"
„Ne," odvětil po několika okamžicích váhání kapitán.
„O naší odvaze nepochybujte," pokračoval doktor, „jsme lidé, kteří za vámi půjdou až do konce, to víte, avšak zda se nemáme v tuto chvíli vzdát vší naděje, že se dostaneme k pólu? Zrada zmařila vaše plány, dovedl jste bojovat proti přírodním překážkám, nikoliv proti slabosti a věrolomnosti lidí a měl byste úspěch, to jsem si jistý, ale v nynější situaci, zda nejste nucený zanechat své plány a dokonce, abyste se jich chopil znovu, zda nebudete chtít vrátit se do Anglie?"
„Tedy, kapitáne?" otázal se Johnson Hatterase, který dlouho neodpovídal.
Konečně kapitán zvedl hlavu a řekl nuceným hlasem:
„Vy jste si tedy jistí, že dosáhnete pobřeží úžiny, takhle unaveni a téměř bez potravy?"
„Ne," odpověděl doktor, „ale pobřeží určitě nepřijde k nám, musíme k němu. Snad jižněji najdeme eskymácké kmeny, které nám pomohou."
„Ostatně," pravil Johnson, „nemohli bychom se v úžině setkat s nějakou lodí, přinucenou přezimovat?"
„A v nouzi," odpověděl doktor, „protože úžina je zamrzlá, nemohli bychom po ní dosáhnout západního pobřeží Grónska a odtamtud v Prudhoeově zemi nebo na mysu York dorazit k některé dánské osadě? Konečně, Hatterasi, nic z toho všeho se nenajde na tomto ledovém poli! Cesta do Anglie je tam na jihu a ne zde, na severu."
„Ano," pravil Bell, „pan Clawbonny má pravdu, je nutné bez prodlení vyrazit. Dosud jsme příliš zapomínali na svoji vlast a na ty, kteří jsou nám drazí!"
„Je to váš názor, Johnsone?" otázal se ještě jednou Hatteras. „Ano, kapitáne."
„A váš, doktore?"
„Ano, Hatterasi."
Hatteras se opět odmlčel, jeho tvář proti jeho vůli prozrazovala všechno jeho vnitřní hnutí. Na rozhodnutí, které měl učinit, závisel osud jeho života. Vrátí-li se, bude konec jeho smělým plánům, nebyla naděje, že by počtvrté mohl obnovit pokus tohoto druhu.
Vida, že kapitán mlčí, ujal se doktor slova.
„Dodám, Hatterasi," pravil, „že nesmíme zmařit ani okamžik, je nutné naložit na saně všechny zásoby a vzít s sebou co možná nejvíce dříví. Šest set mil za těchto podmínek je dlouhá cesta, souhlasím, ale nikoliv neproveditelná, můžeme, či spíše musíme, za den urazit dvacet mil, to dovolí dosáhnout pobřeží za měsíc, to je kolem 26. března…"
„Ale," pravil Hatteras, „nemohli bychom několik dní počkat?"
„V co doufáte?" odvětil Johnson.
„Copak vím? Kdo může vidět do budoucna? Ještě několik dní! To ostatně sotva stačí k opětnému nabytí vyčerpaných sil! Nevykonáte ani dva denní pochody a padnete únavou, pokud nemáte sněhový dům, který by vám poskytl přístřeší."
„Ale tady nás očekává hrozná smrt!" zvolal Bell.
„Přátelé," pravil téměř prosebným hlasem Hatteras, „pozbýváte naděje předčasně! Kdybych vás vybídl hledat cestu k záchraně na severu, odepřeli byste mne následovat? A přece, copak nejsou blízko pólu eskymácké kmeny, tak jako při Smithově úžině? To volné moře, jehož existence je přece jistá, určitě omývá pevninu. Příroda je ve všem, co koná, logická. Tedy, musíme mít za to, že rostliny nabývají opět vlády tam, kde přestávají veliké mrazy. Copak není zemí zaslíbenou ta, která nás očekává na severu a od níž chcete prchnout bez návratu?"
Hatteras se vzrušoval, když mluvil, jeho napjatý mozek vyvolával okouzlující obrazy těchto krajů s tak pochybnou existencí.
„Ještě den," opakoval, „ještě hodinu!"
Doktor Clawbonny se svojí dobrodružnou povahou a ohnivou fantazií cítil, že se ho poznenáhlu zmocňuje vzrušení. Užuž by i dovolil, ale Johnson, moudřejší a chladnější, ho přivedl opět k rozumu a povinnosti.
„Vzhůru, Belle," řekl, „k saním!"
„Vzhůru!" odvětil Bell.
Oba lodníci zamířili k otvoru sněhové chýše.
„Ach, Johnsone, i vy, i vy?" vzkřikl Hatteras. „Nu, jděte, já zůstanu, já zůstanu!"
„Kapitáne!" řekl Johnson.
„Zůstanu, říkám vám! Jděte! Opusťte mě jako ostatní! Jděte…
Pojď, Duku, my dva zůstaneme!"
Statečný pes se se štěkotem postavil vedle svého pána. Johnson pohlédl na doktora. Ten nevěděl, co činit, nejlepší by

bylo utišit Hatterase a obětovat jeden den jeho plánům. Doktor už hodlal změnit svůj úmysl, když v tom cítil, že se kdosi dotkl jeho ramene.
Obrátil se. Američan právě opustil svoje přikrývky, lezl po zemi, konečně se vzpřímil na kolenou a svými nemocnými rty vydával neartikulované zvuky.
Doktor ho překvapeně a téměř zděšeně mlčky pozoroval. Hatteras přistoupil k Američanovi a pozorně na něj hleděl. Snažil se zachytit slova, která nešťastník nemohl vyslovit. Konečně po pěti minutách námahy, pronesl toto slovo:
„Porpoise.“
„Porpoise?“ opáčil kapitán.
Američan učinil souhlasné znamení.
„V těchto mořích?“ otázal se s bušícím srdcem Hatteras. Stejné znamení.
„Na severu?“
„Ano,“ souhlasil nešťastník.
„A znáte její polohu?“
„Ano.“
„Přesně?“
„Ano,“ řekl opět Altamont.
Nastal okamžik mlčení. Diváci tohoto nečekaného výjevu se chvěli. „Poslyšte,“ řekl konečně Hatteras nemocnému, „musíme znát polohu této lodi! Budu počítat stupně nahlas a vy mě zastavíte znamením.“ Američan kývl hlavou na znamení souhlasu.
„Poslouchejte,“ pravil Hatteras, „jde o stupeň délky. - Sto pět! Ne. - Sto šest? Sto sedm? Sto osm? - Je to snad západní délka?“
„Ano,“ pravil Američan.
„Pokračujme. - Sto devět? Sto deset? Sto dvanáct? Sto čtrnáct?
Sto šestnáct? Sto osmnáct? Sto devatenáct? Sto dvacet?…“
„Ano,“ odpověděl Altamont.
„Sto dvacet stupňů délky?“ řekl Hatteras. - „A kolik minut? Počítám…“
Hatteras počítal číslem jedna. Při patnácti učinil Altamont znamení, aby přestal.
„Dobrá!“ pravil Hatteras. - „Přejděme k šířce. Slyšíte mne? Osmdesát? Jedenaosmdesát? Dvaaosmdesát?
Třiaosmdesát?“
Američan jej posunkem zastavil.
„Dobrá? - A minuty? Pět? Deset? Patnáct? Dvacet? Pětadvacet?
Třicet? Pětatřicet?“
Nové znamení Altamonta, který se slabě usmál.
„Tedy,“ řekl Hatteras vážným hlasem, „Porpoise je na sto dvacátém stupni a patnácti minutách délky a třiaosmdesátém stupni a pětatřiceti minutách šířky?“
„Ano,“ přisvědčil naposledy Američan a padl v bezvědomí doktorovi do náruče.
Toto namáhání jej zlomilo.
„Přátelé,“ zvolal Hatteras, „vidíte dobře, že spása je na severu!
Budeme zachráněni!“
Ale po těchto prvních slovech radosti se zdálo, že se Hatterase náhle zmocnila hrozná myšlenka. Jeho tvář se změnila a cítil, že srdce mu hlodá had žárlivosti.
Jiný člověk, Američan, ho předstihl o tři stupně na cestě k pólu!
Proč? Za jakým účelem?

III. KAPITOLA
Sedmnáct dní pochodu

Tato nová příhoda, tato první slova, jež pronesl Altamont, úplně změnila postavení trosečníků, dříve byli bez jakékoliv pomoci, bez větších vyhlídek, že by dosáhli Baffinova moře, ohroženi nedostatkem potravin pro jejich znavená těla díky příliš dlouhé cestě a nyní byla méně než čtyři sta mil od jejich sněhového domu loď, která jim nabízela rozsáhlá útočiště a snad prostředky k pokračování v odvážné cestě k pólu. Hatteras, doktor, Johnson a Bell začali opět doufat, když předtím byli na pokraji zoufalství, byla to radost, téměř šílenství.
Ale Altamontovy zprávy byly ještě neúplné a po několika minutách odpočinku s ním doktor opět zapředl ten drahocenný rozhovor. Kladl mu otázky ve formě, která si místo každé odpovědi žádala pouze prosté kývnutí hlavou nebo pohyb očí.
Brzy se dozvěděl, že Porpoise je americký trojstěžník, z New Yorku, který ztroskotal mezi ledy, se značným množstvím potravin a paliva, ačkoliv se naklonil na bok, odolal a jeho náklad asi bude možné zachránit.
Altamont a jeho mužstvo jej opustilo před dvěma měsíci, když s sebou vzali na saních šalupu. Chtěli se dostat do Smithovy úžiny, vyhledat nějakou velrybářskou loď a vrátit se do Ameriky, ale nešťastníky ponenáhlu zachvacovaly útrapy a nemoci, takže cestou padali druh po druhu. Nakonec zbyl pouze kapitán a dva lodníci z mužstva, které mělo původně třicet lidí, a pokud přežije on, Altamont, stane se tak opravdu zázrakem Prozřetelnosti.
Hatteras chtěl na Američanovi vyzvědět, proč postoupila Porpoise do tak vysokých šířek.
Altamont dal na srozuměnou, že sem byl zanesen ledy, aniž by jim mohl odolat.
Hatteras se ho úzkostlivě otáza1 na cíl jeho cesty.

Altamont řekl, že se pokusil projít Severozápadním průchodem. Hatteras nenaléhal a už se na nic v tomto ohledu neptal.
Potom se ujal slova doktor:
„Nyní musí veškeré naše úsilí směřovat k tomu, abychom našli Porpoise, místo abychom se“ nazdařbůh odvážili do Baffinova moře, můžeme cestou o třetinu kratší dorazit k lodi, která nám poskytne všechny prostředky potřebné k přezimování.“
„Nic jiného nám nezbývá,“ odpověděl Bell.
„Připojím,“ řekl lodní mistr, „že nesmíme ztratit ani okamžik, trvání naší cesty musíme vypočítat podle trvání svých zásob, právě naopak, než se obyčejně děje, a cestu musíme nastoupit co nejdříve.“
„Máte asi pravdu, Johnsone,“ odpověděl doktor, „vyjdeme-li zítra, v úterý 26. února, musíme 15. března dorazit k Porpoise - jinak zemřeme hladem. Co o tom soudíte, Hatterasi?“
„Ihned proveďme přípravy,“ řekl kapitán, „a vyrazíme. Možná, že cesta potrvá déle, než se domníváme.“
„Jak to?“ namítl doktor. „Zdá se, že tento muž je si jist polohou své lodi.“
„Ale,“ odpověděl Hatteras, „když se Porpoise odchýlil s ledovým polem, mohl se odchýlit i Forward?“
„Skutečně,“ řekl doktor, „to by se mohlo stát.“
Johnson a Bell nepoznamenali nic k možnosti odchýlení se, jehož obětí se sami stali.
Ale Altamont, pozorně sledující tuto rozmluvu, dal doktorovi znamení, že by rád mluvil. Ten Američanovu přání vyhověl a po veliké čtvrthodině hovoru a váhání zjistil, že Porpoise, který ztroskotal u pobřeží, nemohl opustit svoje skalnaté ložisko.
Ta zpráva vrátila čtyřem Angličanům klid, nicméně zbavovala je veškeré naděje na návrat do Evropy, ledaže by se Bellovi podařilo vybudovat z kusů Porpoise menší loď. Ať je to jakkoliv, hlavní věcí bylo odebrat se na místo ztroskotání.
Doktor položil Američanovi ještě poslední otázku, jestli našel v šířce třiaosmdesáti stupňů volné moře?
„Ne,“ odpověděl Altamont.
Potom rozmluva skončila. Ihned začali s přípravami k odchodu, Bell a Johnson se napřed zaměstnávali saněmi. Bylo zapotřebí důkladně je opravit. Dřeva byl dostatek, proto sloupky u saní zpevnili. Použili zkušenosti získané na výpravě k jihu, znali už slabou stránku této přepravy a protože se muselo počítat s hojným a vysokým sněhem, zvýšili sanice. Uvnitř zbudoval Bell jakési lehátko, přikryté plátnem stanu, určené pro Američana, zásoby, jichž bylo naneštěstí málo, neměly tíhu saní příliš zvýšit, ale zato náklad doplnili dřevem, kolik ho jen s sebou mohli vzít.
Doktor uspořádal zásoby a s úzkostlivou přesností je sepsal. Z jeho výpočtu vyšlo najevo, že každý z cestujících se musí omezit po celou třítýdenní cestu na tři čtvrtiny porce. Celá porce byla vyhrazena čtyřem tažným psům. Potáhne-li Duk s nimi, také on bude mít právo na celou porci.
Tyto přípravy byly přerušeny potřebou spánku a odpočinku, která se dost citelně hlásila od sedmé hodiny večer, ale než šli spát, shromáždili se trosečníci kolem kamen, v nichž nešetřili palivem, ubozí lidé si dopřávali luxusu tepla, na které už dávno nebyli zvyklí - pemmikan, pár sucharů a šálků kávy je přivedlo k rozmarům, k čemuž patrně přispěla naděje, která je potkala tak náhle a tak zdaleka.
V sedm hodin ráno se opět chopili práce a ke třetí hodině odpoledne bylo vše hotovo.
Už se začínalo stmívat, slunce se objevilo nad obzorem již 31. ledna, ale poskytovalo dosud pouze slabé a krátké světlo, naštěstí měl v půl sedmé vyjít měsíc a protože nebe bylo jasné, postačí jeho paprsky na osvětlení cesty. Teplota, která již několik dní citelně klesala, dostoupila konečně třiatřiceti stupňů pod nulou (-37° Celsia).
Nadešla chvíle odchodu. Altamont přijal radostně myšlenku vydat se na cestu, ačkoliv nárazy měly zvýšit jeho útrapy, dal doktorovi na srozuměnou, že na Porpoise najde prostředky proti kurdějím, které potřeboval ke svému uzdravení.
Přenesli ho tedy na saně. Byl na nich uložen co možná nejpohodlněji, psi, s nimi i Duk, byli zapřaženi, cestovatelé pak vrhli poslední pohled na ledové lože, kde spočíval Forward. Zdálo se, že Hatterasovy rysy na chvíli přeběhl prudký záchvat hněvu, ale kapitán se opět ovládl a malý hlouček zapadl za velmi suché pohody do mlh severozápadu.
Každý zaujal svoje obvyklé místo. Bell v čele ukazoval cestu, doktor a lodní mistr po stranách saní dohlíželi na náklad a podle potřeby pomáhali tlačit. Hatteras byl vzadu, vytyčoval směr cesty a držel saně v přímém směru za Bellem.
Pochod byl dost rychlý, za velmi nízké teploty byl led tvrdý a hladký, což bylo pro jízdu příznivé, pět psů snadno táhlo tuto tíhu větší než devět set liber. Nicméně lidé i zvířata se zadýchali a museli často zastavovat, aby nabrali dech.
Kolem sedmé hodiny večer vyšel z mlh nad obzorem červenavý kotouč měsíce. Jeho klidné paprsky prorazily ovzduším a vrhaly trochu světla, které led čistě odrážel, icefield vypadal na severozápadě jako dokonale vodorovná nesmírná bílá pláň. Ani packa, ani hummock. Tato část moře pevně zamrzla jako poklidné jezero.
Byla to nesmírná poušť, plochá a jednotvárná.
Takový byl dojem, který vyvolala ta podívaná v doktorově mozku a on se o něj podělil se svým druhem.
„Máte pravdu, pane Clawbonny,“ odpověděl Johnson, „je to poušť, ale nebojíme se, že bychom v ní zemřeli žízní!“
„To je zřejmá výhoda,“ pokračoval doktor, „přesto však mi tato nesmírnost dokazuje jednu věc: že jsme asi velmi vzdáleni od jakékoliv země, blízkost pobřeží se obyčejně ohlašuje množstvím ledových hor a kolem nás není vidět ani jediný iceberg.“
„Obzor je velmi zahalen mlhami,“ odpověděl Johnson.
„Zajisté, ale od svého odchodu kráčíme po plochém poli, které hrozí, že nebude mít konce.“
„Víte, pane Clawbonny, že naše procházka je nebezpečná? Člověk si zvykne, nemyslí na ni, ale přece jen tento ledový povrch, po němž kráčíme, pokrývá bezedné propasti!“
„Máte pravdu, příteli, ale my se nemáme co obávat, že budeme pohlceni, pevnost této bílé kůry za třiatřicetistupňových mrazů je značná! Všimněte si, že jí přibývá více a více, neboť v těchto šířkách padá sníh devět dnů z deseti, i v dubnu, i

v květnu, i v červnu, a myslím, že jeho největší tloušťka není menší než třicet nebo čtyřicet stop.“
„To je uspokojivé,“ odpověděl Johnson.
„Skutečně, nejsme jako ti bruslaři ze Serpentine River (říčka v Hyde Parku v Londýně), kteří se obávají každé chvíle, že jim křehká půda zmizí pod nohama, my se nemusíme obávat podobného nebezpečí.“
„Je známá síla vytrvalosti ledu?“ otázal se starý lodník, stále dychtivý vzdělávat se v doktorově společnosti.
„Úplně,“ odpověděl doktor. „Co by se nevědělo z toho, co na světě lze změřit, mimo lidskou ctižádost? Cožpak to vskutku není ona, jež nás žene k tomuto severnímu pólu, který chce člověk konečně spatřit? Ale abych se vrátil k vaší otázce: poslouchejte, co vám mohu odpovědět. Při tloušťce dvou palců unese led člověka, při tloušťce tři a půl palce koně s jezdcem, při pěti palcích osmilibrové dělo, při osmi palcích polní dělostřelectvo v plné zbroji a konečně při deseti palcích armádu, nesčíslné množství! Tam, kde nyní kráčíme, by bylo možné postavit liverpoolskou celnici nebo londýnský parlamentní palác.“
„Bylo by těžké pochopit takovou pevnost,“ řekl Johnson, „ale právě jste se zmínil, pane Clawbonny, o sněhu, který padá devět dní z deseti, je to zřejmé a nepopírám to. Ale odkud všechen ten sníh přichází, neboť, když jsou ještě moře zamrzlá, vůbec nevím, jak by mohla vydat takové nesmírné množství páry, která tvoří mraky.“
„Vaše poznámka je správná, Johnsone, ale podle mého odhadu většina sněhu nebo deště, který přijímáme v těchto polárních krajích, pochází z vody moří mírného podnebí, jsou takové vločky, které byly kapkou vody v některé evropské řece, do vzduchu se zvedly v podobě páry a až sem přišly zhoustnout. Není tedy nemožné, že pitím tohoto sněhu hasíme svou žízeň z řek své vlasti.“
„To je stále totéž,“ odpověděl lodní mistr.
Vtom zazněl hlas Hatterase, opravujícího směr cesty a přerušil rozmluvu. Mlha houstla, a proto bylo obtížné zachovat přímý směr.
Konečně se kolem osmé hodiny večer malý hlouček zastavil, když předtím urazil patnáct mil. Počasí bylo suché. Postavili stan a v kamnech rozdělali oheň, povečeřeli a noc přešla klidně.
Hatterasovi a jeho druhům pohoda skutečně přála. Jejich cesta v následujících dnech probíhala bez obtíží, ačkoliv byl veliký mráz a rtuť v teploměru zůstala zamrzlá. Kdyby se k tomu přidal vítr, nesnesl by ani jediný cestovatel takovou zimu. Doktor při této příležitosti ověřil správnost pozorování, které provedl při své výpravě na ostrov Melville Parry: tento slavný námořník říká, že člověk přiměřeně oděný se může beztrestně procházet pod širým nebem za velikých mrazů, za předpokladu, že ovzduší je klidné, ale jakmile zavane nejjemnější vítr, pocítíme ve tváři bolestnou palčivost a prudké bolení hlavy, po němž brzy následuje smrt. Doktor tedy nepřestával být znepokojen, neboť obyčejný závan větru by mohl způsobit, že by všichni zmrzli až do morku kostí.
5. března byli svědky úkazu, který je v této šířce běžný, nebe bylo úplně jasné a třpytilo se hvězdami a přitom začalo hodně sněžit, aniž by po mračnech bylo jen potuchy, hvězdy zářily skrze sněhové vločky, padající s pravidelnou elegancí na ledové pole. Toto sněžení trvalo asi dvě hodiny a přestalo, aniž našel doktor dostatečné vysvětlení pro jeho vznik.
Poslední čtvrt měsíce uplynula, sedmnáct hodin z jednoho dne byla hluboká tma, cestovatelé se svázali dlouhým provazem, aby nezmizeli jeden druhému, udržet přímý směr cesty se stalo téměř nemožné.
Nicméně se těchto statečných lidí, podporovaných železnou vůlí, začínala zmocňovat únava, zastávky se stávaly častější a přece se nesmělo mařit ani hodiny, neboť zásob očividně ubývalo.
Hatteras určoval polohu často pomocí pozorování měsíce a hvězd. Jak ubíhaly dny a konec cesty se vzdaloval, ptal se někdy v duchu, zda Porpoise skutečně existuje, zdali mozek tohoto Američana nebyl porušen útrapami, nebo zda dokonce z nenávisti k Angličanům, když se viděl bez pomoci ztracen, je nechtěl vzít s sebou na jistou smrt.
Oznámil tyto domněnky doktorovi, který je okamžitě zavrhl, ale pochopil, že mezi anglickým kapitánem a americkým kapitánem už existuje osudné soupeření.
„Udržet mezi těmito dvěma muži dobré vztahy bude velice nesnadné,“ říkal si.
14. března, po šestnácti dnech pochodu, byli cestovatelé teprve na dvaaosmdesátém stupni šířky, jejich síly již byly vyčerpány a byli ještě sto mil od lodi, aby se útrapy ještě zvýšily, bylo nutné omezit lidi na čtvrtinu porce, aby psům byla ponechána porce celá.
Naneštěstí se nedalo spoléhat na výsledky lovu, neboť zbývalo už jen trochu střelného prachu a šest kulek, nadarmo vypálili po několika bílých zajících a liškách - žádný z nich nebyl zasažen.
Nicméně v pátek patnáctého měl doktor velké štěstí a překvapil tuleně rozloženého na ledě. Poranil ho několika kulkami, a protože zvíře nemohlo zmizet svou dírou, která se mezitím uzavřela, bylo zvíře brzy chyceno a ubito. Bylo velikého vzrůstu, Johnson je obratně rozřezal, ale bylo natolik hubené, že lidé, kteří se nemohli odhodlat pít jeho tuk jako Eskymáci, z něho měli jen malý užitek.
Nicméně doktor se statečně pokusil pít tento olejový nápoj, přes dobrou vůli se mu to nemohlo podařit. Upravil kůži zvířete, aniž věděl proč, z pudu lovce, a naložil ji na saně.
Následující den, šestnáctého, spatřili na obzoru několik icebergů a ledových pahorků. Byla to známka blízkého pobřeží anebo jen otřesu icefieldu? Bylo nesnadné dozvědět se, jak se věci mají.
Když došli k jednomu z těchto hummocků použili ho cestovatelé k tomu, že si v něm vyhloubili pohodlnější přístřeší, než poskytoval stan, pomocí nože na sníh, a po třech hodinách vytrvalé práce mohli konečně rozložit se kolem kamen, v nichž se topilo.

IV. KAPITOLA
Poslední střela

Johnson musel v ledovém domě poskytnout útulek psům, zmořeným únavou, padá-li hustě sníh, může být zvířatům, jejichž přirozené teplo udržuje, pokrývkou. Ale zde, pod širým nebem, za těchto suchých čtyřicetistupňových mrazů by byla ubohá zvířata zakrátko zmrzla.
Johnson, který byl výtečným dog-driverem (cvičitel psů), se pokusil živit své psy načernalým tulením masem, které cestovatelé nemohli strávit, a k jeho velikému překvapení si z něho spřežení udělalo pravé hody, starý námořník, celý rozradostněný, se o této zvláštnosti zmínil doktorovi.
Ten tím nebyl nijak překvapen, věděl, že na severu Ameriky se koně živí hlavně rybinou, a tím, co stačilo býložravci-koni, tím spíše se mohl spokojit všežravec-pes.
Než se šlo spát, ačkoliv spánek se stal pro lidi, kteří se vlekli patnáct mil po ledě, naléhavou potřebou, chtěl doktor seznámit své druhy s nynější situací, aniž zlehčoval její vážnost.
„Jsme teprve na dvaaosmdesáté rovnoběžce," řekl, „a už nám hrozí nedostatek potravin!"
„To je důvod, abychom ani na okamžik nemařili čas," odpověděl Hatteras. „Je nutné jít vpřed! Silnější povezou slabší!"
„Jen najdeme-li loď na udaném místě?" řekl Bell, kterého útrapy cesty zdolávaly přes jeho silnou vůli.
„Proč o tom pochybovat?" odpověděl Johnson. „Záchrana Američana závisí na naší záchraně."
Pro větší jistotu se chtěl doktor Altamonta znovu zeptat. Ten mluvil dost snadno, i když slabým hlasem, potvrdil všechny podrobnosti, uvedené dříve, opakoval, že loď, která ztroskotala na žulových skalách, se nemůže hnout z místa, a že je na 120° 15' délky a 83° 35' šířky. „Nemůžeme o tomto tvrzení pochybovat," pokračoval pak doktor, „nesnáz tedy nespočívá v tom, najít loď, ale dorazit k ní."
„Kolik potravy nám zbývá?" otázal se Hatteras.
„Nanejvýš na tři dny," odpověděl doktor.
„Nuže, musíme tam dorazit za tři dny!" řekl energicky kapitán.
„Musíme skutečně," řekl doktor, „a zdaří-li se nám to, nebudeme si muset stěžovat, neboť nám přálo výjimečné počasí, sníh nás nechal patnáct dní na pokoji a saně mohly snadno klouzat po ztvrdlém sněhu! Ah, že na nich není vidět dvě stě liber potravy! Naši stateční psi by tu tíhu snadno zvládli. Ostatně, není-li to tak, my za to nemůžeme."
„Nemohlo by se," odpověděl Johnson, „s trochou obratnosti a stěží využít několika střel, které nám zbývají? Kdybychom se zmocnili medvěda, byli bychom zásobeni potravou na zbytek cesty."
„Zajisté," odpověděl doktor, „ale těchto zvířat je málo a jsou plachá, a pak stačí pomyslet na důležitost výstřelu, aby se oko zakalilo a ruka chvěla."
„Jste přece zručný střelec," řekl Bell.
„Ano, nezávisí-li na mé zručnosti oběd čtyř lidí, nicméně naskytne-li se příležitost, přičiním se, co budu moci. Zatím, přátelé, se spokojme s trochou pemmikanu, snažme se spát a ráno budeme opět pokračovat ve své cestě."
Několik okamžiků poté spali všichni dost hlubokým spánkem, protože velká únava zvítězila nad každou jinou úvahou.
V sobotu časně ráno probudil Johnson své druhy, psi byli zapřaženi do saní a ty se vydaly na další cestu na sever.
Obloha byla velkolepá, ovzduší svrchovaně čisté, teplota velmi nízká, když se slunce objevilo nad obzorem, mělo tvar protáhlé elipsy, jeho vodorovný průměr se zdál následkem lomu paprsků dvakrát tak velký jako jeho kolmý průměr, vrhalo své jasné ale studené paprsky na nesmírnou ledovou pláň. Tento návrat ke světlu, když už ne k teplu, působil radost.
Doktor se s puškou v ruce vzdálil asi na mm nebo dvě, než odešel, odměřil přesně svoje střely, zbývaly mu jenom tři kulky, nic víc, bylo to málo, když se uváží, že silné a statečné zvíře jako polární medvěd často padne po desátém nebo dvanáctém výstřelu.
Ale ctižádost statečného doktora také nešla až k pátrání po tak strašlivé zvěři: několik zajíců, dvě nebo tři lišky by byly vykonaly svou povinnost a dodaly zásobám dostatečný přírůstek.
Ale jestliže ten den spatřil některé z těch zvířat, buď se k němu nemohl přiblížit, anebo zmýlen lomem paprsků zmařil svůj výstřel, tento den ho stál zbytečně jednu kulku.
Jeho druhové, kteří se zachvěli nadějí, když zaslechli jeho výstřel, ho spatřili vracet se s hlavou svěšenou. Neřekli nic, večer šli spát jako obyčejně, když odložili dvě čtvrtiny porce na následující dva dny.
Následující den jim připadala cesta namáhavější a namáhavější. Nešli, vlekli se, psi spořádali tuleně až na vnitřnosti a začali ohlodávat svoje postroje.
Dále od saní přeběhlo několik lišek a doktor, který opět ztratil jednu ránu, když je pronásledoval, se neodvážil už riskovat poslední kulku.
Brzy večer učinili zastávku, cestující už ani nemohli hýbat nohama a ač jim na cestu svítila velkolepá severní záře, museli se zastavit.
Tyto poslední hody, konané v neděli večer, byly opravdu smutné.
Nepřijdou-li ubožákům na pomoc nebesa, jsou ztraceni.
Hatteras nemluvil, Bell už nemyslel, Johnson uvažoval beze slova, ale doktor ještě nezoufal.
Johnsona napadlo vyhloubit na noc několik padacích pastí, neměl vnadidla, která by do nich vložil, počítal málo s úspěchem svého vynálezu a měl pravdu, neboť ráno, když šel prohlédnout své padáky, viděl sice stopy lišek, ale ani jediné z těch zvířat nešlo do pasti.
Vracel se tedy silně rozmrzelý, když vtom spatřil medvěda velikého vzrůstu, který větřil výpary saní a byl od nich vzdálen necelých padesát sáhů. Starému námořníkovi přišlo na mysl, že Prozřetelnost mu znenadání posílá toto zvíře na zabití, aniž probudil své druhy, vrhl se na doktorovu pušku a obešel medvěda z boku.
Když se dostal do příhodné vzdálenosti, namířil, ale vtom, když už takřka stiskl spoušť, pocítil, že se jeho ruka chvěje. Jeho hrubé kožené rukavice mu překážely, rychle je svlékl a popadl pušku jistější rukou. Náhle mu uklouzl bolestný výkřik, kůže jeho prstů, spálených chladem hlavně, na ní ulpěla, zatímco mu zbraň vypadla z ruky a nárazem vystřelila,

vysílajíc poslední kulku do prostoru.
Když zazněla rána, přiběhl doktor. Všechno pochopil, když viděl pokojně prchat zvíře, Johnson si zoufal a nemyslel na svoje útrapy.
„Jsem skutečný slaboch," zvolal, „děcko, které nedovede snést bolest! Já, v mém věku!"
„Slyšíte, vraťte se, Johnsone," zavolal na něho doktor, „zmrznete, hleďte, vaše ruce jsou už zcela bílé, pojďte, pojďte!"
„Nejsem hoden vaší péče, pane Clawbonny," odpovídal lodní mistr.
„Nechte mne!"
„Ale pojďte přece, tvrdohlavče! Pojďte přece! Brzy bude příliš pozdě!"
Doktor odvedl starého lodníka pod stan, pohroužil mu obě ruce do mísy s vodou, kterou teplo kamen udrželo tekutou, i když studenou, ale sotva se do ní Johnsonovy ruce ponořily, rázem voda při jejich dotyku zmrzla.
„Vidíte to," řekl doktor, „byl čas vrátit se - jinak bych musel přikročit k amputaci."
Díky jeho péči za hodinu zmizelo veškeré nebezpečí, ale ne bez námahy a bylo potřeba opětného tření, aby do prstů starého námořníka opět pronikl krevní oběh. Doktor mu doporučil zvláště vzdalovat ruce od kamen, jejichž teplo by způsobilo vážné problémy.
Toho rána se museli obejít bez snídaně, z pemmikanu, z nasoleného masa nic nezbývalo. Ani drobet sucharu. Sotva půl libry kávy. Museli se spokojit s tím horkým nápojem a pokračovali v další cestě.
„Už nejsou prostředky!" řekl Bell Johnsonovi s nevylíčitelným přízvukem beznaděje.
„Důvěřujme v Boha," řekl starý lodník, „může učinit vše, aby nás zachránil!"
„Ah, ten Hatteras!" řekl Bell. „Mohl se vrátit z prvních výprav, šílenec, ale z této se nikdy nevrátí a my už svoji vlast neuvidíme!"
„Odvahu, Belle! Přiznávám, že kapitán je odvážný muž, ale vedle něho je jiný muž, vynalézavý v prostředcích."
„Doktor Clawbonny?" řekl Bell.
„Ano," odpověděl Johnson.
„Co může dělat v podobné situaci?" namítl Bell a pokrčil rameny.
„Změní tyto ledy v kusy masa? Je Bůh, aby dělal zázraky?"
„Kdo ví?" odpověděl lodní mistr na pochybnosti svého druha.
„Mám v něho důvěru."
Bell svěsil hlavu a upadl opět do oné úplné němoty, během které už ani nemyslel.
Ten den urazili sotva tři míle, večer se nejedlo, psi hrozili, že se sežerou navzájem, lidé pociťovali prudce bolest z hladu. Nespatřili ani jediné zvíře. Ostatně nač? Nemohli přece lovit nožem. Pouze Johnson měl za to, že na mm pod větrem zahlédl obrovského medvěda, který následoval ubohý hlouček.
„Číhá na nás!" řekl si. „Vidí v nás jistou kořist!"
Ale Johnson neřekl svým druhům nic, večer učinili obvyklou zastávku a večeře se skládala jenom z kávy. Nešťastníci cítili, že jim oči vystupují z hlavy, mozek začíná třeštit a mučeni hladem nemohli spát ani hodinu, jejich ducha zaměstnávaly podivné a nejbolestnější sny.
V šířkách, kde se tělo velitelsky dožaduje posily, nejedli nešťastníci po třicet šest hodin, když nadešlo úterní ráno. - Nicméně, puzeni svojí odvahou a nadlidskou vůlí, nastoupili opět svoji cestu, při které tlačili saně, které psi nemohli utáhnout.
Po dalších dvou hodinách padli vysíleni. Hatteras chtěl jít ještě dále. On, stále energický, používal prosby, žebrání, aby přinutil své druhy k tomu, aby se zvedli, to znamenalo nemožné.
S Johnsonovou pomocí tedy zbudoval v icebergu ledovou chýši. Oba muži při této práci vypadali, jak kdyby si kopali hrob.
„Chci sice umřít hladem," řekl Hatteras, „ale nikoliv mrazem." Po kruté únavě byl dům hotova celý hlouček se v něm skryl.
Tak přešel den. Večer, zatím co jeho druhové setrvávali bez hnutí, měl Johnson jakousi halucinaci, zdálo se mu o obrovských medvědech.
Jeho slova, opakována častěji, přivábila doktorovu pozornost, ten se probral ze své zmalátnělosti, otázal se starého lodníka, proč mluví o medvědech a o kterého medvěda jde.
„O medvěda, který jde za námi," odpověděl Johnson.
?O medvěda, který jde za námi?" opáčil doktor.
„Ano, již dva dny!"
„Již dva dny? Viděl jste jej?"
„Ano, drží se asi na míli pod větrem."
„A vy jste mi o tom neřekl, Johnsone?"
„Na co…"
„To je pravda," řekl doktor, „nemáme ani jedinou kulku, kterou bychom mu poslali."
„Dokonce ani prut, ani kousek železa nebo nějaký hřebík!" odvětil starý námořník.
Doktor mlčel a začal uvažovat. Brzy řekl lodnímu mistrovi:
„Jste si jistý, že nás to zvíře sleduje?"
„Ano, pane Clawbonny, spoléhá na hody z lidského masa, ví, že mu nemůžeme uniknout."
„Johnsone!" řekl doktor, pohnut zoufalým přízvukem svého druha. „Má pro sebe zajištěnou potravu," pokračoval nešťastník, kterého se zmocňovalo šílenství, „je zajisté hladový a nevím, proč ho necháváme čekat!"
„Johnsone, uklidněte se!"
„Ne, pane Clawbonny, protože jednou k tomu dojde, nač prodlužujeme útrapy tohoto zvířete? Má hlad jako my, nemá

zde tuleně, které by sežral! Nebesa mu sesílají lidi, nuže, tím lépe pro něj!“
Starý Johnson začínal šílet, chtěl opustit ledový dům. Doktorovi dalo mnoho práce zadržet ho a podařilo se mu to ani ne tak násilím, jako spíše slovy, která pronesl hluboce přesvědčivým tónem:
„Zítra,“ řekl, „toho medvěda zabiju!“
„Zítra?“ řekl Johnson, probouzeje se, jak se zdálo, z hlubokého snu.
„Zítra!“
„Nemáte kulku!“
„Zhotovím si ji.“
„Nemáte olovo!“
„To ne, ale mám rtuť!“
A s těmito slovy vzal doktor teploměr, ukazoval uvnitř padesát stupňů nad nulou (+10° Celsia). Doktor vyšel, položil teploměr na kus ledu a vrátil se brzy. Teplota venku činila padesát stupňů pod nulou (-47° Celsia).
„Zítra,“ řekl námořníkovi, „spěte a čekejte na východ slunce.“ Noc uplynula za hladového utrpení, jenom lodní mistr a doktor si dokázali udržet trochu naděje.
Následující den vyběhl doktor, následován Johnsonem, za prvních slunečních paprsků z chýše a běžel k teploměru, všechna rtuť se uchýlila do trubičky, která měla tvar tvrdého válce. Doktor rozbil nástroj a prsty, opatrně oblečenými do rukaviček, z něho vyndal hotový kousek kovu, který byl velmi málo kujný a byl velice tvrdý. Byl to pravý proutek.
„Ah, pane Clawbonny,“ zvolal lodní mistr, „to je podivuhodné. Jste neobyčejný člověk!“
„Nikoliv, příteli,“ odpověděl doktor, „jsem pouze člověk nadaný dobrou pamětí a který mnoho četl.“
„Co tím chcete říci?“
„Vzpomněl jsem si při této příležitosti na událost, o níž se zmiňuje kapitán Ross ve zprávě o své cestě. Říká, že prorazil na palec tlusté prkno puškou, nabitou kulkou ze zmrzlé rtuti, kdybych měl k dispozici olej, bylo by to téměř totéž, neboť rovněž vypravuje, že kulka z oleje sladké mandle, vypálená na dřevěný sloup, jej prorazila a padla na zem, aniž se roztříštila.“
„To je neuvěřitelné!“ „Ale pravdivé, Johnsone, vidíte zde kousek kovu, který nám může zachránit život, necháme jej, než ho použijeme, na vzduchu, a podíváme se, jestli nás medvěd neopustil.“
V tom vyšel z chýše Hatteras, doktor mu ukázal na tyčinku rtuti a zmínil se mu o svém záměru, kapitán mu stiskl ruku a tři lovci začali pozorovat obzor.
Počasí bylo velmi jasné. Hatteras své druhy předešel a objevil medvěda ve vzdálenosti necelých šesti set sáhů. Zvíře sedělo na zadku, kývalo klidně hlavou a vdechovalo výpary těchto nezvyklých kostí.
„Zde je!“ vykřikl kapitán.
„Ticho!“ řekl doktor.
Ale obrovský čtvernožec se ani nepohnul, když spatřil lovce. Pozoroval je bez bázně a hněvu. Nicméně bude asi velmi nesnadné přiblížit se k němu.
„Přátelé,“ řekl Hatteras, „zde nejde o žádnou zábavu, ale záchranu našeho života. Musíme jednat opatrně!“
„Ano,“ odpověděl doktor, „máme k dispozici pouze jediný výstřel. Nesmíme zvíře chybit, když prchne, bude pro nás ztraceno, neboť je rychlejší než chrt.“
„Takže musíme jít přímo na něho,“ odpověděl Johnson. „Vystavujeme sice své životy nebezpečí, ale co na tom? Podniknu to já.“
„Já to budu!“ zvolal doktor.
„Já!“ řekl prostě Hatteras.
„Ale,“ zvolal Johnson, „nejste pro záchranu všech užitečnější, než starý dobrák mého věku?“
„Ne, Johnsone,“ namítl kapitán, „nechte mě, nenasadím svůj život více, než bude třeba, mimo to bude možné, že vás zavolám na pomoc.“
„Hatterasi,“ zeptal se doktor, „chcete jít na toho medvěda?“
„Kdybych si byl jistý, že ho skolím, i kdyby mi rozbil lebku, učinil bych to, doktore, ale mohl by uprchnout, kdybych mu ublížil. Je to velice lstivé zvíře, snažme se být lstivější než on.“
„Co míníte učinit?“
„Přistoupit k němu až na deset kroků, aniž by tušil moji přítomnost.“
„A jak?“
„Můj prostředek je odvážný, ale prostý. Uschoval jste kůži tuleně, kterého jste zabil?“
„Je v saních.“
„Dobrá, vraťme se do svého ledového domu, zatímco Johnson zde zůstane na stráži.“
Lodní mistr vklouzl za hummock, který ho úplně zakrýval medvědovým očím.
Ten setrvával stále na témže místě a pokračoval ve svém zvláštním kývání, nasávaje vzduch.

V. KAPITOLA
Tuleň a medvěd

Hatteras a doktor se vrátili do chýše.
„Víte,“ řekl kapitán, „že polární medvědi loví tuleně, kteří jsou jejich hlavní potravou. Číhají na ně u okraje trhlin po celé dny a jakmile se objeví na ledě, zardousí je tlapami. Medvěd se tedy nelekne přítomnosti tuleně. Naopak.“
„Myslím, že chápu váš záměr,“ pravil doktor, „je nebezpečný.“ „Ale poskytuje naději na úspěch,“ odvětil kapitán, „je tedy nutné použít ho. Obléknu tuto tulení kůži a vyklouznu na led. Nemarněme čas. Nabijte svoji pušku a dejte mi ji.“

Doktor neměl co odpovědět, sám by učinil totéž, oč se chtěl pokusit jeho společník, vyšel z domu se dvěma sekerami, jednu pro Johnsona, druhou pro sebe, pak provázen Hatterasem, zamířil k saním.
Tam se Hatteras přestrojil za tuleně, a vklouznul do kůže, která jej téměř úplně zahalila.
Zatím doktor nabil pušku, pak vsunul do hlavně tyčinku rtuti, která byla tvrdá jako železo a těžká jako olovo. Poté odevzdal zbraň Hatterasoví, který ji uschoval jako sebe pod tulení kůži.
„Jděte," řekl doktorovi, „připojte se k Johnsonovi, počkám několik okamžiků, abych svého protivníka zmýlil."
„Odvahu, Hatterasi!" pravil doktor.
„Buďte klidný a neukazujte se, dokud nevystřelím."
Doktor dospěl rychle k hummocku, za kterým se skrýval Johnson. „Tedy?" řekl.
„Tedy, čekejme! Hatteras se obětuje, aby nás zachránil."
Doktor byl pohnutý, pozoroval medvěda, který jevil známku prudšího rozčilení, jako by cítil, že je ohrožen blízkým nebezpečím.
Po čtvrthodině vylezl ‚tuleň' na led, učinil, chráněný balvany, velikou zatáčku, aby lépe oklamal medvěda, nyní byl padesát sáhů od něho. Ten jej spatřil, vzchopil se a snažil se, abych tak řekl, skrýt se.
Hatteras napodobil s dokonalou dovedností pohyby tuleně a kdyby to doktor nevěděl, dal by se jistě oklamat.
„Výtečně! Výtečně!" pravil Johnson tiše.
Obojživelník, pohybující se směrem k dravci, ho, jak se zdálo, nespatřil, zdálo se, že hledá trhlinu, aby se ponořil do svého živlu.
Medvěd, který obcházel ledové kry, mířil s krajní opatrností k němu, jeho planoucí oči svítily chtivostí, snad měsíc, dva se už postil a náhoda mu poslala jistou kořist.
Brzy byl „tuleň" deset kroků od svého nepřítele, ten se pojednou vymrštil, učinil obrovský skok a překvapeně stanul tři kroky od Hatterase, který odhodil svoji tulení kůži, klečel na jednom koleni a mířil mu na srdce.
Vyšla rána a medvěd padl na led.
„Vpřed! Vpřed!" vzkřikl doktor.
A následován Johnsonem, vrhl se k místu zápasu.
Obrovský dravec se vztyčil, jednou prackou bil do vzduchu, zatímco druhou nabral hrst sněhu a zacpával jím svoji ránu.
Hatteras se ani nepohnul, vyčkával s nožem v ruce. Ale mířil dobře a jistou rukou, která se nechvěla, proto zasáhl z pušky přesně, než doběhli jeho druhové, pohroužil svůj nůž celý do hrdla zvířete, které padlo, aby už nevstalo.
„Vítězství!" vzkřikl Johnson.
„Hurá, Hatterasi, hurá!" zvolal doktor.
Hatteras, nijak nevzrušený, pozoroval obrovské tělo se zkříženýma rukama.
„Nyní musím jednat já," pravil Johnson, „zvěř byla sice skolena, ale nesmí se čekat, až ji mráz promění v kámen, naše zuby a nože by pak nic nezmohly."
Johnson tedy začal stahovat dravce, jehož rozměry dosahovaly téměř rozměrů vola, měřil devět stop délky a šest stop objemu, dva obrovské trháky v délce tří palců mu čněly z dásní.
Johnson otevřel jeho útroby a v žaludku našel pouze vodu, medvěd zřejmě již dlouho nejedl, přesto však byl velmi tučný a vážil jistě přes patnáct set liber, byl rozdělený na čtyři čtvrtky, z nichž každá měla dvě stě liber masa. Lovci zavlekli všechno toto maso do sněhové chýše a nezapomněli na srdce, které ještě tři hodiny poté silně bilo.
Doktorovi druhové by se rádi vrhli na krvavé maso, ale on je zadržel a žádal o trpělivost, až je upeče.
Clawbonny vešel do domu a byl zaražený zimou, která v něm vládla, přistoupil ke kamnům a našel v nich úplnou tmu, ranní starosti a vzrušení způsobily, že Johnson na tuto práci, kterou obyčejně obstarával, zapomněl.
Doktor se snažil rozdmýchat oheň, ale v už vychladlém popelu nenašel ani jedinou jiskřičku.
„Nu, jen trochu trpělivosti!" řekl si.
Vrátil se k saním pro hubku a požádal Johnsona o ocílku.
„V kamnech vyhaslo," řekl mu.
„To je má vina," odpověděl Johnson.
A hledal ocílku v kapse, v níž ji obyčejně ukládal, byl překvapený, že ji tam nenašel.
Prohledal ostatní kapsy bez jakéhokoliv výsledku, vrátil se do ledového domu, zpřevracel pokrývku, na které trávil noc, a nebyl šťastnější.
„Nu?" zvolal doktor.
Johnson se vrátil a pohlédl na své společníky.
„Nemáte ocílku vy, pane Clawbonny?" pravil.
„Ne, Johnsone."
„Ani vy, kapitáne?"
„Ne," odvětil Hatteras.
„Měl jste ji pořád vy," řekl doktor.
„Eh, už ji nemám…" zabručel starý námořník a zbledl.
„Už?" zvolal doktor, který se nemohl ubránit zachvění.
Jinou ocílku neměli a tato ztráta mohla mít strašlivé následky. „Hledejte dobře, Johnsone," pravil doktor.
Ten běžel k ledovému balvanu, za nímž číhal na medvěda, pak až na místo boje, kde ho rozřezal, ale nic nenašel. Zoufalý se vrátil.
Hatteras na něho hleděl, ale nic mu nevyčítal.
„To je vážné," řekl doktorovi.

„Ano," odpověděl.
„Nemáme ani nástroje, dalekohled, z kterého bychom mohli vyndat čočku, abychom si opatřili oheň."
„Vím to," odpověděl doktor, „a to je neštěstí, neboť sluneční paprsky by měly dost síly, aby zapálily hubku."
„Nu," odpověděl Hatteras, „musíme utišit hlad tímto krvavým masem, pak se dáme opět na pochod a pokusíme se dorazit k lodi."
„Ano," pravil doktor, ponořený do svých úvah, „ano, v nejhorším případě by to bylo možné. Proč ne! Mohlo by se to zkusit…"
„Na co myslíte?" otázal se Hatteras.
„Napadá mě myšlenka…"
„Myšlenka?" zvolal Johnson. „Myšlenka od vás! Pak jsme zachráněni!"
„Podaří-li se," odpověděl doktor, „to už je zase jiná věc!"
„Co zamýšlíte?" pravil Hatteras.
„Nemáme čočku, tak si ji zhotovíme."
„Jak?" otázal se Johnson.
„Z kousku ledu, který přiřízneme."
„Jakže? Myslíte?…"
„Proč ne? Jde o to, aby sluneční paprsky byly svedeny na společné ohnisko a k tomu nám poslouží led jako nejlepší křišťálové sklo." „Je to možné?" řekl Johnson.
„Ano, jenže bych měl raději led sladkovodní než led ze slané vody, je průsvitnější a tvrdší."
„Ale jestli se nemýlím," pravil Johnson a ukázal na hummock, vzdálený sotva sto kroků, „tento téměř černý balvan…"
„Říkáte pravdu, pojďte přátelé, vezměte s sebou sekeru, Johnsone!"
Tři muži zamířili k označenému balvanu, který byl skutečně utvořen ze sladké vody.
Doktor odloupl kousek, který měl v průměru asi stopu a začal ho přisekávat sekerou, potom vyrovnal rovnější plochy, nakonec ho vyhladil rukou a brzy získal průsvitnou čočku, jakoby byla zhotovená z nejlepšího křišťálu.
Potom se vrátil ke vchodu do sněhové chýše, tam vzal kousek hubky a zahájil svůj pokus.
Ta se vzňala za několik vteřin.
„Hurá, hurá!" zvolal Johnson, který nemohl uvěřit vlastním očím.
„Ach, pane Clawbonny, pane Oawbonny!"
Starý námořník nedovedl potlačit svoji radost, pobíhal jako blázen.
Doktor se vrátil do domu, o několik minut později v kamnech zapraskalo a chutná vůně pečeně brzy vytrhla Bella z jeho strnulosti.
Můžeme si představit, jak slavná to byla hostina, nicméně doktor svým druhům radil mírnit se, sám byl příkladem a ujal se slova.
Dnes máme šťastný den," pravil, „máme dostatek zásob pro zbytek své cesty. A přece se nesmíme dát strhnout do kapujských rozkoší a učiníme dobře, když se vydáme opět na cestu."
„Od Porpoise můžeme být vzdáleni nejvýš osmačtyřicet hodin," pravil Altamont, který už začínal volněji mluvit.
„Doufám," pravil doktor s úsměvem, „že tam najdeme něco, čím bychom rozdělali oheň."
„Ano," odpověděl Američan.
„I když ledová čočka je dobrá," pokračoval doktor, „nebyla by co platná v dny, kdy nesvítí slunce a takových dnů, čtyři stupně od pólu, je mnoho."
„Skutečně," odpověděl s povzdechem Altamont, „alespoň čtyři stupně! Moje loď pronikla do těch míst, kam se nikdy žádná loď neodvážila!"
„Kupředu!" velel úsečným hlasem Hatteras.
„Kupředu!" opakoval doktor a vrhl znepokojený pohled na oba kapitány.
Cestovatelé načerpali nové síly, - psi dostali hojný podíl zbytků z medvěda a tak opět nastoupili cestu na sever.
Během cesty se doktor snažil od Altamonta dozvědět důvody, které je zavedly tak daleko, ale Američan odpověděl vyhýbavě.
„Dva lidé, na které je třeba dávat pozor," pravil doktor starému lodnímu mistrovi do ucha.
„Ano," odpověděl Johnson.
„Hatteras nikdy Američana neosloví a ten se zdá málo náchylný projevit vděčnost. Naštěstí jsem zde já."
„Pane Clawbonny," odpověděl Johnson, „od té chvíle, co se tento Yankee vzpamatoval, se mi jeho tvář vůbec nelíbí."
„Možná se silně mýlím," pravil doktor, „ale zdá se mi, že tuší Hatterasovy záměry."
„Myslíte tedy, že tento cizinec měl stejné úmysly jako on?"
„Kdo ví, Johnsone? Američané jsou odvážní a smělí, co chtěl Angličan, o to se mohl pokusit také Američan!"
„Myslíte, že Altamont…?"
„Nemyslím nic," odpověděl doktor, „ale poloha jeho lodi nutí k přemýšlení."
„Nicméně Altamont říká, že byl unesen proti své vůli!"
„Říká, ano, ale mám za to, že jsem na jeho rtech zpozoroval zvláštní úsměv."
„Hrome, pane Clawbonny, soupeření mezi dvěma tak tvrdošíjnými lidmi by mohlo být osudné."
„Dej Bůh, abych se mýlil, Johnsone, protože tato situace by mohla způsobit vážné komplikace, ne-li katastrofu!"
„Doufám, že Altamont nezapomene, že jsme mu zachránili život."
„Copak nezachrání on nás? Uznávám, že bez nás by nežil, ale bez něho a bez jeho lodi, zásob, které má, co by z nás bylo?"
„Ostatně, pane Clawbonny, jste zde vy a doufám, že s vaší pomocí všechno dobře dopadne."

„To také doufám, Johnsone.“
Cesta pokračovala bez příhod, medvědího masa byl dostatek, v malém hloučku dokonce zavládl jakýsi rozmar, díky doktorovým vtipům a jeho roztomilé filozofii, tento bodrý muž stále nacházel ve své mošně jakési poučení, plynoucí z událostí a věcí. Jeho zdraví bylo stále dobré, přes přílišnou únavu a nedostatek nehubnul, jeho liverpoolští přátelé by ho bez obtíží poznali, zvláště po jeho nezměnitelném rozmaru.
V sobotu ráno se citelně změnil povrch ledové pláně, zkroucené kry, častější packy, nakupené hummocky, ukazovaly, že icefield podléhá většímu tlaku, zřejmě nějaká neznámá pevnina, jakýsi nový ostrov zúžily průlivy a způsobily tuto změnu. Ledové balvany ze sladké vody byly častější a hojnější, oznamovaly blízké pobřeží.
Velmi blízko tedy existovala nová země a doktor hořel touhou, obohatit jí mapy severní polokoule. Nelze si představit radost nad výzkumem neznámých břehů a nad tím, když rýsujeme jejich obrysy špičkou tužky. To bylo doktorovým cílem, když Hatteras zamýšlel stanout až na pólu, radoval se a přemýšlelo jménech, kterými pokřtí moře, průlivy, zátoky, sebemenší klikatiny nových pevnin, jistě při tom slavném rozdílem jmen nezapomene ani na své druhy, na své přátele a na Její roztomilé Veličenstvo, královskou rodinu, avšak nezapomene ani sám na sebe, a už viděl jakýsi „Clawbonnyův mys“ s oprávněným zadostiučiněnÍm.
Tyto myšlenky ho zaměstnávaly po celý den, večer byl tábor zřízen jako obyčejně a každý po řadě bděl v tu noc, strávenou nablízku neznámých zemí.
Následujícího dne, v neděli, po hojné snídani, skládající se z medvědích tlap, které byly výtečné, cestovatelé zamířili na sever s malou odchylkou na západ, nyní se šlo rychle.
Altamont z výšky saní pozoroval s horečnou bedlivostí obzor, jeho společníci byli uchváceni bezděčným nepokojem. Poslední pozorování slunce udalo přesnou šířku 83° 5' a délku 120° 15', byla to udaná poloha americké lodi, otázka života nebo smrti měla tedy toho dne být rozřešena.
Konečně ke druhé hodině odpolední se Altamont celý vztyčil, pronikavým výkřikem zastavil malý hlouček a ukázal prstem na bílou spoustu, ve které by nikdo mezi icebergy nic nerozeznal, zvolal silným hlasem:
„Porpoise!“

VI. KAPITOLA
Porpoise

24. březen byl dnem velikého svátku. Květná neděle, kdy ulice evropských vesnic a měst jsou pokryty květy a listím, ve vzduchu hlaholí zvony a ovzduší se naplňuje pronikavou vůní.
Ale zde, v této pusté zemi, vládne smutek a ticho! Ostrý a bodavý vítr, ani jediný suchý lístek, ani jediné stéblo trávy! A přece byla tato neděle také pro cestovatele dnem radosti, protože konečně našli útočiště, bez kterého by byli odsouzeni k smrti.
Zrychlili krok, psi táhli s větší energií, Duk spokojeně štěkal a hlouček brzy dorazil k americké lodi.
Porpoise byla úplně pohřbena pod sněhem, neměla už ani stěžně, ani ráhna, ani lanoví, všechno její plachtoví bylo za ztroskotání zničeno, loď vtěsnaná do lože málo viditelných skalisk. Následkem prudkého nárazu ležela na boku, s otevřeným spodkem a zdála se neobydlitelná.
Poznali to kapitán, doktor a Johnson, kteří s námahou vnikali do nitra lodi, bylo nutné odstranit víc než patnáct stop ledu, aby se dostali k hlavnímu poklopu, ale k všeobecné radosti zpozorovali, že zvířata, jejichž hojné stopy byly nalezeny na ledovišti, drahocenné skladiště zásob ušetřila.
„Máme zde,“ pravil Johnson, „zajištěné palivo a potraviny, ale trup se mi zdá neobydlitelný.“
„Tak tedy bude nutné postavit sněhový dům,“ odpověděl Hatteras, „a zařídit se co nejlépe na pevnině.“
„Zajisté,“ pravil doktor, „ale neukvapme se a jednejme opatrně, v nejhorším případě se zatím ubytujeme v lodi, mezitím si postavíme pevný dům, který nás uchrání před zimou i zvířaty. Beru na sebe práci architekta.“
„Nepochybuji o vašem nadání, pane Clawbonny,“ pravil Johnson, „zařiďme se zde co nejlépe a pořídíme inventář toho, co obsahuje tato loď, naneštěstí nevidím šalupu, ani člun a tyto trosky jsou v tak špatném stavu, že nám nedovolí zhotovit si loďku.“
„Kdo ví,“ odpověděl doktor, „pokud je čas všechno si řádně promyslet, vykoná se mnoho věcí, nyní nám nejde o plavbu, nýbrž o vybudování obydlí na delší dobu, navrhuji tedy, abychom si nedělali žádné jiné plány a každou věc provedli ve vhodnou dobu.“
„To je moudré,“ odpověděl Hatteras, „začneme tím nejnutnějším.“ Tři přátelé opustili loď, vrátili se k saním a sdělili své záměry Bellovi a Američanovi, Bell se ihned rozhodl pracovat. Američan zavrtěl hlavou, když se dozvěděl, že s jeho lodí se nedá nic udělat, ale, protože spor v této chvíli by byl zbytečný, souhlasil s tím, že se napřed uchýlí do Porpoise a na břehu vybudují prostorný příbytek.
Ve čtyři hodiny odpoledne bylo pět cestovatelů nouzově ubytováno v mezipalubí -, z prken a zlomků stěžňů Bell vybudoval jakousi podlahu, téměř vodorovnou, na kterou umístili lehátka, ztvrdlá mrazem, které teplo z kamen brzy zahřálo.
S doktorovou pomocí, se Altamont mohl bez velké námahy odebrat do kouta, který mu byl vyhrazen, když vkročil na svoji loď, uklouzl mu povzdech zadostiučinění, který se nezdál lodnímu mistrovi příliš dobrou věštbou.
„Cítí se doma,“ pomyslel si starý lodník, „a dokonce by se řeklo, že nás zve!“
Zbytek dne byl určen pro odpočinek, počasí stále hrozilo, že se vlivem poryvů západního větru již brzy změní, teploměr, který umístili venku, ukazoval šestadvacet stupňů (- 32° C).
Porpoise ležela mimo pól mrazu a v bližší šířce.
Toho dne dojedli zbytky medvěda se suchary, nalezenými v komoře lodi a několika šálky čaje, potom zvítězila únava a

všichni usnuli hlubokým spánkem.
Ráno se Hatteras a jeho druhové probudili trochu pozdě, jejich mozků se zmocnily docela nové myšlenky, nejistota budoucnosti je už nezaměstnávala, mysleli jen na to, jak by se co nejpohodlněji zařídili Trosečníci se považovali za kolonisty, kteří dorazili na své místo určení, zapomínali na útrapy cesty a jen pomýšleli na to, jak by si zajistili snesitelnou budoucnost.
„Uf!“ zvolal doktor a natahoval ruce, „to je něco, když se nemusíme ptát, kde budeme večer spát a co zítra jíst.“
„Začneme s lodním inventářem,“ odpověděl Johnson.
Porpoise byla důkladně vypravena a zásobena na dlouhou plavbu.
Inventář se skládal z následujících zásob: šest tisíc sto padesát liber mouky, tuku, suchých rozinek na pudinky, dva tisíce liber nasoleného hovězího a vepřového masa, patnáct set liber pemmicanu, sedm set liber cukru, rovněž tolik čokolády, půldruhé bedničky čaje, která vážila šestadevadesát liber, pět set liber rýže, několik soudků ovoce a konzervované zeleniny, hojnost citronové šťávy, zrn cocwearie, šťovíku, řeřichy, tři sta gallonů rumu a pálenky, v prachárně bylo veliké množství střelného prachu, kulek a olova, uhlí a dříví bylo hojnost. Doktor se postaralo fyzikální a plavební přístroje, i o silnou Bunsenovu baterii, se kterou hodlal provádět pokusy s elektřinou.
Celkem by zásoby vystačily pěti lidem na dva roky, všechna obava, že zemřou zimou nebo hladem, zmizela.
„Naše existence je tedy zajištěna,“ řekl doktor kapitánovi, „a nic nám nezabrání proniknout až k pólu.“
„Až k pólu!“ odpověděl Hatteras a zachvěl se.
„Zajisté,“ pokračoval doktor, „kdo nám zabrání podniknout za letních měsíců výzkumy po zemi?“
„Po zemi ano, ale po moři?“
„Není možné vybudovat z prken Porpoise šalupu?“
„Americkou šalupu, je to tak?“ odpověděl pohrdavě Hatteras, „a za velení toho Američana?“
Doktor pochopil kapitánův odpor a nepovažoval za vhodné dále se tázat. Změnil tedy směr rozmluvy.
„Protože nyní víme, díky svým zásobám, na čem jsme,“ pokračoval, „je nutné zřídit skladiště a pro nás dům. Materiál neschází a můžeme se zařídit velmi pohodlně. Doufám, Belle,“ připojil doktor a obrátil se k tesaři, „že se vyznamenáte, příteli, ostatně budu vám svou radou nápomocen. „
„Jsem připraven, pane Clawbonny,“ odpověděl Bell, „v případě potřeby bych z těchto ledových balvanů postavil celé město s jeho domy i ulicemi…“
„Eh, to nám není třeba. Vezměme si příklad z jednatelů Společnosti Hudsonovy zátoky, ti si budují tvrze, které je chrání před zvířaty a Indiány, to je všechno, co potřebujeme, uskrovněme se co nejvíce, na jedné straně obydlí, na druhé skladiště s jakousi kurtynou a dvěma baštami na ochranu. Budu se snažit vzpomenout si na své vědomosti ze stavebnictví.“
„Namouvěru, pane Clawbonny,“ řekl Johnson, „nepochybuji, že za vašeho vedení provedeme cosi velkolepého.“
„Nu, přátelé, napřed musíme zvolit místo, dobrý inženýr musí především poznat svůj terén. Půjdeme, Hatterasi?“
„V tomto ohledu spoléhám na vás, doktore,“ odpověděl kapitán.
„Vykonejte to, zatímco já se poohlédnu po pobřeží.“
Altamont, ještě příliš slabý na to, aby se mohl zúčastnit prací, byl zanechán na své lodi a Angličané vystoupili na pevninu.
Počasí bylo větrné a mlhavé, teploměr v poledne ukazoval jedenáct stupňů pod nulou (- 23°C), avšak protože nebyl vítr, byla tato teplota snesitelná.
Podle povahy břehu se na západ, kam až pohled dohlédl, rozkládalo rozlehlé moře, na východě bylo ohraničeno zaokrouhleným pobřežím, rozrytým hlubokými ústími a náhle se zvedajícím dvě stě yardů od kraje, tak tvořilo prostornou zátoku, zježenou nebezpečnými skalisky, na kterých Porpoise ztroskotala, v dáli, na zemi, se tyčilo horstvo, jehož výšku doktor odhadl asi na pět set sáhů. Na severu mizelo v moři předhoří, pokrývající část zátoky. Ostrov střední rozlohy, či spíše ostrůvek se nořil z ledového pole tři míle od pobřeží, takže bylo nesnadné vstoupit do této rejdy, poskytoval bezpečný a chráněný přístav. V určitém výkrojku pobřeží tvořil malý přístav, velmi přístupný lodím, pokud někdy tání uvolní tuto část arktického oceánu. Nicméně podle Belcherových a Pennyho zpráv mělo být toto moře za letních měsíců volné.
Při pobřeží doktor zpozoroval jakousi kruhovitou náhorní rovinu o průměru asi dvou set stop, ovládala zátoku ze tří stran a čtvrtá byla uzavřena špičatou zdí vysokou dvacet sáhů, bylo možné na ni vystoupit jen po stupních vysekaných v ledu. Toto místo se zdálo vhodné pro pevnou stavbu a bylo možné ji pohodlně opevnit, příroda pomohla, stačilo využít povahy místa.
Doktor, Bell a Johnson vystoupili na planinu po schodech vysekaných v ledu, byla úplně jednolitá. Doktor poznal výhody tohoto místa a rozhodl se odstranit deset stop ztvrdlého sněhu, který je pokrýval, bylo skutečně nutné vybudovat obydlí a skladiště na pevném základě.
V pondělí, úterý a ve středu se bez ustání pracovalo, konečně se objevila půda, byla utvořena z velmi tvrdé zrnité žuly, jejíž hrany měly skelný lesk, obsahovala mimo jiné granáty a veliké živce, které jiskřily pod špičákem.
Potom doktor určil rozměry a plán budovy nazývané snowhouse, měl mít čtyřicet stop délky, dvacet šířky a deset stop výšky, byl rozdělený na tři pokoje, salon, ložnici a kuchyni, víc nebylo potřeba. Po levé straně byla kuchyně, po pravé ložnice a uprostřed salon.
Pět dní se neúnavně pracovalo. Materiál nescházel, ledové zdi měly být dost tlusté, aby odolaly tání, neboť nebylo třeba vydat se v nebezpečí, že se ocitnou bez přístřeší, i když by bylo léto.
Jak dům rostl, nabýval pěkných forem, v průčelí měl čtyři okna, dvě do salonu, jedno do kuchyně a další do ložnice, sklo do nich bylo zhotoveno z velikých ledových tabulí podle eskymáckého zvyku a propouštělo jemné světlo jako mdlé sklo.

Před salonem, mezi jeho oběma okny, se táhla dlouhá chodba, podobná kryté cestě, která poskytovala přístup do domu, pevné dveře donesené z kajuty Porpoise, ji neprodyšně zavíraly. Když byl dům hotov, byl doktor nadšen svou prací, říci k jakému slohu náleží tato stavba by bylo nesnadné, ačkoliv stavitel projevil náklonnost pro anglosaskou gotiku, ale šlo především o pevnost, doktor se tedy omezil na to, že průčelí podepřel mohutnými pilíři, jakoby románskými, střecha s příkrým sklonem spočívala nahoře na žulové zdi. Ta byla zároveň podporou rourám kamen, odvádějícím kouř ven.
Když bylo veliké dílo hotovo, přikročili k vnitřnímu zařízení. Do ložnice přinesli postele z Porpoise, byly rozestaveny do kruhu kolem velikých kamen. Lavičky, pohovky, lenošky, stoly a skříně postavili v saloně, který byl zároveň jídelnou, kuchyně byla vybavena lodní pecí s různým příslušenstvím. Plachty rozestřené po zemi tvořily koberce a konaly také službu portiér na vnitřních dveřích, které neměly jiné zabezpečení.
Zdi domu měřily pět stop a okenní otvory se podobaly střílnám pro děla.
To všechno bylo velice pevné a co si mohli víc přát? Poslouchali doktora, co by všechno nadělal z ledu a sněhu, které se tak snadno propůjčují všem kombinacím! Po celý den uvažovalo tisíci skvělých plánech, na jejichž uskutečnění nepomýšlel, ale osvěžoval tak společnou práci svým důvtipem.
Ostatně, byl velkým milovníkem knih, četl dost vzácnou knihu p. Krafta s názvem Podrobný popis ledového domu, zbudovaného v Petrohradě v lednu 1740. A tato vzpomínka povzbuzovala jeho vynalézavost. Jednoho večera dokonce svým druhům vypravovalo divech tohoto ledového paláce.
„Nemohli bychom, co se postavilo v Petro hradě, „ řekl jim, „provést i my zde? Co nám schází? Nic, dokonce ani fantazie!“
„Bylo to tedy velmi krásné?“ otázal se Johnson.
„Bylo to jako v pohádce, příteli! Dům zbudovaný na rozkaz carevny
Anny, a ve kterém se r. 1740 slavil sňatek jednoho z jejích šašků, měl téměř stejnou velikost jako náš, ale před jeho průčelím leželo na lafetách šest děl, několikrát z nich vystřelili a děla nepraskla, také tam byly vydlabány moždíře pro šedesátilibrové koule, mohli bychom tedy v případě potřeby zřídit strašlivé dělostřelectvo, bronz není daleko a padá nám z nebes. Ale vkus a umění triumfovaly na průčelí paláce, ozdobeném ledovými sochami veliké krásy, schody nabízely zraku květinové vázy a oranžovníky z téže látky, po pravici se tyčil obrovský slon chrlící ve dne vodu a v noci hořící naftu. Mohli bychom si pořídit úplný zvěřinec, kdybychom chtěli!“
„Pokud se zvířat týče,“ poznamenal Johnson, „myslím, že těch nebudeme mít nedostatek a třebaže nebudou z ledu, nebudou méně zajímavá!“
„Dobrá,“ odpověděl bojovný doktor, „dovedeme se bránit proti jejich útokům, ale abychom se vrátili k mému petrohradskému domu, dodám, že uvnitř byly stoly, toalety, zrcadla, kandelábry, svíčky, postele, matrace, podušky, záclony, kyvadlové hodiny, pohovky, hrací karty, skříně se vším nádobím, vše z brouseného ledu a vyřezaný, přitesaný nábytek, kterému také nic nescházelo.“
„Byl to tedy hotový palác?“ řekl Bell.
„Nádherný palác, hodný panovnice! Led! Jak dobře učinila Prozřetelnost, když ho vymyslela, protože se propůjčuje k všelijakým divům a trosečníkům může opatřit blahobyt!“
Zařizování sněhového domu trvalo do 31. března, byly velikonoce a ten den zasvětili odpočinku. Strávili ho v saloně, kde četli z Písma svatého a každý mohl ocenit dobré zařízení domu, jako byl snowhouse.
Následujícího dne se zabývali zřízením skladišť a prachárny, byla to práce na osm dní, včetně času stráveného na úplném vyprázdnění Porpoise. Nebyla to snadná práce, protože byla velmi nízká teplota. Konečně 8. dubna byly zásoby, palivo a náboje na pevnině a úplně pod střechou, skladiště ležela na severu a prachárna na jihu planiny, asi šedesát stop od domu, vedle skladišť byl zřízen psinec, byl určen pro grónský potah a doktor ho nazval Dog Palace. Duk sdílel společné obydlí.
Potom doktor přikročil k opatřením na obranu místa. Za jeho vedení byla planina obehnána ledovou hradbou, která je zabezpečila proti všemu vpádu, její výška tvořila přirozený svah a protože neměla kouty ani výstupky, byla všude stejně silná. Při práci na tomto hrazení, si doktor vzpomněl na strýce Tobiase de Sterne, který měl stejně jemnou dobrotu a rozmar. Měli jste ho vidět, jak vypočítává svah vnitřní zdi, sklonění valu a šířku banketu, ale tato práce s tvárným sněhem byla snadná, hotová rozkoš a milý inženýr mohl své ledové zdi dodat až sedm stop tloušťky, ostatně protože planina ovládala zátoku, nebylo třeba pořídit proti příkop, ani vnější val a koliště, sněhové předprsí, táhnoucí se po kraji planiny, se dotýkalo skalnaté zdi a po obou stranách přilnulo k domu. Tyto opevňovací práce byly hotovy 15. dubna. Tvrz byla dokončena a doktor byl velmi hrdý na svoje dílo.
Opravdu tato pevnůstka by dlouho vydržela, kdyby se v takové šířce vyskytli nějací nepřátelé, ale na tomto pobřeží nebylo ani stopy po lidských tvorech. Hatteras zkoumal útvar zátoky a nikde nespatřil stopy po chýších, které jsou obyčejně v končinách, navštěvovaných grónskými kmeny, trosečníci z Forwardu a Porpoise, jak se zdálo, byli první, kdo vstoupili na tuto neznámou půdu.
Ale pokud se nemuseli obávat lidí, mohla je napadnout divoká zvířata a tvrz, takto opevněná, musela svoji posádku ochránit před jejich útoky.

VII. KAPITOLA
Kartologická rozmluva

Za těchto příprav k přezimování nabyl Altamont úplně sil a zdraví, mohl se zúčastnit i vyklízení lodi. Jeho silné složení konečně zvítězilo a jeho bledost nemohla dlouho odolávat síle jeho krve.
Bylo vidět, jak v něm ožívá silný a krevnatý jedinec Spojených států, muž energický a inteligentní, nadaný rozhodnou

povahou, Američan podnikavý, odvážný, ke všemu připravený. Pocházel z New Yorku a plavil se od svého dětství, jak oznámil svým novým společníkům, jeho loď Porpoise byla vypravena a na moře vyslána společností bohatých obchodníků Unie, v jejímž čele byl proslulý Grinnel (bohatý loďař Spojených států amerických, který hradil náklady na Kaneovu výpravu).
Mezi Hatterasem a ním byla jistá podobnost, podobnost v povaze, ale nikoliv sympatie. Tato podobnost nebyla toho druhu, aby učinila z těch dvou mužů přátele. Naopak. Pozorovatel by mezi nimi nakonec objevil vážné rozdíly. Tak Altamont, který se zdál upřímnější, byl asi méně upřímný než Hatteras, protože byl víc lehkomyslný, byl méně šlechetný, jeho otevřená povaha nevzbuzovala tolik důvěry jako kapitánova zasmušilost. Tento pronesl svoji myšlenku jednou, pak se jí oddal. Druhý, který mnoho mluvil, často neřekl nic.
To doktor poznenáhlu poznal z povahy Američana a právem předvídal budoucí nepřátelství, jestli ne přímo nenávist, mezi kapitány Porpoise a Forwardu.
A přece z těchto obou velitelů bylo k velení potřeba pouze jednoho. Jistě, Hatteras měl všechna práva časové přednosti a většiny. Ale jestli byl jeden v čele svých lidí, byl druhý na své lodi. A to bylo cítit.
Z politiky anebo pudu přilnul Altamont nejprve k doktorovi, byl mu vděčný za život a pak ho k němu přitahovala spíš sympatie než vděčnost. Takový byl nevyhnutelný účinek povahy bodrého Clawbonnyho. Přátelé kolem něho rostli jako obilí na slunci. Uvádějí se lidé, kteří vstávali v pět hodin ráno, aby si nadělali nepřátele. Doktor mohl vstát ve čtyři, a nepodařilo se mu to.
Zatím se rozhodl přijmout Altamontovo přátelství, aby zjistil jeho pravý důvod přítomnosti v polárních mořích. Ale při vší své hovornosti Američan odpovídal, aniž by odpověděl, a opakoval svoji obvyklou povídačku o Severozápadním průchodu.
Doktor tušil jinou pohnutku této výpravy, tu, které se obával Hatteras. Proto se rozhodl nepřipustit nikdy mezi oběma rozmluvu o tomto tématu, ale vždycky se mu to nepodařilo. Nejobyčejnější hovor hrozil, že přes jeho úsilí nabude nepříznivého obratu a každé slovo mohlo být zápalnou jiskrou pro soupeřovy zájmy.
To se brzy doopravdy stalo. Když byl dům hotov, rozhodl se doktor jej zasvětit skvělou hostinou. Byla to od Clawbonnyho dobrá myšlenka, kterou chtěl na této pevnině zavést zvyky a zábavy evropského života. Bell právě zabil několik ptarmiganů a bílého zajíce, prvního posla nového jara.
Slavnost se konala 14. dubna, v druhé neděli Quasimoda za krásného, velmi suchého počasí, ale mráz se neodvážil proniknout do ledového domu. Kamna, ve kterých praskalo, by ho snadno přemohla.
Dobře poobědvali, čerstvé maso udělalo příjemnou změnu za pemmican a nasolené maso, znamenitý pudink, vyrobený doktorovýma rukama, se musel podávat podruhé. Učený vrchní kuchař se zástěrou kolem boků a nožem za pasem by dělal čest i kuchyním velké anglické domácnosti.
Při dezertu se objevily likéry. Američan nebyl podroben řádu anglických teetotalers, nebylo tedy důvodu, aby byl zbaven sklenky ginu nebo brandy. Ostatní hodovníci, lidé neobyčejně střídmí, si mohli bez rozpaků dovolit toto porušení pravidla, na rozkaz doktora mohl tedy každý na konci této radostné hostiny připít. Za přípitků, pronesených Unii, Hatteras prostě mlčel.
Pak doktor rozpředl zajímavou otázku.
„Přátelé," pravil, „že jsme překročili úžiny, ledovce, ledová pole a došli až sem, to neznamená všechno. Zbývá nám udělat ještě něco. Chci vám navrhnout, abychom pojmenovali tuto velice pohostinnou zemi, kde jsme našli záchranu a oddech. Ten zvyk zachovávají zcela všichni mořeplavci na světě a ani jeden z nich ho neopomenul za podobných okolností. Musíme tedy při svém návratu s hydrografickým popisem těchto břehů přinést i jména mysů, zátok, vrcholů a předhoří, která je vyznačují. To je velmi důležité a nezbytné."
„To je dobře řečeno," zvolal Johnson, „ostatně je možné všechny tyto země nazvat zvláštním jménem, dodává jim to vážnosti a pak už je není možné považovat za opuštěné na neznámé pevnině."
„To nepočítáme," poznamenal Bell, „že to zjednodušuje cestovní pokyny a usnadňuje vykonávání rozkazů. Můžeme být přinuceni se rozdělit při některé výpravě nebo na lovu a nic tak nepřispívá k nalezení cesty jako vědomí toho, jak je pojmenována."
„Nuže," pravil doktor, „protože s touto věcí všichni souhlasíme, budeme se nyní snažit dohodnout na jménech, která bychom dali a nezapomeňme při našich názvech ani na svou vlast, ani na své přátele. Pokud mne se týká, když se podívám na mapu, nic mi nezpůsobí větší potěšení, než když spatřím krajanovo jméno na konci mysu, vedle ostrova nebo uprostřed moře. To je rozkošné přátelské zprostředkování v zeměpise."
„Máte pravdu, doktore," odpověděl Američan, „a kromě toho říkáte ty věci způsobem, který zvyšuje jejich cenu."
„Nuže," pravil doktor, „postupujme popořádku."
Hatteras se ještě rozhovoru nezúčastnil, rozvažoval. Protože se však oči jeho druhů na něho upřely, zvedl se a pravil:
„Pokud nebude lepší návrh a nebude-li mi nikdo odporovat, jak myslím," - v té chvíli hleděl Hatteras na Altamonta - „zdá se mi vhodné dát našemu domu jméno jeho obratného stavitele, nejlepšího z nás, a nazvat jej Doctor's House."
„Výborně!" pravil Bell.
„Dobrá," zvolal Johnson. „Doktorův dům!"
„Nic lepšího nemůžeme udělat," odpověděl Altamont. „Hurá doktorovi Clawbonnymu!"
Trojnásobně zvolali „Hurá!" Duk se vmísil přisvědčujícím štěkotem.
„Tak tedy," pokračoval Hatteras, „ať má tento dům jeho jméno, než nám umožní nová země dát jí jméno našeho přítele."
„Ach," řekl starý Johnson, „kdyby zbývalo ještě pojmenovat pozemský ráj, podivuhodně by mu slušelo jméno Clawbonny!"
Doktor, byl velmi dojatý a chtěl ze skromnosti odporovat, ale nebylo to možné a musel to tak nechat. Bylo pak dobře a náležitě zjištěno, že ta radostná hostina se koná ve velikém salonu Doctor's House, byla připravena v kuchyni Doctor's

House a že se vesele půjde spát do ložnice v Doctor's House.
„Nyní," pravil doktor, „přejdeme k důležitějším bodům svých objevu."
„Máme tady," odpověděl Hatteras, „toto nesmírné moře, které nás obklopuje a jehož vody nebrázdila ještě ani jediná loď."
„Ani jediná loď? A přece se mi zdá," pravil Altamont, „že by se nemělo zapomínat na Porpoise, - ledaže by sem byla přišla po zemi," dodal žertovně.
„Mohlo by se to předpokládat," namítl Hatteras, „při pohledu na skaliska, na kterých se v tuto chvíli vznáší."
„Opravdu, Hatterasi," řekl Altamont štiplavě, „ale není to snad přitom všem lepší než se rozletět do vzduchu, jak to udělal Forward?" Hatteras se chystal prudce odpovědět, když v tom doktor zakročil. „Přátelé," pravil, „tady nejde o lodi, ale o nové moře…"
„Není nové," odpověděl Altamont. „Má už svoje jméno na všech mapách pólu. Jmenuje se Severní ledový oceán a nemyslím, že by bylo vhodné měnit jeho jméno. Později, když objevíme, že tvoří úžinu nebo záliv, uvidíme, co bychom měli udělat."
„Budiž," řekl Hatteras.
„To je tedy rozhodnuté," odpověděl doktor a téměř litoval, že vyvolal otázku, plnou národního soupeření.
„Přejděme tedy na zemi, po které nyní šlapeme," pokračoval Hatteras. „Není mi známo, že by měla nějaké jméno i na nejnovějších mapách!"
Při těch slovech upíral pohled na Altamonta, který nesklopil oči a odpověděl:
„Mohl byste se opět mýlit, Hatterasi!"
„Mýlit se? Jakže, tato neznámá země, tato nová půda…"
„Má už jméno," klidně odvětil Američan.
Hatteras mlčel. Jeho rty se chvěly.
„Můj drahý Clawbonny," odpověděl Altamont, „je zvykem, dokonce právem každého námořníka dát jméno zemi, u které zakotvil první. Zdá se mi tedy, že při této příležitosti jsem směl, dokonce musel použít toho nesporného práva…"
„Nicméně…" pravil Johnson, kterému se nelíbila ničivá Altamontova chladnokrevnost.
„Zdá se mi nesnadné popírat," pokračoval ten, „že Porpoise zakotvila u tohoto pobřeží a i kdybychom i připustili, že sem přišla po zemi," připojil a hleděl na Hatterase, „nic by to na věci neměnilo."
„To je požadavek, který nemohu připustit," odpověděl vážně Hatteras zdrženlivě. „Abyste pojmenoval, musíte objevit, a to jste neučinil, jak se mi zdá. Bez nás ostatně, kde byste byl, pane, vy, který nám přicházíte klást podmínky? Dvacet stop pod sněhem!"
„A beze mne, pane," namítl prudce Američan, „bez mé lodi by v tuto chvíli z vás bylo co? Byli byste zemřeli hladem a zimou!"
„Přátelé," řekl doktor, který podle možnosti zakročil, „s trochou klidu je možné urovnat všechno. Poslouchejte mě!"
„Pán," pokračoval Altamont a ukázal na kapitána, „bude moci pojmenovat všechny ostatní země, které objeví, jestli jaké objeví, ale tato pevnina náleží mně! Nemohl bych dokonce ani připustit požadavek, aby měla dvě jména jako Grinnelova země, která se také nazývá Zemí prince Alberta, protože Angličan a Američan ji objevili téměř současně. Tady je něco jiného. Moje práva přednosti jsou nesporná! Žádná loď před mou se této země nedotkla svým bokem. Ani jediný lidský tvor přede mnou nevkročil na tuto pevninu. Nuže, dal jsem jí jméno a to jí zůstane."
„A jaké je to jméno?" zeptal se doktor.
„Nová Amerika," odpověděl Altamont.
Hatterasovy pěsti se na stole křečovitě sevřely. Ale prudkým úsilím se přemohl a opanoval.
„Mohli byste mi dokázat," pokračoval Američan, „že Angličan někdy tuto půdu šlapal před Američanem?"
Johnson a Bell mlčeli, ačkoliv byli popuzeni stejně jako kapitán velitelským tónem svého protivníka. Ale nebylo co odpovědět.
Po několika okamžicích trapného mlčení se opět ujal slova doktor.
„Přátelé," pravil, „první lidský zákon je spravedlnost. Ten obsahuje všechny ostatní. Buďme tedy spravedliví a nedejme se ovládnout špatnými city. Altamontova přednost se mi zdá nepopiratelná. Není tedy potřeba se o ni přít. Vynahradíme si to později a Anglii se dostane značného podílu na našich budoucích objevech. Ponechme tedy této zemi jméno Nová Amerika. Ale i když ji tak Altamont pojmenoval, neučinil tak se zátokami a předhořími, které obsahuje a nevidím překážky, proč bychom tuto zátoku nenazvali Viktoriinou zátokou."
„Také ji nevidím," odpověděl Altamont, „když mys, který se támhle táhne do moře, dostane jméno Washingtonův mys."
„Mohl byste, pane," vzkřikl Hatteras, celý bez sebe, „zvolit jméno méně nepříjemné anglickému sluchu!?"
„Ale neméně drahé americkému uchu," odpověděl Altamont hrdě.
„Počkejte, počkejte!" řekl doktor, kterému velmi záleželo na udržení míru v této malé společnosti, „žádné spory v tomto směru! Budiž Američanovi dovoleno, aby byl hrdý na své veliké muže! Ctěme génia všude, kde se s ním setkáme a protože Altamont volil, mluvme nyní za sebe a za své. Ať náš kapitán…"
„Doktore," odpověděl tento, „protože tato země je americkou zemí, přeji si, aby se na ní neuvádělo moje jméno."
„Je to neodvolatelné rozhodnutí?" pravil doktor.
„Naprosto," odvětil Hatteras.
Doktor nenaléhal.
„Nuže, tedy my," řekl a obrátil se k starému lodníkovi a tesaři, „zde zanecháme stopy po svém pobytu. Navrhuji pojmenovat ostrov, který vidíme tři míle odtud na širém moři, Johnsonovým ostrovem, na počest našeho lodního mistra."

„Oh," řekl tento poněkud rozpačitě, „pane Clawbonny!"
„Pokud se týká hory, kterou jsme viděli na západě, dáme jí jméno Mount Bell, souhlasí-li náš tesař!"
„To je pro mne příliš velká čest!" odvětil Bell.
„To je spravedlnost," pravil doktor.
„Nic jiného," řekl Altamont.
„Zbývá nám tedy pokřtít pouze svoji tvrz," pokračoval doktor. „O tom nebude sporu, není to Její roztomilé Veličenstvo královna Viktorie, ani George Washington, kterému v tuto chvíli děkujeme za přístřeší, ale Bůh, který nás svedl dohromady a všechny zachránil. Ať se tedy nazývá tato tvrz Fort Providence (tvrz Prozřetelnosti)."
„To je správné pojmenování!" řekl Altamont.
„Fort Providence," pravil Johnson, „to zní dobře! Až se tedy budeme vracet ze svých vycházek na sever, dostaneme se k Washingtonovu mysu, abychom dosáhli Viktoriiny zátoky a Fort Providence, kde najdeme odpočinek a potravu v Doctor's House."
„To je tedy v pořádku," odpověděl doktor, „později podle důležitosti a postupu našich objevů, budeme dávat jména, která jak doufám, nevyvolají spory, neboť, přátelé, tady je nutné se podporovat a milovat, zastupujeme veškeré lidstvo na tomto kousku pobřeží. Neoddávejme se tedy těm zavržitelným vášním, které zmítají společností, přilněme k sobě tak, abychom proti nepříznivému osudu zůstali silní a neochvějní. Kdo ví, jaká nebezpečí nám nebesa chystají, jaké útrapy budeme snášet, nežli spatříme opět svoji vlast! Budeme tedy pět těl a jedna duše a nechme stranou soupeření, které by nikdy nemělo existovat, a tady méně než kde jinde. Slyšíte mne, Altamonte a Hatterasi?"
Oba muži neodpověděli, ale doktor se tvářil, jako by odpověděli. Pak se mluvilo o jiných věcech, šlo o to organizovat lov, aby se obnovily a pozměnily zásoby masa. S jarem se vrátí zajíci, koroptve, lišky, dokonce i medvědi. Usnesli se tedy, že nepromarní ani jediný příznivý den, aniž by nepodnikali výzkumy na území Nové Ameriky.

VIII. KAPITOLA
Vycházka na sever od Viktoriiny zátoky

Následující den za prvních slunečních paprsků překonal Clawbonny dosti příkrý svah té skalní zdi, o kterou se opíral Doctor's House. Končila se náhlým jakýmsi tupým kuželem. Doktor se s námahou vyšplhal na její vrcholek a odtamtud se rozběhl jeho pohled po široké obloze rozrytého území, které vypadalo jako následek nějakého vulkanického hnutí. Nesmírný bílý závoj pokrýval pevninu i moře, aniž je bylo možné navzájem od sebe rozeznat.
Když zjistil, že tento vrcholný bod ovládá všechny okolní pláně, přišel doktor na myšlenku a kdo ho znal, určitě by se nedivil.
Svoji myšlenku propracoval, kombinoval, byl zcela jejím pánem, a když se vrátil do sněhového domu, zmínil se o ní svým druhům.
„Napadlo mi," řekl jim, „zřídit na vrcholu tohoto kužele, který se nám zvedá nad hlavou, maják."
„Maják?" zvolali.
„Ano, maják! Bude mít dvojí výhodu: v noci nás povede, když se budeme vracet z dalekých vycházek a bude osvětlovat planinu po osm našich zimních měsíců."
„Zajisté," odpověděl Altamont, „by byl podobný přístroj užitečnou věcí, ale jak jej zbudujeme?"
„Z jedné ze svítilen Porpoise."
„Dobrá, ale čím budete živit svítilnu svého majáku? Snad tulením tukem?"
„Nikoliv! Světlo, které ten tuk vydává, nemá dost svítivosti: stěží by dovedlo proniknout mlhou."
„Chcete tedy vyrábět z našeho uhlí vodík, který obsahuje, a vyrobit nám svítiplyn?"
„Ne, toto světlo by ještě nestačilo a mělo by tu vážnou nevýhodu, že by spotřebovalo část našeho paliva."
„Pak," řekl Altamont, „nevidím…"
„Pokud se týká mne," poznamenal Johnson, „od koule ze rtuti, od čočky z ledu, od zbudování Fort Providence věřím, že pan Clawbonny všechno dovede."
„Nuže," řekl Altamont, „povíte nám, jakého druhu maják hodláte zřídit?"
„To je velmi jednoduché," odpověděl doktor, „elektrický maják." „Elektrický maják?"
„Zajisté, copak jste neměli na Porpoise úplně zachovalou Bunsenovu baterii?"
„Ano," odvětil Američan.
„Když jste ji bral s sebou, jistě jste pomýšlel na nějaký pokus, neboť nic neschází, ani vodivé dráty, dokonale izolované, ani potřebná kyselina, aby články uvedla do činnosti. Je tedy snadné opatřit si elektrické světlo. Bude vidět lépe a mě to bude stát méně."
„To je výtečné," odpověděl lodní mistr, „a proto nesmíme marnit čas…"
„Nuže, materiál je tady," odpověděl doktor, „a za hodinu navršíme ledový sloup vysoký deset stop, což úplně postačí."
Doktor vyšel, jeho druhové ho následovali až na vrchol kužele. Sloup byl docela rychle postaven a byl brzy opatřen jednou ze svítilen Porpoise.
Pak do ní doktor zavedl vodící dráty, připojené k baterii, ta byla postavena v saloně ledového domu, a byla chráněna od mrazu teplem z kamen. Odtud stoupaly dráty až do svítilny majáku.
To bylo rychle zhotoveno a čekali na západ slunce, aby se potěšili z výsledku. V noci byly obě uhelné špičky, udržované ve svítilně ve vhodné vzdálenosti sblíženy a ze svítilny vytryskly paprsky ostrého světla, které nemohl vítr ani zmírnit, ani zhasit. Byla to podivuhodná podívaná na tyto tetelící se paprsky, jejichž zář, závodící s bělostí plání, ostře rýsovala stín všech okolních vyvýšenin. Johnson se nedovedl zdržet, aby nezatleskal.
„Podívejte, pan Clawbonny," pravil, „nyní zhotovil slunce!"

„Je nutné trochu umět všechno," odpověděl doktor skromně. Mráz ukončil všeobecnou podívanou a každý se schoulil do svých pokrývek.
Život byl pak zařízen pravidelně. Po následující dny, od 15. do 20. dubna, bylo počasí velmi nejisté. Teplota náhle přeskočila o dvacet stupňů a ovzduší podléhalo nepředvídaným změnám, brzy bylo nasycováno sněhem a zmítáno větry, brzy mrazivé a suché, takže nebylo bez náležitých opatření možno vykročit z domu.
Nicméně v sobotu utichl vítr, tato okolnost umožňovala vycházku, bylo tedy rozhodnuto zasvětit jeden den lovu, aby se obnovily zásoby.
Hned zrána vyšli za zachmuřené oblohy Altamont, doktor a Bell, každý ozbrojen dvojhlavňovou puškou, dostatečným počtem kulek, sekerou a sněžným nožem pro případ, že by bylo potřeba si zbudovat útulek.
Za jejich nepřítomnosti měl Hatteras prozkoumat pobřeží a učinit nějaké záznamy. Doktorovou starostí bylo uvést maják do činnosti. Jeho paprsky závodily vítězně s paprsky zářivé hvězdy, skutečně, elektrické světlo, které se vyrovná světlu tří tisíc svíček nebo třem stům plamenů, je jediné, které dovede snést přirovnání se slunečním svitem.
Mráz byl ostrý, suchý a klidný. Lovci zamířili k Washingtonově mysu. Ztvrdlý sníh usnadňoval jejich pochod. Za půl hodiny urazili tři míle, dělící mys od Fort Providence. Duk pobíhal kolem nich.
Pobřeží zahýbalo k východu a vysoké vrchy Viktoriiny zátoky měly snahu klonit se na sever. Z toho bylo možné soudit, že by Nová Amerika mohla být dobře jen ostrovem, ale nyní nešlo o zjištění jejího tvaru.
Lovci se dali podél okraje moře a rychle kráčeli. Ani stopy po příbytku, ani zbytku chýše. Kráčeli po půdě ještě lidským krokem nedotčené.
Tak ušli za první tři hodiny asi patnáct mil, kráčeli bez zastávky, ale lov se zdál být bezvýsledný. Skutečně, sotva zahlédli zaječí, liščí nebo vlčí stopu. Nicméně několik snow birds (sněžní ptáci), poletovalo tu a tam a ohlašovalo návrat jara a arktických zvířat.
Tři přátelé museli zajít dále do země, aby obešli hluboké propasti a ostrá skaliska, související s Mount Bellem, ale po jistém zdržení se jim podařilo dosáhnout opět břehu, ledy se ještě nerozdělily. Daleko ne. Moře zůstávalo stále zamrzlé, nicméně tulení stopy ohlašovaly první návštěvy těchto obojživelníků, kteří vycházeli už na povrch icefieldů nabrat vzduch. Ze širokých stop a čerstvých trhlin v ledě bylo dokonce zřejmé, že několik jich navštívilo zem před docela krátkou dobou.
Tato zvířata velmi milují sluneční paprsky a ráda se povalují po březích, a nechávají se pronikat blahodárným teplem. Doktor se svým společníkům o této zvláštnosti zmínil.
„Pozorně si zapamatujme toto místo," řekl jim, „je docela možné, že v létě se tady setkáme se stovkami tuleňů. V končinách málo navštěvovaných lidmi se k nim můžeme snadno přiblížit a pohodlně se jich zmocnit. Je však nutné mít se na pozoru, abychom je nepoděsili, protože pak jako kouzlem zmizí a už se nevrátí. Tak neopatrní lovci, místo, aby je zabíjeli jednotlivě, je často napadli ve velkém, s lomozem a pokřikem a pozbyli, nebo aspoň ztenčili svoji kořist."
„Loví je pouze pro kůži nebo pro tuk?" otázal se Bell. „Evropané ano, ale, namouduši, Eskymáci je jedí, žijí z nich a tyto kusy tuleně, které mísí s krví a tukem, nejsou nic vábného. Ostatně existuje způsob, jak je upravit, a já bych z nich dovedl zhotovit jemné kotlety, kterými by nepohrdl ten, kdo by si zvykl na jejich načernalou barvu."
„Uvidíme vás při práci," odpověděl Bell, „já se zavazuji v plné důvěře, že sním tolik tuleního masa, kolik budete chtít. Slyšíte mě, pane Clawbonny?"
„Můj dobrý Belle, chcete říci, kolik vám bude libo. Ale i kdybyste se přičinil sebevíc, nikdy se nevyrovnáte žravému Gróňanovi, který pozře za den deset až patnáct liber tohoto masa."
„Patnáct liber?" řekl Bell. „Jaké jsou to žaludky!"
„Polární žaludky," odpověděl doktor, „zázračné žaludky, které se podle libosti rozšíří a připojím, že se také smrští, protože jsou přizpůsobeny snášet půst tak jako nadbytek. Na počátku svého oběda je Eskymák hubený, na konci je tlustý a už ho není možné poznat! Je pravda, že jeho oběd často trvá po celý den."
„Zřejmě," pravil Altamont, „je tato žravost vlastní obyvatelům studených krajin?"
„Mám zato, že ano," odpověděl doktor, „v arktických krajinách je nutné jíst mnoho. Je to jedna z podmínek nejen síly, ale i života. A tak Společnost Hudsonovy zátoky počítá na každého člověka buď osm liber masa, nebo dvanáct liber rybiny, nebo dvě libry pemmicanu denně."
„To je řádná porce!" poznamenal tesař.
„Ale přece ne tak vydatná, jak si myslíte, příteli, a takto živený severan nevykoná více práce než Angličan, který žije ze své libry masa a pinty piva."
„Tak, pane Clawbonny, všechno je dobré."
„Zajisté, ale přece nás hostina Eskymáků může oprávněně překvapit. Třeba v zemi Boothia, kde přezimujícího síra Johna Rosse, překvapovala stále hltavost jeho vůdců. Kdesi se vypravuje, že dva muži slyšíte, dva! - snědli dopoledne celou čtvrt pižmoně. Rozřezali maso na dlouhé kusy, které si vecpali ho hrdla, pak každý z nich si pod nosem uřízl to, co jeho ústa nemohla pojmout, a dal to druhovi, nebo ti žrouti nechali pruhy masa viset až k zemi a polykali je ponenáhlu, jako když hroznýš polyká vola, nataženi jako on v celé své délce na zemi!"
„Fuj," řekl Bell, „ohavný dobytek!"
„Každý obědvá svým způsobem," odvětil filozoficky Američan. „Naštěstí!" poznamenal doktor.
„Nuže," pravil Altamont, „jelikož potřeba jíst je v těchto zeměpisných šířkách tak naléhavá, se vůbec nedivím, že v arktických zprávách je vždycky zmínka o jídle."
„Máte pravdu," odpověděl doktor, „a sám jsem si toho všiml, to pochází z toho, že je nejen potřeba hodně potravy, ale také že je často velmi nesnadné si ji opatřit. Myslí se na ni tedy bez ustání a následkem toho se o ní také stále mluví."
„Nicméně," pravil Altamont, „jestli se dobře pamatuji, v Norsku, v nejstudenějších krajinách, nepotřebují venkované tak vydatnou výživu, trochu mléka, vajec, chleba z březové kůry, občas losos, nikdy maso, a přesto ti chlapíci nejsou

méně pevné tělesné konstituce.“
„To je věc organismu,“ odvětil doktor, „a to nehodlám vysvětlovat. Nicméně mám zato, že druhá nebo třetí generace Noru, přesazených do Grónska, by se nakonec živila po grónském způsobu. A my sami, přátelé, kdybychom zůstali v této šťastné zemi, dopadli bychom tak, že bychom žili jako Eskymáci, ne-li přímo jako hrozní žrouti.“
„Pan Clawbonny,“ řekl Bell, „ve mně vzbuzuje hlad, když takto mluví.“
„Namouvěru, nikoliv,“ odpověděl Altamont, „tohle by spíš zbavilo chuti a zošklivilo mi tulení maso. Eh, myslím si ale, že budeme moci učinit zkoušku. Buď se silně mýlím, nebo vidím tam dole, na ledě roztaženou hmotu, která se mi zdá být živá!“
„To je mrož!“ zvolal doktor. „Tiše a kupředu!“
Skutečně, obojživelník velmi velikého vzrůstu si pohrával dvě stě yardů od lovců, protahoval se a zálibně převaloval v bledých slunečních paprscích.
Tři lovci se rozdělili tím způsobem, že obklopili zvíře, aby mu zamezili v ústupu, tak k němu došli na několik sáhů, skrývajíce se za hummocky a vypálili.
Mrož se převrátil, byl ještě plný síly, drtil ledové kry, chtěl uprchnout, ale Altamont ho napadl sekerou a podařilo se mu useknout mu hřbetní ploutve. Mrož se pokusil o zoufalou obranu: nové výstřely ho dorazily a zůstal natažen bez života na icefieldu, zrudlém jeho krví.
Bylo to zvíře krásného vzrůstu, měřilo téměř patnáct stop délky od čenichu na konec ocasu a bylo by jistě dalo několik sudů tuku.
Doktor vyřezal z masa nejchutnější části a nechal trup napospas několika havranům, kteří v této roční době už poletovali ve vzduchu.
Nadcházela noc. Pomýšlelo se na návrat do Fort Providence. Obloha se úplně vyjasnila a čekajíc na blízké měsíční paprsky se ozářila velkolepým svitem hvězd.
„Nuže, vzhůru,“ řekl doktor, „připozdívá se, celkem náš lov nebyl příliš šťastný, ale když s sebou lovec přináší večeři, nemá si proč stěžovat. Dejme se však nejkratší cestou a snažme se příliš neodchýlit. Jsou tady hvězdy, aby nám ukazovaly cestu.“
Přece však v krajinách, kde polárka září přímo nad cestovatelovou hlavou, je obtížné si ji vzít za vůdce. Skutečně, je-li sever přesně na vrcholu nebeské klenby, je obtížné určit ostatní základní body, měsíc a veliká souhvězdí naštěstí přišla doktorovi na pomoc při stanovení cesty.
Aby zkrátil cestu, rozhodl se vyhnout klikatinám břehu a dát se napříč pevninou. Byla to přímější, ale méně nebezpečná cesta. Tak po několikahodinovém pochodu malý hlouček úplně zabloudil.
Řešili otázku, jak strávit noc v ledové chýši, odpočinout si tam a vyčkat dne, aby se mohli orientovat, nebo se vrátit na břeh, aby sledovali icefield. Ale doktor z obavy, aby Hatteras a Johnson nebyli znepokojeni, naléhal, aby pokračovali v cestě.
„Duk nás vede,“ pravil, „a Duk se nemůže mýlit, je obdařen pudem, který se obejde bez busoly a hvězd. Budeme ho tedy následovat.“
Duk šel kupředu a svěřili se jeho inteligenci. Právem, se brzy v dálce na obzoru objevilo světlo, nebylo možné si ho splést s hvězdou, která by z mlhy tak nízko nevynikala.
„Náš maják!“ zvolal doktor.
„Myslíte, pane Clawbonny?“ pravil tesař.
„Jsem si tím jistý. Pojďme!“
Tím víc, jak se cestovatelé blížili, se zář stávala jasnější a brzy byli obklopeni pruhem světelného prachu, kráčeli ohromným paprskem a obrovské, čistě se rýsující stíny se za nimi prodlužovaly po sněhovém koberci.
Zrychlili krok a za půl hodiny potom překonávali svah Fort Providence.
Hatteras a Johnson očekávali tři lovce s jistým nepokojem. Tito byli okouzleni, když došli do teplého a pohodlného útulku. Teplota k večeru neobyčejně klesla a teploměr, umístěný venku, ukazoval třiasedmdesát stupňů pod nulou (-31° Celsia).
Příchozí byli již zmořeni únavou a téměř zmrzlí. Naštěstí kamna dostatečně sálala, ohniště čekalo jen na výsledek lovu. Doktor se změnil v kuchaře a dal péci několik mrožích kotlet. V devět hodin večer zasedlo pět stolovníků k posilňující večeři.
„Opravdu,“ řekl Bell, „ačkoliv se vydávám do nebezpečí, že budu považován za Eskymáka, tvrdím, že za přezimování je jídlo důležitou věcí, když se ho podaří opatřit, nesmí se před tím couvat!“
Žádný ze stolovníků, maje plná ústa, nemohl tesaři ihned odpovědět, ale doktor dal posunkem na srozuměnou, že měl pravdu.

IX. KAPITOLA
Zima a teplo

Mroží kotlety ať byly nebo nebyly prohlášeny za výtečné, přesto byly spolykány do poslední, což vyvážilo všechna prohlášení.
Jako dezert připravil doktor kávu podle svého obyčeje, tuto starost nepřenechal nikomu. Vařil ji na stole na lihovém samovaru a káva se podávala horká. Pokud se jeho týká, musel si jí spálit jazyk, protože jinak ji neuznal za vhodnou projít hrdlem. Toho večera ji pil tak horkou, že ho jeho společníci nemohli následovat.
„Ale vždyť se spálíte, doktore,“ řekl mu Altamont.
„Nikdy,“ odvětil.

„Copak máte horní patro okované mědí?“ namítl Johnson.
„Nikoliv, přátelé, vybízím vás, abyste následovali můj příklad. Jsou lidé - a já jsem z nich - že pijí kávu, horkou sto jedenatřicet stupňů (+55° Celsia).“
„Sto jedenatřicet stupňů!“ zvolal Altamont, „ale ruka nesnese podobné horko!“
„Zajisté, Altamonte, protože ruka vydrží ve vodě teplejší než sto dvaadvacet stupňů (+50° Celsia), ale horní patro a jazyk jsou méně citlivé než ruka a odolají tam, kde ona nevydrží.“
„Překvapujete mě,“ pravil Altamont.
„Nuže, přesvědčím vás.“
A doktor vzal teploměr, ponořil jeho kuličku do svého šálku horké kávy, čekal, až přístroj ukazoval sto jedenatřicet stupňů a vypil svůj blahodárný nápoj se zřejmou spokojeností.
Bell ho chtěl statečně napodobit a spálil se, takže hlasitě vykřikl. „Nedostatek zvyku,“ poznamenal doktor.
„Clawbonny,“ pravil Altamont, „mohl byste nám říci, jaká je nejvyšší teplota, kterou dovede lidské tělo snést?“
„Snadno,“ odpověděl doktor, „vyzkoušelo se to a došlo se v tomto směru k velmi podivným výsledkům. Připadá mi na mysl jeden nebo dva, a ty vám dokážou, že se zvykne na všechno, i na to, že se neupečeme tam, kde by se upekl beefsteak. Tak se vypravuje, že služky při obecní peci ve francouzském městě La Rochefoucauldu v ní mohly vydržet deset minut, mezitím teplota v ní činila tři sta stupňů (+132° Celsia), to je o devětaosmdesát stupňů více než vřící voda, a zatímco se kolem nich ovoce a maso úplně upeklo.“
„Jaké to byly dívky!“ zvolal Altamont. „Počkejte, tady je ještě jiný příklad, který nelze brát v pochybnost. Roku 1774 sneslo osm našich krajanů, Fordyce, Banks, Solander, Blagdin, Home, Nooth, lord Seaforth a kapitán Philips, teplotu dvou set pětadevadesáti stupňů (+128° Celsia), zatímco se vedle nich upekla vejce a rostbeef.“
„A to byli Angličané!“ řekl Bell s jistým pocitem hrdosti.
„Ano, Belle,“ odvětil doktor.
„Oh, Američané by jistě snesli více!“ pravil Altamont.
„Byli by se upekli!“ řekl doktor s úsměvem.
„A proč?“ odvětil Američan.
„V každém případě se o to nepokusili, držím se tedy v tomto ohledu svých krajanů. Připojím poslední fakt, neuvěřitelný, kdyby se mohlo pochybovat o věrohodnosti jeho svědků. Dubrovnický vévoda a doktor Jung, Francouz a Rakušan, viděli jistého Turka nořit se do lázně, která ukazovala sto sedmdesát stupňů (+78° Celsia).“
„Ale mně se zdá,“ pravil Johnson, „že tohle nevyváží ani služky v obecní kuchyni, ani naše krajany.“
„Pardon,“ odpověděl doktor, „je veliký rozdíl mezi koupáním se v horkém vzduchu nebo v horké vodě, horký vzduch působí pocení, které chrání tělo, kdežto v horké vodě se nepotíme a pálíme se. Tedy krajní mez teploty, stanovené pro lázně, činí obecně pouze sto sedm stupňů (+42° Celsia). Ten Turek by tedy musel být neobyčejný člověk, aby snesl podobné horko!“
„Pane Clawbonny,“ otázal se Johnson, „jaká je tedy obvyklá teplota živých tvorů?“
„Liší se podle povahy,“ odpověděl doktor. „Tak třeba ptáci, jejich teplota je nejvyšší a z nich jsou nejpozoruhodnější kachny a slepice. Teplota jejich těla převyšuje sto deset stupňů (+43° Celsia), zatímco například u kulicha činí pouze sto čtyři (+40° Celsia), na druhém místě pak následují savci, lidé, teplota Angličanů činí obecně sto jeden stupeň (+37° Celsia).“
„Jsem si jistý, že pan Altamont se odvolá na Američany,“ poznamenal Johnson s úsměvem.
„Namouvěru,“ pravi1 Altamont, „mezi těmi jsou velmi horkokrevní, ale protože jsem jim nikdy teplotu neměřil, nemohu v tomto směru něco tvrdit.“
„Dobrá,“ odpověděl doktor, „mezi lidmi různých ras není značný rozdíl, jestli jsou ve stejných podmínkách, a i když je druh jejich potravy jakýkoliv, dokonce bych řekl, že lidská teplota je na rovníku téměř taková jako na pólu.“
„Tedy,“ pravil Altamont, „naše vlastní teplo je zde stejné jako v Anglii?“
„Zajisté,“ odpověděl doktor, „pokud se týká ostatních savců, jejich teplota je celkem o málo vyšší než teplota lidská. Velmi se blíží v tomto směru člověkovi kůň, veverka, krysa, panter, skopec, vůl, pes, opice, kozel, koza, dosahují sto tří stupňů a konečně prase, které je na tom nejlépe, převyšuje sto čtyři stupně (+40° Celsia).“
„To je pro nás ponižující,“ pravil Altamont.
„Pak následují obojživelníci a ryby, jejichž teplota se značně liší podle teploty vody. Had má jen šestaosmdesát stupňů (+30° Celsia), žába sedmdesát (+25° Celsia) a stejně tak žralok v prostředí, které má méně než půldruhého stupně a konečně hmyz má jak se zdá teplotu vody a vzduchu.“
„To je všechno moc pěkné,“ pravil Hatteras, který doposud mlčel „a děkuji doktorovi, že nás poučil svými vědomostmi, ale mluvíme tady, jako bychom měli vzdorovat tropickým vedrům. Nebylo by vhodnější mluvit o zimě, vědět, čemu jsme vystaveni, a jaké byly dosud nejnižší pozorované teploty?“
„To je správné,“ řekl Johnson.
„Nic není snadnější,“ řekl doktor, „a mohu vám v tomto směru posloužit.“
„Rád věřím,“ pravil Johnson, „vy víte všechno.“
„Přátelé, vím jenom to, čemu mne naučili druzí, a když vám to povím, budete vědět tolik co já. Poslyšte tedy všechno, co vám mohu povědět o zimě a o nízkých teplotách, které Evropa zažila. Je známé značné množství pamětihodných zim a zdá se, že nejtužší jsou podrobeny jakémusi periodickému opakování téměř každých jedenačtyřicet let, opakování, které se shoduje s nejhojnějším objevováním slunečních skvrn. Uvedu vám zimu r. 1364, kdy Rhóna zamrzla až po Arles, r. 1408, kdy Dunaj zamrzl na celém svém toku a kdy vlci probíhali Jurskem suchou nohou, r. 1509, za níž Jaderské a Středozemní moře ztuhlo v Benátkách, na Ceutě, v Marseille a Baltické moře zamrzlo ještě 10. dubna, r. 1608, kdy v Anglii zahynula všechna zvěř, r. 1789, za které Temže zamrzla až po Gravesend, šest mil pod Londýnem, roku 1813, na

kterou mají Francouzi hrozné vzpomínky a konečně r. 1829, nejtužší a nejdelší ze zim devatenáctého století. Tolik o Evropě.“
„Ale, jakého stupně může dosáhnout zima tady, za polárním kruhem?“ otázal se Altamont.
„Opravdu,“ odpověděl doktor, „myslím, že jsme zažili největší mrazy, jaké kdy byly zpozorovány, neboť lihový teploměr ukázal jednoho dne dvaasedmdesát stupňů pod nulou (-58° Celsia) a jestli se dobře pamatuji, byly nejnižší zimy, arktickými cestovateli dosud pozorované, pouze jednašedesát stupňů - na ostrově Felix a sedmdesát stupňů ve Fort Reliance (-56,7° Celsia).“
„Ano,“ pravil Hatteras, „naneštěstí jsme byli zadrženi drsnou zimou.“
„Byli jsme zadrženi?“ řekl Altamont a upřeně pozoroval kapitána. „Ve své cestě na západ,“ pospíšil si říci doktor.
„Tedy,“ pravil Altamont, zapřádaje opět rozmluvu, „maxima a minima teplot, jaké člověk snese, kolísají asi mezi dvěma sty stupňů?“
„Ano,“ odvětil doktor, „teploměr, vysazený na vzduch, nikdy nevystoupí více než na sto pětatřicet stupňů nad nulou (+57° Celsia), právě jako za tuhých mrazů nikdy neklesne pod dvaasedmdesát stupňů(-58° Celsia). A tak vidíte, že si můžeme hledět svého pohodlí.“
„Ale přece,“ pravil Johnson, „kdyby náhle uhaslo slunce, nenastal by na zemi značný mráz?“
„Slunce neuhasne,“ odvětil doktor, „ale i kdyby uhaslo, neklesla by teplota pravděpodobně pod stupeň mrazu, který jsem uvedl.“
„To je zvláštní.“
„Oh, vím, že dříve byly připouštěny tisíce stupňů pro prostory, ležící mimo ovzduší, ale po zkušenostech, nabytých jistým učencem, Francouzem Fourrierem, bylo nutné jich ubrat, ten dokázal, že kdyby země byla umístěna v prostředí, zbaveném všeho tepla, síla mrazu, který pozorujeme na pólu, by byla jen trochu vyšší a že mezi teplotou dne a noci by byly značné rozdíly. Tedy, přátelé, několik milionů mil odtud není větší zima než tady.“
„Řekněte mi, doktore,“ otázal se Altamont, „není teplota Ameriky nižší než teplota ostatních zemí světa?“
„Zajisté, ale nezakládejte si na tom,“ odvětil doktor s úsměvem. „A jak se ten jev vysvětluje?“
„Snažili se jej vysvětlit, ale málo uspokojivým způsobem, a tak přišlo Halleyovi na mysl, že jakási kometa, která kdysi narazila šikmo na Zemi, změnila polohu její rotační osy, to znamená jejích pólů - proto je severní pól, který kdysi ležel v Hudsonově zátoce, posunut více na východ a kraje bývalého pólu, tak dlouho zamrzlé, si udržely větší zimu, než slunce mohlo rozehřát za dlouhou dobu.“
„A vy tuto teorii nepřipouštíte?“
„Ano, na okamžik, protože co platí o východním americkém pobřeží, neplatí o západním pobřeží, jehož teplota je vyšší. Ne, je nutné konstatovat, že jsou izometrické čáry (tepelné čáry, vzniklé spojením míst se stejnými průměrnými ročními teplotami) rozdílné od zemských rovnoběžek - to je všechno.“
„Víte, pane Clawbonny,“ pravil Johnson, „že se krásně mluví o zimě za okolností, ve kterých jsme?“
„Zajisté, můj starý Johnsone, chceme právě přivolat praxi na pomoc teorii. Tyto končiny jsou rozlehlá laboratoř, kde je možné vykonat zkoušky s nízkými teplotami. Buďte však stále opatrní a pozorní. Jestli namrzne některá část vašeho těla, okamžitě ji třete sněhem, abyste obnovili krevní oběh, a když přijdete blízko k ohni, dávejte pozor, abyste si nespálili ruce nebo nohy, aniž byste to pozorovali, to by mělo za následek amputaci a přece se musíme snažit nenechat v severních krajích ze sebe nic. Ale nyní mám, přátelé, zato, že uděláme dobře, když si několik hodin odpočineme.“
„Milerádi,“ odvětili doktorovi přátelé.
„Kdo má dohlížet na kamna?“
„Já,“ odpověděl Bell.
„Nuže, příteli, dbejte, aby oheň nezhasl, protože dnes večer ďábelsky mrzne.“
„Buďte bez starosti, pane Clawbonny, to mne dost pobízí a přece, podívejte se, obloha celá hoří!“
„Ano,“ odpověděl doktor a přistoupil k oknu, „překrásná severní záře! Jak je to nádherná podívaná! Opravdu se jí nemohu nasytit!“
Vskutku, doktor se vždycky podivoval těmto kosmickým úkazům, kterým jeho druhové pn1iš pozornosti nevěnovali. Ostatně si všiml, že jejich objevení předcházela vždy nepravidelnost magnetické jehly, a v tomto směru si chystal poznámky pro Weather Book (Kniha admirála Fitzboye o počasí, kde jsou zapsány všechny meteorologické úkazy).“
Brzy všichni usnuli pokojným spánkem, rozložení na svých postelích, zatímco Bell bděl u kamen.

X. KAPITOLA
Radosti přezimování

Život na pólu je smutně jednotvárný. Člověk je celý vydán vrtochům ovzduší, které střídá svoje bouře a mrazy se zoufalou jednotvárností. Po většinu času je nemožné vyjít a je nutné zůstat uzavřen v ledové chýši. Tak plynou dlouhé měsíce a připravují přezimujícím hotový život krtka.
Následující den teploměr kleslo několik stupňů a vzduch se naplnil chumelenicí, která pohltila všechno světlo dne. Doktor se musel omezit na pobyt v domě a založil ruce. Nebylo co dělat, leda každou hodinu vyklízet spojovací chodbu, která se mohla ucpat, a utírat ledové stěny, které vlhly vnitřním teplem, ale snow-house byl zbudován pevně a vánice ještě zvětšily jeho trvanlivost, protože množily tloušťku jeho zdi.
Skladiště se rovněž osvědčilo. Všechny předměty, vyndané z lodi, byly v největším pořádku složeny v těchto „obchodních skladech“, jak je doktor nazval. Nuže, ačkoliv ta skladiště ležela sotva šedesát stop od domu, přece za některých dnů driftu (vánice) bylo téměř nemožné se k nim dostat, proto muselo být jisté množství zásob pro denní potřebu přechováváno v kuchyni.

Opatrnost, že náklad Porpoise byl vyloděn, byla prospěšná. Loď byla vydána velice pomalému, neviditelnému, ale neodolatelnému tlaku, který ji pomaloučku drtil. Bylo zřejmé, že její zbytky nebudou moci být použity. Doktor ale přece doufal, že se zhotoví nějaká šalupa, aby se vrátili do Anglie, ale ještě nenadešla chvíle, aby se přikročilo k jejímu zhotovení.
Tak tedy přezimovalo pět mužů většinu času v úplné zahálce. Hatteras býval zamyšlen, natažený na svém loži. Altamont pil nebo spal a doktor si dával pozor, aby je nevyrušil z jejich nečinnosti, protože se stále obával nějaké osudné rozepře. Oba tito muži spolu zřídka promluvili.
Také při jídle se snažil opatrný Clawbonny vždy vést hovor a řídit jej tak, aby nedal příležitost samolibosti, ale dalo mu to mnoho práce, aby odvrátil podnícenou podezřívavost. Snažil se nejvíce poučovat, bavit, zaujmout své druhy. Když netřídil své cestovní zápisky, hlasitě pojednával o dějinných, zeměpisných nebo povětrnostních tématech, plynoucích ze situace, podával ty věci zábavným a filozofickým způsobem, vyvozoval prospěšná poučení ze sebemenších příhod, jeho nevyčerpatelná paměť ho nikdy nenechala na holičkách, aplikoval svoje nauky na přítomné osoby, připomínal jim co se událo za takových okolností a svoje teorie doplňoval silou osobních důvodů.
Je možno říci, že ten statečný muž byl duší tohoto malého světa, duší, ze které vyzařoval cit upřímnosti a spravedlnosti. Jeho druhové mu úplně důvěřovali, tu důvěru vštěpoval i kapitánovi Hatterasovi, který ho ostatně miloval, svých slov, způsobů a zvyků uŽÍval tak dobře, že život těchto pěti lidí, osamělých šest stupňů od pólu, se zdál zcela přirozený. Když doktor mluvil, bylo to, jako by ho slyšeli v jeho kabinetu v Liverpoolu.
A přece jak se lišilo toto postavení od postavení trosečníků, vržených na ostrovy Tichého oceánu, těch robinsonů, jejichž vábivá historie vzbuzuje ve čtenářích téměř závist! Tam štědrá půda, bohatá příroda poskytla tisíc rozmanitých prostředků, v těch krásných krajích postačila trocha fantazie a práce k zabezpečení hmotného blahobytu, příroda přicházela člověku vstříc, honba a rybolov postačily všem jeho potřebám, stromy rostly pro něj, jeskyně se otvíraly, aby mu poskytly přístřeší, potoky tekly, aby ho občerstvily, nádherné stíny ho chránily od slunečního horka a za mírných zim ho nikdy neohrozil strašlivý mráz. Zrno, náhodně hozené na tu plodnou zem, vydalo za několik měsíců žeň. Bylo to dokonalé štěstí uvnitř společnosti. A pak ty čarovné ostrovy, ty rozkošné země na cestě lodí, trosečník mohl stále doufat, že bude nalezen a trpělivě čekal, až bude vytržen ze svého šťastného života.
Ale jaký rozdíl byl zde, na tomto pobřeží Nové Ameriky! Doktor několikrát učinil toto přirovnání, ale zachoval je pro sebe a zvláště se trápil za nucenou nečinnost.
Dychtivě toužil po příchodu oblevy, aby zase obnovil své vycházky a přece neočekával příchod té doby bez obavy, protože předvídal vážné výstupy mezi Hatterasem a Altamontem. Když se pronikne až k pólu, co vzejde ze soupeření těchto dvou lidí?
Bylo tedy nutné se připravit na každou možnost, uvést mezi tyto soky ponenáhlu upřímnou dohodu společenství myšlenek, ale smířit Američana a Angličana, dva lidi, které jejich společný původ činil ještě většími nepřáteli, z nichž jeden byl proniknut vší svéhlavostí svého ostrova, druhý byl obdařen vypočítavým, odvážným a drsným duchem své národnosti, - jaký to byl obtížný úkol!
Když doktor přemýšlelo této nesmiřitelné řevnivosti lidí, o tomto soupeření národů, nemohl se zdržet ne pokrčení rameny, což nikdy nedělal, ale lítosti nad lidskými slabostmi.
Hovořil o té věci často s Johnsonem. Starý námořník a on se v tomto ohledu shodovali, ptali se sebe, co tu počít, jakým zmírňováním dospět k cíli a v budoucnosti viděli mnoho nesnází.
Nepohoda trvala a nebylo možné ani pomyslet na vycházku z Fort Providence. Ve dne v noci museli pobývat v ledovém domě. Všichni se nudili, kromě doktora, který vždycky našel něco, čím se zabývat.
„Copak není žádná možnost, jak se povyrazit?“ řekl jednoho večera Altamont. „Žít tímto způsobem jako plazi, zalezlí na celou zimu, to opravdu není život!“
„Opravdu,“ odvětil doktor, „naneštěstí nás není dost, abychom zorganizovali nějakou zábavu.“
„Tedy,“ řekl Američan, „vy myslíte, že bychom snáze překonali nečinnost, kdyby nás bylo více?“
„Jistěže, a když celá mužstva trávila zimu v severních krajinách, našli dost prostředků, aby se nenudili.“
„Opravdu,“ odpověděl Altamont, „rád bych věděl, jak si při tom počínala, bylo potřeba opravdu důmyslných duchů, aby dovedli z takového postavení vyvodit humor. Přece si nedávali šarády, myslím?“
„Ne, avšak mnoho nescházelo,“ odpověděl doktor, „a byli by do severních krajů uvedli dva veliké prostředky k zábavě: tisk a divadlo.“
„Jaké, měli noviny?“ zvolal Altamont.
„Hráli divadlo?“ vzkřikl Bell.
„Zajisté a nacházeli v tom skutečnou zábavu. Tedy za svého přezimování na Melvillově ostrově navrhl velitel Parry svým mužstvům tyto dva druhy zábavy a jeho návrh měl obrovský úspěch.“
„Nuže, upřímně řečeno,“ odpověděl Johnson, „rád bych tam byl, bylo to asi zvláštní.“
„Dobrý nápad,“ poznamenal A1tamont.
„Zvláštní a zábavné, můj statečný Johnsone. Poručík Beechey se stal ředitelem divadla a kapitán Sabine hlavním redaktorem Zimní kroniky čili Gazette North Georgia.“
„Tento list vycházel každé pondělí, a to od 1. listopadu 1819 do 20. března 1820. Obsahoval všechny příhody za přezimování, honby, různé události, nehody, povětrnost, teplotu, přinášel víceméně žertovné historie, ovšem nesmí se v nich hledat duch de Sterna nebo roztomilých článků z Daily Telegraph, ale konečně bavili se tím a vyráželi. Čtenáři nebyli ani vybíraví, ani přesycení a nikdy -, myslím, nebylo žurnalistické povolání příjemnější.“
„Namouvěru,“ pravil Altamont, „rád bych poznal výňatky z těch novin, můj milý doktore, jejich články byly jistě zamrzlé od prvního do posledního slova.“
„Oh ne, oh ne,“ odpověděl doktor, „v každém případě to, co by se zdálo trochu naivní Liverpoolské filozofické

společnosti nebo Londýnskému literárnímu institutu, stačilo mužstvu, zcela zapadlému do sněhu.
Chcete posoudit?“
„Jakže? Vaše paměť by nám mohla podle potřeby dodat…?“ „Ne, ale měl jste na své lodi cestopis Parryho, a mohu vám přečíst jeho vlastní zprávu.“
„Velice nás to potěší!“ zvolali doktorovi přátelé.
„Není nic snazšího.“
Doktor vyhledal ve skříni v saloně dotyčné dílo a bez námahy v něm našel místo, o které šlo.
„Nuže,“ pravil, „zde je několik výňatků z Gazette North Georgia.
List, adresovaný hlavnímu redaktorovi.“

Se skutečným uspokojením byl mezi námi přijat Váš záměr vydávat noviny. Jsem přesvědčen, že za Vašeho řízení nám připraví mnoho zábavy a značně ulehčí tíži našich sto dnů tmy.
Zájem, který na věci mám, mě přinutil zkoumat dojem Vašeho ohlášení na celou naši společnost a mohu Vás ujistit, abych užil výrazu, obvyklého v londýnském tisku, že věc způsobila ve veřejnosti velikou senzaci.
Den poté, kdy vyšel Váš prospekt, byla na lodi nezvyklá a dosud nebývalá poptávka po inkoustu. Zelená pokrývka našich stolů se náhle pokryla záplavou odřezků z brků k veliké mrzutosti jednoho z našich sluhů, který, když je chtěl smést, si jeden zadřel za nehet.
Konečně z dobrého pramene vím, že seržant Martin musel nabrousit nejméně devět perořízků.
Je možné vidět všechny naše stoly se chvět pod nezvyklou tíží písařů, kteří po dva měsíce nespatřili denní světlo a dokonce se říká, že hlubiny podpalubí byly několikrát otevřeny, aby vydaly babky papíru, které se nenadály, že budou vyrušeny ze svého klidu.
Neopomenu Vám říci, že mám jisté podezření, že se učiní pokus, vpašovat do Vašeho listu několik článků, které, protože se jim naprosto nedostává původnosti a protože už byly vydány, by se nehodily k Vašemu plánu. Mohu tvrdit, že teprve včera večer byl viděn jistý autor, skloněný nad svým pultem a držící v jedné ruce otevřený svazek ‚Pozorovatele', zatímco druhou rozpouštěl inkoust nad plamenem lampy! Je zbytečné Vám doporučovat, abyste si dal pozor před podobnými úskoky. Není nutné, aby v ‚Zimní kronice', vyšlo to, co naši dědové četli při snídani více než před sto lety.
„Dobré, dobré,“ pravil A1tamont, když doktor dočetl, „v tomhle je skutečně humor a autor listu byl asi šprýmař.“
„Šprýmař - to je to pravé slovo,“ odpověděl doktor. „Počkejte, tady je inzerát, kterému humor neschází!“
Zněl asi takto:

Hledá se žena prostředních let a dobré pověsti, která by vypomáhala při toaletě dámám Společnosti královského divadla Severní Georgie. Dostane slušnou mzdu a čaje a piva podle libosti. Přihlášky Divadelnímu výboru.
N. B. Vdově se dá přednost.

„Opravdu, naši krajané nepostrádali vkus,“ řekl Johnson.
„A vdova se našla?“ zeptal se Bell.
„Myslím, že ano,“ odpověděl doktor, „protože tady je odpověď, adresovaná Divadelnímu výboru:

Pánové, jsem vdova, je mi šestadvacet let a mohu uvést nesporné důkazy o své zachovalosti a svých vlohách. Ale než si vezmu na starost toaletu dam Vašeho divadla, ráda bych se dozvěděla, jestli si hodlají ponechat své kalhotky a jestli dostanu k ruce několik silných námořníků, aby utáhli a náležitě sepjali jejich šněrovačky. Když tomu tak bude, můžete se, pánové, spolehnout na svoji oddanou

A. B.

P. S. Nemohli byste pálenkou nahradit tu bryndu?

„Ah, bravo!“ zvolal Altamont. „Vidím tady panské, které vás stahují pomocí kotevní nátoče! Eh, skutečně, druhové kapitána Parryho byli veselí chlapci!“
„Jako každý, kdo dosáhl svého cíle,“ odpověděl Hatteras. Hatteras vnesl tuto poznámku do hovoru a pak se zase ponořil do svého obvyklého mlčení. Protože doktor nechtěl pozbýt svou čilost při tomto tématu, pospíšil si pokračovat v četbě.
„Zde nyní,“ pravil, „obraz arktických nesnází, by se mohl měnit do nekonečna, ale některé z těchto poznámek jsou dost správné - posuďte…“

Vyjít ráno na čerstvý vzduch a sotvaže jste vyšli z lodi, padnout do studené lázně v kuchařově díře.
Vyjít na lov, přiblížit se k nádhernému sobovi, namířit, stisknout kohoutek a prožít hrozné zklamání, že puška selže, protože zvlhla pánvička.
Dát se na pochod s malým kouskem chleba v kapse a když se ozve hlad, najít jej tak ztvrdlý mrazem, že by spíše vylámal zuby, než by byl jimi rozkousán.
Opustit chvatně stůl při zprávě, že se poblíž lodi potlouká vlk a po návratu zjistit, že oběd sežrala kočka.
Vracet se z procházky, oddán hlubokým a užitečným úvahám a náhle z nich být vyrušen objetím medvěda.

„Vidíte, přátelé," dodal doktor, „bylo by jistě snadné vymyslet jiné polární příhody, ale jestli ty strasti přežijeme, bude pro nás zábavou si je poznamenat."
„Skutečně," odpověděl Altamont, „tato Zimní kronika je zábavný list a je mrzuté, že si ho nemůžeme předplatit."
„Leda bychom se pokusili založit také takový," řekl Johnson.
„Pro nás pět?" odpověděl Clawbonny. „Byli bychom nanejvýš redaktory, a nezbyli by nám v dostatečném počtu čtenáři."
„Ne více než diváků, kdybychom pojali úmysl hrát divadlo," odvětil Altamont.
„Skutečně, pane Clawbonny," pravil Johnson, „povězte nám něco o divadle kapitána Parryho, hráli v něm nová představení?"
„Jistěže, zpočátku byly dány k použití dva svazky, které se nacházely na palubě Heclatu, a představení byla pořádána každé dva týdny, ale brzy byl repertoár vyčerpán. Pak se dali do práce autoři improvizování a sám Parry složil k vánocím komedii, hodící se zcela k situaci, měla nesmírný úspěch a měla název Severozápadní průchod neboli Konec cesty."
„Znamenitý titul," pravil Altamont, „ale uznávám, že kdybych já měl pojednat o tom tématu, byl bych velmi na rozpacích v případě rozuzlení."
„Máte pravdu," řekl Bell, „kdo ví, jak se tohle skončí!" „Dobrá," zvolal doktor, „proč myslet na poslední jednání, když první pokračují dobře? Přenechme to Prozřetelnosti, přátelé, hrejme své úlohy co nejlépe a protože rozuzlení patří autorovi všech věcí, důvěřujme jeho nadání, a dopadneme dobře."
„Pojďme tedy o tom všem snít," odpověděl Johnson, „je pozdě a protože nadešel čas spánku, budeme spát."
„Máte velmi naspěch, můj starý příteli," pravil doktor.
„Co chcete, pane Clawbonny, je mi tak dobře v mé posteli a pak mám ve zvyku si nechat zdát pěkné sny, sním o teplých zemích, takže v pravdě jedna polovina mého života míjí na rovníku a druhá na pólu."
„Hrome," řekl Altamont, „to máte dobře zařízeno."
„Přesně tak," odvětil lodní mistr.
„Nuže," pokračoval doktor, „bylo by ukrutné déle zdržovat statečného Johnsona. Jeho tropické slunce ho očekává. Pojďme spát."

XI. KAPITOLA
Znepokojující stopy

Vnoci z 26. na 27. dubna se změnilo počasí, teploměr citelně klesl a obyvatelé Doctor's House to poznali po zimě, která se k nim tlačila pod pokrývky. Altamont, který měl hlídku u kamen, dbal, aby oheň nevyhasl a musel jej vydatně živit, aby udržel vnitřní teplotu na padesáti stupních nad nulou (+ 10° Celsia).
Toto ochlazení ohlašovalo konec bouře a doktor z toho měl radost, mohli se věnovat obvyklé činnosti. Lov, vycházky, výzkumy na zemi, bude konec té nečinné osamělosti, za které se zhorší i nejlepší povahy. Následující ráno doktor časně opustil svoje lože a prorazil si nakupenými ledy cestu až na vrchol majáku.
Vítr přeskočil na sever, ovzduší bylo čisté, dlouhé, bílé vrstvy poskytovaly nohám pevný a trvanlivý koberec.
Pět společníků v přezimování brzy opustilo Doctor's House. První jejich starostí bylo vyprostit dům z ledových spoust, které jej zavalily. Na planině se nebylo možno vyznat, bylo by nemožné odkrýt tam stopy lidského obydlí. Bouře vyplnila nerovnosti terénu, všechno urovnala a půda se zvýšila nejméně o patnáct stop.
Nejdříve bylo nutné přikročit k odklízení sněhu, pak vrátit budově více architektonického vzhledu, obnovit její pohlcené linie a znovu zřídit její kolmice. Nic ostatně nebylo snazší a když byl led odstraněn, uvedlo několik ran sněžným nožem zdi do jejich normální tloušťky.
Po dvou hodinách vytrvalé práce se objevil žulový základ, skladiště potravin a prachárna se staly opět přístupné. Protože za nejistého počasí se tato situace mohla stát den ze dne povážlivou, byla učiněna nová zásoba potravin a přenesena do kuchyně. Žaludky předrážděné nasoleným masem cítily potřebu čerstvého masa. Lovci tedy dostali úkol změnit výživu a připravili se k odchodu.
Nicméně konec dubna nepřinesl polární jaro, hodina oblevy neudeřila, k tomu bylo potřeba ještě nejméně šest týdnů, sluneční paprsky byly ještě příliš slabé, nedovedly proniknout ty sněhové pláně a vyhnat ze země hubené plodiny severní flóry. Byly důvody se obávat, že bude málo zvířat, jak ptáků, tak čtyřnožců. Nicméně jeden zajíc, několik párů ptarmiganů a dokonce i mladá liška by byli čestně uvítáni na stole Doctor's House a lovci se rozhodli lovit zuřivě všechno, co jim přijde do rány.
Doktor, Altamont a Bell se ujali úkolu prozkoumat krajinu. Altamont byl asi, jak se dalo soudit podle jeho chování, obratný a náruživý lovec a podivuhodný střelec, i když trochu žvanil. Byl tedy pro věc právě jako Duk, který se mu vyrovnal po svém způsobu a měl přitom tu výhodu, že nebyl žvanil.
Tři účastníci tohoto dobrodružství vystoupili na východní vrchol a zapadli do nesmírných bílých plání, ale nemuseli jít daleko, protože četné stopy se ukázaly méně než dvě míle od tvrze. Odtamtud vedly až do Viktoriiny zátoky a zdálo se, že obtáčejí Fort Providence pravidelnými kruhy.
Lovci prohlíželi zvědavě tyto stopy a pohlédli na sebe.
„Nuže," pravil doktor, „tohle se mi zdá být jasné."
„Velmi jasné," odpověděl Bell, „jsou to medvědí stopy."
„Výtečná zvěř," poznamenal Altamont, „ale dnes, zdá se mi, má jednu vadu."
„Jakou?" otázal se doktor.
„Množství," odvětil Američan.

„Co tím chcete říci?“ pravil Bell.
„Chci říci, že je tu možné dobře rozeznat stopy medvědů a pět medvědů - to je mnoho na pět lidí!“
„Jste si jistý tím, co tvrdíte?“ řekl doktor.
„Pohleďte a posuďte sám: zde jeden otisk, který se neshoduje s tímto druhým, drápy tohoto jsou od sebe dále než drápy druhého. Tady jsou stopy menšího medvěda. Přirovnejte dobře a najdete na dost malé prostoře stopy pěti zvířat.“
„To je patrné,“ pravil Bell, po bedlivém pozorování.
„Pak,“ pravil doktor, „není tady třeba zbytečné odvážlivosti, ale musíme se naopak mít na pozoru. Tato zvířata jsou na konci tuhé zimy velmi vyhladovělá a protože nelze pochybovat o jejich počtu…“
„A dokonce ani o jejich úmyslech,“ poznamenal Američan. „Myslíte,“ pravil doktor, „že objevila na tomto pobřeží naši přítomnost?“
„Zajisté, leda bychom narazili na pouhý přechod medvědů, ale proč by pak tyto stopy byly seskupeny v kruhu, místo, aby mizely v dálce? Podívejte, tato zvířata přišla z jihovýchodu, stanula v těchto místech a začala tady zkoumat terén.“
„Máte pravdu,“ pravil doktor, „je dokonce jisté, že přišla tuto noc.“ „A jistě i jinou noc,“ odpověděl Altamont, „jenže sníh pokryl jejich stopy.“
„Ne,“ řekl doktor, „je pravděpodobnější, že tito medvědi vyčkali na konec vánice, hnáni hladem přišli na břeh zátoky s úmyslem překvapit několik tuleňů a pak nás vyčenichali.“
„To je stále stejné,“ odpověděl Altamont. „Ostatně můžeme snadno zjistit, jestli se příští noc vrátí.“
„Jak to?“ otázal se Bell.
„Když se částečně zahladí stopy jejich přechodu a zítra najdeme stopy nové, bude úplně jasné, že Fort Providence je cílem, kterým tato zvířata míří.“
„Dobrá,“ odpověděl doktor, „aspoň zjistíme, na čem jsme.“
Tři lovci se dali do práce a rozhrabali sníh, a brzy srovnali stopy na prostoru asi sta sáhů.
„A přece je zvláštní,“ poznamenal Bell, „že nás tyto šelmy mohly ucítit na takovou vzdálenost, přece jsme nepálili žádnou tučnou látku, aby je přilákala.“
„Oh,“ odpověděl doktor, „medvědi jsou obdařeni bystrým zrakem a velmi jemným čichem, mimoto jsou velmi inteligentní, skoro nejinteligentnější ze všech zvířat, a ucítili odtud cosi nezvyklého.“
„Ostatně,“ pravil Bell, „kdo ví, zda za vánice nepřišli až na planinu?“
„Potom,“ odpověděl Američan, „proč by se tuto noc zastavili tady?“
„Ano, na to nemáme odpověď,“ poznamenal doktor, „a musíme mít zato, že pomalu zúží kruh svého pátrání kolem Fort Providence.“
„Uvidíme,“ odpověděl Altamont.
„Nyní pokračujme ve své chůzi,“ pravil doktor, „ale musíme mít oči v hrsti.“
Lovci se pozorně dívali, měli obavu, aby nějaký medvěd nebyl ukryt za ledovými pahorky, často dokonce považovali obrovské balvany za zvířata, jejichž velikost a barvu měly. Ale nakonec ke svému velkému uspokojení zpozorovali, že je to klam.
Konečně došli k úbočí kužele a odtamtud jejich pohled bezvýsledně těkal od Washingtonova mysu po Johnsonův ostrov.
Nespatřili nic, vše bylo nehybné a bílé, ani zvuk, ani zapraštění. Vrátili se do sněhového domu.
Hatteras a Johnson byli o situaci uvědoměni a bylo rozhodnuto bdít s nejúzkostlivější pozorností. Nadešla noc, nic neporušilo její nádherné ticho, neozvalo se nic, co by zvěstovalo blízké nebezpečí.
Následujícího dne hned ráno šel Hatteras a jeho druhové zjistit stav sněhu. Zjistili stejné stopy jako včera, ale blíže. Nepřátelé zřejmě učinili rozhodnutí ohledně obležení Fort Providence.
„Nahodili druhou rovnoběžku,“ pravil doktor.
„Dokonce postoupili kupředu,“ odpověděl Altamont, „podívejte, tyto stopy směřují k planině - náležejí mohutnému zvířeti.“
„Ano, medvědi se k nám pozvolna blíží,“ pravil Johnson, „je zřejmé, že nás hodlají napadnout.“
„To je nepochybné,“ odpověděl doktor. „Chraňme se ukázat. Nejsme dost silní, abychom mohli s úspěchem zápasit.“
„Ale kde mohou být ti zpropadení medvědi?“ zvolal Bell.
„Za některými ledy na východě, odkud na nás číhají. Musíme dávat pozor!“
„A lov?“ řekl Altamont.
„Budeme ho muset na několik dní přerušit,“ odpověděl doktor.
„Srovnáme znovu nejbližší stopy a zítra ráno uvidíme, jestli jsou obnoveny. Tím způsobem budeme vědět o každém manévru svých nepřátel.“
Uposlechli doktorovy rady a vrátili se ubytovat v tvrzi. Přítomnost těch strašlivých šelem překážela každé vycházce. Hlídali pozorně okolí Viktoriiny zátoky. Maják byl odstraněn, nyní nebyl prospěšný a mohl přivábit pozornost zvířat. Svítila a elektrické dráty byly uloženy v domě. Každý pak po řadě pozoroval horní planinu.
Museli podstoupit novou nudu samoty, ale jak jednat jinak? Nebylo dobré tak riskovat v nerovném zápase a život každého byl příliš drahocenný, než aby jej vydali neopatrně do nebezpečí. Když medvědi nic neuvidí, budou snad méně opatrní a přistihnou je na vycházkách jednotlivě a bude je možné napadnout s nadějí na úspěch.
Přece však byla ta nečinnost odstraněna novým zájmem: muselo se hlídat a nikdo nelitoval, že je tak trochu na stráži.
Den 28. dubna uplynul, aniž nepřátelé projevili známky života. Následující ráno šli prohlédnout stopy s velkým pocitem zvědavosti. Následovaly výkřiky překvapení.
Nebylo tam už ani jediné stopy a sníh prostíral do daleka svůj netknutý koberec.

„Dobrá!“ zvolal Altamont. „Medvědi jsou ošizeni, neměli trochu vytrvalosti, unavili se čekáním a odešli. Šťastnou cestu a nyní na lov!“
„Eh, eh,“ namítl doktor, „kdo ví? Pro větší jistotu, přátelé, žádám vás ještě o den bdělosti. Je jisté, že se nepřítel nevrátil tuto noc - aspoň z této strany…“
„Obejdeme planinu,“ pravil Altamont, „a uvidíme, na čem jsme.“
„Rádi,“ odvětil doktor.
Marně prohlíželi pozorně celé okolí až na dvě míle, nebylo možné najít sebemenší stopu.
„Nuže, vydáme se na lov?“ otázal se netrpělivý Američan. „Počkáme do zítřka,“ odpověděl doktor.
„Tedy zítra,“ řekl A1tamont, který se sotva přemáhal.
Vrátili se do tvrze. Přece však musel každý jako včera na hodinu na svoje pozorovací stanoviště.
Když došlo na A1tamonta, šel na vrcholu kuželu vystřídat Bella. Sotva odešel, svolal Hatteras své druhy. Doktor opustil svůj sešit se zápisky a Johnson svoje pece.
Dalo se předpokládat, že Hatteras bude mluvit o nebezpečné situaci, ale ten na to ani nepomyslel.
„Přátelé,“ pravil, „využijeme nepřítomnosti toho Američana a promluvíme si o svých věcech. Jsou věci do kterých mu nic není a do nichž nechci, aby se pletl.“
Kapitánovi společníci na sebe pohlédli, protože nevěděli kam míří. „Chci,“ pravil, „se s vámi dohodnout o našich příštích plánech.“
„Dobrá, dobrá,“ odpověděl doktor, „mluvme, protože jsme sami.“
„Za měsíc,“ pokračoval Hatteras, „nejdéle za šest týdnů se vrátí doba velkých vycházek. Pomysleli jste na to, co podnikneme v létě?“
„A vy, kapitáne?“ tázal se Johnson.
„Já mohu říci, že v mém životě není ani hodiny, kdy bych nemyslel na svůj plán. Mám zato, že nikdo z vás nepomýšlí na návrat?…“ Tato narážka zůstala bez bezprostřední odpovědi.
„Pokud se mne týká,“ pokračoval Hatteras, „půjdu k severnímu pólu, i kdybych měl jít sám, jsme od něj vzdáleni nejvýš tři sta šedesát mil. Nikdy se lidé tak nepřiblížili k tomu vytouženému cíli a podobnou příležitost nevzdám, aniž bych se nepokusil o všechno, dokonce i o ne možné.
Jaké jsou v tomto směru vaše plány?“
„Takové jako vaše,“ odvětil živě doktor.
„A vaše, Johnsone?“
„Takové jako doktorovy,“ odpověděl lodní mistr.
„Vyslovte se nyní vy, Belle,“ řekl Hatteras.
„Kapitáne,“ odpověděl tesař, „nemáme rodiny, které by nás v Anglii očekávaly, to je pravda, ale konečně vlast je vlast! Copak se vůbec nehodláte vrátit?“
„Vrátím se,“ pravil kapitán, „hned po objevení severního pólu. Nesnází příliš nepřibude, protože až se budeme vracet, budeme se vzdalovat od nejstudenějších míst zeměkoule. Ještě dlouho budeme mít palivo a zásoby. Nic nás tedy nebude moci zadržet a zasloužili bychom trest, kdybychom nedošli až k cíli.“
„Nuže,“ odpověděl Bell, „všichni s vámi souhlasíme, kapitáne.“ „Dobrá,“ odpověděl Hatteras. „Nikdy jsem o vás nepochyboval. Náš plán se podaří, přátelé, a Anglie odnese všechnu slávu našeho úspěchu.“
„Je ale mezi námi Američan,“ pravil Johnson.
Hatteras se při té poznámce nemohl zdržet zlostného posunku.
„Vím to,“ řekl vážným hlasem.
„Nemůžeme jej tady nechat,“ pravil doktor.
„Ne, to nemůžeme,“ odpověděl Hatteras jako stroj.
„A jistě půjde s námi!“
„Ano, půjde, ale kdo nám bude velet?“
„Vy, kapitáne.“
„Když mne budete poslouchat vy ostatní, tento Yankee se jistě vzepře?“
„Nemyslím,“ odpověděl Johnson, „a co když se přece nebude chtít podrobit vašim rozkazům?…“
„To si spolu vyrovnáme.“
Tři Angličané umlkli a hleděli na Hatterase. Doktor se pak ujal opět slova.
„Jak budeme cestovat?“ otázal se.
„Podél pobřeží, pokud to bude možné,“ odvětil Hatteras.
„Je pravděpodobné, že najdeme volné moře, co pak?“
„Nuže, překročíme je.“
„Jakým způsobem? Nemáme loď.“
Hatteras neodpověděl. Byl zřejmě v rozpacích.
„Snad by se mohla,“ řekl Bell, „zbudovat ze zbytků Porpoise šalupa.“
„Nikdy!“ zvolal prudce Hatteras.
„Nikdy?“ otázal se Johnson.
Doktor zavrtěl hlavou, chápal kapitánův odpor.
„Nikdy,“ opakoval ten. „Šalupa zhotovená ze dřeva americké lodi by byla americká!…“
„Ale, kapitáne…“ začal Johnson.
Doktor dal starému mistrovi posunkem na srozuměnou, aby v tuto chvíli nenaléhal. Bylo nutné odložit tu otázku na vhodnější dobu. Doktor úplně chápal Hatterasův odpor, ale nesdílel ho a sliboval si, že svého přítele odvrátí od tohoto

pevného rozhodnutí.
Začal tedy o jiném, o možnosti vystoupit podél pobřeží přímo na sever až k tomu neznámému místu zeměkoule, zvanému severní pól.
Změnil zkrátka nebezpečný směr rozmluvy až do chvíle, kdy se náhle skončila, totiž po příchod Altamonta.
Ten nepřinášel nic nového.
Tak se skončil den a noc klidně minula. Medvědi zřejmě zmizeli.

XII. KAPITOLA
Ledové vězení

Následujícího dne jednali o organizaci lovu, kterého se měli zúčastnit Hatteras, Altamont a tesař Bell, znepokojující stopy nenašli a medvědi se zřekli svého útočného plánu, buď ze strachu před neznámými nepřáteli, nebo proto, že netušili přítomnost živých bytostí pod spoustou sněhu.
Za nepřítomnosti lovců měl doktor proniknout až na Johnsonův ostrov, aby zjistil stav ledů a provedl některá hydrologická měření. Mráz byl velmi ostrý, ale přezimující muži ho dobře snášeli, jejich kůže už byla zvyklá na nepřirozenou Zimu.
Lodní mistr měl zůstat v Doctor's House, měl hlídat dům.
Tři lovci se připravovali k odchodu, každý z nich byl vyzbrojen kulovnicí s dvěma rýhovanými hlavněmi vzali s sebou také kuželovité střely a rovněž malou zásobu pemmikanu pro případ, že by je překvapila noc dříve, než bude jejich vycházka u konce, mimoto měli nezbytný sněžný nůž, nejnutnější nástroj v těchto krajinách, a za pasem kazajky z daňčí kůže jim vězely sekery.
Takto vystrojeni, oděni a ozbrojeni mohli jít daleko a jejich obratnost a odvaha zaručovala dobrý výsledek lovu.
V osm hodin ráno byli připraveni na cestu. Duk poskakoval před nimi, vystoupili na východní pahorek, obešli kužel majáku a zapadli do jižních plání, omezených Mount Bellem.
Co se doktora týče, ten se s Johnsonem dohodlo poplašném znamení pro případ nebezpečí, sestoupil na břeh, takže dospěl k mnohotvarým ledům, ježatícím Viktoriinu zátoku.
Lodní mistr ve Port Providence osaměl, ale nezahálel. Začal tím, že vypustil grónské psy, zmítající se v Dog Palace, ti se začali radostně válet ve sněhu. Pak se zabýval složitými podrobnostmi kuchyně. Musel nanosit palivo a zásoby a uvést do pořádku skladiště, opravit poškozené nástroje, zalátat pokrývky, vyspravit obuv pro dlouhé letní vycházky.
Práce nechyběla a lodní mistr pracoval se zručností námořníka, kterému žádné řemeslo nebylo neznámé.
Při práci přemýšlelo včerejší rozmluvě, o kapitánově svéhlavosti, ostatně velmi hrdinské a chvályhodné, že nechce, aby Američan a americká šalupa, ho předstihli v dosažení zemského pólu.
„A přece se mi zdá nesnadné," řekl si, „překročit oceán bez lodi a pokud máme před sebou volné moře, bude skutečně potřeba přeplavit se. Nelze urazit tři sta mil plaváním, i kdybys byl nejlepší Angličan světa. Vlastenectví má své meze. Ostatně uvidíme. Máme ještě čas, pan Clawbonny neřekl ještě poslední slovo, je obratný a muž, který si dovede naklonit kapitána. Vsadil bych se, že cestou od pobřeží na ostrov upře pohled na zbytky Porpoise a zjistí, co s nimi provést."
Johnson dospěl ve svých úvahách až sem -lovci opustili tvrz před hodinou - když v tom se rozlehla silná a zřetelná rána dvě nebo tři míle pod větrem.
„Dobrá," řekl si starý lodník, „našli něco a nedaleko, protože jsou zřetelně slyšet. Mimoto je tak čisté ovzduší!"
Druhý, pak třetí výstřel se opakovaly rána za ranou.
„Vida," poznamenal Johnson, „padli na dobré místo."
Zazněly ještě tři výstřely, ještě blíže.
„Šest ran?" pravil Johnson. „Teď jsou jejich pušky vypáleny. Šlo do tuhého! Snad náhodou…"
Při myšlence, která ho napadla, zbledl, chvatně vyšel ze sněhového domu a v několika okamžicích vylezl na svah až na vrchol kužele. Přitom, co spatřil, se zachvěl.
„Medvědi!" vzkřikl.
Tři lovci s Dukem se úprkem vraceli, pronásledováni pěti obrovskými zvířaty, jejich šest střel je nemohlo skolit, medvědi měli navrch, Hatteras, který zůstal pozadu, mohl udržet vzdálenost mezi zvířaty pouze pokud jim postupně házel čepici, sekeru a dokonce i pušku. Podle svého zvyku zůstali medvědi vždy stát, aby očichali předmět a poněkud se opozdili na půdě, na které by předstihli nejrychlejšího koně.
Hatteras, Altamont a Bell, zadýcháni během, dorazili k Johnsonovi a po svahu se svezli až k sněhovému domu.
Pět medvědů jim bylo v patách a kapitán musel svým nožem odrazit tlapu, která se po něm prudce rozehnala.
Hatteras a jeho druhové byli okamžitě uzavřeni v domě. Zvířata stanula na hořejší planině, utvořené zkomolením kužele.
„Konečně," zvolal Hatteras, „budeme se moci bránit výhodněji, pět proti pěti!"
„Čtyři proti pěti!" vzkřikl Johnson polekaným hlasem.
„Jakže?" řekl Hatteras.
„Doktor!" odvětil Johnson a ukázal do prázdného salonu.
„Nu?"
„Šel na ostrov!"
„Nešťastník!" zvolal Bell.
„Nemůžeme ho takto opustit," pravil Altamont.
„Pojďme!" řekl Hatteras.
Chvatně otevřel dveře, ale stačil je sotva opět zavřít, medvěd by mu tlapou bezmála roztříštil lebku.

„Jsou tady!“ vzkřikl.
„Všichni?“ otázal se Bell.
„Všichni!“ odvětil Hatteras.
Altamont se vrhl k oknům a začal jejich výklenky vyplňovat kusy ledu, urvanými ze zdí domu. Jeho přátelé ho beze slova následovali, ticho bylo rušeno pouze temným vrčením Duka.
Ale - nutno říci - měli jedinou myšlenku, zapomínali na vlastní nebezpečí a mysleli jen na doktora. Ubohý Clawbonny, tak dobrý, tak oddaný, duše této malé osady! Poprvé zde nebyl, čeká na něj nebezpečí, snad i strašná smrt, protože až skončí svou vycházku, klidně se vrátí k Fort Providence a setká se s těmito zvířaty.
A neexistoval žádný prostředek, který by mu v tom mohl zabránit!
„Avšak přece,“ řekl Johnson, - „velmi bych se mýlil, kdyby se neměl na pozoru, naše opakované výstřely ho zajisté upozornily a rozhodně si musí myslet, že se stalo něco nepředvídaného.“
„Ale pokud byl v té chvíli daleko,“ odpověděl Altamont, „a neporozuměl? Z deseti případů je osm možností, že se vrátí a nebude tušit nebezpečí! Medvědi jsou chráněni valem tvrze a neuvidí je!“
„Je tedy nutné zbavit se těchto nebezpečných bestií, než se vrátí,“ odpověděl Hatteras. .
„Ale jak?“ řekl Bell.
Nebylo snadné na tuto otázku odpovědět. Pokusit se o východ se zdálo neuskutečnitelné. Pečlivě zatarasili chodbu, ale medvědi mohou snadno překonat překážku, pokud je to napadne.
Zajatci se rozešli po všech pokojích Doctor's House, aby bděli nad každým pokusem vpádu, naslouchali a slyšeli medvědy přecházet, temně mručet a škrábat obrovskými tlapami po sněhových zdech.
Avšak bylo třeba jednat, čas kvapil. Altamont se odhodlal udělat jakousi střílnu, aby mohl střílet na útočníky. V několika minutách vyhloubil do ledové stěny jakousi díru, vložil do ní ručnici, ale sotva zbraň pronikla ven, byla mu vyrvána neodolatelnou silou, aniž mohl vystřelit.
„Hrome,“ zvolal, „jsme bezmocní!“ A spěchal ucpat střílnu.
Toto postavení trvalo už asi hodinu a nevěštilo jeho konec. Opět mluvili o naději na vyjití, byla slabá, protože s medvědy se nemohlo bojovat jednotlivě. Avšak Hatteras a jeho druhové tomu chtěli učinit konec a - nutno říci - že byli velmi rozhořčeni, že jsou dravci takto drženi v zajetí, pokusili se o přímý útok, když vtom kapitán vymyslel nový obranný prostředek.
Vzal poker (dlouhá železná tyč na prohrabávání ohně v peci), kterým Johnson prohrabával pec a ponořil ho do žhavého uhlí v kamnech, pak udělal otvor do sněhové zdi, ale neprorazil ho až ven, takže vně zůstala jemná ledová kůra.
Jeho druhové pozorovali, co dělá. Když byl poker do běla rozpálený, ujal se Hatteras slova a pravil:
„Tato rozpálená tyč mi poslouží k zadržení medvědů, kteří ji nebudou moci uchopit a střílnou budeme moci vydatně střílet, aniž by nám mohli vyrvat zbraně.“
„Dobře myšleno!“ zvolal Bell a postavil se vedle Altamonta.
Potom Hatteras vytáhl poker z uhlí, rychle ho zarazil do zdi. Při jeho doteku sníh ohlušivě syčel a měnil se v páru. Dva medvědi přiběhli, popadli žhavou tyč a vydali strašlivý řev, zatímco rána za ranou zazněly čtyři výstřely.
„Zasaženi!“ vzkřikl Američan.
„Zasaženi!“ opáčil Bell.
„Opakujme to,“ řekl Hatteras a ucpal okamžitě otvor.
Poker znovu ponořili do žhavého uhlí, za několik minut byl červený. Altamont a Bell se vrátili na své místo a opět nabili zbraně, Hatteras uvolnil otvor a znovu do něho vrazil žhavý poker.
Ale tentokrát je zadržela neproniknutelná stěna.
„Proklatě!“ vzkřikl Američan.
„Co se děje?“ otázal se Johnson.
„Co se děje? Tato proklatá zvířata hromadí balvan na balvan, zazdívají nás v našem domě a pohřbívají zaživa.“
„To není možné!“
„Podívejte, poker nemůže proniknout! To bude nakonec k smíchu!“ Víc než k smíchu, to bylo znepokojivé. Situace se horšila. Medvědi, velmi inteligentní zvířata, použili tento prostředek, aby svou kořist zadusili. Hromadili ledové balvany tak, aby znemožnili každý útěk.
„To je vážné!“ pravil s velmi mrzutou tváří starý Johnson. „Pokud takto jednají lidé, tak to chápu, ale medvědi!?“
Po této úvaze uplynuly dvě hodiny, aniž by nastala nějaká změna, úmysl vyjít ven byl neproveditelný, silné zdi zadržovaly všechen zvuk zvenčí. Altamont se živě procházel a zlobil se, že nebezpečí je větší než jeho odvaha. Hatteras s hrůzou myslel na doktora a na velmi vážné nebezpečí, které mu hrozí při návratu.
„Ach,“ zvolal Johnson, „kdyby tu byl pan Clawbonny!“
„Nu, co by učinil?“ odvětil Altamont.
„Ach, dovedl by nám pomoci!“
„A jak?“ otázal se s ironickým úsměvem Američan.
„Kdybych to věděl,“ odpověděl Johnson, „nepotřeboval bych ho.
Avšak tuším, jakou radu by nám asi nyní dal.“
„Jakou?“
„Abychom něco pojedli. To nám nemůže nijak uškodit. Naopak. Co o tom soudíte, pane Altamonte?“
„Pojezme, způsobí-li vám to radost,“ odvětil, „ačkoliv naše situace je dost hloupá, skoro bych řekl ponižující.“
„Vsadím se,“ pravil Johnson, „že po obědě najdeme nějaký prostředek, jak se odtud dostat.“
Neodpověděli a zasedli za stůl. Johnson vychovaný v doktorově škole, se pokoušel být filozofem, ale ani trochu se mu to nepodařilo, jeho žerty mu uvízly v hrdle. Ostatně vězňům začalo být nevolno, v neprodyšně uzavřeném obydlí

vzduch housti, atmosféra se nemohla zlepšit rourami kamen, která měla špatný tah, a bylo jisté, že ve velmi brzké době oheň uhasne, kyslík, brzy ustoupí kysličníku uhelnatému, jehož smrtící účinek je známý.
Hatteras si první všiml tohoto nového nebezpečí, nechtěl je svým druhům tajit.
„Pak je nutné za každou cenu vyjít ven!“ odpověděl Altamont.
„Ano,“ odpověděl Hatteras, „ale vyčkejme do noci, uděláme do stropu díru, a tím se obnoví zásoba vzduchu, pak se tam jeden z nás postaví a odtamtud bude pálit na medvědy.“
„To je jediné, co nám zbývá,“ potvrdil Američan.
Po této domluvě čekali na chvíli, kdy se budou moci pokusit o tento výpad a během následující hodiny Altamont nešetřil kletbami na stav věcí, v němž, jak „pravil, „se ocitli zvířata a lidé, kteří v něm nehrají příliš pěknou úlohu.“

XIII. KAPITOLA
Podkop

Nadešla noc a lampa v saloně už začala v tomto ovzduší, postrádajícím kyslík blednout.
V osm hodin byly vykonány poslední přípravy. Pušky byly pečlivě nabity a ve stropě snow-house byl učiněn otvor.
Práce trvala už několik minut a Bell ji obratně prováděl, když v tom vyšel z ložnice, ve které konal pozorování Johnson a vrátil se rychle ke svým druhům.
Vypadal velmi znepokojeně.
„Co je vám?“ otázal se ho kapitán.
„Co mně je? Nic,“ odpověděl starý lodník a váhal, „a přece…“ „Ale co se děje?“ řekl Altamont.
„Ticho! Neslyšíte zvláštní zvuk?“
„Odkud?“
„Tady! Ve zdi ložnice se něco děje!“
Bell ustal v práci, všichni začali naslouchat.
Bylo slyšet tlumený zvuk, který, jak se zdálo, vycházel z postranní zdi, zřejmě tam byla do ledu dělána díra.
„Kdosi hrabe!“ pravil Johnson.
„To je nepochybné,“ odpověděl Altamont.
„Změnili taktiku,“ řekl starý lodník, „vzdali se úmyslu zadusit nás.“
„Nebo si myslí, že jsme už zadušeni!“ poznamenal Altamont, který už začínal být rozhněvaný.
„Budeme napadeni,“ pravil Bell.
„Nuže,“ odvětil Hatteras, „budeme bojovat tělo proti tělu!“
„Tisíc ďáblů,“ vzkřikl odvážný Altamont, „mně to bude milejší! Mám už opravdu po krk těch neviditelných nepřátel! Uvidíme je a budeme se bít!“
„Ano,“ odpověděl na to rozhodně Johnson, „ale ne výstřely - v tak těsném prostoru to není vůbec možné.“
„To je jedno! Chopme se sekery, nože!“
Lomoz se vzmáhal. Bylo zřetelně slyšet škrábání drápů. Medvědi udeřili na zeď v rohu, v místě kde byla připojena k sněhovému valu, opírajícímu se o skalisko.
„Zvíře, které se dobývá,“ pravil Johnson, „není od nás nyní ani šest stop.“
„Máte pravdu, Johnsone,“ odvětil Američan, „ale máme nejvyšší čas je přivítat!“
Američan popadl jednou rukou sekeru, druhou nůž, opřený pravou nohou, tělo nachýleno nazad, stanul v útočné pozici. Hatteras a Bell ho následovali. Johnson si přichystal svoji pušku pro případ, že by bylo nutné použít střelnou zbraň.
Lomoz se stával silnější a silnější, rvaný led praštěl pod silným dotíráním ocelových drápů.
Konečně dělila útočníka jen jemná vrstva od jeho protivníků, náhle se ta vrstva protrhla jako papírový kotouč nárazem klauna a černé, obrovské tělo se zjevilo v polotmě v ložnici.
Altamont napřáhl bleskově svou ozbrojenou ruku, aby udeřil. „Zadržte, proboha!“ řekl dobře známý hlas.
„Doktor! Doktor!“ zvolal Johnson.
Byl to skutečně doktor, který stržen svou váhou se svalil doprostřed jizby.
„Dobrý den, stateční přátelé,“ řekl a čiperně se zvedl.
Jeho druhové zůstali překvapeni, ale po překvapení následovala radost, každý chtěl bodrého muže sevřít do náručí.
Hatteras velmi dojatý jej držel dlouho na svých prsou. Doktor mu odpověděl vřelým stiskem ruky.
„Jakže, vy, pane Clawbonny?“ pravil lodní mistr.
„Já, můj starý Johnsone, a nebyl jsem znepokojen vaším osudem méně než vy mým.“
„Ale, jak jste zjistil, že jsme byli napadeni tlupou medvědů?“ otázal se Altamont. „Obávali jsme se nejvíce toho, že se klidně vrátíte k Port Providence, netuše nebezpečí.“
„Oh, viděl jsem vše,“ odvětil doktor. „Vaše výstřely mě upozornily, v tu chvíli jsem byl blízko zbytků Porpoise, překonal jsem hummock, spatřil jsem pět medvědů, jak vás pronásledují, ah, jaký jsem měl o vás strach! Ale pak vaše jízda z pahorku a váhání zvířat mě rázem upokojily, pochopil jsem, že jste měli čas se v domě zatarasit. Potom jsem se pomalu přiblížil, hned jsem lezl, hned klouzal na ledech, přišel jsem k tvrzi a viděl jsem tyto obrovské šelmy při práci jako veliké bobry. Hrabaly sníh a kupily balvany, doslova vás zaživa zazdívaly. Naštěstí je nenapadlo vrhat z vrcholu hory ledové balvany, protože pak byste byli bez milosti rozdrceni.“
„Avšak,“ pravil Bell, „vy jste nebyl v bezpečí, pane Oawbonny, nemohli opustit toto místo a vrhnout se na vás?“
„Na to ani nepomysleli. Grónští psi, vypuštění Johnsonem, se jim několikrát přiblížili na malou vzdálenost a ani nepomysleli na to, aby je pronásledovali, měli zato, že mají zajištěnu chutnější kořist.“

„Pěkně děkujeme za poklonu," řekl Altamont s úsměvem.
„Oh, nemáte být na co hrdí. Když jsem pochopil taktiku medvědů, rozhodl jsem se přidat k vám. Z opatrnosti bylo nutné vyčkat do noci, za prvních stínů soumraku jsem se svezl k valu na straně prachárny. Zvolil jsem to místo úmyslně, chtěl jsem si prokopat chodbu a dal jsem se do práce svým sněžným nožem, znamenitým nástrojem, opravdu! Tři hodiny jsem kopal, dlabal, pracoval, a tady jsem - hladový, vysílený, ale přišel jsem šťastně…"
„Abyste sdílel náš osud?" pravil Altamont.
„Abych všechny zachránil, ale dejte mi kousek sucharu a masa, padám hladem."
Brzy se doktor zakousl do velkého kusu nasolené hověziny. Při jídle byl ochoten odpovídat na otázky, kterými na něho doléhali.
„Zachránit nás?" začal Bell.
„Zajisté," odpověděl doktor.
„Opravdu," pravil Bell, „protože přišel pan Clawbonny, můžeme stejnou cestou odejít."
„Ano," odvětil doktor, „a přenechat bojiště této zpropadené chásce, která nakonec objeví a vydrancuje naše skladiště!"
„Musíme zůstat tady," řekl Hatteras.
„Ovšem," odpověděl doktor, „a nicméně se zbavit těchto zvířat." „Copak je k tomu prostředek?" otázal se Bell.
„Jistý prostředek," odvětil doktor.
„Vždyť jsem to říkal!" zvolal Johnson a mnul si ruce. „S panem Clawbonnym si nemůžeme nikdy zoufat, má stále nějaký vynález ve svém kouzelném pytli."
„Oh, oh, můj ubohý pytel je velmi hubený, ale když se pořádně hledá.
„Doktore," pravil Altamont, „nemohou sem medvědi vniknout chodbou, kterou jste prorazil?"
„Ne, ucpal jsem pevně její ústí a nyní můžeme odtud až k prachárně, aniž by o tom měli tušení."
„Dobrá, a teď nám povězte, jakého prostředku hodláte užít, abyste nás zbavil těchto směšných návštěvníků?"
„Prostředku velmi prostého a pro který je práce zčásti vykonána." „Jak to?"
„Uvidíte. Ale zapomínám, že jsem sem nepřišel sám."
„Co tím chcete říci?" otázal se Johnson.
„Mám vám představit společníka?"
A s těmi slovy doktor vytáhl z chodby tělo lišky, nedávno zabité.
„Liška!" zvolal Bell.
„Moje kořist z tohoto rána," pronesl skromně doktor, „a uvidíte, že nikdy nebyla zabita více vhod."
„Ale jakýpak je přece váš plán?" otázal se Altamont.
„Hodlám," odvětil doktor, „vyhodit medvědy do povětří sto librami střelného prachu."
Pohlédli na doktora překvapeni.
„Ale prach?" otázali se.
„Je ve skladišti."
„A skladiště?"
„K tomu vede tato chodba. Ne bez příčiny jsem vykopal chodbu dlouhou deset sáhů. Mohl jsem se dát do náspu poblíž domu, ale měl jsem svůj plán."
„A kde chcete zřídit tento podkop?" otázal se Američan. „Naproti valu, to je co nejdále od domu, prachárny a skladišť."
„Ale, jak tam přilákáte všechny medvědy zároveň?"
„To je má věc," odvětil doktor. „Ale dost řečí, jednejme. Za noc musíme prorazit sto stop dlouhou chodbu, je to únavná práce, ale v pěti ji vykonáme hravě. Bell začne a my si zatím trochu odpočineme."
„Hrome," zvolal Johnson, „čím více o tom přemýšlím, tím zjišťuji jak je nápad pana Clawbonnyho znamenitý."
„Je jistý," odpověděl doktor.
„Oh, ve stejnou chvíli, co to říkáte, jsou medvědi mrtví a už cítím jejich kožešinu na ramenou."
„Tedy do práce!"
Doktor zmizel v temné chodbě a Bell ho následoval. Když podnikl něco doktor, měli jeho druhové jistotu, že to provede rázně. Oba kopáči vešli do prachárny a pro plížili se mezi soudky, v pořádku srovnanými. Doktor dal Bellovi potřebné pokyny, tesař se pustil do protější zdi, o kterou se val opíral a jeho druh se vrátil do domu.
Bell hodinu pracoval a vyhloubil díru v délce téměř deseti stop, ve které mohli lézt po kolenou. Potom ho přišel vystřídat Altamont a za stejnou dobu vykonal téměř stejnou práci. Sníh, vynášený z chodby byl dopravován do kuchyně, kde jej doktor rozpouštěl na ohni, aby zabral méně místa.
Po Američanovi následoval kapitán, pak Johnson. Za deset hodin, to je k osmé hodině ranní, byla chodba úplně hotova.
Za prvního svitu jitřenky pozoroval doktor medvědy střílnou, kterou prorazil ve zdi skladiště střelného prachu.
Ta trpělivá zvířata svoje místo neopustila, byla tam, přecházela a mručela, ale celkem s příkladnou vytrvalostí konala svoji stráž. Potulovala se kolem domu, který mizel pod nakupenými skalisky. Ale přece nadešla chvíle, kdy se zdálo, že jejich trpělivost ochabla, protože doktor najednou spatřil, že začala odvalovat ledové balvany, které nakupila.
„Dobrá," pravil kapitánovi, který byl vedle něho.
„Co dělají?" otázal se ten.
„Připadá mi, jako by chtěli strhnout svoje dílo a dostat se na nás! Ale za okamžik budou zničeni sami. V každém případě nesmíme marnit čas."
Doktor se protáhl až k místu, kde měl být podkop položen - tam dal vyhloubit komůrku vysokou a širokou jako val, nahoře však brzy zůstala pouze vrstva ledu nejvýš jednu stopu. Bylo potřeba ji podepřít, aby se neprolomila.

Kůl, opřený pevně o žulovou půdu, nahradil dřevěný sloup. Mrtvola lišky byla připevněna k jeho vršku a dlouhý provaz, přivázaný na jeho spodní část, se táhl chodbou až do prachárny.
Doktorovi přátelé poslouchali jeho pokyny, i když je příliš nechápali.
„To je návnada," řekl jim a ukázal na lišku.
K patě sloupu dal přivalit soudek, obsahující asi sto liber střelného prachu.
„A tohle je podkop," dodal.
„Avšak," otázal se Hatteras, „nevyletíme do povětří zároveň s medvědy?"
„Ne. Jsme dostatečně daleko od jeviště výbuchu, ostatně, je náš dům pevný, jestli se trochu otřese, budeme připraveni jej opravit."
„Dobrá," odpověděl Altamont, „ale co chcete dělat teď?"
„Podívejte. Když zatáhneme za tento provaz, strhneme kůl, který podepírá ledovou vrstvu nad podkopem. Liščí mrtvola se náhle objeví nad valem a jistě připustíte, že zvířata, vyhladovělá dlouhým půstem, se bez váhání vrhnou na tuto nenadálou kořist."
„Zajisté."
„Nuže, v tomto okamžiku zapálím podkop a vyhodím jediným způsobem do povětří hodovníky i hostinu."
„Výborně, výborně!" zvolal Johnson, sledující výklad se živým zájmem.
Hatteras svému příteli naprosto důvěřoval a proto nežádalo žádný výklad. Čekal. Ale Altamont chtěl všechno vědět důkladně.
„Doktore," pravil, „jak vypočítáte dobu hoření svého doutnáku tak přesně, aby výbuch nastal v pravý čas?"
„To je velmi jednoduché," odpověděl doktor, „nebudu počítat nic." „Copak máte doutnák na sto stop?"
„Ne."
„Nasypete tedy po té délce prostě střelný prach?"
„Ne, to by mohlo selhat."
„Bude tedy potřeba oběť, aby se někdo obětoval a šel zapálit podkop?"
„Jestli bude potřeba ochotného člověka," pravil Johnson důrazně, „rád se nabízím!"
„Není třeba, můj hodný příteli," odpověděl doktor a podal starému lodnímu mistrovi ruku, „našich pět životů je drahocenných a budou bohudíky ušetřeny!"
„Pak," pravil Američan, „se vzdávám hádání."
„Podívejte," řekl doktor s úsměvem, „kdybychom si neměli vědět rady za těchto okolností, nač by nám bylo, že jsme se učili fyzice?"
„Ah," řekl Johnson zamyšleně."
„Ano! Copak tady nemáme elektrickou baterii a dráty dostatečné délky, ty, které sloužily našemu majáku?"
„Nuže?"
„Nuže, zapálíme podkop, kdy budeme chtít, okamžitě a bez nebezpečí."
„Hurá!" zvolal Johnson.
„Hurá!" opakovali jeho druhové, nestarajíce se, jestli je jejich nepřátelé uslyší nebo ne.
Ihned byl elektrický drát natažen chodbou od domu až po podkop. Jeden z jeho konců zůstal otočen na baterii a druhý ponořen do soudku, oba konce byly ponechány malý kousek od sebe.
V devět hodin ráno bylo všechno skončeno. Byl nejvyšší čas, medvědi se zuřivě oddávali své ničící zběsilosti.
Doktor soudil, že pravý okamžik nadešel. Johnson byl postaven ve skladišti prachu a byl mu dán úkol zatáhnout za provaz přivázaný ke sloupu. Zaujal svoje místo.
„Nyní," řekl doktor svým druhům, „přichystejte si zbraně pro případ, že by obléhatelé nebyli naráz mrtví, a postavte se vedle Johnsona a hned po výbuchu vyrazte ven."
„Dobrá," odpověděl Američan.
„A teď jsme učinili vše, co bylo v lidské moci. Pomohli jsme si, nám ať pomůže nebe!"
Hatteras, A1tamont a Bell se odebrali do prachárny. Doktor u baterie osaměl.
Brzy zaslechl vzdálený Johnsonův hlas, který zvolal:
„Pozor!"
„Všechno se daří," řekl si.
Johnson zatáhl silně za provaz - sloup se zvrátil. Pak se vrhl lodní mistr ke střílně a pozoroval.
Povrch valu se snížil. Trup lišky se objevil nad ledovými troskami. Medvědi, zprvu překvapení, se neváhali vrhnout v hustém chumlu na tu novou kořist.
„Teď!" vzkřikl Johnson.
Doktor rázem zavedl elektrický proud mezi dráty. Nastal strašlivý výbuch, dům zakolísal jako při zemětřesení, zdi praskly. Hatteras, Altamont a Bell se vyřítili ze skladiště prachu, připraveni k výstřelu.
Ale jejich zbraní nebylo potřeba, čtyři z pěti medvědů, postižení výbuchem se povalovali tu a tam jako nerozeznatelné kusy, zohavení, zčernalí, zatímco poslední, napůl upečený, prchal, co mu tlapy stačily.
„Hurá! Hurá! Hurá!" zvolali Clawbonnyho druhové, zatímco ten se jim s úsměvem vrhl do náruče.

XIV. KAPITOLA
Jaro na pólu

Zajatci byli osvobozeni. Jejich radost se projevovala vřelými ovacemi a živými díky doktorovi. Starý Johnson sice trochu litoval medvědích kůží, spálených a nepoužitelných, ale ta lítost neměla velký vliv na jeho dobrou náladu.

Den uplynul opravou sněhového domu, poškozeného výbuchem.
Zbavili jej balvanů, nakupených zvířaty a jeho zdi byly opět stmeleny. Práce rychle pokračovala za zpěvu lodního mistra, jehož roztomilé písně byla radost slyšet.
Následující den se teplota podivuhodně zlepšila a protože vítr náhle přeskočil, teploměr stoupl na patnáct stupňů nad nulou (-9° Celsia). Lidé i věci živě pocítili tak značný rozdíl. Jižní vánek přinášel první známky jara na severním pólu.
Toto poměrné teplo trvalo několik dní. Teploměr, chráněný od větru, ukazoval dokonce jedenatřicet stupňů nad nulou (-1° Celsia), počaly se ukazovat známky oblevy.
Led se začal trhat, tu a tam vytryskla slaná voda jako vodotrysk v anglickém parku, za několik dní začalo hojně pršet.
Ze sněhu stoupala hustá pára, bylo to dobré znamení a roztání těch nesmírných spoust se zdálo být blízko. Bledý sluneční kotouč jevil náchylnost se více zbarvit a opisoval nad obzorem delší spirály. Noc trvala sotva tři hodiny.
Jiné znamení, neméně příznačné, několik ptarmiganů, severní husy, kolihy, jeřábkové se vraceli v hejnech, vzduch se plnil pozvolna oním ohlušujícím křikem, na který se námořníci pamatovali ještě od posledního jara. Zajíci, na které byl s úspěchem podnikán lov, se objevili na březích zátoky, tak jako arktická myš, jejíž malé brlohy tvořily soustavu pravidelných komůrek.
Doktor upozornil své přátele, že téměř všechna ta zvířata začínají ztrácet bílou zimní srst nebo peří, aby oblékla svůj letní oděv. „Jařila se“ očividně, zatímco příroda vydávala jejich potravu ve způsobu mechu, máku, lomikamene a zakrslého trávníku. Bylo cítit, že úplně nový život raší pod tajícími sněhy.
Ale s neškodnými zvířaty se vrátili jejich vyhladovělí nepřátelé, lišky a vlci přišli v patách za svou kořistí, žalostné vytí zaznívalo za krátké noční tmy.
Vlk těch končin je velmi blízký příbuzný psa, štěká jako on a to často tak, že uvede do omylu i nejcvičenější uši, například psího pokolení, dokonce se říká, že ta zvířata používají té lsti, aby přilákala psy a pozřela je. Tento fakt byl pozorován v zemích Hudsonovy zátoky a doktor to mohl konstatovat v Nové Americe. Johnson se staral o to, aby se tažní psi netoulali a nepadli do této pasti.
Pokud se týká Duka, ten viděl mnoho jiných a byl příliš chytrý, aby se vrhl do tlamy vlkovi.
Asi dva týdny horlivě lovili. Zásoby čerstvého masa byly velké, byly zabity koroptve, ptarmigani a sněhové joly, poskytující chutný pokrm. Lovci se nevzdalovali od Fort Providence. Je možné říci, že drobná zvěř sama vbíhala do rány, oživovala svojí přítomností ty podivuhodně mlčenlivé břehy a Viktoriina zátoka nabyla nezvyklého vzezření, na kterém rády spočinuly oči.
Dva týdny, následující po veliké příhodě s medvědy, byly vyplněny různou prací. Obleva zřetelně pokročila, teploměr vystoupil na dvaatřicet stupňů nad nulou (0° Celsia). Ve stržích začaly hučet bystřiny a tisíce vodopádů vzniklo na svazích strání.
Doktor vyklidil asi akr půdy a nasel do ní semena řeřichy, šťovíku a cohlearie, které mají znamenitý účinek proti kurdějím. Viděl už vyrážet ze země zelenající se lístky, když pojednou a s netušenou prudkostí zase zavládl mráz jako pán ve své říši.
Za jedinou noc za prudkého severního větru klesl teploměr téměř na čtyřicet stupňů pod nulou (-22° Celsia). Všechno zmrzlo, ptáci, čtyřnožci, obojživelníci zmizeli jako kouzlem, tulení díry se zavřely, trhliny zmizely, led opět nabyl tvrdosti žuly a vodopády, zachycené ve svém pádu, se proměnily v dlouhé rampouchy.
Byla to skutečná proměna. Udála se v noci z 11. na 12. května. A když Bell ráno vystrčil nos do toho hrozného mrazu, byl by jej tam bezmála nechal.
„Oh, severní přírodo,“ zvolal doktor, trochu mrzutě, „to je jeden ze tvých skoků! Nuže, musím zasévat znovu.“
Hatteras pojímal věc méně filozoficky, - tak měl naspěch se svými výzkumy. Bylo ale nutné se podrobit.
„Budeme mít tuto zimu dlouho?“ otázal se Johnson.
„Ne, příteli, ne,“ odpověděl Clawbonny, „to je poslední úder tlapou mrazu! Pochopíte, že je tady doma a že ho nelze zapudit násilím, aby ani neodporovali“
„Brání se statečně,“ poznamenal Bell a třel si obličej.
„Ano, ale měl jsem na to pamatovat a neměl jsem obětovat svá semena jako ignorant, tím spíše, že jsem je mohl v nejhorším případě nechat vyklíčit u pece v kuchyni.“
„Jakže,“ pravil Altamont, „mohl jste tuto změnu teploty předvídat?“
„Zajisté, a to jsem nemusel být ani kouzelníKem! Měl jsem svoje setí doporučit bezprostřední ochraně svatého Mamerta, svatého Pankráce a svatého Serváce, jejichž památka připadá na 11., 12., a 13. tohoto měsíce.“
„U všech hromů, doktore,“ zvolal Altamont, „povíte mi, jaký vliv mohou tři zmínění svatí mít na teplotu?“
„Velmi veliký, je-li možné věřit zahradníkům, kteří je nazývají třemi ledovými muži.“
„A proč to, prosím vás?“
„Protože obecně v měsíci květnu přichází občasný mráz a nejvíce klesá teplota od 11. do 13. tohoto měsíce. Je to skutečnost - to je všechno.“
„Je zvláštní, ale jak se to vysvětlí?“ otázal se Američan.
„Dvojím způsobem: buď vlivem většího množství asteroidů (padající hvězdy, pravděpodobně kusy veliké planety) v této roční době mezi Zemí a Sluncem, nebo prostě táním sněhu, který když se rozpouští, pohltí nezbytně veliké množství tepla. Oba důvody jsou pravděpodobné, je naprosto nutné je připustit? Nevím, ale jestli nejsem přesvědčen o správnosti výkladu, měl jsem být přesvědčen skutečností, nezapomenout na to a neohrozit své rostliny.“
Doktor měl pravdu, buď z toho nebo onoho důvodu byl mráz po zbytek měsíce května velmi prudký, lovy musely být přerušeny, ne tak pro tuhou zimu jako pro naprostý nedostatek zvěře, naštěstí nebyla zásoba čerstvého masa ještě vyčerpána, daleko ne.
Přezimující muži byli tedy odsouzeni k nové nečinnosti: po čtrnáct dní, od 11. do 25. května byl jejich jednotvárný život

vyznačen pouze jedinou příhodou, těžkou chorobou, záškrtem, který znenadání zachvátil tesaře. Když doktor viděl jeho silně naběhlé mandle a pokrývající je zhoubnou blánou, nemohl se doktor mýlit o povaze té hrozné nemoci, ale byl tu ve svém živlu a nemoc, která se toho bezpochyby nenadála, byla rychle zahnána. Léčení Bella bylo velmi prosté a lékárna nebyla daleko. Doktor to vyřešil tím, že vložil nemocnému do úst několik kousků ledu a za několik hodin se otok začal menšit a zhoubná blána zmizela. Za čtyřiadvacet hodin potom byl Bell na nohou.
Když se divil doktorovu léčení, ten odpověděl:
„Toto je kraj záškrtu a je nutné, aby lék byl vedle choroby.“ „Lék a zvláště lékař,“ připojil Johnson, v jehož duchu vzrostl lékař do nesmírných rozměrů.
Za těch nových prázdnin se doktor rozhodl promluvit vážně s kapitánem, šlo o to, aby Hatterase odradil od záměru vydat se na sever bez použití šalupy, nějakého člunu, bez kousku dřeva, tedy beze všeho, na čem by bylo možné přeplout mořská ramena a úžiny. Kapitán, tak tvrdošíjný, co se týkalo jeho záměrů, se rozhodně vyslovil proti použití loďky, zhotovené ze zbytků americké lodi.
Doktor sice nevěděl, jak začít o tomto tématu, a přece bylo důležité, aby bylo o té věci rozhodnuto, neboť měsíc červen přinese brzy dobu velikých vycházek. Dlouho uvažoval a jednoho dne konečně vzal Hatterase stranou a řekl mu dobromyslným způsobem:
„Hatterasi, považujete mě za svého přítele?“
„Zajisté,“ odvětil kapitán živě, „za nejlepšího, dokonce za jediného.“
„Dám vám radu,“ pokračoval doktor, „radu, o kterou se mne neprosíte, budete ji považovat za nestrannou?“
„Ano, protože vím, že vás nikdy nevedl osobní zájem, ale kam míříte?“
„Počkejte, Hatterasi, mám pro vás ještě otázku. Máte mě za dobrého Angličana, jako jste sám, a za žárlivého na slávu své vlasti?“
Hatteras upřel na doktora překvapený zrak.
„Ano,“ odvětil, a očima se ho ptal po účelu této otázky.
„Chcete se dostat na severní pól,“ pokračoval doktor, „chápu vaši ctižádost, sdílím ji, ale abyste dosáhl svého cíle, musíte učinit, co je nutné.“
„Nuže, copak jsem dosud neobětovat všechno, abych měl úspěch?“ „Ne, Hatterasi, neobětoval jste své osobní náruživosti a právě teď hodláte odmítnout nevyhnutelné prostředky k dosažení pólu.“
„Ah,“ odvětil Hatteras, „chcete mluvit o této šalupě, o tomto člověku…“
„Poslouchejte, Hatterasi, uvažujme bez vášně, chladně a posuzujme tuto otázku důkladně. Pobřeží, na kterém právě přezimujeme, může být přerušeno. Nic nám nedokazuje, že se táhne šest stupňů na sever, potvrdí-li se zprávy, které vás sem přivedly, najdeme za letních měsíců velikou rozlohu volného moře. Nuže, co si počneme proti antarktickému oceánu, zbavenému ledu a vhodnému ke snadné plavbě, když nebudeme mít prostředky k jeho překročení?“
Hatteras neodpověděl.
„Copak se chcete ocitnout několik mil od pólu, aniž byste k němu mohl?“
Hatteras sklonil hlavu do rukou.
„A nyní,“ pokračoval doktor, „uvažujme o té věci ze stanoviska mravnosti. Chápu, že Angličan nasadí svůj majetek a život, aby přidal Anglii slávu! Ale kdyby člun, zbudovaný z několika prken, které budou odebrané z americké lodi, z lodi ztroskotané a bez ceny, zakotvil u nového pobřeží nebo proplul neznámý oceán, mohlo by to zmenšit význam jeho objevů? Co kdybyste byl na tomto břehu spatřil sám trup opuštěné lodi, byl byste váhal ho použít? Copak čest úspěchu nenáleží pouze vedoucímu výpravy? A ptám se vás, jestli tato šalupa, zbudovaná čtyřmi Angličany, obsazená čtyřmi Angličany, nebude anglická od kýlu až po plošinu?“
Hatteras pořád mlčel.
„Ne,“ pravil Clawbonny, „mluvme upřímně, vám neleží na srdci šalupa, ale člověk.“
„Ano, doktore, ano,“ odpověděl kapitán, „nenávidím toho Američana celou anglickou nenávistí, tohoto muže, kterého mi osud vrhl do cesty…“
„Aby vás zachránil!“
„Aby mě zahubil! Zdá se mi, že se mi vysmívá, že si zde hraje na pána, že se domnívá, že má můj osud ve svých rukou, a že uhodl mé záměry. Copak se celý neodhalil, když šlo o pojmenování těchto nových zemí? Copak se někdy přiznal, proč přišel do těchto šířek? Nevypudíte mi z mozku myšlenku, která mě zabíjí: že tento muž je velitelem výzkumné výpravy, vyslané vládou Unie.“
„A kdyby tomu tak bylo, Hatterasi, kde je důkaz, že tato výprava chce dospět na pól? Copak se nemůže Amerika jako Anglie pokusit o Severozápadní průchod? Na každý pád, Altamont naprosto neví o vašich plánech, neboť ani Johnson, ani Bell, ani vy, ani já jsme se před ním o nich nezmínili ani slovem!“
„Nuže, ať se o nich nikdy nedozví!“
„Nakonec je poznat musí, protože ho tady nemůžeme nechat samotného.“
„Proč ne?“ zeptal se s jistou prudkostí kapitán. „Copak nemůže zůstat ve Fort Providence?“
„S tím nebude souhlasit, Hatterasi a pak opustit tohoto člověka, aniž bychom si byli jisti, že ho po návratu najdeme, by bylo více než nesprávné, bylo by to nelidské, Altamont půjde, musí jít s námi, ale nyní je zatím zbytečné vnukat mu myšlenky, které nemá, nic mu neřekneme a zbudujeme šalupu, určenou zdánlivě k poznání těchto nových břehu.“
Hatteras se nemohl odhodlat naklonit plánům svého přítele, ten čekal na odpověď, která nepřicházela.
„A když ten člověk nesvolí k rozebrání své lodi?“ řekl konečně kapitán.
„V tom případě bude právo na naší straně, zbudujeme šalupu přes jeho vůli, a nebude si moci na ni činit nároky!“
„Kéž to nebesa dovolí, aby odepřel!“ zvolal Hatteras.
„Před odepřením,“ odvětil doktor, „je nutné se zeptat - to beru na sebe.“

Skutečně, ještě ten večer, při večeři, zavedl Clawbonny hovor na některé plány vycházek za letních měsíců, za nichž mělo být vykonáno hydrografické prozkoumání pobřeží.
„Myslím, Altamonte," pravil, „že s námi souhlasíte?"
„Zajisté," odvětil Američan, „skutečně je nutné zjistit, kam až sahá toto území Nové Ameriky."
Hatteras při této odpovědi upřeně hleděl na svého soka.
„A proto," pokračoval Altamont, „je nutné co možná nejlépe použít trosek Porpoise, zbudujeme tedy pevnou šalupu, která nás donese daleko."
„Slyšíte, Belle," řekl živě doktor, „zítra se dáme do práce."

XV. KAPITOLA
Severozápadní průchod

Následujícího dne se Bell, Altamont a doktor odebrali na Porpoise, dřeva byl dostatek. Stará trojstěžňová šalupa, zničená nárazem ledů, ještě mohla dodat hlavní části na novou. Tesař se tedy dal ihned do práce. Měla to být loďka způsobilá vzdorovat moři a přece dost lehká, aby mohla být dopravována na saních.
Za posledních květnových dní stoupla teplota, teploměr vystoupil k bodu mrazu, jaro se tentokrát opravdu vrátilo a muži, kteří přezimovali, museli odložit zimní oděv. Deště byly časté, sníh začal brzy používat sebemenších sklonů půdy, aby mizel ve vodopádech a kaskádách.
Hatteras nedovedl potlačit své uspokojení, když viděl, že ledová pole jeví první známky tání. Volné moře - to pro něj znamenalo svobodu.
Ať se jeho předchůdci mýlili nebo ne v otázce polárního bazénu, doufal, že se to brzy dozví. Na tom závisel celý úspěch jeho podniku.
Jednoho večera, po dosti teplém dnu, za něhož se příznaky oblevy jevily patrněji, zavedl řeč na tuto tak zajímavou otázku volného moře.
Uvedl řadu důvodů, které mu byly dobře známy, a našel jako vždy v doktorovi vřelého podporovatele své teorie. Ostatně jeho závěrům nescházela oprávněnost.
„Je zřejmé," pravil, „že, když se oceán zbaví ledů před Viktoriinou zátokou, bude jeho jižní část rovněž volná až po New Comwallis a až po Královnin průplav. Penny a Belcher jej takový viděli a jistě viděli dobře."
„Soudím jako vy, Hatterasi," odpověděl doktor, „a nic neopravňovalo pochybnosti o dobré vůli těch slavných námořníků, marně se pokoušeli vysvětlit jejich objev klamem zraku, ale byli příliš určití ve svém tvrzení, aby si nebyli jisti faktem."
„Vždycky jsem myslel," pravil Altamont, který se ujal slova, „že se polární bazén rozkládá nejenom na západě, ale také na východě."
„To je skutečně možné se domnívat," odpověděl Hatteras.
„Je to nutné," pokračoval Američan, „neboť to volné moře, které spatřili kapitáni Penny a Belcher u břehů Grinnelovy země, spatřil rovněž Morton, Kaneův poručík, v úžině, která má jméno toho odvážného učence!"
„Nejsme v Kaneově moři," odvětil Hatteras, „a následkem toho nemůžeme tento fakt potvrdit."
„Aspoň je možné se to domnívat," pravil Altamont.
„Zajisté," poznamenal doktor, který chtěl zamezit planý spor. „Co soudí Altamont, je asi pravda, aspoň při zvláštním útvaru okolního území se udávají tytéž důkazy ve stejných šířkách. Proto myslím, že moře je na východě volné právě tak jako na západě."
„V každém případě nám na tom málo záleží," řekl Hatteras. „Nesoudím tak jako vy, Hatterasi," řekl Američan, kterého domnělá lhostejnost kapitána začínala rozpalovat, „na tom nám do jisté míry může záležet."
„A kdy, prosím vás?"
„Až budeme pomýšlet na návrat."
„Na návrat?" zvolal Hatteras. „A kdo na něj pomýšlí?" „Nikdo," odpověděl Altamont, „ale konečně někde staneme, jak se domnívám."
„Kdepak?" otázal se Hatteras.
„Tak, kam jdeme," odvětil pokojně Američan.
„A kdo to ví?" pravil smířlivý doktor.
„Navrhuji tedy," pokračoval Altamont, „abychom, chceme-li k návratu použít bazénu pólu, se pokusili dostat do Kaneova moře, to nás zavede přímo do Baffinova moře."
„Myslíte?" řekl ironicky kapitán.
„Myslím, jako myslím, že jestli budou pólová moře splavná, bude do nich cesta tudy, která je přímější. Oh, objev doktora Kanea, je veliký objev!"
„To je pravda!" řekl Hatteras a hryzal si rty do krve.
„A to nepočítám, že před tím slavným mořeplavcem," pokračoval tvrdošíjný Američan, „nikdo nepronikl tak daleko na sever." „Myslím," řekl Hatteras, „že jej nyní předčili Angličané."
„A Američané!" pravil Altamont.
„Američané?" odpověděl Hatteras.
„Copak jsem?" pravil hrdě Altamont.
„Jste," odvětil Hatteras stěží zadržovaným hlasem, „jste muž, který hodlá náhodě a vědě přičíst stejnou část slávy! Váš americký kapitán postoupil daleko na sever, ale pouze náhoda…"
„Náhoda?" zvolal Altamont. „Vy se opovažujete říci, že Kane není své energii a svým vědomostem zavázán za tento

velký objev?“
„Říkám,“ namítl Hatteras, „že Kaneovo jméno se nemůže pronášet v zemích, proslavených Parrym, Franklinem, Rossem, Belcherem, Pennym, v těchto mořích, která otevřela Severozápadní průchod Angličanovi Mac Oureovi.“
„Mac Clure?“ odsekl živě Američan. „Uvádíte tohoto člověka a vyvyšujete se nad dobrodiní náhody? Copak mu nepřála pouze náhoda?“
„Ne,“ odvětil Hatteras vzrušeně, „ne! Jeho odvaha, jeho vytrvalost, se kterou prožil čtyři zimy mezi ledy…“
„Rád věřím,“ odpověděl Američan, „byl sevřen, nemohl se vrátit a nakonec opustil svoji loď Investigator, aby dospěl do Anglie!“
„Přátelé…“
„Ostatně,“ pokračoval Altamont a přerušil jej, „nechme člověka a dívejme se na výsledek. Mluvíte o Severozápadním průchodu, nuže, tento průchod je nutné ještě nalézt!“
Doktor se opět pokusil zakročit.
„Mýlíte se, Altamonte,“ pravil.
„Nikoliv, stojím na svém tvrzení,“ řekl tvrdohlavec, „severozápadní průchod je ještě nutné najít, proplout, jestli chcete! Mac Clure jím neprošel a nikdy do dnešního dne nedorazila loď, která by proplula z Beringovy úžiny do Baffinova moře!“
Byla to pravda. Co se mohlo Američanovi odpovědět?
Nicméně Hatteras vstal a řekl:
„Nestrpím, aby se v mé přítomnosti dál útočilo na slávu anglického kapitána!“
„Nestrpíte,“ odpověděl Američan a rovněž vstal, „ale fakta jsou tady a vaše moc nesahá tak daleko, aby je odstranila.“
„Pane!“ řekl Hatteras, celý bledý hněvem.
„Přátelé,“ řekl doktor, „trochu klidu: mluvíme o vědecké otázce!“ Dobrý Clawbonny chtěl vidět pouze vědeckou otázku tam, kde šlo o zášť mezi Američanem a Angličanem.
„Povím vám fakta,“ pravil hrozivě Hatteras, který už nic neslyšel. „I já budu mluvit!“ odsekl Američan.
Johnson a Bell nevěděli, jak se mají chovat.
„Pánové,“ pravil doktor důrazně, „dovolíte mi ujmout se slova!? Přeji si to,“ řekl, „fakta jsou mi známa a musíte připustit, že mohu mluvit nestranně.“
„Ano, ano!“ řekli Bell a Johnson, oba znepokojeni obratem sporu a utvořili pro doktora většinu.
„Začněte, pane Clawbonny,“ pravil Johnson, „tito pánové vás vyslechnou a to nás všechny poučí.“
„Mluvte tedy!“ nařídil Američan.
Hatteras se vrátil na své místo, učinil posunek souhlasu a zkřížil ruce. „Povím vám fakta úplně pravdivě,“ řekl doktor, „a můžete mě opravit, přátelé, když zapomenu nebo změním nějakou podrobnost.“
„Známe vás, pane Clawbonny,“ odpověděl Bell, „tak můžete vypravovat bez obavy.“
„Tady je mapa polárních moří,“ pravil doktor a vstal, aby vyhledal pomůcky. „Bude na ní snadné sledovat Mac Clureovu plavbu, a budete moci posoudit věc sami - až ji poznáte.“
Doktor rozložil po stole jednu z těch znamenitých map, vydaných na rozkaz admirality, obsahující nejmodernější výzkumy v arktických krajinách a pak takto pokračoval:
„Roku 1848, jak víte, byly vyslány dvě lodi, Herald s kapitánem Kellerem a Plover s velitelem Moorem, do Beringovy úžiny, aby se mořeplavci pokusili najít Franklinovu stopu. Jejich pátrání zůstalo bezvýsledné, r. 1830 se k nim připojil Mac Clure, velící na lnvestigatoru, lodi, na níž r. 1849 se právě účastnil kampaně za velení Jamese Rosse. Následoval ho jeho velitel, kapitán Collinson, na Enterprise, ale ten ho předstihl a když dospěl do Beringovy úžiny, prohlásil, že nebude déle čekat, že popluje sám na vlastní odpovědnost, a - poslouchejte mne dobře, Altamonte, - že objeví Franklina nebo průchod.“
Altamont neprojevil ani souhlas ani odpor.
„5. srpna 1850,“ pokračoval doktor, „se naposledy domluvil s Ploverem, a Mac Clure zapadl do východních moří cestou téměř neznámou, podívejte se, na mapě je tam sotva sem tam země. 30. srpna spatřil mladý důstojník mys Bathurst, 6. září objevil Baringovu zemi, když plul od Banksovy země, pak Zemi prince Alberta, pak se dal odvážně tou dlouhou úžlabinou, která dělí ty oba velké ostrovy a které pojmenoval Úžinou prince Waleského. Vstupte tam v mysli se statečným mořeplavcem! Doufal, že zahne do Melvillova bazénu, kterým jsme propluli, a věřím tomu oprávněně, ale na konci úžiny mu ledy postavily nepřekročitelnou hráz. Zastaven tedy ve své cestě, Mac Clure přezimoval z roku 1850 na 1851 a zatím se snažil zajistit po ledovci spojení průlivu s Melvillovým bazénem.“
„Ano,“ pravil Altamont, „ale neprojel.“
„Počkejte,“ pokračoval doktor. „Za tohoto přezimování probíhají Mac Clureovi důstojníci sousední pobřeží, Creswell Baringovu zemi, Haswell Zemi prince Alberta na jihu a Wyniat Walkerův mys na severu. V červenci, za prvních oblev, se pokusí Mac Clure podruhé dopravit Investigatora do Melvillova bazénu, přiblížil se mu na dvacet mil, - pouze dvacet mil! - ale větry jej ženou neustále na jih a nemůže se jim bránit. Tu se odhodlá vrátit Úžinou prince Waleského a obeplout Banksovu zemi, aby se na západě pokusil o to, co se mu nepodařilo na východě, otočí loď, osmnáctého spatří mys Keller, devatenáctého Mys prince Alberta, o dva stupně výše, pak po strašném zápase s icebergy, zůstane uzavřen v Banksově průlivu, u vchodu do té řady průlivů, vedoucích do Baffinova moře.“
„Ale nemohl jimi projet,“ odpověděl vítězně Altamont.
„Počkejte ještě a mějte Mac Clureovu trpělivost. 26. září se utábořil na zimu v zátoce Mercy severně od Banksovy země a zůstal tam až do roku 1852. Nadejde duben, Mac Clure měl zásob už jen na osmnáct měsíců. Nicméně se nechce vrátit, vyrazí, překročí se saněmi Banksovu úžinu a dorazí na Melvillův ostrov. Sledujme ho. Doufal, že na těch březích najde lodi velitele Austina, které mu byly vyslány naproti Baffinovým mořem a Lancasterskou úžinou, 28. dubna dorazí do

Winter Harbouru, tam, kde o třiatřicet let dříve přezimoval Parry, ale loď zde nebyla žádná. Objeví pouze v jakémsi cairnu listinu, ze které se dozví, že Mac Clintock, Austinův poručík, tudy projel loňského roku a že se vrátil. Kde by si jiný zoufal, Mac Clure ne. Pro všechny případy uloží do cairnu novou listinu, kde oznamuje svůj záměr vrátit se do Anglie Severozápadním průchodem, který našel, Lancasterským průlivem a Baffinovým mořem. Že o něm nebylo slyšet, bylo proto, že byl zanesen na sever nebo na západ od Melvillova ostrova, pak se vrátil, odvahu nepozbyl a chtěl v zátoce Mercy přezimovat potřetí, v letech 1852-1853.“
„Nikdy jsem jeho odvahu nepopíral,“ pravil Altamont, „ale jeho úspěch.“
„Sledujme ho dále,“ odpověděl doktor. „V měsíci březnu, omezen na tři čtvrtiny porce následkem velmi tuhé zimy, kdy se nedostávalo zvěře, rozhodl se Mac Clure vypravit polovinu svého mužstva zpět do Anglie buď po Baffinově moři nebo po řece Mackenzie a Hudsonovou zátokou, druhá polovina měla Investigatora dopravit do Evropy. Vybral méně odolné lidi, kterým by se stalo čtvrté přezimování osudným, všechno bylo připraveno na jejich odchod 15. dubna, když šestého, na své procházce s poručíkem Greswellem po ledě, spatřil Mac Clure muže přibíhajícího ze severu, který mával rukama, tento muž byl poručík Pim z Heraldu, poručík téhož kapitána Kellera, kterého před dvěma lety nechal v Beringově úžině, jak jsem už říkal na počátku. Keller přišel do Winter Harbouru, a našel tam listinu, zanechanou tam nazdařbůh Mac Clurem, - a tím způsobem se dozvědělo jeho pobytu v zátoce Mercy, poslal svého poručíka Pima statečnému kapitánovi vstříc. Poručíka následoval oddíl lodníků z Heralda, v něm byl praporčík francouzské lodi hrabě de Bray, který sloužil jako dobrovolmlc ve štábu kapitána Kellera. Nepopíráte toto setkání krajanů?“
„Nikterak,“ odvětil Altamont.
„Nuže, pozorujme, co se stane pak, a zda byl tento Severozápadní průchod skutečně překročen. Všimněte si, že když se spojí objevy Parryho s objevy Mac Clureovými, zjistí se, že severní pobřeží Ameriky bylo obepluto.“
„Ani jednou lodí,“ odvětil Altamont.
„Ne, ale jediným člověkem. Pokračujme. Mac Clure šel navštívit kapitána Kellera na Melvillově ostrově, za dvanáct dní urazil sto sedmdesát mil, dělících zátoku Mercy od Winter Harbouru, dohodl se s velitelem Heralda, že mu pošle své nemocné a vrátil se na svou loď. Někdo jiný na místě Mac Clurea by se domníval, že učinil dost, ale neohrožený mladý muž chtěl ještě zkusit štěstí. Pak - a nyní se dovolám vaší pozornosti - pak opustil jeho poručík Creswell, provázeje nemocné a slabé z Investigatora, zátoku Mercy, dosáhl Winter Harbouru a odtamtud po cestě čtyř set sedmdesáti mil po ledě se dostal 2. června na ostrov Beechey, za několik dní potom vstoupil se svými dvanácti lidmi na palubu Fénixe.“
„Kde jsem tehdy sloužil,“ pravil Johnson, „pod kapitánem Inglefieldem a vrátili jsme se do Anglie.“
„A 7. října 1853,“ řekl doktor, „dorazil Creswell do Londýna, prošel celou prostoru mezi Beringovou úžinou a mysem Farewell.“
„Nuže,“ pravil Hatteras, „přijít jednou stranou a vyjít na druhé, to přece znamená projít?“
„Ano,“ odvětil Altamont, „ale čtyři sta sedmdesát mil po ledě.“ „Eh, co je na tom?“
„Tady to právě vězí,“ odpověděl Američan. „Proplula Mac Clureova loď sama?“
„Ne,“ odvětil doktor, „protože když přezimoval počtvrté, musel ji mezi ledy opustit.“
„Nuže, při námořní cestě má projít loď a ne člověk. Má-li být někdy Severozápadní průchod splavný, musí jím být pro lodi a ne pro saně. Musí tedy loď vykonat tu cestu a v nepřítomnosti lodi šalupa.“
„Šalupa?“ zvolal Hatteras, který viděl zřejmý plán v těchto Američanových slovech.
„Altamonte,“ pospíšil si říci Clawbonny, „děláte dětinský rozdíl a v tomto směru vám musíme odporovat.“
„To je pro vás snadné, pánové,“ odpověděl Američan, „jste čtyři proti jednomu. Ale to mi nepřekáží mít svoje mínění.“
„Tak ho mějte,“ vzkřikl Hatteras, „a to tak dobře, abychom ho už neslyšeli.“
„Jakým právem se mnou takto mluvíte?“ zahřměl Američan zuřivě. „Právem kapitána!“ odpověděl Hatteras hněvivě.
„Copak jsem vám podřízen?“ odsekl Altamont.
„Zajisté, běda vám, jestli…“
Doktor, Johnson a Bell zakročili. Byl nejvyšší čas, oba nepřátelé se měřili očima. Doktor cítil, že ho bolí u srdce. Nicméně po několika smířlivých slovech šel Altamont spát a hvízdal si národní hymnu Yankee Doodle a ať už spal nebo ne, neřekl už ani slovo.
Hatteras vyšel ze stanu a procházel se venku velikými kroky, vrátil se teprve za hodinu a šel beze slova spát.

XVI. KAPITOLA
Severní Arkadie

29. května poprvé slunce nezapadlo, - jeho kotouč sestoupil těsně k obzoru, sotva se ho dotkl a rázem se vznesl: nadcházela doba dní o čtyřiadvaceti hodinách. Následujícího dne se objevila zářivá hvězda obklopena velkým kolem, světlým kruhem, skvějícím se všemi barvami spektra. Tyto úkazy vždy velmi vábily doktorovu pozornost, nikdy nezapomínal poznamenat si jejich datum, rozměry a průběh, to, co pozoroval toho dne, bylo pro svoji elipsovitou podobu ještě málo známé.
Brzy se objevila úplná záplava křičících ptáků, hejna dropů a kanadských hus, přicházejících z dalekých končin Floridy nebo Arkansasu, táhla na sever s překvapující rychlostí a přinášela na svých křídlech jaro. Doktorovi se podařilo několik jich ulovit.
Účinkem slunce začal tát sníh, slaná voda, vylévající se trhlinami a tuleními děrami, tání urychlovala, spolu s mořskou vodou tvořil led jakousi slanou kaši, které arktičtí námořníci říkají „slush“. Veliké louže se tvořily na zemi sousedící se zátokou a uvolněná půda vyrážela, jak se zdálo, jako výtvor severního jara.
Doktor se opět ujal svých rostlin, semena mu nescházela, ostatně byl překvapený, když viděl, že jakýsi druh šťovíku

roste divoce mezi oschlými kameny a podivoval se tvořivé síle přírody, která potřebuje tak málo, aby se projevila. Zasel řeřichu a její mladé výhonky byly o tři týdny později téměř na palec dlouhé.
Také vřes začal bojácně ukazovat své malé květy neurčité barvy, skoro bezbarvé, růžové barvy, do které neobratná ruka nalila příliš mnoho vody. Květena Nové Ameriky mnoho nevyhovovala, nicméně bylo radost pohlédnout na řídkou vegetaci, to bylo všechno, co mohly poskytnout zesláblé sluneční paprsky, poslední vzpomínka Prozřetelnosti, která tak docela nezapomněla na tyto vzdálené končiny.
Konečně začalo být opravdu teplo, 15. června doktor zjistil, že teploměr ukazuje padesát sedm stupňů nad nulou (+14°C). Nechtěl uvěřit svým očím, ale bylo tomu tak. Země se přetvářela, nesčetné lomozící vodopády se řítily ze všech výšin, líbaných sluncem, led se hnul a veliká otázka volného moře se měla rozřešit. Vzduch byl naplněný lomozem lavin, hrnoucích se z pahorků na dno strží a praštění icefieldů způsobovalo ohlušující třesk.
Podnikli vycházku až na Johnsonův ostrov, ve skutečnosti to byl pouze bezvýznamný ostrůvek, vyprahlý a pustý, ale starý lodní mistr nebyl méně nadšen, že těch několik skalisk, ztracených v moři, má po něm jméno. Chtěl je dokonce vyrýt do vysokého skaliska, i kdyby si měl přitom zlomit vaz.
Hatteras během svých vycházek velmi bedlivě pozoroval zemi až po Washingtonův mys, tání sněhu krajinu citelně změnilo, rokle a stráně se objevily tam, kde rozlehlý bílý koberec pokrýval, jak se zdálo, jednotvárné pláně.
Dům a skladiště hrozily, že se rozplynou a bylo nutné ho často opravovat, naštěstí je teplota sedmapadesát stupňů málo obvyklá v těchto šířkách a její průměr sotva přesahuje bod mrazu.
Kolem 15. června už byli se šalupou hodně daleko - začala mít pěkný tvar. Zatímco Bell a Johnson pracovali na jejím zbudování, bylo podniknuto několik velkých lovů, které se zdařily. Podařilo se zabít soby, k těmto zvířatům je velmi nesnadné se přiblížit, nicméně Altamont použil metody Indiánů své vlasti, lezl po zemi, svoji pušku a ruce rozložil jako parohy a tak se přiblížil na dostřel a mohl je bezpečně zasáhnout.
Ale zdálo se, že význačná zvěř, jako je pižmoň, kterého našel Parry na Melvillově ostrově v hojných stádech, břehy Viktoriiny zátoky nenavštěvuje. Rozhodli se tedy podniknout dalekou vycházku kvůli lovu tohoto drahocenného zvířete, zároveň i k poznání východních krajin, Hatteras po této části pevniny nechtěl proniknout k pólu, ale doktor by rád vykonal obecnou prohlídku země. Rozhodli se tedy vydat na východ od Fort Providence. Altamont chtěl lovit, Duk přirozeně souhlasil.
V pondělí 17. června v šest hodin ráno, za krásného počasí, teploměr ukazoval jedenačtyřicet stupňů (+ 5°C) a ovzduší bylo klidné a čisté, tři lovci s Dukem opustili Doctor's House, každý ozbrojen kulovnicí, sekerou a sněžným nožem, s dostatečnými zásobami byli vystrojeni na vycházku, která mohla trvat dva nebo tři dny.
Do osmi hodin ráno urazili vzdálenost asi sedm mil. Ani jediný živý tvor se jim neukázal a hrozilo, že se jejich lov změní ve vycházku.
Tato nová země vypadala jako rozlehlé pláně bez konce, potůčky, které je od včerejška brázdily v hojném počtu a široké louže, nehybné jako rybníky, se třpytily pod kosými slunečními paprsky. Vrstvy roztátého ledu ukazovaly půdu, která patřila mezi území, vzniklá působením vody, jež jsou na zemském povrchu velice rozšířená.
Bylo také vidět několik bludných balvanů, velmi rozdílných od půdy, na které spočívaly, jejichž přítomnost nebylo snadné vysvětlit, břidličných vrstev, různé druhy vápenaté půdy bylo všude dostatek a zvláště jakýchsi zvláštních, průsvitných, bezbarvých krystalů, majících lom paprsků, vlastní islandskému živci.
Ale ačkoliv nelovil, nemohl se doktor věnovat geologii, protože jeho druhové kráčeli velmi rychle. Nicméně studoval půdu a neustále mluvil, protože bez něho by v malém hloučku zavládlo naprosté mlčení, Altamont neměl chuť mluvit s kapitánem, který si nepřál mu odpovídat.
V deset hodin ráno lovci postoupili o dvanáct mil na východ, moře se skrylo pod obzorem, doktor navrhl kvůli snídani zastávku. Ta byla rychle odbyta a za půl hodiny opět nastoupili pochod.
Půda se klonila pozvolnými svahy, vrstvy sněhu, tu a tam zachované, jí dodávaly vlnitého vzezření, zdálo se, že jsou to vlny, vzdouvající se na širém moři silným větrem.
Krajina stále vypadala jako pláň bez vegetace, kterou, jak se zdálo, nikdy nenavštívil ani jediný živý tvor.
„Rozhodně," pravil Altamont doktorovi, „nemáme na lovu štěstí, uznávám, že půda poskytuje zvířatům málo výživy, ale zvěř severních krajů nemá právo být vybíravá a mohla by se jevit ochotnější."
„Nezoufejme," odpověděl doktor, „letní sezóna se teprve začíná a jestliže Parry našel na Melvillově ostrově tolik různých zvířat, není důvod, proč bychom je nenašli i tady."
„Ale jsme severněji," odpověděl Hatteras.
„Zajisté, ale sever nemá v tomto případě žádný význam, je nutné mít ohled na pól mrazu, to znamená na onu ledovou spoustu, v níž jsme s Forwardem přezimovali, tedy, tak jak postupujeme, vzdalujeme se od nejstudenější části zeměkoule, musíme tedy za ní nalézt to, co Parry, Ross a ostatní námořníci nalezli před ní."
„A přece," řekl Altamont s lítostivým povzdechem, „dosud vykonáváme spíše řemeslo cestovatelů než lovců!"
„Jen trpělivost," odvětil doktor, „země je náchylná měnit se pozvolna a skutečně by mě překvapilo, kdybychom v roklích, kam se podařilo vklouznout vegetaci, nenalezli zvěř."
„Je nutné přiznat," poznamenal Američan, „že kráčíme neobydlenou a neobydlitelnou krajinou!"
„Ach, neobydlitelnou, to je silné slovo," odpověděl doktor, „nevěřím na neobydlitelné krajiny. Obětavý člověk, který postupuje z pokolení na pokolení a má na pomoc všechny prostředky pokroku, by nakonec zúrodnil i takovou zemi!"
„Myslíte?" pravil Altamont.
„Zajisté! Kdybyste šel do krajin slavných, za prvních dnů světa, na místa, kde stál Babylon, do těch úrodných údolí našich otců, zdálo by se vám nemožné, že by tam kdy mohl žít člověk, i ovzduší se tam zkazilo od té doby, co odtud zmizeli lidé! To je obecný zákon přírody, který činí nezdravými a pustými krajiny, v nichž nežijeme, právě jako ty, v nichž už nežijeme. Věřte, že jen člověk si svoji vlast tvoří svou přítomností, svými zvyky, svou přičinlivostí a řekl bych i

svým dechem, pozvolna mění výpary půdy a atmosférické podmínky a zlepšuje je už tím, že dýchá! Tedy souhlasím, že jsou místa neobydlená, ale neobydlitelná - nikdy!“
Lovci takto hovořili a stávali se přírodovědci, až přišli k jakémusi do široka rozloženému údolí, na jehož dně se vinula téměř úplně rozmrzlá řeka, jeho poloha k jihu vyvolala na jeho úbočích a březích jakousi vegetaci. Půda byla zřejmě úrodná, pouze několik palců hlíny a už by plodila. Doktor na tuto zjevnou snahu upozornil.
„Pohleďte,“ pravil, „jestlipak by se v této rokli nemohlo usadit několik podnikavých osadníků? S přičinlivostí a vytrvalostí by z ní udělali něco zcela jiného - neříkám, že rovinu. Eh, nemýlím-li se, vidím tamhle dokonce jakési čtyřnohé obyvatele! Tito chlapíci znají dobrá místa.“
„Skutečně, jsou to polární zajíci!“ zvolal Altamont a popadl pušku. „Počkejte,“ zvolal doktor, „počkejte, zběsilý lovče! Ta ubohá zvířata vůbec nepomýšlejí na útěk. Počkejte, nechte je, vždyť přicházejí k nám!“
Skutečně, tři nebo čtyři mladí zajíci, poskakující mezi malým vřesem a mechem, se blížili ke třem mužům, jakoby jejich přítomnost netušili, přibíhali s roztomile naivním vzezřením, které ale nedokázalo odzbrojit Altamonta.
Brzy byli u doktorových nohou a ten je hladil rukou a pravil: „Proč střílet na toho, který si přichází pro něhu? Smrt těchto malých zvířátek je pro nás bezcenná!“
„Máte pravdu, doktore,“ odpověděl Hatteras, „je nutné nechat je žít.“
„I tyto ptarmigany, kteří k nám letí,“ zvolal Altamont, „i sluky, které si vážně vykračují na svých dlouhých nohou?“
Hotová spousta opeřenců se blížila k lovcům, aniž by tušila nebezpečí, které zažehla doktorova přítomnost. I Duk se udiveně ovládl.
Byla to zvláštní a pohnutá podívaná na ta hezká zvířata, běžící, poskakující a poletující bez nedůvěry, sedala dobrému Clawbonnymu na ramena, kladla se mu k nohám, sama se nabízela k tomuto nezvyklému laskání, zdálo se, že se snaží co nejlépe přijmout tyto neznámé hosty, četní ptáci, vydávající radostný křik, volali jeden na druhého a slétávali se z různých konců rokle, doktor se podobal pravému kouzelníkovi. Lovci pokračovali v cestě, stoupali po svazích, zvlhlých potůčky, následováni důvěřivým hejnem a v zatáčce údolí spatřili stádo osmi nebo deseti sobů, okusujících několik lišejníků, zpola zapadlých do sněhu. Byl to rozkošný pohled na tato zvířata, roztomilá a klidná, se zoubkovanými parohy, které samice nesla právě tak pyšně jako samec, jejich kožešina už měnila zimní bělost za hnědou a našedlou letní barvu, nezdála se ani poděšenější, ani méně krotká než zajíci nebo ptáci této klidné krajiny. Takové asi byly styky prvního člověka s prvními zvířaty za prvních dob světa.
Lovci dospěli ke stádu, které neučinilo ani jediný krok, který by naznačoval, že chtějí prchnout, tentokrát dalo doktorovi mnoho práce zkrotit Altamontovu vášeň. Američan nemohl klidně pohledět na tuto velkolepou zvěř, aniž by se jeho mysli nezmocňovala horečná chuť po krvi. Hatteras pozoroval s pohnutou tváří tato něžná zvířata, která třela hlavy o oděv doktora, přítele všech živých tvorů.
„Ale konečně,“ pravil Altamont, „copak jsme nepřišli lovit?“
„Lovit pižmoně,“ odpovídal Clawbonny, „a nic jiného! Nevěděli bychom, co si počít s touto zvěřinou, zásob máme dost, potěšme se tedy podívanou na člověka, který se přátelí s těmito pokojnými zvířaty a vůbec jim nenahání strach!“
„To dokazuje, že ho nikdy neviděla,“ pravil Hatteras.
„Zřejmě,“ odpověděl doktor, „a z tohoto pozorování vyplývá, že tato zvířata nejsou amerického původu.“
„A pročpak?“ řekl Altamont.
„Kdyby pocházela ze Severní Ameriky, věděla by, co tento dvounohý a dvouruký tvor dovede a prchla by! Ne, je pravděpodobné, že pocházejí z neznámých krajin Asie, kde se k nim lidé nepřiblížili a přešla pevninu, sousedící s pólem. Proto, A1tamonte, nemáte právo prohlašovat je za krajany.“
„Och,“ odpověděl Altamont, „lovec se takto nikdy na věc nedívá a zvěř je vždy ze země toho, kdo ji zastřelí.“
„Nu, upokojte se, statečný nimrode! Pokud se mne týká, raději bych se na celý život zřekl střílení, než abych uvedl v úděs tyto roztomilé obyvatele. Pohleďte, Duk sám se s nimi přátelí. Věřte mi, buďme milosrdní, je-li to možné! V dobrotě je síla!“
„Dobrá, dobrá,“ odpověděl Altamont, který jen málo chápal tuto citlivost, „ale chtěl bych vás s vaší dobrotou vidět uprostřed stáda medvědů nebo vlků.“
„Och, nežádám, abychom šetřili dravá zvířata,“ odpověděl doktor, „málo věřím v Orfeova kouzla, ostatně medvědi a vlci by k nám nepřišli jako tito zajíci, koroptve a sobi.“
„Proč ne,“ odpověděl Altamont, „pokud nikdy neviděli lidi?“ „Protože jsou od přírody dravá a protože dravost právě jako špatnost vnuká podezření, to je zkušenost, kterou získali pozorovatelé jak o lidech, tak i o zvířatech. Kdo je zlý, je nedůvěřivý a bázeň je snadnou věcí u těch, kdo ji mohou nahnat.“
Tato malá přednáška z přírodní filozofie skončila rozhovor.
Celý den strávili v této rokli, kterou doktor chtěl pojmenovat Severní Arkádií, jeho druhové proti tomu nic nenamítali, a po večeři, která nestála život žádného z obyvatel těchto končin, usnuli tři lovci v dutině jakéhosi skaliska, docela vhodně zařízené, aby jim poskytla pohodlné přístřeší.

XVII. KAPITOLA
Altamontova odplata

Následujícího dne se doktor a jeho dva společníci probudili po noci, která uplynula velice klidně. K ránu na ně dorážel ostrý mráz, ale byli dobře chráněni a spali tvrdě, hlídáni pokojnými zvířaty.
Protože zůstala krásná pohoda, rozhodli se obětovat ještě jeden den poznání krajiny a pátrání po pižmoních. Bylo třeba poskytnout A1tamontovi možnost trochu si zalovit a rozhodli se, že i když by pižmoni byli nejnaivnější zvířata země, může je střílet. Ostatně jejich maso poskytuje, ačkoliv je silně napuštěné pižmem, chutný pokrm a lovci se těšili, že

přinesou do Fort Providence několik kusů čerstvého a posilujícího masa.
Cesta během prvních dopoledních hodin se nevyznačovala ničím zvláštním, na severu krajina začínala měnit svoji podobu, několik vyvýšenin půdy, první zvlnění hornaté krajiny, věštilo novou půdu. Tato Nová Amerika byla zajisté, pokud netvořila pevninu, alespoň velikým ostrovem, ostatně o vyřešení této zeměpisné otázky nešlo.
Duk odběhl a brzy vyčenichal stopy, náležející stádu pižmoňů, velmi rychle se po nich rozběhl a brzy zmizel lovcům z očí.
Šli za jeho jasným a zřetelným štěkotem, jehož prudkost jim předpovídala, že věrný pes konečně objevil předmět jejich dychtivosti.
Rozběhli se vpřed a po půldruhé hodině pochodu se ocitli tváří v tvář dvěma zvířatům dost velikého vzrůstu, tito zvláštní tvorové se zdáli velmi překvapeni Dukovým dotíráním, aniž by se jinak děsili, okusovali jakýsi růžový mech, který vyrážel z půdy, zbavené sněhu. Doktor je snadno poznal podle prostředního vzrůstu a rozložitých, dolů splývajících rohů, po nedokonalém pysku, čele vypouklém jako u skopce a velmi krátkém ocase, celková stavba těla jim vysloužila jméno „ovibos“, toto složené jméno připomíná obě zvířata, z nichž něco mají společného (ovis = ovce, bos = vůl). Hustá a dlouhá srstnatá hříva a jakési hnědé a jemné hedvábí tvořily jejich kožešinu.
Při spatření lovců, se obě zvířata dala na útěk. Začali je pronásledovat.
Ale bylo velice nesnadné dohonit je, pro lidi, které nepřetržitý půlhodinový běh úplně zbaví dechu. Hatteras a jeho druhové se tedy na chvíli zastavili.
„Ďáble!“ řekl Altamont.
„Ďáble je to pravé slovo,“ odpověděl doktor, sotvaže opět popadl dech. „Přenechávám vám tato zvířata jako Američany a nezdá se, že by měli o vašich krajanech příliš dobré mínění.“
„To dokazuje, že jsme dobří lovci,“ odpověděl pyšně Altamont.
Avšak pižmoni zůstali překvapeně stát, když viděli, že už je nikdo nepronásleduje. Bylo zřejmé, že během se jich nezmocní, bylo tedy nutné je obejít, planina, na které nyní byli, se k tomuto manévru hodila. Zanechali Duka, aby dorážel na zvířata a sestoupili sousedními roklemi tak, že obešli planinu. Altamont a doktor se skryli na jednom z jejích konců za skalní výběžky, zatímco Hatteras měl znenadání vystoupit na protějším konci a zahnat je k nim.
Za půl hodiny byl každý na místě.
„Tentokrát se nevzpíráte tomu, abychom zvířata přivítali výstřely?“ pravil Altamont.
„Ne, tohle je lov,“ odpověděl doktor, který byl přes svoji dobromyslnost vášnivým lovcem.
Hovořili, když vtom spatřili, že se pižmoni hnuli. Duk jim byl v patách a Hatteras je s velikým křikem hnal k doktorovi a Američanovi, kteří se brzy vrhli vstříc velkolepé kořisti.
Pižmoni se ihned zastavili, méně se děsili jediného nepřítele, a proto se obrátili na Hatterase, který pevně stál a vyčkával. Namířil na nejbližšího a vypálil. Kulka, která udeřila zvíře přímo do čela je ale nezastavila. Druhý Hatterasův výstřel měl stejný účinek a tato rozzuřená zvířata se vrhla na odzbrojeného lovce a rázem ho povalila.
„Je s ním konec!“ vzkřikl doktor.
V okamžiku, kdy Clawbonny pronesl tato zoufalá slova, Altamont vykročil dopředu, chtěl letět Hatterasovi na pomoc, potom se zastavil, bojoval sám se sebou a svými předsudky.
„Ne,“ zvolal, „to by bylo bídáctví!“
Běžel s Clawbonnym k místu boje.
Jeho váhání netrvalo ani půl vteřiny. Ale viděl-li doktor, co se dělo v Američanově duši, Hatteras to pochopil, spíš by se nechal zabít, než aby volal svého soka na pomoc. Avšak měl sotva kdy uvědomit si to, protože Altamont se už u něho objevil.
Hatteras, ležel na zemi a snažil se odrážet rány rohů a nohou obou zvířat. Avšak takový zápas nemohl trvat dlouho.
Byl by bezesporu rozdrcen, když vtom zazněly dvě rány, Hatteras cítil, že mu obě střely přeletěly těsně nad hlavou.
„Odvahu!“ vzkřikl Altamont, odhodil vystřílenou pušku a vrhl se na rozběsněná zvířata.
Jeden z pižmoňů, zasažený do srdce, padl jako bleskem sražený, druhý, nanejvýš rozzuřený, už nabodával nešťastného kapitána, když se mu Altamont postavil tváří v tvář a vrazil mu mezi otevřené čelisti ruku, ozbrojenou sněžným nožem, druhou rukou mu strašlivou ranou sekerou roztříštil hlavu.
Vše se odehrálo s podivuhodnou rychlostí.
Druhý pižmoň se prohnul v kolenou a padl mrtev.
„Hurá! Hurá!“ vzkřikl Clawbonny.
Hatteras byl zachráněn.
Za svůj život byl zavázán člověku, kterého nejvíce nenáviděl! Co se dělo v té chvíli v jeho duši? Jaký pocit v ní vznikal, že ho nemohl potlačit?
To je jedno z tajemství srdce, která se vymykají jakékoliv analýze. Ať to bylo jakkoliv, Hatteras přistoupil bez váhání ke svému sokovi a řekl vážným hlasem:
„Zachránil jste mi život, Altamonte!“
„Předtím jste jej zachránil vy mě,“ odvětil Američan. Na okamžik nastalo ticho. Pak Altamont připojil: „Jsme vyrovnáni, Hatterasi!“
„Ne, Altamonte,“ odpověděl kapitán, „když vás doktor vytáhl z vašeho ledového hrobu, nevěděl jsem kdo jste a vy jste mě zachránil a věděl jste, kdo jsem.“
„Ech, jste můj bližní,“ odpověděl Altamont, „a ať je tomu jakkoliv, Američan není darebák!“
„Zajisté ne,“ zvolal doktor, „to je člověk jako vy, Hatterasi!“ „A jako já bude mít podíl na slávě, která nás čeká!“
„Na slávě dosáhnout severního pólu?“ pravil Altamont.
„Ano,“ řekl kapitán s pyšným přízvukem.

„Uhodl jsem to tedy!“ zvolal Američan. „Odvážil jste se tedy rozhodnout k tomuto kroku? Odvážil jste se pokusit o dosažení tohoto nepřístupného bodu? Ach, to je krásné! Říkám vám, že je to vznešené!“
„Ale vy,“ řekl chvatně Hatteras, „vy jste se nevydal jako my, na cestu k pólu?“
Zdálo se, že Altamont váhá s odpovědí.
„Tedy?“ ptal se doktor.
„Tedy, ne!“ zvolal Američan. „Ne, neměl jsem tak velikou myšlenku, která vás dovedla až sem. Chtěl jsem se svou lodí projet Severozápadním průlivem - to je všechno.“
„Altamonte,“ pravil Hatteras a podával Američanovi ruku, „mějte tedy podíl na naší slávě a pojďte s námi objevit severní pól!“
Pak si tito dva muži upřímně a přátelsky stiskli ruce. Když se obrátili k doktorovi, plakal.
„Ach, přátelé,“ bručel a utíral si oči, „jak by moje srdce mohlo pojmout tolik radosti, kterou je naplňujete? Ach, moji drazí přátelé, abyste se spojili ve společném úspěchu, odložili jste tu zpropadenou národnostní otázku. Řekli jste si, že Anglie a Amerika zde nemají co činit a že úzká sympatie nás má spojit proti nebezpečí výpravy! Dosáhneme-li severního pólu, copak záleží na tom, kdo ho objeví? Nač se tak snižovat a honosit se, že jsem Američan nebo Angličan, copak nejsme lidé?“
Dobrý doktor sevřel do náruče oba smířené nepřátele, nemohl potlačit svoji radost, oba noví přátelé se cítili ještě více sblíženi přátelstvím, které tento bodrý muž k oběma choval. Clawbonny mluvil, nedovedl se zdržet, o marnosti soupeření, o šílenství soků a o shodě tak potřebné lidem opuštěným daleko od vlasti. Jeho slova, slzy, mazlení - všechno mu plynulo z hloubi srdce.
Nicméně se utišil, až když asi podvacáté objal Hatterase a Altamonta.
„A nyní,“ pravil, „do práce, do práce! Protože jsem jako lovec byl málo prospěšný, využijme jinou moji přednost.“
A začal vyvrhovat pižmoně, kterého nazval „volem smíření“, tak obratně, že se podobal chirurgovi, provádějícímu pitvu.
Oba jeho přátelé na něj s úsměvem hleděli. Za několik minut rozporcoval tělo zvířete asi na sto liber chutného masa, rozdělil je na tři části, každý uchopil jednu a nastoupili cestu do Fort Providence.
V deset hodin večer došli lovci k Doctor's House, kde jim Bell a Johnson připravili dobrou večeři.
Ale než usedli ke stolu, zvolal doktor vítězným hlasem a ukazoval na oba své společníky.
„Můj starý Johnsone, odvedl jsem Angličana a Američana, je to pravda?“
„Ano, pane Clawbonny,“ odvětil lodní mistr.
„Nu a zpět přivádím dva přátele.“
Oba námořníci podali Altamontovi radostně ruku, doktor jim vypravoval, co vykonal americký kapitán pro anglického kapitána a v tu noc skrýval sněhový dům pět dokonale šťastných lidí.

XVIII. KAPITOLA
Poslední přípravy

Následující den se počasí změnilo, - vrátila se opět zima, sníh, déšť a vánice se po několik dní střídaly.
Bell dokončil svoji šalupu, vyhovovala dokonale účelu, pro který byla určena, protože byla zčásti kryta a měla vysoké boky, mohla se svojí přední a příďovou plachtou udržet na moři i za neklidného počasí, její lehkost umožňovala vézt ji na saních, aniž by příliš zatížila spřežení psů.
Zatím se ve stavu pólového bazénu chystala pro přezimující námořníky velmi důležitá změna. Ledy v zátoce se začaly hýbat, nejvyšší, podkopávané neustálé nárazy, čekaly pouze na dost silnou bouři, aby se odtrhly od břehů a utvořily pohyblivé icebergy. Nicméně Hatteras nechtěl se započetím své výpravy čekat na odplutí ledů. Protože měli cestovat po zemi, málo mu záleželo na tom, bude-li moře nebo ne, určil tedy odchod na 25. června, do té doby mohly být všechny přípravy skončeny. Johnson a Bell se zaměstnávali úpravou saní do patřičného stavu, zesílili sanice a sněžnice nahradili novými. Cestovatelé hodlali pro svou výpravu využít těch několika týdnů pohody, které poskytuje příroda severním krajinám. Bude možné snáze čelit útrapám, překážky se budou snadněji přemáhat.
Několik dní před odchodem, 20. června, uvolnily ledy mezi sebou několik průchodů, které použili k vyzkoušení šalupy cestou k Washingtonovu mysu. Moře nebylo úplně volné, ale neposkytovalo už pevný povrch a bylo by nemožné vydat se pěšky popraskanými ledovišti.
Tato půldenní plavba umožnila ocenit dobré plavební vlastnosti šalupy.
Při návratu se cestovatelé stali svědky zvláštní příhody. Byl to lov obrovského medvěda na tuleně. Naštěstí byl dravec příliš zaměstnán a šalupu nespatřil, neboť by ji bez prodlení začal pronásledovat, číhal u trhliny v icefieldu, do níž se bezpochyby ponořil tuleň. Medvěd čekal až se znovu objeví s trpělivostí lovce, či spíše rybáře, neboť byl vskutku rybář. Číhal tiše, ani se nehýbal, nejevil známky života.
Ale pojednou se pohnul povrch otvoru, tuleň se vynořoval nabrat dech, medvěd se natáhl v celé své délce na ledovém poli a oběma předními tlapama obtočil díru.
Okamžik poté se objevil tuleň a vystrčil hlavu nad vodu. Ale neměl čas ponořit se nazpět, medvědovy tlapy se sevřely jako smrštěny nějakým perem, popadly zvíře s neodolatelnou silou a vytáhly je z jeho oblíbeného živlu.
Byl to rychlý boj, tuleň se několik vteřin bránil a byl zardoušen v objetí svého obrovského protivníka, medvěd ho potom odnášel bez zjevné námahy, ačkoliv byl tuleň také velikého vzrůstu, a skákaje ze kry na kru až na pevnou zem, zmizel se svou kořistí.
„Šťastnou cestu!“ vykřikl za ním Johnson. „Tento medvěd má k dispozici příliš mnoho tlap.“
Šalupa brzy dorazila do malého přístavu, který pro ni zřídil Bell mezi ledy.

Čtyři dny ještě dělily Hatterase a jeho druhy od chvíle určené k odchodu. Hatteras spěchal s posledními přípravami, spěchal opustit tuto Novou Ameriku, tuto zem, která nebyla jeho a které nedal jméno, necítil se zde doma.
22. června začali na saně nakládat potřeby k táboření, stan a zásoby. Cestovatelé s sebou brali dvě stě liber nasoleného masa, tři bedny konzervované zeleniny a masa, padesát liber láku a citronové šťávy, pět quarterů (200 kg) mouky, balíky řeřichy a cochlearie, již dodaly doktorovy zahrady, přidá-li se k tomu dvě stě liber střelného prachu, nástroje, zbraně a něco málo zavazadel, mezi nimi šalupa, halketboat a váha saní, bylo nutné táhnout tíži téměř patnáct set liber, což bylo pro čtyři psy velmi mnoho, tím spíš, že na rozdíl od zvyku Eskymáků, kteří psy nechávají pracovat pouze po čtyřech dnech, museli tito psi táhnout každý den, ale cestovatelé se připravovali pomáhat jim podle potřeby a dělat pouze malé denní pochody, vzdálenost Viktoriiny zátoky od pólu činila nejvýše tři sta šedesát mil a při dvanácti mílích za den by bylo zapotřebí měsíc, aby ji urazili, ostatně, nebude-li se dostávat země, umožní šalupa dokončit cestu bez únavy pro psy i pro lidi.
Těm se vedlo dobře, všeobecné zdraví bylo výtečné, zima, ačkoliv byla drsná, končila za dostatečných podmínek blahobytu, poslouchali doktorovy rady a vyhnuli se všem nemocem, souvisejícím s drsným podnebím. Celkem trochu zhubli, což ovšem nesráželo nadšení dobrého Clawbonnyho, ale zvykli si tělem i duší na ten krušný život a tak mohli tito aklimatizovaní lidé čelit nejdrsnějším útrapám únavy i mrazu, aniž by jim podlehli.
A pak se měli konečně vydat k cíli cesty, k onomu nepřístupnému pólu, načež mělo jít pouze o návrat. Sympatie, které pojily nyní všech pět členů výpravy, jistě přispějí ke zdaru jejich smělé cesty a ani jediný z nich o úspěchu podniku nepochyboval.
Předvídaje dlouhou výpravu, vybízel doktor své druhy, aby se na ni chystali dlouho před ní a aby co nejbedlivěji „trénovali“.
„Přátelé,“ říkal jim, „nežádám po vás, abyste následovali těch patnáct běžců, kterým po dvoudenním trénování ubude osmnáct liber, ale přece je nutné udělat něco, abychom se ocitli v co nejpříznivějších podmínkách při vykonávání dlouhé cesty. Nuže, prvním pravidlem trénování je potlačit tučnost u chodce právě jako u jockeye, a to pročišťovacími prostředky, pocením a hojným cvičením, tito gentlemani vědí, že jim medicína k tomu pomůže, a dospívají k skutečně neuvěřitelným výsledkům, tak ten, kdo před trénováním neuběhl ani míli, uběhne jich po něm snadno pětadvacet! Jako příklad je uváděn jakýsi Townsend, který urazil za dvanáct hodin sto mil, a ani se nezastavil.“
„To je krásný výsledek,“ odpověděl Johnson, „a ačkoliv nejsme příliš tlustí, je ještě nutné zhubnout…“
„To je zbytečné, Johnsone, ale aniž bych přeháněl, nelze upřít, že trénování má dobré účinky, dodává kostem více vytrvalosti, svalům více pružnosti, sluchu jemnost a zraku bystrost, tedy nezapomínejme.“
Konečně, ať trénovali nebo ne, byli cestovatelé 23. června hotovi, byla neděle a den byl zasvěcen úplnému odpočinku.
Chvíle odchodu se blížila a obyvatelé Fort Providence ji viděli nadcházet s jistým vzrušením. V srdci je poněkud rmoutilo, že opustí tuto sněhovou chýši, která tak dobře vykonala úlohu domu, kde strávili poslední měsíce přezimování. Zda najdou po návratu tyto stavby? Zda sluneční paprsky nedokončí roztání jejích křehkých zdí?
Celkem tam strávili mnoho krásných hodin. Při večeři doktor svým druhům připomenul ony dojemné vzpomínky a nezapomněl poděkovat nebesům za jejich zřejmou ochranu.
Konečně nadešla hodina spánku. Všichni šli brzy spát, aby časně ráno vstali. Tak uplynula poslední noc, strávená ve Fort Providence.

XIX. KAPITOLA
Cesta na sever

Následující den již za svítání dal Hatteras znamení k odchodu. Psi byli zapřeženi do saní, protože byli dobře krmeni, odpočatí a zimu strávili za velmi výhodných podmínek, nebyl důvod, proč by v létě neprokázali mnoho služeb. Nenechali se tedy prosit a nechali si připnout postroje.
Tito grónští psi byli rozhodně dobrá zvířata, jejich divoká povaha se ponenáhlu změnila, poněkud se ztratila jejich podobnost k vlkovi a přiblížili se Dukovi, tomuto dokonalému vzoru psího pokolení, krátce řečeno, civilizovali se.
Duk si jistě mohl dělat částečné nároky na jejich vychování, naučil se je dobře snášet a předcházel příkladem, jako Angličan, velmi puntičkářský vzhledem ke „cantu“, daleko se nepřátelil s psy, „kteří mu nebyli představeni“, a v zásadě s nimi nemluvil, ale, protože byli nuceni snášet stejná nebezpečí, stejný nedostatek, stejný osud, poznenáhlu se tato zvířata různých ras sblížila. Duk, který měl dobré srdce, učinil první kroky a všechna ta čtyřnohá čeleď se posléze stala hloučkem přátel.
Doktor se mazlil s grónskými psy a Duk hleděl bez žárlivosti na toto mazlení, které se dostávalo jeho bratrům.
Lidé nebyli v lepším stavu než zvířata - ale jestliže ta měla dobře táhnout, umínili si oni dobře kráčet.
Vyrazili v šest hodin ráno za krásné pohody, ubírali se podél oklik zátoky, minuli Washingtonův mys a Hatteras zamířil rovně na sever, v sedm hodin zmizel cestovatelům na jihu z dohledu vrch majáku a Port Providence.
Cesta začínala dobře a zvlášť lépe než ona výprava, podniknutá v zimě za uhlím. Hatteras nechával tehdy za sebou na své lodi vzpouru a zoufalství, a nebyl si jistý cílem, k němuž mířil, opouštěl mužstvo, polomrtvé mrazem, odcházel s druhy, zmořenými útrapami arktické zimy, on, muž severu, se vracel na jih! Nyní se naopak ubíral k pólu, k tomuto cíli celého svého života, obklopen silnými a vytrvalými přáteli, podporován, osvěžen, pobízen! Nikdy neměl člověk blíže k té nesmírné slávě pro vlast a sama sebe!
Přemýšlel vůbec o všech těch věcech, které mu tak přirozeně navodila nynější situace? Doktor si to myslel a při pohledu na něj o tom vůbec nepochyboval. Dobrý Clawbonny se těšil z toho, z čeho se těšil jeho přítel, a od smíření obou kapitánů, jeho dvou přátel, se považoval za nejšťastnějšího z lidí, on, jemuž tyto nenávistné, závistné, sokovské myšlenky byly cizí, on, nejlepší z tvorů! Co se stane, jaký výsledek bude mít tato cesta? Nevěděl to, ale ostatně se

začínala dobře. A to již znamenalo mnoho.
Západní pobřeží Nové Ameriky se táhlo k západu, řadou zátok za
Washingtonovým mysem, aby se vyhnuli té velké oklice, zamířili cestovatelé, když slezli první svahy Mount Bell, na sever a cestovali po horních pláních. Byla to značná úspora cesty, Hatteras chtěl, pokud se nevyskytnou nepředvídané překážky v podobě úžiny nebo horstva, jít přímou cestou v délce tři sta padesáti mil od Port Providence až k pólu.
Cesta pokračovala dobře, vysoké pláně nabízely rozlehlé bílé koberce, po kterých jely saně bez obtíží, a lidé, opatřeni svými snow shoes (boty do sněhu), kráčeli jistě a rychle.
Teploměr ukazoval sedmatřicet stupňů (+3° Celsia). Počasí nebylo stálé, bylo hned jasno, brzy zamlženo, ale ani vánice by cestovatele odhodlané jít kupředu nezadržela.
Směr cesty byl snadno řízen kompasem, magnetka se stala míň vrtošivá. Při vzdalování od magnetického pólu nekolísala. Je pravda, že když minuli magnetický pól, otáčela se k němu a ukazovala lidem takřka jih, i když kráčeli na sever. Tento opačný údaj ale nezavinil žádný mylný výpočet.
Ostatně doktor vymyslel velmi prostý orientační prostředek, který je nenutil se stále dívat na buzolu. Když byla poloha určena, vyhlédli si cestovatelé za jasné pohody předmět, ležící přesně na severu a dvě nebo tři míle před nimi, pak se ubírali k němu, až ho dosáhli, tak si zvolili jiný orientační bod ve stejném směru a tak pokračovali dál. Tím způsobem se velmi málo odchýlili od přímé cesty.
Po dva první dny cesty ušli vždy dvacet mil za dvanáct hodin, zbytek času byl věnován jídlu a odpočinku, stan postačil k ochraně od zimy po dobu spánku.
Teplota měla sklon stoupat, sníh místy všechen roztál podle rozmaru půdy, zatímco jiná místa si uchovala neposkvrněnou bělost, veliké louže vody se utvořily tu i tam, často jako hotové rybníky, které trocha fantazie mohla považovat za jezera, cestovatelé do nich zapadli někdy až po kolena, smáli se tomu a doktor měl radost z těch nenadálých koupelí.
„Voda přece nemá právo v této zemi nás smáčet," říkal, „tento živel má tady právo pouze ve stavu pevném a plynném, pokud se týká tekutého stavu, je to zneuŽÍvání! Led nebo pára, dobrá, ale voda nikdy!"
Na pochodu se nezapomínalo na lov, protože měl opatřovat čerstvou potravu, proto Altamont a Bell se příliš nevzdalovali a prohledávali sousední rokle. Zastřelili ptarmigany, morčáky, husy a několik šedých zajíců, tato zvířata přešla pozvolna z důvěry ve strach, stala se velmi plachá a bylo velmi nesnadné se k nim přiblížit. Bez Duka by lovci často zbytečně plýtvali střelivem.
Hatteras jim doporučil, aby se nevzdalovali více než na míli, neboť nechtěl ztratit ani den, dokonce ani hodinu a mohl počítat jen se třemi měsíci.
Ostatně bylo nezbytné, aby každý byl na svém místě vedle saní, když bylo nutné překročit neschůdné místo, úzkou soutěsku, nakloněné planiny. Tu se každý zapřáhl nebo opřelo saně a táhnul, strkal nebo je podporoval, nejednou z nich museli složit úplně náklad a to nestačilo, aby předešli nárazům a následkem toho poškozením, které Bell opravil jak nejlépe mohl.
Třetí den, ve středu 26. června, se cestovatelé dostali k jezeru, které mělo rozlohu několik akrů a ještě úplně zamrzlému následkem toho, že leželo ve stínu. Led byl dokonce dost silný, aby unesl váhu cestovatelů i saní. Ten led pocházel, jak se zdálo, z dávné zimy, protože jezero následkem své polohy asi nikdy nerozmrzlo, bylo to kompaktní zrcadlo, na něž neměla arktická léta žádný vliv, tu domněnku potvrzovala, jak se zdálo, okolnost, že jeho okraje byly obklopeny suchým sněhem, jehož spodní vrstvy jistě náležely předešlým letům.
Od té chvíle se půda znatelně snižovala, doktor z toho usuzoval, že se netáhne přt1iš daleko na sever, ostatně by bylo velmi pravděpodobné, že Nová Amerika je pouhý ostrova nedosahuje až k pólu. Půda se stávala pozvolna rovinou, sotva na západě trčelo několik pahorků, zmenšených dálkou a koupajících se v modravé mlze.
Až dosud cestovala výprava bez známek únavy, strádali pouze odrazem slunečních paprsků od sněhu. Ten silný odraz jim mohl přivodit snow-blindness, kterému nebylo možné se vyhnout. Za každé jiné doby by cestovali v noci, aby se vyhnuli této nepříjemnosti, ale nyní noc nebyla. Naštěstí tál sníh a velmi pozbýval na svém lesku, protože se už brzy měl proměnit ve vodu.
28. června stoupla teplota na pětačtyřicet stupňů nad nulou (+7° Celsia), tuto výšku teploměru doprovázel hojný déšť, který cestovatelé přijali stoicky, dokonce radostně. Urychlil rozklad sněhu, museli opět obout mokasíny z daňčí kůže a změnit způsob smekání saní. Pochod se tím sice zdržel, ale protože nebylo vážných překážek, šlo se stále kupředu.
Několikrát zvedl doktor cestou zakulacené nebo ploché kameny, podobné oblázkům, ohlazeným příbojem vln, a z toho soudil, že pólový bazén je blízko, nicméně, kam až oči dohlédly, se prostírala pláň.
Nejevila pražádné stopy obyvatel, ani chýší, ani cairnů, ani eskymáckých iglú. Cestovatelé byli zřejmě první, kdo kráčeli po té nové zemi. Gróňané, jejichž kmeny navštěvují arktické země, nepronikli nikdy tak daleko a přece v té zemi by lov přinášel užitek těm ubožákům, stále hladovým, občas bylo vidět medvědy, sledující pod větrem malý hlouček, aniž jevili úmysl napadnout jej, v dálce se objevovali v početných stádech pižmoni a sobi, doktor by se jich velice rád zmocnil, aby posílil svoje spřežení, ale byli velmi plaší a nebylo tedy vůbec možné je chytit živé.
Devětadvacátého zabil Bell lišku a Altamont byl tak šťasten, že skolil pižmoně prostředního vzrůstu, přičemž podal svým druhům důkaz své chladnokrevnosti a odvahy, byl opravdu podivuhodný lovec a doktor, který tomu rozuměl, se mu velmi podivova1. Pižmoň byl vyvrhnut a dodal čerstvou a hojnou potravu.
Takové náhodné dobré a chutné hody byly vždy velmi vítány, ani menší labužníci se nemohli udržet, aby se spokojeně nedívali na řízky čerstvého masa. Dokonce se doktor smál, kdykoliv se přistihl v nadšení nad těmi bohatými sousty.
„Nedělejme malé porce," říkal, „jídlo je na polárních výpravách důležitá věc."
„Zvláště," odpovídal Johnson, „závisí-li na víceméně obratném výstřelu!"

„Máte pravdu, můj starý Johnsone," odvětil doktor, „a méně se myslí na jídlo, jestliže se ví, že na ohništi kuchyně je hrnec, ve kterém pravidelně bublá."
Třicátého se krajina stala mimo všechno nadání velmi nerovnou, jako by byla vyvýšena sopečným hnutím, hory a ostré štíty střídaly se do nekonečna a dosahovaly velkých výšek. Jihovýchodní vítr začal prudce vanout a velice brzy se změnil ve skutečný uragán, zapadal mezi skaliska, pokrytá sněhem, a ledové hory, které na pevné zemi připomínaly tvarem hummocky a icebergy, jejich přítomnost na těch zvýšených planinách byla nevysvětlitelná i doktorovi, který přece dovedl vše vysvětlit.
Po vichřici následovalo teplé a vlhké počasí, byla to pravá obleva, odevšad zaznívalo praskání ker, mísící se ve větší lomoz lavin.
Cestovatelé si dávali pozor, když procházeli těsně podél úpatí pahorků, aby ani hlasitě nemluvili, protože zvuk hlasu mohl způsobit vlnění vzduchu a tím přivodit katastrofu. Byli svědky náhlých a strašlivých zřícení, které nemohli předvídat. Skutečně, zápornou vlastností polárních lavin je nepředvídatelnost, v tomto se liší od lavin Švýcarska a Norska. Tam se totiž utvoří koule, nejdříve malé velikosti, která se zvětšuje cestou sněhem a balvany a s rostoucí rychlostí padá, ničí lesy, smetá osady, ale přece potřebuje čas, který je možné odhadnout, než se zřítí. Nuže, v krajinách, postižených arktickou zimou tomu tak není.
„Zřícení ledového balvanu je tam neočekávané, bleskové, - dopadne okamžik poté, co se utrhl a kdo by jej spatřil kolísat ve své projekční čáře, byl by jím nevyhnutelně rozdrcen, dělová koule není rychlejší, ani střelný prach hbitější, utrhnout se, spadnout, zničit je pro lavinu severních zemí dílem okamžiku, a děje se to se strašlivým lomozem hromu a podivnými odrazy ozvěny spíše žalostné než hlučné.
A tak před očima užaslých diváků se občas stávaly hotové změny, země se přetvářela, horstvo se stávalo účinkem náhlé oblevy rovinou, ztuhla-li dešťová voda, vniklá do skulin velkých skal, za jedinou noc mrazem, lámala svým neodolatelným rozpětím všechny překážky, byla ještě silnější jako led než jako pára, a ten úkaz se děl okamžitě.
Naštěstí žádná katastrofa neohrozila ani saně ani jejich průvodce, byla učiněna opatření a všemu nebezpečí se vyhnuli.
Ostatně ta země neměla, zježená hřebeny, valy, špicemi, icebergy, velkou rozlohu a tři dny potom, 3. července, byli cestovatelé na schůdnějších rovinách.
Ale tam byly jejich oči překvapeny novým úkazem, který dlouho vyvolával trpělivá bádání učenců obou světů, malý hlouček se ubíral podél řady pahorků, vysokých nejvýš padesát stop, která se táhla, jak se zdálo několik mil do dálky, nuže, její východní svah byl zcela pokryt sněhem, ale ten sníh byl celý červený.
Pochopíte překvapení každého, výkřiky a první trochu děsný účinek tohoto dlouhého a načervenalého závoje. Doktor spěchal, jestli ne upokojit, aspoň poučit své druhy, znal tuto zvláštnost červeného sněhu a Wollastonovy, Candollovy a Bauerovy chemickoanalytické práce o ní, vypravoval tedy, že se s tímto sněhem setkáváme nejen v arktických krajích, ale i ve Švýcarsku, v Alpách, Saussure ho nasbíral značnou část na Brevenu r. 1760 a později kapitáni Ross, Sabine a jiní námořníci jej s sebou přinášeli z výprav na sever.
Altamont se doktora ptal po původu té neobyčejné látky a ten mu řekl, že to zbarvení pochází pouze z přítomnosti ústrojných tělísek, dlouho se chemikové ptali, jestli jsou tato tělíska živočišné nebo rostlinné povahy, ale konečně zjistili, že náležejí do čeledi drobnohledných hub rodu Uredo (sněť - zastarale), které Bauer navrhl nazvat Uredo nivalis.
I když byl úkaz vysvětlen, nebyl méně podivný, červená barva se vyskytuje v přírodě v širých rozlohách málokdy.
Odraz slunečních paprsků od tohoto purpurového koberce působil bizarním dojmem, dodával okolním předmětům, skaliskům, lidem, zvířatům, ohnivé zbarvení, jako by je osvětloval vnitřní žár, a když ten sníh tál, zdálo se, že potoky krve stékají až pod nohy cestovatelů.
Doktor, který nemohl tuto látku zkoumat, když ji spatřil na Crimson cliffech v Baffinově moři, si jí zde nabral podle libosti a naplnil jí pečlivě několik lahví.
Tu rudou půdu, „pole krve", jak ji nazval, prošli teprve po tříhodinovém pochodu a země opět získala obvyklé vzezření.

XX. KAPITOLA
Stopy ve sněhu

Den 24. červenec uplynul za velmi husté mlhy. Severní směr mohl být udržen jen s největšími potížemi, každou chvíli bylo nutné jej podle kompasu upravit. Naštěstí se ve tmě nestala žádná nehoda, pouze Bell ztratil své snow shoes, které se rozbily o skalní výstupek.
„Skutečně," pravil Johnson, „myslel jsem, že po návštěvě Merseye a Temže má člověk právo být vybíravý vzhledem k mlhám, ale vidím, že jsem se mýlil."
„Nuže," odpověděl Bell, „měli bychom rozžehnout pochodně jako v Londýně nebo v Liverpoolu!"
„Proč ne?" poznamenal doktor. „Tohle je nápad, cestu bychom si sice osvětlili málo, ale aspoň bychom viděli vůdce a šli bychom rovněji."
„Ale," pravil Bell, „jak si opatřit pochodně?"
„Namočíme koudel do lihu, který zde máme a uvážeme ji na konec svých holí."
„Dobře vymyšleno," odpověděl Johnson, „a nedá to mnoho práce."
Za čtvrt hodiny potom nastoupil malý hlouček zase cestu vlhkou tmou s pochodněmi.
I když se ale šlo rovněji, nešlo se rychleji a tmavé páry se rozptýlily teprve 6. července, pak země ochladla a poryv severáku odnesl všechnu mlhu jako cáry roztrhané látky.
Doktor ihned zjistil postavení a konstatoval, že cestovatelé urazili v této mlze průměrně osm mil za den.
Šestého se tedy vynasnažili dohonit ztracený čas, i vyšlo se časně zrána. Altamont a Bell zaujali svá místa vpředu, ohledávajíce půdu a plašíce zvěř. Duk je doprovázel. Počasí se svou překvapující proměnlivostí se stalo velmi jasné a

suché, a ačkoliv byli vůdci dvě míle před saněmi, neušel doktorovým očím ani jediný z jejich pohybů.
Byl tedy velmi překvapen, když uviděl, že se naráz zastavili a setrvali v póze překvapení, zdálo se, že hledí bystře do dálky jako lidé, zkoumající obzor.
Pak se sehnuli k zemi, pozorně ji zkoumali a překvapeně se vzpřímili. Zdálo se, že se Bell chce rozběhnout kupředu, ale Altamont ho zadržel rukou.
„Ah, copak to dělají?“ řekl doktor Johnsonovi.
„Pozoruji je jako vy, pane Clawbonny,“ odpověděl starý námořník, „a vůbec jejich posunkům nerozumím.“
„Našli zvířecí stopy,“ řekl Hatleras.
„To není možné,“ odvětil doktor.
„Proč?“
„Protože by Duk štěkal.“
„A přece ty stopy pozorují.“
„Pojďme,“ pravil Hatteras, „brzy se dozvíme, na čem jsme.“ Johnson pobídl zapřažené psy, a snažili se jít rychleji.
Za dvacet minut bylo všech pět cestovatelů pohromadě a Hatteras, doktor a Johnson sdíleli Bellovo a Altamontovo překvapení.
Skutečně na sněhu se jevily roztroušené lidské stopy, viditelné, nepopíratelné a čerstvé, jako by pocházely od včerejška.
„To jsou Eskymáci,“ pravil Hatteras.
„Skutečně, je to tak“ odpověděl doktor, „podívejte se, otisky jejich lyží.“
„Myslíte?“ pravil Altamont.
„To je jisté!“
„Nuže a tyto kroky?“ otázal se Altamont a ukázal na zřetelnou stopu, která se častěji opakovala.
„Tyto kroky?“
„Myslíte, že pocházejí od Eskymáka?“
Doktor se pozorně díval a byl překvapen, otisk evropské boty s cvoky, podešev a podpatek byly hluboce vytlačeny do sněhu, o tom nebylo možné pochybovat, tudy přešel člověk - cizinec.
„Evropané - tady?“ zvolal Hatteras.
„Patrně,“ pravil Johnson.
„A přece,“ řekl doktor, „je to tak nepravděpodobné, že je nutné se podívat dvakrát, než se vyslovíme.“
Doktor si tedy prohlédl stopu dvakrát, třikrát a brzy musel uznat její neobyčejný původ.
Hrdina slavného románu Daniela Defoa by nebyl více překvapen, když spatřil otisk nohy na písku svého ostrova, ale jestli on pocítil bázeň, tady vypukl v Hatterasovi vztek. Evropan tak blízko pólu!
Kráčeli vpřed, aby ty stopy poznali, opakovaly se po čtvrt míle, smíšeny jinými stopami lyží a mokasínů, pak zahnuly na západ.
Když došli k tomuto místu, ptali se cestovatelé, jestli mají jít po stopě dále.
„Ne,“ odvětil Hatteras. „Vzhůru…“
Byl přerušen výkřikem doktora, který právě zvedl na sněhu předmět ještě přesvědčivější, o jehož původu nebylo možné pochybovat. Byla to čočka z kapesního dalekohledu.
„Tentokrát,“ pravil, „nelze pochybovat o přítomnosti cizince v této zemi….“
„Vpřed!“ zvolal Hatteras.
A pronesl to slovo tak energicky, že ho všichni následovali, saně nastoupily opět jízdu, na okamžik přerušenou.
Všichni kromě Hatterase, kterého naplňoval temný hněv a nechtěl nic vidět, pilně pozorovali obzor. Protože ale bylo nebezpečí, že narazí na oddíl cestovatelů, bylo nutné učinit opatření, byla opravdu smůla, že je kdosi na této neznámé cestě předešel! Třebaže doktor nepociťoval Hatterasův hněv, nemohl se ubránit jisté mrzutosti i přes svoji vrozenou optimistickou filozofii. Altamont se zdál rovněž rozmrzelý, Johnson a Bell si mručeli mezi zuby výhružná slova.
„Nuže,“ řekl konečně doktor, „odevzdejme se osudu.“
„Je nutno přiznat,“ pravil Johnson, aniž ho Altamont poslouchal, „že kdybychom našli místo obsazené, mohlo by to skutečně člověka zbavit chuti podniknout cestu k pólu!“
„A přece,“ odpověděl Bell, „nelze pochybovat…“
„Ne,“ poznamenal doktor, „ať si v duchu jakkoliv uvažuju o této příhodě, ať si říkám, že je to neuvěřitelné, nemožné, je nutné tomu uvěřit. Tato bota se neotiskla do sněhu, aniž nebyla navlečena na konec nohy a aniž ta noha nenáležela k lidskému tělu. Eskymákům bych to ještě prominul, ale Evropanovi!?“
„Je skutečností,“ odpověděl Johnson, „že by bylo trapné, kdybychom našli postele v hostinci na konci světa obsazené.“
„ Velmi trapné,“ poznamenal Altamont.
„Ostatně uvidíme,“ řekl doktor.
A dali se znovu na pochod.
Ten den uplynul, aniž nějaký nový nález potvrdil přítomnost cizinců v této části Nové Ameriky, a konečně večer si vyhlédli místo k táboření.
Protože dosti prudký vítr přeskočil na sever, museli vyhledat pro stan dost bezpečné místo na dně nějaké rokle. Obloha vypadala hrozivě, veliká mračna brázdila vzduch s velikou rychlostí, míjela zemi dost zblízka a oči jim sotva stačily při jejich rychlém běhu, chvílemi sahaly cáry těchto par až k zemi a stan obstál v uraganu jenom s velmi velikými nesnázemi.
„Chystá se šeredná noc,“ pravil Johnson po večeři.

„Nebude chladná, ale hlučná," odvětil doktor, „musíme se zajistit a zabezpečit stan velkými kameny."
„Máte pravdu, pane Clawbonny, kdyby vichřice odnesla náš plátěný příbytek, Bůh ví, jak bychom jej dohonili!"
Byla tedy provedena nejúzkostlivější opatření proti tomuto nebezpečí a unavení cestovatelé se pokusili spát.
Bylo to ale nemožné: bouře se rozpoutala a hnala se z jihu na sever s nepřirovnatelnou prudkostí, mraky se ve vzduchu rozptylovaly jako pára z kotle, který právě vybuchl, poslední laviny spadly pod poryvy uragánu do roklí, a ozvěna posílala výměnou svoje temné odrazy, zdálo se, že ovzduší je jevištěm nesmírného zápasu mezi vzduchem a vodou, dvěma živly strašnými ve svém hněvu a jenom oheň scházel v tomto boji.
Napjatý sluch rozeznával v obecném lomozu zvláštní zvuky, ne hřmot, který provází pád těžkých těles, ale spíše jasný praskot těles, které se lámou, bylo zřetelně slyšet čistý a jasný praskot, jako když se láme ocel, v dlouhých řevech vichřice.
Tyto se přirozeně vysvětlovaly lavinami, řítícími se ve vánici, ale čemu připisovat tam ty, doktor nevěděl.
Cestovatelé používali těch okamžiků úzkostlivého ticha, za nichž vichřice, jak se zdálo, nabírala dechu, aby zadula pak s větší prudkostí a vyměňovali si své domněnky.
„Tady vznikají rány," pravil doktor, „jako by icebergy a icefieldy na sebe narážely."
„Ano," odvětil Altamont, „řeklo by se, že všechna zemská kůra praská. Počkejte - slyšíte?"
„Kdybychom byli nablízku moře," podotknul doktor, „soudil bych opravdu, že se trhají ledy."
„Vskutku," odvětil Johnson, „tento lomoz nelze jinak vysvětlit." „Copak jsme snad přišli na pobřeží?" řekl Hatteras.
„To není nemožné," odpověděl doktor. „Počkejte," připojil, když se ozval krajně prudký praskot, „neřeklo by se, že se drtí ledy? Mohli bychom být velmi blízko oceánu."
„Jestli je to tak," pravil Hatteras, „neváhal bych se dát ledovými poli."
„Oh," řekl doktor, „ta po takové bouři jsou zajisté rozpukána. Uvidíme zítra, ať je to jakkoliv, jestli v takové noci kráčí hlouček cestovatelů, lituji jej z celého srdce."
Uragán trval bez přestání po deset hodin a nikdo z obyvatel stanu nemohl ani na okamžik usnout, noc uplynula v hlubokém nepokoji.
Vskutku, za podobných okolností každá nová příhoda, závan vichřice, lavina, mohla způsobit vážné zpoždění, doktor by se šel rád podívat, jak se věci mají, ale jak se odvážit do těch rozpoutaných větrů?
Naštěstí uragán utichl za prvních hodin dne, konečně mohli opustit stan, který statečně odolal. Doktor, Hatteras a Johnson zamířili k pahorku, vysokému asi tři sta stop, docela snadno na něj vylezli.
Pak se jejich pohledy rozběhly po změněné zemi, která se skládala ze špičatých skalisek a ostrých hřbetů úplně zbavených ledu. Bylo to léto, následující náhle po zimě, zahnané vichřicí, sníh, uklizený vichřicí jako ostrou čepelí, neměl kdy roztát ve vodu a půda se objevila ve vší prvotní ostrosti.
Ale Hatterasův zrak zamířil dychtivě na sever. Tam, jak se zdálo se obzor koupal v černavých parách.
„To by mohl být účinek, způsobený oceánem," pravil doktor. „Máte pravdu," řekl Hatteras, „tam musí být moře."
„Toto zbarvení nazýváme blinckem volné vody," pravil Johnson. „Zajisté," řekl doktor.
„Nuže, k saním," zvolal Hatteras, „a pojďme k tomu novému oceánu!"
„To vám rozehřívá srdce," pravil kapitánovi Clawbonny.
„Ano, zajisté," odpověděl ten s nadšením. „Zakrátko budeme na pólu! A vás, můj dobrý doktore, tato perspektiva nedělá šťastným?"
„Já, já jsem pořád šťasten a zvláště štěstím jiných."
Tři Angličané se vrátili do rokle a připravili saně, vyzvedli tábor. Zase nastoupili na cestu a všichni se báli, že zase najdou včerejší stopy, ale po zbytek cesty se na zemi neukázala ani jediná stopa cizincových nebo domorodých kroků.
Za tři hodiny se potom dostali na pobřeží.
„Moře, moře!" vzkřikli jediným hlasem. „A to moře volné!" zvolal kapitán. Bylo deset hodin ráno.
Vskutku, uragán vyčistil pólový bazén, ledy, roztříštěny a rozpukány, odcházely všemi směry, největší, tvořící icebergy, právě podle námořnického výrazu zvedly kotvu a pluly na širé moře. Ledové pole přestálo tuhý útok větru, krupobití drobných vln, úlomků a ledového prachu se sneslo na okolní skaliska. Ta trocha icefieldu, který zbýval kolem břehu, se zdála vetchá, po skalách, kam dorážel příboj, se táhly dlouhé mořské řasy a chumáče bezbarvých chaluh.
Kam až sahal pohled se prostíral oceán, aniž nějaký ostrov, nějaká nová země ohraničovala obzor.
Pobřeží tvořilo na východě a na západě dva mysy, které pozvolným svahem mizely ve vlnách, moře se tříštilo o jejich konec a lehká pěna poletovala bílými obláčky na křídlech větru, půda Nové Ameriky tak hynula v polárním oceánu bez křečí, klonila se pokojně a lehce a zaokrouhlovala se ve velmi otevřenou zátoku a tvořila podivnou rejdu, omezenou oběma mysy. Uprostřed tvořil výběžek skály malý, přirozený přístav, chráněný ze tří stran, do země vnikal širokým řečištěm potoka, obyčejné cesty sněhů, tajících po zimě a v tuto chvíli rozvodněného.
Když si zapamatoval tvar pobřeží, Hatteras se ještě toho dne rozhodl vykonat přípravy k odchodu, spustit na moře šalupu, rozložit saně a naložit je pro možné pozdější výpravy.
To mohlo vyplnit zbytek dne, stan byl tedy postaven a po posilujícím jídle bylo započato s pracemi, zatímco doktor se chopil svých nástrojů, aby šel stanovit polohu a hydrograficky prozkoumat část zátoky.
Hatteras pospíchal s prací, měl naspěch vyplout, chtěl již být na moři a být vpředu pro případ, že by nějaká skupina ještě dorazila k moři.
V pět večer už mohli Johnson a Bell založit ruce. Šalupa se roztomile kolébala v malém přístavu, vztyčený stěžeň, příďovou plachtu napolo vytaženou a přední plachtu zavěšenou, zásoby a rozložené saně byly na ni dopraveny: zbývalo pouze následující den na ni naložit stan a některé potřeby k táboření.
Když se doktor vrátil, zjistil, že přípravy jsou skončeny. Viděl, že šalupa je dobře chráněna od větrů a napadla mu myšlenka pojmenovat tento malý přístav a navrhl Altamontovo jméno.

Tento návrh nečinil potíže a všichni ho shledali úplně správným. Následkem toho byl přístav nazván Altamont Harbour.
Podle doktorova výpočtu byli na 87° 5' šířky a 118° 35' východní délky od Greenwiche, což je méně než tři stupně od pólu. Cestovatelé urazili vzdálenost dvou set mil od Viktoriiny zátoky k Altamontovu přístavu.

XXI. KAPITOLA
Volné moře

Následujícího dne ráno přikročil Johnson a Bell k naložení předmětů k táboření. V osm hodin byly přípravy k odplutí hotovy. Ve chvíli, kdy měli opustit toto pobřeží, si doktor vzpomněl na cestovatele, jejichž stopy našli, ta příhoda jej nepřestala zaměstnávat.
Chtěli ti lidé proniknout na sever? Měli k dispozici prostředek k překročení pólového oceánu? Potkají je zase na této nové cestě?
Už po tři dny žádná stopa neprozradila přítomnost těch cestovatelů a zajisté, ať jsou kdokoliv, Altamontova přístavu nedosáhli. Bylo to místo ještě lidskými kroky nedotknuté.
Pak chtěl doktor, pronásledován myšlenkami, se naposledy podívat na tu zemi a vystoupil tedy na vyvýšeninu asi sto stop, odtamtud mohl jeho pohled obsáhnout celý jižní obzor.
Když došel nahoru, nasadil si dalekohled k očím. Jaké bylo jeho překvapení, když nic neviděl, nejen v dáli na pláních, ale i několik kroků od sebe! To se mu zdálo velmi zvláštní, díval se znovu a nakonec prohlížel svůj dalekohled… Čočka scházela.
Jistě pochopíte náhlé vyjasnění, které mu nezadržitelně vniklo do mozku, vyrazil výkřik dost silný, aby jej jeho druhové zaslechli, a když ho viděli sestupovat z pahorku, co mu nohy stačily, byla jejich úzkost veliká.
„Podívejte, co se zase děje?“ otázal se Johnson.
Zadýchaný doktor nemohl pronést ani slova. Konečně řekl: „Stopy…, kroky…, lidé…?“
„Nuže, co je?“ otázal se Hatteras. „Jsou tady cizinci?“
„Nějaký člověk?“
„Ne…, ne…, odvětil.
„Chybí čočka - moje.“
A ukázal svůj neúplný nástroj.
„Ah,“ zvolal Američan, „vy jste ji ztratil?“
„Ano!“
„Ale pak ty stopy…“
„Jsou naše, přátelé, naše!“ zvolal doktor. „Zabloudili jsme v mlze! Šli jsme v kruhu a přišli jsme zase na své stopy!“
„Ale ten otisk bot?“ pravil Hatteras.
„Boty Bellovy, právě Bellovy, jehož snow shoes se rozbily a který po celý den kráčel ve sněhu!“
„To je přece pravda,“ pravil Bell.
A omyl byl tak zřejmý, že všichni vyprskli smíchem, kromě Hatterase, který i přesto měl stejnou radost nad tímto objevem.
„A nyní dosti smíchu,“ ujal se doktor slova, když se veselost utišila. „Jaké jsme měli dohady! Cizinci na tomto pobřeží! Tedy vzhůru! Rozhodně vždycky, než se mluví, je třeba uvažovat. Ostatně, protože jsme byli vyvedeni v tomto případě z omylu, nezbývá nám než vyrazit.“
„Na cestu!“ pravil Hatteras.
Do čtvrt hodiny se potom všichni usadili v šalupě, která rozvinula přední a vytáhla příďovou plachtu a rychle vyplula z Altamont Harbour.
Tato námořní cesta začala ve středu, 10. července, námořníci byli velmi blízko pólu, přesně sto pětasedmdesát mil, je-li na tomto bodě zeměkoule země, bude plavba po moři velmi krátká.
Vítr byl slabý, ale příznivý. Teploměr ukazoval padesát stupňů nad nulou (+10° Celsia), bylo vskutku teplo.
Šalupa dopravou na saních neutrpěla, byla v dobrém stavu a snadno se ovládala. Johnson držel kormidlo, doktor, Bell a Američan se co nejpohodlněji rozložili mezi cestovními zavazadly, složenými částečně na palubě, částečně pod ní.
Hatteras, umístěný na přídi, hledal očima ten tajemný bod, ke kterému se cítil vábeň neodolatelnou silou jako magnetická jehla k magnetickému pólu. Jestli se nějaký břeh objeví, chtěl jej spatřit první. Ta čest mu skutečně příslušela.
Ostatně pozoroval, že se povrch oceánu čeří krátkými vlnami, takovými, jaké se tvoří na sevřeném moři. V tom spatřoval známku blízké země a doktor s jeho názorem v tomto směru souhlasil.
Je snadno pochopitelné, proč Hatteras tak živě toužil najít na severním pólu pevninu. Jaké zklamání by pocítil, když by viděl, že se rozkládá nejisté a nezachytitelné moře tam, kde pro jeho záměry byl zapotřebí kousek země, i když jakkoliv malý! Opravdu, jak dát zvláštní jméno kusu neohraničeného oceánu? Jak vztyčit na širém moři vlajku své vlasti? Jak se ujmout jménem Jejího Veličenstva vlastnictví nad částí tekutého živlu?
Proto s upřeným pohledem a buzolou v ruce, pohlcoval Hatteras svými pohledy sever.
Ostatně nic neohraničovalo rozlohy pólového bazénu až po čáru obzoru, daleko vpředu splývalo s čistým nebem těchto pásem. Několik ledových hor, prchajících v dáli, uvolňovalo, jak se zdálo, cestu smělým mořeplavcům.
Vzezření té krajiny jevilo zvláštní, podivné známky. Pocházel ten dojem snad z nálady cestovatelů, velmi pohnutých a nadmíru nervózních? Je nesnadné se o tom vyjádřit. Nicméně ve svých denních zápiscích popsal doktor tu bizarní tvářnost oceánu, mluví o ní, jak o ní mluvil Penny, podle něhož poskytují tyto končiny pohled, „jevícího velmi

překvapující kontrast moře zčeřeného miliony živoucích tvorů“.
Tekutá pláň, zbarvená nejmatnějšími ultramarínovými odstíny se jevila divně průhledná a obdařená neuvěřitelnou rozptylovací silou. Tato průhlednost dovolovala zraku proniknout do nezměrných hloubek. Zdálo se, že pólový bazén je zespodu osvětlován jako nesmírné akvárium, jakýsi elektrický úkaz, dějící se na dně moře, osvětloval bez ustání nejspodnější vrstvy. Tak se zdálo, že člun visí nad bezednou propastí.
Na povrchu těch překvapujících vod poletovali ptáci v nespočetných hejnech, podobných hustým a těžkým bouřlivým mrakům. Ptáci tažní, pobřežní, veslaři, poskytovali ve svém souhrnu ukázky veškeré ptačí říše, od albatrosa, tak obecného v jižních krajích, po tučňáka arktických moří, ale obrovských rozměrů. Jejich křik působil stálé ohlušenÍ. Při jejich pozorování byl doktor v koncích se svými vědomostmi přírodovědce, jména těch hojných druhů mu scházela a přistihl se přitom, že svěsil hlavu, když jejich křídla bila do vzduchu s nepopsatelnou silou.
Někteří z těch vzdušných netvorů měřili s rozepjatými křídly až dvacet stop, v letu úplně přikryli šalupu a byly tam celé legie ptáků, jejichž jméno se nikdy neobjevilo v londýnském Ornitologickém indexu.
Doktor byl omámen a celkem užaslý, když zjistil, že jeho vědomosti nepostačují.
Pak, když jeho pohled opustil divy na obloze se svezl na čistou hladinu klidného oceánu, spatřil neméně překvapující výtvory živočišné říše, mezi jinými medúzy, jejichž šířka dosahovala až třiceti stop, byly hlavní potravou obyvatel vzduchu a pluly jako pravé ostrůvky mezi řasami a obrovskými chaluhami. Jaký to byl překvapující pohled! Jaký to rozdíl proti jiným drobnohledným medúzám, které Scoresby pozoroval v grónských mořích a jejich množství ten námořník odhadl na třiadvacet trilionů osm set osmaosmdesát bilionu miliard na prostoře dvou čtverečních mil!
Konečně, když se z hladiny pohled pohroužil do průsvitných vod, naskytla se nadpřirozená podívaná na ten živel, brázděný tisíci ryb různého druhu, brzy se ta zvířata nořila rychle do nejhlubších vrstev a oči viděly, jak se ponenáhlu zmenšují a rozplývají se jako fantasmagorické přízraky, brzy, opouštějíce hlubiny oceánu, vystupovala na povrch vln a rostla. Mořští netvoři se nezdáli nijak přítomností šalupy poděšeni, hladili ji, míjejíce ji, svými obrovskými ploutvemi, tam, kde by se velrybáři z povolání právem děsili, mořeplavci ani netušili nebezpečí, do kterého se vydávali, a přece někteří z těchto obyvatel moře dosahovali strašlivých rozměrů.
Mladé mořské krávy si spolu hrály, narval, fantastický jako jednorožec, ozbrojen svým dlouhým bodcem, přímým a kuželovitým, podivuhodným nástrojem, který mu slouží k prorážení ledových polí, pronásledoval bázlivější kytovce, nesčetné velryby, chrlící z nozder sloupy vody a páry, naplňovaly vzduch zvláštním hvizdem, nord-caper s tenkým ocasem a širokými ocasními ploutvemi prorážel vlny s nezměrnou rychlostí, živil se v běhu zvířaty rychlými jako on, treskami nebo pražmami, zatímco velryba bílá, lenivější, pohlcovala klidně měkkýše pokojné a netečné jako ona sama.
Hlouběji se prohánělly mezi šedivě ambrovými mělčinami baleanoptery se špičatým čenichem, táhlí a načernalí anarnaci grónští, obrovští kašeloti, tento rod, rozšířený po všech mořích, anebo sváděly navzájem homérské bitvy, které zbarvily oceán červeně na ploše několika mil, válcovití slimáci, veliký regusik labradorský, delfíni se hřbetní ploutví, podobnou čepeli šavle, celá tulení rodina a mroži, mořští psi, koně, medvědi, lvi, sloni se pásli, jak se zdálo na vlhkých pastvinách oceánu a doktor se podivoval těm nesčetným zvířatům tak nenuceně, jako by to byli korýši a ryby v křišťálových bazénech zoologické zahrady.
Jaká krása, jaká rozmanitost, jaká síla v přírodě! Jak podivné a kouzelné se zdálo všechno v lůně těchto krajů pólu!
Ovzduší nabylo určité čistoty, bylo by se řeklo, že je přesyceno kyslíkem, mořeplavci vdechovali s rozkoší vzduch, který do nich vléval vřelejší život, ani netušili tento účinek, a stávali se kořistí pravého spalování, o kterém nelze učinit ani nepatrný pojem, jejich životní funkce, zažívání, dýchání, se děly s nadlidskou energií, myšlenky, vznikající v jejich mozcích, se vybavovaly až do velkoleposti, za hodinu prožili život celého dne.
Za těchto překvapení a divů plynula šalupa klidně v mírném vánku, který časem rozvířili albatrosové velikými křídly. Kvečeru Hatteras a jeho druhové ztratili z očí pobřeží Nové Ameriky. Noční hodiny platily pro pásma mírná jako pro krajiny severní, ale slunce tady rozšiřovalo své spirály a opisovalo kruh přesně rovnoběžný s kruhem oceánu. Šalupa, která se koupala v jeho kosých paprscích, nemohla vyjít z toho světelného středu, který se pohyboval s ní.
Ale živí tvorové severních krajin pocítili, že nastává večer, jakoby se denní hvězda klonila za obzor, ptáci, ryby a kytovci zmizeli. Kam? Hlouběji do nebes? Hlouběji do moře? Kdo to mohl vědět? Ale po jejich křiku, po jejich hvízdání, po chvění vln, rozčeřených oddychováním mořských oblud, následovala brzy němá nehybnost, vody usnuly, vlníce se sotva znatelně, a noc nabyla svého konejšivého účinku pod třpytnými slunečními paprsky.
Od vyplutí z Altamont Harbour pronikla šalupa o stupeň na sever, následujícího dne se ještě nic neobjevilo na obzoru, ani vysoké vrchy, které zdaleka ohlašují zemi, ani ona zvláštní znamení, podle kterých námořník poznává blízkost ostrovů nebo pevnin.
Vítr zůstal ve stejné síle, moře bylo trochu nepokojné, průvod ptáků a ryb byl tak hojný jako včera, doktor, skloněn nad vodu, mohl vidět kytovce, jak opouštějí svůj útulek v hlubinách a pozvolna vystupují na povrch moře, jenom několik icebergů a tu a tam roztroušené kry rušily nesmírnou jednotvárnost oceánu.
Ale celkem bylo ledů málo a nemohly lodi překážet v postupu. Je nutné poznamenat, že šalupa byla deset stupňů za pólem mrazu a pokud se týká rovnoběžek teploty, jako by byla deset stupňů pod ním. Nebylo tedy nijak překvapující, že v té době bylo moře volné, jako by bylo volné v zátoce Disko v Baffinově moři. Loď by tam tedy měla za letních měsíců klidnou cestu.
Ta zkušenost má velkou praktickou důležitost, kdyby se velrybáři dostali do polárního bazénu buď moři na sever od Ameriky nebo moři na sever od Asie, mohli si být jisti, že si tam opatří svůj náklad rychle, neboť ta část oceánu se zdá být obecnou sádkou, hlavní nádrží velryb, tuleňů a všech mořských zvířat.
V poledne voda ještě splývala s nebeskou čarou, doktor začínal pochybovat o existenci pevniny v těch vysokých šířkách.
Když o tom přemýšlel, došel k tomu, že severní pevnina opravdu existuje. Za prvních dob světa, když vychladla

zemská kůra, musely vody, utvořené zhoustnutím vzdušných par se poddat odstředivé síle a vrhnout se k rovníkovým pásmům a opustit nehybná pásma zeměkoule. Odtud pocházelo nezbytné vytvoření krajin, sousedících s pólem.
Doktor tuto úvahu shledával jako velmi správnou.
A zrovna tak s ním souhlasil i Hatteras.
Kapitánův zrak se tedy stále snažil proniknout mlhy na obzoru.
Dalekohled od očí neoddaloval. Snažil se v barvě vod, ve tvaru vln, ve vanutí větru, rozeznat známky blízké země. Jeho čelo se chýlilo vpřed a kdo by znal jeho myšlenky, jistě by se mu nyní obdivoval - tolik energických tužeb a úzkostlivých otázek spočívalo v jeho chování!

XXII. KAPITOLA
Blízko pólu

Za této nejistoty ubíhal čas. Na obzoru se nic neobjevilo.
Ani jediný bod, který by nebyl oblohou nebo mořem. Na hladině moře se neobjevilo ani jediné stéblo travin, které rozechvělo srdce Kryštofa Kolumba, plujícího objevit neznámý kontinent.
Hatteras byl stále na stráži.
Konečně v šest hodin večer se nad mořem objevila pára neurčitého tvaru, která stoupala k obloze, zdálo se, že je to obláček dýmu. Obloha byla úplně čistá a tato pára nemohla tedy být považována za mrak, chvílemi mizela a zase se objevovala, jakoby se pohybovala.
Hatteras zpozoroval tento jev první, neurčitý předmět pozoroval dalekohledem a po celou hodinu jej bez ustání zkoumal.
Pojednou něco upoutalo jeho pozornost, protože vztáhl ruku k obzoru a vzkřikl zvučným hlasem:
„Země! Země!“
Na tato slova všichni vyskočili, jako zasaženi elektrickým proudem. Nějaký kouř zřetelně vystupoval nad mořem.
„Vidím! Vidím!“ zvolal doktor.
„Ano, jistě… ano!“ pravil Johnson.
„To je mrak,“ řekl Altamont.
„Země! Země!“ odpověděl Hatteras s neochvějným přesvědčením. Pět mořeplavců bedlivě pozorovalo obzor.
Ale jak se často stává u předmětů, které se pro vzdálenost stávají neurčitými, i teď se zdálo, že pozorovaný bod zmizel.
Konečně ho znovu zachytili a doktorovi se dokonce zazdálo, že spatřil prudký záblesk dvacet nebo pětadvacet mil na severu.
„To je sopka!“ zvolal.
„Sopka?“ řekl Altamont.
„Zajisté.“
„V tak vysoké šířce?“
„A proč ne?“ odvětil doktor. „Copak Island není sopečnou zemí?“ „Ano, Island,“ namítl Američan, „ale tak blízko pólu?“
„Ale, copak náš slavný krajan James Ross neobjevil na jižní pevnině dvě činné sopky na sto sedmdesátém stupni délky a osmdesátém stupni šířky? Proč by tedy na severním pólu nemohly být sopky?“
„To je skutečně možné,“ odpověděl Altamont.
„Ach,“ zvolal doktor, „vidím ji, je to sopka!“
„Tedy,“ pravil Hatteras, „zamiřme přímo k ní.“
„Vítr začíná vát proti nám,“ řekl Johnson.
„Sviňte přední plachtu co nejvíc!“
Ale manévr měl za následek, že se šalupa od pozorovaného bodu vzdálila a ani nejpozornější oči ho nemohly spatřit.
Ale o blízkosti břehu už nebylo pochyb. Tady byl zahlédnut, skoro dosažen, Cíl cesty a zajisté neuplyne ani čtyřiadvacet hodin a na tuto novou půdu vkročí lidská noha. Prozřetelnost jim dovolila přiblížit se jí a nebude přece chtít bránit těmto odvážným námořníkům, aby u ní přistáli.
Avšak za nynějších okolností nikdo neprojevoval radost, kterou měl takový objev způsobit, každý se uzavřel sám do sebe a v duchu se tázal, jaká asi tato pólová země je. Zvířata z ní jak se zdálo prchala, ptáci místo, aby tu hledali útulek, letěli na jih, co jim křídla stačila! Copak je tak nehostinná, že by na ní racek nebo ptarmigan nemohli najít útočiště? I ryby a velcí kytovci chvatně prchali průsvitnými vodami od tohoto pobřeží. Odkud pocházel tento pocit odporu a hrůzy, společný všem živým tvorům, navštěvujícím tuto část zeměkoule?
Cestovatelé podlehli obecnému dojmu, oddali se pocitům, plynoucím z jejich situace a náhle všichni cítili, že jim ospalost klíží víčka.
Hatteras měl hlídku. Chopil se kormidla, doktor, Altamont, Johnson a Bell, nataženi na lavičkách, usnuli jeden po druhém a brzy zapadli do světa snů.
Hatteras se pokoušel odolat spánku, nechtěl zmařit nic z toho drahocenného času, ale lehký pohyb šalupy jej pozvolna ukolébal a upadl do neodolatelné dřímoty.
Loďka se zatím sotva pohybovala, vítr nebyl schopen, aby napjal její plachtu. V dálce na západě odráželo několik nehybných ledovců světelné paprsky, které tvořily žhavé plochy na širém oceáně.
Hatteras začal snít. Jeho bystrá mysl bloudila nad jeho životem, znovu prošel cestami svého života s rychlostí vlastní snům, které nedovedl odhadnout ještě žádný vědec. Vrátil se do uplynulých dnů, opět viděl přezimování, Viktoriinu zátoku, Fort Providence, dům doktora, srážku s Američanem pod ledem.

Pak zašel dál do minulosti, - zdálo se mu o jeho lodi, zapáleném Forwardu, o jeho lidech, zrádcích, kteří ho opustili. Co se asi s nimi stalo? Přemýšlel o Shandonovi, Wallovi, hrubém Penovi. Kde asi jsou? Podařilo se jim dosáhnout Baffinova moře?
Pak jeho fantazie vzlétla ještě výš a ocitl se při svém odplutí z Anglie, na svých dřívějších cestách, při nezdařilých pokusech, svých nehodách. Tady zapomněl na svou nynější situaci, na blízký úspěšný výsledek a na své napůl uskutečněné naděje. Z radosti ho jeho sen vrhl do úzkosti.
Tak uplynuly dvě hodiny, potom se jeho mysl dala na nový let, zanesla ho na severní pól, viděl se, jak konečně vkročil na tuto anglickou pevninu a rozvinul vlajku Spojeného království.
Zatímco tak snil, vystoupil na obzor obrovský mrak černavé barvy a zastínil oceán.
Není možné si představit, s jakou bleskovou rychlostí se objevují na arktických mořích uragány. Páry, vzniklé v rovníkových krajinách, přicházejí zhoustnout na nesmírná ledoviště a přivolávají s neodolatelnou prudkostí spousty vzduchu, aby je nahradily. Tím si můžeme vysvětlit prudkost severních bouří.
Prvním poryvem větru byli kapitán a jeho druhové vytrženi ze spánku a připraveni pracovat.
Moře se zvedalo ve vysokých vlnách a šalupa, zmítaná prudkým vlněním, klesala do hlubokých jícnů nebo kolísala na špici ostré vlny, která se klonila ve více než pětačtyřicetistupňových úhlech.
Hatteras se pevnou rukou opět chopil tyče, která se lomozně pohybovala v čele kormidla, chvílemi jej odrazila a bezděky sehnula.
„S touto bouří jsme vůbec nepočítali," pravil Altamont a tiskl se na svou lavičku.
„Zde můžeme očekávat všechno," odpověděl doktor.
Slova byla vyměněna za hvízdání větru a ryku vln, které prudký vichr proměnil v nepostižitelný tekutý prášek, nebylo téměř možné se navzájem slyšet.
Bylo nesnadné zachovat severní směr, hustý déšť dovoloval vidět moře jen na několik sáhů, všechna orientační znamení zmizela.
Tato náhlá bouře ve chvíli, kdy mělo být dosaženo cíle, obsahovala, jak se zdálo, vážná nebezpečí, zdála se být výstrahou před další cestou.
Chtěla snad příroda zamezit přístup na pól? Byl tento bod zeměkoule otočen hradbou vichřic a bouří, nedovolujících se přiblížit?
Avšak při pohledu na energické tváře mužů se dalo pochopit, že neustoupí ani před větrem, ani před vlnami, a že proniknou až k cíli.
Tak zápasili po celý den, vzdorovali smrti, sice nepostupovali na sever, ale také necouvali, smáčeni vlažným deštěm a kropeni návaly moře, které jim vichřice vrhala do tváří, svištění vzduchu se chvílemi mísilo s pronikavým křikem ptáků.
Avšak za největšího náporu vln, k šesté hodině večer, nastalo náhlé utišení. Vítr podivuhodně zmlkl. Moře se uklidnilo tak, jakoby jím žádné vlnobití nezmítalo. Zdálo se, že uragán chce ušetřit tuto část oceánu.
Co se to stalo? Neobyčejný, nevysvětlitelný úkaz, jehož svědkem byl kapitán Sabine na svých cestách grónskými moři.
Mlha se podivně osvětlila.
Šalupa plula v pásmu elektrického světla, obrovského ohně sv. Eliáše, třpytivého, ale bez tepla. Stěžeň, plachta a lanoví se černě rýsovaly na světélkujícím pozadí oblohy s nepřirovnatelnou jasností, mořeplavci se nořili do koupele průsvitných paprsků a jejich tváře se zbarvily ohnivým odleskem.
Náhlé utišení této části oceánu bezpochyby pocházelo ze vzestupného pohybu vzduchových sloupů, zatímco bouře, náležející k druhu cyklonů (vířivá bouře), prudce vířila kolem tohoto klidného středu.
Avšak ohnivé ovzduší vnuklo Hatterasovi myšlenku.
„Sopka!" vzkřikl.
„Je to možné?" pravil Bell.
„Ne, ne," odvětil doktor, „zadusili bychom se, kdyby plameny šlehaly až k nám."
„Možná, že je to její odlesk v mlhách," pravil Altamont.
„Tím méně. V tom případě bychom museli být blízko země a pak bychom slyšeli hluk výbuchu."
„Ale pak…?" otázal se kapitán.
„Je to kosmický úkaz," odpověděl doktor, „úkaz doposud málo pozorovaný! Pokud budeme pokračovat v cestě, vyjdeme ze světlého ovzduší a opět najdeme tmu a vichřici."
„Ať je to jakkoliv, vpřed!" odvětil Hatteras.
„Vpřed!" zvolali jeho druhové a ani nepomysleli na to, aby nabrali dech v tom klidném bazénu.
Plachta se svými ohnivými záhyby visela podél jiskřícího stěžně, vesla se nořila do hořících vln a zdálo se, že zvedají proudy jisker z jasně ozářených vodních kapek.
Hatteras s buzolou v ruce zamířil opět na sever, náhle mlha ztratila světlo i voji průsvitnost, vítr zaburácelo několik sáhů dál a šalupa brzy opět vstoupila, přitisknuta prudkým poryvem, do pásma vichřice.
Avšak uragán se naštěstí otočil k jihu a loďka plula šílenou rychlostí s větrem v zádech přímo k pólu a vydávala se v nebezpečí, že utone, útes, skalisko nebo ledová kra mohly vystoupit z vln a o ně by se mohla roztříštit na kusy.
Avšak nikdo z těchto mužů nic nenamítal, ani jediný se z opatrnosti neozval. Byli zachváceni horečkou nebezpečí. Unášela je žízeň po neznámém. Tak letěli nikoliv slepí, nýbrž oslepení a vzhledem ke své netrpělivosti se jim tato rychlost zdála příliš malá. Hatteras udržoval své kormidlo v neochvějném směru uprostřed vln, pěnících se pod bičem bouře.
Zatím se projevila blízkost pobřeží, ve vzduchu se objevovaly podivné známky. Pojednou se mlha roztrhla jako závoj, rozervaný větrem a na krátký okamžik, rychlý jako blesk, bylo na obzoru vidět nesmírný sloup plamenů, zvedající se k

obloze…
„Sopka! Sopka!“
Tato slova vylétla ze všech úst, ale fantastické vidění zmizelo, vítr, přeskočil na jihovýchod a popadl loďku z boku a přinutil ji opět se vzdálit od této nedostižné země.
„Proklatě,“ pravil Hatteras a svinul přední plachtu, „nebyli jsme ani tři míle od pobřeží!“
Hatteras nemohl odolat prudkosti bouře, neustupoval, ale prováděl okliky ve větru, který se rozpoutal s nevypsatelnou zuřivostí. Šalupa se chvílemi naklonila na bok, takže byla obava, že se vynoří celý kýl, nicméně se nakonec přičiněním kormidla vzpřímila jako závodní kůň, jehož kolena klesají a kterého jezdec zvedá uzdou a ostruhami.
Hatteras, prostovlasý, rukou svíral kormidlo a zdál se být duší této bárky, tvořil s ní jediný celek, jako muž a kůň za dob kentaurů.
Náhle se jeho zraku naskytla děsná podívaná.
Méně než deset sáhů od šalupy se na neklidném hřebenu vln vznášela ledová kra, klesala a vystupovala jako šalupa, ohrožovala ji, padala a byla by ji při pouhém doteku rozdrtila.
Ale vedle nebezpečí, že budou sraženi do propasti, se naskytovalo jiné, neméně strašlivé, neboť na kře byli bílí medvědi, šílení strachem a tlačící se jeden na druhého.
„Medvědi! Medvědi!“ zvolal Bell přidušeným hlasem.
Ostatní toto nebezpečí viděli také.
Kra se zmítala a chvílemi se naklonila v tak ostrém úhlu, že zvířata padla jeden na druhého. Vydávala řev, který závodil s lomozem bouře a hrozný koncert zaznával z tohoto plujícího zvěřince.
Převrhne-li se tento ledový vor, vrhnou se medvědi k loďce a budou se snažit na ni vylézt.
Čtvrt hodiny, dlouhé jako století, pluly šalupa a kra vedle sebe, jednou od sebe vzdáleny dvacet sáhů, podruhé na sebe málem narazily. Zvířata se třásla strachy, Duk zůstal nehybný.
Hatteras a jeho druhové byli němí, dokonce jim ani nepřišlo na mysl posunout tyč, aby se vzdálili z nebezpečného sousedství a setrvávali ve svém směru s neochvějnou přesností.
Neurčitý pocit, obsahující více překvapení nežli strach, se zmocnil jejich mozků, podivovali se a tato děsivá podívaná doplňovala boj živlů.
Konečně se kra pozvolna vzdálila, hnána větrem, jemuž šalupa odolávala přední plachtou, zmizela v mlze a občas ohlašovala svoji přítomnost vzdáleným řevem svých nebezpečných cestujících.
V tuto chvíli se bouře zdvojnásobila, loďka vyzdvižená vlnami, se začala točit šílenou rychlostí, přední plachta ulétla do tmy jako veliký bílý pták, v příboji vln se utvořil kruhovitý otvor, nový maelstrom, mořeplavci strženi do tohoto víru, letěli takovou rychlostí, že jeho vodní čáry se zdály, přes nezměrnou prudkost, nehybné. Pozvolna se potápěli. Na dně jícnu se dělo mocné vdechování, neodolatelné sání, které je přitáhlo a pohlcovalo zaživa.
Všichni vstali. Hleděli vyjeveným zrakem. Zmocňovala se jich závrať. Měli v sobě nevýslovný propastný pocit!
Ale pojednou se šalupa kolmo postavila. Její příď se zvedla nad linii víru, rychlost, která ji nesla, ji vrhla mimo střed přitažlivosti, unikala pólem tohoto obvodu, prováděla za minutu více než tisíc obratů a byla vržena ven s rychlostí dělové koule.
Altamont, doktor, Johnson a Bell byli překoceni na lavičky. Když se opět zvedli, Hatteras mezi nimi nebyl.
Byly dvě hodiny ráno.

XXIII. KAPITOLA
Anglická vlajka

Výkřik, který vyšel ze čtyř prsou najednou, následoval po první chvíli ustrnutí.
„Hatteras?“ pravil doktor.
„Zmizel!“ řekli Johnson a Bell.
„Ztracen!“
Rozhlédli se. Nic nebylo na rozbouřeném moři vidět. Duk se zoufalým přízvukem štěkal, chtěl se vrhnout do vln a Bellovi se stěží podařilo ho zadržet.
„Zaujměte místo u kormidla,“ pravil doktor, „a zkusíme všechno možné, abychom našli svého nešťastného kapitána!“
Johnson a Bell zase obsadili své lavičky. Altamont se chopil kormidla a bludná šalupa se vrátila do větru.
Johnson a Bell začali silně veslovat, po celou hodinu neopustili místo katastrofy. Hledali, ale marně! Ubohý Hatteras, odnesený vichřicí byl ztracen.
Ztracen, nadobro ztracen! Tak blízko pólu! Tak blízko cíle, který nespatřil!
Doktor volal, křičel, střílel, Duk připojil k jeho hlasu svůj žalostný štěkot, ale kapitánovým přátelům se neozvalo nic. Tu se Clawbonnyho zmocnila hluboká bolest, hlava mu klesla do rukou a jeho druhové ho slyšeli plakat.
Opravdu, v této vzdálenosti od země, bez vesla, bez kousku dřeva, aby si jím pomáhal, nemohl Hatteras živý dosáhnout pobřeží a přistane-li něco z něho konečně u této tak kýžené země, bude to jeho znetvořená a zohavená mrtvola.
Po hodině pátrání museli opět nastoupit cestu na sever a zápasit s posledními příznaky řádění bouře.
V pět hodin ráno 11. července utichl vítr, vlnobití se ponenáhlu uložilo, obloha opět získala polární jasnost a ve vzdálenosti méně než tři míle se ukazovala země ve vší své nádheře.
Ta nová pevnina byla pouhý ostrov či spíše sopka, tyčící se jako maják na severním pólu.
Ta hora chrlila spoustu ohnivých kamenů a kusy žhavých skal, zdálo se, že se zachvívá opětovnými otřesy, jako by oddechoval obr, chrlené spousty stoupaly do vzduchu do velké výše za silného plamene a proudy lávy se hrnuly po bocích hory jako zuřivé bystřiny, tady se plazili mezi dýmajícími skalami spletení hadi, jinde padaly v purpurové páře

hořící vodopády a níže ohnivý veletok, utvořený z tisíce ohnivých říček, vrhal se do moře kypícím ústím.
Zdálo se, že sopka má pouze jediný kráter, odkud vystupoval sloup ohně, pruhovaný příčnými blesky, bylo by se řeklo, že elektřina hraje úlohu při tom velkolepém úkazu.
Nad dusivými plameny vlál nesmírný chochol dýmu, dole rudý, na vrcholu černý. Zvedal se s nevyrovnatelnou majestátností a rozptyloval se doširoka v hustých kotoučích.
Obloha ve veliké výši získala popelavou barvu, tma za vichřice, kterou si doktor nemohl vysvětlit, zřejmě pocházela ze sloupu popele, zastírajícího slunce jako neproniknutelný závoj. Vzpomněl si přitom na podobný zjev, který se stal r. 1812 na ostrově Barbados. Ten byl za jasného dne pohroužen do hluboké tmy pro spousty popele, vrhané kráterem na ostrově.
To nesmírné soptící skalisko, ležící v širém oceáně, měřilo tisíc sáhů výšky, což je téměř výška Hekly.
Čára vedená od jeho vrcholu k úpatí tvořila s obzorem úhel asi jedenácti stupňů.
Zdálo se, že ponenáhlu vystupuje z lůna vod do té míry, jak se mu šalupa blížila. Nejevilo žádné stopy vegetace. Dokonce i břeh mu scházel a jeho boky padaly do moře kolmo.
„Budeme moci přistát?“ pravil doktor.
„Vítr nás nese,“ odvětil Altamont.
„Ale nevidím ani kousek břehu, na který bychom mohli vystoupit!“ „To se zdá z dálky,“ odpověděl Johnson, „ale zajisté najdeme místo pro svou loďku - to je všechno, co potřebujeme.“
„Vzhůru tedy!“ odvětil smutně Clawbonny.
Doktor neměl už pohled pro tu zvláštní pevninu, která se tyčila před ním. Země pólu tu sice byla, ale nebyl zde muž, který ji objevil.
Pět set kroků od skal vřelo moře účinkem velmi silných podzemních ohňů. Ostrov, který obklopovalo, mohl mít osm až deset mil v objemu, ne víc, a podle odhadu byl velmi blízko pólu, jestliže zemská osa neprocházela přímo přes něj.
Když se přiblížili k ostrovu, spatřili námořníci malý fjord, který stačil pojmout jejich loďku, zamířili tam ihned s obavou, že najdou kapitánovo tělo, vyvržené bouří na pobřeží.
Nicméně se zdálo nemožné, že by na něm mohla spočinout mrtvola, neexistoval zde plochý břeh a moře naráželo o srázné skály, hustý a vší lidské stopy prostý popel pokrýval jejich povrch tam, kam nedosáhly vlny.
Konečně šalupa vklouzla těsným otvorem mezi dvě skaliska a tam našla dokonalé útočiště proti příboji.
Tu se zdvojnásobilo žalostné Dukovo vytí, ubohé zvíře volalo ve svém pohnutém jazyku kapitána, žádalo jej na tomto moři nazpět bez smilování, na těchto skaliscích bez ozvěny. Marně štěkalo a doktor je hladil rukou, aniž je mohl utišit, když vtom věrný pes, jakoby chtěl nahradit svého pána, udělal závratný skok a vymrštil se první na skály, a prach z popela se v oblaku vznesl kolem něho.
„Duku! Sem, Duku!“ zvolal doktor.
Ale Duk ho neposlechl a zmizel. Pak se připravili k vylodění, Clawbonny a jeho tři druhové vystoupili na zem a šalupa byla pevně přivázána.
Altamont se právě chystal přelézt velkou hromadu kamenů, když v tom zazněl Dukův štěkot v jisté vzdálenosti s nezvyklou silou, vyjadřoval ne vztek, nýbrž bolest.
„Poslouchejte!“ vykřikl doktor.
„Vystopoval snad nějakou zvěř?“ řekl lodní mistr.
„Ne, ne,“ odvětil doktor a chvěl se, „to je nářek, to je pláč! Je tam Hatterasovo tělo.“
Na ta slova se čtyři muži rozběhli po Dukových stopách popelem, který je oslepoval, dostali se do hloubi jakéhosi fjordu, pod nímž na deset stop vlny neznatelně hynuly.
Tam štěkal Duk nad trupem, zahaleným do anglické vlajky. „Hatteras! Hatteras!“ vykřikl doktor a vrhl se na kapitánovo tělo. Ale rázem vydal výkřik, který nelze popsat.
To zkrvácené, zdánlivě bezduché tělo se mu zachvělo v rukách.
„Je…, Je…, Žije…“
„Ano,“ řekl slabý hlas, „žiji na pólové zemi, kam mě vrhla bouře, žiji na Královnině ostrově!“
„Hurá Anglii!“ vzkřiklo pět mužů ve svorném souhlasu.
„A Americe!“ doložil doktor, který jednu ruku podal Hatterasovi a druhou Američanovi.
I Duk vyjadřoval hurá svým způsobem, který vydal stejně, co každý jiný.
V první chvíli se ti stateční lidé oddávali úplně štěstí, že vidí opět svého kapitána, cítili, že se jim oči naplňují slzami.
Doktor se přesvědčil o Hatterasově stavu. Nebyl těžce poraněn. Vítr jej zanesl k pobřeží, na který dostat se bylo velmi nebezpečné. Statečnému námořníkovi se konečně podařilo, když byl několikrát vržen zpátky do moře, zachytit se s napětím sil kusu skaliska a vylézt z vln. Tam pozbyl vědomí, když se předtím zahalil do své vlajky a přišel k sobě teprve za Dukova štěkotu.
Když se mu dostalo prvního ošetření, mohl Hatteras vstát a podpírán doktorem se vydal k šalupě.
„Pól! Severní pól!“ opakoval a šel kupředu.
„Jste šťasten?“ pravil mu doktor.
„Ano, šťasten! A vy, příteli, nepociťujete toto štěstí, tuto radost, že jste tady? Země, po které kráčíme, je země pólu! Toto moře, které jsme přepluli, je pólové moře. Tento vzduch, který vdechujeme, je pólový vzduch! Oh, severní pól, severní pól!“
Při tomto hovoru se Hatteras oddával tak prudkému vzrušení, jakési horečce, a doktor se jej marně pokoušel utišit. Jeho oči zářily neobyčejným leskem a myšlenky mu vřely v mozku. Clawbonny připisoval tento stav rozčilenosti velkým nebezpečím, které právě kapitán přestál.
Hatteras si zřejmě potřeboval odpočinout. Začali tedy hledat místo, kde by se utábořili.

Altamont našel brzy jeskyni ze skal, která se pádem seskupila do jakéhosi sklepení, Johnson a Bell tam přinesli zásoby a uvolnili grónské psy.
K jedenácté hodině bylo vše přichystáno k jídlu, plátno stanu bylo ubrusem, snídaně, skládající se z pemmicanu, nasoleného masa, čaje a kávy, se podala na zemi a zbývalo jen ji sníst.
Ale Hatteras napřed žádal, aby byla zjištěna poloha ostrova, chtěl přesně vědět, na čem je vzhledem k svému postavení.
Doktor a Altamont vzali tedy své nástroje a když provedli měření, obdrželi jako přesnou polohu jeskyně 89° 59' 15“ šířky. Délka neměla v té výšce žádnou důležitost, protože všechny poledníky splývaly o několik stop výše.
Skutečně tedy ostrov ležel na severním pólu a devadesátý stupeň šířky byl jen pětačtyřicet sekund odtud, přesně tři čtvrtě míle (1237 m), to znamenalo na vrcholku sopky.
Když se s tímto výsledkem Hatteras seznámil, žádal, aby byl zaznamenán v protokolu, vyhotoveném dvojmo, který měl být uložen v cairnu na pobřeží.
Doktor se tedy chopil ihned pera a sestavil následující listinu, jejíž jeden exemplář je nyní v archívech Královské londýnské zeměpisné společnosti:

Dnes, 11. července 1861, byl na 890 59' 15“ objeven Královnin ostrov kapitánem Johnem Hatterasem, velitelem brigy Forward Z Liverpoolu, který se podepsal na tuto listinu právě tak jako jeho druhové.
Kdokoliv nalezne tuto listinu, prosí se, aby ji dodal admiralitě.
Podepsáni:
John Hatteras, velitel lodi Forward, doktor Clawbonny, Altamont, velitel lodi Porpoise, Johnson, lodní mistr, Bell, lodní tesař.

„A nyní, přátelé, ke stolu!“ pravil vesele doktor.

XXIV. KAPITOLA
Přednáška z pólové kosmografie

Je samozřejmé, že „sedajíce ke stolu“, si posedali na zem.
„Ale,“ pravil Clawbonny, „kdo by nedal všechny jídelny světa za oběd na devětaosmdesátém stupni devětapadesáti minutách a patnácti sekundách severní šířky!“
Myšlenky všech se skutečně odnášely k přítomné situaci, jejich mysl byla kořistí této převládající ideje severního pólu. Na nebezpečí podstoupení, aby jí dosáhli, na nesnáze, které budou muset překonat při návratu se při tomto úspěchu, který neměl sobě rovného, zapomnělo. Co se dosud nepodařilo ani starým, ani moderním, ani Evropanům, ani Američanům, ani Asiatům, se právě stalo.
Všichni tedy velmi pozorně naslouchali doktorovi, když vypravoval o všem, co obsahovaly jeho vědomosti a nevyčerpatelná paměť, a co se hodilo k nynější situaci.
S pravým nadšením navrhl. napřed přípitek kapitánovi.
„Připíjím Johnovi Hatterasovi!“ zvolal.
„Johnovi Hatterasovi!“ zvolali jeho druhové jednohlasně. „Severnímu pólu!“ odpověděl kapitán s podivným přízvukem u tohoto muže dosud tak chladného, tak zdrženlivého, který byl nyní zachvácen nesmírným vzrušením.
Koflíky se srazily a po přípitcích následoval vřelý stisk rukou. „To je tedy,“ pravil doktor, „nejdůležitější zeměvědný čin naší doby! Kdo by byl řekl, že tento objev předejde objevy v nitru Afriky nebo Austrálie! Opravdu, Hatterasi, jste nad Stuarty a Livingstony, nad Burtony a Barthy! Čest vám!“
„Máte pravdu, doktore,“ odpověděl Altamont, „zdá se, že pro obtíže toho podniku měl být severní pól posledním místem na zeměkouli, které mělo být objeveno. Toho dne, kdy by některá vláda chtěla dokonale poznat střed Afriky, bylo by se jí to nezbytně podařilo za cenu lidí a peněz, ale tady nebylo nic méně jisté než úspěch a mohly se naskytnout překážky naprosto nepřekonatelné.“
„Nepřekonatelné?“ zvolal Hatteras prudce. „Neexistují nepřekonatelné překážky, jsou vůle víceméně energické - to je vše!“
„Ostatně,“ pravil Johnson, „jsme tady a to je dobře. Ale řekněte mi přece, pane Clawbonny, konečně, co tak zvláštního má do sebe tento pól?“
„Má, můj statečný Johnsone, to, že je jediným nehybným místem zeměkoule, zatímco všechna ostatní místa se točí s krajní rychlostí.“
„Ale, nepozoruji,“ pravil Johnson, „že bychom tady byli nechybnější než v Liverpoolu!“
„Protože ani v Liverpoolu svůj pohyb nepozorujete, to má příčinu v tom, že v obou případech máte sám účast na tomto pohybu nebo odpočinku! Přesto fakt proto není méně jistý. Země je nadána otáčivým pohybem, který se uskuteční jednou za čtyřiadvacet hodin, a tento pohyb se děje pomyslně kolem osy, jejíž konce procházejí severním a jižním pólem. Nuže, jsme na jednom konci této osy, nezbytně nehybném.“
„Tedy,“ pravil Bell, „otáčejí-li se naši krajané prudce, my zůstáváme v klidu?“
„Bezmála, neboť nejsme přesně na pólu!“
„Máte pravdu, doktore,“ řekl Hatteras vážným tónem a potřásaje hlavou, „je zapotřebí ještě pětačtyřiceti sekund, abychom se dostali na pravé místo.“
„To je maličkost,“ odpověděl Altamont, „a můžeme se považovat za nehybné.“
„Ano,“ pokračoval doktor, „zatímco obyvatelé každého místa na rovníku urazí tři sta šestadevadesát francouzských mil

za hodinu!“
„A to, aniž by byli unavenější!“ řekl Bell.
„Správně!“ odvětil doktor.
„Avšak,“ pokračoval Johnson, „copak Země nekoná mimo tento otáčivý pohyb jiný pohyb kolem Slunce?“
„Ano, pohyb postupný, který vykoná za rok.“
„Je rychlejší než onen?“ otázal se Bell.
„Nekonečně, a musím říci, že, ač jsme na pólu, unáší nás jako všechny obyvatele země. Naše domnělá nehybnost je tedy pouhá smyšlenka, jsme nehybní vzhledem k jiným místům zeměkoule, ano, ale vzhledem k slunci nikoliv.“
„Dobrá,“ pravil Bell s přízvukem komické lítosti, „já, který jsem se považoval za tak klidného? Je nutné se vzdát tohoto klamu! Na tomto světě rozhodně nelze dojít chvilky pokoje.“
„Jak říkáš, Belle,“ poznamenal Johnson, „a povíte nám, pane Clawbonny, jaká je rychlost tohoto postupného pohybu?“
„Je značná,“ odpověděl doktor, „Země se pohybuje kolem Slunce šestašedesátkrát rychleji než koule z čtyřiadvacetiliberky, která přece urazí sto pětadevadesát sáhů za vteřinu. Její postupná rychlost tedy činí sedm celých šest desetin francouzské míle za vteřinu, vidíte, že je to něco zcela jiného než pohyb míst na rovníku.“
„Hrome,“ řekl Bell, „to je neuvěřitelné, pane Clawbonny. Přes sedm francouzských mil za vteřinu, a to, když bylo tak snadné zůstat nehybným, kdyby byl Bůh chtěl!“
„Dobrá,“ pravil Altamont, „to si myslíte vy, Belle! Nuže, pak by nebylo dne, nebylo by noci, nebylo by jara, nebylo by podzimu, nebylo by léta, nebylo by zimy!“
„A to nepočítám následky v každém případě hrozné!“ řekl doktor. „A které?“ otázal se Johnson.
„Že bychom spadli na Slunce!“
„Spadli na Slunce?“ opáčil překvapeně Bell.
„Zajisté. Kdyby se tento pohyb vpřed zastavil, spadla by Země na Slunce za čtyřiašedesát a půl dne.“
„Pád po čtyřiašedesát dní!“ řekl Johnson.
„Ani více, ani méně,“ odpověděl doktor, „neboť by musela urazit dráhu osmatřiceti milionů francouzských mil.“
„Jakápak je váha zeměkoule?“ otázal se Altamont.
„Pět tisíc osm set jedenaosmdesát quadrilionů tun.“
„Dobrá,“ řekl Johnson, „to je číslo, které uchu nic nepovídá! Nerozumíme už jim!“
„Tedy, můj statečný Johnsone, podám vám dvojí přirovnání, které vám utkví v mysli, pamatujte si, že je potřeba pětasedmdesáti Měsíců, aby vydaly váhu Země, a tří set padesáti tisíc Zemí, aby vydaly váhu Slunce.“
„To vše je zdrcující!“ pravil Altamont.
„Zdrcující, to je pravé slovo,“ odpověděl doktor, „ale vrátím se k pólu, protože nikdy nebyla kosmografická přednáška o této části
Země vhodnější - jestli vás to ovšem nenudí.“
„Mluvte, doktore, mluvte!“ pravil Altamont.
„Řekl jsem vám,“ pokračoval doktor, který cítil, že když poučuje, že má právě tak velikou radost jako jeho druhové, kteří se poučovali, „řekl jsem vám, že pól je bod nehybný vzhledem k ostatním místům Země. Nuže, to není úplně pravda!“
„Jakže,“ pravil Bell, „copak je nutno ještě slevit?“
„Ano, Belle, pól vždy nezaujímá přesně totéž místo, kdysi byla polární hvězda vzdálenější od nebeského pólu než nyní. Náš pól má tedy jistý pohyb, opíše asi za šestadvacet tisíc let kruh. To má příčiny v postupu rovnodennosti, o kterém se ihned zmíním.“
„Ale,“ řekl Altamont, „nemohlo by se stát, že by se pól jednoho dne více odchýlil?“
„Eh, můj milý Altamonte,“ odpověděl doktor, „dotýkáte se veliké otázky, o kterou se dlouho přeli učenci následkem zvláštního objevu.“
„Kterého?“
„Poslouchejte! Roku 1771 byla objevena mrtvola hrocha na březích Ledového moře a r. 1799 mrtvola slona na březích Sibiře. Jak se tito čtyřnožci teplých zemí vyskytli v takové šířce? Odtud zvláštní povyk mezi geology, kteří nebyli tak moudří jako později jistý Francouz, pan Elie de Beaumont, který dokázal, že ta zvířata žijí v šířkách už vysokých, a že řeky a veletoky zanesly jejich trupy tam, kde byly nalezeny. Ale, protože tento výklad nebyl ještě tehdy podán, uhodnete, co si vymyslela fantazie učenců?“
„Učenci jsou schopni všeho,“ pravil Altamont s úsměvem. „Ano, všeho, aby vysvětlili nějaký zjev, nuže, vyslovili domněnku, že zemský pól byl kdysi na rovníku a rovník na pólu.“
„Ah.“
„Jak vám říkám, a to vážně: nuže, kdyby tomu tak bylo, protože Země je na pólu zploštělá o více než sedm mil, byla by moře, přešlá odstředivou silou na nový rovník, pokryla horstva dvakrát vyšší než Himálaj všechny země, sousedící s polárním kruhem, Švédsko, Norsko, Rusko, Sibiř, Grónsko, Nové Bretoňsko, by byly pochovány pod pěti francouzskými mílemi vody, zatímco rovníkové krajiny by byly vrženy na pól, utvořily by planiny ve výši pěti francouzských mil.“
„Jaká to změna!“ pravil Johnson.
„Oh, to učence ani neděsí.“
„A jak vysvětlovali tento převrat?“ otázal se Altamont.
„Nárazem komety. Kometa je ‚deus ex machina', vždy, kdykoliv jsme v kosmografii na rozpacích, zavoláme si na pomoc kometu. Je to nejochotnější hvězda, kterou znám, a na nejmenší pokyn nějakého učence uhne ze své dráhy, aby vše uvedla do pořádku.“
„Tedy,“ pravil Johnson, „podle vašeho názoru, pane Clawbonny, je tento převrat nemožný?“

„Nemožný!“
„A kdyby se stal?“
„Kdyby se stal, zamrzl by rovník ve čtyřiadvaceti hodinách!“ „Dobrá, kdyby se to stalo teď,“ pravil Bell, „bylo by možné říci, že jsme se na pól nedostali!“
„Upokojte se, Belle. Abychom se vrátili k zemské nehybnosti osy - z ní vyplývá toto, kdybychom na tomto místě byli v zimě, byli bychom viděli hvězdy, jak kolem nás opisují dokonalý kruh. Pokud se týká slunce, bylo by se nám v den jarní rovnodennosti, 23. března (nepočítám s lomem paprsků), zdálo rozděleno obzorem přesně na dvě poloviny a stoupalo by pozvolna, tvořic velmi táhlé křivky, ale je tady pozoruhodné to, že jakmile se objevilo, nezachází už, zůstává viditelné po šest měsíců, pak se jeho kotouč dotkne obzoru znovu za podzimní rovnodennosti, 22. září, a jakmile tenkrát zapadne, nebude ho vidět po celou zimu.“
„Právě jste se zmínil o zploštění země na pólech,“ pravil Johnson, „vysvětlil byste mi to, pane Clawbonny?“
„Poslyšte, Johnsone. Protože Země byla za prvních dnů světa plynná, pochopíte, že její otáčivý pohyb musel část její pohyblivé hmoty srazit na rovník, kde odstředivá síla se dávala pocítit ostřeji. Kdyby Země byla nehybná, byla by zůstala dokonalou koulí, avšak následkem úkazu, který jsem vám právě popsal, nabyla tvaru elipsy a místa na pólu jsou bližší středu asi o pět a třetinu francouzské mne než místa na rovníku.“
„Tedy,“ pravil Johnson, „kdyby nás náš kapitán chtěl vést do středu země, museli bychom, abychom tam došli, urazit o pět francouzských mil méně?“
„Jak říkáte, příteli.“
„Nuže, kapitáne, to znamená, jako bychom tu cestu vykonali. To je příležitost, kterou je nutné využít!“
Hatteras neodpověděl. Zřejmě si rozmluvy nevšímal, anebo ji naslouchal a neslyšel.
„Skutečně,“ odpověděl doktor, „jak říkají někteří učenci, byla by to příležitost se o tu výpravu pokusit.“
„Ah, opravdu?“ řekl Johnson.
„Ale nechte mě dokončit,“ pokračoval doktor. „Vypovím vám to později, napřed vám chci říci, do jaké míry zploštění pólů působí postup rovnodennosti, to znamená, proč každý rok jarní rovnodennost přichází o den dříve, což by se nestávalo, kdyby Země byla dokonale kulatá. To má zcela prostě příčinu v tom, že sluneční přitažlivost působí odlišným způsobem na vzdutou část zeměkoule, ležící při rovníku, jež je pak podrobena zpětnému pohybu. Kdyby ale nezávisela na tomto účinku, mělo by mít zploštění zvláštnější a osobnější účinek, který bychom pozorovali, kdybychom byli obdařeni matematickou citlivosti. „
„Co tím chcete říci?“ otázal se Bell. „To, že zde jsme těžší než v Liverpoolu.“
„Myslíte?“ řekl.
„Ano, my, naši psi, naše pušky, naše přístroje.“
„Je to možné?“
„Zajisté, a to ze dvou důvodů: předně, že jsme blíže ke středu zeměkoule, která nás tím následkem více přitahuje, a tato přitažlivá sila není nic jiného, než tíže. Za druhé následkem rotace, žádné na pólu a velmi značné na rovníku, která má snahu vzdálit předměty od země, vili tedy méně.“
„Jakže?“ řekl Johnson. „Vážně řečeno: tedy naše váha není stejná na každém místě?“
„Ne, Johnsone, podle Newtonova zákona se tělesa přitahují v přímém poměru ke své hustotě a v nepřímém poměru ke čtverci vzdálenosti. Tady vážím více, protože jsem blíže středu přitažlivosti, a na jiné planetě bych vážil více nebo méně a podle hustoty planety.“
„Jakže,“ pravil Bell, „na Měsíci?…“
„Na Měsíci by moje váha, která je v Liverpoolu dvě stě liber, nedělala více, než dvaatřicet!“
„A na Slunci?“
„Oh, na Slunci bych vážil přes tisíc liber!“
„Pak by bylo zapotřebí jeřábu, abyste zvedl nohy,“ řekl Bell. „Pravděpodobně,“ odpověděl doktor a usmíval se Bellovu podivení, „ale tady není rozdíl citelný a když vyvine stejnou sílu svých kolenních svalů, vyskočí Bell tak vysoko jako na pobřeží Merseye.“
„Ano, ale na Slunci?“ opakoval Bell, který se už z něho nevracel. „Příteli,“ odpověděl mu doktor, „následek toho všeho je, že je nám dobře tam, kde jsme, a že je zbytečné běžet jinam.“
„Právě jste řekl,“ poznamenal Altamont, „že by byla příležitost pokusit se o výpravu do středu země! Copak se někdy pomyslelo na podobnou cestu?“
„Ano, a tím končí, co jsem vám vlastně mělo pólu říci. Není místa na světě, které by vyvolalo více domněnek a chimér! Staří vědci, v kosmografii velmi nezběhlí, umístili zde zahradu Hesperidek. Ve středověku se domnívali, že Země je nesena víry, umístěnými na pólech, kolem nichž se otáčí, ale když se zpozorovalo, že komety se volně pohybují v pólových krajinách, bylo třeba se tohoto druhu podpor zřeknout. Později se vyskytl francouzský hvězdář Bailly, který tvrdil, že spořádaný a zmizelý národ, o kterém mluví Plato, Atlantové, zde žili. Konečně za našich dnů se domnívali, že na pólech existuje nesmírný otvor, odkud vychází světlo severních září a kterým je možné proniknout do nitra zeměkoule, pak v duté kouli předpokládaná existence dvou planet, Plutona a Proserpiny, a vzduchu svítivého následkem silného tlaku, který prožívá.“
„To vše se povídalo?“ otázal se Altamont.
„I psalo a to velmi vážně. Kapitán Syness, jeden z našich krajanů, vybídl Humphry Davyho, Humboldta a Araga, aby se pokusili o tu cestu! Ale ti učenci odmítli.“
„A učinili dobře!“
„To si myslím. Ať je to jakkoliv, vidíte, přátelé, že fantazie si na pólu popustila uzdu a že dříve či později se musí vrátit k prosté zkušenosti.“ „Ostatně uvidíme,“ pravil Johnson, nevzdávaje se své myšlenky.

„Nuže, zítra podnikneme výpravu," pravil doktor, usmívaje se při pohledu na starého námořníka, „a je-li zde zvláštní otvor do středu Země, společně se na ni vydáme!"

XXV. KAPITOLA
Hatterasova hora

Při tomto důležitém hovoru se v jeskyni přichystali ke spánku a brzy usnuli.
Všichni mimo Hatterase. Proč tento neobyčejný člověk nespal?
Copak nebyl dosažen jeho životní cíl? Copak neprovedl odvážné plány, které mu ležely na srdci? Proč v jeho planoucí duši nenastal klid? Nepředpokládalo se snad, že po splnění svého záměru upadne v jakousi skleslost a že jeho napjaté nervy zatouží po odpočinku? Ano, po úspěchu se zdálo přirozené, že bude zachvácen pocitem smutku, který vždy následuje po splněné touze.
Avšak nikoliv. Zdál se být ještě vzrušenější. A nebyla to myšlenka na návrat, která ho takto rozčilovala. Copak chtěl jít ještě dál? Copak jeho cestovatelská ctižádost neměla žádné meze a byl mu svět příliš malý, když ho obešel?
Ať je tomu jakkoliv, nemohl vůbec spát. A přece tato první noc, kterou strávili na zemském pólu, byla jasná a velice klidná. Ostrov byl úplně neobydlený. Ani jediný pták nebyl ke spatření v ovzduší, zvíře na zemi, či ryba v jeho vřících vodách - se neobjevili. Jenom v dáli zaznívalo hluboké dunění hory, nad jejímž vrcholkem se vznášely kotouče žhavého dýmu.
Když se Bell, Johnson, Altamont a doktor probudili, Hatterase vedle sebe nenašli. Znepokojeni opustili jeskyni a spatřili kapitána, který stál na skalisku. V ruce měl svoje přístroje, patrně zjišťoval přesnou polohu hory.
Doktor šel k němu a několikrát ho oslovil, než jej vytrhl z pozorování. Konečně se zdálo, že mu kapitán rozumí.
„Vzhůru," vzkřikl na něj doktor, který ho pozorně sledoval, „vzhůru! Obejdeme svůj ostrov, jsme připraveni na tuto poslední vycházku."
„Poslední," odvětil Hatteras s přízvukem lidí, kteří sní nahlas, „ano, skutečně poslední. Ale také," pokračoval velmi živě, „nejpodivuhodnější!"
Mluvil a přejížděl si oběma rukama po čele, aby v něm utišil vření.
V té chvíli k němu dorazil Altamont, Johnson a Bell a zdálo se, že Hatteras vyšel ze svého stavu omámení.
„Přátelé," řekl pohnutým hlasem, „díky za vaši odvahu, vaši vytrvalost a za nadlidské přičinění, které nám umožnilo vkročit na tuto zemi. „
„Kapitáne," pravil Johnson, „my jsme pouze poslechli a vám jedinému náleží ta čest."
„Ne, ne," odvětil prudce Hatteras, „vám všem tak jako mně! Altamontovi tak jako nám všem, stejně jako samému doktorovi! Oh, nechte mé srdce vybuchnout ve vašich rukou! Nedovede potlačit svoji radost a vděčnost!"
Hatteras stiskl ruce svých statečných přátel, kteří jej obklopovali. Přecházel, už se neovládal.
„Konali jsme svoji povinnost jako Angličané," pravil Bell.
„Svou povinnost jako přátelé," odpověděl doktor.
„Ano," řekl Hatteras, „ale tuto povinnost nedovedli vykonat všichni. Někteří podlehli! A přece je nutné odpustit těm, kteří zradili, i těm, kteří se dali ke zradě strhnout! Ubozí lidé, - odpouštím jim! Slyšíte mě, doktore?"
„Ano," odpověděl doktor, kterého vážně znepokojovalo Hatterasovo vzrušení.
„Tedy," pokračoval kapitán, „nechci, aby pozbyli toto malé jměníčko, pro které si šli tak daleko. Ne, nic nebude změněno na mých ustanoveních a oni budou bohatí…, uvidí-li opět někdy Anglii!"
Nemohli se ubránit dojetí po slovech, která Hatteras pronesl.
„Ale, kapitáne," řekl Johnson a pokoušel se žertovat, „řeklo by se, že konáte poslední pořízení."
„Možná," odpověděl vážně Hatteras.
„A přece máte před sebou krásný a dlouhý život ve slávě," pokračoval starý námořník.
„Kdo ví?" řekl Hatteras.
Po těchto slovech následovalo dlouhé mlčení. Doktor se neodvážil vysvětlit si smysl těchto posledních slov.
Ale Hatteras se brzy vyjádřil, protože pokračoval spěšným hlasem, který sotva ovládal:
„Přátelé, poslouchejte mě. Dosud jsme mnoho vykonali a přece zbývá ještě mnoho vykonat."
Kapitánovi přátelé na sebe překvapeně pohlédli.
„Ano, jsme na zemi u pólu, avšak ne na samém pólu."
„Jak to?" řekl Altamont.
„Poslyšte!" zvolal doktor, který se bál domyslet.
„Ano," pokračoval Hatteras, „řekl jsem, že Angličan vkročí na zemský pól, řekl jsem to a Angličan to udělá!"
„Jakže…?" pravil doktor.
„Jsme ještě pětačtyřicet vteřin od neznámého bodu," pokračoval Hatteras se vzrůstajícím vzrušením, „a půjdu tam, kde je."
„Ale to je na vrcholku sopky!" pravil doktor.
„Půjdu."
„To je nepřístupný vrch!"
„Půjdu."
„Je to otevřený, ohnivý kráter!"
„Půjdu."
Energická slova, která Hatteras pronesl nelze popsat. Jeho přátelé byli užaslí a s hrůzou pozorovali horu, která ve vzduchu kolébala svůj plamenný chochol.

Potom se slova ujal doktor, dotíral na Hatterase, aby se svého záměru zřekl, pronesl všechno, co jeho srdce dovedlo vymyslet, od pokorné prosby až k přátelským pohrůžkám, ale nedosáhl nic na netrpělivém kapitánovi, který byl zachvácen šílenstvím, jež můžeme nazvat „pólovým šílenstvím".
Zbyly už jen násilné prostředky k zastavení tohoto šílence, který běžel do své záhuby. Ale doktor tušil, že by to nebylo jednoduché, chtěl je použít až v krajním případě.
Ostatně doufal, že neuskutečnitelnost záměru Hatterase zdrží od jeho vykonání.
„Pokud je tomu tak," pravil, „půjdeme s vámi."
„Ano," odpověděl kapitán, „až k úbočí hory! Dále ne! Copak není třeba, abyste do Anglie přinesli dvojí protokol, který dosvědčí náš objev, jestliže…?"
„A přece!…"
„O tom je již rozhodnuto," pravil Hatteras neochvějným tónem, „a protože přítelovy prosby nestačí, velí kapitán."
Doktor nechtěl déle odporovat a několik okamžiků potom se dala malá skupina, vypravená na nesnadné stoupání s Dukem v čele, na pochod.
Nebe zářilo. Teploměr ukazoval dvaapadesát stupňů (+ 11°C). Ovzduší se pozvolna plnilo jasem, který je obvyklý v této šířce. Bylo osm hodin ráno.
Hatteras kráčel se svým statečným psem vpředu, Bell, Altamont, doktor a Johnson následovali těsně za ním.
„Bojím se," pravil Johnson.
„Ne, ne, není se čeho bát," odvětil doktor, „my jsme tady."
Jaký podivný ostrůvek a jak popsat jeho zvláštní tvárnost, která byla nepředvídaná novostí a mládím! Sopka se nezdála stará a geologové by mohli odhadnout nedávné datum jejího vzniku.
Skaliska, přitisknutá k sobě, se udržovala v rovnováze pouze zázrakem. Hora byla opravdu pouze nakupeninou balvanů, spadlých shora. Ani hlína, ani nejmenší mech či nejhubenější lišejník, ani stopa po vegetaci. Kyselina uhličitá, kterou chrlil kráter se dosud nespojila s vodíkem vody nebo amoniakem oblak, aby působením světla utvořila organické látky.
Tento v moři ztracený ostrov vznikl postupným hromaděním sopečných výhozů, tímto způsobem se utvořilo více horstev zeměkoule, to, co vyvrhla ze svých útrob, postačilo k jejich utvoření. Etna, která vychrlila více lávy, než byl její vlastní obsah a Monte Nuovo u Neapole, vyvstaly ze strusek za krátkou dobu osmačtyřiceti hodin.
Tato hromada skal, z které se skládal Královnin ostrov, vyšla zřejmě z útrob Země, byla do vysoké míry plutonické povahy. Na jejím místě se kdysi prostíralo nesmírné moře, utvořené v prvních dobách zhoustnutím vodních par na ochladlé zeměkouli, ale tou měrou, jak sopky Starého a Nového světa hasly, nebo lépe řečeno, se zavíraly, musely být nahrazovány novými soptícími krátery.
Skutečně, Zemi lze přirovnat k prostému kulovitému kotli. Tam vlivem ústředního ohně se vyvíjí nesmírné množství par za napětí tisíců atmosfér, které by zeměkouli roztrhly, kdyby nebylo pojišťovacích záklopek, vedoucích ven.
Tyto záklopky jsou sopky. Zavře-li se jedna, otevře se druhá a na pólech, kde bezpochyby následkem zploštění je zemská kůra slabší, nepřekvapuje, utvoří-li se znenadání sopka.
Doktor si cestou všímal podivných zvláštností, kráčel po sopečném tufu a tmavočervených usedlinách ze strusek, popele, z vyvržených skal, podobných syenitu a islandské žule.
Ale pokud si myslel, že se ostrůvek vytvořil nedávno, tak jedině proto, že usedlinová půda ještě neměla kdy se utvořit. Také voda scházela. Kdyby se Královnin ostrov vytvořil před několika sty lety, byla by z jeho lůna tryskala teplá vřídla jako v okolí sopek. Avšak, nejenže se tam nenašla ani jediná molekula vody, nýbrž i páry, které se zvedají z potoků lávy, a zdály se být naprosto bez vody.
Pokud tedy byl tento ostrov nedávného původu a vytvořil se za jeden den, tak mohl druhý den zmizet a znovu se ponořit do nejhlubšího oceánu.
Čím výše vystupovali, stávalo se jejich stoupání nesnadnější, stěny hory byly kolmé a bylo nutné postupovat velmi opatrně, aby se vyvarovali sesutí. Sloupy popele často vířily kolem cestovatelů a hrozily, že je zadusí, anebo proudy lávy jim zamezily cestu. Na některých vodorovných plochách v hořejší části byly potoky lávy na povrchu vychladlé a ztuhlé, avšak pod kůrou tekly vroucí. Všichni tedy museli zkoumat půdu, aby se uchránili před nebezpečným krokem.
Občas kráter chrlil kusy rozžhavených kamenů, některé z těchto hmot vybuchovaly ve vzduchu jako pumy a jejich úlomky se rozlétaly do velikých vzdáleností.
Je pochopitelné, jaké nebezpečí toto stoupání poskytovalo a jakým šílencem musel být ten, kdo se o ně pokusil.
Avšak Hatteras vystupoval s překvapující rychlostí, opovrhoval pomocnou holí a překonával bez váhání i nejpříkřejší svahy.
Brzy dosáhl ke kruhovitému skalisku, jakési plošině široké asi deset stop, obklopovala ji žhavá řeka, dělící se o hranu hořejší skály a ponechávala jen těsný průchod, kterým Hatteras odvážně pronikl.
Tam se zastavil a jeho druhové ho mohli dohonit. Zdálo se, že pohledem měří vzdálenost, kterou zbývá urazit, vodorovně nebyl dál než sto sáhů od kráteru čili od matematického bodu pólu, ale kolmo mu zbývalo překonat ještě více než patnáct set stop.
Vystupování už trvalo tři hodiny, Hatteras se nezdál být unaven, jeho druhové byli se svými silami u konce.
Vrchol sopky se zdál nepřístupný. Doktor se rozhodl zabránit Hatterasovi stůj co stůj vystoupit výše. Napřed se mu pokusil domluvit, ale kapitánovo vzrušení hraničilo se šílenstvím, cestou se zdál být pomatený, kdo ho znal a sledoval různé fáze jeho života, tím nemohl být překvapen. Čím výš vystupoval nad moře, rostlo jeho rozčilení, už nežil v kraji lidí, domníval se, že roste zároveň s horou.
„Hatterasi," řekl mu doktor, „dost, už nemůžeme!"
„Zůstaňte tedy zde," odvětil kapitán podivným hlasem, „já půjdu výš."

„Ne, to je zbytečné! Jste přece na zemském pólu!“
„Ne, ne, výš!“
„Příteli, to mluvím s vámi já, doktor Clawbonny! Neznáte mne?“ „výš! výš!“ opakoval šílenec.
„Tedy ne, nebudeme trpět…“
Doktor tato slova nedokončil, Hatteras s nadlidským úsilím přeskočil lávovou řeku a ocitl se mimo dosah svých druhů. Vyrazili výkřik, mysleli si, že se Hatteras zřítí do ohnivého proudu, ale kapitán doskočil na druhou stranu následován svým psem Dukem, který ho nechtěl opustit.
Zmizel za záclonou dýmu a bylo slyšet jeho hlas, mizející v dálce.
„Na sever! Na sever!“ volal. „Na vrchol Hatterasovy hory! Pamatujte si Hatterasovu horu!“
Na následování kapitána nebylo ani pomyšlení, bylo dvacet možností, že zůstanou tam, kudy přešel on se štěstím a obratností, vlastní bláznům, bylo nemožné překročit ten ohnivý proud a také se nemohli vrátit. Altamont se marně pokoušel přejít, zahynul by, kdyby chtěl přejít lávovou řeku, jeho druhové ho museli přes jeho odpor zadržet.
„Hatterasi! Hatterasi!“ volal doktor.
Ale kapitán neodpovídal a jen sotva slyšitelný štěkot Duka zaznával z hory.
Nicméně chvílemi bylo Hatterase vidět skrz sloupy dýmu a v dešti popele. Hned jeho ruka nebo hlava vynikly z víru. Pak zmizel a objevil se výše, jak visí na skále. Jeho postava se zmenšovala s fantastickou rychlostí předmětů, které stoupají do vzduchu. O půl hodiny později se už zdálo polovinu menší.
Ovzduší se naplňovalo temným lomozem sopky, hora duněla a oddechovala jako kotel, ve kterém vře, bylo cítit, jak se její boky chvějí. Hatteras stále vystupoval. Duk za ním.
Chvílemi se za nimi řítilo nějaké obrovské skalisko a poskakujíc po hřebenech se obrovskou rychlostí zřítilo až na dno pólového bazénu.
Hatteras se ani neobrátil. Hůl použil jako žerdi, aby na ni zavěsil anglickou vlajku. Zděšeným druhům neunikl ani jediný z jeho pohybů. Jeho rozměry se stále zmenšovaly a Duk se zdál být veliký jako krysa.
Nastal okamžik, kdy na ně vítr srazil obrovský závoj plamenů. Doktor vyrazil úzkostlivý výkřik, ale Hatteras se znovu objevil a mával svým praporem.
Tato podívaná na děsivý vzestup trvala přes hodinu. Hodina boje s kolísajícími skalisky a se závějemi popela, do kterých hrdina zapadal až po pás. - Při výstupu se koleny a bedry opíral o klikatiny hory, zachycoval se rukama za nějaký výstupek a klátil se ve větru jako suchý snopek.
Konečně dospěl na vrchol sopky, k ústí kráteru. Doktor choval naději, že nešťastník dorazil ke svému cíli a vrátí se snad - a podstoupí pouze nebezpečí návratu.
Vyrazil poslední výkřik:
„Hatterasi! Hatterasi!“
Doktorovo zavolání Američana dojalo.
„Zachráním ho,“ zvolal Američan.
Potom se jediným skokem přenesl přes ohnivý proud, vydal se tak v nebezpečí, že do něho padne, a zmizel mezi skalami.
Clawbonny neměl kdy ho zadržet.
Zatím Hatteras, který dosáhl na vrchol hory, vystoupil na skalisko, čnící nad jícnem. Kamení kolem něho pršelo. Duk ho stále následoval. Zdálo se, že ubohého zvířete se zmocnila závratná přitažlivost propasti. Hatteras stále mával svojí vlajkou, která se ozařovala ohnivými odlesky a červená látka se třepetala v dlouhých řasách při závanech kráteru. Hatteras mával jednou rukou. Druhou ukazoval na pól zeměkoule. Avšak zdálo se, že váhá. Hledal ještě matematický bod, kde se stýkají všechny poledníky země a na který chtěl ve své vznešené tvrdošíjnosti vložit nohu.
Pojednou pod ním uhnulo skalisko. Zmizel. Strašlivý výkřik jeho druhů vystoupil až k vrcholu hory. Uplynula vteřina - století! Clawbonny se domníval, že jeho přítel je ztracený a navždy pochovaný v hlubinách sopky. Ale byl zde Altamont. Duk také. Člověk a pes popadli nešťastníka v okamžiku, kdy mizel v propasti. Hatteras byl přes svoji vůli zachráněn a půl hodiny poté spočíval kapitán Forwardu úplně polomrtvý v náručí svých zoufalých přátel.
Když se vzpamatoval, tázal se doktor v němé úzkosti jeho pohledu.
Ale jeho slepý pohled, který hledí, aniž by viděl, neodpověděl.
„Veliký Bože,“ pravil Johnson, „je slepý!“
„Ne,“ odvětil Clawbonny, „ne! Moji ubozí přátelé, zachránili jsme pouze Hatterasovo tělo! Jeho duše zůstala na vrcholu této sopky! Jeho rozum je mrtvý!“
„Šílený?“ zvolali Johnson a Altamont omráčeni.
„Šílený!“ odvětil doktor.
A veliké slzy mu vyhrkly z očí.

XXVI. KAPITOLA
Návrat na jih

Dvě hodiny po tomto smutném rozuzlení dobrodružství kapitána Hatterase byli Clawbonny, Altamont a oba lodníci pohromadě v jeskyni u paty sopky.
Tam byl požádán Clawbonny, aby vyslovil svůj názor, co mají teď dělat.
„Přátelé,“ pravil, „nemůžeme prodlužovat svůj pobyt na Královnině ostrově, moře před námi je volné, naše zásoby ubývají, je nutné se vrátit a co nejrychleji se dostat k Fort Providence, kde přezimujeme do příštího léta.“
„To je také moje mínění,“ odvětil Altamont, „vítr je příznivý a zítra nastoupíme cestu po moři.“

Den uplynul v hluboké skleslosti. Kapitánova šílenost byla osudnou věštbou a utkvěli-li Johnson, Bell a Altamont myslí na návratu, děsili se své opuštěnosti, hrozili se své vzdálenosti. Scházela jim neohrožená Hatterasova duše. Nicméně, jako energičtí lidé, chystali se zápasit znovu se živly a se sebou samými, jestli pocítí, že někdy slábnou.
Následujícího dne, v sobotu 13. července, byly naloděny předměty pro táboření a brzy bylo vše připraveno k odchodu. Ale než toto skalisko opustili, aby ho už nikdy nespatřili, dal doktor podle Hatterasova úmyslu navršit cairn na stejném místě, kde se kapitán dotkl ostrova, tento cairn byl zbudován z velikých, na sebe nakladených balvanů tím způsobem, že utvořil hromadu dokonale viditelnou, když ho výbuchy ušetří.
Do jednoho z postranních kamenů vyryl Bell dlátem tento prostý nápis:

JOHN HATTERAS 1861

Opis listiny byl vložen dovnitř cairnu v plechovém, dokonale uzavřeném válci, a svědectví o velikém objevu tak zůstalo opuštěno na těch pustých skalách.
Pak nasedli čtyři muži, kapitán - ubohé tělo bez duše - a jeho věrný Duk, smutný a žalostný, do loďky, aby se vydali na zpáteční cestu. Bylo deset hodin dopoledne. Z plachet stanu byla pořízena nová plachta. Protože měla vítr vzadu, opustila šalupa Královnin ostrov a večer doktor, vzpřímen na své lavici, poslal poslední sbohem Hatterasově hoře, plápolající na obzoru.
Plavba byla velmi rychlá, moře, vytrvalé volné, podporovalo přepravu a opravdu se zdálo, že je pohodlnější se vzdalovat od pólu než se k němu blížit.
Ale Hatteras nebyl schopen, aby pochopil, co se děje kolem něho, zůstal rozložen v šalupě, s ústy němými, pohledem vyhaslým, rukama zkříženýma na prsou, Duk mu ležel u nohou. Nadarmo na něho doktor mluvil.
Po osmačtyřicet hodin byl vítr příznivý a moře málo neklidné. Clawbonny a jeho druhové se svěřili severnímu větru.
15. července spatřili na jihu Altamont Harbour, ale protože polární oceán byl volný po celém pobřeží, rozhodli se, místo aby jeli po saních Novou Amerikou, obeplout ji a dosáhnout Viktoriiny zátoky po moři.
Ta přeprava byla rychlejší a snazší. Skutečně pro vzdálenost, k jejímuž uražení na saních potřebovali cestovatelé dva týdny, potřebovali sotva osm dní při plavbě a při sledování klikatin pobřeží, roztřepeného hojnými fjordy, jejichž útvar zjistili, se dostali 23. července večer do Viktoriiny zátoky.
U břehu pevně zakotvili šalupu a všichni se rozběhli k Fort Providence. Ale jaké je čekalo zpustošení! Doktorův dům, sklady, prachárna, opevnění, všechno se rozpustilo působením slunečních paprsků ve vodu a zásoby byly vydrancovány dravými zvířaty.
Pohled nanejvýš smutný a plný zklamání!
Námořníci byli téměř u konce se svými zásobami a počítali, že je obnoví ve Fort Providence. Nemožnost strávit tam zimu se stala zřejmá. Jako lidé, zvyklí se rychle rozhodovat, rozhodli se tedy, že co nejkratší cestou dosáhnou Baffinova moře.
„Nezbývá nám nic jiného," pravil doktor, „k Baffinovu moři nemáme ani šest set mil, můžeme tedy plout, protože naší šalupě se nebude nedostávat vody, dosáhneme Jonesovy úžiny a odtamtud dánských osad."
„Ano," odvětil Altamont, „seberme to, co nám zbývá ze zásob a vyrazme."
Když dobře hledali, našli několik beden pemmicanu, rozházených tu a tam, a dva soudky konzervovaného masa, které unikly zkáze. Celkem byli zásobeni na šest týdnů, střelného prachu byl dostatek. Všechno bylo pečlivě posbíráno, využili dne, aby loď ucpali koudelí a uvedli ji do dobrého stavu, a následujícího dne, 24. července, se opět vyplulo na moře.
Na třiaosmdesátém stupni šířky se pevnina klonila k východu. Bylo možné, že souvisela se zeměmi, známými pod jménem Grinnelovy, Ellesmerovy země a North Lincolnu, které tvoří pobřežní čáru Baffinova moře. Mohlo být tedy jisté, že Jonesova úžina se otevírá do vnitřních moří, jako Lancasterská úžina.
Odtud plula šalupa bez velikých obtíží, snadno se vyhýbala plujícím ledům. Předvídaje možná zpoždění, omezil doktor své druhy na poloviční porci potravy, ale ti se celkem moc neunavovali a jejich zdraví se udržovalo v dobrém stavu. Ostatně se to neobešlo bez několika výstřelů, stříleli kachny, husy, potápky, které je zásobily čerstvou a zdravou potravou. Pokud se týká pitné vody, získávali ji snadno z kusů sladkovodního ledu, který nacházeli cestou, neboť vždy dbali, aby se nevzdálili od pobřeží, protože šalupa jim nedovolila čelit širému moři.
V této roční době se teploměr držel už ustavičně pod bodem mrazu. Často deštivé, se počasí stalo sněživé a ztemnělo, slunce se začalo dotýkat obzoru blíže a jeho kotouč se za něj potápěl každým dnem více. Dne 30. července je cestovatelé ztratili poprvé z očí, to znamená, že měli po několik minut noc.
Nicméně šalupa dobře plula a někdy urazila šedesát až pětašedesát mil za čtyřiadvacet hodin, nezastavili se ani na okamžik, věděli, jaké únavy, jaké překážky by jim cesta kladla po zemi, kdyby ji měli konat, a ta těsná moře se jistě brzy sevřou, tu a tam se tvořil už nový led. Ve vysokých šířkách následuje zima po létě znenadání, není ani jara, ani podzimu, meziúdobí neexistuje. Museli si tedy pospíšit.
31. července, když nebe bylo při západu slunce čisté, spatřili první hvězdy ze souhvězdí nadhlavníku. Od toho dne stále panovala hustá mlha, která značně komplikovala plavbu.
Když viděli, že známky zimy se množí, stal se doktor velmi nepokojným, věděl, jaké nesnáze sir John Ross prožil, než se dostal k Baffinovu moři, opustil svou loď, a pokusil se poprvé přejít ledy. Statečný námořník byl nucen vrátit se na svou loď a přezimovat čtvrtý rok, ale měl aspoň pro špatnou sezónu přístřeší, zásoby a palivo.
Kdyby se podobné neštěstí stalo pozůstalým z Forwardu, kdyby se museli zastavit nebo vrátit, byli by ztraceni, doktor neřekl svým druhům o svém nepokoji nic, ale nutil je, aby pronikli co možná nejdále na východ.
Konečně 15. srpna, po třicetidenní, dost rychlé plavbě, kdy museli zápasit osmačtyřicet hodin s ledy, které se kupily v

soutěskách, kdy stokrát vydali do nebezpečí svoji křehkou šalupu, viděli se námořníci naprosto zadrženi, a nemohli dále. Moře bylo zamrzlé všude a teploměr ukazoval průměrně patnáct stupňů nad nulou (-9° Celsia).
Ostatně na celém severu i východě bylo snadné rozeznat blízkost pobřeží podle těch malých a zaokrouhlených kamenů, které na břehu obrousí vlny, sladkovodní led nacházeli častěji.
Altamont konal svá měření s úzkostlivou přesností a obdržel 77° 15' šířky.
„To je tedy," pravil doktor, „naše poloha, dosáhli jsme North Lincoln přesně u mysu Eden, vstupujeme do Jonesovy úžiny, s trochou více štěstí bychom ji byli našli volnou až po Baffinovo moře. Ale nemusíme si stěžovat. Kdyby byl můj ubohý přítel Hatteras našel hned napřed moře tak splavné, byl by se k pólu dostal rychleji, jeho druhové by ho neopustili a jeho hlava by nebyla ztracena pod dojmem nejhroznějších úzkostí!"
„Nuže," pravil Altamont, „zbývá nám pouze jediné, opustit šalupu a dosáhnout po saních severního pobřeží Lincolnu."
„Opustit šalupu a vrátit se k saním, dobrá," odvětil doktor, „ale místo, abychom šli Lincolnem, navrhuji překročit po ledě Jonesovu úžinu a dostat se do North Devon."
„A proč?" otázal se Altamont.
„Protože čím více se přiblížíme Lancasterské úžině, tím více naděje budeme mít, že se tam setkáme s velrybáři."
„Máte pravdu, doktore, ale obávám se, že ledy ještě nebudou spojeny, aby nám poskytly schůdný přechod."
„Pokusíme se," odpověděl Clawbonny.
Ze šalupy byl složen náklad, Bell a Johnson zřídili saně, všechny jejich části byly v dobrém stavu, následujícího dne do nich byli zapřaženi psi, a dali se podél pobřeží, aby se dostali na icefield.
Potom nastala opět cesta, tolikrát popsaná, únavná a pomalá. Altamont měl pravdu, když nedůvěřoval stavu ledu, nemohli překročit Jonesovu úžinu a museli se dát podél pobřeží Lincolnu.
21. srpna se cestovatelé, po šikmé cestě dostali ke vchodu do Ledové úžiny, tam se odvážili na icefield a následujícího dne dostihli ostrov Cobug, který přešli za sněhových vánic za méně než dva dny.
Pak mohli nastoupit opět snazší cestu po ledových polích a konečně 24. srpna vstoupili na North Devon.
„Nyní," pravil doktor, „nám zbývá pouze přejít tuto zemi a dostat se k Warendovu mysu u vchodu do Lancasterské úžiny."
Ale počasí se zhoršilo a stalo se velmi chladným, sněhové vánice nabyly opět zimní prudkosti, cestovatelé cítili, že jsou se silami u konce. Zásoby se vyčerpaly a každý se musel omezit na třetinu porce, aby byla zachována výživa pro psy, přiměřená jejich námaze.
Povaha půdy velmi zvyšovala útrapy cesty. North Devon byl krajně nerovný, museli překročit Trauterovy hory neschůdnými soutěskami, za boje se všemi rozpoutanými živly. Saně, lidé a psi by tam bezmála zůstali a nejednou se zmocnilo zoufalství toho malého hloučku, přece tak otužilého a tak zvyklého na útrapy polární výpravy. Ale aniž si toho byli vědomi, byli ti ubozí lidé skleslí duševně i tělesně, není možné snášet beztrestně osmnáct měsíců neustálých útrap, vysilujícího strádání naděje a zoufalství. Ostatně - a to je také velice nutné poznamenat - vpřed se jde s nadšením, přesvědčením a vírou, které se při návratu nedostává. A tak se ti nešťastníci sotva vlekli, je možné říci, že kráčeli ze zvyku, zbytkem živočišné energie, téměř nezávislé na jejich vůli.
Teprve 30. srpna konečně vyšli z tohoto chaosu hor, o nichž horopis nízkých pásem nemůže podat ani představy, ale vyšli z nich zmalátnělí a polozmrzlí. Doktor nestačil své přátele podporovat a dokonce cítil, že slábne sám.
Trauterovy hory přešly v jakousi pláň, zkroucenou prvotním vznikem hory.
Tam bylo naprosto nutné si odpočinout několik dní, cestovatelé už nemohli posunout nohu před nohu, dva z jejich tažných psů vysílením zahynuli.
Uchýlili se tedy za jakýsi ledový balvan za mrazu dvou stupňů pod nulou (-19° Celsia), nikdo neměl odvahu vztyčit stan.
Zásoby byly silně ztenčeny a přes největší úspornost co do porcí nemohly vystačit na více nežli osm dní, zvěř řídla a uchýlila se na zimu do méně drsných podnebí. Smrt hladem se tedy hrozivě tyčila před svými vysílenými oběťmi.
Altamont, který jevil velikou oddanost a pravé odříkání, použil zbytku sil a rozhodl se opatřit svým druhům nějakou potravu lovem.
Vzal pušku, zavolal Duka a pustil se do plání na severu, doktor, Johnson a Bell na něj hleděli téměř lhostejně, když se vzdaloval. Po celou hodinu ani jednou nezaslechli výstřel z jeho pušky a viděli ho vrátit se, aniž vypálil jedinou ránu, přesto Američan běžel jako zděšený člověk.
„Co je?" otázal se doktor.
„Tam dole pod sněhem!" odvětil Altamont s přízvukem hrůzy, ukazuje na určitý bod na obzoru.
„Co?"
„Celý dav lidí!…"
„Živých?"
„Mrtvých…, zmrzlých…, a dokonce…"
Američan se neodvážil dokončit svoji myšlenku, ale jeho tvář jevila nejnepopsatelnější hrůzu.
Doktor, Johnson a Bell, oživeni touto přírodou, se pracně zvedli a vlekli se po Altamontově stopě k té části pláně, kam naznačoval prstem.
Brzy se dostali do uzavřeného prostoru, na dno hluboké rokle a jaká podívaná se tam naskytla jejich očím!
Mrtvoly už ztuhlé, zpola pohřbené pod tím bílým příkrovem, vynikaly tu a tam z vrstvy sněhu, tady ruka, tam noha, dále zkroucené ruce, hlavy, které si uchovaly ještě svoji hrozivou a zoufalou tvář!
Doktor se přiblížil, pak bledý ucouvl, se zděšenými rysy, zatímco Duk štěkal s upřímným poděšením.
„Hrůza! Hrůza!" zamumlal.
„Nuže?" otázal se lodní mistr.

„Nepoznal jste je?“ řekl doktor bezbarvým hlasem.
„Co tím chcete říci?“
„Podívejte!“
Rokle byla nedávno jevištěm posledního zápasu lidí s podnebím, se zoufalstvím, ba i hladem, protože z jistých strašlivých zbytků bylo zcela patrné, že se nešťastníci živili lidskými mrtvolami, možná masem ještě se chvějícím a mezi nimi poznal doktor Shandona, Pena, proradné mužstvo Forwardu, síly je opustily, potravin se nešťastníkům nedostávalo, jejich šalupa byla pravděpodobně roztříštěna lavinami, anebo utonula v propasti, a nemohli použít volné moře, také bylo možné, že bloudili na těch neznámých pevninách. Ostatně lidé, kteří odešli, hnáni vzpourou, nemohli být dlouho spojeni svazkem, který umožňuje vykonat veliké věci. Vůdce vzbouřenců má vždycky v rukách jen pochybnou moc. A bezpochyby byl Shandon brzy odstaven.
Ať tomu bylo jakkoliv, mužstvo přestálo zřejmě tisíce muk, tisíce zoufalství, aby se dostalo k této hrozivé katastrofě, ale tajemství jejich útrap bylo s nimi pochováno navždy ve sněhu na pólu.
„Prchněme! Prchněme!“ zvolal doktor.
A odvlekl své druhy daleko od místa pohromy. Hrůza jim dodala na chvíli energii. Dali se zase na pochod.

XXVII. KAPITOLA
Závěr

Nač líčit veliké útrapy, které bez ustání stíhaly pozůstalé z výpravy? Oni sami nemohli nikdy ve své paměti najít podrobné vzpomínky na těch osm dní, které uplynuly po hrozném objevení ostatních příslušníků mužstva Forwardu.
Nicméně 9. září, se divem energie ocitli na mysu Horsburg na konci North Devon.
Umírali hladem, nejedli po osmačtyřicet hodin a zoufalé poslední jídlo se skládalo z masa jejich posledního eskymáckého psa. Bell nemohl dále a starý Johnson se cítil blízko smrti.
Byli na břehu Baffinova moře, zčásti zamrzlého, to znamená na cestě do Evropy. Tři míle od pobřeží narážely volné vlny s lomozem o ostré hrany ledového pole.
Bylo nutné vyčkat pochybného příchodu nějaké velrybářské lodi a kolik dní ještě?…
Ale nebesa se nad těmito nešťastníky smilovala, neboť následujícího dne spatřil Altamont zřetelně na obzoru plachtu.
Je známo, jaká úzkost provází takové objevení se lodi, jaká obava, že naděje bude zklamána! Zdá se, že loď se střídavě blíží a vzdaluje. Je to střídání naděje a zoufalství a často ve chvíli, kdy trosečníci se považují za zachráněné, se spatřená plachta vzdálí a rozplyne se na obzoru.
Doktor a jeho druhové zkusili všechny ty zkoušky, dostali se na západní kraj ledového pole, nesli jeden druhého a viděli, jak loď ponenáhlu mizí, aniž spatřili jejich přítomnost. Volali, ale marně.
Tu měl doktor poslední vnuknutí génia vynalézavosti, který mu dosud vždy dobře sloužil.
Ledová kra, nesená proudem, narazila právě o icefield.
„Tato kra!“ řekl, a ukázal na ni rukou.
Nerozuměli mu.
„Vstupme na ni! Vstupme na ni!“ zvolal.
Všem se v mysli vyjasnilo.
„Ah, pane Clawbonny, pane Clawbonny,“ řekl Johnson a líbal doktorovi ruku.
Bell, podporován Altamontem, běžel k saním, přinesl z nich jeden z trámců, vztyčil jej na kře jako stěžeň a upevnil jej provazy, stan byl stržen, aby jakžtakž utvořil plachtu. Vítr byl příznivý, opuštění nešťastníci se vrhli na křehký vor a vypluli na moře.
O dvě hodiny později byli po neslýchaném úsilí poslední lidé Forwardu přijati na Hanse Christiana, dánskou velrybářskou loď, plující do Davisovy úžiny.
Kapitán srdečně přijal tyto přízraky, které neměly už lidské vzezření, dozvěděl se jejich příběhy, starostlivě se jim věnoval a podařilo se mu je zachovat při životě.
Za deset dní potom vystoupili Clawbonny, Johnson, Bell, Altamont a kapitán Hatteras v Korsoru na Seelandu v Dánsku, paroloď je dopravila do Kielu, odtamtud dorazili přes Alton a Hamburk do Londýna, kam přicestovali třináctého toho měsíce, když se sotva vzpamatovali ze svých útrap.
První doktorovou starostí byla žádost Královské londýnské zeměpisné společnosti, aby byl připuštěn do schůze 15. července, kde chtěl učinit sdělení.
Představte si překvapení toho učeného shromáždění a jeho nadšené „Hurá!“ po přečtení Hatterasovy listiny.
Ta cesta, jediná svého druhu, bez předchůdců v historických letopisech, zahrnovala všechny dřívější objevy v nitru pólových krajů, spojovala výpravy Parryů, Rossů, Franklinů, Mac Clureů, doplňovala mezi stým a stým padesátým poledníkem mapu severních krajů a konečně vedla k dosud nepřístupnému bodu zeměkoule, až k pólu.
Nikdy, ne, nikdy zpráva tak neočekávaná nezazněla v nitru užaslé Anglie.
Angličané mají vášeň pro veliké zeměpisné události, cítili se dojati a hrdí od lorda až po cokneye (londýnský darmošlap), od prvního obchodníka až po dělníka v docích.
Zpráva o velikém objevu se rozběhla po všech telegrafních drátech Spojeného království rychlostí blesku, žurnály přinášely jméno Johna Hatterase v čele svých sloupců jako mučedníkovo jméno a Anglie se chvěla pýchou.
Oslavovali doktora a jeho druhy, kteří byli představeni Jejímu Veličenstvu velkým lordem-kancléřem při slavnostní audienci.
Vláda potvrdila jméno Královnina ostrova pro skalisko severního pólu, Mount Hatteras pro sopku a Altamont Harbour pro přístav na Nové Americe.

Altamont se už od svých druhů v bídě i slávě neodloučil, stali se jeho přáteli, následoval doktora, Bella a Johnsona do Liverpoolu, který je hlučně přivítal při jejich návratu, považoval je tak dlouho za mrtvé a pohřbené ve věčných ledech. Ale doktor Clawbonny odevzdával tu slávu neustále tomu, kdo si ji zasloužil ze všech nejvíce. Ve své zprávě o té cestě, vydané s nadpisem The English at the North Pole následujícího roku Královskou londýnskou zeměpisnou společností, zařadil Johna Hatterase k největším cestovatelům, učinil jej sokem těch odvážných lidí, kteří se zcela zasvětili pokroku vědy.

Zatím ta smutná oběť vznešené vášně žila klidně v sanatoriu Sten Corrage u Liverpoolu, kde se ubytoval její přítel, doktor. Kapitánovo šílenství bylo tiché, ale nemluvil, už nechápal a zdálo se, že s rozumem mu odešla i řeč. Jediný cit jej poutal k vnějšímu světu, jeho přátelství k Dukovi, od něhož se nechtěl odloučit.

Tato nemoc, toto „pólové šílenství“, pokračovalo tedy klidně a nejevilo žádné zvláštní příznaky, když doktor Clawbonny, který často svého ubohého nemocného navštěvoval, byl najednou překvapen jeho chováním.

Od jisté doby se procházel kapitán Hatteras, následován svým věrným psem, který na něj hleděl něžným a smutným zrakem, každý den po dlouhé hodiny, ale procházka se nezměnitelně konala stále stejným směrem a stejnou alejí Sten Corrage. Když došel na konec aleje, vracel se kapitán pozpátku. Když ho někdo zastavil, ukazoval prstem k obloze. Když ho chtěli přinutit, aby se obrátil, rozčiloval se a Duk, který sdílel jeho hněv, zuřivě štěkal.

Doktor pozorně sledoval tu podivnou mánii. Brzy pochopil pohnutku toho zvláštního chování - uhodl, proč se tato procházka koná stále stejným směrem a takřka pod vlivem magnetické síly.

Kapitán John Hatteras kráčel nezměnitelně na sever…